

MAATALOUS

MAATALOUDEN VUOSITILASTO
JA
YLEISEN MAATALOUSLASKENNAN OTANTALASKENTA

LANTHUSHÅLLNING

LANTBRUKETS ÅRSSTATISTIK
OCH
ALLMÄNNA LANTBRUKSRÄKNINGENS STICKPROVSRÄKNING

AGRICULTURE

*ANNUAL STATISTICS OF AGRICULTURE
AND
SAMPLING CENSUS OF AGRICULTURE*

1960

MAATALOUS

MAATALOUDEN VUOSITILASTO

JÄ

YLEISEN MAATALOUSLASKENNAN OTANTALASKENTA

LANTHUSHÅLLNING

LANTBRUKETS ÅRSSTATISTIK

OCH

ALLMÄNNA LANTBRUKSRÄKNINGENS STICKPROVSRÄKNING

AGRICULTURE

ANNUAL STATISTICS OF AGRICULTURE

AND

SAMPLING CENSUS OF AGRICULTURE

1960

Alkusanat

Maataloustilastosta 13 päivänä tammikuuta vuonna 1950 annetun lain ja sen 5 §:n nojalla annetun asetuksen 1 ja 2 §§:ien mukaan tulee maatalouslaskennan käsittää tilastolliset selvitykset asetuksen 1 §:n ja vuositilaston sen 2 §:n edellyttämässä laajuudessa. Vuonna 1960 toimeenpannut tiedustelut käsittivät asetuksessa mainituista kohteista maatalousministeriön vahvistaman suunnitelman mukaisesti muut, paitsi vuoden 1959 yleiseen maatalouslaskentaan (maatalouden peruslaskentaan) sisällytetyt tiedustelukohdeet. Vuositilaston tarpeiden lisäksi, joita ovat tiedot maanviljelyksestä, kuten sääsuhteista, kasvillisuuden kehityksestä, maatalousmaan aloista ja sadoista, puutarhanviljelystä, kotieläimistä ja niiden tuotoksista sekä meijeriliikkeestä, kerättiin maatalouslaskentaa varten ensitietoja viljelmien liikennesuhteista, saantotavoista, tilusten sekä pelto- ja metsäkappaleiden luvusta ja sijainnista, peltojen peruskuivatus- tarpeesta, väkilannoitteiden ja maanparannus- aineiden käytöstä, tärkeimpien viljelykasvien lajikkeista, tärkeimpien viljalajien ja perunan käytöstä, koneiden luvusta ja ihmistyövoiman käytöstä työlajeittain sekä erikseen kotitalouden hyväksi tehdystä työstä (maatalouden otantalaskenta). Lisäksi pantiin toimeen kuukausittain yhden vuoden aikana toistuva tiedustelu maidon ja kananmunien tuotosten ja niiden käytön kausivaihteluiden selvittämiseksi. Mainittujen tiedustelujen tulokset muodostavat yhdessä vuoden 1960 laajennetun vuositilaston ja ne esitetään nyt julkisuuteen saatettavassa niteessä alueittain ja viljelmänsuuruusluokittain.

Helsingissä, 30 pnä lokakuuta 1962.

Matti Annila

Förord

Enligt lagen om lantbruksstatistik given den 13 januari 1950 och enligt med stöd av 5 § i denna givna förordningens 1 och 2 §§ bör lantbruksräkningen omfatta statistiska utredningar i den omfattning 1 § och beträffande årsstatistiken 2 § det förutsätter. De år 1960 verkställda enkäterna, enligt den av lantbruksministeriet fastställda planen, gällde de i förordningen nämnda objekten förutom de, som inrymts i den allmänna lantbruksräkningen år 1959 (lantbrukets primärräkning). Utom de för årsstatistiken erforderliga uppgifterna, vilka äro uppgifter om lantbruket, såsom om väderleksförhållandena, växtlighetens utveckling, jordbruksjordens arealer och skördar, trädgårdsodlingen, husdjuren och deras produktion samt om mejerirörelsen, insamlades för lantbruksräkningen förhandsuppgifter om brukningsenheternas kommunikationsförhållanden, förvärvssätt antalet ägor samt åker- och skogsfigurer och deras läge, åkrarnas behov av grunddränering, användningen av konstgödsel och jordförbättringsmedel, de viktigaste odlingsväxternas sorter, användningen av de viktigaste spannmåslagen och potatisen, antalet maskiner och användningen av den mänskliga arbetskraften för olika arbeten samt det i hushållet utförda arbetet (lantbrukets stickprovsräkning). Därutöver verkställdes en månatligen under ett års tid skeende enkät om produktionen av mjölk och ägg och konsumtionen av dessa för att utröna säsongvariationen. De nämnda enkäternas resultat bildar tillsammans den år 1960 utvidgade årsstatistiken och de anföres i förhandenvarande publikation regionalt och per brukningsenhetsstorleksklasser.

Helsingfors, den 30 oktober 1962.

Hans Perttula

P. J. Saksa

Sisällys

	Sivu
1. Maatalouden otantalaskennan suunnitelma	10
11. Suunnitelman vahvistaminen	10
12. Otantalaskennan suunnitelma vuodelle 1960	10
121. Otantalaskennan tarkoitus ja soveltuvuus	11
122. Otantalaskennan laajuus	12
123. Otantalaskennan organisatio ja sen toiminta	15
124. Otantalaskennan kustannusarvio	16
13. Otantasuunnitelma maatalouden osalta	16
14. Tärkeimpien tulostarvioiden laatiminen	23
141. Pellon alan ja käytön arvioiminen	23
142. Kotieläinten lukumäärän arvioiminen (15/6 ja 15/12)	24
15. Otantasuunnitelma puutarhatalouden osalta	25
16. Otantalaskennan tulosten tilastollisesta luotettavuudesta	27
2. Tiedustelujen tulokset vuonna 1960	39
21. Tulosten esittämistapa	39
22. Viljelmien liikenneyhteyksiä, saantoa ja muotoa selvittävät tulokset	40
221. Ulkoiset liikenneyhteydet	40
222. Nykyisen omistajan hallinta-ajan pituus	41
223. Viljelmien saantomuodot	42
224. Palstojen luku sekä pelto- ja metsäkappaleiden lukumäärät ja etäisyys talouskeskuksesta	42
23. Maatalousmaan alat	43
24. Viljelykasvien alat ja sadot sekä sadon käyttö	44
241. Viljelykasvien alat	44
242. Väkilannoitteiden ja maanparannusaineiden käyttö	44
243. Peltojen peruskuivatustarve	45
244. Tärkeimpien viljelykasvien lajikkeiden viljelylaajuudet	45
245. Viljelykasvien sadot	45
246. Tärkeimpien viljakasvien ja perunan sadon käyttö	57
25. Kotieläinten lukumäärät ja tuotokset	58
251. Kotieläinten lukumäärät	58
252. Kotieläinten tuotosarviot	58
26. Puutarhatalous	60
261. Puutarha-alan käyttö viljelmillä	60
262. Puutarha-alan käyttö myyntituottoisissa puutarhoissa	61
263. Sadot myyntituottoisissa puutarhoissa	62
264. Puutarhojen rakenteelliset laitteet	62
265. Ihmistyövoiman käyttö puutarhataloudessa	62
27. Eräiden käytössä olleiden koneiden luku	62
28. Ihmistyövoiman käyttö	63
281. Viljelmillä vakinaisesti asuneiden henkilöiden luku	63
282. Työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä	63
283. Työpanoksen suuruus viljelmien ulkopuolella esiintyneissä töissä	64
284. Kotitalouden työt ja työolosuhteet	64
3. Meijeriliike vuonna 1960	65
4. Yleiskatsauksia	66

Innehåll

	Sid.
1. Planen för lantbrukets stickprovsräkning	10
11. Fastställandet av planen	10
12. Stickprovsräkningens plan för år 1960	10
121. Ändamålet med stickprovsräkningen och hur denna kan tillämpas	11
122. Stickprovsräkningens omfång	12
123. Stickprovsräkningens organisering och verkställande	15
124. Stickprovsräkningens kostnadskalkyl	16
13. Stickprovsplanen beträffande lantbruket	16
14. De viktigaste resultatsuppskattningarna	23
141. Skattningarna av åkers areal och användning	23
142. Uppskattningarna berörande djurantalet (15. 6. och 15. 12.)	24
15. Stickprovsplanen beträffande trädgårdsodlingen	25
16. Den statistiska tillförlitligheten av stickprovsräkningens resultat	27
2. Resultaten av enkäterna år 1960	39
21. Sätt på vilket resultatet anføres	39
22. Resultatens utvisande brukningsenheternas kommunikationsförhållanden, deras förvärv och form	40
221. Yttre kommunikation	40
222. Längden av den tid, brukningsenheten varit i den nuvarande ägarens besittning	41
223. Olika sätt att förvärva brukningsenheten	42
224. Antalet block samt åker- och skogsägofigureras antal och avstånd från gårdscentrum	42
23. Jordbruksjordens arealer	43
24. Odlingsväxternas arealer och skördar samt skördens användning	44
241. Odlingsväxternas arealer	44
242. Användningen av konstgödsel och jordförbättringsmedel	44
243. Åkrarnas grunddräneringsbehov	45
244. Odlingsomfånget för de viktigaste odlingsväxternas sorter	45
245. Odlingsväxternas skördar	45
246. Användningen av de viktigaste spannmålsväxternas och potatisens skörd	57
25. Husdjurens antal och produktion	58
251. Husdjurens antal	58
252. Skattningen av husdjurens produktion	58
26. Trädgårdsbruket	60
261. Trädgårdsarealens användning på brukningsenheterna	60
262. Användningen av trädgårdsarealen på trädgårdar med avsaluproduktion	61
263. Skördarna från trädgårdar med avsaluproduktion	62
264. Trädgårdens tekniska anläggningar	62
265. Användningen av den manuella arbetskraften i trädgårdsbruket	62
27. Antalet vissa i bruk varande maskiner	62
28. Den manuella arbetskraftens användning	63
281. Antalet på brukningsenheterna fast bosatta personer	63
282. Arbetsinsatsens storlek i de på brukningsenheterna förekommande arbetena	63
283. Arbetsinsatsens storlek i utanför brukningsenheten förekommande arbeten	64
284. Hushållsarbetet och arbetsförhållandena	64
3. Mejerirörelsen år 1960	65
4. Översikter	66

Tulostaulukoïden luettelo

	Sivu
1. Viljelmien jakautuminen luokkiin välimatkan mukaan talouskeskuksesta autolla ympäri vuoden kunnolla liikennöitävälle yleiselle tielle 15. 6. 1960 ...	80
2. Viljelmien jakautuminen luokkiin välimatkan mukaan talouskeskuksesta lähimmälle linja-autoreitin pysäkille 15. 6. 1960	81
3. Viljelmien jakautuminen luokkiin niiden itse suorittaman maidonkuljetusmatkan pituuden mukaan 15. 6. 1960	82
4. Viljelmien jakautuminen luokkiin välimatkan mukaan talouskeskuksesta lähimmälle rautatien liikennepaikalle 15. 6. 1960	83
5. Viljelmien jakautuminen luokkiin välimatkan mukaan talouskeskuksesta meijeriin, jonne viljelmältä maito vietään 15. 6. 1960	84
6. Viljelmien jakautuminen luokkiin nykyisen omistajan hallinta-ajan pituuden mukaan 15. 6. vuonna 1959 ja 1960	85
7. Perimällä, ostamalla tai muulla vastaavalla tavalla vanhemmilta tai sukulaisilta saatujen tilojen lukumäärät saantovuoden mukaan luokiteltuna vuonna 1960	85
8. Ostamalla vapailta markkinoilta saatujen tilojen lukumäärät saantovuoden mukaan luokiteltuna vuonna 1960	86
9. Asutuslakien mukaan vapaaehtoisella kaupalla saatujen tilojen lukumäärät saantovuoden mukaan luokiteltuna vuonna 1960	86
10. Viljelys- ja raivaussopimuksen tai hallintasopimuksen jälkeen tapahtuneella ostolla saatujen tilojen lukumäärät saantovuoden mukaan luokiteltuna vuonna 1960	87
11. Viljelmien jakautuminen luokkiin palstojen lukumäärän mukaan vuonna 1960	87
12. Palstojen luku yhteensä ja keskimäärin viljelmää kohti vuonna 1960	88
13. Viljelmien jakautuminen luokkiin peltokappaleiden lukumäärän mukaan vuonna 1960	88
14. Peltokappaleiden lukumäärän ja pinta-alan jakautuminen etäisyysluokkiin sekä viljelmien jakautuminen peltokappaleiden keskietäisyyden mukaan luokkiin vuonna 1960	89
15. Peltokappaleiden pinta-alan jakautuminen etäisyysluokkiin vuonna 1960	89
16. Viljelmien jakautuminen luokkiin metsäkappaleiden lukumäärän mukaan vuonna 1960	90
17. Metsäkappaleiden lukumäärän ja pinta-alan jakautuminen etäisyysluokkiin sekä viljelmien jakautuminen metsäkappaleiden keskietäisyyden mukaan luokkiin vuonna 1960	90
18. Metsäkappaleiden pinta-alan jakautuminen etäisyysluokkiin vuonna 1960	91
19. Maatalousmaan alat vuonna 1960	92
20. Viljelykasvien alat koko maassa vuosina 1959 ja 1960 sekä keskimäärin vuosina 1956—60	93
21. Viljelykasvien ja herneen viljelyalat vuonna 1960	94
22. Perunan ja juurikasvien viljelyalat vuonna 1960 ..	95
23. Vihantarehun ja nurmikasvien viljelyalat vuonna 1960	96
24. Muiden kasvien viljelyalat ja muu peltoala sekä koko peltoala vuonna 1960	97
25. Väkilannoitteiden ja maatalouskalkin käyttö aikana 1. 7. 1959—30. 6. 1960	98
26. Tulvan alle jäävien ja vedenvaivaamien sekä ojattomana viljeltyjen peltojen pinta-alat vuonna 1960 ..	99
27. Viljelykasvien, herneen ja perunan lajikkeiden viljelylaajuudet vuosina 1950, 1955 ja 1960	100
28. Tärkeimpien syysvehnälaajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960	102
29. Tärkeimpien kevätevehnälajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960	102
30. Tärkeimpien ruislajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960	103
31. Tärkeimpien ohralajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960	103
32. Tärkeimpien kauralajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960	104

Tabellförteckning

	Sid.
1. Brukningshetersnas fördelning i klasser efter avståndet från driftscentrum till en året runt trafikerbar allmän väg den 15. 6. 1960	80
2. Brukningshetersnas fördelning i klasser efter avståndet från driftscentrum till närmaste hållplats vid linjebilväg den 15. 6. 1960	81
3. Brukningshetersnas fördelning i klasser efter längden av den sträcka de själv transporterar mjölken den 15. 6. 1960	82
4. Brukningshetersnas fördelning i klasser efter avståndet från driftscentrum till närmaste järnvägs-trafikplats den 15. 6. 1960	83
5. Brukningshetersnas fördelning i klasser efter avståndet från driftscentrum till det mejeri, dit brukningshetersnas mjölk föres den 15. 6. 1960	84
6. Brukningshetersnas fördelning i klasser efter längden av den nuvarande ägarens besittningstid 15. 6. åren 1959 och 1960	85
7. Antalet gårdar, som erhållits genom arv, köp eller annat dylikt förvärvsätt av föräldrar eller släktingar, fördelade i klasser efter året för förvärvandet år 1960	85
8. Antalet gårdar, som erhållits genom köp på fria marknaden, fördelade i klasser efter året för förvärvandet år 1960	86
9. Antalet gårdar, som erhållits genom frivilligt köp med stöd av kolonisationslagarna, fördelade i klasser efter året för förvärvandet år 1960	86
10. Antalet gårdar, som erhållits genom köp, vilket följt efter odlings- och röjningsavtal eller besittningsavtal, fördelade i klasser efter året för förvärvandet år 1960 ..	87
11. Brukningshetersnas fördelning i klasser efter antalet block, de består av, år 1960	87
12. Antalet block sammanlagt och i medeltal år 1960 ..	88
13. Brukningshetersnas fördelning i klasser efter antalet åkerägofigurer, de har, år 1960	88
14. Fördelningen av åkerägofigurer och deras arealer i klasser efter avståndet till gårdscentrum samt brukningshetersnas fördelning efter åkerägofigurerernas medelavstånd i klasser år 1960	89
15. Fördelningen av åkerägofigurerernas areal i klasser efter avståndet till gårdscentrum år 1960	89
16. Brukningshetersnas fördelning i klasser efter antalet skogsägofigurer, de har, år 1960	90
17. Fördelningen av skogsägofigurer och deras arealer i klasser efter avståndet till gårdscentrum samt brukningshetersnas fördelning efter skogsägofigurerernas medelavstånd i klasser år 1960	90
18. Fördelningen av skogsägofigurerernas areal i klasser efter avståndet till gårdscentrum år 1960	91
19. Lantbruksjordens arealer år 1960	92
20. Arealerna för odlingsväxterna i hela landet åren 1959 och 1960 samt i medeltal åren 1956—60	93
21. Arealerna för sädesväxter och arter år 1960	94
22. Arealerna för potatis och rotfrukter år 1960	95
23. Arealerna för grönfoder och vallväxter år 1960	96
24. Arealerna för övriga växter och övrig åkerareal samt hela åkerarealen år 1960	97
25. Användningen av handelsgödsel och jordbrukskalk under tiden 1. 7. 1959—30. 6. 1960	98
26. Åkerarealen, som lider av översvämning eller är vattensjuk samt åkerarealer, som har odlats utan avdikning, år 1960	99
27. Olika sorters odlingsomfång av de viktigaste sädeslagen, arterna och potatisen 1950, 1955 och 1960 ..	100
28. De viktigaste höstvetesorternas odlingsomfång år 1960	102
29. De viktigaste vårvetesorternas odlingsomfång år 1960 ..	102
30. De viktigaste rågsorternas odlingsomfång år 1960 ..	103
31. De viktigaste kornsorernas odlingsomfång år 1960 ..	103
32. De viktigaste havresorternas odlingsomfång år 1960 ..	104

	Sivu	sid.
33. Tärkeimpien hernelajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960	105	105
34. Tärkeimpien perunalajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960	104	104
35. Viljelykasvien hehtaari- ja koko sadot vuosina 1959 ja 1960 sekä keskimäärin vuosina 1956—60	106	106
36. Tärkeimpien viljelykasvien ha-sadot vuonna 1960	107	107
37. Viljelykasvien koko sadot vuonna 1960	108	108
38. Vehnän, rukiin, ohran, kauran ja perunan sadon käyttö satovuonna 1959/60	110	110
39. Kotieläinten luku 15. 6. ja 15. 12. 1960 sekä keskimäärin vuosina 1956—60	112	112
40. Hevosten luku vuonna 1960	113	113
41. Nautaeläinten luku vuonna 1960	114	114
42. Sikojen luku vuonna 1960	115	115
43. Lampaiden ja vuohien luku vuonna 1960	116	116
44. Siipikarjan luku vuonna 1960	117	117
45. Maitotuotos ja maidon käyttö sekä kananmunatuotos vuosina 1955—60	117	117
46. Lihatuotos lihalaajittain vuosina 1955—60	118	118
47. Maidon käyttö ja kotivoin valmistus viljelmillä vuonna 1960	118	118
48. Kananmunien tuotos ja käyttö viljelmillä vuonna 1960	119	119
49. Viljelmillä teurastettujen eläinten lukumäärät, keskiteuraspainot ja lihatuotos vuonna 1960	119	119
50. Teurastamoissa teurastettujen eläinten lukumäärät kuukausittain vuonna 1960	120	120
51. Teurastamoissa teurastettujen eläinten keskiteuraspainot kuukausittain vuonna 1960	121	121
52. Teurastamoissa teurastettujen ja teurastamoihin tuotujen, munalla teurastettujen kotieläinten lihatuotos kuukausittain vuonna 1960	121	121
53. Hedelmäpuiden ja marjapensaiden lukumäärät sekä vadelpensaiden, puutarhamansikoiden, lasinalaisen viljelyn ja taimistojen pinta-alat viljelmillä vuonna 1960	122	122
54. Keittiökasvien viljelyalat viljelmillä vuonna 1960	122	122
55. Kauppapuutarhojen puutarha-ala ja sen jakautuminen eri käyttömuotoihin sekä pellossa viljellyn puutarhamansikan, vihannes- ja juurikasvien ja muiden puutarhakasvien alat vuonna 1960	124	124
56. Hedelmäpuiden ja marjapensaiden luku kauppapuutarhoissa vuonna 1960	124	124
57. Kauppapuutarhoissa viljellyt tärkeimmät avomaan vihannekset ja juurikasvit sekä niiden alat vuonna 1960	125	125
58. Kauppapuutarhojen lasinalaisilla viljelyksillä viljellyt kasvit vuonna 1960	126	126
59. Omena-, marja- sekä vihannes- ja juurikasvisadot vuonna 1960	127	127
60. Kauppapuutarhojen omenapuut lajikkeittain sekä saatu keskisato puuta kohti vuonna 1960	128	128
61. Kauppapuutarhojen kasvihuoneet, varastotilat sekä lämmityskaudella 16. 6. 1959—15. 6. 1960 käytettyjen polttoainemäärien määrät	129	129
62. Kauppapuutarhoissa vakinaisesti työskennelleiden henkilöiden lukumäärät sekä tilapäisesti työskennelleiden henkilöiden tekemien työpäivien luku puoli-vuosittain ajalla 1. 5. 1959—30. 4. 1960	130	130
63. Viljelmien käytössä olleiden eräiden koneiden luku vuosina 1950 ja 1960	131	131
64. Viljelmien käytössä olleiden eräiden koneiden luku 15. 6. 1960	132	132
65. Viljelmillä vakinaisesti asuneiden perheenjäsenten ja sukulaisten sekä vakinaisesti palkattujen vieraiden henkilöiden luku vuonna 1960	136	136
66. Koko työvoiman työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä työlaajittain vuonna 1960	137	137
67. Miestyövoiman työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä työlaajittain vuonna 1960	138	138
68. Naisten työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä työlaajittain vuonna 1960	139	139
33. De viktigaste ärtersorternas odlingsomfång år 1960	105	105
34. De viktigaste potatissorternas odlingsomfång år 1960	104	104
35. Odlingsväxternas ha och totalskördar åren 1959 och 1960 samt i medeltal åren 1956—60	106	106
36. De viktigaste odlingsväxternas ha-skördar år 1960	107	107
37. Odlingsväxternas totalskördar år 1960	108	108
38. Skördarnas av vete, råg, korn, havre och potatis användning skördeåret 1959/60	110	110
39. Antal husdjur 15. 6. och 15. 12. 1960 samt medeltal åren 1956—60	112	112
40. Antal hästar år 1960	113	113
41. Antal nötkreatur år 1960	114	114
42. Antal svin år 1960	115	115
43. Antal får och getter år 1960	116	116
44. Antal fjäderfän år 1960	117	117
45. Mjölksproduktionen och mjölkens användning samt äggproduktionen åren 1955—60	117	117
46. Köttproduktionen per köttsorter åren 1955—60 ..	118	118
47. Mjölakens användning och framställning av bondsmör på brukningsenheterna år 1960	118	118
48. Produktionen och konsumtionen av hönsägg på brukningsenheterna år 1960	119	119
49. På brukningsenheterna slaktade husdjurs antal, medelslaktvikter och köttproduktion år 1960	119	119
50. Antalet i slakterierna slaktade djur per månad år 1960	120	120
51. I slakterierna slaktade djurs medelslaktvikter per månad år 1960	121	121
52. I slakterier slaktade och till slakterierna förda annorstädes slaktade djurs köttproduktion per månad år 1960	121	121
53. Antalet fruktträd och bärbuskar samt arealen hallonbuskar, jordgubbar, odlingar under glas och plantskolor på brukningsenheterna år 1960	122	122
54. Köksväxters odlingsarealer på brukningsenheterna år 1960	122	122
55. Handelsträdgårdarnas trädgårdsareal och dess inledning för olika användningsändamål samt i åker odlade jordgubbar, grönsaker och matrotfrukter och övriga trädgårdsväxter och deras arealer år 1960	124	124
56. Antalet fruktträd och bärbuskar i handelsträdgårdarna år 1960	124	124
57. De i handelsträdgårdarna på friland odlade viktigaste grönsakerna och rotfrukterna och deras arealer år 1960	125	125
58. I handelsträdgårdarna under glas odlade växter år 1960	126	126
59. Äppel-, bär- samt grönsak- och rotfruktskördar år 1960	127	127
60. Antalet äppelträd sortvis och av ett träd erhållen skörd i handelsträdgårdarna år 1960	128	128
61. Total arealen av handelsträdgårdarnas växthus, lagerutrymmen samt under eldningsperiod 16. 6. 1959—15. 6. 1960 förbrukat bränsle vid odling under glas	129	129
62. Antalet i handelsträdgårdarna stadigvarande sysselsätta personer och antalet dagsverken, som tillfälligt sysselsätta personer utfört under tiden 1. 5. 1959—30. 4. 1960	130	130
63. Antalet maskiner, som använts på brukningsenheterna åren 1950 och 1960	131	131
64. Vissa på brukningsenheten använda maskiners antal 15. 6. 1960	132	132
65. Antalet på brukningsenheterna fast bosatta medlemmar av familjen och släktingar samt övriga på brukningsenheterna regelbundet arbetande personer år 1960	136	136
66. Storleken av den manuella arbetskraftens arbetsinsats i på brukningsenheterna förekommande arbeten per arbetslag år 1960	127	127
67. Storleken av den manliga arbetskraftens arbetsinsats i på brukningsenheterna förekommande arbeten per arbetslag år 1960	138	138
68. Storleken av kvinnornas arbetsinsats i på brukningsenheterna förekommande arbeten per arbetslag år 1960	139	139

	Sivu		Sid.
69. Miestyövoiman työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä vuonna 1960	140	69. Storleken av den manliga arbetskraftens arbetsinsats i på brukningsenheterna förekommande arbeten år 1960	140
70. Naistyövoiman työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä vuonna 1960	142	70. Storleken av den kvinnliga arbetskraftens arbetsinsats i på brukningsenheterna förekommande arbeten år 1960	142
71. Koko työvoiman työpanoksen suuruus viljelmien ulkopuolella esiintyneissä töissä työlajeittain vuonna 1960	144	71. Storleken av den manuella arbetskraftens arbetsinsats i utom brukningsenheten förekommande arbeten per arbetslag år 1960	144
72. Miestyövoiman työpanoksen suuruus viljelmien ulkopuolella esiintyneissä töissä työlajeittain vuonna 1960	145	72. Storleken av den manliga arbetskraftens arbetsinsats i utom brukningsenheten förekommande arbeten per arbetslag år 1960	145
73. Naisten työpanoksen suuruus viljelmien ulkopuolella esiintyneissä töissä työlajeittain vuonna 1960	145	73. Storleken av kvinnornas arbetsinsats i utom brukningsenheten förekommande arbeten per arbetslag år 1960	145
74. Miestyövoiman työpanoksen suuruus viljelmien ulkopuolella esiintyneissä töissä vuonna 1960	146	74. Storleken av den manliga arbetskraftens arbetsinsats i utom brukningsenheten förekommande arbeten år 1960	146
75. Naistyövoiman työpanoksen suuruus viljelmien ulkopuolella esiintyneissä töissä vuonna 1960	148	75. Storleken av den kvinnliga arbetskraftens arbetsinsats i utom brukningsenheten förekommande arbeten år 1960	148
76. Työpäivän keskimääräinen pituus helmi- ja elokuussa vuonna 1960	150	76. Dagsverkets genomsnittliga längd i februari och i augusti år 1960	150
77. Emännän työpäivän pituus ja sen jakautuminen työlajeihin vuonna 1960	151	77. Vårdnans arbetsdags längd och dess fördelning på slag av arbeten år 1960	151
78. Vaatteiden pesutyn suoritus vuonna 1960	152	78. Uppgifter om tvätten av kläder år 1960	152
79. Astiainkuivauskaapin ja pesupöydän yleisyys vuonna 1960	152	79. Förekomsten av torkskåp för kärl och diskbord år 1960	152
80. Ruoka- ja kahvileivästä leivottiin kotona vuonna 1960	152	80. Andelen av mat- och kaffebröd, som bakas hemma år 1960	152
81. Tietoja meijeriliikkeestä koko maassa vuosina 1959 ja 1960	153	81. Uppgifter om mejerirörelsen i hela landet åren 1959 och 1960	153
82. Meijerien vastaanottama raaka-aine ja valmistetut päätuotteet koko maassa kuukausittain vuonna 1960	154	82. Av mejerierna mottaget råämne och framställda slutprodukter i hela landet per månad år 1960	154
83. Meijerien vastaanottama maito ja valmistetut päätuotteet vuosina 1959 ja 1960	154	83. Av mejerierna mottagen mjölk och framställda slutprodukter åren 1959 och 1960	154
84. Meijerien vastaanottama maito (1 000 l) kuukausittain vuonna 1960	156	84. Av mejerierna mottagen mjölk (1 000 l) per månad år 1960	156
85. Meijereissä valmistettu voita (to) kuukausittain vuonna 1960	156	85. Av mejerierna beretts smör (ton) per månad år 1960	156
86. Meijereissä valmistettu juustoa (to) kuukausittain vuonna 1960	158	86. Av mejerierna beredd ost (ton) per månad år 1960	158
87. Täysimaidon ja kerman käyttö meijereissä eri tarkoituksiin vuonna 1960	158	87. Helmjolk och grädde använd av mejerierna till olika ändamål år 1960	158
88. Kuoritun maidon käyttö (1 000 l) meijereissä vuonna 1960	160	88. Skummjolk använd (1 000 l) av mejerierna år 1960	160
89. Maitolitrasta (4 %:ksi muunnetusta) meijereissä maksettu hinta (mk) kuukausittain vuonna 1960	161	89. Av mejerierna betalat pris (mk) per liter mjölk (omräknad i 4 %-ig) per månad år 1960	161
90. Tärkeimpien viljelykasvien alat, ha-sadot ja koko sadot sekä koko peltoala keskimäärin viisivuotijaksosittain vuodesta 1921	160	90. De viktigaste odlingsväxternas arealer, ha-skördar och total-skördar samt hela åkerarealen i medeltal per femårsperioder fr. o. m. år 1921	160
91. Tärkeimpien kotieläinten lukumäärät keskimäärin viisivuotijaksosittain vuodesta 1921	162	91. De viktigaste husdjurens antal i medeltal per femårsperioder fr. o. m. år 1921	162
Litteet	164	Bilagor	164

Contents

	Page		Page
1. Plan for Agricultural Sampling Census	67	2. Distribution of holdings into different classes according to the distance between farmstead and the nearest bus stop, on June 15, 1960	81
11. Confirmation of the Plan	67	3. Distribution of holdings into classes according to the length of milk transportation they have to pass over, on June 15, 1960	82
12. Plan for the Sampling Census of the Year 1960	67	4. Distribution of holdings different classes according to the distance between farmstead and the nearest railway station, on June 15, 1960	83
121. Purpose and Adaptability of the Sampling Census ..	67	5. Distribution of holdings into different classes according to the distance between farmstead and the dairy to which milk is transported from the farm, on June 15, 1960	84
122. Extent of the Sampling Census	68	6. Distribution of holdings into categories according to the length of the occupation of present owner June 15 in the years 1959 and 1960	85
123. Organization of the Sampling Census and Its Operation	69	7. Number of farms inherited, purchased or taken over by other measures from parents or relatives, classified according to the year of acquirement, in 1960	85
124. Estimate of the Costs of the sampling Census	70	8. Number of farms purchased in free market, classified by the year of acquirement, in 1960	86
13. Plan for Sampling for the Part of Agriculture	70		
14. Working out of the Most Important Estimates of Results	72		
141. Estimation of the Area and Utilization of Arable Land	72		
142. Estimation of the Numbers of Domestic Animals	73		
15. Sampling Plan for the Part of Gardening	73		
16. On the Statistic Reliability of the Results of the Sampling Census	74		
2. Results of the Enquiries in the Year 1960	74		

Tables:

1. Distribution of holdings into classes according to the distance between farmstead and common road under car traffic all year round, on June 15, 1960	80
---	----

Page	Page		
9. Number of farms acquired by free purchase under the Settlement Acts, classified according to the year of acquirement, in 1960	86	52. Meat produce of domestic animals slaughtered in slaughterhouses and taken to slaughterhouses after being slaughtered elsewhere monthly in 1960	121
10. Number of farms acquired by purchase after cultivation and clearing contract or contract of occupation, classified according to the year of acquirement, in 1960 ..	87	53. Number of fruit trees and berry bushes and areas of raspberries, strawberries, plants grown under glass and seedlings on farms in 1960	122
11. Division of farms into classes according to number of plots in 1960	87	54. Cultivation areas of vegetables on farms in 1960 ..	122
12. Total number of plots and on an average per farm in 1960	88	55. Garden area of market gardens and its use for different purposes and field-grown strawberries, vegetables and other garden plants in 1960	124
13. Division of farms into classes according to number of arable land plots in 1960	88	56. Number of fruit trees and berrybushes in market gardens in 1960	124
14. Division of number and area of arable land plots into distance classes and division of farms into classes according to average distance of arable land plots in 1960	89	57. Areas of most important outdoor vegetables and root crops in market gardens in 1960	125
15. Division of area of arable land plots into distance classes in 1960	89	58. Under-glass plants in market gardens in 1960	126
16. Division of farms into classes according to number of woodlots in 1960	90	59. Yields of apple trees, berry bushes root crops and vegetables in 1960	127
17. Division of number and area of woodlots into distance classes and division of farms into classes according to average distance of woodlots in 1960	90	60. Number of apple trees by varieties and average yield per tree in market gardens in 1960	128
18. Division of area of woodlots into distance classes in 1960	91	61. Greenhouses, storage rooms and fuel used for areas under glass in heating period 16. 6. 1959—15. 6. 1960	129
19. Agricultural land areas in 1960	92	62. Number of permanent employees in market gardens and number of work days of temporary employed persons 1. 5. 1959—30. 4. 1960	130
20. Areas of field crops in whole country in 1959 and 1960 and on an average in 1956—60	93	63. Number of machines used on farms in 1950 and 1960	131
21. Arable land areas of cereal plants and pea in 1960	94	64. Number of machines used on farms in 1960	132
22. Arable land areas of potatoes and root crops in 1960	95	65. Number of family members and relatives living permanently on farms and permanent employees in 1960 ..	136
23. Arable land areas of green fodder and grassland plants in 1960	96	66. Total amount of manual labour input at work on farms per type of work in 1960	137
24. Acreages of other field crops, miscellaneous land and total area of arable land in 1960	97	67. Amount of men's work input at work on farms by type of work in 1960	138
25. Use of fertilizers and limestone as of 1. 7. 1959—30. 6. 1960	98	68. Amount of women's labour input at work on farms by type of work in 1960	139
26. Area of flooded and waterlogged arable land and area of land cultivated without ditches in 1960	99	69. Amount of men's work input at work on farms in 1960	140
27. Extent of cultivation of varieties of grain crops, peas and potatoes in 1950, 1955 and 1960	100	70. Amount of women's work input at work on farms in 1960	142
28. Extent of cultivation of the most important winter wheat varieties in 1960	102	71. Amount of whole work input of labour power at work outside of farm by type of work in 1960	144
29. Extent of cultivation of the most important spring wheat varieties in 1960	102	72. Amount of men's work input at work outside of farm by type of work in 1960	145
30. Extent of cultivation of the most important rye varieties in 1960	103	73. Amount of women's work input at work outside of farm by type of work in 1960	145
31. Extent of cultivation of the most important barley varieties in 1960	103	74. Amount of men's labour input at work outside of farm in 1960	146
32. Extent of cultivation of the most important oats varieties in 1960	104	75. Amount of women's labour input at work outside of farm in 1960	148
33. Extent of cultivation of the most important peas varieties in 1960	105	76. Average length of work day in February and August in 1960	150
34. Extent of cultivation of the most important potato varieties in 1960	104	77. Length of housewife's working day and its distribution into different types of work in 1960	151
35. Hectare- and total yields of field crops in 1959 and 1960 and on an average in 1956—60	106	78. Information of wash of clothes in 1960	152
36. Yield per hectare of the most important field crops in 1960	107	79. Frequency of draining cupboard and sink in 1960 ..	152
37. Total yields of field crops in 1960	108	80. Portion of bread and pastry baked at home in 1960 ..	152
38. Consumption of wheat, rye, barley, oats and potato yields in the yield year 1959/60	110	81. Information of the dairy industry in the whole country in 1959 and 1960	153
39. Livestock numbers 15. 6. and 15. 12. 1960 and on an average in 1956—60	112	82. Milk quantities received in dairy plants and total production in whole country per month in 1960	154
40. Number of horses in 1960	113	83. Milk quantities received in dairy plants and total production in 1959 and 1960	154
41. Number of cattle in 1960	114	84. Milk quantities (1 000 litres) received in dairy plants per month in 1960	156
42. Number of pigs in 1960	115	85. Butter quantities (tons) produced in dairy plants per month in 1960	156
43. Number of sheep and goats in 1960	116	86. Cheese quantities (tons) produced in dairy plants per month in 1960	158
44. Number of poultry in 1960	117	87. Whole milk and cream used for different purposes in 1960	158
45. Produce of milk and its use and produce of eggs in 1955—60	117	88. Skim milk (1 000 litres) used in the dairy plants in 1960	160
46. Meat produce according to different sorts in 1955—60	118	89. Prize marks paid for litre of milk (transformed into fat percentage of 4) in dairy plants per month in 1960	161
47. Consumption of milk and production of home made butter on farms in 1960	118	90. Areas, hectare-yields and total yields of the most important field crops and the whole arable land area by periods of five years on an average beginning from 1921	160
48. Production and consumption of eggs on farms in 1960	119	91. Most important livestock numbers by periods of five years on an average beginning from 1921	162
49. Numbers of domestic animals slaughtered on farms, average carcass weights and meat produce in 1960	119		
50. Number of animals slaughtered in slaughterhouses monthly in 1960	120		
51. Average carcass weights of animals slaughtered in slaughterhouses monthly in 1960	121		

1. Maatalouden otantalaskennan suunnitelma

11. Suunnitelman vahvistaminen

Valtioneuvoston 29. päivänä marraskuuta vuonna 1956 asettaman asiantuntijatoimikunnan (vrt. julk. SVT III: 53, Maatalous, Yleinen maatalouslaskenta, kappale 11) laatiman maatalouden otantalaskennan suunnitelman, joka sisälsi ehdotukset vuoden 1959 peruslaskennan laajentamisesta otantatiedustelujen avulla sen lisäksi, mitä tavanomukaiset vuositilastotiedustelut käsittävät, maatalousministeriö vahvisti ja määräsi pantavaksi toimeen 13. päivänä tammikuuta 1950 annetun lain ja sen 5 §:n nojalla annetun asetuksen perusteella kirjelmällään N:o 1256 MM 1960 (2627), 2. 4. 1960 yleisen maatalouslaskennan toisen vaiheen, otantalaskennan, alempana mainittuja lomakkeita ja tiedusteluajankohtia käyttäen. Maatalousministeriön päätöksen mukaan maataloushallituksen tuli otantalaskennan toimeenpanossa käyttää seuraavia lomakkeita ja tiedusteluajankohtia:

a) Päälomake (Lomake 1); sen sisältämät tiedot kerättiin noin 25 000 ositetun satunnaisotantamenetelmän mukaan poimitulta viljelmältä 15. 6. 1960 joita nimitetään seuraavassa tilastoviljelmiksi.

b) Viljelykasvien satotiedustelulomake (lomake 1 a); satotiedot tilastoviljelmiltä kerättiin postitiedustelun avulla 15. 10. 1960.

c) Maataloutta koskevia tietoja tilastoviljelmiltä (lomake 1 b); tiedot kerättiin tilastoviljelmiltä haastatutelutiedustelun avulla 15. 12. 1960.

d) Maidon ja kananmunien tuotos- ja käyttötiedustelu (lomake 1 c); tiedot kerättiin tilastoviljelmiltä kuukausittain yhden vuoden aikana postitiedustelun avulla kunkin kuukauden 5, 15 ja 25 päivä 15. 6. 1960 alkaen.

e) Puutarhalomake (lomake 2); sen sisältämät tiedot kerättiin noin 7 000 viljelmältä, joilla harjoitettiin puutarhataloutta tuotteiden myyntiä varten, 15. 6. 1960.

f) Puutarhakasvien satotiedustelu (lomake 2 a); satotiedot kerättiin puutarhatilastoviljelmiltä postitiedustelun avulla 15. 10. 1960.

Kirjelmällään N:o 1367 MM 1960 (2666), 6. 4. 1960 maatalousministeriö vahvisti vielä perusteet, joiden mukaan suoritettiin korvaukset otantalaskennasta aiheutuvista kustannuksista.

12. Otantalaskennan suunnitelma vuodelle 1960

Seuraavassa esitetään maataloustilastotoimikunnan laatima otantalaskennan suunnitelma sellaisena kuin se edellä sanotulla tavalla vahvistettiin maataloushallituksen toimeenpantavaksi.

1. Planen för lantbrukets stickprovsräkning

11. Fastställandet av planen

Den plan för lantbrukets stickprovsräkning som den av statsrådet den 29 november år 1956 tillsatta fackmannakommittén uppgjort (jfr. publ. FOS III: 53, Lanthushållning, den allmänna lantbruksräkningen, kapitel 11) och vilken innehöll förslagen att utvidga primärräkningen år 1959 medelst stickprovsräkningar utöver vad de ordinära årsenkäterna innefattar, fastställde lantbruksministeriet och förordnade, enligt lagen om lantbruksstatistik given den 13 januari 1950 och enligt den med stöd av 5 § i denna givna förordningen, med brevet N:o 1256 MM 1960 (2627), 2. 4. 1960 den allmänna lantbruksräkningens andra skede, stickprovsräkningen att verkställas, användande nedan nämnda blanketter och enkätdatum. Enligt Lantbruksministeriets beslut skulle lantbruksstyrelsen vid verkställandet av stickprovsräkningen använda följande blanketter och enkätdatum:

a) Huvudblanketten (Blankett 1); uppgifterna för denna insamlades den 15. 6. 1960 från ca 25 000 statistikgårdar, vilka utvalts enligt metoden för stratifierad slumpmässig sampling.

b) Blankett för odlingsväxternas skördeenkät (Blankett 1 a); uppgifterna insamlades från statistikgårdarna medelst en postenkät den 15. 10. 1960.

c) Uppgifter över lantbruket på statistikgårdarna (Blankett 1 b); uppgifterna insamlades från statistikgårdarna medelst en intervjuenkät den 15. 12. 1960.

d) Enkät om produktionen av mjölk och ägg (Blankett 1 c); uppgifterna insamlades från statistikgårdarna månatligen under ett års tid medelst en postenkät den 5., 15. och 25. varje månad utgående från den 15. 6. 1960.

e) Trädgårdsblanketten (Blankett 2); uppgifterna för denna insamlades den 15. 6. 1960 från ca 7 000 brukningsenheter, på vilka trädgårdsodling idkades för avsalu.

f) Trädgårdsväxternas skördeenkät (Blankett 2 a), skördeuppgifterna insamlades från trädgårdsbruksenheter medelst en postenkät den 15. 10. 1960.

Med brevet N:o 1367 MM 1960 (2666) 6. 4. 1960 fastställde lantbruksministeriet därtill grunderna enligt vilka de av stickprovsräkningen föranledda utgifterna ersattes.

12. Stickprovsräkningens plan för år 1960

I det följande anföres den av lantbruksstatistikkommittén uppgjorda planen för stickprovsräkningen sådana som den på förenämmt sätt fastställdes att verkställas av lantbruksstyrelsen.

121. Otantalaskennan tarkoitus ja soveltuvuus

Vuoden 1959 peruslaskennan julkaisussa (SVT III: 53, Maatalous, kappale 121) luettiin joukko syitä, joiden vuoksi yleisten maatalouslaskentojen toimeenpano oli tarpeen. Samalla korostettiin sitä, että yleisen maatalouslaskennan aiheuttamien kustannusten pienentämiseksi ja laskennan nopeuttamiseksi oli kaikilta viljelmiltä kerättävien tietojen määrää pyrittävä tuntuvasti supistamaan. Tästä johtuen päädyttiinkin verraten suppeaan peruslaskentaan vuonna 1959. Tällöin edellytettiin kuitenkin, että laskennan laajuutta suurennetaan vuoden 1960 aikana toimeenpantavien erilaisten otantatiedustelujen avulla, jotta maatalouspoliittisia tarpeita, maatalouden talous- ja suhdannetarkkailua, maataloustutkimusta jne. varten saataisiin riittävästi numeroaineistoa ja jotta maatalouselinkeinoista siten voitaisiin luoda luotettava kokonaiskuva sekä jatkuvasti seurata siinä tapahtuvia muutoksia. Viimeksi mainittu näkökohta on vuosittain laadittavien maataloutta käsittelevien tilastojen kannalta tärkeä. Otantalaskenta onkin itse asiassa peruslaskennasta saatujen tulosten pohjalle rakennettu laajennettu vuositiedustelu. Pienentämällä näytteen suuruutta ja sitä vastaavasti kysyttävien tietojen määrää niin pitkälle kuin on mahdollista maataloudellisesti merkittävien seikkojen kehityksen seuraamista vaarantamatta päädytään maatalouden vuositilastoon, jonka laajuudesta ja sen suunnitteluun liittyvistä muista näkökohdista toimikunta teki erillisen esityksensä vuoden 1961 vuositilastoa varten.

Otantamenetelmien käyttö maataloustilaston useimilla aloilla on erittäin sopivaa silloin, kun tiedot tyydytään saamaan vain suuremmilta alueilta tai vain koko maata koskevana. Samalla pienennetään sekä kenttä- että käsittelytöiden määrää, ts. pienin kustannuksin saadaan keräytyä paljon enemmän tietoja sellaisistakin seikoista, joista täydellisellä tiedustelulla ei kohtuullisin kustannuksin voitaisi tietoja hankkia. Tehokkaasti käytetyt otantamenetelmät antavat lisäksi luotettavia tuloksia, mikä johtuu:

- (a) suhteellisen pienestä ja hyvin koulutetusta laskijoiden (haastattelijoiden, seuraavassa: tilastoasiamiesten) lukumäärästä sekä kenttätöiden valvontamahdollisuuksien paranemisesta
- (b) viljelijöiden vastaamisrasituksen vähenemisestä
- (c) objektiivisten mittaus- ja havaintomenetelmien käytäntöönottomahdollisuudesta erilaisten harhojen torjumiseksi.

Tilastoasiamiesten kouluttaminen on laskennan laajuutta suurennettaessa ja selvitettävien kysymysten vaikeusasteen sitä mukaa lisääntyessä laskennan yhteydessä välttämätöntä. Käytettäessä otantalaskentaa joudutaan kuitenkin kouluttamaan vain noin 1/10 siitä henkilömäärästä mikä olisi koulutettava täydellisessä tiedustelussa.

Kokemuksen mukaan laskentalomakkeen laajuus vaikuttaa suoranaisesti esitietojen laatuun. Otantamenetelmää käytettäessä pienenee kuitenkin laskenta-

121. Ändamålet med stickprovsräkningen och hur denna kan tillämpas

I publikationen »Primärräkningen år 1959» (FOS III: 53, Lanthushållning, kapitel 121) uppräknades en hel del orsaker, varför det var nödvändigt att verkställa allmänna lantbruksräkningar. Samtidigt underströks det att om man vill minska de kostnader, den allmänna lantbruksräkningen förorsakar och göra räkningen snabbara borde den uppgiftsmängd, som skulle insamlas från alla brukningsenheter, betydligt minskas. Härav berodde det att man slutgiltigt stannade för en rätt inskränkt primärräkning år 1959. Härvid förutsatte man dock att räkningen skulle utvidgas medelst olika stickprovsenkäter, som verkställdes år 1960, sålunda att för lantbrukspolitiska behov, för kontroll av lantbrukets ekonomi och konjunkturer, för lantbruksforskning o. s. v., skulle erhållas tillräckligt siffermaterial och för att man sålunda skall kunna skapa sig en tillförlitlig helhetsbild av lantbruksnäringen och kontinuerligt kunna följa med förändringarna inom densamma. Den sistnämnda synpunkten är viktig med avseende å den statistik, som årligen uppgöres över lantbruket. Stickprovsräkningen är i själva verket en utvidgad årsförfrågning, byggd på basen av de uppgifter, som erhållits från primärräkningen. Genom att minska urvalets storlek och motsvarigt uppgiftsmängden, som skulle insamlas, så långt det är möjligt utan att äventyra iakttagandet av sådana sakers utveckling, som är viktiga för lantbruket, kommer man till lantbrukets årsstatistik, om vars omfång och andra synpunkter på planeringen av densamma, kommittén avgav en skild framställning för 1961 års årsstatistik.

Det är synnerligen passande att använda stickprovsmetoder inom de flesta av lantbruksstatistikens områden, då man nöjer sig med att erhålla uppgifter, som endast berör större regioner eller hela landet. Samtidigt minskar man både fält- och bearbetningsarbetet, m. a. o. man kan med små kostnader insamla mycket mera uppgifter också om sådana omständigheter, om vilka man medelst en fullständig förfrågning med rimliga kostnader ej skulle ha kunnat insamla uppgifter. Effektivt nyttjade stickprovsmetoder ger därtill tillförlitliga resultat, beroende på:

- (a) att antalet räknare (intervjuare, i det följande statistikombudsmän) är litet och att de är välskolade samt att möjligheterna för övervakning av fältarbetet förbättras,
- (b) att brukarna mindre belastas av blankettfyllande,
- (c) möjligheterna att utnyttja objektiva mättnings- och observationsmetoder för att undvika olika slags fel.

Skolning av statistikombudsmännen är nödvändigt, då räkningens omfång ökas och svårighetsgraden för de frågor, som skall utredas i samband med räkningen, härvid växer. Då stickprovsräkning användes behöver man dock ej skola mer än 1/10 av det antal personer, som borde skolas vid en fullständig räkning.

Av erfarenhet vet man att räkningsblankettens omfång direkt inverkar på primäruppgifternas kvalitet. Då man använder stickprovsräkning minskas dock an-

kohteiden määrä ja kun lisäksi tietojen kerääjiksi pyritään saamaan suhteellisen pitkälle maataloudellisesti koulutettuja tilastoasiamiehiä, jotka vielä valmennaan haastattelutehtäviin, voidaan maatalouslaskentaa tätä kautta tuntuvasti laajentaa tuloksia huonontamatta. Maataloustilastotoimikunta on ottanut huomioon mm. mainitut näkökohdat laatiessaan otantalaskennan suunnitelmaa. Ne ovat olleet myös osasyynä siihen, että vuoden 1959—60 maatalouslaskenta alunpitäen jaettiin kahteen toimeenpanovaiheeseen. Toisena syynä on ollut halu tuntuvasti pienentää laskennan kustannuksia siitä, miksi ne olisivat muodostuneet kerättävään tietomäärään nähden.

122. Otantalaskennan laajuus

Otantalaskennan laajuus esitettiin alustavasti sekä käyttötarkoituksen että käsittelylaajuuden perusteella jo peruslaskennan suunnitelman yhteydessä. Tiedustelukohteiden yksityiskohtainen määrä käy esille laskentalomakkeista.

Tiedustelukohteiden otantalaskentaan ottamisessa toimikunta on pitänyt silmällä mm. seuraavia näkökohtia:

a. Päälomake:

A. Tietoja viljelmän sijainnista, muodosta ja saannosta.

Viljelmän paikallistamiseksi tarvittavien tietojen lisäksi kerättiin A-kohdassa tietoja viljelmän liikenneolosuhteista, maatalousmaan määrästä maankäyttölajeittain ja niiden käytöstä, siirtymisestä nykyiselle omistajalle, tilusten pirstoutumisesta lähinnä pelto- ja metsäkappaleisiin ja niiden asemasta talouskeskukseen nähden ja peruskuivatuksesta. Erityisesti viimeksi mainittujen kohtien tietojen avulla voidaan laatia hyödyllisiä selvityksiä sekä viljelmien hallintaan saannosta ja hallinnan aikana tapahtuneista muutoksista että viljelmien palstoittumisesta joko uusiksi viljelmiksi (kantalajien pirstoutuminen) tai palstoiksi (tilakokonaisuuden pirstoutuminen). Aikaisemmissa maatalouslaskennoissa ei viime mainituista seikoista ole kerätty tietoja.

B. Pellon käyttö kesällä 1960.

Peltoalan käyttö eri viljelykasveille on selvitettävä satolaskelmien vuoksi vuosittain. Tiedustelulaajuus esitettiin samaksi kuin on ollut aikaisemmissa tiedusteluissa, mm. peruslaskennassa.

C. Väkilannoitteiden ja maanparannusaineiden käytön lannoitusvuoden 1959—60 aikana.

Väkilannoitteiden käytön selvittäminen alueittain ja viljelmänsuuruusluokittain oli mahdollista C-kohdassa kysyttyjen tietojen avulla. Ao. kysymykset ovat olleet aikaisemmissa tiedusteluissa.

D. Tärkeimpien viljelykasvien kylvösiemenen lajikkeet v. 1960.

Kylvösiemenen lajiketiedusteluja on suoritettu aikaisemmin v. 1950 ja 1955, joten seuraava tiedustelukohta sattui vuodelle 1960. Tästä syystä sanottu kohta sisällytettiin lomakkeeseen.

talet räkningsojekt och då man därtill strävar att till räknare erhålla personer med förhållandevis gedigen lantbruksutbildning, vilka därtill tränas för intervjuuppgifter, kan lantbruksräkningen härigenom betydligt utvidgas utan att resultatet försämrats härav. Lantbruksstatistikkommittén har bl. a. uppmärksammat nämnda synpunkter vid uppgörandet av planen för stickprovsräkningen. Dessa har delvis även utgjort orsaken till att lantbruksräkningen åren 1959—60 överhuvudtaget delades i två verkställighetsskeden. Önskemålet att kännbart sänka de av räkningen föranledda kostnaderna från det de skulle ha stigit till på grund av den uppgiftsmängd, som skulle insamlas, utgjorde den andra orsaken.

122. Stickprovsräkningens omfång

Stickprovsräkningens omfång anfördes preliminärt både med tanke på nytta synpunkter och i vilken utsträckning materialet skall bearbetas, redan i samband med planen för primärräkningen. Frågeobjekten framgår detaljerat i räkningblanketterna.

Då frågeobjekten togs med i stickprovsräkningen beaktade kommittén bl. a. följande synpunkter:

a. Huvudblanketten:

A. Uppgifter om brukningsenhetens läge, form och förvärv.

Förutom de uppgifter, som erfordras för att lokalisera brukningsenheten, insamlades vid punkt A uppgifter om brukningsenhetens kommunikationsförhållanden, jordbruksjordens arealer ägoslagsvis och deras användning, hur dessa övergått till den nuvarande ägaren, ägornas splittring främst i åker- och skogsägofigurer och deras läge i förhållandet till gårdscentrum och grunddräneringen. Med hjälp av uppgifterna i synnerhet från de sistnämnda punkterna kan man uppgöra nyttiga utredningar både om förändringar, som skett i brukningsenheternas förvärvande och under innehavstiden skedda förändringar och delningen av brukningsenheterna endera i nya brukningsenheter (splittring av stamlägenheter) eller ägostycken (splittring av gårdsenheten). Tidigare har man ej vid lantbruksräkningarna insamlat uppgifter om sistnämnda omständigheter.

B. Åkerns användning sommaren 1960.

Åkerns användning för olika kulturväxter bör utredas för skördekalculernas skull årligen. Förfrågningsomfånget föreslogs bli det samma som vid tidigare enkäter, bl. a. i primärräkningen.

C. Användningen av konstgödsel- och jordförbättringsmedel under gödslingsåret 1959—60.

Konstgödselns användning var det möjligt att utreda för olika områden och per brukningsenhetsstorleksklasser medelst de uppgifter, som efterfrågades vid punkt C. Respektive frågor har förekommit i tidigare enkäter.

D. De viktigaste odlingsväxternas utsädesorter år 1960.

Förfrågningar om utsädesorterna har tidigare utförts år 1950 och 1955, varigenom följande förfrågnings-tidpunkt inträffade år 1960. Av denna orsak inrymdes nämnda punkt i blanketten.

E. Tärkeimpien viljalajien ja perunan käyttölaskelma sekä ostoväkirehujen hankinta vuoden 1960 alkupuoliskolla (aikana 16. 12. 59—15. 6. 60).

Erilaisten laskelmien, mm. ravintotase- ja kulutuslaskelmien kannalta oli välttämätöntä selvittää tärkeimpien viljakasvien ja perunan sadon käyttö erilaisiin tarkoituksiin. Rehutaselaskelman kannalta oli tärkeätä tietää ostoväkirehujen hankinta viljelmille. Saatua tietoa voitiin käyttää myös moniin muihin tuotantopoliittisiin laskelmiin ja suunnitteluihin.

F. Puutarhan viljely viljelmällä v. 1960.

Puutarhatilastoa varten oli tärkeätä saada selvityksiä viljelmien puutarhatalouksien laajuudesta sen lisäksi, että myyntituottoisista puutarhoista laadittiin tilasto lomakkeella 2 kerättävien tietojen perusteella.

G. Kotieläinten luku 15. p:nä kesäkuuta 1960.

Kotieläinten lukumääristä kerättiin tilastoaaineistoa samassa laajuudessa kuin edellisinä vuosina.

H. Tietoja kotieläinten tuotoksista ja niiden käytöstä v:n 1960 alkupuoliskolla.

Maito-, kananmuna- ja lihatuotosarvioiden laatimiseksi kerättiin sekä tuotos- että käyttötietoja samassa laajuudessa kuin vuositilastotiedusteluissa.

I. Eräiden käytössä olleiden koneiden luku 15. 6. 1960 ja niiden käyttö.

Peruslaskennassa kerättiin eräiden koneiden lukumäärä- ja käyttötietoja kaikilta viljelmiltä. Otantalaskennassa tätä konetiedustelua laajennettiin yleisimpien koneiden osalta.

J. Tietoja ihmistyövoiman käytöstä viljelmällä 16. 12. 59—15. 6. 1960 (vuoden alkupuoliskon aikana).

Peruslaskennassa kerättiin tietoja viljelmillä vakainasesti vuoden aikana asuneiden tai työskennelleiden henkilöiden luvusta, ikärakenteesta, koulutuksesta, työkykyisyydestä ja työpanoksesta. Otantalaskennassa laajennettiin tiedustelua siten, että työpanos eriteltiin työolajeihin kunkin työntekijäryhmän kohdalla. Näin menetellen viljelmien ihmistyövoimasta ja sen käytöstä saatiin perusteellisempi kuva kuin aikaisemmissa laskennoissa.

b. Viljelykasvien satotiedustelulomake 15. 10. 1960

Satotiedustelu, joka laajuudeltaan vastasi jo vakiintunutta vuotuista käytäntöä, esitettiin siirrettäväksi joulukuulta lokakuun 15. päivään, jotta lopullinen satolaskelma voitiin laatia mahdollisimman aikaisin. Kustannusten pienentämiseksi esitettiin, että tiedot kerättäisiin postitse. Toimikunnan mielestä tähän oli olemassa hyvät mahdollisuudet, sillä jo viiden vuoden aikana rinnakkain koemielessä toimeenpantujen postija haastattelutiedustelujen avulla saatujen satotulosten väliset erot olivat olleet harvoja yksityistapauksia lukuunottamatta alle 5 %.

E. Förbrukningskalkyl för de viktigaste spannmålslagen och potatis samt anskaffningen av köpkraftfoder under förra hälften av år 1960 (tiden 16. 12. 59—15. 6. 60).

Med tanke på olika kalkyler bl. a. av näringsbalans och konsumtion är det nödvändigt att utreda användningen av de viktigaste spannmålsväxternas och potatisens skörd för olika ändamål. I fråga om foderbalanskalkylen var det viktigt att utreda anskaffningen av köpkraftfoder till brukningsenheterna. De erhållna uppgifterna kunde användas även för många andra produktionspolitiska kalkyler och planeringar.

F. Trädgårdsodling på brukningsenheten år 1960.

Det var viktigt ur trädgårdsstatistikens synpunkt att erhålla utredningar om trädgårdsodlingens omfång på brukningsenheterna utöver den statistik, som uppgöres över trädgårdsodling för avsalu på basen av de uppgifter, som insamlas med blankett 2.

G. Antalet husdjur den 15. juni 1960.

Uppgifter om antalet husdjur insamlades i samma omfattning, som tidigare år.

H. Uppgifter om husdjurens produktion och produktens användning under förra hälften av år 1960.

För att skattningar av mjölk-, ägg och köttproduktionen skulle kunna uppgöras insamlades både produktions- och konsumtionsuppgifter i samma utsträckning som vid årsstatistikenkäterna.

I. Antalet maskiner, som är i bruk den 15. 6. 1960 och deras användning.

Vid primärräkningen insamlades uppgifter om antal och användning av en del maskiner från alla brukningsenheter. Vid stickprovsräkningen utvidgades denna maskinenkät för de allmännaste maskinernas del.

J. Uppgifter om användningen av den manuella arbetskraften på brukningsenheten den 16. 12. 59—15. 6. 1960 (under årets förra hälft).

Vid primärräkningen insamlades uppgifter om antalet på brukningsenheterna under ett års tid stadigvarande bosatta eller arbetande personer, samt deras åldersstruktur, skolning, arbetsförmåga och arbetsinsats. Vid stickprovsräkningen utvidgades enkäten såtillsvida att arbetsinsatsen fördelades på olika slag av arbeten för varje arbetargrups del. Genom detta förfaringssätt kom man att erhålla en klarare bild av den manuella arbetskraften och dess användning, än vad man fått vid tidigare räkningar.

b. Skördeenkätsblanketten för odlingsväxterna den 15. 10. 1960

Skördeenkäten, som vad omfånget beträffar motsvarade en redan hävdvunnen årlig praxis, föreslogs flyttad från december månad till den 15. oktober, för att den slutliga skördeenkäten skulle kunna uppgöras så tidigt det är möjligt. För att minska kostnaderna föreslogs, att uppgifterna skall insamlas per post. Enligt kommitténs åsikt fanns därför goda möjligheter, ty de redan under 5 års tid i provsyfte verkställda jämsides skeende post- och intervjuenkäterna har givit resultat, vilka avvikit, utom några få undantag under 5 %.

c. Maataloutta koskevia tietoja tilastoviljelmiltä 15. 12. 60

Otantalaskennan varsinaisesti toinen laskenta-ajankohta oli 15. 12. 1960. Tällöin kerättiin tietoja lähinnä samoista asioista kuin kesäkuunkin tiedustelussa, mutta vuoden 1960 jälkipuoliskoa (16. 6.—15. 12. 60) koskevana, kuten sadon käyttölaskelma ja ostoväkirehujen hankinta, kotieläinten luku ja tuotos sekä sen käyttö ja ihmistyövoiman käyttö. Uutena asiaryhmänä oli lomakkeeseen sisällytetty F-kohta, jonka kysymyksillä kerättiin tietoja kotitalouden alalta. Todettakoon, että myös v:n 1950 maatalouslaskennassa kerättiin kotitaloutta koskevia tietoja, mikä myös edellytti ottamaan mukaan F-kohdan kysymykset.

d. Maidon ja kananmunien tuotos- ja käyttötiedustelu (kuukausittain)

Postitiedustelun avulla pyrittiin selvittämään maidon ja kananmunien tuotos ja käyttö kuukausittain yhden vuoden aikana (16. 6. 60—15. 6. 61) ja sitä kautta myös kausivaihteluiden suuruus näillä kotieläinten tuotannon tärkeillä aloilla. Aikaisemmin ei ollut olemassa luotettavia selvityksiä kausivaihteluiden suuruudesta, mikä puolestaan esti täysin luotettavien tuotos- ja käyttöarvioiden laatimisen käytettäessä vuoden aikana vain kahta yhden päivän tuotokseen kohdistuvaa tiedustelua.

e. Puutarhalomake

V:n 1950 yleisen maatalouslaskennan yhteydessä ja parina vuonna sen jälkeenkin yritettiin saada aikaan virallinen puutarhatilasto. Käytettävissä olevien varojen puuttumisen vuoksi yrityksistä oli tuolloin kuitenkin luovuttava. Tilastotoimikunta piti erittäin tärkeänä liittää otantalaskentaan myös puutarhalaskennan siten, että viljelmien puutarhataloudesta saatiin tietoja päälomakkeella (lomake n:o 1) ja myyntituottoisesta puutarhataloudesta erillisellä puutarhalomakkeella (lomake n:o 2) tiedustelumenetelmän ollessa otantahaastattelu. Lomakkeeseen oli sisällytetty seuraavat kohdat:

- A. Tietoja viljelmän sijainnista ja viljelmän puutarhataloudesta.
- B. Tietoja puutarhan rakenteellisista laitteista.
- C. Puutarhan pinta-alan käyttö eri kasveille.
- D. Lasinalaisviljelyksillä edellisen lämmityskauden aikana käytettyjen polttoaineiden määrät.

Sellaiset puutarhat, joilla ei ollut kasvihuonetta ja joilla pellon ja puutarhan yhteinen ala oli 1959 alle 0.25 ha (huvila-, omakoti-, palsta- jne. puutarhat) jäivät puutarhatilaston ulkopuolelle. Toimikunta ei katsonut mahdolliseksi — lähinnä suurista kustannuksista johtuen — ulottaa puutarhatilastoa tällaisille pienille, lähinnä omaa tarvetta varten viljeleville yksiköille varsinkin kun näistä ei ollut hankittu maatalouden perustaloukseen yhteydessä tietoja.

c. Uppgifter över lantbruket på statistikgårdarna

Stickprovsräkningens andra egentliga räkningstidpunkt inföll den 15. 12. 1960. Då insamlades uppgifter i det närmaste om samma omständigheter, som vid junienkäten, men de berörde det senare halvåret 1960 (16. 6.—15. 12. 60) såsom kalkylen över skördens förbrukning och anskaffningen av köpkraftfoder, antalet husdjur och deras produktion samt produkternas användning och användningen av den manuella arbetskraften. Som en ny sakgrupp hade i blanketten inrymts punkt F, där uppgifter efterfrågas om huslig ekonomi. Det kan nämnas, att vid lantbruksräkningen år 1950 även insamlades uppgifter om huslig ekonomi, vilket även förutsätter att man tar med frågorna vid punkt F.

d. Enkät om produktionen och konsumtionen av mjölk och ägg (månatlig)

Medelst postenkäter strävade man till att utreda produktionen och konsumtionen av mjölk och ägg månatligen under ett års tid (16. 6. 60—15. 6. 61) och härigenom även storleken av säsongvariationerna inom dessa av husdjursproduktionsgrenarna så viktiga områden. Tidigare hade man ej tillförlitliga utredningar om säsongvariationernas storlek, vilket å sin sida försvårade uppgörandet av helt tillförlitliga produktions- och konsumtionskattningar vilka hade skett endast med hjälp av två förfrågningar under året berörande endagsproduktioner.

e. Trädgårdsblanketten

I samband med den allmänna lantbruksräkningen år 1950 och två år efter denna försökte man åstadkomma en officiell trädgårdsstatistik. På grund av bristen på tillgängliga medel måste man dock avstå från företaget. Statistikkommitén ansåg det vara synnerligen viktigt att i stickprovsräkningen även inrymtes en trädgårdsräkning sålunda, att uppgifter om brukningsenheter och trädgårdsodling erhålles med huvudblanketten (blankett n:o 1) och från trädgårdsbruk för avsaluproduktion med en särskild trädgårdsblankett (blankett n:o 2) varvid stickprovsmetoden användes som förfrågningsmetod. I blanketten hade följande punkter inrymts:

- A. Uppgifter om trädgårdens läge och trädgårdsbruket.
- B. Uppgifter om trädgårdens tekniska anläggningar.
- C. Trädgårdsarealens användning för olika växter.
- D. Mängden bränsle som förbrukats vid odling under glas under föregående eldningsperiod.

De trädgårdar, som ej hade växthus och vars sammanlagda åker- och trädgårdsareal 1959 var under 0.25 ha (villa-, egnahems-, parcell- o. s. v. trädgårdar) blev utanför trädgårdsstatistiken. Kommittén har ej ansett det vara möjligt — närmast beroende på stora kostnader — att utsträcka trädgårdsstatistiken till dessa små enheter, som närmast odlar för husbehov, då uppgifter om dessa ej heller insamlats i samband med primärräkningen.

f. Puutarhakasvien satotiedustelulomake 15. 10. 1960

Vastaavalla tavalla kuin tiedusteltiin peltokasvien satotulokset, esitettiin lomakkeella n:o 2 a tiedusteltavaksi puutarhatilastoviljelmiltä puutarhakasvien satotulokset satoarvion laatimiseksi. Käytettävä tiedustelumenetelmä oli siten postitiedustelu.

Edellä tarkoitetuissa otantatiedusteluissa kerättiin tietoja kaikilta otokseen tulleilta viljelmiltä, jotka poiminnan jälkeen luetteloiitiin kunnittain ns. tilastoviljelmäluetteloina (liite 57); ne lähetettiin laskentalautakuntien valitsemille tilastoasiamiehille.

123. Otantalaskennan organisaatio ja sen toiminta

Maataloustilastolain nojalla annettu toimeenpanoasetus säättää maataloustilastolain ja maatalouden vuositilaston organisaation puitteet. Peruslaskennan toimeenpanoa varten kuntiin asetettiin vuonna 1959 laskentalautakunnat (5 §), jotka ovat edelleen olemassa. Näiden lautakuntien tehtävät rajoittuivat otantalaskennassa lähinnä kenttätöiden suorittavien tilastoasiamiesten valitsemiseen ja tilastoasiamiehille laskentapiiriin (tilastoasiamiespiiriin) määräämiseen tilastoviljelmäluetteloina esiintyvien viljelmien sijainnin mukaan siten, että kuljettavat matkat muodostuivat tilastoasiamiehille mahdollisimman lyhyiksi matkakustannusten pienentämiseksi (6 §). Kuntaa kohti tarvittiin 1—5 eli keskimäärin kaksi tilastoasiamiestä. Yhteensä tarvittiin n. 1 000 tilastoasiamiestä. Laskentalautakuntien tuli tehdä tilastoasiamiehiksi valittavista esitys maataloushallitukselle, joka nimitti kuhunkin tilastoasiamiespiiriin tietojen kerääjän (8 §). Maataloushallituksen toimesta tapahtui sitten näiden tilastoasiamiesten koulutus ja laskentaa varten tarvittava muu valmennus.

Asetuksen (4 §) mukaan maataloustilastolain pantee toimeen maataloushallitus maatalousministeriön määräämänä aikana ja sen määräämässä laajuudessa. Otantalaskennan laajuudesta ja laskentalomakkeiden sisällöstä toimikunta oli tehnyt esityksen asetuksen 1, 2 ja 8 §:n mukaisesti. Otantalaskennan toimeenpanoajankohdiksi toimikunta esitti kesäkuun 15. päivää 1960 (lomakkeet 1 ja 2), lokakuun 15. päivää 1960 (lomakkeet 1 a ja 2 a) ja joulukuun 15. päivää 1960 (lomake 1 b) sekä kuukausittain vuotta 16. 6. 1960—15. 6. 1961 (lomake 1 c). Näin menetellen saatiin säilymään vertailukelpoisuus aikaisempien tiedustelujen, peruslaskennan, otantalaskennan ja v. 1961 alkavan vuositilastotarjon välillä. Otantalaskentaa sisältyi näin ollen myös vuoden 1960 vuositilasto. Laskennan käytännöllistä kenttätöitä ohjasi ja valvoi maataloushallituksen tilastotoimisto yleisneuvontajärjestöjen ao. toimihenkilöitä apuna käyttäen. Se hoiti ennen laskenta-ajankohtaa lomakkeiden, niiden täyttämishojien (liite 58) ja muun tarvittavan materiaalin painattamisen, koulutti kenttähenkilöstön, hoiti valistustoimintaa ja kenttätöiden jälkeen käsitteli ensiaineiston. Lopullista reititys- ja taulukointisuunnitelmaa toimikunta ei tässä vaiheessa katsonut aiheelliseksi esittää.

f. Skördeenkätsblanketten för trädgårdsväxterna den 15. 10. 1960

På samma sätt som åkerväxternas skörderesultat efterfrågas, föreslår man att även trädgårdsväxternas skörderesultat skall efterfrågas från trädgårdsbruksenheter med blankett 2 a, för att skördeskattningen skall kunna göras. Förfrågningen sker följaktligen medelst en postenkät.

Vid i det föregående avsedda stickprovsenkäter insamlades uppgifter från alla av urvalets brukningsenheter, vilka efter lottningen förteckningsmässigt antecknats kommunvis i sk. förteckningar över statistikgårdar (bilaga 57); de sändes till de av räkningsnämnderna utsedda statistikombudsmännen.

123. Stickprovsräkningens organisering och verkställande

Verkställighetsförordningen, som givits med stöd av lagen om lantbruksstatistik, stadgar ramen för stickprovsräkningens organisation. För verkställandet av primärräkningen tillsattes år 1959 i kommunerna räkningsnämnder, vilka ännu finnes kvar. Dessa nämnders verksamhet begränsades i stickprovsräkningens närmast till utväljandet av de statistikombudsmän, som utför fältarbetet och till att bestämma räkningsdistriktet (ombudsmannadistriktet) för statistikombudsmännen enligt de i förteckningarna förekommande statistikgårdarnas läge sålunda, att de sträckor ombudsmännen skulle färdas blev möjligast korta för att inbespara resekostnader (6 §). Det behövdes 1—5 och i medeltal två statistikombudsmän per kommun. Sammanlagt behövde man 1 000 statistikombudsmän. Räkningsnämnderna meddelade lantbruksstyrelsen vem, som valts till statistikombudsmän och lantbruksstyrelsen utnämnde därefter till varje ombudsdistrikt en uppgiftsinsamlare (8 §). Skolningar av dessa statistikombudsmän och övriga förberedelser skedde därefter på lantbruksstyrelsens försorg.

Enligt förordningen (4 §) verkställer lantbruksstyrelsen lantbruksräkningar vid av lantbruksministeriet bestämd tidpunkt och i av denna fastställd utsträckning. Kommittén hade gjort en framställning om stickprovsräkningens omfattning och blankettinnehållet enligt 1, 2 och 8 § i förordningen. Som verkställighetsdata för stickprovsräkningens föreslog kommittén den 15. juni 1960 (blanketterna 1 och 2) den 15. oktober 1960 (blanketterna 1 a och 2 a) och den 15. december 1960 (blankett 1 b) samt månatligen året 16. 6. 1960—15. 6. 1961 (blankett 1 c). Då man förfor på detta sätt, kunde man bibehålla jämförbarheten mellan de tidigare enkäterna och primärräkningen, stickprovsräkningens samt den år 1961 vidtagande årsstatistiken. I stickprovsräkningens ingick sålunda även årsstatistiken för år 1960. Lantbruksstyrelsens statistiska byrå ledde och övervakade räkningens praktiska fältarbete med bistånd av vederbörande tjänstemän i rådgivningsorganisationerna. Byrån ombesörjde före räkningstidpunkten tryckningen av blanketterna deras ifyllningsanvisningar (bilaga 58) och annat erforderligt material, skolade fältpersonalen, skötte upplysningsverksamheten och behandlade primärmaterialet efter fältarbetet. Kommittén ansåg det ej vara befogat att i detta skede göra förslag till slutlig stansnings- och tabuleringsplan.

124. Otantalaskennan kustannusarvio

Otantalaskennan kustannusarviota ja varojen käyttösuunnitelmaa laadittaessa otettiin huomioon sekä peruslaskennasta että aikaisemmista vuositiedusteluista saadut kokemukset. Otantalaskentaan arvioitiin vuoden 1960 aikana tarvittavan yhteensä n. 43 milj. mk, josta osa, johtuen joulukuun tiedustelun myöhäisestä laskenta-ajankohdasta, käytettiin vasta v:n 1961 puolella.

13. Otantasuunnitelma maatalouden osalta

Vuoden 1960 otantalaskennan otantasuunnitelma, jonka valtiotieteiden maisteri Heimo Järvinen oli laatinut yhteistyössä valtiotieteiden maisteri Väinö Lignellin kanssa, perustui seuraaviin näkökohtiin:

a) Tilastoviljelmät valittiin niistä viljelmistä, joilta v. 1959 maatalouden peruslaskennassa oli täytetty päälomake. Perusjoukon muodostivat siten viljelmät (388 000), joilla oli puutarhaa ja peltoa yhteensä vähintään 0.25 ha tai maatalousmaata (pelto, puutarha, luonnonniitty, raivattu laidun) yhteensä vähintään 0.50 ha.

b) Tiedot haluttiin maanviljelysseura-alueittain (21 kpl), siten että eri alueilla saatiin perusjoukosta likimäärin yhtä luotettavia arvioita eli estimaatteja. Myös talousaluejaoituksen (16 kpl) mukaiset arviot oli voitava tarvittaessa laskea. Koko maata koskevien arvioiden luotettavuutta ei silti saanut jättää huomioonottamatta.

c) Näytteen suuruus eli tilastoviljelmien luku oli noin 25 000.

d) Tärkein otannan avulla selvitettävä suure oli viljelmän peltoala.

Laskennassa, jossa tietoja kysytään laajalta alalta, on otanta suunniteltava niin, että tärkeimmistä suureista saadaan mahdollisimman luotettavat arviot. Maatalouslaskenta on Suomen oloissa edullisinta suorittaa viljelmän peltoalan mukaan ositettuna otantana ja määrätä otossuhteet likimain optimaaliksiksi peltoalan suhteen. Tällöin pellon alaa ja käyttöä koskeviin kysymyksiin saadaan lähes parhaat mahdolliset arviot. Sama koskee muitakin suureita, jotka korreloivat voimakkaasti peltoalan kanssa.

Koska viljelmien keskimääräinen peltoala sekä erikokoisten viljelmien lukumäärät vaihtelevat huomattavasti maanviljelysseurasta toiseen (vrt. taul. A), ei kaikkialla voida käyttää samoja otossuhteita, ellei haluta huomattavasti tinkiä maanviljelysseuroittain muodostettavien arvioiden luotettavuudesta. Tämän takia jaettiin 25 000 tilastoviljelmän näyte ensin maanviljelysseura-alueitten kesken siten, että alueen tilastoviljelmien luku n_h oli likipitään verrannollinen alueen viljelmien kokonaispeltoalaan $\sum x_{hi}$. Suurissa seuroissa vaa-

dittiin kuitenkin enemmän peltohehtaareja yhtä tilastoviljelmää kohti kuin pienissä.

124. Sticksprovsräkningens kostnads kalkyl

Vid uppgörandet av planen för sticksprovsräkningens kostnads kalkyl och medlenas användning, hade man beaktat erfarenheter både av primärräkningen och av tidigare årsenkäter. Man hade för sticksprovsräkningen kalkylerat att under år 1960 behöves 43 milj. mk, av vilket en del, beroende på decemberenkätens sena räkningstidpunkt användes först under år 1961.

13. Sticksprovsplanen beträffande lantbruket

Sticksprovsplanen för 1960 års lantbrukräkning, vilken pol. mag. Heimo Järvinen uppgjorde i samarbete med pol. mag. Väinö Lignell stödde sig på följande synpunkter.

a) Statistikgårdarna utvaldes av de brukningsenheter, för vilka vid primärräkningen år 1959 ifylldes en huvudblankett. Populationen utgjordes sålunda av brukningsenheter (388 000), vilka hade trädgård och åker tillsammans minst 0.25 ha eller jordbruksjord (åker, trädgård, naturlig äng, röjd betesmark) tillsammans minst 0.50 ha.

b) Resultaten önskade man erhålla lantbrukssällskapsområdesvis (21 st.), sålunda, att man i olika områden skulle få i det närmaste lika tillförlitliga uppskattningar eller estimater av populationen. Estimaterna för de ekonomiska regionerna (16 st.) skulle även vid behov kunna uträknas. Tillförlitligheten hos estimaterna för hela landet fick för den skull ej lämnas obeaktade.

c) Urvalets storlek eller antalet statistikgårdar var ca 25 000.

d) Den viktigaste storhet, som utredes genom sticksprovet var brukningsenhetens åkerareal.

Vid räkningen, då uppgifter efterfrågades från ett vidsträckt område, måste sticksprovet planeras så, att av de viktigaste storheterna erhöles så tillförlitliga skattningar som möjligt. Det är i Finland mest ändamålsenligt att utföra lantbrukräkningen, som ett enligt brukningsenhetens åkerareal stratifierat sticksprov och bestämma sticksprovsförhållandena i det närmaste optimala i relation till åkerarealen. Härvid erhålles de bästa tänkbara uppskattningar ifråga om åkerarealen och åkerns användning. Detsamma gäller även andra storheter, vilka starkt korrelerar med åkerarealen.

Då brukningsenheternas genomsnittliga åkerareal samt antalet olika stora brukningsenheter starkt växlar från ett lantbrukssällskap till ett annat (jämf. tab. A), kunde ej överallt samma sticksprovsförhållande användas, ifall man ej avsevärt ville pruta på tillförlitligheten hos de uppskattningar, som gjordes lantbrukssällskapsvis. Därför uppdelades urvalet av 25 000 statistikgårdar (brukningsenheter) först i lbs-områden, sålunda att områdets antal statistikgårdar n_h var i det närmaste proportionellt till gårdarnas totala åkerareal $\sum x_{hi}$ inom området. Inom de större lantbrukssällskapena erfordrades dock mera ha-åker per statistikgård än i de mindre.

A Viljelmien lukumäärän jakautuminen maanviljelysseura-alueittain viljelmän suuruusluokkiin vuonna 1959 (suluissa suhteellinen jakautuminen promilleissa)

Brukningsenheternas fördelning lantbrukssällskapsvis i brukningsenhetsstorleksklasser år 1959 (den relativa fördelningen i promille inom parentes)

Distribution of the number of holdings into farm size categories by agricultural societies in 1959 (in parentheses proportional distribution per mille)

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Viljelmien luku, kun peltoala oli ha: Brukningsenheternas antal, när åkerarealen var ha: Number of farms, when the arable land area was hectares:							Yhteensä Sammanlagt Total
	0—1.99	2—4.99	5—9.99	10—19.99	20—29.99	30—49.99	50—	
Uudenmaan läänin	5 409 (313)	2 393 (139)	3 523 (204)	3 722 (216)	1 291 (75)	726 (42)	193 (11)	17 257
Nylands svenska	4 422 (414)	1 787 (168)	1 699 (159)	1 618 (152)	558 (52)	378 (35)	217 (20)	10 679
Varsinais-Suomen	8 908 (312)	4 681 (164)	6 147 (215)	5 600 (196)	1 752 (61)	1 071 (38)	390 (14)	28 549
Finska Hushållningssällskapet	2 733 (439)	1 310 (211)	1 028 (165)	847 (136)	189 (30)	84 (14)	29 (5)	6 220
Satakunnan	10 264 (294)	8 687 (249)	9 091 (260)	5 056 (145)	1 120 (32)	556 (16)	142 (4)	34 916
Hämeen-Satakunnan	4 228 (321)	3 150 (240)	3 091 (235)	1 808 (138)	568 (43)	252 (19)	59 (4)	13 156
Hämeen läänin	4 676 (260)	3 100 (173)	4 389 (244)	4 067 (226)	985 (55)	541 (30)	218 (12)	17 976
Itä-Hämeen	3 944 (297)	3 177 (240)	3 087 (233)	2 176 (164)	604 (46)	216 (16)	55 (4)	13 259
Kymenlaakson	2 353 (248)	1 534 (161)	2 533 (267)	2 416 (255)	477 (50)	148 (16)	32 (3)	9 493
Länsi-Karjalan	2 504 (216)	2 709 (234)	4 089 (352)	2 103 (181)	158 (14)	27 (2)	10 (1)	11 600
Mikkelin läänin	6 719 (286)	7 031 (299)	7 068 (300)	2 350 (100)	237 (10)	89 (4)	16 (1)	23 510
Kuopion	8 712 (272)	9 731 (304)	8 949 (280)	3 787 (118)	587 (18)	213 (7)	33 (1)	32 012
Pohjois-Karjalan	7 660 (295)	8 752 (337)	6 724 (259)	2 548 (98)	230 (9)	54 (2)	14 (0)	25 982
Keski-Suomen	5 520 (269)	6 580 (320)	5 728 (279)	2 254 (110)	327 (16)	102 (5)	21 (1)	20 532
Etelä-Pohjanmaan	6 483 (184)	7 929 (224)	10 247 (290)	8 591 (243)	1 670 (47)	395 (11)	31 (1)	35 346
Österbottens svenska	3 136 (134)	3 678 (215)	5 237 (307)	4 385 (257)	567 (33)	66 (4)	6 (0)	17 075
Keski-Pohjanmaan	1 319 (131)	2 146 (214)	3 459 (344)	2 698 (268)	361 (36)	65 (7)	4 (0)	10 052
Oulun läänin Talousseura	6 337 (203)	10 030 (321)	8 844 (283)	4 790 (153)	831 (27)	317 (10)	88 (3)	31 237
Kajaanin	2 911 (247)	5 477 (465)	2 812 (239)	501 (43)	43 (4)	15 (1)	8 (1)	11 767
Peräpohjolan	3 404 (257)	5 433 (409)	3 473 (262)	861 (65)	73 (5)	13 (1)	8 (1)	13 265
Lapin Maatalousseura	1 547 (380)	1 854 (455)	625 (153)	48 (12)	1 (0)	2 (0)	— (—)	4 077
Koko maa — Hela riket — Whole country	103 188 (266)	101 169 (261)	101 844 (262)	62 226 (160)	12 629 (33)	5 330 (14)	1 574 (4)	387 960

Otosuhteiden määräämisessä tarvittavan viljelmän peltoalan varianssin arvioimiseksi oli käytettävissä tiedot viljelmien jakautumisesta peltoalan mukaisiin viljelmänsuuruusluokkiin (16 kpl) sekä näihin luokkiin kuuluvien viljelmien yhteenlasketusta peltoalasta vuonna 1959. Graafinen arviointimenetelmä viljelmien lukumäärän summakäyrästä osoittautui epätarkaksi, joten varianssilaskelmat suoritettiin likimääräisinä sen lisätietomäärän perusteella, joka saatiin lajittelemalla kunkin viljelmänsuuruusluokan viljelmät vielä peltoalan mukaan osiin (yleensä 10 osaan) laskevalla lajitteijalla. Kuhunkin luokkaan kuuluvat viljelmät keskitettiin laskuissa luokan keskipisteeseen. Käy-

För att uppskatta variansen för brukningsenheternas åkerareal, som behöves vid bestämmandet av uttagskvoterna, användes uppgifterna över brukningsenheternas fördelning i storleksklasser enligt åkerarealen (16 st.) samt till dessa storleksklasser hörande brukningsenheternas sammanlagda åkerareal år 1959. Den grafiska uppskattningsmetoden medelst summakurvan av brukningsenheternas antal visade sig vara onoggrann, varför variansräkningen utfördes med närmevärden på basen av de tilläggsuppgifter, vilka erhöles då brukningsenheterna i varje brukningsstorleksklass ännu sorterades enligt åkerarealen i grupper (i allmänhet i 10 grupper) med en räknande sorterare. Bruknings-

tettävissä olleen ajan niukkuus asetti rajoituksen tavalliselle luokitetulla aineistolla käytettävälle menetellylle. Viljelmäsuuruusluokkaan kuuluvien viljelmien peltoalaa ei näet laskettu luokitetusta aineistosta, vaan käytettiin peruslaskennan mukaista viljelmäsuuruusluokan kokonaispeltoalaa myöskin varianssia laskettaessa. Sheppardin korjausta ei myöskään käytetty, koska sen merkitys olisi työmäärään nähden ollut kovin vähäinen otossuhteiden muuttumisen kannalta. Eri ositteille saadut varianssit ovat siten systemaattisesti liian korkeita, vielä senkin takia, että todellinen keskiarvo, jota laskuissa käytettiin, on luokitetusta aineistosta laskettua keskiarvoa alhaisempi. Tämä johtuu laskennassa käytetyistä viljelmäsuuruusluokkarajoista ja sen mukaisesta luokkajaosta. Suuri osa viljelmistä on näet kertynyt luokan alarajalle, kun viljelmän peltoala on tarkempien mittausten puuttuessa lomakkeiden täyttövaiheessa pyörästetty tasaiseen arvoon. Myöhemmin suoritetuissa peltoala-arvioiden keskivirheiden tarkistuslaskelmissa on todettu, että käytetyt menettelytavat eivät paljoakaan vaikuta saatuihin otossuhteisiin, jotka vielä myöhemmin joudutaan pyöristämään poiminnan kannalta tarkoituksenmukaisiin lukuihin. Virhe peltoala-arvion suhteellisessa keskivirheessä, kun tämä keskivirhe laskettiin edellä kuvatulla karkealla menetellyllä, oli maanviljelysseurasta riippuen vain 0.01—0.06 %.

Optimaaliset otossuhteet ja niitä vastaavat ositteiden rajat, joihi kelpaavat vain viljelmäsuuruusluokkien rajat, määrättiin optimum allocation-menetelmällä antamalla ositteiden lukumäärän vaihdella. Kun ositteita oli useampia, vähintään viisi, jouduttiin viimeisestä ositteesta käytännössä valitsemaan kaikki viljelmät (suuret viljelmät). Periaatteessa voitaisiin kussa-

enheterna, som hörde till varje klass, koncentrerades vid räkningarna till klassens medelpunkt. Den knappa tillbudsstående tiden begränsade användandet av vanliga vid klassificerat material använda metoder. De till brukningsenhetsstorleksklassen hörande brukningsenheternas åkerareal uträknades nämligen ej av det klassificerade materialet, utan en totalareal för brukningsenhetsstorleksklassen enligt primärräkningen användes även vid uträkningen av variansen. Sheppards korrigering har ej heller använts, då dess betydelse vid förändringen av uttagsförhållandena hade varit obetydlig. De för de olika strata erhållna varianserna är således systematiskt för höga, även beroende på att det verkliga medeltalet, som vid räkningarna användes, är lägre än medeltalet, som uträknats av det klassificerade materialet. Detta beror på den vid räkningen använda brukningsenhetsstorleksklassindelningen och klassindelningen enligt denna. En stor del av brukningsenheterna har nämligen hopat sig vid klassens nedre gräns, då brukningsenhetens åkerareal, i det att noggrannare mätningar saknats, vid ifyllandet av blanketterna avrundats till jämna värden. Vid de kontrollräkningar av medelfelen hos åkerarealsskattningarna, som senare utförts, har det konstaterats, att de använda metoderna ej nämnvärt inverkat på de erhållna uttagskvoterna, vilka ytterligare senare bör avrundas till för utlötningen ändamålsenligare tal. Felet i åkerarealsskattningens relativa medelfel, då detta medelfel uträknades enligt ovan skildrade grova metod, var beroende på lantbrukssällskap endast 0.01—0.06 %.

Optimala uttagskvoter och dessa motsvarande stratumgränser, till vilka endast brukningsenhetsstorleksklassgränsen duger, bestämdes genom optimum allocation metoden genom att låta antalet strata variera. Då det finns flere strata, minst fem, bör man i det sista stratat i praktiken välja alla brukningsenheter (stora brukningsenheter). I princip kunde man i var bruk-

B Erälden suureiden varianssit, (kun yksinkertaisella satunnaisotoksella saatua varianssia merkitään 100:lla) ositteiden luvun kasvaessa ja suoritettaessa ositus optimaalisesti peltoalan mukaan

Olika storheters varianser vid ökat antal strata (då den med enkelt slumpmässigt stickprov erhållna varianser betecknas med 100) och stratifieringen sker optimalt enligt åkerarealen

Variations of some quantities (variance obtained through single random sample indicated with 100) when the number of strata is increasing and stratifying is optimum according to arable area

Suure ja alue Storlek och område Quantity and area	Ositteiden luku Antal strata Number of strata				
	2	3	4	5	6
Peltoala — Åkerarealen — Arable land area					
Varsinais-Suomen	66.0	17.8	7.1	3.9	2.7
Länsi-Karjalan	32.2	19.7	5.3	3.2	2.2
Kuopion	66.0	21.1	9.5	5.6	3.5
Keski-Pohjanmaan	90.6	31.0	14.0	8.1	5.7
Lehmäluku — Koantal — Number of cows					
Varsinais-Suomen	105.5	58.8	42.5	38.0	37.8
Länsi-Karjalan	93.0	48.9	39.4	36.4	31.8
Kuopion	101.5	59.5	42.9	44.5	35.6
Keski-Pohjanmaan	98.6	58.4	51.1	41.0	39.3
Kanaluku — Hönsantal — Number of poultry					
Varsinais-Suomen	128.0	112.0	110.5	109.0	122.0
Länsi-Karjalan	104.0	123.5	134.5	142.0	121.0
Kuopion	103.0	97.2	83.5	108.0	88.5
Keski-Pohjanmaan	107.0	111.5	147.0	113.0	176.0

kin viljelmänsuuruusluokassa käyttää eri otossuhdetta, mutta tällä saavutettava lisäys tulosten tarkkuudessa on olematon ja menettely vain vaikeuttaisi sekä tilastoviljelmien poimimista että arvioiden ja niiden tilastollisen luotettavuuden määräämistä. Edullisin ositteiden ja samalla erilaisten otossuhteiden luku kussakin maanviljelysseurassa riippuu ratkaisevasti viljelmänsuuruusluokkien hyväksikäytöstä poiminnassa. Osite voi jakautua useampaan osaan, joissa kaikissa käytetään samaa otossuhdetta, mutta tilastoviljelmien poimiminen suoritetaan kussakin osassa eli viljelmänsuuruusluokassa erikseen.

Pelkästään ositejakoa käyttämällä maanviljelysseuran peltoalan arvion keskivirhe alenee oleellisesti, kunnes ositteiden luku kasvaa maanviljelysseurasta riippuen viiteen, kuuteen tai seitsemään. Käyttämällä poiminnassa hyväksi viljelmänsuuruusluokajakoa ei keskivirhe enää oleellisesti alene, kun ositteiden luku on suurempi kuin neljä tai viisi. Optimaalista otantaa alustavasti määrättäessä ei käytetty viljelmänsuuruusluokajakoa ositteiden sisällä siitä syystä, että peltoalan varianssi on varsin voimakkaasti riippuvainen ositteen leveydestä, ja sekä ositus että optimointi suoritetaan peltoalan suhteen. Pelkästään peltoala-arvioita silmälläpitäen tämä kenties olisi ollut oikea menettely, mutta jo pellon käytössä eri kasvien kesken esiintyvä variaatio edellyttää suurempaa porrastusta otossuhteisiin, kuin mitä viljelmänsuuruusluokittain saadaan aikaan (taul. B).

Paitsi peltoalan varianssia tutkittiin myös lehmien ja kanojen lukumäärän varianssia eräistä maanviljelysseuroista. Varianssilaskelmissa käytettiin viljelmien lukumäärän jakautumista karjan koon mukaan viljelmänsuuruusluokittain. Osoittautui, ettei kovin montaa ositetta kannata muodostaa, koska näin saavutettava lisähyöty on miltei olematon monien muiden

ningsenhetsstorleksklass använda olika uttagskvot, men den härav uppnådda ökningen av resultatens noggrannhet är obetydlig och metoden skulle endast försvåra både utlottandet av statistikgårdarna och bestämmandet av estimaterna och deras statistiska tillförlitlighet. Det förmånligaste antalet strata och samtidigt antalet olika uttagskvoter beror främst på utnyttjandet av brukningsenhetsstorleksklasser vid lottningen. Stratatan uppdelas på flere grupper i vilka alla användes samma uttagskvot, men utlottandet av statistikgårdarna utföres i varje grupp eller brukningsenhetsstorleksklass skilt.

Enbart med användande av strataindelning nedgår medelfelet hos lantbrukssällskapet åkerarealskattning betydligt, ända tills antalet strata växer beroende på lantbrukssällskap till fem, sex eller sju. Med användande av indelningen i brukningsenhetsstorleksklasser nedgår ej medelfelet anmärkningsvärt mera, då antalet strata är större än fyra eller fem. Då det optimala stickprovet till att börja med bestämdes, använde man ej indelningen i brukningsenhetsstorleksklasser inom stratat av den orsaken, att åkerareals varians är rätt starkt beroende av stratats bredd, emedan både stratifiering och optimering utföres i förhållande till åkerarealen. Med avseende endast på åkerarealskattningen skulle detta kanske ha varit ett rätt förfarande, men redan den variation, som förefinnes i åkerns användning för olika växter, förutsätter en större gruppering bland uttagskvoterna, än vad man brukningsenhetsstorleksklassvis kan åstadkomma (tab. B).

Förutom åkerareals varians undersöktes även ko- och hönsantalets varians inom vissa lantbrukssällskap. I variansräkningarna användes fördelningen av brukningsenheter antalet enligt besättningens storlek per brukningsenhetsstorleksklass. Det visade sig, att det ej lönar sig att bilda alltför många strata, då den härav uppnådda nyttan är nästan obefintlig vid skattandet

C Lehmien ja kanojen lukumääräarvioiden (korotustekijäestimaatti) tilastollista luotettavuutta osoittavia suureita eräiden maanviljelysseurojen alueilla, kun ositus suoritetaan optimaalisesti peltoalan mukaan
Storheter utvisande koantals- och hönsantalsestimaternas (förhöjningskoefficient-estimaternas) statistiska tillförlitlighet inom några lantbrukssällskap, om stratifieringen utföres optimalt

Quantities showing the statistical reliability of the estimates of the numbers (raising factor estimate) of cows and hens in the districts of some agricultural societies, when stratifying is optimum according to arable area

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Lukumäärän keskiarvo viljelmää kohti Antalet i medeltal per gård Mean of number per farm	Keskiarvon keskivirhe Medeltalets medelfel Standard error of mean	Lukumäärän keskivirhe Antalets medelfel Standard error of numbers	Suhteellinen keskivirhe Relativt medelfel Relative standard error %
Lehmäluku — Koantal — Number of cows				
Varsinais-Suomen	2.66	0.034	1 000	1.3
Hämeen-Satakunnan	2.77	0.048	600	1.7
Länsi-Karjalan	3.00	0.045	500	1.5
Kuopion	3.21	0.038	1 200	1.2
Keski-Pohjanmaan	3.39	0.052	500	1.5
Kajaanin	2.94	0.057	700	1.9
Kanaluku — Hönsantal — Number of poultry				
Varsinais-Suomen	30.19	1.26	36 000	4.2
Hämeen-Satakunnan	8.57	0.71	11 000	9.9
Länsi-Karjalan	7.09	0.64	7 000	9.0
Kuopion	4.78	0.37	12 000	7.8
Keski-Pohjanmaan	3.53	0.60	6 000	16.9
Kajaanin	2.06	0.43	5 000	20.7

D Eräiden vuoden 1960 otantalaskennan ja vuositilaston arvioiden (korotustekijäestimaatteja) tilastollista luotettavuutta osoittavia lukuja alustavien laskelmien mukaan maanviljelysseura-alueittain

Tal utvisande den statistiska tillförlitligheten hos vissa estimater (förhöjningskoefficient-estimaterna) vid stickprovsräkningen år 1960 och årsstatistiken enligt preliminära beräkningen lantbrukssällskapsvis

Numbers showing the statistical reliability of some estimates (raising factor estimates) of the sampling census and yearly statistics of 1960 according to preliminary calculations by agricultural society districts

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Keskim. peltoala Åkerareal i medeltal Arable land area in average	Otantalaskenta 1960 Stickprovsräkningen 1960 Sampling census 1960				Vuosittilasto Årsstatistik Yearstatistic			
		Alueen peltoalan Områdets Åkerareals Of arable land area of district		Edustavuus Representativitet Representativeness		Alueen peltoalan Områdets Åkerareals Of arable land area of district		Edustavuus Representativitet Representativeness	
		Keskivirhe Medelfel Standard error	Suhteellinen keski- virhe Relativt medelfel Relative standard error	Peltoalan mukaan Enligt Åker- arealen By arable land area	Viljelmien luvun mukaan Enligt gårdantal By number of farm	Keskivirhe Medelfel Standard error	Suhteellinen keski- virhe Relativt medelfel Relative standard error	Peltoalan mukaan Enligt Åker- arealen By arable land area	Viljelmien luvun mukaan Enligt gårdantal By number of farm
ha	%	ha	%	ha	%	ha	%		
Uudenmaan läänin	9.51	510	0.31	21.2	8.1	750	0.46	10.8	3.8
Nylands svenska	8.90	340	0.37	33.8	8.6	520	0.56	19.8	4.3
Varsinais-Suomen	8.98	690	0.27	21.2	7.5	1 070	0.42	8.7	3.1
Finska Hushållningssällskapet	5.74	200	0.55	23.6	9.5	260	0.72	16.7	5.8
Satakunnan	6.59	760	0.33	13.1	5.4	1 160	0.50	5.6	2.4
Hämeen-Satakunnan	6.73	400	0.45	16.6	6.9	520	0.59	9.7	3.9
Hämeen läänin	9.18	540	0.33	20.9	7.8	800	0.49	10.5	3.6
Itä-Hämeen	6.99	410	0.44	15.9	7.0	540	0.58	9.2	4.0
Kymenlaakson	8.30	350	0.45	15.6	8.8	460	0.58	11.2	5.4
Länsi-Karjalan	6.48	400	0.53	12.5	7.1	540	0.72	8.7	4.2
Mikkelin läänin	5.16	600	0.49	10.2	5.0	850	0.70	5.8	2.6
Kuopion	5.60	690	0.38	9.3	5.0	1 040	0.59	5.3	2.4
Pohjois-Karjalan	4.84	600	0.48	8.8	4.7	850	0.68	5.0	2.5
Keski-Suomen	5.39	520	0.47	9.8	5.3	740	0.66	6.0	2.9
Etelä-Pohjanmaan	7.98	780	0.28	10.5	6.5	1 250	0.44	4.7	2.7
Österbottens svenska	7.58	520	0.40	11.0	6.9	740	0.57	6.0	3.6
Keski-Pohjanmaan	8.10	380	0.47	12.9	8.5	500	0.61	7.8	5.2
Oulun läänin Talousseura	6.55	710	0.35	11.5	5.7	1 080	0.53	5.2	2.5
Kajaanin	4.16	320	0.64	12.0	6.0	410	0.83	8.3	3.8
Peräpohjolan	4.39	350	0.61	10.5	5.8	460	0.79	7.9	3.7
Lapin Maatalousseura	2.96	95	0.78	18.0	12.7	120	0.95	12.5	8.8
Koko maa — Hela riket — Whole country	6.79	2 400	0.090	14.7	6.45	3 500	0.132	7.8	3.26

E Edullisimmat ositerajat ositteiden luvun kasvaessa (viimeisestä ositteesta edellytetään 100 %:n näyte)

De förmånligaste stratagränserna vid ökat antal strata (från sista stratum förutsättes ett 100 % uttag)

The most advantageous strata limits when the number of strata in creasing (subject to 100 per cent sample of the last stratum)

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Ositteiden luku Antal strata Number of strata				
	2	3	4	5	6
Uudenmaan läänin	40	10, 40	5, 15, 40	3, 10, 20, 40	2, 5, 10, 20, 40
Nylands svenska	40	10, 40	5, 15, 40	3, 10, 20, 40	2, 5, 10, 20, 40
Varsinais-Suomen	40	10, 40	5, 15, 40	3, 10, 20, 40	2, 5, 10, 20, 40
Finska Hushållningssällskapet	25	5, 25	3, 10, 25	2, 5, 10, 25	2, 5, 10, 15, 30
Satakunnan	40	10, 40	5, 15, 40	3, 10, 20, 40	2, 5, 10, 20, 40
Hämeen-Satakunnan	30	10, 40	5, 15, 40	3, 10, 20, 40	2, 5, 10, 20, 40
Hämeen läänin	40	10, 40	5, 15, 40	3, 10, 20, 40	2, 5, 10, 20, 40
Itä-Hämeen	30	10, 40	5, 15, 40	3, 10, 20, 40	2, 5, 10, 20, 40
Kymenlaakson	30	10, 30	3, 10, 30	5, 10, 15, 30	2, 5, 10, 15, 30
Länsi-Karjalan	25	5, 25	3, 10, 25	2, 5, 10, 25	2, 5, 10, 15, 25
Mikkelin läänin	25	5, 25	3, 10, 25	2, 5, 10, 25	2, 5, 10, 15, 30
Kuopion	30	5, 30	5, 10, 30	2, 5, 10, 30	2, 5, 10, 15, 30
Pohjois-Karjalan	25	5, 25	3, 10, 25	2, 5, 10, 25	2, 5, 10, 15, 30
Keski-Suomen	25	5, 25	3, 10, 30	2, 5, 15, 30	2, 5, 10, 15, 30
Etelä-Pohjanmaan	40	10, 30	5, 15, 40	5, 10, 15, 40	2, 5, 10, 15, 40
Österbottens svenska	30	10, 30	5, 10, 30	5, 10, 15, 30	2, 5, 10, 15, 30
Keski-Pohjanmaan	30	10, 30	5, 10, 25	5, 10, 15, 30	2, 5, 10, 15, 30
Oulun läänin Talousseura	30	10, 30	5, 10, 30	5, 10, 20, 40	2, 5, 10, 15, 30
Kajaanin	15	5, 15	3, 10, 20	2, 5, 10, 20	
Peräpohjolan	20	5, 20	3, 10, 25	2, 5, 10, 25	2, 5, 10, 15, 30
Lapin Maatalousseura	10	3, 10	2, 5, 10		

F Peltoalan varianssin muuttuminen (jos edellistä arvoa merkitään 100:lla), kun ositteiden lukua lisätään yhdellä ¹⁾)
Förändringen av åkerarealens varians (om det föregående värdet betecknas med 100), då antalet strata ökas med ett ¹⁾)

Alteration of the variance of arable area (if the previous value is indicated with 100), when the number of strata is increased by one ¹⁾)

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Ositteiden luku lisääntyy Antal strata ökas Number of strata increases			
	3→4	4→5	5→6	6→7
Uudenmaan läänin	39	56	74	..
Nylands svenska	42	55	69	70
Varsinais-Suomen	40	55	69	66
Finska Hushållningssällskapet	44	64	62	..
Satakunnan	42	61	61	74
Hämeen-Satakunnan	42	61	63	73
Hämeen läänin	42	58	70	66
Itä-Hämeen	44	60	64	75
Kymenlaakson	46	54	67	..
Länsi-Karjalan	49	60	68	..
Mikkelin läänin	51	54	75	..
Kuopion	45	59	63	..
Pohjois-Karjalan	53	56	77	..
Keski-Suomen	49	70	56	..
Etelä-Pohjanmaan	48	58	73	..
Österbottens svenska	46	58	70	..
Keski-Pohjanmaan	45	58	72	..
Oulun läänin Talousseura	46	67	66	81
Kajaanin	64	50
Peräpohjolan	64	60	88	..
Lapin Maatalousseura	58	94

¹⁾ Viljelmänsuuruusluokittaista jakoa ei ole käytetty hyväksi.
 Fördelning i brukningsenhetstorleksklasser har ej använts.
 Distribution by farm size categories has not been utilized.

suureiden kuin peltoalan arvioinnissa, eräissä tapauksissa siitä on vieläpä vähinkoa. Kanojen lukumäärää arvioitaessa peltoalan suhteen edullisin ositus voi eräillä alueilla johtaa arvioon, jonka keskivirhe on suurempi kuin yksinkertaisella satunnaisotoksella saadun arvion keskivirhe (taul. C).

Edullisin ositejako viljelmänsuuruusluokkia pöiminnassa hyväksikäyttäen olisi useimmissa Etelä-Suomen maanviljelysseuroissa 0—2.99 ha, 3.00—9.99 ha, 10.00—24.99 ha, 25.00—49.99 ha ja 50.00 ha—, Etelä-Pohjanmaan maanviljelysseurassa ja Oulun l. Talousseurassa 0—4.99 ha, 5.00—14.99 ha, 15.00—39.99 ha ja 40.00 ha— sekä Peräpohjolan maanviljelysseurassa 0—4.99 ha, 5.00—24.99 ha ja 25.00 ha— jne.

Suoritettut laskelmat osoittivat, että otannan optimi on verraten laakea. Tulosten luotettavuudesta sanottavasti tinkimättä voitiin useammassa maanviljelysseurassa käyttää samoja ositeja ja samoja otossuhteita (taul. D—F). Maatalouslaskennan tuloksia haluttiin etupäässä peltoisuusluokissa 0—1.99 ha, 2.00—4.99 ha, 5.00—9.99 ha, 10.00—19.99 ha, 20.00—29.99 ha, 30.00—49.99 ha, 50.00—99.99 ha ja 100.00 ha—, jota jakoa on FAO:n suosituksesta noudatettukin vuositilastoissa 1950-luvulla. Koska tämän luokituksen puitteissa muodostettava ositejako ei useimpien seurojen alueella kovinkaan paljon poikkea peltoalan mukaan optimaalisesta ositejaosta, edellistä käytettiin perustana koko maassa, jolloin samalla säästyttiin melkoiselta kirjavuudelta ositejaossa ja aiheettomilta yhdistelyiltä ja yhteenlaskuilta muodostettaessa arvioita haluttu peltoisuusluokituksen mukaisesti.

av många andra storheter utom åkerarealen, i vissa fall är detta därtill till skada. Vid uppskattandet av antalet hönor i förhållandet till åkerarealen kan den mest fördelaktiga stratifieringen leda till en skattning, vars medelfel är större än den estimats medelfel, som erhålles med ett enkelt slumpmässigt urval (tab. C).

Den gynnsammaste strataindelningen vid användandet av brukningsenhetstorleksklasser vid lottningen vore i de flesta lantbrukssällskap i södra Finland 0—2.99 ha, 3.00—9.99 ha, 10.00—24.99 ha, 25.00—49.99 ha och 50.00 ha—, i Etelä-Pohjanmaa lks. och Oulun l. Talousseura 0—4.99 ha, 5.00—14.99 ha 15.00—39.99 ha och 40.00 ha— samt i Peräpohjola lks. 0—4.99 ha, 5.00—24.99 ha och 25.00 ha— osv.

De utförda beräkningarna utvisade att det optimala stickprovet var rätt vidsträckt. Utan att nämnvärt pruta på resultatens tillförlitlighet kunde i de flesta lantbrukssällskap användas samma stratagränser och samma uttagsförhållanden (tab. D—F). Lantbruksräkningens resultat önskade man huvudsakligen erhålla per åkerstorleksklasserna 0—1.99 ha, 2.00—4.99 ha, 5.00—9.99 ha, 10.00—19.99 ha, 20.00—29.99 ha, 30—49.99 ha, 50.00—99.99 ha och 100.00 ha—, vilken indelning man enligt FAO:s rekommendation använt i årsstatistiken under 1950-talet. Då den stratumindelning, som göres inom ramen för denna klassifikation, i de flesta lantbrukssällskap ej avviker nämnvärt från den optimala stratumindelningen enligt åkerarealen, använde man den förra som bas i hela landet, varvid man samtidigt undgick en rätt brokig stratumindelning och omotiveerade kombinationer och additioner, då uppskattningar enligt den önskade åkerstorleksklassindelningen gjordes.

Otossuhteiden käänteisluvut, korotustekijät, jotka osoittavat poimintatiheyden, pyöristettiin kokonaisluvuiksi sekä poiminnan että arvioiden laskemisen helpottamiseksi. Monet muut tärkeät muuttujat kuin peltoala (karja) edellyttävät vähemmän porrastusta otossuhteisiin eri ositteiden välillä, milteipä proportionaalista ositettua otantaa (siipikarja). Pyöristettäessä korotettiin otossuhteita pienten viljelmien kohdalla ja alennettiin suurten viljelmien kohdalla peltoalan mukaan optimaalisista arvioistaan. Niissä seuroissa, joissa peltoala-arvion suhteellinen keskivirhe olisi alkuperäisen suunnitelman mukaan jäänyt seuran kokoon nähden verraten korkeaksi, lisättiin näytteeseen tulevien viljelmien lukumäärää muiden alueiden kustannuksella. Kussakin maanviljelysseurassa oli korkeintaan 5 eri ositetta ja 5 eri otossuhdetta. Ositerajoina olivat 5 ha, 10 ha, 20 ha, 30 ha tai 50 ha.

Tilastoviljelmät valittiin kollaattorilla osite kerrallaan tasavälisenä poimintana kortistosta, joka oli viljelmäsuuruusluokittain kunnittaisessa järjestyksessä. Kunnat olivat aakkosellisessa järjestyksessä, kuitenkin samaan talousalueeseen kuuluvat kunnat peräkkäin sekä kaupunki- kauppala- ja maalaiskunta omina ryhminään. Poimintaa varten valittiin kussakin ositteessa yksi näytteeseen tuleva viljelmä satunnaisesti, siten että kaikilla ositteen viljelmillä oli yhtäsuuri todennäköisyys joutua näytteeseen. Kylittäisen edustuksen voitiin todeta muodostuneen myös kohtalaiseksi.

Viljelmien muodostuminen ja häviäminen sekä yhdistyminen ja jakautuminen muodostavat laskennan kannalta teoreettisen ongelman. Viljelmän siirtyminen ositteensa mukaisesta suuruusluokasta toiseen aiheuttaa vaikeuksia, etenkin silloin, kun arvioita perusjoukosta halutaan myös uuden (v. 1960) suuruusluokkiin jakautumisen mukaisina. Vaikeudet kasvavat ositteiden luvun mukana jo senkin takia, että kukin suuruusluokittainen arvio on tällöin summa ositteessaan pysyneiden viljelmien, alemmasta ositteesta nousseiden viljelmien ja ylemmistä ositteista pudonneiden viljelmien osalta tehdyistä arvioista. Koko maan ja suurempien alueiden osalta saatiin hyviä arvioita viljelmien peltoalasta eri syistä tapahtuneista muutoksista ja vuoden aikana tapahtuneista viljelmien häviämisestä, yhdistymisestä ja jakautumisesta, mitä seikkoja ei ole Suomessa tässä laajuudessa aikaisemmin tilastollisesti tutkittu.

Näytteeseen valittuun viljelmään eri syistä liitetyt alueet otettiin otantalaskennassa huomioon viljelmään kuuluvina ja siitä poistuneet alueet jätettiin vastaavasti huomioimatta. Jos näytteeseen kuuluva viljelmä oli jakautunut perinnönjaon tai myynnin takia, tulkittiin laskennassa kaikki osat, jotka muodostivat itsenäisen viljelmän. Kokonaan hävinneet, lähinnä naapureille lisämaiksi myydyt viljelmät ja autiutiloiksi muuttuneet viljelmät muodostivat taas kumpikin oman ryhmänsä. Täysin uusien viljelmien muodostuminen neitseelliselle maalle selvitetiin varsinaisen laskennan ulkopuolella lähinnä Asutushallituksesta saatavilla tiedoilla. Edellä esitetyt menettelytavat antoivat otantalaskennalle varsinkin viljelmän jakautumisen osalta eräänlaisen alueotannon luonteen.

Uttagskvoternas inversa värden, koefficienterna, vilka utvisar utlottningstätheten, avrundades till hela tal för att underlätta både utlottningen och uträkningen av estimaterna. Många andra viktiga variabler såsom åkerarealen (kreaturen) förutsätter mindre gruppindelning i uttagsförhållandena mellan olika strata, ja nästan proportionellt stratifierat stickprov (fjäderfån). Vid avrundandet höjdes uttagskvoten för de mindre brukningsenheterna och sänktes för de större i enlighet med de optimala skattningarna av åkerarealen. I de lantbrukssällskap, i vilka åkerarealestimatens relativa medelfel enligt den ursprungliga planen skulle ha blivit rätt stort ökades de brukningsenheters antal, som kom med i urvalet på bekostnad av de andra områdena. I varje lantbrukssällskap finns högst 5 olika strata och 5 olika uttagskvoter. Stratagränser är 5 ha, 10 ha, 20 ha, 30 ha eller 50 ha.

Statistikgårdarna valdes med en kollator ett stratum i gången i form av en ekvidistant lottning från ett kortsystem, som kommunvis var ordnat i brukningsenhetsstorleksklasser. Kommunerna var i alfabetisk ordning, dock så att till samma ekonomiska region hörande kommuner följde efter varandra samt stad, köping och landskommun som egna grupper. I och för lottningen valdes i varje stratum en brukningsenhet i urvalet slumpmässigt, sålunda att alla av stratats brukningsenheter hade lika stor möjlighet att komma med i urvalet. Fördelningen per by konstaterades även vara tillfredsställande.

Uppkomsten och försvinnandet av brukningsenheter samt sammanslagning och delning utgör ett urräkningens synpunkt teoretiskt problem. Svårigheter uppkommer även, då en brukningsenhet övergår från storleksklassen enligt stratat till en annan, främst då, när man önskar erhålla estimat av populationen även enligt den nya (år 1960) indelningen i storleksklasser. Svårigheterna växer i och med ökat antal strata redan av den orsaken, att varje skattning storleksklassvis därvid utgör summan av en skattning av de brukningsenheter, som blivit kvar i stratat, från lägre strata uppflyttade brukningsenheter och från högre strata nedflyttade brukningsenheter. För hela landets och större områdens del erhöles goda uppskattningar av i brukningsenheternas åkerareal av olika orsaker inträffade förändringar och under ett års tid inträffade bortfall av brukningsenheter samt, sammanslagning och delning, vilka omständigheter i Finland i denna utsträckning ej ännu undersökts.

Områden, som av olika orsaker fogats till en brukningsenhet, medtogs i stickprovräkningen som till brukningsenheten hörande områden och från denna utbrutna arealer lämnades motsvarigt obeaktade. Om till urvalet hörande brukningsenhet delats på grund av arvskifte eller försäljning, undersöktes vid räkningen alla delar, som bildat en självständig brukningsenhet. Helt försvunna, främst åt grannar som tilläggsjord försålda brukningsenheter och brukningsenheter, som blivit ödegårdar, bildade vardera en egen grupp. Upprättandet av helt nya brukningsenheter på jungfrulig mark utreddes utanför den egentliga räkningen främst på basen av de uppgifter, som erhållits från Kolonisationsstyrelsen. De ovan framförda metoderna gav åt stickprovräkningen speciellt beträffande brukningsenheternas delning en prägel av områdessampling.

Arvioiden muodostaminen perusjoukosta vuoden 1960 maatalouden otantalaskennan tietojen perusteella tapahtui, kun se oli teoreettisesti oikeutettua ja käytännössä mahdollista, suhde-estimaattia käyttäen. Päinvastaisissa tapauksissa arviot muodostettiin korotustekijällä. Suhde-estimaattia käytettiin ennen muuta niiden suureiden arvioimisessa, jotka esiintyivät jo vuoden 1959 peruslaskennassa. Suhde-estimaatti mittasi tällöin muutoksen, joka oli tapahtunut tilastoviljelmillä vuodesta 1959 vuoteen 1960 ja siirsi tämän muutoksen koko perusjoukkoon. Tämän avulla saavutetulla arviolla oli yleensä pienempi keskivirhe kuin korotustekijällä kertomalla muodostetulla ns. keskiarvoestimaatilla.

Vuoden 1960 otantalaskennan näytettä käytettiin kesä- ja joulukuun 15. päivänä suoritetuissa haastattelutiedusteluissa sekä postitiedusteluna viljelykasvien sadoista lokakuun 15. päivänä ja maidon ja kananmunien tuotoksesta joka toinen kuukausi talousvuoden 1960—61 aikana ensitietoja kerättyä. Kantaanäyte jaettiin viimeksi mainittua tiedustelua varten poiminnan yhteydessä kuuteen osaan, joista yksi vuoronsa perään postitettiin 10 päivän väliajoin. Kantaanäytettä tai sen puolikasta käytettiin lisäksi kahdesti vuodessa, maaliskuu- ja syyskuun 15, toimeenpantavien sikavälilaskentojen näytteenä. Sitäpaitsi poimittiin ne kantaanäytteen viljelmät, joilla oli karju, sikojen astutustilaston näytteeksi, jota täydennettiin Sianjalostusyhdistyksen karjuasemilla.

Otantalaskennan näyte on tämän lisäksi toiminut eräiden erillisten maataloudellisten tutkimusten kantaanäytteenä.

14. Tärkeimpien tulсарvioiden laatiminen

14.1. Pellon alan ja käytön arvioiminen

Pellon kokonaisalan arvio A maanviljelysseuroittain laskettiin suhde-estimaatilla kussakin peltoisuusluokassa viljelmän koko peltoalan perusteella käyttäen hyväksi vuoden 1959 maatalouden peruslaskennan tietoja. Arvioitu pellon käyttö b_i eri viljelykasvien i kesken laskettiin suhde-estimaatilla kussakin peltoisuusluokassa vuoden 1959 peruslaskennan tietojen nojalla, kuitenkin seuraavin poikkeuksin:

1. Edellämainitun kokonaispeltoalan arvion A ja kasveittain yhteenlaskemalla saadun pellon käytön mukaisen peltoala-arvion $B = \sum b_i$, piti olla yhtäsuuret. Ellei näin ollut laita, suoritettiin tarvittavat korjaukset kussakin peltoisuusluokassa kuivana korjattavan peltoheinän alaan, siten että arvio B tuli yhtäsuureksi kuin arvio A .

Jotta yksittäisten suhde-estimaattien summa olisi ollut sama kuin summasuurelle laskettu suhde-estimaatti, piti sattumanvaraisia poikkeuksia lukuunottamatta a) joko näytteen olla yhtä edustava kaikkiin suuriin nähden (ts, suureet esiintyivät näytteessä samassa suhteessa kuin perusjoukossa) tai b) sitten muutosprosentin perusvuodesta piti olla sama kaikille suureille. Jos useita suhde-estimaatteja laskettiin yhteen, oli saatu summa yleensä suurempi, kuin a. o. summasuurelle laskettu suhde-estimaatti, jolla oli pienempi varianssi kuin estimaattien summalla. Tämän takia kannatti erillisiä esimaatteja b_i (kasvien viljelyaloja)

De på basen av lantbrukets stickprovsräkning år 1960 gjorda skattningarna av populationen skedde, då det teoretiskt varit motiverat och praktiskt möjligt, med användande av kvotestimat, i motsatta fall utfördes uppskattningarna medels förhöjningskoefficienter. Kvotestimaten användes framför allt vid skattningen av de storheter, vilka redan ingår i primärräkningen år 1959. Kvotestimaten mätte härvid den förändring, som inträffat på brukningsenheterna från år 1959 till år 1960 och överförde denna ändring på hela populationen. De på detta sätt erhållna värdena hade i allmänhet mindre medelfel än medelst multiplikation med förhöjningskoefficienter erhållna sk. medeltalsestimater.

Stickprovsräkningens urval år 1960 användes vid intervjuenkäterna den 15. i juni och december samt vid postenkäterna om odlingsväxternas skördar den 15. oktober, och vid uppskattningen av produktionen av mjölk och ägg varannan månad under hushållsåret 1960—61. För detta ändamål delades stamurvalet genom lottning i sex delar, vilka postades med 10 dagars intervaller. Stamurvalet eller hälften av detta användes dessutom två gånger i året som urval för de svinmellanräkningar, vilka verkställdes den 15 mars och 15 september. Därutöver utlottades de brukningsenheter i stamurvalet, vilka har en galt, till urvalet för svinens betäckningsstatistik, vilket kompletteras med Svinavelsföreningens galtstationer.

Stickprovsräkningens urval har därtill fungerat som stamurval för olika utredningar inom lantbrukets område.

14. De viktigaste resultatsuppskattningarna

14.1. Skattningarna av åkerens areal och användning

Uppskattningen av totala åkerarealen A lantbruks-sällskapsvis uträknades medels kvotestimat i var åkerstorleksklass på basen av brukningsenheternas totala åkerareal med användande av primärräkningen uppgifter för år 1959. Den uppskattade användningen av b_i för olika odlingsväxter uträknades medels kvotestimat i var åkerstorleksklass med stöd av uppgifterna från primärräkningen år 1959, dock medföljande undantag:

1. Förenämnda skattning av totalarealen åker A måste vara lika med den medels addition väntvis erhållna åkerarealsskattningen efter åkerens användning $B = \sum b_i$. Om så ej är fallet, utfördes de erforderliga korrigeringsarna i var åkerstorleksklass i arealen vall till hö, sålunda att skattningarna B och A blev lika stora. För att de enskilda kvotestimaternas summa skulle vara densamma, som den för summastorheten uträknade kvotestimaten, måste, slumpmässiga undantag obeaktade, a) endera urvalet vara lika representativt med avseende å alla storheter (m. a. o. storheterna förekommer i urvalet i samma proportion som i populationen) eller b) så bör den procentuella förändringen efter basåret vara densamma för alla storheter. Om flere kvotestimater adderades, är den erhållna summan i allmänhet större än den för respektive summastorhet uträknade kvotestimaten, vilken hade mindre varians än estimaternas summa. Därför lönade det sig att korrigera enskilda estimater b_i (växternas odlingsarealer) med

korjata määrällä t_i , siten että summaksi saatiin A . Teoreettisesti oikeana korjausmenettelynä voitiin pitää sellaista korjausta, jolle $\sum_i (t_i^2/b_i) = \text{Min}$; $\sum_i (b_i + t_i) = A$.

Helposti nähdään, että tämä vaatimus johti korjaukseen, joka oli vakioprosentti alkuperäisarvoista b_i kaikille yhteenlaskettaville suureille i , eli $t_i = \{(A - B)/B\} b_i$. Korjaus suoritettiin kuitenkin yksinomaan peltoheinän alaan siitä syystä, että tämä ala oli jo viljelijöidenkin ilmoituksissa usein eräänlainen jäännösuure.

2. Jos jonkin kasvin viljelyyn käytetty ala oli jonkin suuruusluokan tilastoviljelmillä vähintään kaksinkertaistunut vuodesta 1959, ja jos tämän kasvin viljely oli ollut suhteellisen harvinaista tilastoviljelmillä vuonna 1959, niin suhde-estimaatin asemasta käytettiin joko otossuhteen käänteisluvulla kertomalla saatua ns. korotustekijäestimaattia, tai ellei tämä osoittautunut tapahtuneen kehityksen mukaiseksi, niin laskettiin viljelyalan lisäykselle vuodesta 1959 korotustekijäestimaatti ja lisättiin tämä arvio vuoden 1959 viljelyalaan tässä suuruusluokassa. Kasvin viljelyn harvinaisuudella tarkoitettiin sitä, että sen viljelyyn tilastoviljelmillä käytetty ala oli suhteellisesti pienempi kuin perusjoukossa, eli että kasvin kerroin (perusjoukon ja näytteen viljelyalojen suhde) oli selvästi suurempi kuin vastanneiden tilastoviljelmien mukaan laskettu korotustekijä eli otossuhteen käänteisarvo. Vastaavasti käytettiin tilastoviljelmillä yleisestä kasvusta, jonka viljelyala oli korkeintaan puolet v:n 1959 määrästä, korotustekijäestimaattia silloin, kun se oli tapahtuneen kehityksen mukainen.

3. Jos jotakin kasvia ei esiintynyt tietyn suuruusluokan tilastoviljelmillä sen enempää vuonna 1959 kuin tutkimusvuonnaakaan, katsottiin kasvin viljelyalan säilyneen muuttumattomana, elleivät muista suuruusluokista mahdollisesti saadut muutostiedot osoittaneet selvästi päinvastaista. Lähimmissä suuruusluokissa esiintyvää muutoskerrointa voitiin silloin käyttää tässäkin ellei tämä ollut ristiriidassa kohdan 2) kanssa.

4. Jos kasvia, jota vuonna 1959 ei esiintynyt tilastoviljelmillä, oli alettu niillä myöhemmin viljellä, käytettiin viljelyalan arviona korotustekijäestimaattia lisätynä suuruusluokan viljelyalaan vuonna 1959. Siinä tapauksessa, että arvio lähimmissä suuruusluokissa tapahtuneista muutoksista päätellen oli selvästi liian korkea, riitti arvioksi pelkästään em. korotustekijäestimaatti.

5. Jos kasvi oli hävinnyt tilastoviljelmiltä, vähennettiin suuruusluokan vuonna 1959 viljelyalaa ainakin tilastoviljelmiltä vähentyneen viljelyalan mukaisen korotustekijäestimaatin osoittamalla määrällä. Kasvin yleisyys tai harvinaisuus tilastoviljelmillä vuonna 1959 ratkaisi, poistettiinko koko viljelysala, jos kasvi oli hävinnyt kaikkien suuruusluokkien tilastoviljelmiltä samanaikaisesti.

storheten t_i , sålunda att man som summa erhöill A . En teoretiskt riktig korrigeringsmetod kan en sådan korrigerings anses vara, för vilken $\sum_i (t_i^2/b_i) = \text{Min}$; $\sum_i (b_i + t_i) = A$. Man inser lätt, att detta krav föranledde en korrigerings, vilken utgjorde en konstantprocent av ursprungsvärdena b_i för alla summerbara storheter i , eller $t_i = \{(A - B)/B\} b_i$. Korrigeringen utfördes dock enbart i höets areal av den orsaken, att denna areal redan i brukarnas meddelanden ofta utgjorde en någonslags osäker reststorhet.

2. Om odlingsarealen för någon växt på brukningsenheterna inom någon storleksklass hade minst fördubbats sedan år 1959 och om odlingen av denna växt var relativt sällsynt på brukningsenheterna år 1959, användes i stället för kvotestimater s. k. förhöjningskoefficientestimater, vilka utgjorde inversa värdet av uttagsförhållandet, eller ifall detta ej visade sig överensstämma med utvecklingen, uträknades en förhöjningskoefficientestimater för odlingsarealens ökning sedan år 1959 och denna skattning adderades till arealen år 1959 i denna storleksklass. Med sällsynt odling av en växt avsågs att den areal, som använts på brukningsenheterna för odlingen av denna var relativt sett mindre än i population, eller att växtens koefficient (populationens och urvalets odlingsarealers kvot) var avgjort större än på basen av de statistikgårdar, som sänt svar, uträknade förhöjningskoefficienten eller uttagsförhållandenas inversa värde. Motsvarigt användes för en på statistikgårdarna allmän växt, vars odlingsareal var högst hälften av arealen år 1959, en förhöjningskoefficient när denna var liktydig med den utveckling som skett.

3. Om någon växt ej förekommit på brukningsenheterna i en viss storleksklass varken år 1959 eller undersökningsåret, ansåg man att växtens odlingsareal ej hade undergått förändringar, ifall ej eventuella från andra storleksklasser erhållna förändringstal klart utvisade motsatsen. Den i den närmaste storleksklassen förekommande förändringskoefficienten kunde även användas här, ifall detta ej stod i strid med punkt 2).

4. Om en växt, som år 1959 ej förekommit på brukningsenheterna, odlades på dessa vid en senare tidpunkt, användes vid uppskattning av odlingsarealen förhöjningskoefficientestimater adderad till storleksklassens odlingsareal år 1959. Ifall att denna uppskattning att döma av de förändringar, som skett i storleksklassen, var avgjort för hög, räckte förenämnda förhöjningskoefficientestimater som skattning.

5. Om en växt försvunnit från statistikgårdarna minskades arealen för denna storleksklass år 1959 åtminstone med den areal, som förhöjningskoefficientestimaten efter odlingsarealen det utvisade. Växtens allmänna förekomst eller sällsynthet på brukningsenheterna år 1959 avgjorde, om hela odlingsarealen måste strykas, om växten försvunnit från alla storleksklasser samtidigt.

142. Kotieläinten lukumäärän arvioiminen (15. 6. ja 15. 12)

Eläinten lukumääriä koskevat arviot laskettiin suhde-estimaatilla vuoden 1959 peltosuuruusluokituksen mukaan taulukoiduista lukumääristä. Yleisimmistä eläin-

142. Uppskattningarna berörande djurantalet (15. 6. och 15. 12)

Uppskattningarna av djurantalet uträknades medelst kvotestimater enligt fördelningen i storleksklasser år 1959. För de mest förekommande djurgrupperna uträk-

ryhmistä laskettiin arviot peltoisuusluokittain, harvinaisemmista (lähinnä urospuolisista siitoseläimistä) yhdistetyllä suhde-estimaatilla vain maanviljelysseurojen kokonaislukumääristä. Jako oli seuraava:

Hevoset (oriit ja muut hevoset)	Nuoret hevoset
Lehmät (ilman rotujakoa)	Hiehot
Nuoret sonnit	Vasikat
Lampaat	Karitsat
Siitosemakot	6—9 kk siat
3—6 kk siat	2—3 kk siat
Alle 2 kk porsaasat	Kanat
Kukot	Kananpoikaset
Varsat	
Sonnit	Vuohet
Karjut	Muut siat
Muu siipikarja	Mehiläiset

Yhdistetty suhde-estimaatti perustui siihen näkökohtaan, että tutkittavassa suureessa tapahtuneet muutokset olivat eri ositteissa eli suuruusluokissa sekä samansuuntaisia, että prosentuaalisesti likimain samansuuruisia. Teorian mukaan olisi ollut laskettava korotustekijäestimaatit maanviljelysseuran eläinmäärille sekä tutkimusvuonna että vuonna 1959 ja näiden suhteella kerrottava vuoden 1959 todellinen lukumäärä. Käytännössä saavutettiin riittävä tarkkuus, jos korotustekijäestimaatit laskettiin käyttämällä kertoimina näytteen poimintavälejä, jotka olivat kokonaislukuja. Vastaimisen laiminlyönnin erillaisuus eri suuruusluokissa jäi tosin nyt vaille huomiota, mutta sillä ei ollut olennaista merkitystä. Menettely säilytti otossuhteiden porrastuksen suuruusluokkien välillä. Näin saaduilla korotustekijäestimaateilla ei luonnollisesti ollut merkitystä arvioina eläinmääristä, vaan niitä käytettiin pelkästään suhteen, ts. muutoksen suuruuden, määrittämiseen.

P_h = poimintaväli suuruusluokassa h
 $y_{h,59}, y_{h,nn}$ = vastanneilla h :n suuruusluokan tilastoviljelmillä v. 1959, vast. v. n_n ollut eläinmäärä
 Y_{59}, Y_{nn} = Mv-seuran eläinmäärä v. 1959, vast. v. nn (arvio)

$$Y_{nn} = \frac{\sum_h P_h y_{h,nn}}{\sum_h P_h y_{h,59}} Y_{59}$$

15. Otantasuunnitelma puutarhatalouden osalta

Puutarhanviljelyn otantalaskennalla pyrittiin saamaan tietoja myyntituottoisesta puutarhataloudesta. Otantasuunnitelma, jonka edellä mainitut tilastomatematikat laativat, perustui seuraaviin näkökohtiin:

a) Viljelmät, joilta vuonna 1959 maatalouden peruslaskennassa ilmoitettiin myydyin puutarhatuotteita jalostuslaitoksiin, liikkeisiin, torille tai suurkuluttajille, kuuluivat puutarhanviljelyn otantalaskennan perusjoukkoon.

nades uppskattningarna åkerstorleksklassvis, för de mest sällsynta (närmast avelsdjur av hankön) med en kombinerad kvotestimat endast från lantbrukssällskapens totalantal. Indelningen var följande:

Hästar (hingstar och övriga hästar)	Unghästar
Kor (utan rasindelning)	Kvigor
Ungtjurar	Kalvar
Får	Lamm
Avelssuggor	Svin 6—9 mån.
Svin 3—6 mån.	» 2—3 mån.
Grisar under 2 mån.	Hönor
Tuppar	Hönskycklingar
Föl	
Tjurar	Getter
Galtar	Övriga svin
Övriga fjäderfän	Bin

En kombinerad kvotestimat grundade sig på den synpunkten, att de förändringar, som inträffat hos den storhet, vilken undersökes, i olika strata m. a. o. storleksklasser var både likartade och procentuellt i det närmaste lika stora. Enligt teorin borde man räkna förhöjningskoefficientestimaterna för lantbrukssällskapens djurantal både undersökningsåret och år 1959 samt med deras kvot multiplicera det verkliga antalet år 1959. I praktiken uppnådde man en tillräcklig noggrannhet om förhöjningskoefficientestimaterna uträknades med användande av urvalets lottningsintervaller, vilka är hela tal, som koefficienter. Svartsprocentens olikhet i olika storleksklasser blev visserligen obeaktad, men denna hade ej någon väsentlig betydelse. Metoden bibehöll uttagskvoternas trappstegsformering storleksklasserna emellan. De på detta sätt erhållna förhöjningskoefficientestimaterna hade naturligt nog ej betydelse som skattningar av djurantalen, utan de användes endast för att bestämma kvotens m. a. o. förändringens storlek.

P_h = lottningsintervallen i storleksklassen h
 $y_{h,59}, y_{h,nn}$ = djurantalet på de statistikgårdar, som besvarat enkäten 1959 i storleksklassen h , motsv. år n_n
 Y_{59}, Y_{nn} = Lantbrukssällskapets djurantal år 1959, motsv. år nn (uppskattning)

$$Y_{nn} = \frac{\sum_h P_h y_{h,nn}}{\sum_h P_h y_{h,59}} Y_{59}$$

15. Stickprovspanen beträffande trädgårdsodlingen

Med trädgårdsodlingens stickprovsräkning strävade man till att erhålla uppgifter om trädgårdsodling för avsalu. Stickprovspanen, som ovannämnda polmagistar uppgjorde, grundade sig på följande synpunkter:

a) Populationen inom trädgårdsodlingens stickprovsräkningar utgjordes av de brukningsenheter, som vid primärräkningen år 1959 meddelat, att de sålt trädgårdsprodukter till förädlingsinrättningar, affärer, torget eller storkonsumenter.

b) Viljelmät, joilla ei ollut kasvihuonetta ja joiden pellon ja puutarhan yhteinen ala vuonna 1959 oli alle 0.25 ha, eivät kuuluneet puutarhanviljelyn otantalaskennan perusjoukkoon.

c) Tietoja haluttiin saada neljältä puutarhanviljelyn kannalta tärkeältä alueelta, jotka olivat Etelä-Suomi (mv-seurat 1—10), Keski-Suomi (11—14), Pohjanmaa (15—17), Pohjois-Suomi (18—21), siten että eri alueilta otannan tulosten perusteella muodostetut arviot olivat likipitään samaa luotettavuusastetta.

d) Näytteen suuruus oli n. 7 000 puutarhaviljelmää.

e) Tärkeimpinä puutarhanviljelyn otantalaskennalla selvitettävänä seikkoina pidettiin myyntituottoisen puutarhan alaa ja sen käyttöä.

Vuosina 1951 ja 1952 kerättiin tietoja puutarhoilta, joiden ala oli vähintään 50 aaria, tai joilla oli kasvihuone tai vähintään 20 lavaikkunaa. Ne pienet puutarhaviljelmät, joiden pellon ja puutarhan yhteinen ala vuonna 1959 oli alle 0.25 ha, mutta joilla oli kasvihuone, luetteloihin peruslaskennan lomakkeille n:o 2. Nämä pienet puutarhaviljelmät liitettiin omana, etupäässä lasin-alaista viljelyä edustavana ryhmänä a-kohdassa määriteltyyn perusjoukkoon.

Kun vaikutti siltä, että puutarhatuotteiden myyntiä koskevaan kysymykseen peruslaskennassa ei olisi vastattu riittävän tunnollisesti (a-kohdan vaatimuksen täyttävien viljelmien suhteellinen osuus kaikista tietyn suuruisista puutarhoista oli suurten puutarhojen osalta kovin pieni eli vain esimerkiksi 47 % viljelmistä, joiden puutarhan ala oli 50—99 aaria), laajennettiin a-kohdassa määriteltyä perusjoukkoa käsittämään kaikki viljelmät, joilla oli vähintään 50 aarin puutarha, puuttumatta puutarhatuotteiden myyntiin. Tässä suhteessa tutkittiin kehikon laatua saapuneiden vastausten perusteella, sillä 7 000 puutarhaviljelmän näyte käsitti kaikki vähintään 50 aarin puutarhat. Jäljellejäävistä alle 50 aarin myyntituottoisten puutarhaviljelmien lukumäärästä piirrettiin alueittain summakäyrä puutarhansuuruusluokkiin jakautumisen perusteella. Varianssilaskelmia varten jaettiin puutarhansuuruusluokat vielä osiin (5 osaan) ja arvioitiin summakäyrästä viljelmien lukumäärät kussakin osassa. Sitten suoritettiin alueittain otossuhteiden määrittäminen optimaalisiksi puutarha-alan suhteen, kun yhtä näytteeseen tulevaa puutarhaa kohti laskettiin tarvittavan Etelä-Suomessa n. 50 a, Keski-Suomessa n. 25 a, Pohjanmaalla n. 20 a ja Pohjois-Suomessa n. 8 a puutarha-alaa.

Edullisimmaksi ositejaoksi osoittautui kolmella ositteella jako: 0—4 a, 5—19 a, 20—49 a sekä kahdella ositteella jako: 0—9 a, 10—49 a. Suorittamalla näytteen poiminta puutarhansuuruusluokittain ja käyttämällä kahta ositetta voitiin otossuhteet paremmin pyöristää poiminnan ja otannan tulosten laajentamisen kannalta tarkoituksenmukaisiin lukuihin otannan optimaalisuuden tästä juuri lainkaan kärsimättä. Peruslaskennan lomakkeilla olevat kasvihuoneen omistavat viljelmät jaettiin kolmeen ositteeseen kasvihuoneiden kokonaispinta-alan perusteella ilman alueellista jakoa.

Poimintaa varten valittiin kussakin ositteessa yksi näytteeseen tuleva viljelämä satunnaisesti siten, että kaikilla ositteen viljelmillä oli yhtä suuri todennäköisyys

b) De brukningsenheter, som ej hade växthus och vars sammanlagda åker- och trädgårdsareal år 1959 var under 0.25 ha, hörde ej till populationen inom trädgårdsodlingens stickprovsräkning.

c) Uppgifter önskades från fyra ur trädgårdsodlingens synpunkt viktiga områden, vilka var södra Finland (lantbrukssällskapen 1—10) mellersta Finland (11—14), Österbotten (15—17) och norra Finland (18—21), sålunda att de skattningar, som på basen av stickprovet gjordes för vart område var av samma tillförlitlighetsgrad.

d) Urvalets storlek var 7 000 trädgårdsbruksenheter.

e) De viktigaste omständigheterna, som borde utredas med trädgårdsodlingens stickprovsräkning, ansågs vara arealen av trädgården och dess användningen på enheterna med trädgårdsodling för avsalu.

Åren 1951 och 1952 insamlades uppgifter från trädgårdar, vars areal var minst 50 ar, eller vilka hade växthus eller minst 20 drivbänkar. De små trädgårdsbruksenheter, vars sammanlagda areal 1959 var under 0.25 ha, men vilka hade växthus, har förteckningsmässigt ifyllts på primärräkningens blankett n:o 2. Dessa små trädgårdar medtogs i populationen enligt punkt-a, som en egen grupp, vilken närmast företräder odlingen under glas.

Det föreföll som om man ej hade svarat tillräckligt noggrannt på frågan om försäljningen av trädgårdsprodukter, ty den relativa andelen av alla trädgårdsbruksenheter, som fyllde fordringarna i punkt-a, var för de större trädgårdarnas del betänkligt liten (47 % av de enheter, vars areal trädgård var 50—99 ar). Den i punkt a) definierade populationen utsträcktes till att omfatta alla enheter, vilka hade minst 50 ar trädgård, utan att avseende fästes vid försäljningen av trädgårdsprodukter. Ramens beskaffenhet i detta avseende undersöktes på basen av de insända svaren, ty urvalet på 7 000 trädgårdsbruksenheter omfattade alla trädgårdar om minst 50 ar. Av de återstående trädgårdarna under 50 ar, vilka sålde produkter ritades en summakurva områdesvis på basen av fördelningen i trädgårdsstorleksklasser. För variansberäkningen delades trädgårdsstorleksklasserna ännu i delar (5 delar) och från summakurvan uppskattades trädgårdsbrukningsenheternas antal i varje del. Därefter bestämdes uttagskvoterna områdesvis optimalt enligt trädgårdsarealen varvid man beräknade att för var trädgård, som kom med i urvalet, behövdes i södra Finland i medeltal 50 ar i mellersta Finland ca 25 ar i Österbotten ca 20 ar och i norra Finland ca 8 ar trädgård.

Den förmånligaste strataindelningen syntes vara då 3 strata användes indelningen: 0—4 ar, 5—19 ar, 20—49 ar samt då 2 strata användes indelningen: 0—9 ar, 10—49 ar. Genom att utföra lottningen av urvalet trädgårdsstorleksklassvis och genom användandet av två strata kan uttagsförhållandena bättre avrundas till för lottningen och stickprovsresultatens förstorande ändamålsenligare tal, utan att stickprovets optimum alls lider av detta. De på primärräkningens huvudblankett antecknade brukningsenheter, som ägde växthus delades i tre strata på basen av växthusens totalareal utan regionalindelning.

Vid lottningen valdes i varje strata en trädgårdsbruksenhet i urvalet slumpmässigt sålunda, att alla av stratats enheter hade lika stor sannolikhet att komma

joutua näytteeseen. Näytteen poiminta suoritettiin kollaattorilla alue kerrallaan tasavälisesti kortistosta, joka oli maanviljelysseuroittain kunnittaisessa järjestyksessä ja kunnittain puutarhansuuruusluokittaisessa järjestyksessä, vastaavasti peruslaskennan lomakkeiden n:o 2 kasvihuoneet suuruusluokkansa mukaisessa järjestyksessä. Tällä järjestelyllä saatiin näyte ennenkaikkea paikallisesti edustavaksi, jota puutarhanviljelyn selvittämisen ja puutarha-alan käytön kannalta pidettiin tärkeänä. Ennakkokäsityksenä näet oli, että puutarha-alan käyttö on voimakkaammin riippuvainen sijaintipaikkakunnasta kuin pellon käyttö, kun taas käytön riippuvuus puutarhan alasta on valitun ositejaon puitteissa vähäisempää. Puutarhansuuruusluokittainen edustavuus jäi silti riittäväksi.

Otannan tulosten perusteella perusjoukosta muodostetut arviot tehtiin, mikäli se kulloinkin oli teknillisesti mahdollista ja teoreettisesti perusteltua, suhde-estimaattia käyttäen. Päävastaisessa tapauksessa käytettiin korotustekijällä kertomalla muodostettua ns. keskiarvo-estimaattia. Puutarhan alassa mahdollisesti tapahtuneet lisäykset tai vähennykset otettiin otantalaskennassa huomioon.

Otannan tulosten perusteella muodostettujen arvioiden tilastollista luotettavuutta osoittavat luvut olivat graafisesta arviointimenetelmästäkin johtuen vain karkeitä arvioita. Näytteen poimintatapa suosi enemmän kunnittaista jakoa kuin puutarhansuuruusluokittaista jakoa, mikä vaikeutti puutarha-alan keskivirheen teoreettisesti oikeaa arvioimista. Yli 50 aarin puutarhoista käytetty kehikko taas vaikeutti suhteellisten keskivirheiden arvioimista. Suhde-estimaattia käytettäessä voitiin luotettavuutta osoittavien lukujen odottaa olevan likimain seuraavaa suuruusluokkaa:

alue	alueen myyntituottoisen puutarha-alan keskivirhe	suhteellinen keskivirhe
	ha	%
Etelä-Suomi	5.1	0.12
Keski-Suomi	1.7	0.35
Pohjanmaa	1.4	0.65
Pohjois-Suomi	0.7	0.80

16. Otantalaskennan tulosten tilastollisesta luotettavuudesta

Valtiotieteiden maisteri Heimo Järvinen on suorittanut tärkeimpien tulosarvioiden luotettavuuslaskelmat seuraavien periaatteiden mukaan.

Otannalla hankittujen tilastotietojen arvo ja käyttökelpoisuus kasvaa, jos kyetään arvioimaan otantavirheen suuruus ja mahdollisten havainto- ja mittausvirheiden yhteisvaikutus. Jälkimmäinen virhelähde on maatalouslaskennassa mahdollinen ennenkaikkea viljelyalojen ja satojen arvioinneissa, jotka molemmat perustuvat pääasiallisesti viljelijän omiin ilmoituksiin ja arvioihin. Osa näistä virheistä voi näennäisesti siirtyä otantavirheeseen, jos viljelijät ilmoituksissaan pyöristävät viljelyaloja ja satoja kovin ylimalkaisesti. Näitä virheitä ei saapuneessa tilastoaineistossa ole juuri lainkaan todettu, vaan perusedellytykset luotettavien tilastojen aikaansaamiseksi ovat olleet olemassa.

med i urvalet. Lottningen av urvalet utfördes medelst en kollator, ett område i gången ekvidistant ur kartoteket, vilket inom lantbrukssällskapen var ordnat kommunsvi och inom kommunen trädgårdsstorleksklassvis; motsvarigt var växthuset från blankett n:o 2 placerade i storleksklassordning. Genom denna reglering blev urvalet framför allt regionalt representativt, vilket ansågs vara viktigt vid utredningen av trädgårdsodlingen och trädgårdsarealens användning. På förhand hade man den uppfattningen att användningen av trädgårdsarealen är mera beroende av ortens läge än åkerns användning, då igen trädgårdens storlek spelar en mindre roll för användningen av trädgårdsarealen inom ramen för den planerade strataindelningen. Representativiteten trädgårdsstorleksklassvis sett blev dock tillräcklig.

De skattningar av populationen, som göres på basen av stickprovets resultat utförde, då det städse är tekniskt möjligt och teoretiskt motiverat, med användande av kvotestimater. I motsatt fall användes en s. k. medeltalstimater, som bildas genom multiplikation med förhöjningskoefficienter. De eventuella ökning eller minskningar, som inträffade i trädgårdsarealen, beaktades vid stickprovsräkningen.

Talen utvisade tillförlitligheten hos de skattningar, som gjordes på basen av stickprovresultaten, var även på grund av den grafiska skattningsmetoden endast grova uppskattade tal. Urvalets lottningssystem gynade mera den kommunvisa indelningen än indelningen i trädgårdsstorleksklasser, vilket försvårade den teoretiskt riktiga skattningen av trädgårdsarealen. Den ram, som användes för trädgårdar över 50 ar, försvårade igen uppskattandet av de relativa medelfelen. Med användande av kvotestimater kunde talen utvisande tillförlitligheten förväntas vara närmelsevis av följande storleksklass:

Område	till avsalu producerande trädgårdsareals medelfel	relativt medelfel
	ha	%
Södra-Finland	5.1	0.12
Mellersta-Finland	1.7	0.35
Österbotten	1.4	0.65
Norra-Finland	0.7	0.80

16. Den statistiska tillförlitligheten av stickprovsräkningens resultat

Pol. mag. Heimo Järvinen har utfärdat tillförlitlighetsberäkningarna för resultatskattningarna enligt följande principer,

De medelst stickprovet anskaffade statistiska uppgifternas värde och användbarhet växer, om man kan uppskatta samplingsfelets storlek och eventuella observations- och mätningfels samverkan. Den senare felkällan är vid lantbruksräkningen möjlig framför allt vid skattandet av odlingsarealerna och skördarna, vilka båda i huvudsak stöder sig på brukarnas egna meddelanden och uppskattningar. Vissa av dessa fel kan skenbart övergå i samplingsfelet, om brukarna i sina meddelanden avrundar odlingsarealerna och skördarna i hög grad godtyckligt. Dessa fel har ej i det inkomna materialet nästan alls konstaterats, utan grundförutsättningar för erhållandet av tillförlitlig statistik finnes för handen.

G Syysvehnän, kevätvehnän, rukiin, ohran, perunan, lantun ja naattinauriin viljelyalat ja niiden keskiarvot Uudenmaan läänin, Satakunnan, Itä-Hämeen, Kuopion, Keski-Pohjanmaan ja Peräpohjolan maanviljelysseurojen alueilla vuoden 1960 otantalaskennan mukaan

Höstvetets, vårvetets, rågens, kornens, potatisens, kålrotens och blastrovans odlingsarealer och deras medelfel inom Uudenmaan lääni, Satakunta, Itä-Häme, Kuopio, Keski-Pohjanmaa och Peräpohjola lantbrukssällskaps områden enligt stickprovsräkning år 1960

Cultivation area of winter wheat, spring wheat, rye, barley, potato, swede, and big-leafed turnip and their average errors in the districts of the agricultural societies of Uudenmaan lääni, Satakunta, Itä-Häme, Kuopio, Keski-Pohjanmaa and Peräpohjola according to the sampling census of the year 1960

Alue Område District	Viljelyala Odlingsareal Cropping area	Viljelyalan — Odlingsarealens Of cropping area	
		Keskiarvo Medelfel Standard error	Suhteellinen keskiarvo Relativa medelfel Relative standard error
	ha, hectares		%
1 Syysvehnä — Höstvet — Winter wheat			
Uudenmaan läänin	3 293	166	5.0
Satakunnan	3 207	204	6.4
Itä-Hämeen	372	39	10.4
Kuopion	21	7	33.0
Koko maa — Hela riket — Whole country	37 056	700	1.9
2 Kevätvehnä — Vårvete — Spring wheat			
Uudenmaan läänin	17 076	369	2.2
Satakunnan	10 973	324	3.0
Itä-Hämeen	5 354	145	2.7
Kuopion	3 461	144	4.2
Keski-Pohjanmaan	304	37	12.1
Peräpohjolan	24	10	41.0
Koko maa — Hela riket — Whole country	143 669	1 000	0.7
3 Ruis — Råg — Rye			
Uudenmaan läänin	3 278	133	4.1
Satakunnan	11 969	325	2.7
Itä-Hämeen	3 982	108	2.7
Kuopion	6 259	171	2.7
Keski-Pohjanmaan	4 055	111	2.7
Peräpohjolan	86	25	29.0
Koko maa — Hela riket — Whole country	110 729	900	0.8
4 Ohra — Korn — Barley			
Uudenmaan läänin	9 093	206	2.3
Satakunnan	20 593	366	1.8
Itä-Hämeen	7 734	159	2.1
Kuopion	21 205	313	1.5
Keski-Pohjanmaan	10 136	190	1.9
Peräpohjolan	6 829	210	3.1
Koko maa — Hela riket — Whole country	212 652	950	0.45
5 Peruna — Potatis — Potato			
Uudenmaan läänin	3 968	79	2.0
Satakunnan	7 992	132	1.6
Itä-Hämeen	2 911	53	1.8
Kuopion	6 446	88	1.4
Keski-Pohjanmaan	2 483	48	2.0
Peräpohjolan	1 607	50	3.1
Koko maa — Hela riket — Whole country	86 431	350	0.4
6 Lanttu — Kålrot — Swede			
Uudenmaan läänin	357	31	8.7
Satakunnan	589	43	7.3
Itä-Hämeen	232	18	7.7
Kuopion	966	60	6.3
Koko maa — Hela riket — Whole country	5 692	125	2.2
7 Naattinauri — Blastrova — Leaf turnip			
Keski-Pohjanmaa	1 636	90	5.5
Peräpohjola	274	48	17.7
Koko maa — Hela riket — Whole country	6 402	180	2.8

H Rukiin, ohran ja perunan hehtaarisatojen standardpoikkeamat (kg/ha) viljelmänsuuruusluokittain eräissä maanviljelysseuroissa vuoden 1960 otantalaskennan mukaan

Rågens, kornets och potatisens standardavvikelser (kg/ha) uträknade brukningsenhetsstorleksklassvis inom några lantbrukssällskap enligt stickprovskräkningen år 1960

Standard deviations of the crops of rye, barley and potato per hectare (kg/ha) by farm size categories in some agricultural societies according to the sampling census of the year 1960

Suuruusluokka Storleksklass Size class of farm	Maanviljelysseurat — Lantbrukssällskap — Agricultural Societies				
	Uudenmaan läänin	Satakunnan	Itä-Hämeen	Kuopion	Keski-Pohjanmaan
Ruis — Råg — Rye					
0— 1.99	630	610
2— 4.99	1 080	680	870	920
5— 9.99	660	790	730	670	550
10—19.99	800	760	610	620	500
20—29.99	610	660	500	620	530
30—49.99	420	590	430	480	360
50—99.99	640	490	690	350	..
Ha-sadon keskimäärä — Ha-skördens medelfel — Average error in crop per ha	33.9	26.5	31.6	24.3	27.7
Ohra — Korn — Barley					
0— 1.99	1 610	1 040	1 220	740	590
2— 4.99	730	1 090	860	900	630
5— 9.99	980	790	830	730	630
10—19.99	670	770	710	680	520
20—29.99	920	760	780	580	410
30—49.99	890	990	480	550	850
50—99.99	580	800	580	720	..
Ha-sadon keskimäärä — Ha-skördens medelfel — Average error in crop per ha	33.3	26.4	29.3	21.6	22.6
Peruna — Potatis — Potato					
0— 1.99	9 100	11 600	9 700	12 400	7 500
2— 4.99	9 100	11 700	11 000	10 000	14 600
5— 9.99	14 500	9 700	10 600	9 800	11 400
10—19.99	7 700	9 300	9 500	9 400	9 300
20—29.99	10 300	8 400	7 800	9 900	7 000
30—49.99	13 700	8 600	6 200	5 000	7 600
50—99.99	5 900	9 000	4 700	4 900	..
Ha-sadon keskimäärä — Ha-skördens medelfel — Average error in crop per ha	390	280	350	290	440

Otantavirhettä on selvitetty:

1) Kesäkuun 15. päivänä otantalaskennan mukaisista v. 1960 viljelyaloista syysvehnän, rukiin, kevätvehnän, ohran ja perunan sekä lantun tai naattinauriin osalta Uudenmaan l., Satakunnan, Itä-Hämeen, Kuopion, Keski-Pohjanmaan ja Peräpohjolan maanviljelysseurojen alueelta, myöskin peltosuuruusluokittain (taulukko G),

2) Lokakuun 15. päivänä satotiedustelun (viljelijäin omat ilmoitukset) tuloksista rukiin, ohran ja perunan osalta em. maanviljelysseurojen alueelta paitsi Peräpohjola. Laskelmat on suoritettu peltosuuruusluokittain ja myöskin vastausten saapumisaikaan nähden (taulukko H),

3) Koko sadon arvioiden osalta kohdassa 2. mainituista kasveista ja maanviljelysseurojen alueista (taulukko I),

4) Muutamien puutarhakasvien satojen osalta näiden kasvien varsinaisilta viljelyalueilta; muita perusteellisemmin on selvitetty omenan ja mustaherukan sekä lasinalaisen tomaatin yksikkösatojen vaihtelua ja sato-tulosten otantavirhettä (taulukot J ja K),

5) Maidon- ja kananmunatuotoksen osalta Mikkelin l. maanviljelysseuran alueelta. Tämä melko ylimalkainen selvitys tehtiin alunperin vain sen olettamuksen vah-

Stickprovselet har utretts:

1) Hos odlingsarealerna vid stickprovskräkningen 15. 6. år 1960 för växterna höstvetete, råg, vårvete, korn, och potatis samt för kålrotens eller blastrovans del gällande Uudenmaan l., Satakunta, Itä-Häme, Kuopio och Keski-Pohjanmaa lantbrukssällskaps områden även brukningsenhetsstorleksklassvis (tabell G),

2) För resultatet av skördeenkäten den 15 oktober (brukarnas egna rapporter) berörande rågen, kornet och potatisen för ovannämnda lantbrukssällskaps områden förutom Peräpohjola. Beräkningarna har gjorts åkerstorleksklassvis och även med hänsyn till svarens ankomstdata (tabell H),

3) För den totala skördens del beträffande i 2 punkten nämnda växter och lantbrukssällskaps områden (tabell I),

4) För vissa trädgårdsväxters skördars del omfattande dessa växters egentliga odlingsområden; mest grundligt har fluktuationen hos enhetsskörden av äppel, svarta vinbär och tomat under glas samt skörderesultatens samplingsfel utretts (tabellerna J och K),

5) För mjölk- och äggproduktionens del gällande Mikkelin l. lantbrukssällskap. Denna rätt summariska utredning gjordes ursprungligen endast för att stöda

I Rukiin, ohran ja perunan koko sato ja tämän keskivirhe eräiden maanviljelysseurojen alueilla vuoden 1960 otantatarkennan mukaan

Rågens, kornets och potatisens totalskörd och dess medelfel inom några lantbrukssällskaps områden enligt stiekprovsräkningen år 1960

Total crops of rye, barley and potato and their average errors in the districts of some agricultural societies according to the sampling census of the year 1960

Alue — Område — District	Sato Skörd Crop yield	Sadon keski- virhe Skördens medelfel Standard error of crop yield	Sadon suhteellinen keski- virhe Skördens relativa medelfel Relative standard error of crop yield
	tonni — ton — tons		%
Ruis — Råg — Rye			
Uudenmaan läänin	5 815	261	4.5
Satakunnan	22 143	680	3.1
Itä-Hämeen	6 415	215	3.4
Kuopion	10 553	326	3.1
Keski-Pohjanmaan	6 533	212	3.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	186 093	1 750	0.95
Ohra — Korn — Barley			
Uudenmaan läänin	20 978	563	2.7
Satakunnan	49 629	1 036	2.1
Itä-Hämeen	15 414	390	2.5
Kuopion	42 877	781	1.8
Keski-Pohjanmaan	19 664	434	2.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	440 128	2 500	0.57
Peruna — Potatis — Potato			
Uudenmaan läänin	70 706	2 100	3.0
Satakunnan	164 212	3 520	2.1
Itä-Hämeen	55 418	1 440	2.6
Kuopion	129 113	2 580	2.0
Keski-Pohjanmaan	60 235	1 600	2.7
Koko maa — Hela riket — Whole country	1 716 678	10 500	0.61

J Omena- ja mustaherukkasadot etelä- ja lounaisrannikolla puutarhan koon mukaan ryhmiteltynä puutarhakasvien satotiedustelun mukaan vuonna 1960

Äppel- och svartavinbärsskördar enligt trädgårdsväxternas skördeenkät i de södra och sydvästra kusttrakterna grupperade enligt trädgårdens storlek år 1960

Yield of apple and black currant on the southern and south-west coasts by garden size categories according to the enquiry concerning the yield of garden plants in the year 1960

Puutarhan koko Trädgårdens storlek Size of garden a-ares	Sato kg/puu Skörd kg/träd Yield kg/tree	Sadon standard- poikkeama kg/puu Skördens standard- avvikelse, kg/träd Standard deviation of yield, kg/trees	Sadon keski- virhe kg/puu Skördens medelfel kg/träd Standard error of yield kg/tree
Omena — Äppel — Apple			
0—9	18.2	16.6	1.6
10—49	19.5	17.9	1.1
50—99	22.1	17.1	1.0
100—	29.3	19.5	1.4
Mustaherukka — Svarta vinbär — Black currant			
0—9	2.87	2.28	0.24
10—49	2.61	2.61	0.15
50—99	2.80	2.24	0.15
100—	2.12	1.61	0.15

vistamiseksi, että karjan lukumäärän huomioonottava suhde-estimaatti on huomattavasti tarkempi kuin keskimääräisen viljelmäkohtaisen tuotoksen perusteella muodostettu arvio kokonaistuotoksia esitettäessä.

det antagandet, att den kvotestimat, som beaktar kreatursantalet, är betydligt noggrannare, än den genomsnittliga på basen av produktionen per gård bildade skattningen vid anförandet av totalproduktionen.

K Lasinalaisen tomaatin sadot puutarhan koon mukaan eräiden maanviljelysseurojen alueilla puutarhakasvien sato-
tiedustelun mukaan vuonna 1960

Skördarna av tomat, odlat under glas, enligt trädgårdsväxternas skördeenkät inom några lantbrukssällskapsområden
grupperade enligt trädgårdens storlek år 1960

Yield of under glass tomato by the garden size categories in the districts of some agricultural societies according to the enquiry
concerning the yield of the garden plants in 1960

Puutarhan koko Trädgårdens storlek Size of garden	Sato Skörd Yield	Sadon standardpoikkeama Skördens standardavvikelse Standard deviation of yield
a — ares	kg/m ²	
Uudenmaan läänin mvs.		
0—9	4.92	1.90
10—49	6.32	1.71
50—99	6.11	3.08
100—	7.48	2.13
Nylands svenska lbs.		
0—9	7.01	2.48
10—49	8.15	2.23
50—99	6.85	3.16
100—	9.33	3.60
Varsinais-Suomen mvs.		
0—9	5.32	2.48
10—49	6.37	3.09
50—99	7.06	2.82
100—	7.38	2.82
Österbottens svenska lbs.		
0—9	6.67	2.12
10—49	6.51	1.84
50—99	5.76	1.70
100—	6.73	0.80

6) Kotieläimistä hevosten, lehmien, vasikoiden, lampaiden, siitosemakoiden ja kanojen lukumäärien osalta kohdassa I mainituilla alueilla,

7) Ihmistyövoiman käytöstä viljelmillä kohdassa I mainituilla alueilla (taulukot M—P).

Koska kohdassa I mainitut laskelmat oli pääosiltaan suoritettava kalkulaattorilla maataloushallituksen ulkopuolella, tutkimukset rajoitettiin em. 6 kasviin ja alueeseen. Nämä 6 kasvia ja aluetta kuvastavat jo melko hyvin niitä viljelytävän ja luonnonsuhteiden vaihteluja, jotka ovat tyypillisiä Suomen maataloudelle. Kaikki leipäviljat otettiin mukaan siitä syystä, että niiden viljelyala-arvioiden tarkkuuden ja satovaihtelujen tunteminen on tärkeitä kauppa- ja maatalouspoliittisia päätöksiä tehtäessä. Satovaihtelujen tutkiminen rajoitettiin rukiiseen, koska sitä esiintyy kaikilla alueilla. Ohran katsottiin riittävän kuvaamaan rehuviljojen viljelyalojen ja satojen vaihtelua ja sekä ala- että satotietojen tilastollista luotettavuutta. Kauran viljelyala-arvio on eteläisillä alueilla suhteellisesti tarkempi kuin ohran, kun taas pohjoisessa tilanne on päinvastoin. Perunan viljelyalan ja satojen vaihtelun selvittäminen näytti myös tärkeältä. Juurikasvien viljelyala-arvioiden luotettavuuden selvittämisellä on mielenkiintoa karjalouden omavaraisuusasteen kannalta. Sensijaan ei katsottu aiheelliseksi selvittää pelloheinän eikä muidenkaan nurmikasvien alojen eikä satojen otantavirhettä, koska juuri näiden kasvien kohdalla muut virhelähteet ovat tuntuvia. Näitä ovat varsinkin pelloheinän alan pitäminen jäännösuureena pellon käyttöä ilmoitet-

6) Beträffande husdjuren för antalet hästar, kor, kalvar, får avelssugor, och höns på de i punkt 1, nämnda områdena.

7) För användningen av mänsklig arbetskraft på de i punkt 1) nämnda områdena (tabellerna M—P).

Emedan de i punkt 1 nämnda beräkningarna huvudsakligen måste utföras med en kalkulator utanför lantbruksstyrelsen begränsades forskningarna till förenämnda 6 växter och områden. Dessa 6 växter och områden åskådliggör redan rätt bra de variationer i odlingsättet och naturförhållandena, vilka är typiska för lantbruket i Finland. All brödsäd medtogs av den orsaken att kändedomen om noggrannheten av deras odlingsarealsskattningar och skördeväxlingar är viktiga, då man fattar handels- och lantbrukspolitiska beslut. Studerandet av skördevariationerna begränsades till rågen, då denna förekommer inom alla områden. Kornet ansågs räcka för att åskådliggöra fodersädesarealernas och -skördarnas växlingar samt både areal- och skördeuppgifternas statistiska tillförlitlighet. Havrens odlingsarealsskattning är i de södra trakterna relativt sett noggrannare än kornets, då åter situationen i norr är den motsatta. Utredningen av fluktuationen hos potatisens odlingsareal och skörd syntes även vara nödvändig. Utredning av rotfruktsarealsskattningarnas tillförlitlighet är intressant med tanke på kreaturshushållningens självförsörjningsgrad. Uträkningen av stickprovsfelet hos vallhöets och andra vallväxterns arealer och skördar ansågs ej vara motiverat, då de övriga felkällorna speciellt för dessa växters del är

M Miestyövoiman käyttöarviot ja niiden tilastollinen luotettavuus eräiden viljelmillä esiintyneiden työläjien osalta muutamien maanviljelysseurojen alueilla vuonna 1960

Skattningar av den manliga arbetskraftens användning och skattningarnas statistiska tillförlitlighet för vissa på brukningsenheterna förekommande arbetslag del inom några lantbrukssällskaps områden år 1960

Estimates of the use of male labour power and their statistical reliability for the part of some types of work occurring on farms in the districts of some agricultural societies in 1960

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Tutkittu ajanjakso — Undersöknings period — Period of Investigation					
	16. 12. 1959—15. 6. 1960			16. 6. 1960—15. 12. 1960		
	Työpäivien arvio Skattade dagsverken Estimate of work	Arvion keskimääräinen Skattningens medelfel Standard error of estimate		Työpäivien arvio Skattade dagsverken Estimate of work	Arvion keskimääräinen Skattningens medelfel Standard error of estimate	
		Työpäiviä Dagsverken Work days	%		Työpäiviä Dagsverken Work days	%
1 000 kpl — st — pcs			1 000 kpl — st — pcs			
	Peltoviljely-, puutarha- ja karjataloustyöt viljelmillä Åkerbruk, trädgårdsodling och kreaturskötsel på brukningsenheterna <i>Field, garden and livestock husbandry work on farms</i>					
Uudenmaan läänin	1 530.0	32.9	2.15	1 933.5	32.6	1.69
Satakunnan	2 171.9	45.9	2.11	3 024.2	49.2	1.63
Itä-Hämeen	1 082.2	24.2	2.24	1 437.4	28.9	2.01
Kuopion	2 485.2	47.7	1.92	2 890.9	52.6	1.82
Keski-Pohjanmaan	718.9	18.2	2.52	1 082.3	23.2	2.15
Peräpohjolan	641.8	23.5	3.66	855.8	27.5	3.21
	Metsän hakkuu- ja ajotyöt viljelmillä Skogsverkning och virkeskörslor på brukningsenheterna <i>Felling and hauling works on farms</i>					
Uudenmaan läänin	457.8	18.7	4.08	172.8	8.8	5.08
Satakunnan	662.9	22.0	3.31	254.9	11.3	4.44
Itä-Hämeen	271.5	15.5	5.70	162.2	9.5	5.88
Kuopion	607.1	26.9	4.42	399.5	23.1	5.77
Keski-Pohjanmaan	300.6	11.1	3.69	98.4	6.4	6.48
Peräpohjolan	235.5	17.4	7.40	177.9	15.6	8.78
	Rakennusten kunnossapitotyöt viljelmillä Underhåll av byggnader på brukningsenheterna <i>Work for maintenance of buildings on farms</i>					
Uudenmaan läänin	47.4	4.6	9.7	71.3	7.1	10.0
Satakunnan	104.2	6.1	5.8	138.3	8.5	6.1
Itä-Hämeen	37.3	3.4	9.2	63.8	7.6	11.9
Kuopion	85.1	5.7	6.7	102.1	8.4	8.2
Keski-Pohjanmaan	28.4	2.4	8.4	37.5	3.3	8.8
Peräpohjolan	29.1	3.2	11.0	35.0	3.6	10.4
	Perusparannustyöt viljelmillä Grundförbättringsarbete på brukningsenheterna <i>Land improvement work on holding</i>					
Uudenmaan läänin	24.6	4.7	19.0	49.7	5.7	11.5
Satakunnan	88.4	6.8	7.7	180.6	11.4	6.3
Itä-Hämeen	29.6	4.9	16.5	51.5	4.0	7.8
Kuopion	151.9	11.4	7.5	290.8	14.8	5.1
Keski-Pohjanmaan	36.3	4.3	11.9	57.4	4.0	7.0
Peräpohjolan	38.9	4.8	12.4	94.0	11.5	12.2
	Maataloustyöt viljelmän ulkopuolella Lantbruksarbete utom brukningsenheten <i>Agricultural work away from farm</i>					
Uudenmaan läänin	61.9	16.6	26.8	107.5	24.1	22.4
Satakunnan	140.1	19.5	13.9	250.5	29.6	11.8
Itä-Hämeen	49.2	10.3	20.8	82.2	14.6	17.7
Kuopion	110.4	17.1	15.5	175.4	21.9	12.5
Keski-Pohjanmaan	21.5	5.6	26.0	50.5	8.4	16.7
Peräpohjolan	25.3	5.8	22.9	24.5	4.1	16.6
	Metsätalous- ja uittotyöt viljelmän ulkopuolella Skogs- och flottningsarbete utom brukningsenheten <i>Forest and floating work away from farm</i>					
Uudenmaan läänin	221.9	32.4	14.6	130.7	28.2	21.6
Satakunnan	557.2	40.5	7.3	258.1	27.5	10.7
Itä-Hämeen	422.8	36.6	8.7	203.2	30.0	14.7
Kuopion	1 135.2	63.6	5.6	809.4	59.7	7.4
Keski-Pohjanmaan	207.7	18.9	9.1	131.6	18.8	14.3
Peräpohjolan	555.9	40.1	7.2	392.5	34.4	8.8

N Nais työvoiman käyttöarvot ja niiden tilastollinen luotettavuus eräiden viljelmillä esiintyneiden työläjien osalta muutamien maanviljelysseurojen alueilla vuonna 1960

Skattningar av den kvinnliga arbetskraftens användning och skattningarnas statistiska tillförlitlighet för vissa på brukningsenheterna förekommande arbetslags del inom några lantbrukssällskaps områden år 1960

Estimates of the use of female labour power and their statistical reliability for the part of some types of work occurring on farms in the districts of some agricultural societies in 1960

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Tutkittu ajanjakso — Undersöknings period — Period of Investigation					
	16. 12. 1959—15. 6. 1960			16. 6. 1960—15. 12. 1960		
	Työpäivien arvio Skattade dagsverken Estimate of work	Arvion keskvirhe Skattningens medelfel Standard error of estimate		Työpäivien arvio Skattade dagsverken Estimate of work	Arvion keskvirhe Skattningens medelfel Standard error of estimate	
		Työpäiviä Dagsverken Work days	%		Työpäiviä Dagsverken Work days	%
1 000 kpl — st — pcs			1 000 kpl — st — pcs			
	Peltoviljely-, puutarha- ja karjataloustyöt viljelmillä Åkerbruk, trädgårdsodling och kreatursskötsel på brukningsenheterna <i>Field, garden and livestock husbandry work on farms</i>					
Uudenmaan läänin	1 355.0	34.9	2.57	1 445.2	34.5	2.38
Satakunnan	2 449.4	47.3	1.93	2 728.0	51.0	1.87
Itä-Hämeen	1 237.1	26.9	2.18	1 262.5	26.4	2.09
Kuopion	2 684.4	48.2	1.80	2 691.3	46.4	1.72
Keski-Pohjanmaan	781.7	19.3	2.47	916.7	22.6	2.46
Peräpohjolan	911.3	27.9	3.06	917.4	28.0	3.05
	Kotitaloustyöt viljelmillä Hushållsarbete på brukningsenheterna <i>House-Keeping work on farms</i>					
Uudenmaan läänin	1 417.3	34.3	2.42	1 532.8	37.5	2.45
Satakunnan	2 834.7	51.6	1.82	2 861.7	53.3	1.86
Itä-Hämeen	1 097.5	27.6	2.51	1 152.7	23.5	2.04
Kuopion	2 863.8	49.6	1.73	2 727.0	47.2	1.73
Keski-Pohjanmaan	963.5	19.2	2.00	883.1	20.6	2.33
Peräpohjolan	1 167.3	36.6	3.14	1 086.7	31.3	2.88
	Kotiteollisuustyöt viljelmillä Hemslöjdsarbete på brukningsenheterna <i>Home industry work on farms</i>					
Uudenmaan läänin	45.3	5.9	13.0	23.8	3.9	16.3
Satakunnan	104.7	11.5	11.0	83.5	10.3	12.3
Itä-Hämeen	37.7	4.8	12.7	36.0	5.9	16.3
Kuopion	85.5	8.8	10.3	93.7	10.1	10.7
Keski-Pohjanmaan	88.9	8.1	9.1	76.0	6.2	8.1
Peräpohjolan	35.4	3.4	9.7	31.0	5.3	17.2
	Maataloustyöt viljelmän ulkopuolella Lantbruksarbete utom brukningsenheten <i>Agricultural work away from farm</i>					
Uudenmaan läänin	14.5	8.7	60	46.4	14.6	31
Satakunnan	28.2	10.6	38	49.1	13.9	28
Itä-Hämeen	21.8	8.7	40	18.5	7.7	42
Kuopion	28.3	8.9	32	30.9	7.2	23
Keski-Pohjanmaan	3.7	2.3	61	11.6	4.7	41
Peräpohjolan	1.3	1.2	87	6.0	3.1	51
	Kotitaloustyöt viljelmän ulkopuolella Hushållsarbete utom brukningsenheten <i>House-Keeping work away from farm</i>					
Uudenmaan läänin	32.1	14.1	44	11.5	5.0	44
Satakunnan	82.4	20.0	24	105.1	42.9	41
Itä-Hämeen	20.3	8.6	42	10.1	4.5	45
Kuopion	93.8	21.2	23	67.8	14.6	22
Keski-Pohjanmaan	23.4	7.0	30	30.2	9.4	31
Peräpohjolan	42.9	11.9	28	87.2	19.2	22

taessa, laitumena käytettävän ja siementämään jätettävän heinäalan arvioimisvaikeudet 15/6 ja kilomääräisen heinäsadon arvioimisvaikeudet.

betydande. Av dessa kan speciellt nämnas, vallhöarealens funktion av reststorhet vid meddelandet av åkerns användning, svårigheterna vid uppskattningen av den areal, vilken användes som bete och den vallareal, som skall lämnas för frötäckt den 15. 6. och uppskattandet av höskörden i kilogram.

O Työpanosarvioiden tilastollinen luotettavuus eräiden työläjien osalta koko maassa vuonna 1960
Arbetsinsatsskattningarnas statistiska tillförlitlighet för vissa arbetsslags del i hela landet år 1960
Statistical reliability of the estimates of labour input for the part of some types of work in the whole country in 1960

Ajanjakso — Tidsperiod Period	Työntekijäryhmä — Arbetarkategori — Group of workers					
	Miehet — Män — Male			Naiset — Kvinnor — Female		
	Työpäiviä Dagsverken Work days	Arvion keskiarvo Skattningens medelfel Standard error of estimate		Työpäiviä Dagsverken Work days	Arvion keskiarvo Skattningens medelfel Standard error of estimate	
		Työpäiviä Dagsverken Work days	%		Työpäiviä Dagsverken Work days	%
1 000 kpl — st — pcs			1 000 kpl — st — pcs			
Viljelmällä: På brukningsenheten: On holding:	Peltoviljely-, puutarha- ja karjataloustyöt Åkerbruk, trädgårdsodling och kreatursskötsel Field cultivation, garden and livestock husbandry work					
16. 12. 59—15. 6. 60	27 555	150	0.54	29 690	157	0.53
16. 6. 60—15. 12. 60	37 001	168	0.45	31 878	161	0.51
16. 12. 59—15. 12. 60	64 556	225	0.35	61 568	225	0.37
Viljelmällä: På brukningsenheten: On holding:	Metsän hakkuu- ja ajotyöt Skogsverkning och virkeskörslor Felling and hauling work					
16. 12. 59—15. 6. 60	8 418	87	1.03	33 483	170	0.51
16. 6. 60—15. 12. 60	3 634	57	1.57	32 903	166	0.50
16. 12. 59—15. 12. 60	12 052	104	0.86	66 386	238	0.36
Viljelmällä: På brukningsenheten: On holding:	Rakennusten kunnossapitotyöt Underhåll av byggnader Work for maintenance of buildings					
16. 12. 59—15. 6. 60	1 083	20	1.8	1 497	37	2.5
16. 6. 60—15. 12. 60	1 434	30	2.1	1 282	36	2.8
16. 12. 59—15. 12. 60	2 517	36	1.4	2 779	52	1.9
Viljelmällä: På brukningsenheten: On holding:	Perusparannustyöt Grundförbättringsarbete Land improvement work					
16. 12. 59—15. 6. 60	1 185	30	2.5			
16. 6. 60—15. 12. 60	2 168	41	1.9			
16. 12. 59—15. 12. 60	3 353	51	1.5			
Viljelmän ulkopuolella: Utom brukningsenheten: Away from farm:	Maataloustyöt Lantbruksarbete Agricultural work					
16. 12. 59—15. 6. 60	1 182	58	4.9	336	36	10.7
16. 6. 60—15. 12. 60	2 003	82	4.1	552	44	8.0
16. 12. 59—15. 12. 60	3 185	100	3.1	888	57	6.4
Viljelmän ulkopuolella: Utom brukningsenheten: Away from farm:	Metsätalous- ja uittotyöt Skogs- och flottningsarbete Forest and floating work					
16. 12. 59—15. 6. 60	9 484	179	1.9	930	71	7.6
16. 6. 60—15. 12. 60	6 067	157	2.6	844	81	9.6
16. 12. 59—15. 12. 60	15 551	238	1.5	1 774	108	6.1

Tutkimukseen haluttiin saada mukaan erikokoisia maanviljelysseuroja maan eri puolilta, jotta voitaisiin kohtuullisella tarkkuudella arvioida myös muiden seurojen ja ennenkaikkea koko maan osalta vastaavat viljelyala- ja satoarvioiden tilastollista luotettavuutta kuvaavat suureet. Niinpä Varsinais-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan mv-seurat poistettiin, vaikkakin ne ovat peltoalataan suuria, koska jo etukäteen tiedettiin niissä joka tapauksessa saatavan suhteellisesti parempia arvioita kuin esim. Uudenmaan tai Satakunnan alueelta. Jos kohtien 1—3 tuloksia halutaan laajentaa muihin seuroihin tai kasveihin, on tämä parasta suorittaa suhteellisten keskiarvojen avulla kiinnittämällä huomiota myös ko. kasvin viljelyn yleisyyteen ja luonnonsuhteen edullisuuteen a.o. seuran alueella.

Man önskade i utredningen inrymma lantbrukssällskap av olika storlek från landets olika delar, för att man med nöjaktig noggrannhet skulle kunna skatta de övriga lantbrukssällskapens och framför allt för hela landets del motsvarande storheter åskådliggörande odlingsareal- och skördeskattningarnas statistiska tillförlitlighet. Sålunda bortlämnades Varsinais-Suomi och Etelä-Pohjanmaa lantbrukssällskap, fastän de är stora med avseende å åkerarealen, emedan man redan på förhand visste, att man för dem erhåller relativt sett bättre skattningar än t. ex. för Uusimaa eller Satakunta. Om man önskar utvidga resultatet vid punkterna 1—3 för andra lantbrukssällskap eller växter, är det mest förmånligt att utföra detta med hjälp av de relativa medelfelen med beaktande av ifrågavarande växters förekomst och naturförhållandenas gynnsamhet inom ifrågavarande lbs. områden.

P Työpanosarvioiden tilastollinen luotettavuus eräiden tyyppillisten työlaajien osalta tärkeimmissä peltoisuusluokissa koko maassa vuonna 1960

Arbetsinsatsskattningarnas statistiska tillförlitlighet för vissa typiska arbetslags del i hela landet år 1960

Statistical reliability of the estimates of labour input for the part of some typical kinds of work in the most important arable area categories in the whole country in 1960

Viljelmänsuuruusluokka Brukningsenhetens Åkerareal By farm size categories	Ajanjakso — Tidsperiod — Period					
	16. 12. 1959—15. 6. 1960			16. 6. 1960—15. 12. 1960		
	Työpäiviä Dagsverken Work days	Arvion kesquivirhe Skattningens medelfel Standard error of estimate		Työpäiviä Dagsverken Work days	Arvion kesquivirhe Skattningens medelfel Standard error of estimate	
		Työpäiviä Dagsverken Work days	%		Työpäiviä Dagsverken Work days	%
	1 000 kpl — st — pcs			1 000 kpl — st — pcs		

Miesten tekemät peltoviljely-, puutarha- ja karjataloustyöt viljelmillä
Av män på brukningsenheterna utförda växtodlings-, trädgårds och husdjurskötselarbeta
Field cultivation, garden and livestock husbandry work performed by men on holdings

— 1.99	1 942	71	3.66	2 567	73.5	2.86
2.00— 4.99	4 992	89.5	1.79	7 024	102.5	1.46
5.00— 9.99	8 963	76.5	0.85	12 038	89.5	0.74
10.00—19.99	7 790	54	0.69	10 243	61	0.60
20.00—29.99	2 073	18	0.87	2 757	21.5	0.78
30.00—49.99	1 095	21	1.92	1 472	16	1.09
Kaikki viljelmät — Alla brukningsenheterna						
— All holdings	27 555	150	0.54	37 001	168	0.45

Miesten tekemät metsätalous- ja uittotyöt viljelmän ulkopuolella
Av män utom brukningsenheten utförda skogsbruks- och flottningsarbeten
Forest and floating work performed by men away from farm

— 1.99	2 669	113	4.2	1 998	103.5	5.2
2.00— 4.99	3 536	119	3.4	2 433	105.5	4.3
5.00— 9.99	2 445	66	2.7	1 299	48.5	3.7
10.00—19.99	738	26.5	3.6	312	22	7.1
20.00—29.99	72	7	10	21	3.4	16
30.00—49.99	18	2.5	14	2	0.4	20
Kaikki viljelmät — Alla brukningsenheterna						
— All holdings	9 484	179	1.9	6 067	157	2.6

Naisten tekemät kotitaloustyöt viljelmillä
Av kvinnor på brukningsenheterna utförda hushållsarbeten
House-Keeping work performed by woman on farms

— 1.99	7 384	109	1.48	7 343	114	1.55
2.00— 4.99	8 259	99.5	1.20	8 123	88.5	1.09
5.00— 9.99	9 070	70	0.77	8 866	67	0.76
10.00—19.99	6 370	43.5	0.68	6 201	43.5	0.70
20.00—29.99	1 466	14	0.96	1 425	13.5	0.95
30.00—49.99	713	11.5	1.61	718	11	1.53
Kaikki viljelmät — Alla brukningsenheterna						
— All holdings	33 483	170	0.51	32 903	166	0.50

Puutarhakasvien satovaihteluja on tutkittu etupäässä etelä- ja lounaisrannikon mv-seuroista. Nämä laskelmat suoritettiin pöytälaskukoneilla suoraan alkuperäisistä lomakkeista käyttämällä viljelyn runsauden mukaista painotusta satotiedoille. Tämän laskutavan ansiosta luotettavuusluvut kuvaavat satovaihtelua ennenkaikkea suurviljelijöillä ja kaupapuutarhoissa. Siitä huolimatta vaihtelu on yllättävän suurta, joskin puutarhanviljely tunnetusti on epävarmempaa kuin pelto-kasvien viljely. Puutarhamansikalla, sipulilla ja avo- maankurkulla oli yksikkösatojen vaihtelu vielä rajum- paa kuin omenalla ja mustaherukalla.

Peltokasvien viljelyalat Y ja yksikkösadot z v. 1960 on laskettu suhde-estimaattien avulla seuraavasti:

Trädgårdsväxternas skördefluktuationer har under- sökts för lantbrukssällskapen vid södra och sydvästra kusten. Dessa beräkningar gjordes med hjälp av van- lig räknemaskin direkt från de ursprungliga blanket- terna med avvägning beroende på odlingsomfånget. Tack vare detta räknasätt åskådliggör talen för tillfö- ritligheten skördefluktuationerna för storbruken och handelsträdgårdarna. Det oaktat är variationen ovän- tat stor, om ock trädgårdsodlingen är erkänt osäkrare än åkerväxtodlingen. För jordgubbar, lök och frilands- gurka var enhetsskördens variation ännu starkare än för äppel och svarta vinbär.

Åkerväxternas odlingsarealer Y och enhetsskördarna z år 1960 har uträknats medelst kvotestimator på föl- jande sätt:

$$Y_R = \sum_i K_i y_i; \bar{z}_R = \frac{\sum_i K_i z_i'}{\sum_i K_i y_i'}; K_i = \frac{X_i}{x_i}; x_i = \sum_{i=1}^{n_i} x_{ii}$$

X_i = kasvin viljelyala 1959 i :n ositteen (peltoisuusluokan = sl) viljelmillä (N_i) peruslaskennan mukaan,

x_i = kasvin viljelyala 1959 i :n sl:n tilastoviljelmillä (n_i) peruslaskennan mukaan,

y_i = kasvin viljelyala 1960 i :n sl:n tilastoviljelmillä kesäkuun 15. päivänä otantalaskennan mukaan,

y_i' = kasvin viljelyala 1960 lokakuun satotiedustelun vastanneilla i :n sl:n tilastoviljelmillä,

z_i' = kasvin sato 1960 lokakuun satotiedusteluun vastanneilla i :n sl:n tilastoviljelmillä.

X_i = växtens odlingsareal 1959 på i :nte (åkerstorleksklassen = st) stratats brukningsenheter (N_i) enligt primärräkningen,

x_i = växtens odlingsareal 1959 på i :nte st:s statistikgårdar (n_i) enligt primärräkningen,

y_i = växtens odlingsareal 1960 på i :nte st:s statistikgårdar enligt stickprovsräkningen den 15. juni,

y_i' = växtens odlingsareal 1960 på de i :nte st:s statistikgårdar, som besvarat skördeenkäten i oktober,

z_i' = växtens skörd 1960 på de i :nte st:s statistikgårdar, som besvarat skördeenkäten i oktober.

Vastaamisen laiminlyöjien odotetaan keskimäärin peltoisuusluokasta riippumatta saaneen alueen keskihehtaarisatoa vastaavan yksikkösadon, eli suure y_i/y_i' oletetaan sl:sta i riippumattomaksi. Tämä pitääkin suurinpiirtein paikkansa, joskin vastauksia saapuu pieniltä ja suurilta viljelmiltä vähemmän kuin keskikokoisilta. Toisaalta suuret ja pienet viljelmät edustavat yksikkösadoissakin ääriarvoja, jotka tämä menetelmä tasoo. Satotiedoissa ei ollut vastausten saapumisaikaan nähden havaittavissa selviä tilastollisesti merkittäviä eroja, vaan ne olivat pikemminkin sattuman aikaansaamia.

Kasvin viljelyalan Y_R varianssin $V(Y_R)$ laskeminen on tilastomatemattinen ongelma. Ellei vuoden 1959 viljelyaloja olisi käytettävissä tai niitä käytettäisi arvioita parantamaan, arvioitaisiin vuoden 1960 viljelyala ja sen varianssi seuraavasti:

$$Y_M = \sum_i (N_i/n_i) y_i = \sum_i N_i p_i \bar{y}_{ip}; V(Y_M) = \sum_i N_i^2 \{ V(p_i) \bar{y}_{ip}^2 + p_i^2 V(\bar{y}_{ip}) + V(p_i) V(\bar{y}_{ip}) \}$$

p_i^2 = kasvia v. 1960 viljelevien tilastoviljelmien osuus kaikista ennen sl:n tilastoviljelmistä,

\bar{y}_{ip} = kasvin keskimääräinen viljelyala sitä v. 1960 viljelevillä i :n sl:n tilastoviljelmillä.

p_i^2 = andelen av de statistikgårdar, vilka odlar växter år 1960, av alla i :nte st:ns statistikgårdar,

\bar{y}_{ip} = växtens genomsnittliga odlingsareal på de i :nte st:ns statistikgårdar, som odlar denna växt.

Nyt on kuitenkin arvioinneissa tarkkuuden lisäämiseksi käytetty hyväksi v. 1959 tietoja eli suhde-estimaattia, jonka varianssi voidaan suurillekin näytteille laskea vain likimääräisesti. Edellytykset, joiden vallitessa näin voidaan huoletta tehdä, eivät ole täysin toteutettuja. Eri vuosien viljelyalojen suhteen jakautuma poikkeaa normaalista siinä, että vuonna 1960 tietyn kasvin viljelyn lopettaneet tai aloittaneet viljelmät keräävät todennäköisyysmassaa viljelyalojen suhteen jakautuman kumpaankin päähän. Myös keskimääräisen viljelyalan variaatiokerroin on suuresta näytteestä huolimatta korkea. Käytetty suhde-estimaatin varianssin laskukaava suurille näytteille ei siten oikein hyvin sovellu viljelyalojen varianssin laskemiseen. Varianssin tarkempi likimääräinen laskeminen edellyttäisi kuitenkin kovin

För att öka noggrannheten har man dock vid skattningen använt uppgifterna för år 1959 eller kvotestimat, vars varians kan t. o. m. för stora gårdar endast beräknas approximativt. Förutsättningarna att man utan tvekan skall kunna förfara så är ej helt för handen. Beträffande de olika odlingsarealerna olika år avviker fördelningen från den normala sålunda, att de gårdar, som år 1960 slutat eller börjat odla en viss växt hopar sannolikhetsmassan för odlingsarealernas vidkommande till fördelningskurvens bägge ändpunkter. Även variationskoefficienten för den genomsnittliga odlingsarealen är hög trots det stora uttaget. Formeln för kvotestimatens varians, vilken använts för stora uttag lämpar sig sålunda ej särdeles väl för uträkandet av odlingsarealernas varians. En noggrannare approximativ räk-

$$V(Y_R) = \sum_i \frac{N_i(N_i - n_i)}{n_i} (s_{yi}^2 + R_i^2 s_{xi}^2 - 2R_i s_{xyi}); R_i = y_i/x_i$$

runsaasti laskutyötä teoreettisen probleemanasettelun ja pohdiskelun lisäksi. Esitettävät viljelyalojen luotettavuutta osoittavat tunnusluvut ovat silti todellisten vaikeasti määrättävien arvojen hyviä likiarvoja. Viljelyala-arvion Y_R varianssi on yleensä vain n. puolet vastaavan korotustekijäestimaatin Y_M varianssista.

Yksikkösatojen tilastollista luotettavuutta määrätessä on ensin laskettu, olettaen aluksi vuoden 1960 viljelyalat ilman otantavirhettä tunnetuiksi, koko sadon Z_R varianssi likimääräisellä kaavalla

$$V(Z'_R) = \sum_i \frac{M_i (M_i - m_i)}{m_i} (s_{zi}'^2 + R_i^2 s_{yi}'^2 - 2R_i s_{zvi}') ; , R_i' = z_i'/y_i'$$

josta yksikkösadon \bar{z}_R varianssi $V(\bar{z}_R) = V(Z'_R)/Y_R^2$.

M_i - ja m_i -suureet sekä varianssit $s_{\mu i}'^2$ koskevat vain ko. kasvin viljelijöitä, joilta jotain satotietoja ylipäänsä voitiin saada, eikä koko näytettä, kuten viljelyalojen varianssia laskettaessa. M_i -suureet ovat yleensä vuoden 1959 peruslaskennan mukaiset viljelijäin lukumäärät, sillä näiden yleisesti viljeltävien kasvien (ruis, ohra ja peruna) viljelijöiden luvussa ei ole sattunut kovin suuria heilahduksia vuodesta toiseen.

Koko sadon $Z_R = Y_R \bar{z}_R$ varianssi, kun otetaan huomioon sekä viljelyalan että yksikkösadon arvioinnin otantavirheet, on laskettu seuraavasti:

$$V(Z_R) = V(Y_R) \bar{z}_R^2 + Y_R^2 V(\bar{z}_R) + V(Y_R) V(\bar{z}_R).$$

Koko maata koskevien arvioiden varianssit on saatu laskemalla yhteen maanviljelysseuroittaisten arvioiden varianssit, jotka on arvioitu ylöspäin, niin että koko maata koskevien arvioiden varianssit ja siten myös keskivirheet ovat pikemminkin ylälikiarvoja.

Jos taulukoissa 1—3 esitettäviä arvioiden luotettavuutta osoittavia lukuja halutaan myöhemmin laajentaa koskemaan myös maatalouden vuositilastoa, jonka näyte on n. puolet otantalaskennan näytteestä, on varianssit kerrottava n. kahdella ja keskivirheet, varianssin juuret, $n\sqrt{2}$ -lla. Kun kuitenkin suhde-estimaatin tarkkuus viljelyalojen arvioimisessa ajan mittaan heikkenee, on kerroin 1.5 melko sopiva muunettaessa koko maan viljelyala- ja satoarvioiden tilastollista luotettavuutta osoittavia keskivirhelukuja maatalouden vuositilastoa varten.

Ihmistyövoiman käyttöä koskevien luotettavuuslaskelmien tutkimusalueet olivat myös Uudenmaan I, Satakunnan, Itä-Hämeen, Kuopion, Keski-Pohjanmaan ja Peräpohjolan mv-seurat. Työvoiman käyttöä tutkittiin kummaltakin vuosipuoliskolta sekä miesten että naisten suorittamista töistä viljelmällä tai sen ulkopuolella kuitenkin erittelemättä eri työntekijäryhmiä (taulukot M ja N). Tyypillisinä lähes jokaisella viljelmällä esiintyvinä ja samalla yleisimpinä töinä voidaan pitää peltoviljely-, puutarha- ja karjataloustöitä, miesten tekemiä metsän hakkuu-, ja ajotöitä sekä naisten suorittamia kotitaloustöitä.

ning skulle förutsätta rätt mycket räknearbete utöver den teoretiska problemuppställningen och resonemanget. De karaktäristiktor, som åskådliggör odlingsarealernas tillförlitlighet är dock goda närmevärden för de verkliga svårpreciserade. Variansen för odlingsarealen Y_R utgör i allmänhet endast hälften av motsvarande förhöjningskoefficient-estimat Y_M varians.

Vid bestämmandet av enhetsskördarnas statistiska tillförlitlighet har först uträknats, genom att i början antaga, att odlingsarealerna är utan stickprovself kända, totalskördens Z_R varians medelst en summarisk formel

varav enhetsskördens \bar{z}_R varians $V(\bar{z}_R) = V(Z'_R)/Y_R^2$.

M_i - och m_i -storheterna samt varianserna $s_{\mu i}'^2$ berör endast odlare av ifrågavarande växt, av vilka överhuvudtaget kan erhållas skördeuppgifter och ej hela stickprovet, som vid uträknandet av odlingsarealernas varians. M_i -storheterna utgör i allmänhet antalet odlare enligt primärräkningen år 1959, ty antalet odlare av dessa allmänt odlade växter (råg, korn och potatis) kan ej väntas växla i högre grad från ett år till ett annat.

Totalskördens $Z_R = Y_R \bar{z}_R$ varians, då man beaktar att både odlingsarealens och enhetsskördens stickprovself, har uträknats på följande sätt:

$$V(Z_R) = V(Y_R) \bar{z}_R^2 + Y_R^2 V(\bar{z}_R) + V(Y_R) V(\bar{z}_R).$$

Varianserna för hela landet har erhållits genom att addera varianserna för lantbrukssällskapen, vilka skattats uppåt, så att varianserna för hela landet och således även medelfelen är närmast övre närmevärden.

Om man önskar utvidga de i tabellerna 1—3 framförda talen utvisande skattningarnas tillförlitlighet även att gälla årsstatistiken, vars urval är hälften av stickprovsräkningens urval bör varianserna multipliceras med c. 2 och medelfelen, variansens rot, med $n\sqrt{2}$. Emedan kvotestimatens noggrannhet dock med tiden försvagas, är koefficienten 1.5 rätt lämplig vid omräknandet av medeltalsfelen, utvisande den statistiska tillförlitligheten hos odlingsareals- och skörde-skattningarna, för lantbrukets årsstatistik.

Även tillförlitlighetsberäkningarna över arbetskrafts-användningen skedde i följande områden: Uudenmaan läänin, Satakunnan, Itä-Hämeen, Kuopion, Keski-Pohjanmaan och Peräpohjolan maanviljelysseura. Användningen av arbetskraft undersöktes under vartdera halvåret, både beträffande det arbete som utfördes av män och det som utfördes av kvinnor på gården eller utanför densamma. Här särskiljes dock inte olika grupper av arbetare (tabellerna M och N). Växtodlings-, trädgårds- och husdjurskötselarbetena samt av män utförda huggnads- och transportarbeten liksom av kvinnor utförda hushållsarbeten kan anses vara de mest typiska och allmännaste arbetena, vilka förekommer nästan på alla driftsenheter.

Sikäli kuin on voitu todeta, ovat viljelijät ja tilastoasiamiehet pyrkinneet antamaan työvoiman käyttöä koskevat tiedot ohjeiden mukaisesti. Tosin jotkut harvat asiamiehet ovat miltei systemaattisesti lukeneet kaikki viljelmällä suoritettut työt miesten osalta pelto-, viljely-, puutarha- ja karjataloustöihin sekä metsän hakkuu- ja ajotöihin, naisten osalta taas peltoviljely-, puutarha- ja karjataloustöihin sekä kotitaloustöihin. Tämä aiheuttanee eräissä seuroissa arvioihin systemaattista virhettä, harhaa, jonka suuruutta on vaikea tarkoin arvioida. Harha jäänee kuitenkin kaikissa tapauksissa otantavirhettä selvästi pienemmäksi.

Edellä mainittuihin viljelmällä yleisesti esiintyviin töihin käytettyjen työpäivien luvun x varianssi $V(x)$ ja työmääräarvion X keskivirhe $E(X)$ on kussakin mv-seurassa laskettu peltosuuruusluokittain (8 kpl, joista 2—3 suurimman kaikki viljelmät ovat näytteessä mukana) tavanomaisten laskukaavojen avulla.

$$V_i(x) = \frac{\sum_{j=1}^{n_i} x_{ij}^2 - (\sum_{j=1}^{n_i} x_{ij})^2/n_i}{n_i - 1}; X = \sum_i (N_i/n_i) \sum_{j=1}^{n_i} x_{ij} \quad E^2(X) = \sum_i \frac{N_i(N_i - n_i)}{n_i} V_i(x)$$

N_i = i :n peltosuuruusluokan (sl) viljelmien luku 1959

n_i = i :n sl:n vastanneiden tilastoviljelmien luku.

I den mån man kunnat fastslå, har brukarna och statistikombuden försökt följa föreskrifterna, vilka berör uppskattning av arbetskraftens användning. Visserligen har några (ytterst få) statistikombud nära nog systematiskt hänfört alla av män på gården utförda arbeten till växtodlings-, trädgårds- och hushållsarbeten samt till huggnads- och transportarbeten, och av kvinnor utförda arbeten åter till växtodlings-, trädgårds- och hushållsarbeten. Detta föranleder i vissa lantbrukssällskap ett systematiskt fel, vars storlek är svårt att bestämma. Detta fel torde dock bli mindre än det fel som föranleds genom valet av statistikgårdar.

Det antalet arbetsdagar x , som åtgått i de ovan nämnda, på driftsenheterna allmänt förekommande arbetena, variansen $V(x)$ och medelfelet $E(X)$ för uppskattningen av arbetsmängden (X), har i varje lantbrukssällskap beräknats i (8 st, av vilka 2—3 största storleksklassernas alla gårdar medtagits) enligt konventionella former.

N_i = brukningsenheternas antal i i :e storleksklassen

n_i = statistiklägenheternas antal i i :e storleksklassen (vilka angett svar)

Harvemmin esiintyvistä töistä on tutkittu miesten viljelmällä rakennusten kunnossapittoa ja perusparannuksiin käyttämien työpäivien lukua sekä naisten viljelmällä tekemien kotiteollisuustöiden viemää työaika. Viljelmän ulkopuolella tehdyistä töistä on tutkittavaksi valittu miesten maataloustyöt sekä metsätalous- ja uittotyöt, naisten maataloustyöt sekä kotitaloustyöt. Harvinaisiin töihin, joita ei esiinny läheskään kaikilla viljelmillä, käytettyjen työpäivien luvun y_{ij} yhdistelmänä saatavan työmääräarvion Y keskivirhe $E(Y)$ on laskettava edellisistä poikkeavasti. Itse arvio Y voidaan kirjoittaa muotoon

$$Y = \sum_i (N_i/n_i) \sum_{j=1}^{n_i} y_{ij} = \sum_i N_i p_i \bar{y}_{ip} \quad \text{jossa}$$

$p_i = m_i/n_i$ = a.o. työtä tehneiden tilastoviljelmien osuus kaikista i :n sl:n vastanneista tilastoviljelmistä.

\bar{y}_{ip} = keskimääräinen työpäivien luku ko. työtä tehneillä (m_i) i :n sl:n vastanneilla tilastoviljelmillä.

Av de arbeten, vilka förekommer mera sällan, har undersökts arbetsdagarnas antal i av män på driftsenheten utförda byggnads och underhållsarbeten samt grundförbättringsarbeten och av kvinnor på driftsenheten utförda hushållsarbeten. Av de arbeten, som utförts utanför driftsenheten har man undersökt av män utförda växtodlingsarbeten samt skogs- och flottningsarbeten och av kvinnor utförda växtodlingsarbeten och hushållsarbeten. Medelfelet $E(Y)$, för uppskattningen av arbetsmängden Y av det antal arbetstimmar y_{ij} , som åtgått i mera sällan på brukningsenheterna förekommande arbeten, måste beräknas på ett från det förra något avvikande sätt. Uppskattningen Y kan betecknas på följande sätt:

$p_i = m_i/n_i$ förhållandet mellan de statistiklägenheter på vilka man utfört ifrågavarande arbete och alla statistiklägenheter i storleksklass i .

\bar{y}_{ip} = antalet arbetsdagar i medeltal utförda i ifrågavarande arbete på i :e storleksklassens statistikgårdar.

Arvion Y varianssi eli keskivirheen neliö on tästä johdettua

Variansen av uppskattningen Y är följaktligen

$$E^2(Y) = \sum_i N_i^2 \left\{ V(p_i) \bar{y}_{ip}^2 + p_i^2 V(\bar{y}_{ip}) + V(p_i) V(\bar{y}_{ip}) \right\}, \text{ eli } = \sum_i \frac{N_i(N_i - n_i)}{n_i} \left\{ \sum_{j=1}^{n_i} y_{ij}^2 - \frac{(\sum y_{ij})^2}{n_i} + \frac{2 - p_i}{m_i - 1} \left[\sum y_{ij}^2 - \frac{(\sum y_{ij})^2}{m_i} \right] \right\}$$

Kuten huomataan on $E(Y) \leq E(X)$, mikä on täysin luonnollista, jos otetaan huomioon, että Y:tä varten on samalla näytteellä saatava arviot sekä ko. työtä tehneiden luvusta että keskimääräisestä työmäärästä tätä työtä tehneillä, ja kummallakin arviolla on oma otantavirheensä, jotka yhdistetään.

Koko maata koskevat ylöspäin pyöristetyt arviot (taulukot O ja P) on laskettu mv-seuroittaisten arvioiden avulla. Koko vuotta koskevat arviot perustuvat oletukseen, että vuosipuoliskojen arviot ovat toisistaan riippumattomia. Tämä oletus ei välttämättä ole voimassa, mutta koko vuoden keskivirhe-lukuja voidaan käyttää eri työläjien keskinäiseen vertailuun.

2. Tiedustelujen tulokset vuonna 1960

21. Tulosten esittämistapa

Vuoden 1959 maatalouslaskennan (peruslaskennan) tulokset on julkaistu kolmena niteenä siten, että laskennassa käytettyä tiedustelumenetelmää ja tuloksia koskevat selvitykset yhdistettiin ensimmäisen niteen (SVT III : 53, Maatalous, Yleinen maatalouslaskenta 1959) tekstiosaksi, mitä seurasi erillinen taulukko-osa. Toisen niteen (SVT III : 54, Maatalous, Yleinen maatalouslaskenta 1959) muodostivat kunnittain julkaistut tulostaulukot ja kolmannen niteen (SVT III : 55, Maatalous, Yleinen maatalouslaskenta 1959) metsälötilaston teksti- ja taulukko-osat.

Vuoden 1960 aikana pantiin toimeen edellä selostetun suunnitelman mukaisesti joukko maatalouslaskennan piiriin luettuja tiedusteluja niiden lisäksi, jotka pannaan toimeen maatalouden vuositilastoa varten. Maatalouden otantalaskenta on siten ollut tavanomaisesta vuositilastosta laajennettu tiedustelujen sarja. Tiedusteluohjeita, joilla suunnitelman mukaisesti täydennettiin peruslaskennasta hankittua tietomäärää, oli paljon enemmän ja käytetyn näytteen suuruus noin 2 kertaa niin suuri kuin sittemmin vuosittain toimeenpannuissa tiedusteluissa. Saatujen tulosten esittämistapa on kuitenkin sama kuin vuositilastossa käytetty tulosten julkaisemisjärjestys. Asiasyhteyden säilyttämiseksi on kunkin kysymyksen tai samalajisen kysymysryhmän kaikki tulokset esitetty samalla kohtaa julkaisussa, eikä osaa niistä erillisessä teksti- ja loppuosaa taulukko-osassa.

Tulosten esittämisessä on siirrytty asianmukaisempien yksiköiden käyttöön. Aikaisemmissa julkaisuissa on tulokset esitetty yleisesti jopa yhden yksikön tarkkuudella. Esimerkiksi pinta-alat on ilmoitettu hehtaarin, kotieläinten luvut kappaleen, tuotokset 1 000 kilon tai litran tarkkuudella. Kuitenkin on otettava huomioon, että otantatiedustelujen tulokset eivät ole muuta kuin todellista tilannetta lähestyviä arvioita, kuten kappaleessa 16 edellä on osoitettu. Ne sisältävät tietynsuuruisen, joskin tarkoin määritettävissä olevan otantavirheen lisäksi havaintovirheitä sen vuoksi, etteivät ensitietojen antajat, siis viljelijät, itsekään aina tarkalleen tiedä, onko tiedustelulomakkeeseen merkitty määrä täsmälleen todellisuuden kanssa yhtäpitävä. Tämän vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista tulosten esittämi-

Som framgår är $E(Y) \leq E(X)$, vilket är fullt naturligt, om man tar i beaktande, att man, för beräkning av (Y), med tillhjälp av samma population måste uppskatta arbetarnas antal och arbetarnas genomsnittliga arbetsinsatts, för det ifrågavarande arbetet och att vardera uppskattningen har sitt sampelfel vilka sålunda adderas.

Uppskattningarna, vilka berör hela landet och vilka avrundats uppåt (tab. O och P) har beräknats utgående från värderingarna i de olika lantbrukssällskapen. Uppskattningarna, vilka omfattar hela året grundar sig på antagandet att uppskattningarna, vilka gjorts halvårsvis är oberoende av varandra. Detta antagande behöver nödvändigtvis inte vara riktigt, men medelfelstalen beträffande hela året kan användas vid jämförelse av olika arbetsgrupper.

2. Resultaten av enkäterna år 1960

21. Sätt på vilket resultatet anföres

Resultaten av lantbruksräkningen år 1959 (primärräkningen) publicerades i tre band sålunda att de vid räkningen använda förfrågningsmetoden och uttydningarna av resultaten sammanfördes i det första bandet (FOS III : 53, Lanthushållning, Allmänna lantbruksräkningen 1959) till en textdel, varefter följde en skild tabelldel. Det andra bandet utgjorde de kommunsviis anförda resultattabellerna (FOS III : 54, Lanthushållning, Allmänna lantbruksräkning 1959) och det tredje bandet (FOS III : 55, Lanthushållning, Allmänna lantbruksräkningen 1959) skogsbrukshetsstatistikens text- och tabelldel.

Under året 1960 verkställdes enligt förutnämnda plan en mängd enkäter, vilka kör till lantbruksräkningens krets utöver de, som verkställes för lantbrukets årsstatistik. Lantbrukets stickprovsräkning utgjorde sålunda en från lantbrukets årsstatistik utvidgad enkätserie. Antalet frågeobjekt, med vars hjälp man enligt planen kompletterade den uppgiftsmängd, som anskaffats vid primärräkningen, var mycket större och det nyttjade urvalet 2 gånger större än i de sedermera årligen verkställda enkäterna. De erhållna resultaten anföres dock på samma sätt och i samma ordningsföljd, som årsstatistikens resultat publiceras. För att bibehålla saksammanhanget har alla resultat av var fråga eller likartad frågegrupp anförts på samma plats i publikationen och ingen del av dem i en separat textdel och slutdel i tabelldelen.

Vid anförandet av resultatet har man övergått till att använda mera tidsenliga vikt- och volymenheter. I tidigare publikationer har resultaten anförts allmänt allt med en enhets noggrannhet. Arealerna t. ex. har meddelats med en hektars, antalet husdjur med ett djurs, produktionen med 1 000 liters eller kilograms noggrannhet. Man bör dock beakta, att resultatet av stickprovsenkäterna endast utgör skattningar, vilka närmar sig det verkliga förhållandet, såsom det i kapitel 16 ovan har påvisats. De innehåller förutom ett till storleken känt, om också noggrannt skattningsbart, stickprovselfel beroende på att ej primäruppgifternas meddelare, brukarna, ens själva vet om den mängd, som antecknats i enkätblanketten, överensstämmer med verkligheten. Därför är det ej

sessä käyttää liian pieniä yksiköitä, koska estimaattien viimeiset numerot useimmissa tapauksissa ovat kuitenkin toiset kuin mitä laskutoimitukset ovat antaneet tuloksiksi. Käsillä olevassa julkaisussa tiedustelujen tulokset on julkaistu aikaisemmasta käytännöstä poiketen tuhannen yksikön tai sen kymmenesosan tai miljoonan yksikön tai sen kymmenesosan tarkkuudella siitä riippuen, onko tieto tuotantovälineiden vai tuotteiden määrää koskeva. Yksikköä kohti lasketut tuotteiden määrät on kuitenkin ilmoitettu suurempaa tarkkuutta osoittavilla luvuilla. Käytetyt yksiköt ja niiden suuruus on ilmoitettu kunkin tulostaulukon yhteydessä sekaannusten välttämiseksi tuloksia aikaisempiin vertailtaessa. Tässä yhteydessä on mainittava, että nyt käyttöön otettua esittämistapaa tullaan noudattamaan myös seuraavissa vuosijulkaisuissa.

22. Viljelmien liikenneyhteyksiä, saantoa ja muotoa selvittelevät tulokset

221. Ulkoiset liikenneyhteydet

Viljelmien ulkoisista liikenneyhteyksistä, eli välimatkoista tietä pitkin talouskeskuksesta lukien a) ympäri vuoden autolla kunnolla liikennöitävälle tielle, b) lähimmälle linja-autoreitin pysäkillä tai reitin varteen, mikäli pysäkkipaikkoja ei oltu merkitty, c) lähimmälle käytettävissä olevalle rautatieasemalle tai -pysäkillä ja d) viljelmän käyttämälle meijerille kerättiin otantalaskennan yhteydessä tietoja, samoin e) matkoista, jotka viljelijän toimesta oli tehtävä maitoa meijeriin viettäessä. Matkaksi oli tällöin merkittävä etäisyys talouskeskuksesta keräilyreitillä varrella olevalle maitolaiturille tai meijerille saakka sen mukaan, minne viljelijän omasta toimesta maito kuljetettiin.

Tulosten mukaan jakautui viljelmien koko luku käytetyn välimatkaluokituksen puitteissa a)-, b)- ja e)-tapauksissa seuraavasti:

ändamålsenligt att vid anförandet av resultatens användning alltför små enheter, emedan estimaternas sista siffror i de flesta fall ändå är andra än de av räkningsoperationerna erhållna resultatens. I den förhandenvarande publikationen har enkäternas resultat avvikande från tidigare praxis publicerats med 1 000 enheters eller med dess tiondedels eller en miljons eller dess tiondedels noggrannhet beroende på om uppgiften berör produktionsmedel eller produktionsresultat. Produktmängderna uträknade per enhet har dock meddelats med större noggrannhet. Använda enheter och deras storlek har meddelats i samband med varje resultatetabell för att undvika missförstånd vid jämförandet av resultatens med tidigare erhållna. Det kan i detta samband nämnas att det nu i bruk tagna sätten att anföra resultatens, skall användas i kommande årspublicationer.

22. Resultatens utvisande brukningsenheternas kommunikationsförhållanden, deras förvärv och form

221. Yttre kommunikation

I samband med stickprovsräkningen insamlades uppgifter om brukningsenheternas yttre kommunikation eller om avståndet från gårdscentrum utefter väg a) till året runt med bil väl trafikabel väg, b) till närmaste hållplats vid linjebilväg eller till denna väg, ifall hållplatser ej har utsatts, c) till närmaste tillbudsstående järnvägsstation eller -haltpunkt och d) till det mejeri brukningsenheten använder samt e) motsvarigt om sträckor, som brukarna måste färdas, då mjölken föres till mejeriet. Som sträckor skulle härvid antecknas avståndet från gårdscentrum till mjölkbrygga vid mjölktransportväg eller till mejeriet allt efter vart mjölken på brukarens egen försorg transporteras.

Enligt resultatens uppdelades totalantalet brukningsenheter inom ramen för de avståndsklasser som använts i a)-, b)- och e)-fallen på följande sätt:

Välimatka talouskeskuksesta Sträckan från driftscentrum km	Viljelmä, joilla oli: — Brukningsenheter, som hade:					
	Autolla ympäri vuoden liikennöitävälle tielle Till en året runt trafikerbar allmän väg		Lähimmälle linja-autoreitin pysäkillä Till närmaste hållplats vid linjebilväg		Omaa maidonkuljetusmatkaa Egen mjölktransportsträcka	
	1 000 kpl st	%	1 000 kpl st	%	1 000 kpl st	%
Ei matkaa — Ingen sträcka	—	—	—	—	137.1	35.3
—0.24	156.4	40.3	115.7	29.8	132.8	34.2
0.25—0.49	36.6	9.4	33.4	8.6	26.1	6.7
0.50—0.99	45.4	11.7	44.8	11.6	29.4	7.6
1.00—1.49	37.9	9.7	42.0	10.8	19.8	5.1
1.50—1.99	18.0	4.7	20.5	5.3	7.7	2.0
2.00—2.99	28.8	7.4	39.1	10.1	10.3	2.7
3.00—3.99	16.6	4.3	25.7	6.6	4.7	1.2
4.00—5.99	15.1	3.9	24.9	6.4	2.8	0.7
6.00—	12.8	3.3	23.1	5.9	1.3	0.4
Matkaa ei ilmoitettu — Sträckan ej meddelat	20.4	5.3	18.8	4.9	16.0	4.1

Verrattaessa esimerkiksi 2 ha tai enemmän peltoa käsittävien viljelmien lukumäärän suhteellista jakautumaa luokkiin lukien talouskeskuksesta ympäri vuoden autolla kunnolla liikennöitävälle tielle vuonna 1950 saatuun jakautumaan, voidaan todeta tieverkon tihey-

Om man jämför den relativa fördelningen av brukningsenheterna med 2 ha eller mera åker, i klasser efter avståndet till året runt med bil väl trafikabel väg med den fördelning, som erhöles år 1950, kan man konstatera att då vägnätet blivit tätare brukningsenheternas yttre

tymisen suuresti parantaneen viljelmien ulkoisia liikenneolosuhteita tai ainakin lyhentäneen yhteyksiä talouskeskuksista kunnollisten liikenneyhteyksien varteen. Kun vuonna 1950 noin 29 % viljelmistä oli alle 0.5 km:n päässä kunnolla liikennöitävästä tiestä, oli vuonna 1960 vastaava osuus lähes 49 %. Vuonna 1950 oli 2—6 km:n etäisyydellä myös noin 29 %, vuonna 1960 vain 18 %. Yli 6 km:n päässä kunnollisesti hoitusta tiestä oli vuonna 1950 vielä yli 15 %, vuonna 1960 n. 3 %.

Viljelmien koko luvun jakautumista kuvaa käytetyn välimatkaluokituksen puitteissa c)- ja d)-tapauksissa seuraava asetelma:

Välimatka talouskeskuksesta Sträckan från driftscentrum km	Viljelmia, joilla oli: — Brukningsenheter, som hade:			
	Lähimmälle rautatien liikenne- paikalle Till närmaste järnvägstrafikplats		Meijerin, jonne viljelmän maito viedään Till det mejeri, dit brukningsen- hetens mjölk föres	
	1 000 kpl st	%	1 000 kpl st	%
Maitoa ei viedä meijeriin — Mjök föres ej till mejeriet	—	—	30.5	7.9
— 1.99	22.5	5.8	13.7	3.5
2.00—3.99	28.8	7.4	21.1	5.4
4.00—5.99	26.4	6.8	24.0	6.2
6.00—9.99	45.4	11.7	43.8	11.3
10.00—14.99	45.8	11.8	42.4	10.9
15.00—19.99	40.7	10.5	30.8	8.0
20.00—29.99	63.5	16.4	44.6	11.5
30.00—49.99	61.3	15.8	45.4	11.7
50.00—	40.4	10.4	31.5	8.1
Matkaa ei ilmoitettu — Sträckan ej meddelat	13.2	3.4	60.2	15.5

Niiden viljelmien luku, joilta ei ilmoitettu viedyn vuonna 1960 maitoa meijeriin, oli likimain 8 % viljelmien koko luvusta. Näistä oli kuitenkin vain noin 41 % yli 2 ha peltoa käsittäviä viljelmiä ja 11 % yli 5 ha peltoa käsittäviä viljelmiä. Suurin osa näistä lienee nautakarjattomia talouksia, joiden luvuksi vuoden 1959 peruslaskennassa saatiin 5 500 viljelmää. Lukuja tarkasteltaessa on otettava huomioon niiden lähinnä pienten viljelmien suuri luku, jotka eivät ole kysymykseen vastanneet. Alle 5 ha peltoa käsittäviä näistä on lähes 50 000 viljelmää.

222. Nykyisen omistajan hallinta-ajan pituus

Vuoden 1960 otantalaskennassa kerättiin tietoja siitä, miten kauan viljelmät ovat olleet nykyisen omistajan hallinnassa. Tiedustelu rajoitettiin käsittämään kuitenkin vain yksityisten hallinnassa olleet viljelmät, joten tuloksena saatava hallinta-ajan pituusjakautuma ei sellaisenaan ole vertailukelpoinen vuoden 1959 peruslaskennasta saadun jakautuman kanssa, joka sisältää myös yhteisöjen hallinnassa olleet viljelmät. Tulokset osoittavat kuitenkin niin hyvää yhdenmukaisuutta sekä viljelmien sukupolvelta toiselle siirtymisnopeuden että viljelijäsukupolven pituuden osalta, että on tarkoituksenmukaista ottaa taulukkoon mukaan myös vuonna 1959 saatu jakautuma. Jakautumien mukaan viljelijäsukupolven keskimääräinen pituus on nykyään 26—27 vuotta keskimääräisen siirtymisnopeuden ollessa hiukan alle 4 % (3.78 %—26.7 vuotta) viljelmien koko

kommunikationsförhållanden avsevärt förbättrats eller åtminstone att förbindelserna till goda kommunikationsvägar blivit bättre. Då år 1950 ca 29 % av brukningsenheterna var belägna på ett avstånd under 0.5 km från vältrafikabel väg, var år 1960 motsvarande andel närmare 49 %. År 1950 var på 2—6 km:s avstånd även ca 29 % år 1960 endast 18 %. Över 6 km från välunderhållen väg var år 1950 över 15 %, år 1960 ca 3 %.

Fördelningen av brukningsenheternas totalantal vid fall c) och d) åskådliggör följande sammandrag.

Antalet brukningsenheter, vilka meddelades ej föra mjölk till mejeriet, var år 1960 närmelsevis 8 % av totalantalet. Av dem var dock endast 41 % brukningsenheter med över 2 ha åker och 11 % med över 5 ha åker. Största delen av dessa torde ha nötkreaturslös drift, vars antal vid primärräkningen år 1959 var 5 500. Vid granskandet av resultatet bör man beakta det stora antalet främst mindre brukningsenheter, som ej besvarat frågan. Av dessa har 50 000 under 5 ha åker.

222. Längden av den tid, brukningsenheten varit i den nuvarande ägarens besittning

Vid stickprovsräkningen år 1960 insamlades uppgifter om huru länge brukningsenheterna varit i den nuvarande ägarens besittning. Enkäten begränsades dock att gälla endast privatägda brukningsenheter, varigenom fördelningen efter besittningstidens längd ej är som sådan jämförbar med den fördelning, som erhållits vid primärräkningen år 1959, i vilken även ingår av samfund ägda brukningsenheter. Resultatet uppvisar dock så god överensstämmelse både beträffande huru hastigt brukningsenheterna övergår från en generation till en annan och vad brukargenerationens längd ankommer att det är ändamålsenligt att i tabellen inrymma även den år 1959 erhållna fördelningen. Enligt fördelningen är brukargenerationens genomsnittliga längd numera 26—27 år medan den genomsnittliga övergångshastigheten är litet under 4 % (3.78—26.7 år)

luvusta. Vastaavaksi luvuksi saatiin 1950-luvulla keskimäärin vuotta kohti 4.1 % eli vähän enemmän kuin 1950—60-lukujen vaihteessa (Vrt. SVT III : 53).

223. Viljelmien saantomuodot

Yksityisten henkilöiden omistamien viljelmien siirtymävasta nykyisen omistajan hallintaan kerättiin vuoden 1960 otantalaskennassa tietoja siten, että kunkin viljelmän osalta selvitettiin saantomuoto seuraavassa asetelmassa esitettyjen vaihtoehtojen kesken. Asetelmaan on otettu myös vuonna 1956 suoritettun vastaavanlaisen tiedustelun tulokset. Tulosten välistä vertailua haittaa se, että vuoden 1956 tiedustelu käsitti vain 2 ha tai enemmän peltoa sisältäneet viljelmät.

Saantomuoto Förvärvssätt	1956		1960	
	Viljelmä — Brukningsenheter			
	1 000 kpl st	%	1 000 kpl st	%
1. Periminen osto tai muu vastaava saanto vanhemmilta ja sukulaisilta — Arv, köp eller annat dylikt förvärv av föräldrar eller släktingar	157.8	60.4	204.7	59.5
2. Osto vapailta markkinoilta — Köp på fria marknaden	74.0	28.4	90.0	26.2
3. Asutuslakien mukainen vapaaehtoinen kauppa — Frivilligt köp med stöd av kolonisationslagarna	..		23.4	6.8
4. Viljelys- ja raivaussopimuksen tai hallintasopimuksen jälkeinen osto — Köp, som följt efter odlings- eller röjningsavtal eller besittningsavtal	26.2	10.0	21.3	6.2
5. Saantomuoto selvittämättä — Förvärvssättet oklart	3.7	1.2	4.4	1.3
Yhteensä — Sammanlagt	261.7	100.0	343.8	100.0

Vuonna 1960 toimeenpannussa tiedustelussa asutuslakien perusteella saadut viljelmät jaettiin kahteen ryhmään tulosten luotettavuuden lisäämiseksi. Tämä seikka samoin kuin se, että näyte oli kaksi kertaa niin suuri kuin vuonna 1956, vähentää esitettyjen tulosten vertailumahdollisuuksia. Verrattaessa asutuslakien mukaan saatujen viljelmien lukua, joka on lähes 45 000, vuoden 1959 perustelaskennassa saatuun lukuun 141 000, voidaan todeta, että kaikkiaan muodostetuista asutustiloista vain vajaa 32 % on alkuperäisen asukkaana hallinnassa. Yli 2/3 asutustiloista on siten siirtynyt saantomuotojen 1. ja 2. kautta edelleen nykyiselle omistajalle. Osa asutustiloista ei myöskään vielä ole yksityisen omistajan hallinnassa. Muodostettujen asutustilojen lukuun nekin sen sijaan sisältyvät. Merkille pantava seikka taulukoista 7—10 on vuosien 1945—49 asutustoiminnan vaikutus määräosan kauppojen selvään enemmyyteen verrattuna muihin ajanjaksoihin. Sanottuna ajanjaksona ja välittömästi sen jälkeen tapahtui tiedustelutulosten mukaan voimakasta tilojen pirstoutumista.

224. Palstojen luku sekä pelto- ja metsäkappaleiden lukumäärät ja etäisyydet talouskeskuksesta

Vuoden 1960 otantalaskennassa kerättiin ensiainestoa sekä palstojen että pelto- ja metsäkappaleiden lukumääristä. Jälkimmäisten osalta hankittiin tietoja myös

av brukningsenheternas totalantal. Motsvarande tal för genomsnittet per år var under 1950-talet 4.1 % eller litet mera än vid 1950/1960-talets skifte. (Jfr. FOS III : 53).

223. Olika sätt att förvärva brukningsenheter

Uppgifter om hur de privatägda brukningsenheterna övergått i den nuvarande ägarens besittning insamlades vid stickprovskräkningen år 1960 sålunda, att för varje brukningsenhet utreddes förvärvssätten enligt de alternativ, som anföres i följande sammandrag. Motsvarande resultat av enkäten 1956 har även tagits med i sammandraget. Jämförandet av resultatens försvåras dock av det faktum, att enkäten år 1956 endast gällde brukningsenheter med 2 ha eller mera åker.

Vid den år 1960 verkställda enkäten uppdelades de med stöd av kolonisationslagarna förvärvade brukningsenheterna i två grupper för att öka tillförlitligheten hos denna gruppens resultat. Denna omständighet ävensom, att urvalet är dubbelt större än år 1956 minskar möjligheterna att jämföra resultatens sinsemellan. Då man jämför det med stöd av kolonisationslagarna förvärvade antalet brukningsenheter, vilket utgör närmare 45 000, med det vid primärkräkningen år 1959 erhållna talet 141 000, kan man konstatera, att av alla bildade kolonisationslägenheter är endast knappa 32 % i den ursprungliga åbons besittning. Över 2/3 av kolonisationslägenheter har sålunda övergått via förvärvssätten 1. och 2. vidare till den nuvarande ägaren. En del av kolonisationslägenheter är ej heller ännu i privat ägares besittning. De ingår dock i antalet bildade kolonisationslägenheter. En beaktningsvärd omständighet i tabellerna 7—10 är kolonisationsverksamhetens åren 1945—49 medverkan till att majoriteten av köpen nu gällde delar av lägenheter jämfört med andra tidsperioder. Under nämnda tidsperiod och omedelbart efter denna skedde enligt enkätresultatens en stark splittning av jordbrukslägenheter.

224. Antalet block samt åker- och skogsägofigurernas antal och avstånd från gårdscentrum

Vid stickprovskräkningen år 1960 insamlades primärmaterial både om antalet block samt åker- och skogsägofigurer. För de senares del anskaffades uppgifter

niiden etäisyydestä talouskekkuksesta kunkin kappaleen likimääräiseen keskipisteeseen mitattuna kappaleelle johtavaa tietä tai tiemaata pitkin 100 m:n tarkkuudella. Palstalla tarkoitettiin tällöin joko koko maatilaa tai siihen kuuluvaa maa-alueetta, jota maatilan rajat tai vesitilukset täydellisesti ympäröivät. Kappaleella taas tarkoitettiin maatalaan kuuluvaa maa-alueetta, joka täydellisesti rajoittuu joko toisten omistamien tilojen maa-alueisiin tai oman maatilan johonkin toiseen maankäyttölajiin tai vesistöön. Tämän perusteella voidaan puhua mm. peltokappaleista ja metsäkappaleista. Tilan peltoala jakautuu siten useampaan peltokappaleeseen esimerkiksi silloin, kun oma metsäalue tai vaikeasti ylittävää muu alue on peltoalueiden välissä tai kun välissä on tilaan kuulumatonta maata, kuten peltoa, metsää, valtion omistamaa valta- ja rautatiealuetta jne. Metsäalue jakautuu metsäkappaleisiin samoin perustein. Jouto- ym. maita ei lueta mukaan metsäkappaleiden aloihin, vaan ainoastaan kasvullinen ja huonokasvuinen metsämaa.

Tulostaulukoiden mukaan maatilojen keskimääräinen palstaluku on 2.2. Maan eri alueiden välillä luku vaihtelee 1.6:sta 3.9:än. Keskiluku on alhaisin Mikkelin läänin alueella ja korkein Pohjanmaan rannikkoalueilla. Maatiloista on 2/5 yksipalstaisia ja noin 1/4 kaksipalstaisia. Kuitenkin esiintyy noin 18 %:lla tiloista neljä palstaa tai enemmän, mikä osoittaa maatilojen huomattavan suurta sisäistä pirstoutuneisuutta.

Peltokappaleista on noin 61—65 % enintään 0.5 km:n etäisyydellä talouskeskuksesta riippuen siitä, onko etäisyysluokitus tapahtunut kappaleiden lukumäärien vai pinta-alojen suhteen. Yli 4 km:n etäisyydellä peltokappaleista on noin 5 %. Metsäkappaleista on enintään 1 km:n päässä 44—49 % ja 10 km:n päässä tai kauempana 7—8 %. Alueittaiset erot, jotka ovat selvästi tulostaulukoista havaittavissa, ovat samansuuntaisia kuin edellä palstojen kohdalla todettiin.

23. Maatalousmaan alat

Maankäyttölajien aloista selvitetään vuosittain puutarhan, pellon, luonnonniityn ja raivatuun laitumen pinta-alat eli ns. maatalousmaan alat maanviljelysseura-alueittain ja viljelmänsuuruusluokittain. Näin tapahtui myös vuoden 1960 otantalaskennan yhteydessä. Tiedustelun tulokset esitetään taulukossa 19. Sen mukaan on viljelmien puutarha-ala lisääntynyt edellisestä vuodesta 1 000 ha:lla ja peltoala noin 21 000 hehtaarilla. Osaksi erilaisen tiedustelumenetelmän käytöstä, osaksi käsitteiden tarkistamisesta johtuen ovat lukumäärämuutokset luonnonniityn ja raivatuun laitumen kohdalla kovin suuria, eivätkä vuoden 1959 perustalaskennan lukuihin vertailukelpoisia. Perustalaskennan tulokset ovat liian korkeita ilmeisesti siitä syystä, että laskijat ovat lukeneet luonnonniityksi ja laitumiksi alueita, jotka olisi pitänyt lukea muiden maankäyttölajien, lähinnä todennäköisesti metsä- ja joutomaihin. Vuonna 1960 on luonnonniityn koko alaksi saatu 115 500 ha ja raivatuun luonnonlaitumen alaksi 65 000 ha. Pellon alasta oli tiedustelun mukaan salaojitettua 9 %, mistä oli tiili- ja lautatorviojia 86 %. Salaojitetun alan lisäys oli edellisestä vuodesta n. 26 000 ha. Uudisraivausta oli työn alaisena yhteensä 43 000 ha.

även om deras avstånd från gårdscentrum till var ägofigurs ungefärliga mittpunkt utmätt längs väg eller vägmärk, som leder till ägofiguren med 100 m:s noggrannhet. Med block avsåg man härvid endera en hel jordbrukslägenhet eller till denna hörande jordområde, vilket helt omgives av lägenhetens råar eller vattenägor. Med ägofigur avsåg man till jordbrukslägenheten hörande jordområde, vilket i sin helhet gränsar till av andra ägda lägenheters jordområden eller den egna lägenhetens andra ägoslag eller vattendrag. På basen av detta kan man tala bl. a. om åkerägofigurer och skogsägofigurer. Jordbrukslägenhetens åkerareal är sålunda delad på flere åkerägofigurer t. ex. när ett eget skogsområde eller svåröverfarbart annat område ligger mellan åkerområdena eller när emellan dem finnes jord, som ej hör till lägenheten, såsom åker, skog, av staten ägd landsvägs- eller järnvägsområde o. s. v. Skogsområdet uppdelas på skogsägofigurer enligt samma grunder. Impediment od. marker räknades ej med i skogsarealerna utan endast växtlig och mindre växtlig skogsmärk.

Enligt resultattabellerna är det genomsnittliga antalet block på jordbrukslägenheterna 2.2. Talet varierar för olika delar av landet från 1.6 till 3.9. Medeltalet är lägst i S:t Michels läns områden och högst i Österbottens kusttrakter. Av jordbrukslägenheterna är 2/5 i ett block och cirka 1/4 har två block. På 18 % av lägenheterna förekommer dock fyra block eller mera, vilket utvisar jordbrukslägenheternas rätt stora inre splittring.

Av åkerägofigurerna är 61—65 % på högst 0.5 km:s avstånd från gårds- eller driftscentrum beroende på om avståndsklassificeringen sker efter ägofigurernas antal eller arealer. Av åkerägofigurerna är 5 % på ett avstånd över 4 km. Av skogsägofigurerna är 44—49 % på ett avstånd av högst 1 km och 7—8 % på ett avstånd av över 10 km. De regionala differenserna, vilka klart framgår i resultattabellerna, är av samma natur, som i det föregående konstaterades för blockens del.

23. Jordbruksjordens arealer

Av ägoslagens arealer utredes årligen arealerna av trädgård, åker, naturlig äng och röjd betesmark eller de s. k. jordbruksjordens arealer lantbrukssällskapsvis och per brukningsenhetsstorleksklasser. Så skedde även i samband med lantbruksräkningen år 1960. Enkätens resultat anföres i tabell 19. Enligt denna har brukningsenheterens trädgårdsareal ökat från föregående år med 1 000 ha och åkerarealen med ca 21 000 ha. Dels beroende på användandet av olika förfrågningsmetoden, dels beroende på en precisering av begreppen är förändringarna för naturlig äng och röjd betesmark vad antalet ankommer särdeles stora och ej jämförbara med resultaten av primärräkningen år 1959. Resultaten av primärräkningen är för höga antagligen av den orsaken att räknarna till naturlig äng och betesmark hänfört områden, som borde ha räknats till andra ägoslag, högst sannolikt skogsmärk och impediment. År 1960 blev arealen naturlig äng 115 500 ha och röjd naturbetesmark 65 000 ha. Av åkerarealen var enligt enkäten 9 % täckdikad, varav med tegel- och brädrör 86 %. Ökningen av den täckdikade arealen sedan föregående år var 26 000 ha. Av nyröjningen var 43 000 under arbete.

24. Viljelykasvien alat ja sadot sekä sadon käyttö

241. Viljelykasvien alat

Taulukossa 20 esitetään viljelykasvien alat vuoden 1959 peruslaskennan ja vuoden 1960 otantalaskennan mukaan sekä keskimäärin viisivuotiskaudelta 1956—60. Tulosten mukaan on leipäviljan viljelyala lisääntynyt vuonna 1960 noin 20 %:illa. Rehuviljan ala on lisääntynyt vain vajaalla prosentilla. Koko viljelyalasta muodostaa viljakasvien viljely 38.6 % eli suhteellisesti suuremman osan kuin viisivuotiskautena 1956—60. Yksityisten kasvien kohdalla vehnän viljely on lisääntynyt lähes 42 000 ha:lla ja rukiin viljely yli 7 000 ha:lla. Myös kauran viljelyala on lisääntynyt yli 29 000 ha:lla, kun taas ohran alassa on todettavissa 20 000 ha:n pieneeminen.

Perunan viljelyalassa ei ole todettavissa suuria muutoksia. Juurikasvien ala on sen sijaan lisääntynyt noin 13 %:illa eli 4 000 ha:lla. Nurmien yhteinen ala on pienentynyt 21 000 ha:lla, mikä on tosin vain 1.4 %, sillä nurmilla on koko peltoalasta noin 55 %. Pinta-alan pieneeminen on tapahtunut peltoheinän ja vaihtuvan peltoaitumen kohdalla. Syysrypsin viljely epäonnistui vuonna 1960, sillä satoa saatiin vain hiukan yli 3 000 ha:lta, kun edellisen vuoden ala oli lähes 6 kertaa niin suuri.

Koko peltoalan lisäys vuodesta 1959 on noin 21 000 ha eli 0.8 %. Viljelyalojen jakautuminen alueittain ja viljelmänsuuruusluokittain esitetään taulukoissa 21—24.

242. Väkilannoitteiden ja maanparannusaineiden käyttö

Väkilannoitteiden käyttömäärästä kunkin vuoden sadolle kerättiin 1950-luvulla aineistoa ja myös vuoden 1960 otantalaskentaan sisällytettiin tätä koskeva tiedustelu. Tiedustelu pantiin toimeen jopa laajempaan sikäli, että siihen sisällytettiin maanparannusaineiden käyttöä koskevat kysymykset muidenkin maanparannusaineiden kuin maatalouskalkin osalta. Samalla päätettiin kuitenkin vastaisuudessa luopua joka vuosi toimeenpantavasta väkilannoiteteiedustelusta, koska niiden käyttömäärästä saadaan luotettavaa numeroaineistoa väkilannoitetehtaiden myyntitilastoista. Aika ajoin katsottiin käyttötiedustelu kuitenkin tarpeelliseksi alueittaisen ja tilakoon mukaisen käyttöjakautuman hankkimiseksi.

Käsillä olevan tiedustelun tulokset osoittavat käytetyn lannoitusvuonna 1. 7. 1959—30. 6. 1960 yhteensä 196 milj. kg typpilannoitteita, 243 milj. kg fosforilannoitteita, 64 milj. kg kalilannoitteita ja 366 milj. kg seoslannoitteita. Määrät ovat siten vastaavia vuoden 1959 lukuja tuntuvasti suurempia; erot ovat mainitussa järjestyksessä noin 55, 20, 6 ja 67 milj. kg.

Väkilannoitetehtaiden myyntitilastojen mukaan on typpilannoitteita ostettu vuoden 1960 satoa varten 184 milj. kg (ero tiedustelun lukuun 12 milj. kg), fosforilannoitteita 247 milj. kg (ero 4 milj. kg), kalilannoitteita 62 milj. kg (ero vajaa 2 milj. kg) ja seoslannoitteita 364 milj. kg (ero 2 milj. kg). Tilastojen suhteellisen suuri ero nimenomaan typpilannoitteiden kohdalla johtuu siitä, että selvityssajanjakso ei ole täsmälleen sama.

24. Odlingsväxternas arealer och skördar samt skördens användning

241. Odlingsväxternas arealer

I tabell 20 anföres odlingsväxternas arealer vid primäräkningen år 1959 och stickprovsräkningen år 1960 samt i medeltal under femårsperioden 1956—60. Enligt resultatet har spannmålens odlingsareal ökat år 1960 ca 20 %. Fodersädens areal har ökat endast knappt en procent. Av hela odlingsarealen utgör spannmålsodlingen 38.6 % eller relativt sett en större del än under femårsperioden 1956—60. Av de enskilda växterna har vetets areal ökat med närmare 42 000 ha och rågens areal med över 7 000 ha. Havrens odlingsareal har även ökat över 29 000 ha, då åter kornarealen kan konstateras ha minskat med 20 000 ha.

Beträffande potatisarealen kan ej större ändringar konstateras. Rotfrukternas areal har däremot ökat med ca 13 % eller 4 000 ha. Vallarnas totala areal har minskat med över 21 000 ha, vilket dock utgör endast 1.4 %, ty av hela åkerarealen upptar vallarna ca 55 %. Minskningen av arealen har skett för vallhöets och det tillfälliga betets del. Höstrypsodlingen misslyckades år 1960, ty skörd erhöles endast från litet över 3 000 ha, då arealen för föregående år var närmare 6 gånger större.

Ökningen av den totala åkerarealen sedan år 1959 är ca 21 000 ha eller 0.8 %. Fördelningen av odlingsarealerna regionalt och per brukningsenhetsstorleksklasser anföres i tabellerna 21—24.

242. Användningen av konstgödsel och jordförbättringsmedel

Uppgifter om konstgödselmängder, som använts för respektive års skörd insamlades under 1950-talet och enkät berörande detta inrymdes även i stickprovsräkningen år 1960. Enkäten verkställdes t. o. m. i utvidgad form såtillvida att i denna inrymdes även frågor om användningen av andra jordförbättringsmedel än jordbrukskalk. Samtidigt beslöt man dock i framtiden avstå från den tidigare varje år verkställda konstgödselenkäten, då man erhåller tillförlitligt material, om de mängder som använts, från konstgödsselfabrikernas försäljningsstatistik. En sådan ansågs dock böra verkställas då och då för att erhålla en uppdelning regionalt och per brukningsenhetsstorleksklasser.

Resultaten av den förhandvarande enkäten utvisar att under gödslingsåret 1. 7. 1959—30. 6. 1960 använde man sammanlagt 196 milj. kg kvävegödselmedel, 243 milj. kg fosforgödselmedel, 64 milj. kg kaligödselmedel och 366 milj. kg gödselblandningar. Mängderna är avsevärt större än motsvarande för 1959; differansen är i nämnd ordningsföljd ca 55, 20, 6 och 67 milj. kg.

Enligt konstgödsselfabrikernas försäljningsstatistik har för 1960 års skörd inköpts 184 milj. kg kvävegödselmedel (avviket 12 milj. kg från enkätens tal), 247 milj. kg fosforgödselmedel (skillnad 4 milj. kg), 62 milj. kg kaligödselmedel (skillnad knappt 2 milj. kg) och gödselblandningar 364 milj. kg (skillnad 2 milj. kg). De relativt stora differanserna mellan de statistiska resultaten speciellt för kvävegödselmedelens del beror på att utredningsperioden ej är exakt densamma för bägge.

Taulukossa 25 esitetään väkilannoitteiden ja maatalouskalkin käyttömäärät peltoalayksikköä kohti alueittain ja viljelmänsuuruusluokittain. Muiden maanparannusaineiden kuin kalkin käyttö on tiedustelun mukaan ollut kovin vähäistä. Kun maatalouskalkkia on lannoitusvuoden aikana käytetty 478 milj. kg, on savea käytetty vain hieman yli 1.7 milj. m³, hiekkaa 0.5 milj. m³ ja suomutaa 0.8 milj. m³.

243. Peltojen peruskuivatustarve

Taulukossa 26 esitetään vuoden 1960 otantalaskentaan liitetyn peltojen peruskuivatustarvetta koskeneen tiedustelun tulokset maanviljelyseura-alueittain. Tiedustelussa luettiin tulvan alle jääväksi peltoalaksi ne pelot, jotka

a) järvien rannoilla ja jokien varsilla jäävät yleensä keväisin tulvan laajimmallaan ollessa veden alle niin pitkäksi aikaa, että peltojen muokkaus-ym. työt tulvan vuoksi estyvät tai haitallisesti viivästyvät, sekä ne pelot, jotka

b) purojen ja isojen valtaojien varsilla jäävät tulvan laajimmallaan ollessaan veden alle samoin seurauksin.

Veden vaivaamaksi pelloksi luettiin alat, joiden ojitus on puutteellinen tai niin huonossa kunnossa, ettei pohjaveden pintaa voida alueen kuivattamiseksi riittävästi laskea. Ojattomana viljelyksi pelloksi luettiin alat, joilta puuttuvat muut kuin piiriojat.

244. Tärkeimpien viljelykasvien lajikkeiden viljelylaajuudet

Viljakasvien, herneen ja perunan lajiketiedusteluja on pantu toimeen vuodesta 1950 alkaen joka viides vuosi, joten vuoden 1960 otantalaskentaan liitetty tiedustelu oli jo kolmas käytetyn kylvösiemenen lajikkeita koskeva tiedustelu. Kuluneen 10 vuoden aikana on yleisimpien lajikkeiden viljelylaajuuksissa tapahtunut merkittäviäkin muutoksia, kuten taulukosta 27 on todettavissa. Jotkut lajikkeet, joita ei vuonna 1950 vielä esiintynyt, ovat nyt yleisesti käytettyjä ja monet vuonna 1950 valtalajikkeina olleet ovat menettäneet merkityksensä. Merkitsevä pantava seikka, jonka lajiketiedustelu selvästi osoittaa, on jokaisen kasvin kohdalla todettavissa oleva kylvösiemenen lajikekirjallisuus. Tosin esiintyy vain 2—4 lajiketta, joiden viljelyala on ollut yli 10 % asianomaisen kasvin koko viljelyalasta, mutta vähemmän levinneitä, joiden koko viljelyala vaihtelee 1 000—25 000 hehtaariin, on lisäksi useita. Taulukoista 27—34 on todettavissa, missä määrin lajikkeiden yleisyys ja aikaisuus riippuvat viljelyalueesta.

245. Viljelykasvien sadot

a. Selvitykset satotoiveista

Satotoiveista on vahvistetun suunnitelman mukaisesti laadittu selvitykset kesäkuun, elokuun ja lokakuun 15. päivinä vallinneen tilanteen mukaan. Kesä—elokuun selvityksissä on satotoiveet ilmoitettu ns. indeksilukuina keskimäärin kullakin paikkakunnalla saatuaan satoon verrattuna, joka on merkitty 100:lla. Elo- ja

I tabell 25 anføres de mängder, som använts av konstgödselmedel och jordbrukskalk, per åkerarealsenhet regionalt och per brukningsenhetsstorleksklasser. Användningen av andra jordförbättringsmedel än kalk har enligt enkäten varit rätt liten. Då under gödslingsåret jordbrukskalk har använts 478 milj. kg har lera använts endast något över 1.7 milj. m³, sand 0.5 milj. m³ och kärtrorv 0.8 milj. m³.

243. Åkrarnas grunddräneringsbehov

I tabell 26 anføres resultatet av den förfrågning om åkrarnas grunddräneringsbehov, vilken togs med i stickprovräkning år 1960 lantbrukssällsapsvis. Vid förfrågningen räknades till översvämmad åkerareal de åkrar vilka a) vid sjöarnas, flodernas och åarnas stränder, då översvämningen är som störst, vanligen om våren blir under vatten en så lång tid, att åkrarnas harvning o. a. arbeten på grund av översvämningen förhindras eller menligt försenas samt de åkrar b) som vid stränderna av bäcker och stora utfallsdiken, då översvämningen är som störst, blir under vatten med samma följder.

Till vattensjuka åkrar räknades områden, vars avdikning är bristfällig eller i så dåligt skick att grundvattennivån ej kan för att tonlägga området tillräckligt sänkas. Till åkrar, som odlas utan avdikning räknades de arealer, vilka saknar andra diken utom kantdiken.

244. Odlingsomfånget för de viktigaste odlingsväxternas sorter

Enkät om sädesväxternas, ärternas och potatisens sorter har verkställt sedan år 1950 vart femte år, varigenom den enkät, som inrymts i stickprovräkningen år 1960 redan var den tredje, som berörde de använda utsädesarterna. Under de gångna tio åren har anmärkningsvärda förändringar av de viktigaste sorternas odlingsomfång ägt rum, vilket framgår av tabell 27. En del sorter, som ej ännu förekom år 1950, användes nu allmänt och många av de år 1950 dominerande sorterna har nu mist sin betydelse. En anmärkningsvärd omständighet, vilket sortenkäten klart påvisar, är den sortbrokighet, som kan konstateras för varje växt. Visst finnes det endast 2—4 sorter, vars odlingsareal utgjort över 10 % av ifrågavarande växts odlingsareal, men därtill förekommer otaliga mindre utbredda sorter, vars totala odlingsareal varierar från 1 000—25 000 hektar. Av tabellerna 27—34 framgår det i vilken mån sortens tidighet och allmänna förekomst är beroende av odlingsarealen.

245. Odlingsväxternas skördar

a. Utredning av skördeutsikterna

Angående skördeutsikterna har i enlighet med en fastställd plan uppgjorts utredningar enligt situationen per den 15. av månaderna juni, augusti och oktober. I utredningarna för juni—augusti ha skördeutsikterna uppgivits som sk. indextal i jämförelse med den erhållna skörden i medeltal på respektive ort, vilken betecknats

lokakuun selvityksissä on sadot arvioitu kiloissa pellan ha: a kohti. Kun maataloushallituksessa laadittuja selvityksiä ei tähän mennessä ole kuin monisteina, esitetään ne seuraavassa ilmoituskausittain kokonaisuudessaan, koska ne sisältävät monia kasvukautta kuvastavia yksityiskohtia, joilla saattaa olla laajempaakin mielenkiintoa.

Selvitys satotoiveista 15 päivältä kesäkuuta 1960.

Sääsuhteet

Vuoden 1959 lokakuussa julkaistussa satokatsauksessa todettiin kertomuskauden lämpöolosuhteet lokakuun puoliväliin mennessä yleisesti suotuisiksi tai tyydyttäväiksi, sillä vain 5 %:lla tapauksista ne ilmoitettiin epäsuotuisiksi. Sadeolosuhteet muodostuivat syksyllä sen sijaan poikkeukselliseksi. Sanotun katsauksen mukaan ilmoitettiin syyskaudella sataneen liian vähän noin 9/10 tapauksista. Riittävästi sadetta saatiin syksyllä vain eräillä Itä-Suomen alueilla. Vallinneen vähäsateisuuden seurauksena monilla viljelmillä jouduttiin syys-talvikauden aikana kärsimään vesipulasta. Syyskylvöt onnistuivat kuivuuden vuoksi niin ikään heikosti. Etelä- ja Lounais-Suomen kuivimmilla alueilla ja varsinkin savimailla sateettomuus joko tuntuvasti rajoitti kylvötoiden laajuutta tai esti ne eräissä tapauksissa kokonaan. Sadon korjuutoiden kannalta viime syksyn sääolosuhteet sen sijaan olivat ihanteelliset.

Ilmatieteellisen Keskuslaitoksen kuukausikatsausten mukaan koko lokakuun keskilämpötila oli suunnilleen normaalilämpötilaa vastaava. Sademäärä oli suurimmassa osassa maata tavallista pienempi. Vain osissa Pohjois-Satakuntaa ja Pohjanmaata päästiin normaaliin tai niitä korkeampiin sademääriin. Ensi lumi saatiin suurimmassa osassa maata lokakuun 21—25 päivinä, joka kuitenkin hävisi kuukauden loppuun mennessä.

Myös marraskuun keskilämpötila vastasi suunnilleen normaaliarvoa. Sademäärä oli edelleen suurimmassa osassa maata tavallista pienempi. Suhteellisesti eniten eli n. 140 % normaalista satoi Ahvenanmaalla. Alhaisin arvo saatiin Kuopion läänin eräillä alueilla eli n. 50 % normaalista. Sade saatiin kuukauden alkupuoliskolla vetenä, sittemmin lumena, mutta varsinaista lumipeitettä esiintyi marraskuun aikana yleensä perin vähän. Kuukauden lopulla oli osassa Itä-Suomea, Kainuuta ja Lappia 1—2 dm:n lumipeite.

Joulukuun keskilämpötila oli koko maassa 0—5° normaalia alempi, eniten Kuopion läänissä. Sademäärä pysytteli edelleen suurimmassa osassa maata tavallista pienempänä ja sade saatiin enimmäkseen lumena, sillä pakkaspäivien luku oli joulukuussa etelä- ja lounaisrannikolla 27—29 ja muualla 30—31. Lumen syvyys oli kuun puolivälissä suurimmassa osassa maata vain 0—1 dm. Vuoden vaihteessa lumen syvyys vaihteli Etelä- ja Länsi-Suomessa ja Oulun läänin länsiosissa 0—3 dm, muualla 2—4 dm, Ahvenanmaan ollessa edelleen käytännöllisesti katsoen lumeton.

Vuoden 1959 keskilämpö oli koko maassa 0.5—1.5° normaalia korkeampi. Sademäärä oli koko vuoden ajalta laskettuna pääosassa maata tavallaista pienempi. Suhteellisesti vähiten satoi osassa Turun ja Porin läh-

med 100. I utredningarna för augusti och oktober ha skördarna uppskattats i kilo per ha åker. Då de på lantbruksstyrelsen uppgjorda utredningarna hittills finnas endast som duplikat, anförs de i det följande per rapportperiod i sin helhet, emedan de innehåller flere för växtperioden belysande detaljer, vilka kunna äga ett t. o. m. vidsträckt intresse.

Utredning av skördeutsikten per den 15 juni 1960

Väderleksförhållanden

I den skörderapport, som publicerades i oktober 1959, påvisades, att rapportperiodens värmeförhållanden intill medlet av oktober varit allmänt gynnsamma eller tillfredsställande, ty i endast 5 % av alla fall meddelades de vara ogynnsamma. Regnförhållandena blevo däremot under hösten exceptionella. Enligt nämnda rapport meddelades det i 9/10 av alla fall ha regnat för litet. Tillräckligt regn erhöles på hösten endast i vissa delar av östra Finland. Som en följd av den knappa nederbörden led man på många brukningsenheter av vattenbrist. Höstsådden lyckades på grund av torkan även rätt dåligt. I de torraste områdena av södra och sydvästra Finland och speciellt på lerjorden förorsakade torkan endera en kännbar minskning av den besädda arealen eller förhindrade sådden i en del fall helt. Ur skördearbetenas synpunkt var däremot väderleksförhållandena senaste höst idealiska.

Enligt meteorologiska centralanstaltens månadsöversikt var oktober månads medeltemperatur i det närmaste densamma som normaltemperaturen. Regnmängden var i största delen av landet mindre än normalt. Endast i vissa delar av norra Satakunta och Österbotten erhöles normala eller detta större regnmängder. Den första snön erhöles i största delen av landet den 21—25 oktober, men denna smalt dock intill slutet av månaden.

Även november månads medeltemperatur motsvarade i stort sett normalvärdet. Nederbördsmängden var ännu i största delen av landet mindre än normalt. Relativt sett regnade det mest på Åland eller c. 140 % av det normala. Det lägsta värdet erhöles i delar av Kuopio län eller c. 50 % av normalt. Nederbörden erhöles i början av månaden som regn, därefter som snö, men ett egentligt snötäcke bildades under november månad i rätt liten utsträckning. Vid månadens slut fanns i delar av östra Finland, Kainuu och Lappland ett 1—2 dm:s snötäcke.

December månads medeltemperatur var i hela landet 0—5° lägre än normalt, mest i Kuopio län. Nederbörd erhöles fortsättningsvis i största delen av landet mindre än vanligt och som snö, ty kölddagarnas antal var i december i landets södra och sydvästra kusttrakter 27—29 och annorstädes 30—31. Snödjupet var i medlet av månaden i största delen av landet endast 0—1 dm. Vid årsskiftet växlade snödjupet i södra och västra Finland i Uleåborgs läns västra del från 0 till 3 dm, annorstädes 2—4 dm, varvid Åland fortsättningsvis var praktiskt taget snöfri.

Medeltemperaturen år 1959 var i hela landet 0.5—1.5° högre än normalt. Nederbördsmängden blev hela året räknat i större delen av landet mindre än normalt. Relativt sett erhöles minst nederbörd i delar av Åbo och

niä eli vain n. 60 % normaalista. Erittäin vähäsateisia kuukausia olivat melkein koko maassa kesäkuu ja syyskuu, sademäärän ollessa enimmäkseen 25—75 % normaalista ja osissa maata heinäkuu ja lokakuu. Kasvukaudelle sattuvista kuukausista oli runsassateisin elokuu, jolloin sademäärä oli paikoitellen 2—2.5-kertainen normaaliin verrattuna.

Vuoden 1960 tammikuun keskilämpö oli koko maassa normaalia 1—5° alempi. Ero oli pienin Etelä-Pohjanmaan rannikkoseudulla. Sademäärä oli suurimmassa osassa maata tavallista suurempi. Lumipeite vahvistuikin tammikuun aikana tuntuvasti niin että kuukauden lopulla lumen syvyys oli vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta 3—7 dm.

Myös helmikuun keskilämpötila oli normaalia kylmempi. Poikkeama oli alueittain vaihdellen 1.5—5°. Sademäärä ei sanottavasti poikennut normaalista. Lumipeite vahvistui kuukauden loppuun mennessä 1—2 dm:llä koko maassa.

Maaliskuussa vallitsi linjan Pori—Tampere—Mikkeli eteläpuolella normaalia kylmempi, sen pohjoispuolella normaalia lämpimämpi lämpötila. Sademäärä oli miltei koko maassa normaalia pienempi. Erittäin vähän eli alle 10 % normaalista satoi lounaisessa saaristossa. Pohjois-Satakunnassa ja Kaakkois-Pohjanmaalla sekä suuressa osassa Kuopion lääniä. Sade saatiin miltei yksinomaan lumenä, joskin lumipeite vahvistui pääasiallisesti vain Pohjois-Suomessa. Muualla lumipeitteen paksuus pysyi likimain helmikuussa saavutetuissa lukemissa ja olivat nämä lumen syvyydet, suurimmassa osassa Etelä- ja Keski-Suomea ja osassa Pohjois-Suomea tavallista suurempia.

Huhtikuun keskilämpötila oli Etelä-Suomessa 0—2° normaalia alempi ja Pohjois-Suomessa 0—3° sitä korkeampi, lämpötilan vaihdellessa maan eri osien välillä vain 0—2.3°. Niinkuin maaliskuu oli huhtikuukin suuressa osassa maata tavallista vähäsateisempi. Vähiten eli alle 50 % normaalista satoi osissa Satakuntaa, Pohjanmaata ja Pohjois-Karjalaa. Sade saatiin yleensä räntänä tai vetenä, mistä johtuen lumipeite aleni kuun alkupuolesta lähtien ja maa paljastui aukeilla kentillä huhtikuun puoliväliin mennessä rannikkoalueilla ja kuun loppuun mennessä muualla Etelä- ja Keski-Suomessa sekä osissa Oulun ja Lapin läänejä.

Toukokuun keskilämpötila oli 1.5—3° normaalia korkeampi ja vaihteli yleisesti 10—12° välillä maan eri osissa. Samalla kun toukokuu muodostui lämpimäksi, se kehittyi erittäin poutaiseksi, sillä koko kuukauden sademäärät jäivät muualla paitsi Tampereen seuduilla, joilla satoi n. 80 % normaalista, keskimäärin noin puoleen tavallisesta sademäärästä. Etelä-Suomessa ja Karjalassa suhdeluku oli vain 45 %. Etelä- ja Keski-Suomessa saatiinkin sadetta vain kuukauden ensimmäisellä viikolla.

Lämmin kausi jatkui kesäkuun alkupuoliskolla. Keskilämpötilat olivat tällöin 2—3° korkeampia kuin koko kesäkuun keskilämpötilat.

Kesäkuun alkupuoliskon sademäärät vaihtelivat tuntuvasti paikkakunnasta riippuen. Eräillä alueilla olivat sadekuurot melko voimakkaitakin, toisilla alueilla saadut vesimäärät taas jäivät vähäisemmiksi. Verrat-

Björneborgs län eller endast c. 60 % av det normala. Speciellt regnfattiga månader utgjorde juni och september i hela landet, varvid regnmängden för det mesta var 25—75 % av det normala och i vissa delar av landet juli och oktober. Av växtperiodens månader var augusti den regnräkaste, då regnmängden ställvis var 2—2.5 gånger större än normalt.

Medeltemperaturen i januari år 1960 var i hela landet 1—5° lägre än normalt. Avvikelsen var minst i södra Österbottens kusttrakter. Nederbörds mängden var i största delen av landet större än vanligt. Snötäcket förstärktes också under januari märkbart så att snödjupet var med några få undantag när 3—7 dm vid månadens slut.

Även februari månads medeltemperatur var kallare än normalt. Avvikelsen växlade i olika områden mellan 1.5—5°. Regnmängden avvek ej nämnvärt från det normala. Snötäcket förstärktes intill månadens slut med 1—2 dm i hela landet.

I mars rådde söder om linjen Björneborg—Tammerfors—S:t Michel en normalt kallare, norr om denna, en normalt varmare väderlek. Nederbörds mängden var nästan i hela landet mindre än normalt. Speciellt litet eller under 10 % av det normala, snöade det i den sydvästra skärgården, i norra Satakunta och i sydvästra Österbotten samt i större delen av Kuopio län. Nederbörden erhöles nästan helt i form av snö om också snötäcket förstärktes huvudsakligen endast i norra Finland. Annorstädes bibehölls snötäcket tjocklek i det närmaste vid de talvärden, som erhöles i februari och snödjupen var i större delen av södra och mellersta Finland och vissa delar av norra Finland större än normalt.

Medeltemperaturen i april var i södra Finland 0—2° lägre än normalt och i norra Finland 0—3° högre än detta, varvid temperaturen växlade i olika delar av landet endast 0—2.3°. Liksom mars var även april månad i större delen av landet nederbördsfattig. Minst eller under 50 % av det normala regnade det i vissa delar av Satakunta, Österbottens och norra Karelen. Nederbörden erhöles i allmänhet i form av snöblandat regn eller regn, varvid snötäcket förtunnades från början av månaden och marken blev bar på öppna fält intill medlet av april i kusttrakterna och intill slutet av månaden i andra delar av södra och inre Finland samt vissa delar av Uleåborgs och Lapplands län.

Medeltemperaturen i maj var 1.5—3° högre än normalt och växlade allmänt mellan 10—12° i olika delar av landet. Samtidigt, som maj månad blev varmare, blev den synnerligen torr, ty månadens hela regnmängd utgjorde annorstädes förutom i Tammerforstrakten, där det regnade 80 % av det normala, i genomsnitt endast hälften av den normala nederbörds mängden. I södra Finland och Karelen var relationstalet endast 45 %. Regn erhöles i södra och mellersta Finland endast under månadens första vecka.

Den varma perioden har fortsatt under juni månads första hälft. Medeltemperaturerna var 2—3° högre än medeltemperaturerna för hela juni månad.

Nederbörds mängderna under juni månads första hälft växlade märkbart med avseende å orten. I vissa områden var regnskurarna rätt kraftiga, annorstädes erhöles igen mindre regnmängder. Då man jämför regn-

taessa kesäkuun alkupuoliskon sademääriä kuukauden normaalimääriin, voidaan todeta, että Turun, Tampereen, Joensuun, Kajaanin ja Lapin alueilla satoi normaalimääriä vastaavasti tai enemmän, kuten Tampereen alueella ja Lapissa, mutta että Helsingin, Lappeenrannan, Porin ja Vaasan alueilla sademäärät olivat normaalin alapuolella. Esimerkiksi Helsingin alueella satoi kesäkuun alkupuoliskolla vain 13.5 mm. Kesäkuun kolmannella viikolla sattuneet kohtalaisen runsaat sateet, jotka olivat erityisen tervetulleita kasvillisuuden kehityksen kannalta, eivät ole mukana edellä mainituissa vertailuissa, koska ne esiintyivät vasta kertomuskauden jälkeen. Niiden vaikutus satotoiveisiin ei myöskään näy tämän katsauksen luvuissa.

Tilastoasiamiesten ilmoitusten mukaan laskettuna olivat kasvukauden alkuosan lämpösuhteet suotuisat 77.5 %:lla (viime vuonna 18.7 %) ja tyydyttävät 22.4 %:lla (54.6) tapauksista. Sadesuhteita kuvastavat seuraavat suhdeluvut: satanut liian vähän 68.6 %:lla (65.1) ja tyydyttävästi 31.3 %:lla (34.9) tapauksista.

Kasvullisuuden kehitys

Talvehtineet kasvit

Esitetyn sääkatsauksen perusteella voidaan todeta vuoden 1959 kasvukauden muodostuneen poikkeuksellisen kuivaksi. Todettiin, että varsinkin kasvukauden loppupuoliskolla vallitsi ankara kuivuus ja että tämä seikka aiheutti häiriöitä talvehtivien kasvien kylvösuunnitelmiin. Kylvöjä ei voitu suorittaa ajallaan, niitä jouduttiin supistamaan ja eräiden kasvien kohdalla niistä jouduttiin luopumaankin alueilla, joilla kuivuus oli ankarin, kuten monissa tapauksissa maan etelä-, lounais- ja länsiosissa. Kun kylvösten orastuminen lisäksi tapahtui liian myöhään ja epätasaisesti, jäivät kasvustot talven alle poikkeuksellisen heikkokuntoisina. Varsinkin syysrypsi, mutta kuivimmilla alueilla myös syysviljat ja nurmet, kärsivät tuntuvia vahinkoja epäedullisen kylvöajan seurauksena. Varsinaisia talvehtimisvaurioita, esimerkiksi routa-, lumihome-, jääpolte- jne. vahinkoja, ei sen sijaan sanottavasti esiintynyt.

Syysvehnä. Syysvehnän, jonka kylvötyöt voitiin suorittaa vasta syyskuun alkupuoliskon aikana, satotoiveita osoittavaksi suhdeluvuksi saatiin 80, mikä on tuntuvasti viime vuoden vastaavaa vertailulukua pienempi (92) ¹⁾. Etelä-Pohjanmaalla oli sanottu luku vain 61 ja Varsinais-Suomessa 74. Sen sijaan Uudellamaalla, Häme-Satakunnassa, Itä-Hämeessä ja alueilla siitä itään olivat suhdeluvut 90—92 välillä. Varsinais-Suomen alhainen luku vaikuttaa suuresti syysvehnän koko sadon määrään, sillä siellä on melko tarkasti puolet koko syysvehnäalasta. Syysvehnän koko sato ei tänä vuonna kuitenkaan jääne lisääntyneestä viljelyalasta johtuen pienemmäksi kuin vuosi sitten.

Ruis. Rukiin satotoiveet arvioitiin kesäkuun puolivälissä suhdeluvulla 93 vain hieman heikommiksi kuin viime vuonna (95) siitä huolimatta, että Pohjanmaan rannikkoalueen ja Varsinais-Suomen lukuarvot olivat

¹⁾ Myöhemminkin suluisissa olevat luvut esittävät tilannetta edellisenä vuonna.

¹⁾ Även senare inom parentes satta tal utvisar situationen föregående år.

mängderna under juni månads förra hälft med normalvärderna, kan man konstatera, att det i trakterna kring Åbo, Tammerfors, Joensuu, Kajana och i Lappland regnat i normalvärderna motsvarande mån, eller mera, såsom i Tammerforstrakten och Lappland, men att regnmängderna i trakterna av Helsingfors, Villmanstrand, Åbo, Björneborg och Vasa blev under det normala. I Helsingforstrakten t. ex. regnade det under juni månads första hälft endast 13.5 mm. De relativt rikliga regn som erhöles i tredje veckan i juni och vilka var synnerligen välkomna med avseende å växtlighetens utveckling, är ej medtagna i nämnda jämförelse, då de inträffat först efter rapportperioden. Deras inverkan på skördeutsikterna kan ej heller skönjas i siffrorna för denna rapport.

Enligt statistikombudsmännens rapporter hade temperaturförhållandena i växtperiodens första del varit gynnsamma i 77.5 % (senaste år 18.7 %) och tillfredsställande i 22.4 % (54.6 %) av alla fall. Följande relationstal åskådliggör regnförhållandena: Regnat för litet i 68.6 % (65.1) och tillfredsställande i 31.3 % (34.9) av fallen.

Växtlighetens utveckling

Övervintrande växter

Enligt den framförda väderleksöversikten framgår det att växtperioden år 1959 varit exceptionellt torr. Det konstaterades, att det främst under växtperiodens senare del var rådande en svår torka och att denna omständighet förorsakade störningar i såningsplanerna för de övervintrande växterna. Sådden kunde ej göras i tid, den måste begränsas och för vissa växters del måste man till och med helt avstå från att så på områden, där torkan var svårast, såsom mångenstädes landets södra, sydvästra och västra delar. Då broddbildningen därtill skedde för sent och ojämnt, var växtbestånden vid övervintringen i exceptionellt dåligt skick. I synnerhet led höstrypsen, men i torrare trakter även höstsäden och vallen kännbara förluster som följd av den oförmånliga såningstiden. Egentliga övervintringsskador, t. ex. skador av snömögel, isbränna tjäle o. s. v. förekom däremot ej nämnvärt.

Höstvete. Relationstalet utvisande skördeutsikterna för höstvetet, vars sådd kunde utföras först vid förra hälften av september månad, blev 80, vilket är märkbart mindre än relationstalet för senaste år (92) ¹⁾. För södra Österbotten var nämnda tal endast 61 och för egentliga Finland 74. För Uusimaa, Häme-Satakunta och Itä-Häme lantbrukssällskaps områden och i områdena i öster om dessa var relationstalen 90—92. Det låga talet för Varsinais-Suomi lantbrukssällskap inverkar avsevärt på hela höstveteskörden, ty där är nästan exakt hälften av höstveteskörden lokaliserad. Höstvetets totala skörd torde dock ej bli mindre än föregående år beroende på den ökade odlingsarealen.

Råg. Skördeutsikterna för rågen uppskattades i medlet av juni med relationstalet 93 till endast litet sämre än föregående år (95) oaktat att talvärdena för Österbottens kusttrakter och Varsinais-Suomi Lantbruks-

84—89 välillä. Keski- ja Itä-Suomen alueiden sato-
toiveet olivat kohtalaisen hyviä, sillä suhdeluvut vaihtelivat 95—100 välillä. Uudellamaalla, Satakunnassa ja Hämeessä lukuarvot olivat likimain maan keskiarvoa vastaavia. Rukiin koko sato jäänee tänä vuonna kuitenkin n. 15 % eli kylvöalan pienentymistä vastaavan määrän pienemmäksi kuin vuosi sitten. Kylvöalan pieneneminen, joka johtui syksyn epäedullisista kylvöolosuhteista, oli n. 14 000 ha edellä mainitun tilaston mukaan.

Syysrypsi. Syysrypsi kärsi eniten viime syksyn ankaraasta kuivuudesta. Ensinnäkin kylvöala jäi noin puoleen edellisestä vuonna korjatusta alasta. Taimelle tulo epäonnistui sen lisäksi useimmilla kylvöksillä siinä määrin, että suurin osa varsinkin Etelä-, Lounais- ja Länsi-Suomen rypsipelloista oli keväällä rikottava. Monien Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Uudenmaan kuntien alueilla ei jäänyt yhtään peltoa rypsinkasvulle. Ne kasvustot, jotka keväällä jätettiin rikkomatta, kärsivät routimis-, tuhoeläin- ja 20—23.5 sattuneista hallavaurioista siinä määrin, että satotoiveita osoittavaksi keskiluvuksi saatiin vain 49 (82). Tilanne oli kaikilla niillä alueilla, joilla rypsin viljely oli laajempaa, tänä vuonna erittäin heikko. Esimerkiksi Pohjanmaalla suhdeluku oli 13—17, Satakunnassa 39 ja Varsinais-Suomessa 46. Vain Itä-Suomessa suhdeluvut olivat viime vuoden tasolla tai sitä suurempiakin. Syysrypsin tuhoeläimistä esiintyi yleisimmän rapsikuoriainen.

Nurmet. Peltoheinän satotoiveet arvioitiin kesäkuun puolivälissä hieman huonommiksi kuin vuosi sitten. Suhdeluvuksi laskettiin nimittäin 91 (93). Pieneneminen johtui viime vuoden kuivuudesta, jonka seurauksena varsinkin ensimmäisen vuoden nurmet jäivät huonoiksi. Ne olivat joko aukkoisia tai kuivemmillä alueilla kokonaan paljaita tai rikottu. Vanhemmat nurmet sen sijaan olivat kohtalaisessa kasvukunnossa. Heikoimmat nurmet esiintyivät Lounais- ja Etelä-Suomen alueilla (76—80), Hämeessä (84), Uudellamaalla (85), Länsi-Karjalassa (84) ja Pohjois-Karjalassa (85). Parhaat nurmet olivat Keski- ja Pohjois-Suomen alueilla (95—106). Peräpohjolan ja Lapin suhdeluvut olivat viimeksimainitun suuruiset, joten satotoiveet olivat siellä tavallista paremmat.

Laitumien kunto ilmoitettiin noin 9/10 tapauksista tyydyttäväksi tai hyväksi. Tyydyttävässä kunnossa laitumista oli 56.5 % (57.5 %) ja hyvässä tai erittäin hyvässä kunnossa 32.2 % (32.5 %). Huonokuntoisimpina laitumet olivat Pohjois-Karjalan, Länsi-Karjalan ja Kuopion alueilla, joilla niiden osuus oli 38, 29 ja 20.5 %. Syynä laitumien heikkoon kuntoon näillä alueilla oli kuivuus.

Keväällä kylvetyt kasvit

Kylvötyöt voitiin aloittaa keväällä keskimäärin 4—6 päivää myöhemmin kuin viime vuonna, mutta noin 2 viikkoa aikaisemmin kuin kahtena aikaisempina vuonna. Maan eteläosissa toukutyöt aloitettiin 9—13. 5. eli noin puolitoista viikkoa myöhemmin kuin vuosi sitten. Maan pohjoisosissa toukutyöt sen sijaan aloitettiin tänä vuonna likimain yhtä aikaisin kuin viime vuonna ja myös samanaikaisesti kuin eteläisemmillä alueilla. Kylvöaikojen välillä ei tänä vuonna siis esiintynyt

sällskap var 84—89. Skördeutsikterna för områdena i mellersta och östra Finland var rätt goda, ty relations-talen varierade mellan 95—100. I Nyland, Satakunta och Tavastland motsvarade talvärdena var i det närmaste det normala. Rågskörden torde dock detta år på grund av att odlingsarealen minskat 15 % bli i motsvarande grad mindre än för ett år sedan. Minskningen av åkerarealen, vilken berodde på höstens ogynnsamma säningsförhållanden var c. 14 000 ha enligt förenämnda statistik.

Höstrypsa. Höstrypsen led mest av den svåra torkan senaste höst. För det första blev den besädda arealen ca. hälften av den föregående år skördade arealen. Uppkomsten misslyckades därtill på de flesta besädda ytor i sådan omfattning, att största delen av rypsskiftena speciellt i södra sydvästra och västra Finland måste upplöjas på våren. I många kommuner i Egentliga Finland, Satakunta och Nyland lämnades inga rypsfält kvar för skörd. De växtbestånd, som på våren lämnades orörda, led skador av tjäle, skadedjur och den 20—23. 5. inträffade froster i så hög grad, att för skördeutsikterna erhöles endast relationstalet 49 (82). Situationen var synnerligen dålig i alla de områden där rypsoodlingen är mera omfattande. I Österbotten t. ex. var relationstalet 13—17 i Satakunta 39 och i Egentliga Finland 46. Endast i östra Finland var relationstalen på föregående års nivå eller högre. Av höstrypsens skadedjur har rapsbaggen mest allmänt förekommit.

Vallar. Skördeutsikterna för vallhöet uppskattades vara aningen sämre än för ett år sedan. Relationstalet blev nämligen 91 (93). Nedgången berodde på torkan senaste år, som hade till följd att speciellt första års vallarna blev dåliga. De hade endera luckor eller var på torrare områden helt bara eller upplöjade. De äldre vallarna var däremot i tillfredsställande växtskick. De svagaste vallarna påträffades i västra och södra Finlands områden (76—80) i Häme (84), Uudenmaa (85), Länsi-Karjala (84) och Pohjois-Karjala (85) Lantbrukssällskaps områden. De bästa vallarna förefanns i mellersta och norra Finland (95—106). Relationstalen för Peräpohjola Lantbrukssällskap och Lappland var av det senare talets storlek, varigenom skördeutsikterna där var bättre än normalt.

Betesvallarnas skick meddelades i 9/10 av alla fall som tillfredsställande eller gott. I tillfredsställande skick var 56.5 % (57.5 %) och i gott eller synnerligen gott skick 32.2 % (32.5 %). I sämsta skick var betesvallarna i Pohjois-Karjala, Länsi-Karjala och Kuopio Lantbrukssällskaps områden där deras andel var 38, 29 och 20.5 %. Torkan var orsaken till betenas dåliga skick i dessa områden.

På våren sädde växter

Säningsarbetena kunde påbörjas på våren i medeltal 4—6 dagar senare än föregående år, men 2 veckor tidigare än de två senaste åren. I landets södra delar påbörjades vårbruket 9—13.5 eller 1.5 veckor senare än för ett år sedan. I norra delen av landet påbörjades däremot vårbruket detta år nästan lika tidigt som för ett år sedan och även samtidigt som i sydligare områden. Nämnbara avvikelser mellan säningstiderna i olika delar av landet förekom ej detta år. Endast för

sanottavia eroja maan eri osien välillä. Vain perunalla ja juurikasveilla erot ovat 1—2 viikkoa. Edellisenä vuonna nämä erot olivat jopa kuukaudenkin verran.

Kylvöolosuhteet olivat koko maassa ihanteelliset ja kylvötyöt tapahtuivat keskeytyksittä keskimäärin noin puolentoista viikon kuluessa. Kylvösiemen oli poikkeuksetta hyvää, mistä syystä ja edullisista lämpöolosuhteista johtuen oraalle tulo oli nopeata. Orastuminen tapahtui aikaisilla kylvöillä myös tasaisesti, mutta myöhään kylvetyillä lohkoilla esiintyi oraalle tulossa epätasaisuutta, varsinkin, jos oli kysymys aitosavipelloista. Tämä johtui näiden maiden liiallisesta kuivumisesta toukokuun loppupuoliskolla. Myös perunan ja juurikasvien taimelletulo oli nopeata.

Kertomuskauden loppupuoliskolla kasvustojen kehitys hidastui kuivuudesta johtuen. Esiintyvä paikoitellen oraiden kellastumistakin. Myös toukokuun 20—23 päivien välillä esiintyneet hallat pysähdyttivät silloin orailla olleiden kasvien lähinnä aikaisin kylvetyin ohran kasvun, joskin hallojen aiheuttamat varsinaiset vahingot jäivät vähäisiksi. Juurikasveilla esiintyi runsaasti erilaisia tuhoeläimiä. Yleisimmin niistä esiintyivät kirppa ja metsälude.

Tilanne keväällä kylvettyjen kasvien kohdalla oli kertomuskauden lopussa eli kesäkuun 15. päivänä kuukauden toisella viikolla sattuneiden sateiden seurauksena tyydyttävä. Sateiden jatkuttua kesäkuun kolmannella viikolla olivat kevätviljojen, perunan ja juurikasvien satotoiveet edelleen parantuneet. Millaiseksi satotilanne kehittyy nyt alkaneella toisella kertomuskaudella, nähdään aikanaan elokuun lopulla annettavasta selvityksestä.

Työvoiman saanti

Tilastoasiamiesten ilmoituksista saatiin tietoja myös työvoiman saannista maataloustöihin lähinnä toukokuun aikana. Koko maata koskeviksi keskimääräisiksi %-lukuiksi on saatu: työvoiman saanti vaikea 7.1 (3.2), tyydyttävä 66.8 (53.1), hyvä 23.9 (39.9) ja liikatarjontaa 2.2 (3.8). Liikatarjontaa esiintyi eräissä kunnissa lähinnä vain Pohjanmaalla.

Selvitys satotoiveista 15. päivästä elokuulta 1960

Sääsuhteet

Kasvukauden ensimmäisessä satotoivekatsauksessa todettiin lämpösuhteet kesäkuun puoliväliin mennessä yleensä suotuisiksi (77.5 % ilmoituksista), mutta sen sijaan sadesuhteet epäsuotuisiksi (satanut liian vähän: 68.6 % ilmoituksista) lukuunottamatta kesäkuun toista viikkoa, jolloin monilla alueilla satoi normaalimääriä vastaavasti ja jotka sateet virkistivät nopeasti keväällä kylvettyjen kasvien oraiden kasvua. Kun sateet jatkuivat kohtalaisen runsaina kesäkuun kolmannella viikolla koko maassa, kehittyivät kasvustot nopeasti ja kaikkien keväällä kylvettyjen kasvien satotoiveet näyttivät suotuisilta kuukauden lopulla. Kesäkuun keskilämpötila muodostui koko maassa yleisesti 2—3° normaalia lämpimämmäksi. Lämpimintä oli kuukauden 24—25. päivinä. Myös kuukauden sademäärät olivat normaalia korkeampia suurimmassa osassa maata vaihdellen normaalista (Lappeenranta, Kuopio) aina 170 %:in (Turku)

potatisens och sockerbetans del är skillnaden 1—2 veckor. Föregående år var dessa skillnader till och med en månad.

Såningsförhållandena var i hela landet idealiska och såningsarbetena utfördes utan avbrott i medeltal under 1.5 veckor. Utsädet var undantagslöst av god kvalitet av vilken orsak och beroende på de gynnsamma temperaturförhållandena, broddbildningen skedde snabbt. Broddbildningen skedde även vid den tidiga sådden jämnt, men på de skiften, som besåts senare, förekom en ojämn broddbildning, i synnerhet då jordarten var styv lera. Detta berodde på att dessa marker torkat för mycket under maj månads senare hälft. Även potatisens och rotfrukternas uppkomst var snabb.

Under rapportperiodens senare del fördröjdes växtbeståndens utveckling på grund av torkan. Ställvis gulnade även broddarna. De froster, som förekom dagarna mellan den 20—23 maj, hämmade de på broddstadiet varande växternas, främst det tidigt sådda kornets växt, om också de egentliga skador, frosten förorsakat, blev ringa. Rotfrukterna led av de rikligt förekommande skadeinsekterna. Mest allmänt av dem förekom loppor och skogslus.

Situationen för de på våren sådda växternas del var vid rapportperiodens slut, eller den 15. juni, på grund av de regn, som erhållits den andra veckan i månaden, tillfredsställande. Då regnen fortsatte under den tredje veckan i juni, har vårsädens, potatisens och rotfrukternas skördeutsikter blivit allt bättre. Skördesituationens utveckling under den andra rapportperioden, som nu vidtager, kan utläsas i den översikt som göres i slutet av augusti.

Tillgången på arbetskraft

Från statistikombudsmännens rapporter erhöles även uppgifter om tillgången på arbetskraft för lantbruksarbete närmast vid vårbruket. Följande hela landet berörande genomsnittliga % tal har erhållits: tillgången på arbetskraft dålig 7.1 (3.2), tillfredsställande 66.8 (53.1) god 23.9 (39.9) och för stort utbud 2.2 (3.8). För stort utbud förekom i vissa kommuner endast i Österbotten.

Utredning av skördeutsikterna per den 15 augusti 1960

Väderleksförhållanden

I växtperiodens första rapport om skördeutsikterna konstaterades att temperaturförhållandena i allmänhet varit gynnsamma intill medlet av juni (77.5 % av meddelandena), men däremot att nederbördsförhållandena varit ogynnsamma (regnat för litet i 68.6 % av meddelandena) med undantag av den andra veckan i juni, då det i många områden regnade i normalvärden motsvarande mån. Och vilka regn snabbt upplivade de på våren sådda växternas broddar. Då de rikliga regnen fortsatta även den tredje veckan i hela landet, utvecklades växtbestånden snabbt och alla på våren sådda växters skördeutsikter framstod som gynnsamma vid månadsens slut. Juni månads medeltemperatur var i hela landet allmänt 2—3° högre än normalt. Varmast var det den 24—25. Månadens regnmängd var även högre än normalt i största delen av landet, variationen från det normala (Villmanstrand, Kuopio) uppgick allt

saakka. Vain Porin—Vaasan seuduilla jäivät kesäkuun sademäärät 75—80 %:in normaalista. Viime vuoteen verrattuna olivat kuukauden sademäärät 2—4 kertaa suurempia.

Heinäkuu oli normaalia lämpimämpi. Alkukuu (5.—18. 7.) oli lämmin ja sateinen. Etelä- ja Keski-Suomessa oli enimmäkseen poutaa 9.—17. 7. Sateet olivat tällöin ukkosluonteisia, mistä johtuen niiden jakautuminen oli epätasaista. Ajanjakso 17.—29. 7. oli lämmin ja runsassateinen, jonka aikana (25. 7.) esiintyi Etelä-Suomessa (pahimpana Hangon—Porvoon välillä) voimakkaita pyörremyrskyn tyyppisiä ukkossateita. Esimerkiksi Helsingissä satoi myrskyn aikana 56 mm. Etelärannikolta ukkossadealue siirtyi länteen ja pohjoiseen. Paikoin esiintyi raesateita lakoonnuttaen pahasti viljakasvustoja. Heinäkuun sademäärät olivat huomattavasti normaalin yläpuolella paitsi Kainuussa ja Pohjois-Suomen itäosissa. Etelä- ja Länsi-Suomessa heinäkuun sadeluvut olivat keskimäärin 120—150 % normaalista, mutta esimerkiksi Helsingissä 260 %, samoin Vaasassa. Keski- ja Itä-Suomessa sadeluvut vaihtelivat 110—120 %:in välillä.

Elokuun alkupuoliskolla vallitsi suunnilleen normaali lämpötila paitsi Lapissa, missä oli normaalia lämpimämpää. Elokuun alussa esiintyi ukkoskuuroja, mutta ajanjaksolla 3.—11. 8. oli yleensä poutaista, minkä jälkeen oli epävakaempaa, varsinkin Lounais-Suomessa. Elokuun 4.—6. päivinä esiintyi lieviä halloja Pohjanmaalla ja paikoitellen kautta maan. Ne eivät kuitenkaan aiheuttaneet sanottavia vahinkoja.

Ilmoitusten mukaan laskettuina olivat kertomuskauden lämpöolosuhteet kasvillisuuden kehityksen kannalta suotuisat 81.3 %:illa (76.3 %), tyydyttävät 17.7 %:illa (16.9 %) ja epäsuotuisat 1.0 %:illa (6.8 %) tapauksista. Sadesuhteita kuvaaviksi koko maan suhdeluvuiksi saatiin vastaavasti: satanut liian vähän 3.2 %:illa (93.6 %), tyydyttävästi 71.3 %:illa (5.2 %) ja liian paljon 25.5 %:illa (1.2 %) tapauksista.

Talvehtineet kasvit

Syysvehnä. Kesäkuun katsauksessa todettiin viime syksynä vallinneen ankaran kuivuuden aiheuttaneen tuntuja vahinkoja talvehtineiden kasvien kasvustoille. Niiden satotoiveet muodostuivatkin tuntuvasti heikommiksi kuin keväällä kylvetyillä kasveilla. Niinpä syysvehnän satotoiveita osoittavaksi suhdeluvuksi saatiin vain 77 (kesäkuussa 80, viime vuoden elokuussa 96), mikä on alhaisin arvio 10 vuoden aikana. Tämä johtui suurelta osalta Varsinais-Suomen alhaisesta vertailuvuodesta (70), joka pinta-alalla painotettuna alensi tuntuvasti keskilukua, sillä syysvehnän viljelyala oli Varsinais-Suomessa yli 19 200 ha. Koko maan syysvehnän alaksi saatiin n. 37 000 ha eli yli 17 000 ha enemmän kuin vuoden 1959 peruslaskennassa. Lounais- ja Etelä-Suomessa, jotka ovat syysvehnän pääviljelyalueita, aiheuttivat kertomuskauden epäedulliset sääsuhteet niin suuria vahinkoja sekä sadon määrään että laatuun, ettei ole tarkoituksenmukaista esittää kilomääräistä satoarviota ennen korjuutöiden päättymistä. Kylvötöihin ei 15. 8. mennessä oltu ryhdytty kuin eräissä tapauksissa muutamien seurojen alueilla.

till 170 % (Åbo). Endast i trakterna av Björneborg—Vasa var juni månads regnmängd 75—80 % av det normala. Jämfört med senaste år var månadens regnmängd 2—4 gånger större.

Juli var varmare än normalt. Månadens första hälft (5—18. 7) var varm och regnig. I södra och mellersta Finland rådde för det mesta uppehållsväder den 9—17. 7. Regnen var härvid åskartade varigenom deras fördelning var ojämn. Tidsperioden 17.—29. 7. var varm och regnig, under vilken (25. 7.) i södra Finland förekom (de värsta mellan Hangö—Borgå) starka åskkurar av trombnatur. I Helsingfors t. ex. regnade det under en storm 56 mm. Från den södra kusten förflyttades åskregnområdet mot väster och norr. Ställvis förekom hagelskurar, varvid liggisad bildades. Juli månads regnmängder var betydligt över det normala förutom i Kajana och norra Finlands östra delar. I södra och västra Finland var regnvärdena i juli 120—150 % av det normala, men t. ex. i Helsingfors 260 %, så även i Vasa. I mellersta och östra Finland varierade regnmängderna mellan 110—120 %.

Under *augusti* månads första hälft var rådande en närmelsevis normal temperatur utom i Lappland, där det var varmare än normalt. I början av augusti förekom åskkurar, men under perioden 3.—11. 8. rådde det i allmänhet uppehållsväder, varefter det blev ostadigare särskilt i sydvästra Finland. Den 4.—6. augusti förekom lindrigare froster i Österbotten och ställvis i hela landet. De förorsakade dock ej nämnbara skador.

Enligt rapporterna var rapportperiodens temperaturförhållanden ur växtlighetens synpunkt gynnsamma i 81.3 % (76.3 %), tillfredsställande i 17.7 % (16.9 %) och ogynnsamma i 1.0 % (6.8 %) av alla fall. Relationstalen åskådliggörande nederbördsförhållandena i hela landet blev motsvarigt: Regnat för litet 3.2 % (93.6 %), tillfredsställande 71.3 % (5.2 %) och för mycket 25.5 % (1.2 %).

Övervintrande växter

Höstvete. I junirapporten konstaterades att den svåra torkan, som varit rådande senaste höst förorsakat kännbara förluster i de övervintrande växternas växtbestånd. Skördeutskiktena för dem blev även märkbart sämre än för de på våren sådda växterna. Sälunda erhöles relationstalet utvisande skördeutskiktena för höstvetet endast 77 (juni 80, augusti senaste år 96), vilket är det lägsta värdet på 10 år. Detta var till en stor del beroende på det låga relationstalet för Varsinais-Suomi Lantbrukssällskap (70) vilket med arealen avvägd kännbart sänkte medeltalet, ty höstvetets odlingsareal var i nämnda lantbrukssällsksaps område 19 200 ha. Höstvetets hela areal blev ca. 37 000 ha eller över 17 000 ha mera än vid primärräkningen år 1959. Rapportperiodens ogynnsamma väderleksförhållanden förorsakade i sydvästra och södra Finland, vilka utgöra höstvetets huvudsakliga odlingsområden, så stora skador på höstvetesfälten både beträffande skördens kvantitet och kvalitet, att det ej är ändamålsenligt att förete en i kilogram kalkylerad skörd förrän skördearbetena slutförts. Säningsarbetena har ej påbörjats utom i några fall inom en del lantbrukssällsksaps områden.

Ruis. Kesäkuussa saatiin rukiin satotoiveita osoittavaksi suhdeluvuksi 93 ja nyt 94 (92). Satotoiveet olivat myös rukiin kohdalla huonoimmat Varsinais-Suomen alueella (85). Parhaat laihot esiintyivät Länsi-Karjalan alueella (103). Myös Keski-Pohjanmaalla, Kymenlaaksoissa ja Keski-Suomessa oli kohtalaisen hyviä ruislaihjoja.

Rukiin viljelyalaksi laskettiin 110 700 ha, mikä on 7 400 ha enemmän kuin vuoden 1959 peruslaskennan mukaan. Kun keskimääräiseksi ha-sadoksi saatiin 1 710 kg, on maan koko ruissato 189 milj. kg eli 27 milj. kg enemmän kuin viime vuonna. Leikkuutyöt suoritettiin yleisimmin elokuun 6.—11. päivien välillä eli samaan aikaan kuin viime vuonna. Kylvötyöt voitiin aloittaa melko yleisesti 9. 8. jälkeen maan keski- ja pohjoisosissa. Etelä-Suomessa ei kylvötoihin yleensä vielä oltu ryhdytty 15. 8. mennessä.

Syysrypsi. Viime syksyn epäedulliset kylvöolosuhteet ja koko syyskauden jatkunut ankara kuivuus estivät rypsin normaalin taimelletulon. Keväällä jouduttiinkin rypsikasvustoja rikkomaan niin paljon, että lopulliseksi korjuualaksi jäi vain 3 400 ha eli yli 15 000 ha vähemmän kuin viime vuonna. Kun lisäksi kasvamaan jätetyt taimistot kärsivät routimis-, tuholäin- ja toukokuun loppupuoliskolla esiintyneistä hallavahingoista syysrypsin satotoiveluvuksi saatiin vain 69 (91). Satakunnassa vastaava luku oli ainoastaan 39 ja Varsinais-Suomessa 50. Kun ha-sadoksi saatiin 1 106 kg (1 330 kg), oli syysrypsin koko sato vain vajaa 4 milj. kg eli 21 milj. kg vähemmän kuin viime vuonna. Syysrypsin leikkuu ja korjuu tapahtui yleisimmin 28. 7.—4. 8. välillä. Kylvötyöt suoritettiin 27. 7.—4. 8. välisenä aikana eli noin viikkoa aikaisemmin kuin viime vuonna. Riittävän kosteuden ja lämpimien säiden seurauksena olivat taimistot kehittyneet tähän mennessä hyvin.

Nurmet. Kesäkuussa arvioitiin peltoheinän satotoiveet suhdeluvulla 91. Elokuussa laskettu arvio oli 101. Selvästi normaalia parempia heinäsatotoiveita saatiin Keski- ja Pohjois-Suomen alueilla, suhdelukujen vaihdelta 102—111. Alhaisimmat suhdeluvut olivat maan eteläosista. Huonoin tilanne oli Varsinais-Suomessa eli vain 85. Maan koko peltoheinäalaksi saatiin 1 139 000 ha ja ha-sadoksi 3 521 kg, joten koko sato on 4 010 milj. kg eli n. 700 milj. kg enemmän kuin viime vuonna. Määrältään kuluvan vuoden heinäsatotoiveet muodostui näin ollen hyväksi. Heiän laatu sen sijaan kärsi tuntuvasti korjuuaikana sattuneista sateista. Esim. viime vuoteen verrattuna oli laadun huononeminen erittäin huomattava. Sateiden aiheuttamat häiriöt näkyvät selvästi myös suhteellisen pitkistä niitto- ja korjuuajanjaksoista. Niitto tapahtui nimittäin yleisimmin 5.—18. 7. ja peltoilta korjuu 14.—28. 7. välisenä aikana.

Säilörehun raaka-aineeksi käytettiin nurmien pääsadosta vain 12 000 ha, mikä oli lähes 7 000 ha vähemmän kuin vuosi sitten. Tämä ei kuitenkaan merkitse koko säilörehun valmistusmäärän pienenemistä, sillä nurmien jälkikasvu oli hyvä, juurikasvien naattisadot muodostuivat suuriksi jne., joten säilörehun raaka-aineesta ei ollut puutetta.

Laitumien kunto oli hyvä tai tyydyttävä. Huonokuntoisia laitumia on ilmoitettu vain harvoina hajatapauksina. Laitumista oli tyydyttävässä kunnossa

Råg. I juni erhöles för rågens skördeutsikter relations-talet 93 och nu 94 (92). Skördeutsikterna var för rågens del sämst inom Varsinais-Suomi Lantbrukssällskaps område (85). De bästa grödorna återfanns i Länsi-Karjala Lantbrukssällskap (103). Även i Keski-Pohjanmaa, Kymenlaakso och Keski-Suomi Lantbrukssällskaps områden förekom rätt goda rågfält.

Rågens odlingsareal beräknades till 110 700 ha, vilket är 7 400 ha mera än år 1959 enligt primäräkningen. Då medelhektarskörden uppskattades till 1710 kg, är landets totala rågskörd 189 milj. kg eller 27 milj. kg mera än senaste år. Skördearbetena utfördes mest allmänt den 6—11. augusti eller vid samma tid som senaste år. Såningsarbetena kunde påbörjas allmänt efter den 9. 8. i landets mellersta och norra delar. I södra Finland har ej såningsarbetena ännu påbörjats före den 15. 8.

Höstrypsi. De ofördelaktiga såningsförhållandena senaste höst och den under hela hösten fortgående torkan hämmade rypsens normala uppkomst. På våren måste många rypsbestånd upplöjas varigenom den slutliga skördade arealen blev endast 3 400 ha eller 15 000 ha mindre än senaste år. Då därtill de växtbestånd, som lämnats kvar led skador av tjäle, skadeinsekter och av den frost som förekommit i slutet av maj blev relations-talet utvisande skördeutsikterna endast 69 (91). I Satakunta var motsvarande tal endast 39 och i Varsinais-Suomi Lantbrukssällskap 50. Då ha-skörden beräknades till 1 106 kg (1 330 kg) blir höstrypsens total-skörd knappt 4 milj. kg eller 21 milj. kg mindre än senaste år. Höstrypsens skörd utfördes mest allmänt den 28. 7.—4. 8. Såningsarbetena försiggick 27. 7.—4. 8. eller omkring en vecka tidigare än föregående år. Tack vare tillräcklig fuktighet och varm väderlek hade plantbestånden härintills utvecklats gynnsamt.

Vallar. I juni uppskattades vallhöets skördeutsikter med relationstalet 91. Nu erhöles talvärdet 101. Avgjort bättre höskördar än normalt erhöles i mellersta och norra Finlands områden, varvid relationstalen varierade mellan 102—111. De lägsta relationstalen förefanns i landets södra delar. Sämst var situationen i Varsinais-Suomi lantbrukssällskap eller endast 85. Landets totala vallhöareal blev 1 139 000 ha och ha-skörden 3 521 kg, varför den totala skörden blir 4 010 milj. kg eller ca. 700 milj. kg mera än föregående år. Vad kvantiteten beträffar blev detta års höskörd god. Höets kvalitet led däremot märkbart av de regn, som förekom under skördetiden. Kvalitetsförlusten var t. ex. jämfört med senaste år rätt kännbar. De störningar regnen förorsakar framgår även klart av de relativt långa slätter- och bärgningstiderna. Slättern försiggick nämligen mest allmänt den 5.—18. 7. och inkörningen från åkern den 14.—28. 7.

Av vallarnas huvudskörd användes till råämne för ensilagefoder endast skörden från 12 000 ha, vilket var närmare 7 000 ha mindre än för ett år sedan. Detta betyder dock inte att hela den framställda ensilagefodermängden minskat, ty vallarnas återväxt var god, rotfrukternas blastskörd blev stor o. s. v., varför ingen brist på råämne till ensilagefoder förekom.

Betesvallarnas skick var gott eller tillfredsställande. Betesvallar i dåligt skick har meddelats endast i några ströfall. Av betena var 27.5 % (9 %) i tillfredsställande

27.5 % (9 %) ja hyvässä kunnossa 71.5 % (0.5 %). Viime vuonna oli huonokuntoisia laituria 90 %, nyt 1 %. Peltolaitumien ala vähentyi 7 000 ha ja on n. 238 000 ha. Väheneminen tapahtui vaihtuvan peltolaitumien alassa.

Apilan siemensato on arvioitu suhdeluvulla 77 tuntuvasti heikommaksi kuin vuosi sitten (87). Tämä johtui sateisesta kukinta-ajasta ja pölyttäjähönteisten niukasta esiintymisestä kukinta-aikana. Timotein vertailuvuksi saatiin 93 (85) ja ha-sadoksi 374 kg (353). Kun siemenviljelyn peltoala oli 4 000 ha enemmän kuin vuosi sitten saatiin timoteinsiementä 2.0 milj. kg enemmän kuin viime vuonna.

Keväällä kylvetyt kasvit

Alussa mainittiin, että keväällä kylvettyjen kasvien kehitys kääntyi suotuisaan suuntaan kesäkuun toisella ja kolmannella viikolla sattuneiden sateiden seurauksena. Satotoiveet olivatkin jo kesäkuun lopulla hyvin lupaavat. Kun myös heinäkuu muodostui lämpimäksi ja runsassateiseksi, jatkui kasvustojen kehitys suotuisana aina kuukauden puoliväliin saakka, jonka jälkeen sattuneet rankkasateet kuitenkin vähensivät toiveita hyvästä sadosta. Varsinkin maan eteläisillä alueilla, mutta monin paikoin myös muualla, Pohjois-Suomea lukuunottamatta kevätiljat painuivat erittäin pahasti lakoon. Heinäkuun loppu- ja elokuun alkupuoliskolla jatkuivat ajoittain rankat sateet ja pahensivat tilannetta siinä määrin, ettei laatutappioilta voitu vältyä. Tällöin voitiin todeta huolestuttavaa tuleentumisen viivästymistä, tähkäidäntää, liiallisen märkyyden seurauksena kasvitauteja jne. Lisäksi tuli itse sadonkorjuun viivästyminen ja korjuutöiden tuntuva vaikeutuminen. Tilanne voi muodostua jopa vaaralliseksi, jos korjuutyöt sateiden vuoksi edelleen viivästyvät. Poutaiset lähiviikot pelastaisivat kuitenkin kevätiljojen sadot, joiden toiveet eritoten määrään nähden olivat elokuun puolivälissä normaalia paremmat. Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomessa tilanne ei ollut yhtä vaikea kuin maan etelä- ja länsiosissa. Siellä ovatkin korjuutyöt voitu tähän saakka suorittaa melko edullisissa olosuhteissa ja monin paikoin jopa tavallista aikaisemmin. Elokuun puolivälissä vallinneen tilanteen mukaan olivat keväällä kylvettyjen kasvien satotoiveet tiedustelun tulosten mukaan seuraavat:

Kevätvehnän satotoiveet arvioitiin suhdeluvulla 101 hyväksi ja tuntuvasti paremmiksi kuin viime vuonna (84). Etelä-Suomen suhdeluvut olivat hivenen korkeampia kuin Itä- ja Keski-Suomen, mutta erot olivat yleensä melko vähäisiä. Kevätvehnän viljelyala oli lähes 144 000 ha eli yli 24 000 ha enemmän kuin vuosi sitten. Vuoden 1951 jälkeen ei kevätvehnän viljely ole ollut niin laajaa kuin tänä vuonna. Leikkuutöihin voitiin yleisesti ryhtyä 13. 8. (12. 8.) jälkeen.

Ohran suhdeluvuksi saatiin 105, kun viime vuoden vastaava luku oli 81. Vain Uudenmaan rannikkoalueen ja Suomen Talousseuran alueen luvut olivat 100:n alapuolella. Korkein suhdeluku saavutettiin Keski-Pohjanmaan mvs:n alueella 112. Ohran viljelyala oli vajaa 213 000 ha, mikä oli 20 000 ha vähemmän kuin

delades 90 % beten i dåligt skick, nu 1 %. Vallbetets areal minskade 7 000 ha och är denna ca. 238 000. Minskningen var påtaglig för det växlande betets del.

Klöverskörden har uppskattats med relationstalet 77, vilket är märkbart sämre än för ett år sedan (87). Detta berodde på den regniga blomningstiden och den knappa förekomsten av pollinationsinsekter under blomningstiden. Timotejfröets relationstal blev 93 (85) och ha-skörden 374 kg (353). Då fröodlingens åkerareal var 4 000 ha större än för ett år sedan, erhöles 2.0 milj. kg mera timotejfrö än föregående år.

På våren sådda växter

I början nämndes, att de på våren sådda växternas utveckling förändrades i gynnsam riktning tack vare de regn, som erhöles den andra och tredje veckan i juni. Skördeutsikterna var redan i slutet av juni mycket lovande. Då även juli blev varm och regnräk fortsatte den gynnsamma utvecklingen av växtbestånden allt till medlet av månaden, varefter de inträffade hältregnen dock minskade utsikterna om en god skörd. I synnerhet i landets södra delar, men ställvis även annorstädes, utom i norra Finland bildades i vårsåden i rätt stor utsträckning liggsåd. Under slutet av juli och början av augusti fortsatte, de tidvis starka regnen och dessa försämrade situationen i så hög grad att kvalitetsskador ej kunde undvikas. Härvid iaktogs en oroande försening av mognandet samt axgroning på grund av den för höga fuktigheten samt växtsjukdomar o. s. v. Därtill kommer förseningen av själva skörden och försvärandet av skördearbetet. Situationen kan till och med bli katastrofal om skördearbetena ytterligare på grund av regnen försenas. Uppehållsväder under de närmaste veckorna skulle dock rädda vårsädesskörden, vilkas utsikter beträffande kvantiteten var bättre än normalt i medlet av augusti. I mellersta, östra och norra Finland var situationen ej lika dålig, som i landets södra och västra delar. Där har man även kunnat utföra skördearbetet under rätt goda förhållanden och mångenstädes rent av tidigare än vanligt. Enligt situationen intill medlet av augusti var de våren sådda växternas skördeutsikter enligt enkätens resultat följande:

Vårvetets skördeutsikter uppskattades med relationstalet 101 som goda och märkbart bättre än föregående år (84). Relationstalen i södra Finland var aningen högre än i östra och mellersta Finland, men variationerna var i allmänhet rätt små. Vårvetets odlingsareal var närmare 114 400 ha eller mer än 24 000 ha större än för ett år sedan. Efter året 1951 har vårvetets odlingsareal ej varit så stor som detta år. Skördearbetet kunde allmänt påbörjas efter den 13. 8. (12. 8.).

Kornets relationstal blev 105, då de senaste års motsvarande tal var 81. Endast talen för Nylands kusttrakter och Finska Hushållnings-sällskapets områden var under 100. Det högsta talet erhöles i Keski-Pohjanmaa Lantbrukssällskaps område 112. Kornets odlingsareal var knappt 213 000 ha, vilket var 20 000 ha

viime vuonna. Leikkuu aloitettiin keskimäärin koko maassa 7. 8. (8. 8.) ja on suoritettu loppuun Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomessa elokuun puoliväliin mennessä. Etelä- ja Länsi-Suomessa oli leikkuu 15. 8. vielä yleisesti kesken tai ei oltu kaikissa tapauksissa vielä aloitettukaan.

Kauran satotoiveet arvioitiin niin ikään suhdeluvulla 105 tavallista paremmiksi. Viime vuoden vastaava luku oli 79. Alueittain luvut vaihtelevat 99 (Uudenmaan rannikko, Mikkelin l. mvs.) ja 110 (Keski-Pohjanmaan mvs.) välillä. Kauran viljelyala oli 490 000 ha eli yli 29 000 ha enemmän kuin viime vuonna. Kauran niitto voitiin aloittaa Keski-Suomesta pohjoiseen päin keskimäärin 11. 8. (10. 8.) ja etelään päin edullisissa olosuhteissa 3—4 päivää myöhemmin.

Seosviljan vertailuluvuksi saatiin 104 (75). Viljelyala oli n. 24 000 ha, joten vähennystä viime vuodesta on 3 000 ha. Seosviljan niitto aloitettiin samoihin aikoihin kuin edellä kauralla.

Herneen satotoiveet oli arvioitu suhdeluvulla 96 tunnustavasti paremmiksi kuin viime vuonna (82). Herneen viljelyala oli vajaa 5 000 ha. Niitto aloitettiin yleisesti 10. 8. (6. 8.).

Perunan satotoiveet olivat elokuun puolivälissä koko maassa poikkeuksellisen hyvät. Satotoiveiden suhdeluvuksi oli nimittäin saatu 108 (69). Alhaisin suhdeluku oli 103 (Pohjois-Karjala ja Peräpohjola) ja korkein 113 (Uudenmaan l. mvs., Kymenlaakso ja Keski-Pohjanmaa). Myös Satakunnassa, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa (Oulun, Kajaanin ja Lapin seurojen alueet) olivat luvut 110 yläpuolella. Märkyymen seurauksena alkoi kasvustoissa kuitenkin esiintyä melko yleisesti perunaruttoa, mikä alentaa lopullisen sadon määrää ja laatua. Perunan viljelyala oli lisääntynyt viime vuodesta yli 1 000 ha:lla.

Sokerijuurikkaan satotoiveet olivat myös hyvät. Vaikka kevätkeksen kuivuus harvensi taimistoja tunnustavasti, oli kasvustojen jatkokehitys ollut niin suotuista, että koko maan vertailuluvuksi oli saatu 102 (66). Uudellamaalla, Lounais-Suomessa, Häme-Satakunnassa ja Kaakkois-Suomessa (Länsi-Karjala, Kymenlaakso) luvut vaihtelivat 103—109 välillä. Muualla luvut olivat 100:n alapuolella, mm. Satakunnassa 95. Sokerijuurikkaan viljelyalaksi saatiin n. 15 000 ha eli likimain sama määrä kuin viime vuonna.

Rehijuurikasvien satotoiveita osoittavaksi suhdeluvuksi saatiin 104 (68). Alueittaiset luvut vaihtelivat jonkin verran keskimäärän molemmin puolin, mutta maan eri osien väliset erot eivät olleet kovin suuria. Viljelyala lisääntyi yli 3 000 ha:lla noin 19 000 ha:iin.

Rehukaalin viljelyala oli n. 1 500 ha ja *rehurapsin* vajaa 500 ha. Vihantarehulla oli tänä vuonna n. 15 000 ha kuten viime vuonnakin.

Valtakunnan koko peltoala on tänä vuonna 2 654 000 ha. Lisäys viime vuoden peruslaskentaan verrattuna on 20 800 ha. Tästä määrästä on n. 17 000 ha palkkioituja uudisraivauksia ja loput pinta-alojen tarkistustilauksissa esiin tulleita peltoaloja. Peltoalasta on 291 000 ha leipäviljalla (lisäys viime vuodesta 49 000 ha), 727 000 ha rehuviljalla (lisäys 6 000 ha), lähes 34 000 ha juurikasveilla (lisäys 4 000 ha), 1 423 000 ha nurmikasveilla (vähennys 20 000 ha) ja loput herneellä, perunalla, muilla kasveilla, kesantona ym.

mindre än föregående år. Skörden påbörjades i medeltal i hela landet 7. 8. (8. 8.) och den har slutförts i mellersta, östra och norra Finland intill medlet av augusti. I södra och västra Finland var skörden ännu den 15. 8. allmänt ej slutförd och i en del fall hade den ej ännu ens påbörjats.

Havrens skördeutsikter uppskattades med relations-talet 105 även som bättre än normalt. Senaste års motsvarande tal var 79. Regionalt varierade talen mellan 99 (Nylands kust, Mikkelin l. lbs.) och 110 (Keski-Pohjanmaa lbs.). Havrens odlingsareal var 490 000 ha eller över 29 000 ha mera än senaste år. Havreskörden kunde påbörjas från mellersta Finland norrut i medeltal den 11. 8. (10. 8.) och söderut vid gynnsamma förhållanden 3—4 dagar senare.

Blandsädens relationstal blev 104 (75). Odlingsarealen var ca. 24 000 ha, varför minskningen från senaste år är 3 000 ha. Blandsädens skörd påbörjades vid samma tid som havreskörden.

Skördeutsikterna för *ärterna* uppskattades med talet 96 senaste år (82). Ärternas odlingsareal var närmare 5 000 ha. Skörden påbörjades allmänt den 10. 8. (6. 8.).

Potatisens skördeutsikter var i medlet av augusti i hela landet exceptionellt goda. Relationstalet blev nämligen 108 (69). Det lägsta talet var 103 (Pohjois-Karjala lbs. och Peräpohjola lbs.) och högsta 113 (Uudenmaan l. lbs., Kymenlaakso lbs. och Keski-Pohjanmaa lbs.). Även i Satakunta, södra Österbotten och norra Finland (Oulu, Kajaani och Lappi lbs.) var talen över 110. Som en följd av vätan bildades i växtbestånden rätt allmänt potatisbladmögel, vilket sänker den slutliga skördemängden och kvaliteten. Potatisens areal hade ökat från senaste år med över 1 000 ha.

Sockerbetans skördeutsikter var även goda. Fastän vårsommarens torra gjorde plantbestånden betydligt glesare utvecklades växtbestånden i fortsättningen så gynnsamt att relationstalet för hela landet blev 102 (66). I Nyland, sydvästra Finland, Satakunta, och sydöstra Finland (Länsi-Karjala, Kymenlaakso lbs.) varierade talen mellan 103—109. Annorstädes var talen under 100 bl. a. i Satakunta 95. Sockerbetans odlingsareal blev ca. 15 000 ha eller i det närmaste lika stor som föregående år.

Foderrotfrukternas skördeutsikter uppskattades med relationstalet 104 (68). De regionala talen varierade under och över det normala, men avvikelserna mellan de olika områdena var ej särskilt stora. Odlingsarealen ökade med över 3 000 ha till ca. 19 000 ha.

Foderkålens odlingsareal var ca 1 500 ha och foder-rapsens litet under 500 ha. På ca. 15 000 ha odlades detta år grönfoder.

Rikets totala åkerareal är detta år 2 654 000 ha. Ökningen sedan senaste år är 20 800 ha. Av denna areal utgör ca. 17 000 ha premierade nyörjningar och de övriga vid kontrollmätningar av arealerna framkomma åkerarealer. Av åkerarealen är 291 000 ha besädd med brödsäd (ökningen sedan föregående år 49 000 ha), 727 000 ha med fodersäd (ökningen 6 000 ha), närmare 34 000 ha med rotfrukter (ökningen 4 000 ha), 1 423 000 ha med vallväxter (minskningen 20 000 ha) och resten med örter, potatis, andra växter, träda o. s. v.

Työvoiman saanti

Työvoiman saannista maataloustöihin oli ilmoituksissa eräitä tietoja. Niiden mukaan oli työvoiman saanti vaikea 14.5 %:lla (3.9 %), tyydyttävä 71.6 %:lla (64.1 %) ja hyvä 13.6 %:lla (29.8 %). Liikatarjontaa ei esiintynyt mainittavasti. Viime vuoden vastaava luku oli 2.2 %.

Selvitys sätotoiveista 15. päivältä lokakuuta 1960

Sääsuhteet

Syyskuussa julkisuuteen saatetussa ylimääräisessä selvityksessä todettiin kuukauden alkupuoliskon muodostuneen lämpötiloiltaan normaalia kylmemmäksi sen jälkeen, kun lähes koko muun kasvukauden ajan lämpötilat olivat pysytelleet tavallista korkeampina. Myös koko syyskuun keskilämpö jäi hieman normaalia kylmemmäksi. Ero vallinneen ja normaalin lämpötilan välillä vaihteli 0—1° välillä. Lokakuun alkupuolisko oli niin ikään normaalia kylmempi. Erot normaaliin lämpötilaan vaihtelivat 0—2.5° välillä. Suhteellisesti kylmintä oli Pohjois-Suomessa. Lämpösuhteet ilmoitettiin suotuisiksi suhdeluvulla 98.4 % (syyskuussa 98.7 %) tapauksista.

Syyskuun 8. päivän tienoilla alkanut pouta-kausi jatkui keskeytyksettä aina kuukauden 25. päivän tienoille saakka. Sen jälkeen esiintyi maan eri puolilla sateita. Koko kuukauden sademäärät jäivät keskimäärin kuitenkin noin neljänneksen normaaleja sademääriä pienemmiksi. Eräillä alueilla, kuten Tampereen seuduilla, satoi koko kuukauden aikana vain 6.7 mm, kun normaalisademäärä tällä alueella on 68 mm. Lokakuun alkupäivät olivat enimmäkseen poutaisia, samoin 12. päivästä alkaen paitsi Itä-Suomessa, missä tänä aikana satoi 11—14 mm. Kertomuskauden sadesuhteet on ilmoitettu tyydyttäväksi 61.6 %:lla (syyskuulla 38.7 %) tapauksista. Liian vähän on ilmoitettu sataneen 11.4 %:lla (4.0 %) ja liian paljon 27.8 %:lla (57.3 %) tapauksista.

Kasvillisuuden kehitys

Talvehtineet kasvit

Syysvehnä. Syysvehnästä arvioitiin saatavan loka-kuussa suoritettun tiedustelun mukaan noin 1 890 kg hehtaarilta (2 140 kg) ja 70 milj. kg:n koko sato. Koko sadon määrä nousi syyskuun arviosta 2 milj. kg, ollen nyt 28 milj. kg enemmän kuin vuosi sitten. Arvio sadon laadusta oli niin ikään hieman noussut, sillä moitteettoman sadon suhdeluvuksi saatiin nyt 72 % (syyskuussa 68 %, viime vuonna 99 %). Varsinais-Suomessa, missä sato oli laadultaan heikointa, oli suhdeluku nyt 63 % (syyskuussa arvioitiin 56 %). Etelä-Suomen rannikko-alueilla suhdeluku oli 80 %:in tienoilla tai hieman sen yli. Muualla ne olivat selvästi parempia.

Ruis. Rukiin keskisadoksi saatiin 1 800 kg eli myös hieman enemmän kuin syyskuussa. Koko sato oli 199 milj. kg, eli 37 milj. kg enemmän kuin viime vuonna. Sadosta oli laadultaan moitteetonta 88 % (91 %).

Tillgången på arbetskraft

I rapporterna ingick uppgifter om tillgången på arbetskraft för lantbruksarbeten. Enligt dessa var tillgången på arbetskraft dålig i 14.5 % (3.9 %), tillfredsställande i 71.6 % (64.1 %) och god i 13.6 % (29.8 %) av alla fall. För stort utbud förekom ej nämnvärt. Motsvarande tal för föregående år var 2.2 %.

Utredning av skördeutsikterna per den 15 oktober 1960

Väderleksförhållanden

I den extra utredning som publicerats i september konstaterades att månadens första hälft beträffande temperaturförhållandena varit kallare än normalt, efter att temperaturen under nästan hela den tidigare växtperioden varit högre än normalt. Hela september månads medeltemperatur blev litet lägre än normalt. Skillnaden mellan den temperatur som rädde och medeltemperaturen varierade från 0° till 1°. Borjan oktober var även kallare än normalt. Avvikelsen från den normala temperaturen var 0—2.5°. Relativt sett var det kallast i norra Finland. Temperaturförhållandena meddelades som gynnsamma med relations-talet 98.4 % (i september 98.7 %) av alla fall.

Den period av uppehållsväder, som begynte den 8 september, fortsatte oavbrutet allt till den 25. Därefter förekom regn i olika delar av landet. Månadens hela regnmängd var dock ca. en fjärdedel mindre än de normala regnmängderna. I vissa områden t. ex. i Tammerforstrakten, regnade under månaden endast 6.7 mm då den normala regnmängden här är 68 mm. Under de första dagarna i oktober rädde i stort sett uppehållsväder, ävensom från den 12. förutom i östra Finland, där det under denna tid regnade 11—14 mm. Rapportperiodens regnförhållanden har meddelats som gynnsamma i 61.6 % (i september 38.7 %) av alla fall. För litet har det regnat i 11.4 % (4.0 %) och för mycket i 27.8 % (57.3 %) av alla fall.

Växtlighetens utveckling

Övervintrande växter

Höstvete. Vid den förfrågning, som gjorts i oktober, beräknades höstveteskörden till 1 890 kg per hektar (2 140 kg) och totalskörden till 70 milj. kg. Totalskörden steg efter beräkningen i september med 2 milj. kg, utgörande nu 28 milj. kg mera än för ett år sedan. Skördens kvalitet steg även något, ty relationstalet åskådliggörande andelen klanderfri skörd blev nu 72 % (i september 68 %, senaste år 99 %). I Egentliga Finland, där skörden var sämst vad kvaliteten beträffar erhöles nu relationstalet 63 % (i september 56 %). I södra Finlands kustrakter var relationstalet ca. 80 % eller litet över. Annorstädes var talen avgjort högre.

Råg. Rågens medelskörd blev 1 800 kg eller även antingen bättre än i september. Hela skörden var 199 milj. kg, eller 37 milj. kg mera än föregående år. Av skörden var 88 % (91 %) till kvaliteten klanderfri.

Syysrypsi. Syysrypsin ha-sadoksi saatiin 1 175 kg ja koko sadoksi 4 milj. kg. Viime vuoden koko sato oli lähes 25 milj. kg.

Nurmet. Peltoheinän ha-sadoksi arvioitiin nyt sama kuin syyskuussa eli 3 530 kg. Koko sato oli siten 4 019 milj. kg. Sadosta oli laadultaan moitteetonta 88 % (98 %).

Laitumien kunto oli kertomuskaudella edelleen hyvä. Niinpä tyydyttävässä tai hyvässä kunnossa oli laitumista 95.5 % (syyskuussa 99 %, viime vuonna, jolloin laitumet olivat kuivuuden vuoksi heikkokasvuisia, 21 %). Apilan koko siemensadoksi arvioitiin vajaa 1.8 milj. kg. ja timotein siemensadoksi 9.5 milj. kg kuten syyskuullakin.

Keväällä kylvetyt kasvit

Kevätvehnä. Kevätvehnän ha-sadoksi arvioitiin n. 2 100 kg ja koko sadoksi 302 milj. kg. Koko sato oli 102 milj. kg suurempi kuin vuosi sitten. Sadosta oli laadultaan moitteetonta kuitenkin vain 85 % (95 %).

Ohra. Ohran ha-sadoksi saatiin 2 070 kg ja koko sadoksi 439 milj. kg, mikä oli 108 milj. kg enemmän kuin vuosi sitten. Sadon laatua osoittaviksi suhdeluvuksi saatiin 90 % eli enemmän kuin vuosi sitten (85 %).

Kaura. Kauralla arvioitiin ha-sadoksi 2 240 kg ja koko sadoksi 1 096 milj. kg eli 18 milj. kg enemmän syyskuussa arvioidusta määrästä ja 400 milj. kg enemmän kuin viime vuonna. Sadon laatu oli nyt yhtä hyvää kuin vuosi sitten (89 % laadultaan moitteetonta). Kauran nitto päättyi Etelä-Suomessa vasta syyskuun kolmannella viikolla, ja keskimäärin koko maassa 16.9 mennessä.

Seosvilja. Seosviljan ha-sato oli 2 060 kg ja koko sato 50 milj. kg kuten syyskuun arviossa, mutta 18 milj. kg enemmän kuin vuosi sitten. Seosviljan korjuu tapahtui samanaikaisesti kauran pellolta korjuun kanssa.

Herneen ha-sadoksi saatiin 1 570 kg ja koko sadoksi 7.5 milj. kg kuten syyskuulla. Sadosta oli laadultaan moitteetonta 83 % (86 %).

Peruna. Arvio perunan sadosta nousi edelleen siten, että ha-sato oli syyskuun arviota noin 1 100 kg suurempi. Koko sato oli sen vuoksi lähes 100 milj. kg suurempi eli 1 843 milj. kg, mikä oli viime vuoden satoa 765 milj. kg suurempi. Korkein keskimääräinen ha-sato, lähes 25 000 kg/ha, arvioitiin saatavan Kymenlaakson mvs:n alueella. Toiseksi paras tulos oli Keski-Pohjanmaan mvs:n alueelta (23 500 kg). Alhaisin ha-sato saatiin Suomen Talousseuran alueella (17 500 kg). Sadon laatu sen sijaan arvioitiin osin vieläkin huonomaksi kuin syyskuussa. Suhdeluvuksi nimittäin saatiin 83 % (86 %). Huonolaatuisinta perunasato oli Suomen Talousseuran (61 %), Varsinais-Suomen (74 %), Uudenmaan rannikon (73 %) ja Itä-Hämeen (77 %) alueilla. Laadultaan parhaat sadot saatiin Koillis- ja Pohjois-Suomen alueilla. Perunan nosto saatiin yleisesti päätökseen 26. 9. mennessä. Maan eteläosissa nosto päättyi kuun loppuun mennessä, muualla syyskuun kolmannella viikolla. Nostotyöt voitiin aloittaa yleisesti syyskuun puolivälin tienoilla, Pohjois-Suomessa jälleen viikkoa aikaisemmin.

Höstrypsi. Höstrypsens ha-skörd blev 1 175 kg och totalskörden 4 milj. kg. Senaste års totala skörd var närmare 25 milj. kg.

Vallar. Vallhöets ha-skörd uppskattades till det samma som i september eller 3 530 kg. Hela skörden var sålunda 4 019 milj. kg. Av skörden var 88 % (98) till kvaliteten klanderfri.

Betena var fortsättningsvis i gott skick. Sålunda var 95.5 % (i september 99 %, senaste år, då betena på grund av torkan växte dåligt 21 %) i tillfredsställande eller gott skick. Klöverfröskörden uppskattades totalt till närmare 1.8 milj. kg och timotejfröskörden till 9.5 milj. kg såsom i september.

På våren sådda växter

Vårvete. Vårvetets ha-skörd uppskattades till 2 100 kg och den totala skörden till 302 milj. kg. Totalskörden var 102 milj. kg större än för ett år sedan. Av skörden var dock endast 85 % (95 %) till kvaliteten klanderfri.

Korn. Kornets ha-skörd blev 2 070 kg och totalskörden 439 milj. kg, vilket var 108 milj. kg mera än för ett år sedan. Relationstalet utvisande skördens kvalitet blev 90 % eller högre än för ett år sedan (85 %).

Havre. Havrens ha-skörd uppskattades till 2 240 kg och totalskörden till 1 096 kg eller 18 milj. kg mer än vad som kalkylerats i september och 400 milj. kg mer än föregående år. Skördens kvalitet var nu lika god som för ett år sedan (89 % till kvaliteten klanderfri). Havreskörden slutfördes i södra Finland först den tredje veckan i september och i medeltal i hela landet den 16. 9.

Blandsäd. Blandsädens ha-skörd var 2 060 kg och totalskörden 50 milj. kg såsom i septemberrapporten, men 18 milj. kg mera än för ett år sedan. Blandsädens skörd skedde samtidigt som havreskörden.

Ärternas ha-skörd blev 1 570 kg och totalskörden 7.5 milj. kg, såsom i september. Av skörden var 83 % (86 %) till kvaliteten klanderfri

Potatis. Kalkylen över potatisskörden steg ytterligare sålunda, att ha-skörden var 1 100 kg större än vad, som kalkylerats i september. Hela skörden blev därför närmare 100 milj. kg större eller 1 843 milj. kg, vilket är 765 milj. kg större än senaste års skörd. Den högsta medelhektarskörden närmare 25 000 kg/ha beräknas man få inom Kymenlaakso lbs. område. Det andra bästa resultatet i ordningen låg inom Keski-Pohjanmaa lbs. område (23 500 kg). Den lägsta ha-skörden erhöles inom Finska Hushållningssällskapets område (17 500 kg). Skördens kvalitet uppskattades däremot till ännu sämre än i september. Talet blev nämligen nu 83 % (86 %). Sämst till kvaliteten är potatisskörden inom Finska Hushållningssällskapets (61 %) Varsinais-Suomi lbs. (74 %) och Itä-Häme lbs. (77 %) områden samt Nylands kusttrakter (73 %). Kvalitativt sett erhöles de bästa skördarna i nordöstra och norra Finland. Potatisupptagningen slutfördes allmänt före den 26. 9. I landets södra delar slutfördes upptagningen vid månadens slut, annorstädes under den tredje veckan i september. Upptagningen kunde allmänt påbörjas vid medlet av september, i norra Finland igen en vecka tidigare.

Sokerijuurikkaan ha-sadoksi arvioitiin 24 630 kg. Arvio nousi syyskuulta 1 800 kg/ha. Koko sato oli siten 368 milj. kg eli 28 milj. kg enemmän kuin syyskuulla ja 110 milj. kg enemmän kuin vuosi sitten. Nostotyöt voitiin aloittaa yleisesti syys—lokakuun vaihteessa ja saattaa päätökseen lokakuun puoliväliin mennessä.

Rehujuurikasvien ha-sadot arvioitiin seuraaviksi: lanttu 30 450 kg, turnipsi 35 240, rehujuurikas 31 330 kg ja naattinauris 40 380 kg. Vastaavat koko sadot olivat seuraavat: lanttu 173 (117), turnipsi 106 (66), rehujuurikas 20 (11) ja naattinauris 258 (61) milj. kg. Lueteltujen rehujuurikasvien koko sato oli yhteensä 548 (255) milj. kg. Nostotyöt suoritettiin yleisesti syyskuun viimeisellä ja lokakuun ensimmäisellä viikolla.

Vihantarehun ha-sadoksi arvioitiin 19 630 kg ja koko sadoksi 298 (175) milj. kg.

Rehukaalin ha-sadoksi saatiin 39 630 kg ja koko sadoksi 61 (35) milj. kg.

Rehurapsin ha-sadoksi saatiin 28 240 kg ja koko sadoksi 28 (17) milj. kg. Korjuutyöt tapahtuivat samaan aikaan kuin juurikasvien nostotyöt.

Esitetyn numeroaineiston perusteella voidaan todeta leipäviljasadon suuruudeksi 571 milj. kg ja rehuviljasadon suuruudeksi 1 585 milj. kg. Kasvukauden koko sato oli rehuysiköissä ilmoitettuna 4 913 milj. ry eli 2 122 ry/korjattua peltotehtaaria kohti. Viime vuoden vastaava luku oli 1 565 ry. Sadon lisäys peltotehtaaria kohti on siten noin 35.6 % viime vuodesta. Näitä määrittäen suhteellisen suuria satotuloksia arvosteltaessa on kuitenkin otettava huomioon, että leipäviljan, heinän ja perunan sadot ovat laadultaan tuntuvasti huonompia kuin vuosi sitten. Rehuviljasadon laatu on likimain samaa luokkaa kuin viime vuonna.

Syysskynnot. Ilmoituksista saatujen selvitysten mukaan oli keskimäärin koko maassa noin kolmasosa syysskynnoista suorittamatta 15. päivänä lokakuuta. Pohjois-Suomessa suhde oli vain 1/5, Keski-Suomessa 1/4 ja Etelä-Suomessa 2/5.

b. Viljelykasvien sadot 1960

Edellä on esitetty katsaukset satotoiveiden kehitykseen kasvukauden aikana 1960.

Lopullisesti saadut viljelykasvien ha-sadot kiloissa ja koko sadot miljoonissa kiloissa esitetään vuosilta 1959 ja 1960 sekä keskimäärin vuosilta 1959—60 taulukossa 35. Satotiedustelun yhteydessä kysyttiin myös, millä sadon käsittelyn asteella satotulokset on ilmoitettu.

Taulukossa 36 esitetään tärkeimpien viljelykasvien ha-sadot maanviljelysseuroittain ja viljelmänsuuruusluokittain vuonna 1960, ja taulukossa 37 vastaavat koko sadot.

246. Tärkeimpien viljakasvien ja perunan sadon käyttö

Vehnän, rukiin, ohran, kauran ja perunan sadon käyttöä osoittavat suhdeluvut on laskettu maanviljelysseura-alueittain ja viljelmänsuuruusluokittain tau-

Sockerbetans ha-skörd uppskattades till 24 630 kg. Kalkylen steg sedan september med 1 800 kg/ha. Total-skörden blev sålunda 368 milj. kg eller 28 milj. kg högre än i september och 110 milj. kg högre än för ett år sedan. Upptagningen kunde vidtaga allmänt vid månadsskiftet september—oktober och slutföras intill medlet av oktober.

Foderrotfrukternas ha-skördar uppskattades motsvarigt: kälrot 30 450 kg, turnips 35 240 kg, foderbeta 31 330 kg och blastrova 40 380 kg. De motsvarande totalskördarna blev följande: kälrot 173 (117), turnips 106 (66), foderbeta 20 (11) och blastrova 258 (61) milj. kg. De uppräknade foderrotfrukternas totala skördar var sammanlagt 548 (255) milj. kg. Upptagningen skedde allmänt den sista veckan i september och den första veckan i oktober.

Grönfödrets ha-skörd kalkylerades till 19 630 kg och totalskörden till 298 (175) milj. kg.

Foderkälens ha-skörd blev 39 630 kg och totalskörden 61 (35) milj. kg.

Foderrapsens ha-skörd var 28 240 kg och totalskörden 28 (17) milj. kg.

Upptagningen skedde samtidigt med rotfruktsupptagningen.

På basen av det framförda siffermaterialet kan brödsädesskördens storlek kalkyleras till 571 milj. kg och fodersädesskördens storlek till 1 585 milj. kg. Växtperiodens hela skörd är uttrycket i foderenheter 4 913 milj. fe eller 2 122 fe/per skördad hektar åker. Senaste års motsvarande tal var 1 565 fe/ha. Skördeökningen per hektar är således 35.6 % jämfört med föregående år. Då man värdesätter dessa till kvantiteten rätt stora skördetal, bör man dock ta i beaktande, att brödsädes-, hö- och potatis-skörden är ur kvalitetssynpunkt märkbart sämre än för ett år sedan. Foderskördens kvalitet är i det närmaste av samma klass som föregående år.

Höstplöjningen. Av de från rapporterna erhållna utredningarna var i medeltal i hela landet ca. en tredjedel av höstplöjningen utförd den 15 oktober. I norra Finland var förhållandet bara 1/5, i mellersta Finland 1/4 och i södra Finland 2/5.

b. Odlingsväxternas skördar år 1960

I det föregående har anförts översikter över skördeutvecklingens utveckling under växtperioden år 1960.

De definitivt erhållna odlingsväxternas ha-skördar i kilogram och totalskördarna i milj. kg. anföras för åren 1959 och 1960 samt i medeltal för åren 1959—60 i tabell 35. I samband med skördeförfrågningsfrågades även, på vilket stadium av skördens behandling skörde-resultaten hava uppgivits.

I tabell 36 anføres de viktigaste odlingsväxternas ha-skördar per lantbrukssällskap och per brukningsenhetstorleksklasser år 1960 och i tabell 37 motsvarande totalskördar.

246. Användningen av de viktigaste spannmålsväxternas och potatisens skörd

Relationstalen utvisande vete-, råg-, korn-, havre- och potatis-skördens användning har uträknats lantbrukssällskapsvis och per brukningsenhetstorleksklas-

lukkoon 38. Tulosten esittämistapa on tällä kertaa vielä sama kuin aikaisempina vuosina. Tästä lähtien tullaan esittämistapaa jonkin verran muuttamaan sen vuoksi, että vuodesta 1960 sadon käytön selvittelyssä siirryttiin taseen tapaiseen tiedustelumuotoon, jossa lähtökohdiana on edellisen satovuoden varastotilanne tiedusteluvuoden alkaessa; tähän lisätään saatu sato ja ostetut erät, minkä jälkeen summasta vähennetään myydyt erät ja siemeneksi, ruokataloudessa ja rehuksi käytetyt erät, jolloin päädytään tiedusteluvuoden loppuvarastoon ilman varastoimistappioita. Loppuvarastoksi on kuitenkin merkittävä tiedusteluhetken tilanne, jolloin lasketun ja ilmoitetun varastotilanteen ero likimain osoittaa varastointiajan tappioita. Satovuonna 1960—61 tullaan alussa mainittujen satojen käyttö esittämään ainakin koko maan osalta myös kilomääräisenä taselaskelmana. Samalla selvitetään erikseen erilaisten viljatuotteiden ja väkirehujen käyttömäärät.

25. Kotieläinten lukumäärät ja tuotokset

251. Kotieläinten lukumäärät

Taulukossa 39 esitetään kotieläinten lukumäärät 15. kesäkuuta ja 15. joulukuuta 1960 sekä keskimäärin vuosina 1956—60 eläinlajeittain yhteensä ja 100 pellon ha kohti. Tulosten mukaan on hevosten luku edelleen vähentynyt vuoteen 1960 mennessä. Kun v. 1950 hevosia oli yhteensä 16.6 kpl 100 ha kohti, oli niitä v. 1960 enää 9.5. Vähentyminen on 7.1 hevosta.

Taulukoissa 40—44 esitetään kotieläinten luvut eläinryhmittäin maanviljelysseura-alueittain ja viljelmän suuruusluokittain vuonna 1960 toimeenpannun otantalaskennan mukaan.

252. Kotieläinten tuotosarviot

Kotieläinten tuotosten suuruuden arvioiminen on vaikeasti ratkaistava maataloustilastollinen ongelma sen vuoksi, että koko tuotosten tai olisiko sanottava alkutuotosten suuruuden luotettava mittaaminen tuottaa lähes voittamattomia vaikeuksia. Vaikka sadonkin suuruuden ja käytön arvioinnissa esiintyy monia vaikeasti selvitettäviä kysymyksiä, saadaan sato kuitenkin likimain yhden, melko lyhyen ajanjakson puitteissa, mikä helpottaa ensitietojen saantia. Myös sadon käyttö tapahtuu pääosiltaan nykyään jaksottaisesti suurempina erinä, joiden tilastointi on mahdollista pitempäänkin (nykyään 1 vuoden) ajanjaksojen päätyttyä. Toisin on asianlaita kotieläinten tuotosten kanssa. Tuotokset saadaan lihatuotosta lukuunottamatta pieninä päivittäisinä ja vielä eri suuruisina erinä vuoden eri aikoina, joten niiden määrän arvioiminen pitemmän ajanjakson jälkeen ei anna luotettavaa tulosta. Myös tuotteiden käyttö tapahtuu vähitellen ja varsinkin viljelmien omiin tarpeisiin, kuten ruoka- ja rehutalouteen tuotteista päivittäisistä määristä suoraan, joten näidenkin erien jälkikäteen arvioiminen tuottaa suuria vaikeuksia. Tosin jo 1950-luvulla laadittiin maidon ja kananmunien tuotos- ja käyttöarvioita, mutta kun ei ole tar-

ser i tabell 38. Resultaten anföres ännu denna gång på samma sätt som de tidigare åren. Härefter skall anföringsättet en aning ändras beroende på att man år 1960 övergick till att använda en om balansräkning påminnande enkätmetod vid utredning av skördens användning, vid vilken utgångspunkten är föregående skördeårs lagertillgångar, då enkätåret börjar; till dessa adderas den erhållna skörden och köpta partier, varefter från summan avderas de försålda partierna och till utsäde, i hushållet och till foder använda mängder, varvid man erhåller enkätårets slutlager utan lagringsförlust. Som slutlager skall dock antecknas situationen vid enkättidpunkten, varvid skillnaden mellan de uträknade och de meddelade lager till gångarna närmelsevis utvisar förlusterna under lagringstiden. Under skördeåret 1960—61 skall användningen av de i början nämnda skördarna anföras åtminstone för hela landets del som en balanskalkyl med kilogramsenheter. Samtidigt utredes skilt de använda mängderna av olika spannmålsprodukter och kraftfoder.

25. Husdjurens antal och produktion

251. Husdjurens antal

I tabell 39 anföres husdjurens antal den 15 juni och 15 december 1960 samt medeltalen åren 1956—60 per djurslag sammanlagt och per 100 ha åker. Enligt resultatet har hästarnas antal fortgående minskat till år 1960. Då år 1950 per 100 ha åker sammanlagt fanns 16.6 hästar, utgjorde deras antal år 1960 endast 9.5. Minskningen är 7.1 hästar.

I tabellerna 40—44 anföras husdjurens antal per djurgrupp och lantbrukssällskap och brukningsenhetstorleksklass enligt den år 1960 verkställda lantbruksräkningen.

252. Skattningen av husdjurens produktion

Skattningen av husdjursproduktionens storlek är ett lantbruksstatistiskt problem, som är mycket svårt att lösa beroende på att mätningen av totalproduktionens eller bör man kanske säga ursprungsproduktionens storlek förorsakar nästan oöverkomliga svårigheter. Om också vid skattandet av skördens storlek och dess användning förekommer många svårutredda frågor, erhålles dock skördeprodukterna till största delen inom förloppet av en rätt kort tidsperiod, vilket underlättar erhållandet av primäruppgifter. Därtill användes skörden numera till en stor del periodvis i större partier, vars skattning är möjlig också vid större (numera 1 års) perioders slut. Annorlunda förhåller det sig med husdjurens produktion. Produkterna erhålles med undantag av köttprodukterna i små dagliga poster, som dessutom är olika stora under olika årstiden, varvid uppskattandet av deras storlek efter en längre tidsperiods slut ej ger tillförlitligt resultat. Användningen av produkterna sker även småningom och i synnerhet för brukningsenheternas egna behov såsom i hushållet och till foder direkt av de producerade dagliga mängderna, varför skattandet av dessa olika mängder förorsakar stora svårigheter. Skattningar av mjölk- och äggpro-

koin tunnettu erien kausivaihteluita, katsottiin arviot epävirallisiksi, eikä niitä ole tähän mennessä sisällytetty viralliseen maataloustilastoon.

Maidon ja kananmunien sekä tuotosmäärien että niiden kausivaihteluiden suuruuden luotettavaa arviointia silmällä pitäen pantiin vuoden 1960 otantalaskennan yhteydessä toimeen vuoden kestävä otantatiedustelu. Se aloitettiin heinäkuun alusta ja jatkui vuoden 1961 kesäkuun loppuun postitiedusteluna siten, että joka kuukauden 5., 15. ja 25. päivänä 1/6-näytteeltä eli noin 4 000 viljelmältä kerättiin tietoja tiedustelupäivän lehmäluvusta ja niiden päivän aikana lypsämästä koko maitomäärästä sekä maidon käytöstä eri tarkoituksiin. Tällöin oli ilmoitettava, paljonko maidosta vietiin meijeriin, myytiin muualle tinkimaitona tai satunnaisesti ja käytettiin ruokataloudessa, kotieläimille ja kotivoin sekä juuston valmistukseen. Edelleen lomakkeessa kysyttiin kanojen lukumäärää, tiedustelupäivän koko munatuotosta ja paljonko munia käytettiin tiedustelupäivänä omassa taloudessa. Teknillisesti tiedustelu järjestettiin siten, että otantalaskennan näyte jaettiin kuuteen osaan ja yhdelle tällaiselle osalle lähetettiin lomakkeet joka toisen kuukauden johonkin edellä mainittuun, mutta kuitenkin aina samaan päivään mennessä. Siten esimerkiksi ne 4 000 viljelmää, joille ensimmäisen kerran lähetettiin lomakkeet 5. 7., saivat seuraavat lomakkeet 5. 9., 5. 11., 5. 1., 5. 3. ja 5. 5. ja ne, joille ensimmäisen kerran lähetettiin lomakkeet esimerkiksi 25. 8., saivat seuraavat lomakkeet 25. 10., 25. 12., 25. 2., 25. 4. ja 25. 6. Kuukausittaiset tuotos- ja käyttömäärät voitettiin siten laskea noin 12 000 viljelmän näytteen perusteella. Käytännössä ei näyte muodostunut näin suureksi, eillä postitiedustelun käyttäminen aiheutti keskimäärin noin 25 %:n vastaamisen laiminlyönnin. Itse tuloksiin tämä ei kuitenkaan ole aiheuttanut testausten mukaan sanottavia muutoksia.

Tiedustelun tulokset osoittivat ensinnäkin maitotuotoksen olevan suurimmillaan kesäkuulla ja pienimmillään marraskuulla ja lähes pienimmillään joulukuulla. Meijereihin viedyn maidon määrät vaihtelevat kuukaudesta toiseen erittäin tarkoin koko tuotoksen vaihteluiden mukaisesti. Kun myös muiden käyttöerien määrät ovat suurimmillaan kesäkuussa, jolloin tapahtuu vuositilaston ensimmäinen tiedustelu ja pienimmillään joulukuulla, jolloin tapahtuu toinen päätiedustelu ja määrien muutokset ovat kuukaudesta toiseen melko tasaisia, on mahdollista laskea vuoden koko maitotuotosarvio, kun tiedetään yhden päivän tuotos kesä- ja joulukuulta. Tiedustelulomakkeisiin onkin sisällytetty tätä tarkoittavat kysymykset ja tulosten perusteella on voitu laskea koko vuoden maitotuotos siten, että meijeritilastosta (täydellinen tiedustelu) saatuun, meijerien yhteensä vastaanottamaan maitomäärään lisätään muut käyttöerät, jotka lasketaan puolittamalla kesä- ja joulukuun otantaliedustelujen yhden päivän käyttöerien summat ja kertomalla osamäärät asianomaisen vuoden päivien lukumäärällä. Vuodelta 1960/61 tämä arviointimenetelmä antoi hyvin tarkasti saman tuloksen kuin edellä selostettu kuukausitiedustelu. Maitotuotoksen arviointi suoritetaankin tästä lähtien esitetyllä tavalla. Itse asiassa jo 1950-luvulla käytetty arviointitapa on osoittautunut tarkistusten jälkeen niin hyväksi, ettei

duktionens storlek och produkternas användning har dock gjorts redan under 1950-talet, men då man ej exakt har känt till produktionens säsongvariationer, ansågs skattningarna vara inofficiella och de har ej tills dato ingått i den officiella lantbruksstatistiken.

I avsikt att erhålla en tillförlitlig skattning både av mängden producerad mjölk och ägg och av säsongvariationens storlek verkställdes i samband med stickprovskräkningen år 1960 en stickprovsenkät, som räckte ett år. Den påbörjades i början av juli och fortgick till slutet av juni år 1961 som en postenkät, sålunda att den 5., 15. och 25. var månad insamlades från 1/6 eller 4 000 av urvalets brukningsenheter uppgifter om antalet kor och den totala mjölmängd de producerat och mjölkens användning för olika ändamål. Därvid skulle man meddela huru mycket av mjölken föres till mejeri, säljes på annat håll som betingsmjölk eller tillfälligt och huru mycket som konsumeras i hushållet, utfodras åt husdjuren samt användes för framställning av bondsmör och -ost. I blanketten efterfrågades dessutom antalet hönor, förfrågningsdagens äggproduktion och hur mycket ägg denna dag konsumerades i eget hushåll. Tekniskt sett ordnades enkäten så att stickprovskräkningens urval delades i sex delar och till en sådan del utsändes blanketterna varannan månad före något av ovannämnda, men dock städse samma datum. Sålunda erhöi de 4 000 brukningsenheter, till vilka blanketterna först utsändes eller den 5. 7., de följande blanketterna den 5. 9., 5. 11., 5. 1., 5. 3. och 5. 5. och de, till vilka blanketterna först utsändes den 25. 8., erhöi de följande blanketterna den 25. 10., 25. 12., 25. 2., 25. 4. och 25. 6. De månatliga producerade och konsumerade mängderna kunde sålunda uträknas på basen av ett urval om 12 000 brukningsenheter. I praktiken blev ej urvalet så stort, ty då postenkät användes underlät ca. 25 % att besvara förfrågingen. Detta har dock ej enligt testningar förorsakat nämnvärda förändringar av själva resultatet.

Resultaten av enkäten utvisade för det första att mjölkproduktionen är som störst i juni och minst i november och nära minimum i december. De till mejerierna levererade mjölmängderna varierar från månad till månad särdeles noggrant i samma mån som totalproduktionen. Då även de på annat sätt använda mjölmängderna är störst i juni, när årsstatistikens första enkät äger rum och minst i december, när den andra huvudenkäten sker och mängderna varierar från månad till månad rätt jämnt, är det möjligt att framdeles uträkna den totala mjölkproduktionsskattningen för hela året, när man vet produktionen under en dag i juni och december. I förfrågningsblanketterna har detta gällande frågor även inrymts och på basen av resultatet har man kunnat uträkna den totala mjölkproduktionen under året sålunda, att till de från mejeristatistiken erhållna (fullständig enkät), av mejerierna totalt mottagna, mjölmängderna adderas de andra använda mängderna, vilka uträknas genom att summan av de använda mjölmängderna under en dag i juni och en dag i december divideras med 2 och kvoten därefter multipliceras med antalet dagar under respektive år. Året 1960/61 gav denna skattningsmetod mycket exakt samma resultat som förenämnda månadsenkät. Skattningen av mjölkproduktionen skall även ske härefter på förenämnt sätt. I själva verket har den skattnings-

korjaamisia taaksepäin ole tarvinnut suorittaa. Nyt käyttöön hyväksyty tapa on kuitenkin paljon yksinkertaisempi ja vähemmän altis arvioimisvirheille.

Taulukossa 45 esitetään maitotuotos ja maidon käyttö vuodesta 1955 alkaen kalenterivuositain. Lukuja tarkasteltaessa on otettava huomioon, että vuosina 1955—59 muut käyttöerät kuin meijeriin myynti käsittävät arviot vain yli 2 ha peltoa sisältäneiltä viljelmiltä ja alle 2 ha peltoa käsittäneiden viljelmien maidon käyttö on arvioitu erikseen. Vuodesta 1960 alkaen myös alle 2 ha peltoa käsittäneet viljelmät ovat sisällyneet näytteeseen, minkä vuoksi erikseen arvioimisesta on voitu luopua ja erin sisältyy näin ollen kaikkien viljelmien maidon käyttö.

Kananmunatuotosten arvioimisessa käytetty menetelmä on periaatteessa samanlainen kuin maitotuotosten arvioimisessa käytetty. Tiedusteluajankohdat ovat samat eli kesä- ja joulukuu. Yhden päivän tuotoksen asemesta hankitaan ensitiedot yhden viikon tuotoksesta. Kun kausivaihtelun suurin määrä sattuu joulukuulle ja pienin määrä kesäkuulle, voidaan vuoden keskituotos kanaa kohti päivässä laskea siten, että tiedustelujen antamat tulokset jaetaan seitsemällä, osamäärät jaetaan edelleen vastaavien ajankohtien kanaluviilla ja näin saatujen osamäärien summa puolitetaan. Kertomalla vuoden keskituotos kanaa kohti päivässä saman vuoden keskimääräisellä kanaluviilla ja saatu tulo vuoden päivien luvulla, saadaan tuotettujen munien koko määrä vuoden aikana. Tämä tuotos muunnetaan kiloiksi kertomalla 0.056:lla eli yhden munan painolla. Taulukossa 45 esitetyt munatuotosarviot on laskettu esitetyllä tavalla vuodelta 1960 ja taaksepäin vuoteen 1955 saakka, jolloin aikaisemmin tehdyt arviot muuttivat suhteellisen paljon.

Lihatuotosarviot perustuvat kaikilta teurastamoilta kuukausittain saatuihin ilmoituksiin lisättyinä niillä teurastusmäärillä, jotka ovat tapahtuneet viljelmillä, ja jotka tiedustellaan puolivuositain kesä- ja joulukuun otantatiedusteluissa. Vuoden koko lihatuotosarvio koostuu siten vuoden alku- ja loppupuoliskon osarvioista ja käsittää erikseen naudanlihan, sianlihan, lampaanlihan, hevosenlihan ja siipikarjanlihan arviot, kuten taulukosta 46 on todettavissa.

Edellä esitettyjen tuotosten perustana olevien tiedustelutulosten arviot esitetään taulukoissa 47—52.

26. Puutarhatalous

261. Puutarha-alan käyttö viljelmillä

Puutarhanviljelystä viljelmillä kerättiin tietoja sekä päälomakkeella että erillisellä puutarhalomakkeella. Edellinen täytettiin myös puutarhanviljelyn osalta kaikilta otantalaskennan näytteeseen poimituilta viljelmiltä, joten taulukoissa 53—54 esitettävät tulokset osoittavat viljelmien puutarhatalouden laajuuden ja puutarhoissa viljeltyjen kasvien joko lukumäärän tai viljelyalan. Näytteessä ovat mukana kaikki viljelmät,

metod, som använts under 1950-talet, visat sig efter kontrollräkning vara så noggrann, att korrigering bakåt i tiden ej behöver ske. Det nu för användning godkända sättet är dock mycket enklare och mindre utsatt för skattningsfel.

I tabell 45 anföres mjölkproduktionen och mjölkens användning från år 1955 kalenderårsvis. Då man granskar resultatet bör man beakta att under åren 1955—59 omfattar uppgifterna om de andra utom de till mejeriet försälda mängderna endast brukningsenheter med över 2 ha åker och att användningen av mjölken på brukningsenheter under 2 ha har skattats skilt. Efter år 1960 ingår även brukningsenheter med under 2 ha i urvalet, varför man ej behöver skatta skilt och i mängderna ingår sålunda mjölkkanvändningen på alla brukningsenheter.

Den vid skattningen av äggproduktionen använda metoden liknar i princip den, som använts vid skattningen av mjölkproduktionen. Förfrågningstidpunkterna är desamma eller juni och december. I stället för en dagsproduktion införskaffas uppgifter om produktionen under en vecka. Då säsongvariationens maximum inträffar i december och minimum i juni, kan medelproduktionen per höna under året uträknas så att resultatet av enkäterna divideras med 7 kvoterna divideras ytterligare med antalet honor respektive tidpunkt och den sålunda erhållna summan av kvoterna divideras med 2. Då årets medelproduktion per höna och dag multipliceras med samma års medelhönsantal och den erhållna produkten multipliceras med antalet dagar i året, erhålles antalet producerade ägg totalt under året. Denna produktion förvandlas till kilogram genom multiplikation med talet 0.056 utgörande vikten av ett ägg. De i tabell 45 anförda skattningarna av äggproduktionen har uträknats på det anförda sättet från år 1960 och bakåt allt till år 1955, varvid de tidigare gjorda skattningarna förändrades relativt mycket.

Skattningarna av köttproduktionen baserar sig på de meddelanden, som månatligen erhållits från slakterierna, varvid det kött, som slaktats på brukningsenheter och vilket efterfrågas halvårsvis vid enkäterna i juni och december adderas till. Skattningen av hela köttproduktionen under året består sålunda av det första och det senare halvårets delskattningar och omfattar skilt skattningarna av nötkött, svinkött, fårkött, hästkött och fjäderfäkött, vilket framgår av tabell 46.

Dessa ävensom de skattningar av enkätresultatet; vilka utgör bas för förenämnda produktionstal, anföres i tabellerna 47—52.

26. Trädgårdsbruket

261. Trädgårdsarealens användning på brukningsenheter

Uppgifter om trädgårdsodlingen på brukningsenheter insamlades både med huvudblanketten och med en skild trädgårdsblankett. Den förra ifylldes även för trädgårdsodlingens del på alla i urvalet uttagna brukningsenheter, varigenom de resultat, som anföres i tabellerna 53—54, utvisar trädgårdsodlingens omfång på brukningsenheter och de i trädgårdarna odlade växternas antal och alternativt odlingsareal. I urvalte

joiden pellon ja puutarhan ala 15. 6. 1960 oli joko yhteensä tai erikseen 0.25 ha tai enemmän. Sen sijaan tätä pienemmät yksiköt ovat jääneet perusjoukon ja siten myös näytteen ulkopuolelle. Tällöin lähinnä pikku puutarhat, kuten omakoti-, palsta- jne.- puutarhat ovat tilaston ulkopuolella. Samasta syystä on myös osa kasvihuoneista, mikäli ne eivät ole olleet riittävän suuria, taulukon 53-lukujen ulkopuolella.

Erillinen puutarhalomake täytettiin sellaisten viljelmien puutarhatalouksista, joiden tuotteita on riittänyt myös myyntiin. Näiden viljelmien muodostamaan perusjoukkoon lisättiin sellaiset mainittua kokoa pienemmät yksiköt, joilla oli kasvihuone. Täten muodostetusta perusjoukosta poimittiin kappaleessa 15 esitetyllä tavalla noin 7 000 puutarhan näyte, jonka perusteella lasketut tulokset on esitetty seuraavissa kappaleissa 262—265. Näidenkin tulosten ulkopuolella ovat edellä tarkoitettut pienpuutarhat. Niin ikään on lukuja tarkasteltaessa ja vertailtaessa otettava huomioon, ettei jälkimmäisen näytteen antamat tulokset tarkalleen sisälly taulukoiden 53—54 tuloksiin, koska perusjoukkoon otettiin mukaan edellä mainitun kasvihuoneen käsittäviä yksiköitä, vaikkei pinta-alarajana pidettyä 0.25 ha oltu saavutettukaan. Tosin näiden kasvihuoneiden vaikutus tuloksia suurentavana on vähämerkityksinen, joten lasketut tulokset osoittavat melko lähelle viljelmien myyntituottoisten puutarhojen olosuhteita vuonna 1960.

262. Puutarha-alan käyttö myyntituottoisissa puutarhoissa

Myyntituottoisten puutarhojen, joista taulukoissa 55—62 käytetään nimitystä kauppuutarhat, tulokset on laskettu kappaleessa 261 mainitun n. 7 000 puutarhan näytteestä Etelä-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan ja Pohjois-Suomen alueilta erikseen. Tiedustelussa käytetyn näytteen poiminen on tapahtunut kappaleessa 15 esitetyn menetelmän mukaisesti. Tulosten tilastollisesta luotettavuudesta on esitetty eräitä arvioita kappaleessa 16.

Taulukon 55 lukujen mukaan on kauppuutarhojen keskikoko ollut 0.22 ha. Puutarhojen alasta on ollut hedelmäpuilla 38 % ja marjapensaille 12 %. Koko alasta on siten tasan puolet ollut näillä kasveilla. Nurmikko- ym. alueilla on pinta-alasta ollut seuraavaksi suurin erä eli noin 17 %. Avomaan vihannes- ja juurikasveilla on alasta ollut 13 %. Peltokasveilla, lähinnä nuorten hedelmätarhojen väilviljelyksinä on puutarhatalouksista vaihdelleet yleisimmän 3—4 %:n välillä. Tämän lisäksi on puutarhojen ulkopuolella viljelty puutarhamansikkaa, vihannes- ja juurikasveja sekä muita puutarhakasveja noin 1 650 ha:lla. Avomaan vihannesten osalta on tässä suhteessa yksityiskohtaisempi erittely taulukossa 57. Lasinalaiset viljelyalat esitetään taulukossa 58. Taulukosta 56 voidaan laskea, että kauppuutarhojen omenapuista on 34 % nuoria, eli alle 7 vuoden. Talvilajikkeiden osuus omenapuukannasta on 42.4 %, syyslajikkeiden osuus 31.6 % ja kesälajikkeiden osuus 18.1 %. Lajikkeeltaan tuntemattomien puiden osuus on siten ollut 7.9 %.

ingår alla brukningsenheter, vars åker- och trädgårdsareal den 15. 6. 1960 var endera tillsammans eller skilt 0.25 ha eller mera. Mindre enheter än förenämnda utelämnades från populationen och således även från urvalet. Härvid ingår ej i statistiken sådana främst mindre trädgårdar såsom egnahems-, parcell- och andra trädgårdar. Av samma orsak saknas även växthusen delvis, ifall de ej varit tillräckligt stora, i de tal tabell 53 utvisar.

En skild trädgårdsblankett ifylldes för sådana trädgårdar, vars produkter även räckt till för avsalu. Till den av dessa enheter bildade populationen fogades ytterligare sådana mindre enheter, vilka hade ett växthus. Av den sålunda erhållna populationen utlottades på i kapitel 15 anført sätt ett ca. 7 000 trädgårdar omfattande urval, på vars bas de uträknade resultaten anförts i de följande kapitlerna 262—265. I det föregående avsedda små trädgårdar är även utanför dessa resultat. Likaså bör man vid granskandet och jämförandet av resultatet beakta, att de resultat det sistnämnda urvalet givit ej exakt ingår i resultaten i tabellerna 53—54, då i populationen medtogs enheter omfattande förenämnda växthus, fastän den nedre arealgränsen 0.25 ha ej överskridits. Dessa växthus inverkan på resultaten som en förstörande faktor är dock av mindre betydelse varigenom de uträknade resultaten rätt väl utvisar förhållandena år 1960 på trädgårdsenheter med avsaluproduktion.

262. Användningen av trädgårdsarealen på trädgårdar med avsaluproduktion

Resultaten för trädgårdar med avsaluproduktion, vilka i tabellerna 55—62 benämnes handelsträdgårdar, har uträknats med hjälp av det i kapitel 261 nämnda urvalet om ca. 7 000 trädgårdar skilt för regionerna Södra Finland, Mellersta Finland, Österbotten och Norra Finland. Lottningen av det urval, som använts i enkäten, har skett enligt den metod, som anförts i kapitel 15. Vissa skattningar av resultatens statistiska tillförlitlighet har anförts i kapitel 16.

Enligt talen i tabell 55 har handelsträdgårdarnas medelareal varit 0.22 ha. Av trädgårdarnas areal har 38 % planterats med äppelträd och 12 % med bärbuskar. Av totalarealen har sålunda jämnt hälften använts för dessa växter. Gräsplaner o. d. områden är följande stora grupp eller 17 %. Grönsaker och rotfrukter på friland har upptagit 13 % av arealen. Med åkerväxter, främst, som mellanodling i unga fruktträdgårdar har 5.6 % av arealen besätts. Övriga växtgruppers arealer har varierat mest vanligt från 3—4 %. Härutöver har utanför trädgården odlats jordgubbar, grönsaker och rotfrukter samt andra trädgårdsväxter på ca. 1 650 ha. För grönsakerna på friland har i detta avseende en mera detaljerad utredning anförts i tabell 57. Arealerna av odlingarna under glas anføres i tabell 58. Av tabell 56 friomgår genom uträkning att av handelsträdgårdarnas äppelträd är 34 % unga eller under 7 år gamla. Vintersorternas andel av äppelträdstammar är 42.4 %, höstsorternas andel 31.6 % och sommarsorternas andel 18.1 %. Träden av okänd sort har således utgjort 7.9 %.

263. Sadot myyntituottoisissa puutarhoissa

Puutarhakasvien sadoista kerättiin ensitietoja kaupapuutarhojen osalta 15. 10. 1960 toimeenpannun posti-tiedustelun avulla, joka kohdistettiin kesäkuun tiedusteluun käytetyille näytteelle. Tällöin tiedusteltiin puutarhojen omistajilta sekä satoatuottavien yksiköiden lukua että niiden koko satoa. Siten esimerkiksi omenasadon selvittämiseksi kysyttiin satoikäisten puiden lukua ja niistä korjattua satoa yhteensä. Vastaavasti kysyttiin koko pinta-alaa, jolta sato oli korjattu ja saadun sadon koko määrää. Näiden ensitietojen perusteella on myöhemmin voitu laskea kesäsadot yksikköä kohti alueittain ja koko maalle. Tulokset esitetään taulukossa 59. Siitä nähdään kaupapuutarhojen koko omenasadon olleen 60 milj. kg. Taulukossa 60 on laskettavissa tästä määrästä olevan noin 44 % talvilajikkeita, 28 % syyslajikkeita, 23 % kesälajikkeita ja 5 % lajikkeeltaan tuntemattomia.

264. Puutarhojen rakenteelliset laitteet

Taulukon 61 mukaan oli kaupapuutarhojen kasvi-huoneiden yhteenlaskettu pinta-ala noin 122 ha. Yleisimpiä olivat leveydeltään 5—10 m:n kasvihuoneet. Niiden keskimääräinen pinta-ala oli noin 200 m². Yli 10 m leveiden kasvihuoneiden keskipinta-ala oli lähes 430 m² ja ryhmähuoneiden lähes 550 m². Alle 5 m leveiden kasvihuoneiden pinta-ala oli keskimäärin 82 m² ja muovikatteisten lähes 180 m².

Ilman lämmityslaitetta olevat lasiset kasvihuoneet olivat pinta-alaltaan noin 150 m² ja muoviset noin 120 m². Lavaikkunoista koottujen kastien keskipinta-ala oli noin 50 m².

Hedelmäkellarien, joissa ei ollut koneellisia jäähdytyslaitteita, keskipinta-ala oli lähes 38 m², mutta 132 m², jos kellarit olivat koneellisesti jäähdytettäviä. Muiden kellareiden keskipinta-ala oli hieman yli 30 m² ja kasvihuoneiden yhteydessä olevien jäähdyttämöjen pinta-ala keskimäärin noin 26 m².

265. Ihmistyövoiman käyttö puutarhataloudessa

Taulukon 62 mukaan kaupapuutarhoissa työskenteli kesäkaudella 1959 vakinaisesti yrittäjäperheen jäseniä 4 000 henkeä ja palkattuja 3 400 henkeä. Lisäksi teki tilapäinen oma väki yli 525 000 työpäivää ja palkattu väki lähes 250 000 työpäivää. Talvikaudella 1959/60 työskenteli puutarhoissa vakinaisesti 2 700 yrittäjäperheen jäsentä ja 1 900 palkattua henkeä. Tilapäinen oma väki teki samana aikana noin 120 000 työpäivää ja palkattu väki hieman yli 60 000 työpäivää. Vaikka siis vakinaisenkin väen määrä talvikautena oli lähes 38 % kesäkauden määrää pienempi, oli tilapäisen työvoiman työpanos vastaavasti noin 77 % pienempi.

27. Eräiden käytössä olleiden koneiden luku

Vuoden 1959 peruslaskennassa kerättiin tietoja traktorien, leikkuupuimakoneiden, autojen, väkilannan levityskoneiden, kasvinsuojeluruiskujen, viljankuivu-

263. Skördarna från trädgårdar med avsaluproduktion

Primäruppgifter om trädgårdsväxternas skördar insamlades för handelsträdgårdarnas del medelst den postenkät, som verkställdes den 15. 10. 1960 och vilken riktades till det urval, som använts i juniengkäten. Härvid frågade man av trädgårdarnas ägare uppgifter både om antalet skördeproducerande enheter och deras total-skörd. Sålunda efterfrågades i och för äppelskördens beräkning antalet äppelträd i produktiv ålder och av dessa erhållen totalskörd. Motsvarigt efterfrågades den totala arealen från vilken skörd bärgats och den erhållna skördens storlek. Medelst dessa primäruppgifter har man senare kunnat uträkna medelskördarna per enhet regionalt och för hela landet. Resultaten anföres i tabell 59. Av denna framgår att handelsträdgårdarnas totala äppelskörd varit 60 milj. kg. Av tabell 60 kan man genom uträkning erhålla vintersorternas andel till 44 % höstsorterna 28 %, sommarsorterna 23 % och andelen av okänd sort till 5 %.

264. Trädgårdens tekniska anläggningar

Enligt tabell 61 var handelsträdgårdarnas sammanlagda växthusareal ca. 122 ha. De 5—10 m breda växthusen var de mest vanliga. Deras medelareal var ca. 200 m². Medelarealen för de över 10 m breda växthusen var närmare 430 m² och för gruppväxthusen närmare 550 m². De under 5 m breda växthusens areal var i medeltal 82 m² och de med plast täckta växthusens närmare 180 m².

Växthusen utan värmeanordningar med glas hade i genomsnitt arealen ca. 150 m² och de med plast ca. 120 m². Av drivbänksfönster ihopfogade kaster hade medelarealen ca. 50 m².

Medelarealen för fruktkällare utan maskinella kylaggregat var närmare 38 m², men 132 m² om källarna maskinellt kunde nedkylas. De övriga källarnas medelareal var litet över 30 m² och de i samband med växthusen befintliga kylrummens areal i medeltal ca. 26 m².

265. Användningen av den manuella arbetskraften i trädgårdsbruket

Enligt tabell 62 arbetade i handelsträdgårdarna under sommarsäsongen 1959 stadigvarande 4 000 medlemmar av företagarfamiljen och 3 400 avlönade personer. Dessutom utförde tillfälligt eget folk över 525 000 dagsverken och löntagare närmare 250 000 dagsverken. Under vintersäsongen 1959/60 arbetade 2 700 medlemmar av företagarfamiljen och 1 900 löntagare stadigvarande i trädgårdarna. Tillfälligt eget folk utförde under samma tid ca. 120 000 dagsverken och löntagare något över 60 000 dagsverken. Fastän således antalet fast anställda personer under vintersäsongen var närmare 38 % lägre än under sommarsäsongen var sen tillfälliga arbetskraftens arbetsinsats motsvarigt 77 % mindre.

27. Antalet vissa i bruk varande maskiner

Vid primärräkningen år 1959 insamlades uppgifter om antalet traktorer, skördetröskor, bilar, konstgödselspridare, växtskyddssprutor, spannmålstorkar, mjölk-

reiden, lypsykoneiden, maidonjäähdyttimien, puunkaato- ja raivaussahojen, puutavaran juonto- ja kuor-
mauslaitteiden sekä moottoripyörien ja mopedi-
en luvusta. Vuoden 1960 otantalaskennassa kone-
tiedustelua laajennettiin tuntuvasti. Taulukosta 63 on nähtävissä
sekä tiedustelulaajuus että tiedustelun tulokset nyt ja
vuoden 1950 maatalouslaskennassa. Taulukossa 64
esitetään koneiden lukumäärän jakautuminen maan-
viljelysseura-alueittain ja viljelmäsuuruusluokittain.
Luvut sisältävät sekä viljelmien omat että yhteiskäyt-
töiset koneet.

28. Ihmistyövoiman käyttö

Vuoden 1959 peruslaskennassa kerättiin tietoja vil-
jelmillä vakinaisesti asuneiden ja muiden viljelmillä
vakinaisesti työskennelleiden henkilöiden luvusta ja
työpanoksesta ajalta 16. 6. 1958—15. 6. 1959. Ihmis-
työvoiman käyttöä koskevaa tiedustelua laajennettiin
vuoden 1960 otantalaskennassa kahdella osatieduste-
lulla siten, että vuoden alkupuoliskolta kerättiin ensi-
tiedot kesäkuun ja vuoden loppupuoliskolta joulukuun
puolivälin jälkeen sanottuihin ajankohtiin päättyviltä
puolivuosijaksolta. Laajennus käsitti lähinnä työ-
panoksen selvittelyn työlajeittain sekä viljelmällä että
sen ulkopuolella tehtyjen töiden osalta. Viljelmällä teh-
dyt työt jaettiin työpäivinä: a) peltoviljely-, puutarha-
ja karjataloustöihin, b) metsänhaku- ja ajotöihin,
c) metsänparannustöihin, d) uudisrakennustöihin, e) ra-
kennusten kunnossapitotöihin, f) perusparannustöihin,
g) kotitaloustöihin, h) kalastukseen ja metsästykseen,
i) luonnontuotteiden keruutöihin sekä j) kotiteollisuus-
töihin. Työt viljelmän ulkopuolella jaettiin työpäivinä:
a) maataloustöihin, b) metsätalous- ja uittotöihin,
c) teollisuus- ja käsitöihin, d) talonrakennustöihin,
e) maa- ja vesirakennustöihin, f) töihin kaupan jne.
palveluksessa, g) töihin liikenteen palveluksessa, h) koti-
taloustöihin, i) töihin kunnallisissa jne. luottamustehtä-
vissä ja j) muihin edellä mainitsemattomiin töihin.
Kunkin mainitun työlahin kohdalla työpäivät jaettiin
edelleen viljelijän ja hänen puolisonsa, perheenjäsen-
ten ja sukulaisten, vakinaisesti palkattujen a) viljelmällä ja
b) viljelmän ulkopuolella asuvien sekä tilapäisesti pal-
kattujen miesten, naisten ja lasten kesken.

Tiedustelun tulokset julkaistaan kolmena taulukko-
ryhmänä.

281. Viljelmillä vakinaisesti asuneiden henkilöiden luku

Viljelmillä vakinaisesti asuneiden perheenjäsen-
ten ja sukulaisten luku on taulukon 65 mukaan ollut vuonna
1960 noin 1.2 miljoonaa henkeä. Viljelijäperheeseen
kuulumattomia, vakinaisesti palkattuja henkilöitä on
ollut vain vajaa 40 000. Näistä on noin 30 000 asunut
viljelmillä.

282. Työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä

Taulukossa 66 esitetään koko työvoiman työpanos
erilaisissa viljelmän töissä vuonna 1960. Miesten työ-
panoksesta, joka on ollut 94.2 miljoonaa työpäivää, on

maskiner, mjölkkyklare, trädfällnings- och röjningssågar
lunnings- och lastningsaggregat för virke samt motor-
cyklar och mopeder. Vid stickprovsräkningen år 1960
utvidgades maskinenkäten betydligt. Förfrågningsom-
fånget och resultatet såvid nu som vid lantbruksräk-
ningen år 1950 framgår av tabell 63. I tabell 64 an-
föres fördelningen av maskinantalet per lantbrukssällskap
och brukningsenhetsstorleksklasser. I talen ingår både
brukningsenheternas egna och samägda maskiner.

28. Den manuella arbetskraftens användning

Vid primärräkningen år 1959 insamlades uppgifter
om antalet på brukningsenheterna stadigvarande bo-
satta och antalet andra på brukningsenheterna stadig-
varande arbetande personer och deras arbetsinsats under
tiden 16. 6. 1958—15. 6. 1959. Enkäten om använd-
ningen av den manuella arbetskraften utvidgades vid
stickprovsräkningen år 1960 med två delenkäter så-
lunda, att för årets första hälft insamlades förhands-
uppgifter efter medlet av juni och för årets senare hälft
efter medlet av december omfattande de halvårsperio-
der, som slutar vid sagda tidpunkter. Utvidgningen
omfattade närmast en utredning av arbetsinsatsen per
arbetsslag både för på brukningsenheten och utanför
densamma utförda arbetens del. De på bruknings-
enheten utförda arbetena uppdelades efter dagsverken
vid: a) åkerbruks-, trädgårds- och kreatursskötsel-
arbeten, b) skogsavverknings- och virkesutdrivnings-
arbeten, c) skogsförbättringsarbeten, d) nybyggnads-
arbeten, e) arbeten vid underhåll av byggnader, f) grundförbät-
tringsarbeten, g) hushållsarbeten, h) fiske och jakt,
i) insamling av naturprodukter samt j) hemslöjds-
arbeten. Arbetena utanför brukningsenheten uppdelades
efter dagsverken vid: a) lantbruksarbeten, b) skogs- och
flottningsarbeten, c) industri- och handverksarbeten,
d) husbyggnadsarbeten, e) jord-, väg- och vattenbygg-
nadsarbeten, f) arbeten inom handel o. s. v., g) arbeten
inom kommunikationsväsendet, h) hushållsarbeten,
i) arbeten inom kommunala o. d. förtroendeuppdrag och
j) andra ovan ej nämnda arbeten. För varje arbetsslag
uppdelades dagsverken dessutom efter om de utförts
av brukaren och hans hustru, familjemedlemmar och
släktingar, fast avlönade: a) på brukningsenheten och
b) utanför brukningsenheten bosatta samt av tillfälligt
anställda män, kvinnor och barn.

Resultaten av enkäten publiceras i tre tabellgrupper.

281. Antalet på brukningsenheterna fast bosatta personer

Antalet på brukningsenheten fast bosatta familjemed-
lemmar och släktingar var enligt tabell 65 år 1960 ca.
1.2 milj. personer. Antalet till brukarfamiljen ej hö-
rande, fast anställda personer var bara 40 000. Av dem
har ca. 30 000 bott på brukningsenheten.

282. Arbetsinsatsens storlek i de på brukningsenheterna förekommande arbetena

I tabell 65 anföres hela arbetskraftens arbetsinsats i
olika slags arbeten på brukningsenheten år 1960. Av
männens arbetsinsats, som utgjorde 94.2 milj. dags-

enin osa eli 68.5 % käytetty peltoviljely-, puutarha- ja karjataloustoihin. Seuraavaksi suurimman erän muodostavat metsänhaku- ja ajotyöt lähes 13 %:lla. Naisten työpanos on ollut 132.0 miljoonaa työpäivää. Tästä määrästä on likimain puolet käytetty kotitaloustoihin ja lähes toinen puoli eli noin 47 % peltoviljely-, puutarha- ja karjataloustoihin.

Koko työpanoksen jakautumisesta työntekijäryhmittäin, työlajeittain, alueittain ja viljelmäsuuruusluokittain esitetään tuloksia taulukoissa 67—70.

283. Työpanoksen suuruus viljelmän ulkopuolella esiintyneissä töissä

Taulukossa 71 esitetään koko työvoiman työpanos viljelmän ulkopuolella tehdyissä töissä vuonna 1960. Miesten työpanos on ollut 45.1 miljoonaa työpäivää. Suurimman osan ovat ottaneet metsätalous- ja uittotyöt eli 34.5 % ja teollisuus- ja käsityöt eli 15.9 %. Naisten työpanos viljelmien ulkopuolella on ollut suhteellisesti vähäisempi eli vain 9.3 miljoonaa työpäivää.

Koko työpanos viljelmien ulkopuolella jakautuu työntekijäryhmittäin, työlajeittain, maanviljelysseura-alueittain ja viljelmäsuuruusluokittain taulukoissa 72—75 esitetyllä tavalla.

Miesten koko työpanos viljelmällä ja sen ulkopuolella on ollut vuonna 1960 hiukan yli 139 miljoonaa työpäivää. Naisten työpanos on ollut vastaavasti 141 miljoonaa työpäivää. Taulukosta 76 voidaan lisäksi todeta, että keskimääräinen työpäivän pituus on ollut talvikaikana (helmikuussa) miehillä 8.2 tuntia ja naisilla 10.1 tuntia sekä kesäaikana (elokuussa) miehillä 9.8 tuntia ja naisilla 10.8 tuntia.

284. Kotitalouden työt ja työolosuhteet

Vuoden 1960 joulukuun tiedustelussa kysyttiin emännän työpäivän pituutta ja sen jakautumista eri töiden osalle tyypillisenä kesätyöpäivänä ja tyypillisenä talvityöpäivänä. Taulukon 77 mukaan oli emännän työpäivän pituus keskimäärin kesällä 10.8 tuntia ja talvella 10.2 tuntia. Emännän työajasta kului kotitaloustyöhön kesäpäivänä 41.8 % ja talvipäivänä 50.4 %. Kotieläintaloustyöhön kului kesäpäivänä 25.7 % ja talvipäivänä 36.8 %. Vastaavina aikoina kului peltoviljely- ja puutarhatyöhön 24.7 ja 0.5 %, muuhun työhön 5.6 ja 9.8 % sekä ansiotyöhön 2.2 ja 2.5 %. Kotitalouteen päivittäin käytetyn kokonaistuntimäärän selvittämiseksi tiedusteltiin lisäksi miten paljon muut perheenjäsenet ja palkatut henkilöt ovat tehneet kotitaloustyötä tyypillisenä kesä- ja talvityöpäivänä. Seuraava asetelma osoittaa tiedustelun tulokset:

	Tyypillisenä kesätyöpäivänä, tuntia	Tyypillisenä talvityöpäivänä, tuntia
Emännän kotitaloustyö — Hushällsarbete, som värdinnan utför	1 524 562	1 671 635
Muiden perheenjäsenen tekemä kotitaloustyö — Hushällsarbete, som andra familjemedlemmar utfört	488 732	452 597
Palkattujen henkilöiden tekemä kotitaloustyö — Hushällsarbete, som anställda personer utfört	73 161	50 727
Yhteensä — Sammanlagt	2 086 455	2 174 959

verken, har största delen eller 68.5 % använts för åkerbruks-, trädgårds- och kreatursskötselarbeten. Den därpåföljande största gruppen bildar skogsavverknings- och utdriveringsarbetena med närmare 13 %. Kvinnornas arbetsinsats har utgjord 132.0 milj. dagsverken. Av dessa har närmare hälften använts för hushällsarbeten och nästan alla de övriga eller 47 % för åkerbruk-, trädgårds- och kreatursskötselarbeten.

Fördelningen av den totala arbetsinsatsen på olika arbetarkategorier, arbetsslag, regioner och per brukningsenhetsstorleksklasser anföres i tabellerna 67—70.

283. Arbetsinsatsens storlek i utanför brukningsenheten förekommande arbeten

I tabell 71 anföres hela arbetskraftens arbetsinsats i utanför brukningsenheten utförda arbeten år 1960. Männens arbetsinsats har varit 45.1 miljoner dagsverken. Den största andelen härav utgör skogs- och flottningsarbetena eller 34.5 % och industri- och hantverksarbetena eller 15.9 %. Kvinnornas arbetsinsats utanför brukningsenheten har relativt sett varit mindre eller bara 9.3 miljoner dagsverken.

Den totala arbetsinsatsen utanför brukningsenheten fördelas per arbetargrupp, arbetsslag, lantbrukssällskapsvis och per brukningsenhetsstorleksklasser på i tabellerna 72—75 anført sätt.

Männens totala arbetsinsats på brukningsenheten och utanför densamma har 1960 varit något över 139 miljoner dagsverken. Kvinnornas arbetsinsats har motsvarigt varit 141 miljoner dagsverken. Av tabell 76 kan man därtill konstatera att i medeltal har dagsverkets längd varit vintertid (i februari) för män 8.2 timmar och för kvinnor 10.1 timmar samt sommartid (i augusti) för män 9.8 timmar och för kvinnor 10.8 timmar.

284. Hushällsarbetet och arbetsförhållandena

Vid 1960 års decemberförfrågning efterfrågas dagsverkets längd för värdinnans del och dess fördelning på olika arbetsslag under en typisk sommardag och en typisk vinterdag. Enligt tabell 77 var dagsverkets längd för värdinnan i medeltal på sommaren 10.8 timmar och på vintern 10.2 timmar. Av värdinnans arbetstid åtgick under en sommardag till hushällsarbete 41.8 % och under en vinterdag 50.4 %. Till husdjursarbete åtgick under en sommardag 25.7 % och under en vinterdag 36.8 %. Under motsvarande tider åtgick till växtodlings- och trädgårdsarbete 24.7 % och 0.5 %, till annat arbete 5.6 % och 9.8 % samt till förvärvsarbete 2.2 % och 2.5 %. För att erhålla det för huslig ekonomi totalt använda timantalet efterfrågades därtill huru mycket hushällsarbete de övriga familjemedlemmarna och de anställda personerna har utfört under en typisk sommar- och vinterarbetsdag. Följande samsamdrag åskådliggör enkätens resultat.

	Yhteensä Totalt	Viljelmää kohti Per brukningsenhet	Yhteensä Totalt	Viljelmää kohti Per brukningsenhet
Tyypillisenä kesätyöpäivänä, tuntia	1 524 562	3.9	1 671 635	4.3
Under en typisk sommararbetsdag, timmar	488 732	1.3	452 597	1.2
Tyypillisenä talvityöpäivänä, tuntia	73 161	0.2	50 727	0.1
Under en typisk vinterarbetsdag, timmar	2 086 455	5.4	2 174 959	5.6

Kotitaloustöiden osalta tiedusteltiin myös tapahtuuko viljelmillä vaatteiden pesu kotona ja mikä on yleisin pesupaikka talvella. Taulukon 78 mukaan vaatteiden pesu tapahtuu yleisesti eli 92.7 %:illa viljelmistä kotona. Pesupaikkana on sauna 39.0 %:illa, karjakeittiö 31.9 %:illa sekä pesutupa 13.5 %:illa.

Taulukon 79 mukaan on astiankuivauskaapin käyttö viljelmillä yleistynyt, sillä vuonna 1950 oli astiankuivauskaappi vain 13 %:illa viljelmistä ja vuonna 1960 jo 48 %:illa. Astianpesupöytä oli vuonna 1950 noin 53 %:illa ja vuonna 1960 lähes 73 %:illa viljelmistä.

Taulukon 80 mukaan leivottiin ruisleivästä kotona 66.8 %, muusta ruokaleivästä 77.6 % sekä kahvileivästä 84.9 %.

3. Meijeriliike vuonna 1960

Vuoteen 1953 saakka kerättiin meijeriliikkeestä tietoja kunkin vuoden alussa lähettämällä jokaiselle meijerille lomake, johon näiden tuli merkitä siinä kysytyt tiedot edellisen vuoden osalta. Vuoden 1953 alusta tämä tilasto muutettiin tärkeimmiltä osiltaan kuukausitilastoksi. Tiedusteluissa meijerien tulee antaa tietoja kunkin kuukauden 20 päivään mennessä edellisen kuukauden aikana maidontuottajilta vastaanottamistaan raaka-ainemääristä ja niiden käytöstä sekä valmistamistaan tuotemääristä. Kuoritun maidon käytöstä, sikojen lukumäärästä meijereissä jne. on edelleenkin kysytty tietoja vain kerran vuodessa. Tiedustelujen tulokset, jotka on saatu kaikkien meijerien antamien ensitietojen perusteella, esitetään seuraavissa taulukoissa 81—89.

Taulukossa 81 esitetään ensinnäkin meijeriliikkeen laajuutta osoittavat tiedot koko vuoden osalta vuosina 1959 ja 1960. Vuonna 1959 on meijereitä ollut 392 ja 1960 keskimäärin 10 kpl vähemmän. Tämä väheneminen johtuu siitä, että pienempiä saman alueen meijereitä on yhdistynyt suuremmiksi yhtymiksi. Maidonlähettäjien luku on vuonna 1960 ollut 6 600 suurempi kuin edellisenä vuonna. Huomattavimmat lisäykset maidonlähettäjien luvussa ovat tapahtuneet Itä- ja Pohjois-Suomen maanviljelysseurojen alueilla. Meijereiden vastaanottama maitomäärä on lisääntynyt, kun myöskin vastaanotettu, maidoksi muunnettu kerma on määrässä otettu huomioon, 176.8 milj. litralla. Pääosa vastaanotetusta maidosta on käytetty voin valmistukseen, jota on vuonna 1960 valmistettu 89.4 milj. kg, eli 7.2 milj. kg enemmän kuin vuonna 1959. Juustoja on valmistettu 30.6 milj. kg, eli 3.0 milj. kg enemmän kuin vuonna 1959. Maitolitrasta on vuonna 1960 maksettu tuottajille 31:61, kun maito on laskettu 4 %:ksi.

Taulukossa 82 esitetään aluksi meijerin maidontuottajilta vastaanottamat maito- ja kermamäärät kuukausittain. Eniten on maitoa otettu vastaan v. 1960 kesäkuussa, eli 260.6 milj. litraa ja vähiten helmikuussa, eli 174.6 milj. litraa. Taulukossa esitetyt tuotteiden valmistusmäärät vaihtelevat kuukaudesta toiseen likimain samassa suhteessa kuin vastaanotetut maitomäärät. Sen sijaan tuotteiden, voin ja juuston, valmistusmäärien välisissä suhteissa saattaa esiintyä suurempia vaihteluita käytettyihin koko maitomääräin verrattuna. Taulukossa 83 esitetään vastaavat tulokset maanviljelysseura-alueittain ja taulukoissa 84, 85 ja 86 sekä maanviljelysseura-alueittain että kuukausittain.

Beträffande arbetena inom huslig ekonomi efterfrågades även om tvätten av kläder på brukningsenheterna sker hemma och vilken är den mest allmänna tvättplatsen på vintern. Enligt tabell 78 sker tvätten av kläder allmänt eller på 92.7 % av brukningsenheterna hemma. I 39 % av fallen är tvättplatsen bastun, 31.9 % ladugårdsköket samt 13.5 % tvättstugan.

Enligt tabell 79 har torkskåpet för kärl blivit allmänare, ty år 1950 fanns det kärltorkskåp endast på 13 % av brukningsenheterna och år 1960 redan på 48 %. Diskbord fanns år 1950 på ca. 53 % och år 1960 på närmare 73 % av brukningsenheterna.

Enligt tabell 80 bakades 66.8 % av rågrödet hemma, av övrigt matbröd 77.6 % samt av kaffebrödet 84.9 %.

3. Mejerirörelsen år 1960

Ända till år 1953 insamlades uppgifter om mejerirörelsen så, att i början av respektive år till varje mejeri sändes en blankett, å vilken dessa hade att anteckna önskade upplysningar om föregående år. Från och med början av år 1953 omändrades denna statistik till sina viktigaste delar till månadsstatistik. Mejerierna skall ge uppgifter före den 20 varje månad beträffande under föregående månad av mjölkleverantörernas mottagna mängder råmaterial och dettas användning samt mängderna av framställda produkter. Angående användning av skummjolk, antalet svin i mejerierna o. s. v. har uppgifter fortsättningsvis infordrats endast en gång i året. Resultaten av förfrågningarna, vilka erhållits på grund av de av samtliga mejerier givna förhandsuppgifterna, framgår ur följande tabeller 81—89.

I tabell 81 framlägges för det första uppgifter, som belyser mejerirörelsens omfattning helårsvis för åren 1959 och 1960. År 1959 utgjorde antalet mejerier 392 och år 1960 i medeltal 10 st färre. Denna minskning beror på, att mindre mejerier inom samma områden förenats till större sammanslutningar. Antalet mjölkleverantörer har år 1960 varit 6 600 st flere än föregående år. De märkbaraste ökningarna av antalet mjölkleverantörer har förekommit inom de lantbrukssällskaps områden, vilka befinner sig i östra och norra Finland. Den av mejerierna mottagna mjölmängden har ökat med 176.8 milj. liter, då även den mottagna och i mjölk omräknade grädden har medräknats. Största delen av den mottagna mjölken har använts till beredning av smör, varav år 1960 bereddes 89.4 milj. kg, d. v. s. 7.2 milj. kg mera än år 1959. Ost har beretts 30.6 milj. kg, eller 3.0 milj. kg mera än år 1959. För en liter mjölk har år 1960 åt producenterna betalats 31:61 mk, då mjölken omräknats i 4 %:ig.

Ur tabell 82 framgår till först de av mejerierna månatligen av mjölkleverantörerna mottagna mjölk- och gräddmängderna. Mjölk har år 1960 mottagits mest i juni, d. v. s. 260.6 milj. liter, samt minst i februari, eller 174.6 milj. liter. De ur tabellen framgående mängderna av framställda produkter, varierar från månad till månad i nästan samma proportion som de mottagna mjölmängderna. Däremot kan i förhållandena mellan beredda mängder smör och ost förekomma t. o. m. större fluktuationer i jämförelse med använda totala mjölmängden. I tabell 83 anföres motsvarande resultatet per lantbrukssällskap och i tabellerna 84, 85, och 86 såväl per lantbrukssällskap som per månad.

Taulukossa 87 esitetään täysimaidon käyttö vuonna 1960 eri tarkoituksiin maanviljelysseura-alueittain. Tällöin on selvitetty, paljonko vastaanotetusta täysimaidosta ja kermasta on käytetty voinvalmistukseen, Emmental- ja pikkujuustojen valmistukseen, jäätelön valmistukseen ja muihin tarkoituksiin sekä paljonko niistä on myyty kulutukseen tai luovutettu toisille meijereille. Taulukossa 88 esitetään kuoritun maidon käyttöä osoittavat luvut maanviljelysseura-alueittain vuonna 1960.

4. Yleiskatsauksia

Taulukoissa 90 ja 91 esitetään pitkän ajanjakson katsaukset tärkeimpien viljelykasvien pinta-alojen ja satojen ja tärkeimpien kotieläinten määristä viisivuotiskausittain v:sta 1921 alkaen.

Ur tabell 87 framgår användningen av helmjölk till olika ändamål år 1960 per lantbrukssällskap. Härvid har utretts, huru mycket av den mottagna hel mjölken och grädden som använts till beredning av smör, Emmental och småostar, samt glass och använts för annat ändamål samt huru mycket av dessa produkter sålts till konsumtion eller överlåtets åt andra mejerier. I tabell 88 anföras de tal, som utvisar användningen av skummjolk per lantbrukssällskap år 1960.

4. Översikter

I tabellerna 90 och 91 anføres långtidsöversikter över utvecklingen beträffande de viktigaste odlingsväxternas arealer och skördar och de viktigaste husdjurens antal under femårsperioder med början från år 1921.

1. Plan for Agricultural Sampling Census

11. Confirmation of the Plan

November 29, 1956, the State Council set up a committee of experts (cf. publ. Official Statistics of Finland III : 53, Agriculture, Census of Agriculture, paragraph 11) to draw up a plan for an agricultural sampling census, which contained suggestions for the extension of the basic census of the year 1959 through sampling enquiries in addition to the facts included in the usual enquiries for yearly statistics. The Ministry of Agriculture confirmed the plan and ordered under the Act of January 13, 1950, and the Decree issued on the ground of its paragraph 5, in its Memorandum No. 1256 MM 1960 (2627) of April 4, 1960, the second stage of the general agricultural census, i.e. sampling census, to be carried out by means of the forms and at the points of time mentioned further on. According to the resolution passed by the Ministry of Agriculture the Board of Agriculture had to use in the execution of the sampling census the following forms at the following dates of enquiry:

(a) Main form (form 1); the information included in it was collected from circa 25 000 holdings sampled by random stratified sampling method June 15, 1960. These holdings are called survey holdings in the following.

(b) Form for enquiry about crops of cultivated plants (form 1a); the data on crops were collected from the survey farms by means of mailed enquiries October 15, 1960.

(c) Agricultural data from the survey farms (form 1b); the data were collected from the survey farms by interviewing December 15, 1960.

(d) Enquiry concerning the produce and use of milk and eggs (form 1c); the data were collected from the survey farms monthly during a year by means of mailed enquiries on the 5th, 15th, and 25th of every month beginning June 15, 1960.

(e) Garden form (form 2); the data were collected from circa 7 000 holdings, on which gardening was carried on for sales of products, June 15, 1960.

(f) Enquiry concerning the yield of garden plants (form 2a); the data were collected from the survey garden farms by means of mailed enquiries October 15, 1960.

In its Memorandum No. 1367 MM 1960 (2666) of April 6, 1960, the Ministry of Agriculture further on confirmed the bases according to which compensation was paid for the costs caused by the sampling census.

12. Plan for the Sampling Census of the Year 1960

In the following the plan for the sampling census drawn up by the Statistical Division in the Board of Agriculture is stated as it was confirmed in the aforementioned way to be carried out by the Board of Agriculture.

121. Purpose and Adaptability of the Sampling Census

In the publication of the basic census of the year 1959 (Official Statistics of Finland III : 53, Agriculture, paragraph 121) a great deal of reasons were stated why the execution of general agricultural censuses was necessary. At the same time the fact was pointed out that in order to reduce the costs caused by a general agricultural census and to speed up census work a considerable reduction in the amount of the data to be collected from all farms had to be kept in view, which resulted in a comparatively concise basic census in the year 1959. Then it was, however, assumed that the extent of the census will be increased by means of different sampling enquiries to be carried out during the year 1960 in order to obtain sufficient numerical material for the needs of agricultural policy, the observation of the economy and market conditions of agriculture, agricultural research work, etc., so that a reliable survey of agriculture could be gained and the alterations taking place in it continuously followed. The last mentioned point of view is of great importance in respect of the agricultural statistics to be prepared yearly. In fact a sampling census is an extended yearly enquiry based on the results obtained by a basic census. By reducing the extent of the sample and correspondingly the amount of the data to be enquired so far as it is possible without risking the possibility of following the development of important agricultural circumstances we come to the yearly statistics of agriculture. The Committee gave a separate report on the extent of yearly statistics and other points of view in connection with the planning of them for the yearly statistics of the year 1961.

The use of sampling methods in most fields of agricultural statistics is particularly suitable, when information concerning only large districts or the whole country is satisfactory. At the same time the amount of field work as well as the handling work of the results is reduced, i.e. much more data can be collected with small costs on such circumstances, too, about which

information by means of a complete enquiry could not be acquired with reasonable costs. Sampling methods effectively used also give reliable results, which comes from the following facts:

(a) a relatively small number of well-trained counters (interviewers, in the following: counting agents) and better possibilities for the control of field work

(b) replies less troublesome for farmers

(c) possibility for making use of objective measuring and observing methods in order to avoid various errors.

The growth of the extent of a census and the consequent increase of the stage of the difficulty of the questions to be cleared up make the training of counting agents in connection with the census necessary. When sampling method is used, however, only one tenth of the personnel that ought to be trained for a complete enquiry have to be schooled.

According to experience the extent of the census form has a direct influence on the quality of the basic data. When sampling method is used, however, the number of the census objects is decreased, and as the purpose is besides to elect the counting agents from among men of statistics comparatively far schooled in agriculture, who additionally are trained for interviewing work, an agricultural census can thus be considerably extended without deteriorating the results. Among other things the Committee has taken into consideration the afore mentioned points of view when drawing up the plan for the sampling census. They have also been partly the reason for it that the agricultural census of 1959—60 from the beginning was divided into two stages of execution. Another reason has been the effort to decrease the census costs considerably in comparison with the amount they had made in view of the amount of information to be collected.

122. *Extent of the Sampling Census*

Already in connection with the plan for the basic census the extent of the sampling census was stated preliminary on the ground of the purpose of use and the extension of handling. The detailed amount of the objects of the enquiry appears from the census forms.

Among others the following points of view have been taken into consideration by the Committee, when the objects of the enquiry for the sampling census were selected:

a. Main Form

A. Information of the location, form and acquirement of the farm.

In addition to the information needed for the localizing of the farm under item A data on the traffic conditions of the farm, the amount of arable land by land utilization categories and their use, the acquisition by the owner at that time, the breaking of the arable land into field and forest plots and their situation in respect of the farmstead as well as draining were collected. Particularly by means of the information under the last mentioned points useful reports can be given on the acquirement of farms and the alterations taken place during the occupancy as well as on the breaking of

holding seither into new holdings (breaking of original farms) or into plots (breaking of the whole of farm). In the previous agricultural censuses no data have been collected on the last mentioned circumstances.

B. Use of arable land in the summer of the year 1960.

The use of arable land for the cultivation of various plants has to be cleared up yearly for the calculations of crops. The extent of the enquiry was suggested to be the same as in the earlier enquiries, e.g. in the basic census.

C. Use of fertilizers and soil improvement materials during the fertilizing year 1959—60.

The clearing of the use of fertilizers by districts and farm size categories was possible by means of the information asked under item C for. The queries in question have been included in the earlier enquiries.

D. Seed varieties of the most important cultivated plants in the year 1960.

Enquiries concerning seed varieties have been made before in the years 1950 and 1955 so that the following time of enquiry fell on the year 1960. That is why the said item was included in the form.

E. Calculation of the use of the most important kinds of cereals and potatoes as well as purchase of concentrates in the first half of the year 1960 (in the time December 16, 1959—June 15, 1960).

In respect of various calculations, e.g. the calculations concerning the balance of provisions and consumption it was necessary to clear up the use of the crops of the most important cereals and potatoes for different purposes. In view of the calculation for fodder balance it was important to know the purchases of concentrates to holdings. The received information could also be used for many other calculations for the policy of production and the plans for it.

F. Gardening on the farm in the year 1960.

It was important to obtain reports on the extent of gardening on farms for the statistics about gardening in addition to the statistics prepared about market gardens on the ground of the information collected by means of form No. 2.

G. Number of domestic animals June 15, 1960.

Statistic material concerning the numbers of domestic animals was collected in the same extent as in the previous years.

H. Information about the production of domestic animals and the use of production in the first half of the year 1960.

For the estimation of the production of milk, eggs, and meat information of production and its use was collected in the same extent as in the enquiries for yearly statistics.

I. Numbers of certain machines in use June 15, 1960, and their use.

In the basic census information of the numbers and use of certain machines was collected from all farms. In the sampling census this enquiry concerning machines was extended for the part of the most usual machines.

J. Information of the use of human labour power on the farm in the time December 16, 1959—June 15, 1960 (during the first half of the year).

In the basic census data were collected on the number, age structure, training, capacity for work, and labour input of the persons having lived and worked perma-

nently on the farm during the year. In the sampling census the enquiry was extended so that the labour input of each group of workers was specified into the types of work. Thus a more detailed picture of human labour power and its use on the farm than in the previous censuses was attained.

b. Form for Enquiry for the Crops of Cultivated Plants October 15, 1960

The enquiry about crops, which in its extent was in accordance with the accepted yearly usage, was suggested to be shifted from December to October 15 so that the definite calculation of crops could be worked out as early as possible. In order to reduce the costs it was suggested that information would be collected by mail. The Committee was of the opinion that there were good possibilities for it, because the differences between the results concerning crops collected during five years experimentally through mailed enquiries and by interviewing at the same time had been under 5 per cent excluding only few occasional cases.

c. Information Concerning Agriculture from Survey Farms December 15, 1960

The second actual point of time for the sampling census was December 15, 1960. Information in the first place about the same objects as in the June enquiry was then collected as about the calculation of the use of crops and the purchase of concentrates, the number and production of domestic animals and the use of production as well as the use of human labour power, but concerning the second half of the year 1960 (June 16—December 15, 1960). As a new group of circumstances the form included item F, under which data on house-keeping were collected. It may be ascertained that also in the agricultural census of the year 1950 information concerning house-keeping was collected, which was also a reason for including the questions under item F.

d. Enquiry Concerning the Production and Use of Milk and Eggs (Monthly)

The purpose was to clear up by means of mailed enquiries the production and use of milk and eggs monthly during a year (June 16, 1960—June 15, 1961) and thus also the degree of seasonal fluctuation in these important fields of the production of domestic animals. Before there were no reliable reports on the degree of seasonal fluctuation, which again prevented from working out fully reliable estimations of production and its use, when during a year only two enquiries concerning the production of one day were used.

e. Garden Form

In connection with the general agricultural census of the year 1950 and even during a pair of years after it efforts were made to bring about official garden sta-

tistics. In consequence of the lack of means the efforts, however, had to be given up then. The Committee considered it very important that also gardening was included in the sampling census so that the information of the gardening on the farm was collected by means of the main form (form No. 1) and of market gardening with a separate garden form (form No. 2), while sampling interview was used as the method of enquiry. The form included the following items:

A. Information of the location of the farm and its gardening.

B. Information of the constructional equipment of the garden.

C. Use of garden area for various plants.

D. Amounts of fuel used during the previous heating period for the plants under glass.

Such gardens which had no glass-house and whose total area of field and garden in the year 1959 was less than 0.25 hectare (home and lot gardens, etc.) were left out of the garden statistics. The Committee did not consider it possible — in the first place in consequence of high costs — to extend the garden statistics to small units cultivated mainly for own use, especially as no information of them had been collected in connection of the agricultural basic census either.

f. Form for Enquiry Concerning the Yield of Horticultural Plants October 15, 1960

In accordance with the way in which enquiries for the crops of field plants were made it was suggested that by means of form No. 2 information of the yield of horticultural plants would be collected from the survey garden farms for the estimation of yield. The enquiring method to be used accordingly consisted of mailed enquiries.

In the above mentioned sampling enquiries information was collected from all farms included in the sample, which were enlisted after sampling by communes in so called survey farm lists (enclosure 57); they were sent to the counting agents chosen by the census boards.

123. Organization of the Sampling Census and Its Operation

The Decree of Execution given on the ground of the Law concerning agricultural statistics prescribes the limits of the organization of agricultural census and the yearly statistics of agriculture. For the execution of the basic census boards (5 §) were appointed in communes in the year 1959, which still exist. In the sampling census the task of these boards was in the first place to choose the counting agents, who carried out the field work, and in order to reduce travelling costs (6 §) to determine the census districts for the counting agents according to the situation of the farms in the survey farms lists so that the distances to be travelled by the counting agents became as short as possible. 1—5, i.e. on an average two counting agents per commune were needed. Circa 1 000 counting agents in all were needed. The census boards had to make a motion of the persons to be chosen as counting agents in the Board of Agriculture, which appointed a collector of information (8 §)

for each census district. Through the action of the Board of Agriculture the training of these counting agents then took place.

According to the Decree (4 §) the Board of Agriculture executes agricultural censuses at the point of time and in the extent prescribed by the Ministry of Agriculture. About the extent of the sampling census and the contents of the census forms the Committee had made a motion according to the paragraphs 1, 2, and 8 of the Decree. The Committee suggested that the sampling census would be executed June 15, 1960, (forms 1 and 2), October 15, 1960, (forms 1a and 2a), and December 15, 1960, (form 1b) and monthly in the year June 16, 1960—June 15, 1961, (form 1c). When acting this way, the comparability between the previous enquiries, the basic census, the sampling census, and the series of the yearly statistics starting in the year 1961 was maintained. The sampling census accordingly included also the yearly statistics of the year 1960. The practical field work of the census was guided and supervised by the Statistical Division in the Board of Agriculture aided by the proper officials of general advisory organizations. Before the point of the time of the census it had the printing of the forms and the instructions for their filling (enclosure 58) and other necessary material done, trained the field personnel, took care of information activities and after the performance of the field work handled the preliminary material. At this stage of things the Committee did not see any reason for the presenting of a definite punching and tabulating plan.

124. Estimate of the Costs of the Sampling Census

When the estimate of the costs of the sampling census and the plan for the use of means were made the experiences gained in the basic census and the earlier yearly enquiries were taken into consideration. It was estimated that during the year 1960 a total of circa 43 million marks was needed for the sampling census. Part of this amount was not used until the year 1961, which came from the late counting time of the results of the December enquiry.

13. Plan for Sampling for the Part of Agriculture

The plan for sampling for the sampling census of the year 1960, worked out by Mr. Heimo Järvinen, M. Sc., in co-operation with Mr. Väinö Lignell, M. Sc., was based on the following points of view:

(a) The survey farms were chosen from among those holdings for which the main form had been filled in the agricultural basic census of the year 1959. The basic group accordingly consisted of farms (388 000) having garden and field not less than 0.25 hectare or arable land (field, garden, natural meadow, cleared pasture) a total of at least 0.50 hectare.

(b) Information was wanted by agricultural society districts (21) so that in different districts estimates of the basic group approximately of the same reliability were obtained. Also estimates by economic regions (16) had to be calculable if necessary. The reliability of the estimates concerning the whole country had not, however, to be left out of consideration.

(c) The size of the sample, i.e. the number of the survey farms was circa 25 000.

(d) The most important quantity to be cleared up by means of sampling was the arable area of the farm.

In a census in which enquiries concerning a wide district are made, sampling has to be planned so that estimates of the most important quantities as reliable as possible are obtained. In the conditions in Finland it is most profitable to carry out agricultural census as sampling stratified according to the arable area of the farm and to determine the sampling ratios so that they are near the optimum in respect of arable area. So estimates near the best possible ones are obtained in reply to the enquiries concerning the area and use of arable land. The same is the case also with the quantities which correlate in a high degree with arable area.

As the average arable area of the holdings as well as the numbers of holdings of different size vary considerably between agricultural societies, the same sampling ratio cannot be used everywhere, in case the reliability of the estimates to be made by agricultural societies is not wanted to be reduced considerably. In consequence of that the sample of 25 000 survey farms was divided first between the agricultural society districts so that the number n_h of the survey farms of each district was approximately proportional to the total arable area $\sum_i x_{h1}$ of the holdings in the district. In large societies, however, more hectares of arable land per survey farm were required than in smaller ones.

For the estimation of the variance of the arable area of the holding necessary for the determination of sample ratios data on the distribution of the holdings into farm size categories (16) according to arable area as well as data on the total arable area of the farms belonging to these categories in the year 1959 were available.

Graphical method of estimation from the curve of the total numbers of holdings proved unprecise, wherefore the calculations for variance were made approximately on the ground of the additional amount of knowledge which was obtained by classifying the holdings of each farm size category further according to arable area into parts (usually into 10 parts) with a counting assorter. The holdings of each category were concentrated in the calculations in the central point of the category. The shortage of available time restricted the use of the common method with classified material. The fact is that the arable area of the holdings belonging to a farm size category was not calculated on the ground of classified material, but also when variance was calculated the total arable area of a farm size category in accordance with the basic census was used. Sheppard's correction was not used either, because its significance in relation to the amount of work would have been quite slight in respect of the alteration of sampling ratios. Accordingly the obtained variances for different strata are systematically too high even therefore that the real average used in the calculations is lower than the average counted on the ground of the classified material. This comes from the farm size category limits used in the census and from the distribution into categories in accordance with them. The fact is that a great part of the holdings have accumulated near the lower limit of the category, when the arable area of the holding in consequence of

the lack of exact measurements has been made an even amount, when filling the forms. When the checking calculations of the standard errors of the estimations of arable area have been carried out later on, it has been ascertained that the used methods have no considerable influence on the resulted sampling ratios, which furthermore later on have to be made even numbers suitable for sampling. The error in the proportional standard error of the estimation of arable area, when this average error was calculated by the rough method described afore, was depending on agricultural society only 0.01—0.06 per cent.

The optimum sampling ratios and the strata limits corresponding to them, the limits of farm size categories only being here accepted, were determined by the optimum allocation method by letting the number of strata vary. As there were several strata, at least five, it was necessary in praxis to choose from the last stratum all holdings (large holdings). In principle a different sampling ratio could be used in each farm size category, but the increase of the preciseness of the results attained so would be insignificant, and this method would only make the sampling of the survey farms as well as the determination of the estimates and their statistic reliability difficult. The most profitable number of strata and different sampling ratios in each agricultural society at the same time decisively depends on the utilization of the farm size categories in sampling. A stratum can be divided into several parts, in all of which the same sampling ratio is used, but the sampling of the survey farms is carried out separately in each part, i.e. in each farm size category.

By using strata distribution only the average error in the estimate of the arable area of the agricultural society decreases essentially until the number of strata depending on agricultural society rises to five, six or seven. By utilizing in sampling the distribution into farm size categories the standard error does not any more decrease essentially, if the number of strata is greater than four or five. When preliminarily determining the optimum sampling distribution into farm size categories within the limits of the strata was not used, because the variance of arable area greatly depends on the breadth of the stratum and both stratifying and the optimum sampling are carried out in respect of arable area. Solely in view of the estimation of arable area this might have been a right procedure, but even the variance appearing in the use of arable area between different plants presupposes a greater gradation in the sampling ratios than is brought about by farm size categories.

Except the variance of arable area also the variance of the number of cows and hens was investigated in the districts of some agricultural societies. In the calculations of variances the distribution of the number of holdings according to the size of cattle was used by farm size categories. It was ascertained that it is not worth while forming several strata, because the additional advantage gained so is nearly non-existent in the estimation of many other quantities except arable area, in some cases it is even disadvantageous. When the number of hens is estimated in relation to arable area, the optimum stratum can lead in some fields to

an estimate whose standard error is greater than the standard error of the estimate gained by means of a simple random sample.

The most advantageous strata distribution when utilizing farm size categories in sampling would be in most agricultural societies in the South of Finland 0—2.99 ha, 3.00—9.99 ha, 10.00—24.99 ha, 25.00—49.99 ha, and 50.00 ha—, in the agricultural societies of Etelä-Pohjanmaa and Oulun l. Talousseura 0—4.99 ha, 5.00—14.99 ha, 15.00—39.99 ha, and 40.00ha—, in the agricultural society of Peräpohjola 0—4.99 ha, 5.00—24.99 ha, and 25.00 ha—, etc.

The calculations made showed that the optimum of sampling was comparatively plane. Without considerable reduction of the reliability of the results in most agricultural societies the same limits of strata and the same sampling ratios could be used. The results of the agricultural census were desired in the first place in the field size categories 0—1.99 ha, 2.00—4.99 ha, 5.00—9.99 ha, 10.00—19.99 ha, 20.00—29.99 ha, 30.00—49.99 ha, 50.00—99.99 ha, and 100.00 ha—, which distribution has also been followed in the yearly statistics in the 1950's, as recommended by the FAO. Because the strata distribution within the limits of this classification in the districts of most agricultural societies does not very much differ from the optimum strata distribution according to arable area, the former was used as basis in the whole country. Thus also considerable variety in strata distribution and unnecessary combinations and additions were avoided, when estimates were made in accordance with the desired classification according to arable area.

The inverse numbers of the sampling ratios, the raising factors, which show the density of sampling, were made whole numbers in order to make sampling and the calculation of estimates easier. Many other important variables except arable area (cattle) presuppose smaller gradation in the sampling ratios between different strata, i.e. proportional stratified sampling (poultry). When the sampling ratios were made whole numbers they were increased for the part of small holdings and decreased for the part of large holdings according to arable area from their optimum estimates. In those agricultural societies in which the proportional standard error of the estimate of arable area according to the original plan would have remained rather high in relation to the size of the society, the number of the holdings included in the sample was increased at the expense of other districts. In each agricultural society there were at most five different strata and five different sampling ratios. The limits of the strata were 5 ha, 10 ha, 20 ha, 30 ha or 50 ha.

The survey farms were chosen with collator as stratum at a time by sampling at equal intervals from a card file, which had been arranged by communes according to farm size category. The communes were in alphabetical order, the communes belonging to the same economic region, however, one after another, and urban, borough, and rural communes in their own groups. In each stratum a holding to be included in the sample was chosen for sampling at random so that all holdings of the stratum had the same possibility to be chosen for the sample. It could be ascertained that the representation by villages had also formed fairly good.

Forming and disappearing of holdings as well as combination and distribution of them form a theoretic problem in view of the census. The passing of a holding from the size category according to its stratum to another size category causes difficulties especially when estimates of the basic group are desired also in accordance with the new distribution into size categories (1960). Difficulties increase with the number of strata even for the reason that each estimate according to size categories is the total of the estimates made for the part of the holdings left in their stratum, the holdings risen from lower strata and fallen from upper strata. For the part of the whole country and large districts good estimates of the alterations taken place for various reasons in the arable area of holdings as well as of the disappearance, combination and distribution of holdings during the year were obtained, which circumstances had not been investigated before statistically in this extent in Finland. Possibly the sample was not, however, large enough by agricultural societies in order to give estimates sufficiently reliable as to the quality and extent of yearly alterations.

The areas joined for different reasons to a holding included in the sample were considered in the sampling census as a part of the holding, and the areas separated from it were correspondingly overlooked. If a holding belonging to the sample had been divided in consequence of the distribution of an inheritance or selling, all parts forming independent holdings were investigated in the census. The holdings totally disappeared, in the first place through selling to neighbours as additional land, and the abandoned farms formed both their own groups. The formation of fully new holdings on virgin land was cleared up outside the actual census, in the first place by means of the information received from the Land Settlement Board. The methods stated above left on the sampling census an impress of area sampling, especially for the part of the distribution of the farm.

The estimates of the basic group made on the ground of the information of the agricultural sampling census of the year 1960 were worked out by using ratio estimate, in case it was theoretically rightful and possible in praxis. In the opposite cases the estimates were formed by means of raising factor. Ratio estimate was used above all in the estimation of those quantities which appeared in the basic census of the year 1959. Ratio estimate measured then the alteration which had taken place on the survey farms from the year 1959 to the year 1960 and passed this alteration to the whole basic group. The estimate obtained so had in general a smaller standard error than the so called average estimate formed by multiplying by raising factor.

The sample of the sampling census of the year 1960 was used in the interviewing enquiries carried out June 15 and December 15 as well as in the mailed enquiries concerning the crops of cultivated plants of October 15 and the production of milk and eggs sent every second month during the economic year 1960—61, when primary information was collected. In connection with sampling the basic sample was divided for the last mentioned enquiry into six parts, of which one at a time was mailed at ten days' intervals. Besides the basic sample or a half of it was used as the sample of the intermediate censuses of pigs carried out twice a year,

i.e. March 15 and September 15. Further on those holdings of the basic sample which had a boar were sampled to be used as the sample of the service statistics about pigs, which was completed at the boar stations of the Pig Breed Society.

Besides the sample of the sampling census has been used as the basic sample of some separate agricultural investigations.

14. Working out of the Most Important Estimates of Results

141. Estimation of the Area and Utilization of Arable Land

The estimate of the total area of arable land A by agricultural societies was calculated by means of ratio estimate in each farm size category on the ground of the total arable area of the holding by utilizing the data of the agricultural basic census of the year 1959. The estimated use of arable land b_i between different cultivated plants i was counted with ratio estimate in each arable area category on the ground of the data of the basic census of the year 1959, however, with the following exceptions:

1. The afore mentioned estimate A of the total arable area and the estimate of the arable area according to the use of arable land obtained by adding by plants $B = \sum b_i$ had to be equally large. If this was not the case, necessary corrections were made in each arable area category for the part of the area of field hay to be harvested dried so that estimate B became as large as estimate A .

In order to get the same total of the separate ratio estimates as the ratio estimate calculated for the total quantity, exclusive of casual exceptions (a) the sample had to be as representative in respect of all quantities (i.e. the quantities appeared in the sample in the same proportion as in the basic group), or (b) the percentage of the alteration compared with the basic year had to be the same in all quantities. If several ratio estimates were added, the sum total was in general greater than the ratio estimate counted for the total quantity in question, which had a smaller variance than the sum total of the estimates. In consequence of that it was worth while correcting separate estimates b_i (cultivation areas of plants) with amount t_i so that the sum made A . Such correction in which $\sum_i (t_i^2/b_i) \text{ Min}; \sum_i (b_i + t_i) = A$ could be considered theoretically right. It was easy to see that this requirement led to a correction which was a constant percentage of the original values b_i to all quantities i to be added, i.e. $t_i = \{(A-B)/B\} b_i$. The correction was, however, made solely in the area of cultivated hay, because this area often is even in the information given by farmers a kind of remaining quantity.

2. If the area used for the cultivation of a plant had at least redoubled on the survey farms of a size category since the year 1959 and if the cultivation of this plant had been comparatively uncommon on the survey farms in the year 1959, the so called raising factor estimate obtained by multiplying by the inverse number of sampling ratio was used instead of ratio estimate, or in

case this did not prove to be in accordance with the occurred development, raising factor estimate was counted for the increase of the cultivated area since the year 1959 and this estimate was added to the cultivation area of the year 1959 in this size category. The uncommonness of the cultivation of a plant meant that the area used for its cultivation on the survey farms was proportionally smaller than in the basic group, i.e. that the coefficient of the plant (relation between the cultivated areas of the basic group and the sample) was evidently greater than the raising factor counted according to the corresponding survey farms, i.e. the inverse value of sampling ratio. Correspondingly raising factor estimate was used for a plant common on the survey farms, whose cultivated area was at most a half of the area of the year 1959, when it was in accordance with the occurred development.

3. If a plant did not appear on the survey farms of a certain size category in the year 1959 neither in the year of investigation, it was considered that the cultivation area of the plant had remained unchanged, in case the information of alterations eventually received from other size categories did not clearly prove the opposite fact. The alteration coefficient of the nearest size categories could then be used also in this category, provided that it was not in conflict with item 2.

4. If a plant, which did not appear on the survey farms in the year 1959, had been put under cultivation on them later on, raising factor estimate added to the cultivation area of the size category of the year 1959 was used as the estimate of the cultivation area. In case this estimate on the ground of the alterations taken place in the nearest size categories was clearly too high, merely the afore mentioned raising factor estimate was accepted.

5. If a plant had disappeared from the survey farms, the cultivation area of the size category in the year 1959 was decreased at least with the amount shown by the raising factor estimate in accordance with the cultivation area deducted from the survey farms. It depended on the commonness or uncommonness of a plant on the survey farms in the year 1959, whether the whole cultivation area was deducted, if the plant had disappeared from the survey farms of all size categories simultaneously.

142. Estimation of the Numbers of Domestic Animals (June 15 and December 15)

The estimates concerning the numbers of domestic animals were calculated by means of ratio estimate from the numbers tabulated according to the classification by arable area categories of the year 1959. The estimates of the most usual animal groups were counted by arable area categories, the estimates of uncommon animals (in the first place male breeding animals) with combined ratio estimate from the total numbers of agricultural societies only. Distribution was as follows:

Horses (stallions and other horses)	Young horses
Cows (without distribution according to race)	Heifers Calves
Young bulls	Lambs
Sheep	Pigs 6—9 months
Brood sows	Pigs 2—3 months

Pigs 3—6 months	Hens
Piglets under 2 months	Chicken
Cocks	
Foals	
Bulls	Goats
Boars	Other pigs
Other poultry	Bees

Combined ratio estimate was based on the point of view that the alterations taken place in the quantity to be investigated were in different strata, i.e. in size categories both parallel and in percentage approximately of the same size. According to theory raising factor estimates should have been counted for the numbers of the animals of the agricultural society both in the year of investigation and in the year 1959 and the real number of the year 1959 multiplied by the relation between them. In praxis sufficient preciseness was obtained, if the raising factor estimates were counted by using as coefficients the sampling intervals of the sample, which were whole numbers. No attention was paid to the difference in the neglect of replying between different size categories, but this had no essential importance. The procedure maintained the gradation of the sampling ratios between the size categories. The raising factor estimates thus obtained naturally had no significance as estimates of the numbers of animals, but they were used only for the determination of relation, i.e. the amount of alteration.

P_h = sampling interval in size category h
 $y_{h,59}, y_{h,nn}$ = on the survey farms of size category h in the year 1959 having replied, corresponding number of animals in the year nn
 Y_{59}, Y_{nn} = number of animals of agricultural society in the year 1959, corresponding number (estimate) in the year nn

$$Y_{nn} = \frac{\sum_h P_h y_{h, nn}}{\sum_h P_h y_{h, 59}} Y_{59}$$

15. Sampling Plan for the Part of Gardening

Through the sampling census of gardening the purpose was to obtain information of market gardening. The sampling plan worked out by the afore mentioned mathematicians of statistics was based on the following points of view:

(a) The holdings which according to the agricultural basic census of the year 1959 had sold garden products to refineries, firms, market or large-scale consumers, belonged to the basic group of the sampling census of gardening.

(b) The holdings which had no greenhouse and whose total field and garden area in the year 1959 was less than 0.25 hectare, did not belong to the basic group of the sampling census of gardening.

(c) Information was wanted from four districts important in view of gardening, i.e. the South of Finland (agricultural societies 1—10), Central Finland (11—14), Ostrobothnia (15—17), the North of Finland (18—21) so that the estimates made on the ground of the results of the sampling concerning the different districts were approximately of the same degree of reliability.

(d) The extent of the sample was circa 7 000 garden plots.

(e) The area of the market garden and its utilization were considered as the most important objects to be cleared up through the sampling census.

In the years 1951 and 1952 information was collected from the gardens whose area was not less than 50 ares or which had a greenhouse or at least 20 lights of frame. Those small garden holdings whose total area of field and garden in the year 1959 was under 0.25 hectare, but which had a greenhouse were enlisted in the form No. 2 of the basic census. These small garden holdings were joined as a group of their own representing in the first place under-glass cultivation to the basic group defined under item a.

As the impression was got that the question of the basic census concerning the sales of garden products had not been answered conscientiously enough (the proportional part of the holdings fulfilling the requirements of item a of all gardens of a certain size was for the part of large gardens very small, i.e. only 47 per cent, for example, of the holdings whose garden area was 50—99 ares), the basic group defined under item a was extended to comprise all holdings having a garden of at least 50 ares, without paying attention to the sales of garden products. In this respect the quality of the frame was investigated on the ground of the received replies, because the sample of 7 000 garden holdings comprised all gardens of at least 50 ares. A curve of the totals of the numbers of the remaining market gardens of under 50 ares was drawn by districts on the ground of the distribution into garden size categories. For the calculations of variance the garden size categories were further divided into parts (5 parts), and the number of the holdings in each part were estimated from the curve of the totals. Then the optimum sampling ratios were determined by districts in respect of garden area, while it was calculated that per one garden included in the sample about 50 ares of garden area were needed in the South of Finland, about 25 ares in Central Finland, about 20 ares in Ostrobothnia and about 8 ares in the North of Finland.

The division with three strata: 0—4 ares, 5—19 ares, 20—49 ares, as well as the division with two strata: 0—9 ares, 10—49 ares, proved the most advantageous divisions with strata. By carrying out the compiling of the sample by garden size categories and by using two strata the sampling ratios could be better made suitable numbers in view of the extension of the results of compiling and sampling so that the optimum of sampling did not lose nearly anything thereby. The holdings in the forms of the basic census having a greenhouse were distributed into three strata on the ground of the total area of the greenhouses without division according to district.

In each stratum a holding to be included in the sample was chosen at random so that all holdings of the stratum could be chosen to the sample with the same probability. The sample was compiled with a collator a district at a time at even intervals from a card index, which was in communal order by agricultural societies and in order according to garden size category by communes. Through this arrangement the sample became representative above all in local respect, which

was considered important in view of the clearing up of gardening and the utilization of garden area. The advance apprehension was prevailing that the utilization of garden area was in a higher degree dependent on location than the utilization of field, whereas the dependance of use on garden area was rather small within the limits of the chosen strata division. The representativeness by garden size categories remained anyhow sufficient.

The estimates of the basic group formed on the ground of the results of the sampling were made by using ratio estimate so far it in each case was possible in technical respect and theoretically grounded. In the opposite case the so called average estimate formed by multiplying by raising factor was used. The eventual increases or decreases in the garden area were taken into consideration in the sampling census.

The numbers showing the statistical reliability of the estimates formed on the ground of the results of the sampling were even in consequence of the graphic estimation method only rough estimates. The manner of sampling preferred the distribution by communes to the division by garden size categories, which made the right estimation of the standard error of the garden area in theoretical respect difficult. The frame used for the gardens of over 50 ares again made the estimation of proportional average errors difficult. When using ratio estimate the numbers showing reliability could be expected to be approximately of the following size class:

District	Average error of garden area of district with production for sale ha	Proportional average error per cent
South of Finland	5.1	0.12
Central Finland	1.7	0.35
Ostrobothnia	1.4	0.65
North of Finland	0.7	0.80

16. On the Statistic Reliability of the Results of the Sampling Census

Mr. Heimo Järvinen, M. Sc., has performed the calculations concerning the reliability of the most important estimative results in accordance with the following principles:

The value and usability of the statistic data obtained by sampling increase, in case the amount of sampling error and the common influence of eventual observational and measuring errors can be estimated. The last mentioned source of errors is possible in agricultural census in the first place in the estimations of arable area and crops, both of which are chiefly based on farmers' own information. Part of these errors can apparently pass over to sampling error in case farmers in their information advise arable areas and crops in very rough numbers. These errors have been scarcely ascertained in the received statistic material, and essential conditions for bringing about reliable statistics have so existed.

Sampling error has been cleared up as follows:

1) In the cultivated areas of the year 1960 in accordance with the sampling census of June 15 for the part

of winter wheat, rye, spring wheat, barley, and potatoes as well as for the part of swede or big-leafed turnip in the districts of the agricultural societies of Uudenmaan lääni, Satakunta, Itä-Häme, Kuopio, Keski-Pohjanmaa, and Peräpohjola, also by field size categories (Table G).

2) In the results of the enquiry concerning crops (data given by farmers themselves) of October 15 for the part of rye, barley, and potatoes in the districts of the afore mentioned agricultural societies except Peräpohjola. The calculations have been carried out by field size categories and also in respect of the of replies (Table H).

3) For the part of the estimates of the whole crops of the plants and in the districts of the agricultural societies mentioned in item 2 (Table I).

4) For the part of the yield of some garden plants in the actual cultivation areas of these plants; the variance of unit yield and the sampling error of the yield results for the part of apple and black currant as well as under-glass tomatoes have been cleared up more thoroughly than for the part of other plants (Tables J and K).

5) For the part of the production of milk and eggs in the district of the agricultural society of Mikkelin lääni. Initially this rather rough clearing was made only for the confirmation of the assumption that the ratio estimate taking into consideration the number of cattle is much more exact than the estimate formed on the ground of the average yield per holding, when total yields are presented.

6) In domestic animals for the part of the numbers of horses, cows, calves, sheep, brood sows, and hens in the districts mentioned under item 1.

7) In the use of human labour power on holdings in the districts mentioned under item 1 (Tables M—P).

Because the calculations under item 1 for a greater part had to be carried out by means of calculators outside the Board of Agriculture, the investigations were confined to the six afore mentioned plants and districts. These six plants and districts reveal fairly well the variations in the cultivation method and natural conditions typical of the agriculture in Finland. All bread cereals were included, because the knowledge of the accuracy of the estimates of their cultivation areas as well as their crops variations is of great importance, when questions concerning agricultural and commercial policy are resolved. The investigation of crops variations was confined to rye, because it is cultivated in all districts. It was considered that barley revealed sufficiently the variation in the cultivation areas of fodder grains and their crops as well as the statistical reliability of the data on areas and crops. The estimate of the cultivation area of oats is in the southern districts relatively more exact than that of barley, whereas in the north the case is quite opposite. The clearing of the variation in the cultivation areas of potato and in its crops also seemed to be important. The clearing up of the reliability of the estimates concerning the cultivation areas of root crops is interesting in view of the grade of autarchy in livestock husbandry. On the contrary it was considered that there was no cause to clear up the sampling error of the areas and crops of cultivated hay or other grassland plants, because in

respect of these plants other sources of errors are considerable. Especially the fact that the area of cultivated hay is considered as a rest quantity in the information arrival time of the utilization of arable land, the difficulties in the estimation of the areas of hay to be used as pasture and to be left as grass for seed June 15, as well as the difficulties in the estimation of hay crops in kilos can be mentioned as examples of these sources of errors.

The purpose was to include in the investigation agricultural societies of different sizes in different parts of the country in order to be able to estimate with proper accuracy also for the part of other societies and above all the whole country the corresponding quantities showing the statistic reliability of the estimates of arable area and crops. So the agricultural societies of Varsinais-Suomi and Etelä-Pohjanmaa were excluded, although they are large in respect of arable area, because it was known beforehand that relatively better estimates would be obtained from them at any rate than from the districts of Uusimaa and Satakunta, for example. In case the results under items 1—3 are wanted to be extended to other societies or plants, it is best to do this by means of proportional standard errors by paying attention also to the cultivation extent of the plant in question and to the advantage of the natural conditions in the area of the agricultural society concerned.

The crop variations of garden plants have been investigated in the first place in the agricultural societies on the southern and south-west coasts. These calculations were performed with table calculators direct from original forms by emphasizing the crop information according to the extent of cultivation. In consequence of this method of calculation the numbers concerning reliability show the crops variation above all on large-scale farms and in market gardens. Nevertheless the variation appears in an astonishingly high degree, although gardening is of more uncertain nature than the cultivation of field plants as generally known. In respect of strawberry, onion, and outdoor cucumber the variation of unit crops is still stronger than for the part of apple and black currant.

The areas under field plants Y and the unit crops \bar{z} in the year 1960 have been calculated by means of ratio estimates as follows:

$$Y_R = \sum_i K_i y_i; \bar{z}_R = \frac{\sum_i K_i z_i'}{\sum_i K_i y_i'}; K_i = \frac{X_i}{x_i}; x_i = \sum_{j=1}^{n_i} x_{ij}$$

X_i = cultivation area of the plant in the year 1959 on the holdings of stratum i (N_i) according to the basic census

x_i = cultivation area of the plant in the year 1959 on the survey farms of arable area category i (n_i) according to the basic census

y_i = cultivation area of the plant in the year 1960 on the survey farms of arable area category i according to the sampling census of June 15

y_i' = cultivation area of the plant in the year 1960 on the survey farms of arable area category i having replied to the enquiry of October concerning crops

z_i' = crops of the plant in the year 1960 on the survey farms of arable area category i having replied to the enquiry of October concerning crops

It is assumed that those having omitted to reply to the enquiry independent on arable area category have obtained on an average a unit crop corresponding to the average crop of the district per hectare, i.e. quantity y_i/y_i' is assumed to be independent on arable area category i . This is also true in general, although replies are received from small and large holdings in less degree than from middle-sized ones. On the other hand the large and small holdings represent even in unit crops the extremes of value, which this method equali-

$$Y_M = \sum_i (N_i/n_i)y_i = \sum_i N_i p_i \bar{y}_{ip}; V(Y_M) = \sum_i N_i^2 \left\{ V(p_i) \bar{y}_{ip}^2 + p_i^2 V(\bar{y}_{ip}) + V(p_i) V(\bar{y}_{ip}) \right\}$$

p_i^2 = portion of the survey farms having cultivated the plant in the year 1960 of all survey farms of arable area category i

zes. In respect of the time of arrival no evident differences of statistic importance could be ascertained in the information about crops, rather they were brought about by chance.

The calculation of the variance $V(Y_R)$ of the cultivation area of a plant is a statistico-mathematical problem. If the cultivation areas of the year 1959 were not available or if they were not used to improve the estimates, the arable area in the year 1960 and its variance would be estimated as follows:

\bar{y}_{ip} = average cultivation area of the plant on the survey farms of arable area category i having cultivated it in the year 1960

In order to increase accuracy it has been, however, utilized in the estimations the information of the year 1959, i.e. ratio estimate, whose variance even for large samples can be calculated approximately only. The conditions under which it is possible to do so with safety do not quite exist. In respect of the cultivation areas of different years the distribution deviates from the normal one so that the holdings having given up the

cultivation of a certain plant in the year 1960 or having begun to cultivate it in the said year collect the mass of probability in view of cultivation areas at the both ends of the distribution. The variance coefficient of the average cultivation area, too, is high inspite of large sample. The formula for the calculation of the variance of the ratio estimate used for large samples

$$V(Y_R) = \sum_i \frac{N_i(N_i - n_i)}{n_i} (s_{y_i}^2 + R_i^2 s_{x_i}^2 - 2R_i s_{xy_i}); R_i = y_i/x_i$$

is accordingly not quite suitable for the calculation of the variances of cultivation areas. The approximate calculation of the variance more exactly would, however, imply very much counting work in addition to the setting of problem and deliberation. The numbers indicating the reliability of arable areas are at any rate good approximate values near the real values difficult to determine. The variance of the estimate of cultiva-

tion area Y_R is in general only about a half of the variance of the corresponding raising factor estimate Y_M .

When determining the statistical reliability of unit crops at first the variance of the whole crop Z_R has been counted by means of the following approximate formula, assuming in the beginning the cultivation areas of the year 1960 to be known without sampling error:

$$V(Z'_R) = \sum_i \frac{M_i(M_i - m_i)}{m_i} (s_{z_i'}^2 + R_i'^2 s_{y_i'}^2 - 2R_i' s_{zy_i'}); R_i' = z_i'/y_i'$$

from which the variance of unit crop \bar{z}_R $V(\bar{z}_R) = V(Z'_R)/Y_R^2$.

The quantities M_i and m_i as well as the variances $s_{\mu_i}^2$ concern only the cultivators of the plant in question, from whom information about crops in general could be obtained, not the whole sample as when the variance of cultivation areas is calculated. The quantities M_i mean in general the numbers of the cultivators in accordance with the basic census of the year 1959, because no greater alterations in the number of the cultivators of these generally cultivated plants (rye, barley, and potato) have taken place from year to year.

The variance of the whole crop $Z_R = Y_R \bar{z}_R$, when the sampling errors of the estimation of cultivation area and unit crop are taken into consideration, has been calculated as follows:

$$V(Z_R) = V(Y_R) \bar{z}_R^2 + Y_R^2 V(\bar{z}_R) + V(Y_R) V(\bar{z}_R).$$

The variances of the estimates concerning the whole country have been obtained by adding the variances of the estimates by agricultural societies, which have been estimated upwards so that the variances of the estimates concerning the whole country and accordingly the standard errors, too, are approximate values rather above the real ones.

In case the numbers presented in the tables 1—3 indicating the reliability of the estimates are wanted to be extended to concern the yearly statistics of agriculture, too, whose sample is about one half of the sample of the sampling census, the variances have to be multiplied by circa two and the average errors, the roots of the variances, by circa $\sqrt{2}$. As, however, the accuracy of ratio estimate in the estimation of cultivation areas with time decreases, coefficient 1.5 is fairly

suitable, when the standard error numbers showing the statistic reliability of the estimates of the cultivation areas and crops in the whole country are transformed for the yearly statistics of agriculture.

The investigation concerning the reliability of the calculations concerning the use of human labour power also comprised the area of the agricultural societies of Uudenmaan lääni, Satakunta, Itä-Häme, Kuopio, Keski-Pohjanmaa, and Peräpohjola. The use of labour power was investigated for the part of the work performed by men and women in both halves of the year on the farm or away from it, not, however, specifying the different groups of workers (M and N). Work in field cultivation, gardening, and cattle husbandry, felling, trimming, and cross-cutting as well as hauling work performed by men, and house-keeping performed by women can be considered as typical types of work occurring most generally on nearly all farms.

So far it has been possible to ascertain, farmers and counting agents have tried to give the information concerning the use of labour power in accordance with the instructions. It is true, however, that some few counting agents nearly systematically have included all tasks performed on the farm by men among field cultivation, gardening, and cattle husbandry work as well as felling and hauling work, and the tasks performed by women among field cultivation, gardening, cattle husbandry, and house-keeping work. In some agricultural societies this possibly causes a systematic error in the estimates, whose extent is difficult to estimate exactly. But in all cases the error evidently remains clearly smaller than the sampling error.

The variance $V(x)$ of the number of the work days x used for the above mentioned general types of work on the farm and the standard error $E(X)$ of the estimate of work amount X have been calculated in each agricultural society by arable area categories i (8 pcs., all farms of the 2—3 biggest of them being included in the sample) by means of customary calculation formulas.

$$E^2(Y) = \sum_i N_i^2 \left\{ V(p_i) \bar{y}_{ip}^2 + p_i^2 V(\bar{y}_{ip}) + V(p_i) V(\bar{y}_{ip}) \right\}, \text{ i.e.} = \sum_i \frac{N_i(N_i \cdot n_i)}{n_i^2} \left\{ \sum_{j=1}^{n_i} y_{ij}^2 - \frac{(\sum y_{ij})^2}{n_i} + \frac{2-p_i}{m_i-1} \left[\sum_i y_{ij}^2 - \frac{(\sum y_{ij})^2}{m_i} \right] \right\}$$

As it can be noticed $\Sigma(Y) \leq \Sigma(X)$, which is quite natural, if it is taken into consideration that through the same sample the estimate of the number of those having performed the type of work in question as well as the estimate of the average amount of the work done by the performers of this type of work have to be obtained for Y , and that each estimate has its own sampling error, which are combined.

The estimates made whole numbers upwards and covering the whole country (Tables O and P) have been calculated by means of the estimates made by agricultural societies. The estimates concerning the whole year are based on the assumption that the estimates of both halves of the year are independent on each other. This assumption is not necessarily valid, but the standard error numbers of the whole year can be used for the mutual comparison of the different types of work.

$$V_i(x) = \frac{\sum_{j=1}^{n_i} x_{ij}^2 - (\sum_{j=1}^{n_i} x_{ij})^2/n_i}{n_i - 1}; X = \sum_i (N_i/n_i) \sum_{j=1}^{n_i} x_{ij}$$

$$E^2(X) = \sum_i \frac{N_i(N_i \cdot n_i)}{n_i} V_i(x)$$

N_i = number of the holdings of arable area category i in the year 1959

n_i = number of the survey farms of arable area category i having replied to the enquiry

As to the tasks coming up rather seldom on the farm the number of the work days used by men for the maintenance of buildings and for land improvement as well as the time used by women for home industry work have been investigated. Concerning the work performed away from farm the agricultural, forest, and floating work carried out by men as well as the agricultural and house-keeping work performed by women have been chosen as the objects of investigation. The standard error $\Sigma(Y)$ of the estimate of the work amount Y obtained as the combination of the numbers of the work days y_{ij} used for the uncommon types of work, which do not come up on all farms, has to be calculated in different way than the previous ones. Estimate Y itself can be put in the following form:

$$Y = \sum_i (N_i/n_i) \sum_{j=1}^{n_i} y_{ij} = \sum_i N_i p_i \bar{y}_{ip}, \text{ in which}$$

$p_i = m_i/n_i$ = portion of the survey farms having performed the type of work in question of all survey farms of arable area category i having replied to the enquiry:

\bar{y}_{ip} = average number of work days on the survey farms of arable area category i having performed the type of work in question (m_i) and having replied to the enquiry.

The variance of estimate Y , i.e. the square number for the average error is consequently

2. Results of the Enquiries in the Year 1960

In accordance with the plan described afore a number of enquiries belonging to the field of agricultural census were carried out in the year 1960 in addition to the enquiries which are executed for the yearly statistics of agriculture. The sampling census of agriculture accordingly consisted of a series of enquiries formed by extending the enquiries for customary yearly statistics. The number of the objects of enquiries, by means of which the amount of knowledge acquired through the basic census was completed according to the plan, was much larger and the size of the used sample was twice as large as in the enquiries executed yearly later on. The manner of the presenting of the gained results is, however, the same as the publication order of results used in the yearly statistics. In order to maintain causal relationship all results in reply to

each question or a group of analogous questions are presented in the same part of the publication, not partly in the separate text section, partly in the tables section.

The results clearing up the traffic communication, acquirement, and form of farms are presented in the tables 1—18 (cf. the list of tables). Arable areas appear from table No. 19 and the areas of cultivated plants from the tables 20—24. Table No. 25 shows the use of fertilizers. Information of the need of the draining of fields is presented in table No. 26. The areas showing the cultivation extent of the most important plant varieties are included in the tables 27—34. The unit and total crops of cultivated plants are treated in the tables 35—37, and the use of the crops of the most important cultivated plants appears from table No. 38. The tables 39—44 concern the numbers of domestic

animals and the tables 45—52 their production. The results of garden statistics are contained in the tables 53—62. In addition to the results gained through the basic census of the year 1959 information of agricultural machinery is presented in the tables 63—64. Information of the amount of human labour power and labour input is included in the tables 65—76 and information of house-keeping work in the tables 77—80. The results of dairy statistics are presented in the tables 81—89. The areas and crops of the most important cultivated plants as well as the numbers of domestic animals are presented in five year periods beginning from the year 1921 in the last two tables of the publication. Further on the forms used in the enquiries and the instructions for the filling of them are attached to the publication.

TAULUKOT
TABELLER
TABLES

1. Viljelmien jakautuminen luokkiin välimatkan mukaan talouskeskuksesta autolla ympäri vuoden kunnolla liikennöitävälle yleiselle tielle 15. 6. 1960
 Brukningsenheternas fördelning i klasser efter avståndet från driftscentrum till en året runt trafikerbar allmän väg den 15. 6. 1960
 Distribution of holdings into classes according to the distance between farmstead and common road under car traffic all year round, on June 15, 1960

	Viljelmä, kun välimatka talouskeskuksesta oli km Brukningsenheter, när avståndet från driftscentrum var km Holdings, when distance from farmstead km									Viljelmä yhteensä Bruknings- enheter totalt Holdings in total	
	—0.24	0.25— 0.49	0.50— 0.99	1.00— 1.49	1.50— 1.99	2.00— 2.99	3.00— 3.99	4.00— 5.99	6.00—		Etälsyyttä ei ilmoit- tettu Avstånd ej meddelat Distance not declared
	1 000 kpl — st — pcs										
	a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural society district										
Uudenmaan läänin	6.5	1.6	2.2	2.1	0.7	1.0	0.8	0.5	0.3	1.6	17.3
Nylands svenska	4.2	0.9	1.2	1.0	0.4	0.9	0.3	0.1	0.2	1.5	10.7
Varsinais-Suomen	11.1	3.0	4.1	3.1	1.6	2.1	0.9	0.5	0.4	1.7	28.5
Finska Hushållningssällskapet	2.6	0.5	0.3	0.4	0.1	0.4	0.2	0.2	0.8	0.7	6.2
Satakunnan	15.6	3.9	5.1	3.0	1.6	2.4	1.1	1.2	0.3	0.7	34.9
Hämeen-Satakunnan	4.8	1.5	1.7	1.4	0.5	1.0	0.7	0.6	0.4	0.6	13.2
Hämeen läänin	7.2	1.7	2.2	1.8	1.0	1.4	0.6	0.2	0.2	1.6	17.9
Itä-Hämeen	5.2	1.0	1.5	1.2	0.8	1.1	0.7	0.9	0.5	0.4	13.3
Kymenlaakson	4.1	1.0	1.1	1.1	0.2	0.7	0.3	0.2	0.1	0.7	9.5
Länsi-Karjalan	3.7	1.0	1.9	1.5	0.5	1.2	0.7	0.5	0.3	0.3	11.6
Mikkelin läänin	7.7	2.1	2.4	2.6	1.4	2.0	1.4	1.4	1.5	1.0	23.5
Kuopion	9.5	2.9	4.2	4.3	2.0	3.0	2.4	1.6	0.7	1.4	32.0
Pohjois-Karjalan	9.0	2.4	3.1	2.8	1.5	2.8	1.4	1.5	1.1	0.4	26.0
Keski-Suomen	7.5	1.7	2.2	2.5	1.1	2.1	0.8	1.4	0.8	0.5	20.6
Etelä-Pohjanmaan	16.0	2.8	4.2	3.5	1.8	2.3	1.6	1.2	0.9	1.0	35.3
Österbottens svenska	9.7	1.9	1.4	0.8	0.3	0.8	0.2	0.1	0.0	1.8	17.0
Keski-Pohjanmaan	5.2	1.1	1.0	0.8	0.3	0.4	0.3	0.2	0.1	0.6	10.0
Oulun l. Talousseura	13.0	3.1	2.8	2.2	1.4	1.7	1.0	1.4	1.5	3.2	31.3
Kajaanin	4.0	1.0	1.1	1.0	0.5	1.0	0.8	0.9	1.1	0.4	11.8
Peräpohjolan	7.6	1.2	1.4	0.7	0.2	0.4	0.3	0.4	0.9	0.2	13.3
Lapin Maatalousseura	2.2	0.3	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.7	0.1	4.1
Koko maa — Hela riket — Whole country	156.4	36.6	45.4	37.9	18.0	28.8	16.6	15.1	12.8	20.4	388.0
	b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass — By farm size categories										
— 1.99 ha	45.0	9.6	11.1	8.6	3.6	7.0	3.7	3.5	3.6	7.5	103.2
2.00— 4.99 »	37.0	9.3	11.9	9.9	4.9	8.0	4.8	5.2	5.1	5.1	101.2
5.00— 9.99 »	38.0	9.6	12.8	11.6	5.8	8.1	5.1	4.1	3.2	3.6	101.9
10.00—19.99 »	26.8	6.1	7.6	6.2	2.8	4.6	2.5	2.0	0.8	2.8	62.2
20.00—29.99 »	6.0	1.3	1.4	1.1	0.6	0.7	0.3	0.2	0.1	0.9	12.6
30.00—49.99 »	2.8	0.5	0.5	0.4	0.2	0.3	0.1	0.1	0.0	0.4	5.3
50.00—99.99 »	0.7	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	1.4
100.00—	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	156.4	36.6	45.4	37.9	18.0	28.8	16.6	15.1	12.8	20.4	388.0
» %	40.3	9.4	11.7	9.7	4.7	7.4	4.3	3.9	3.3	5.3	100.0

2. Viljelmien jakautuminen luokkiin välimatkan mukaan talouskeskuksesta lähimmälle linja-autoreitin pysäkillä 15. 6. 1960
 Brukningsenheternas fördelning i klasser efter avståndet från driftscentrum till närmaste hållplats vid linjebilväg den 15. 6. 1960
 Distribution of holdings into different classes according to the distance between farmstead and the nearest bus stop, on June 15, 1960

	Talouskeskuksen etäisyys km Avståndet från driftscentrum km Distance of farmstead km									Viljelmä yhteensä Brukningsenhet totalt Holdings in total	
	—0.24 0.49	0.25— 0.99	0.50— 1.49	1.00— 1.99	1.50— 2.99	2.00— 3.99	3.00— 5.99	4.00— 6.00—	Etäisyyttä ei ilmoitettu Avstånd ej meddelat Distance not declared		
1 000 kpl — st — pcs											
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural society district											
Uudenmaan läänin	4.8	1.5	2.2	2.5	1.0	1.4	1.2	0.9	0.5	1.3	17.3
Nylands svenska	3.2	0.8	1.0	1.2	0.4	1.3	0.7	0.4	0.8	0.9	10.7
Varsinais-Suomen	8.4	2.8	4.0	3.0	2.1	3.2	1.7	1.4	0.5	1.4	28.5
Finska Hushållningssällskapet	1.0	0.4	0.3	0.6	0.2	0.5	0.5	0.3	1.2	1.2	6.2
Satakunnan	10.4	3.6	4.2	4.3	1.8	3.8	2.2	2.4	1.0	1.2	34.9
Hämeen-Satakunnan	3.7	1.5	1.7	1.5	0.6	1.3	0.9	0.9	0.6	0.5	13.2
Hämeen läänin	5.0	1.5	2.7	2.2	1.2	2.4	1.2	0.7	0.2	0.8	17.9
Itä-Hämeen	3.9	1.0	1.5	1.3	0.8	1.5	0.8	1.2	0.9	0.4	13.3
Kymenlaakson	2.4	1.0	1.4	1.3	0.4	1.0	0.6	0.5	0.4	0.5	9.5
Länsi-Karjalan	2.8	0.9	1.6	1.5	0.6	1.5	1.0	0.7	0.7	0.3	11.6
Mikkelin läänin	6.2	1.8	2.3	2.5	1.2	2.6	1.7	1.9	2.2	1.1	23.5
Kuopion	7.4	2.6	4.0	4.1	2.0	3.5	3.0	2.5	1.1	1.8	32.0
Pohjois-Karjalan	7.0	2.0	2.8	2.9	1.7	3.1	2.2	2.0	1.8	0.5	26.0
Keski-Suomen	5.5	1.4	1.9	2.2	1.2	2.6	1.5	2.0	1.8	0.5	20.6
Etelä-Pohjanmaan	11.5	2.2	4.1	4.1	2.1	3.5	2.8	2.4	1.8	0.8	35.3
Österbottens svenska	7.0	2.1	2.0	1.4	0.6	1.3	0.6	0.5	0.2	1.3	17.0
Keski-Pohjanmaan	3.8	1.0	1.2	1.1	0.4	0.7	0.5	0.4	0.5	0.4	10.0
Oulun l. Talousseura	10.2	3.0	3.2	2.4	1.3	2.0	1.3	1.9	2.9	3.1	31.3
Kajaanin	3.3	0.8	1.0	0.9	0.5	1.2	0.8	1.1	1.8	0.4	11.8
Peräpohjolan	6.4	1.2	1.3	0.8	0.3	0.5	0.4	0.7	1.4	0.3	13.3
Lapin Maatalousseura	1.8	0.3	0.4	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1	0.8	0.1	4.1
Koko maa — Hela riket — Whole country	115.7	33.4	44.8	42.0	20.5	39.1	25.7	24.9	23.1	18.8	388.0
b) Viljelmäsuuruusluokittain — Per bruksningsenhetsstorleksklass — By farm size categories											
— 1.99 ha	34.9	9.2	11.8	9.7	4.5	9.2	5.0	5.5	5.7	7.7	103.2
2.00— 4.99 »	28.2	8.4	11.2	10.7	4.8	10.3	7.5	7.2	8.2	4.7	101.2
5.00— 9.99 »	27.2	8.5	12.0	12.6	6.4	10.6	7.7	7.2	6.4	3.3	101.9
10.00—19.99 »	18.2	5.4	7.5	6.9	3.6	7.2	4.6	4.2	2.4	2.2	62.2
20.00—29.99 »	4.4	1.2	1.4	1.4	0.8	1.2	0.7	0.6	0.3	0.6	12.6
30.00—49.99 »	2.1	0.5	0.7	0.5	0.3	0.5	0.2	0.2	0.1	0.2	5.3
50.00—99.99 »	0.6	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	1.4
100.00—	0.1	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	115.7	33.4	44.8	42.0	20.5	39.1	25.7	24.9	23.1	18.8	388.0
» %	29.8	8.6	11.6	10.8	5.3	10.1	6.6	6.4	5.9	4.9	100.0

3. Viljelmien jakautuminen luokkiin niiden itse suorittaman maidonkuljetusmatkan pituuden mukaan 15. 6. 1960
 Brukningsenheternas fördelning i klasser efter längden av den sträcka de själva transporterar mjölken den 15. 6. 1960.
 Distribution of holdings into classes according to the length of milk transportation they have to pass over, on June 15, 1960

	Maidon- kuljetus- matkaa ei ole Ej mjölk- transport- väg No trans- port of milk	Maidonkuljetusmatkan pituus km Mjolktransportsträckans längd km Length of milk transportation km									Etäisyyttä ei ilmoit- tettu Avstånd ej meddelat Distance not declared	Viljelmiä yhteensä Bruknings- enheter totalt Holdings in total
		—0.24	0.25— 0.49	0.50— 0.99	1.00— 1.49	1.50— 1.99	2.00— 2.99	3.00— 3.99	4.00— 5.99	6.00—		
1 000 kpl — st — pcs												
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural society district												
Uudenmaan läänin	6.7	5.3	1.0	1.1	0.9	0.3	0.2	0.1	0.1	0.0	1.6	17.3
Nylands svenska	6.4	1.8	0.4	0.5	0.4	0.1	0.2	0.1	0.0	0.0	0.8	10.7
Varsinais-Suomen	9.9	11.6	1.9	2.2	1.4	0.3	0.5	0.3	0.0	0.1	0.3	28.5
Finska Hushållningssällskapet ..	2.5	2.0	0.3	0.2	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.4	6.2
Satakunnan	10.0	15.3	2.9	3.1	1.6	0.5	0.6	0.2	0.2	0.0	0.5	34.9
Hämeen-Satakunnan	4.7	3.3	1.0	1.2	0.8	0.2	0.4	0.3	0.1	0.0	1.2	13.2
Hämeen läänin	4.3	7.0	1.2	1.3	0.6	0.2	0.3	0.0	0.0	0.0	3.0	17.9
Itä-Hämeen	4.3	4.2	0.9	1.0	0.8	0.5	0.6	0.3	0.2	0.1	0.4	13.3
Kymenlaakson	3.2	3.0	0.8	1.0	0.5	0.1	0.2	0.1	0.1	0.0	0.5	9.5
Länsi-Karjalan	3.8	2.8	1.0	1.2	1.0	0.4	0.6	0.4	0.1	0.1	0.2	11.6
Mikkelin läänin	8.7	5.8	1.5	1.9	2.1	0.9	1.1	0.6	0.4	0.1	0.4	23.5
Kuopion	11.2	8.9	2.2	3.4	2.7	1.3	1.3	0.6	0.3	0.1	0.0	32.0
Pohjois-Karjalan	9.4	6.0	2.1	2.4	2.0	0.9	1.6	0.7	0.4	0.1	0.4	26.0
Keski-Suomen	8.6	6.0	1.4	1.4	1.2	0.5	0.7	0.3	0.1	0.0	0.4	20.6
Etelä-Pohjanmaan	9.5	18.5	2.1	2.7	1.1	0.3	0.4	0.1	0.1	0.1	0.4	35.3
Österbottens svenska	4.6	8.4	0.9	0.7	0.3	0.1	0.2	0.1	0.0	0.1	1.6	17.0
Keski-Pohjanmaan	1.9	4.7	1.0	0.5	0.4	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	1.4	10.0
Oulun l. Talousseura	11.5	10.8	2.2	2.1	1.1	0.7	0.6	0.2	0.3	0.2	1.6	31.3
Kajaanin	6.4	2.4	0.6	0.6	0.3	0.2	0.4	0.2	0.2	0.2	0.3	11.8
Peräpohjolan	6.5	4.3	0.6	0.7	0.4	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.5	13.3
Lapin Maatalousseura	3.0	0.7	0.1	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	—	0.0	0.1	4.1
Koko maa — Hela riket	137.1	132.8	26.1	29.4	19.8	7.7	10.3	4.7	2.8	1.3	16.0	388.0
Whole country												
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass — By farm size categories												
— 1.99 ha	76.3	14.0	2.4	3.0	2.2	0.6	0.9	0.4	0.2	0.1	3.1	103.2
2.00— 4.99 »	39.8	28.8	7.0	8.9	5.4	2.3	2.8	1.3	1.1	0.3	3.5	101.2
5.00— 9.99 »	15.8	42.9	10.1	10.8	7.8	3.0	4.3	2.0	0.8	0.6	3.8	101.9
10.00—19.99 »	3.7	34.6	5.6	5.7	3.7	1.6	2.0	0.9	0.6	0.3	3.5	62.2
20.00—29.99 »	0.8	8.0	0.8	0.8	0.5	0.2	0.2	0.1	0.1	0.0	1.1	12.6
30.00—49.99 »	0.5	3.6	0.2	0.2	0.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.5	5.3
50.00—99.99 »	0.2	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	1.4
100.00— »	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	—	0.0	0.0	0.1	0.2
Koko maa — Hela riket	137.1	132.8	26.1	29.4	19.8	7.7	10.3	4.7	2.8	1.3	16.0	388.0
Whole country												
»	35.3	34.2	6.7	7.6	5.1	2.0	2.7	1.2	0.7	0.4	4.1	100.0

4. Viljelmien jakautuminen luokkiin välimatkan mukaan talouskeskuksesta lähimmälle rautatien liikennepaikalle
 15. 6. 1960
 Brukningsenheternas fördelning i klasser efter avståndet från driftscentrum till närmaste järnvägstrafikplats den
 15. 6. 1960
 Distribution of holdings into classes according to the distance between farmstead and the nearest railway station, on June
 15, 1960

	Talouskeskuksen etäisyys km Avståndet från driftscentrum km Distance of farmstead km									Ettäisyyttä ei ilmoit- tettu Avstånd ej meddelat Distance not declared	Viljelmä yhteensä Bruknings- enheter totalt Holdings in total
	—1.99	2.00— 3.99	4.00— 5.99	6.00— 9.99	10.00— 14.99	15.00— 19.99	20.00— 29.99	30.00— 49.99	50.00—		
1 000 kpl — st — pcs											
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural society district											
Uudenmaan läänin	1.1	1.2	1.5	3.0	2.8	2.6	3.3	1.0	0.0	0.8	17.3
Nylands svenska	1.2	1.4	1.1	1.6	1.9	1.9	0.6	0.3	0.0	0.7	10.7
Varsinais-Suomen	1.7	2.1	2.2	4.6	4.5	3.8	6.5	2.8	—	0.3	28.5
Finska Hushållningssällskapet	—	—	—	—	0.0	0.0	0.4	0.9	1.0	3.9	6.2
Satakunnan	1.7	2.6	2.3	4.6	4.9	4.4	7.4	5.9	0.7	0.4	34.9
Hämeen-Satakunnan	0.9	0.9	1.1	1.5	1.2	1.9	3.1	1.7	0.6	0.3	13.2
Hämeen läänin	0.9	1.7	1.7	3.1	2.2	1.6	2.9	3.2	0.1	0.5	17.9
Itä-Hämeen	0.6	0.8	0.4	1.3	1.1	1.1	1.6	2.7	3.3	0.4	13.3
Kymenlaakson	0.7	1.1	1.1	1.7	1.2	0.8	1.4	1.2	0.1	0.2	9.5
Länsi-Karjalan	0.8	1.0	0.9	1.4	1.7	1.6	1.8	1.9	0.3	0.2	11.6
Mikkelin läänin	0.8	1.3	1.4	2.5	2.4	2.4	4.8	4.7	2.5	0.7	23.5
Kuopion	1.4	1.2	1.5	2.7	3.3	2.9	5.9	8.4	4.0	0.7	32.0
Pohjois-Karjalan	1.6	1.6	2.2	2.8	2.9	3.0	3.6	4.5	3.3	0.5	26.0
Keski-Suomen	1.0	1.5	1.2	2.5	3.3	2.4	3.7	2.7	1.9	0.4	20.6
Etelä-Pohjanmaan	2.5	3.7	2.6	4.3	4.2	3.8	4.8	6.4	2.6	0.4	35.3
Österbottens svenska	0.8	1.4	1.1	1.6	1.8	1.9	3.6	3.3	0.6	0.9	17.0
Keski-Pohjanmaan	0.7	0.5	0.4	0.9	0.9	0.5	1.5	2.0	2.5	0.1	10.0
Oulun l. Talousseura	1.8	2.3	2.2	3.2	3.1	2.2	3.5	4.7	7.1	1.2	31.3
Kajaanin	0.4	0.9	0.7	1.2	1.3	1.2	1.5	1.5	2.9	0.2	11.8
Peräpohjolan	1.8	1.6	0.8	0.9	1.0	0.7	1.6	1.4	3.3	0.2	13.3
Lapin Maatalousseura	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	3.6	0.2	4.1
Koko maa — Hela riket — Whole country	22.5	28.8	26.4	45.4	45.8	40.7	63.5	61.3	40.4	13.2	388.0
b) Viljelmäsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass — By farm size categories											
— 1.99 ha	9.2	8.8	7.7	11.1	10.2	10.1	15.1	14.5	10.6	5.9	103.2
2.00— 4.99 »	4.3	6.3	5.5	10.3	11.3	10.9	16.3	17.7	15.0	3.6	101.2
5.00— 9.99 »	4.5	6.8	6.5	12.1	12.6	10.6	18.3	17.7	10.8	2.0	101.9
10.00—19.99 »	3.1	4.9	4.9	9.0	8.9	6.9	10.7	9.3	3.5	1.0	62.2
20.00—29.99 »	0.8	1.3	1.1	1.8	1.8	1.4	2.2	1.4	0.4	0.4	12.6
30.00—49.99 »	0.4	0.5	0.6	0.8	0.8	0.6	0.7	0.6	0.1	0.2	5.3
50.00—99.99 »	0.1	0.2	0.1	0.3	0.2	0.2	0.2	0.1	0.0	0.0	1.4
100.00—	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	22.5	28.8	26.4	45.4	45.8	40.7	63.5	61.3	40.4	13.2	388.0
%	5.8	7.4	6.8	11.7	11.8	10.5	16.4	15.8	10.4	3.4	100.0

5. Viljelmien jakautuminen luokkiin välimatkan mukaan talouskeskuksesta meijeriin, jonne viljelmältä maito viedään 15. 6. 1960
 Brukningsenheternas fördelning i klasser efter avståndet från driftscentrum till det mejeri, dit brukningsenhetens mjölk föres den 15. 6. 1960
 Distribution of holdings into different classes according to the distance between farmstead and the dairy to which milk is transported from the farm, on June 15, 1960

	Maitoa ei viedä meijeriin Mjök föres ej till mejeri No milk transported to dairy	Talouskeskuksen etäisyys km Avståndet från driftscentrum km Distance of farmstead km									Etäisyyttä ei ilmoitettu Avstånd ej meddelat Distance not declared	Viljelmä yhteensä Brukningsenheter totalt Holdings in total
		—1.99	2.00—3.99	4.00—5.99	6.00—9.99	10.00—14.99	15.00—19.99	20.00—29.99	30.00—49.99	50.00—		
1 000 kpl — st — pcs												
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural society district												
Uudenmaan läänin	4.5	0.8	0.9	1.1	2.0	2.0	1.2	1.3	1.6	0.5	1.4	17.3
Nylands svenska	—	0.2	0.3	0.3	0.6	0.7	0.9	1.0	1.2	0.3	5.2	10.7
Varsinais-Suomen	0.0	1.5	2.9	3.7	6.3	3.7	1.8	1.6	0.8	0.3	5.9	28.5
Finska Hushållningssällskapet	—	0.1	0.2	0.4	0.5	0.7	0.4	0.5	0.6	0.8	2.0	6.2
Satakunnan	1.4	1.1	2.8	3.9	7.2	5.7	2.2	2.6	2.0	1.0	5.0	34.9
Hämeen-Satakunnan	—	0.2	0.4	0.4	1.1	1.3	1.0	2.0	1.8	0.9	4.1	13.2
Hämeen läänin	1.4	0.6	1.1	1.7	3.1	2.8	1.8	1.6	0.5	0.2	3.1	17.9
Itä-Hämeen	3.3	0.3	0.5	0.5	1.6	2.0	1.7	1.9	0.9	0.4	0.2	13.3
Kymenlaakson	2.0	0.2	0.4	0.8	1.3	1.0	0.7	1.2	1.5	0.4	0.0	9.5
Länsi-Karjalan	1.7	0.2	0.2	0.5	1.0	1.2	1.3	2.1	2.0	0.6	0.8	11.6
Mikkelin läänin	0.1	0.1	0.3	0.4	1.3	2.0	1.6	4.1	4.4	3.3	5.9	23.5
Kuopion	—	0.7	0.6	0.5	1.8	3.3	3.3	5.8	5.6	2.5	7.9	32.0
Pohjois-Karjalan	4.7	0.9	0.6	0.6	1.3	1.6	2.0	4.0	4.9	4.7	0.7	26.0
Keski-Suomen	0.0	0.1	0.3	0.3	0.5	1.3	1.6	3.4	4.6	1.7	6.8	20.6
Etelä-Pohjanmaan	0.1	3.1	4.6	4.8	6.7	5.3	2.3	2.5	1.4	0.4	4.1	35.3
Österbottens svenska	—	1.2	2.4	1.7	2.4	2.0	1.6	2.0	1.0	0.1	2.6	17.0
Keski-Pohjanmaan	—	1.0	1.1	1.1	1.7	1.5	1.1	0.9	0.6	0.1	0.9	10.0
Oulun l. Talousseura	5.7	1.1	1.3	1.2	3.0	3.1	2.7	3.3	4.7	4.7	0.5	31.3
Kajaanin	—	0.2	0.1	0.1	0.2	0.6	0.7	1.3	2.0	3.8	2.8	11.8
Peräpohjolan	2.6	0.1	0.1	0.0	0.2	0.6	0.8	1.4	3.1	4.2	0.2	13.3
Lapin Maatalousseura	3.0	0.0	0.0	—	—	0.0	0.1	0.1	0.2	0.6	0.1	4.1
Koko maa — Hela riket	30.5	13.7	21.1	24.0	43.8	42.4	30.8	44.6	45.4	31.5	60.2	388.0
Whole country												
b) Viljelmäsuurusluokittain — Per brukningsenhetstorleksklass — By farm size categories												
— 1.99 ha	17.8	3.1	4.2	4.6	7.0	6.3	5.0	7.9	7.0	5.5	34.8	103.2
2.00—4.99 »	9.3	2.8	4.2	4.8	9.3	10.0	7.8	12.4	14.3	11.7	14.6	101.2
5.00—9.99 »	2.5	3.5	5.4	6.4	12.8	13.9	10.1	15.0	15.1	10.1	7.1	101.9
10.00—19.99 »	0.6	2.9	5.2	5.7	11.1	9.4	6.3	7.7	7.2	3.5	2.6	62.2
20.00—29.99 »	0.1	0.9	1.4	1.5	2.4	1.8	1.1	1.1	1.3	0.5	0.5	12.6
30.00—49.99 »	0.1	0.4	0.6	0.8	1.0	0.7	0.4	0.4	0.4	0.2	0.3	5.3
50.00—99.99 »	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.2	1.4
100.00—	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2
Koko maa — Hela riket	30.5	13.7	21.1	24.0	43.8	42.4	30.8	44.6	45.4	31.5	60.2	388.0
Whole country												
»	%	7.9	3.5	5.4	6.2	11.3	10.9	8.0	11.5	11.7	8.1	15.5

6. Viljelmien jakautuminen luokkiin nykyisen omistajan hallinta-ajan pituuden mukaan 15. 6. vuonna 1959 ja 1960
Brukningsenheternas fördelning i klasser efter längden av den nuvarande ägarens besittningstid 15. 6. åren 1959 och 1960

Distribution of holdings into categories according to the length of the occupation of present owner June 15 in the years 1959 and 1960

	1959 *)			1960 *)		
	Viljelmä ollut nykyisen omistajan hallinnassa vuotta Brukningsenheten har varit i den nuvarande ägarens besittning år Holding has been in the occupation of present owner years	Viljelmien luku Brukningsenheternas antal Number of holdings	Osuus koko luvusta Andel av totalantalet Portion of whole number	Viljelmä ollut nykyisen omistajan hallinnassa vuotta Brukningsenheten har varit i den nuvarande ägarens besittning år Holding has been in the occupation of present owner years	Viljelmien luku Brukningsenheternas antal Number of holdings	Osuus koko luvusta Andel av totalantalet Portion of whole number
		kpl 1 000 st pcs	%		kpl 1 000 st pcs	%
1959—60 ³⁾	—	—	—	— 1 1/2	18.9	5.6
1957—58 ⁴⁾	— (2 1/2)	35.3	9.8	1 1/2—3 1/2	25.0	7.4
1955—56	2 1/2—4 1/2	27.3	7.6	3 1/2—5 1/2	25.9	7.7
1950—54	4 1/2—9 1/2	69.3	19.3	5 1/2—10 1/2	62.8	18.7
1945—49	9 1/2—14 1/2	83.8	23.3	10 1/2—15 1/2	73.6	21.9
1940—44	14 1/2—19 1/2	26.9	7.5	15 1/2—20 1/2	25.5	7.6
1930—39	19 1/2—29 1/2	67.1	18.7	20 1/2—30 1/2	60.0	17.9
1920—29	29 1/2—39 1/2	37.4	10.4	30 1/2—40 1/2	33.4	9.9
1910—19	39 1/2—49 1/2	9.3	2.6	40 1/2—50 1/2	8.9	2.7
1885—09	49 1/2—74 1/2	2.7	0.7	50 1/2—75 1/2	2.1	0.6
—1884	74 1/2—	0.2	0.1	75 1/2—	0.1	0.0
Yhteensä — Sammanlagt — Total	—	359.3	100.0	—	336.2	100.0
Ei ilmoitusta — Ej meddelad — No information	—	28.6	—	—	7.6	—
Kaikkiaan — Inalles — Total	—	387.9	—	—	343.8	—

*) Kaikki viljelmät peruslaskennan mukaan — Alla brukningsenheter enligt primärräkningen — All holdings according to the basic census.

*) Yksityisten omistuksessa olleet viljelmät otantalaskennan mukaan — Av privata personer ägda brukningsenheter enligt stickprovräkningen — Holdings in private ownership according to the sampling census.

*) 15. 6. 1960 mennessä otantalaskennassa — Intill den 15. 6. 1960 i stickprovskräkningen — By June 15, 1960, in the sampling census.

*) 15. 6. 1959 mennessä peruslaskennassa — Intill den 15. 6. 1959 i primärräkningen — By June 15, 1959, in the basic census.

7. Perimällä, ostamalla tai muulla vastaavalla tavalla vanhemmilta tai sukulaisilta saatujen tilojen lukumäärät saantovuoden mukaan luokiteltuna vuonna 1960

Antalet gårdar, som erhållits genom arv, köp eller annat dylikt förvärvsätt av föräldrar eller släktingar, fördelade i klasser efter året för förvärvandet år 1960

Number of farms inherited, purchased or taken over by other measures from parents or relatives, classified according to the year of acquirement, in 1960

Saantovuosi Klasser efter förvärvsåret Class according to the year of acquirement	Viljelmä Brukningsenheter Farms		Niistä saatu: Av dem erhållna: Of them acquired:		
	Yhteensä Sammanlagt Total	Keskimäärin vuotta kohti I medeltal per år Average per year	Koko tilana I form av hela gården In the form of whole farm	Määräosana Som delar av gården As a definite part of farm	
				kpl 1 000 st pcs	
				Koko luvusta Av totalantalet Of total number %	
	1 000 kpl — st — pcs				
1959—60	11.4	7.6	9.6	1.8	16.1
1957—58	15.5	7.7	12.7	2.8	17.8
1955—56	15.2	7.6	12.8	2.4	15.7
1950—54	36.2	7.3	28.6	7.6	21.1
1945—49	43.1	8.6	32.7	10.5	24.3
1940—44	18.2	3.6	14.6	3.6	19.7
1930—39	35.1	3.5	27.8	7.3	20.8
1920—29	19.3	1.9	15.5	3.7	19.2
1910—19	5.2	0.5	4.4	0.8	15.9
1885—09	1.3	0.0	1.1	0.2	11.2
—1884	0.0	—	0.0	—	—
Saantovuosi ilmoittamatta — Förvärvsår ej meddelat — Year of acquirement not declared	4.2	—	3.7	0.5	12.5
Koko maa — Hela riket — Whole country	204.7	—	163.5	41.2	20.1

8. Ostamalla vapailta markkinoilta saatujen tilojen lukumäärät saantovuoden mukaan luokiteltuna vuonna 1960
Antalet gårdar, som erhållits genom köp på fria marknaden, fördelade i klasser efter året för förvärvandet år 1960
Number of farms purchased in free market, classified by the year of acquirement, in 1960

Saantovuosiluokka Klasser efter förvärvsåret Class according to the year of acquirement	Viljelmia Brukningsenheter Farms		Nilstä saatu: Av dem erhållna: Of them acquired:		
	Yhteensä Sammanlagt Total	Keskimäärin vuotta kohti I medeltal per år Average per year	Koko tilana I form av hela gården In the form of whole farm	Määräsana Som delar av gården As a definite part of farm	
				kpl 1 000 st pcs	Koko luvusta Av totalantalet Of total number %
1 000 kpl — st — pcs					
1959—60	5.6	3.7	5.2	0.3	5.9
1957—58	6.1	3.0	5.6	0.4	7.4
1955—56	6.8	3.4	6.2	0.5	7.9
1950—54	15.4	3.1	13.9	1.5	9.7
1945—49	13.7	2.7	12.0	1.7	12.5
1940—44	5.8	1.2	5.4	0.4	7.0
1930—39	20.4	2.0	18.7	1.8	8.7
1920—29	10.9	1.1	10.1	0.9	8.0
1910—19	2.8	0.3	2.6	0.3	8.9
1885—09	0.8	0.0	0.8	0.0	3.1
—1884	0.0	—	0.0	—	—
Saantovuosi ilmoittamatta — Förvärvsår ej meddelat — Year of acquirement not declared	1.7	—	1.6	0.1	3.4
Koko maa — Hela riket — Whole country	90.0	—	82.1	7.9	8.8

9. Asutuslakien mukaan vapaaehtoisella kaupalla saatujen tilojen lukumäärät saantovuoden mukaan luokiteltuna vuonna 1960
Antalet gårdar, som erhållits genom frivilligt köp med stöd av kolonisationslagarna, fördelade i klasser efter året för förvärvandet år 1960
Number of farms acquired by free purchase under the Settlement Acts, classified according to the year of acquirement, in 1960

Saantovuosiluokka Klasser efter förvärvsåret Class according to the year of acquirement	Viljelmia Brukningsenheter Farms		Nilstä saatu: Av dem erhållna: Of them acquired:		
	Yhteensä Sammanlagt Total	Keskimäärin vuotta kohti I medeltal per år Average per year	Koko tilana I form av hela gården In the form of whole farm	Määräsana Som delar av gården As a definite part of farm	
				kpl 1 000 st pcs	Koko luvusta Av totalantalet Of total number %
1 000 kpl — st — pcs					
1959—60	0.5	0.3	0.5	0.0	0.9
1957—58	0.9	0.4	0.8	0.1	5.5
1955—56	1.1	0.5	1.1	—	—
1950—54	3.0	0.6	2.5	0.5	17.7
1945—49	10.0	2.0	7.9	2.2	21.5
1940—44	1.0	0.2	0.8	0.2	17.0
1930—39	3.4	0.3	3.2	0.2	6.4
1920—29	2.4	0.2	2.2	0.2	8.9
1910—19	0.7	0.1	0.6	0.0	3.6
1885—09	—	—	—	—	—
—1884	—	—	—	—	—
Saantovuosi ilmoittamatta — Förvärvsår ej meddelat — Year of acquirement not declared	0.4	—	0.4	0.0	8.8
Koko maa — Hela riket — Whole country	23.4	—	20.0	3.4	14.5

10. Viljelys- ja raivaussopimuksen tai hallintasopimuksen jälkeen tapahtuneella ostolla saatujen tilojen lukumäärät saantovuoden mukaan luokiteltuna vuonna 1960
Antalet gårdar, som erhållits genom köp, vilket följt efter odlings- och röjningsavtal eller besittningsavtal, fördelade i klasser efter året för förvärvandet år 1960
Number of farms acquired by purchase, after cultivation and clearing contract or contract of occupation, classified according to the year of acquirement, in 1960

Saantovuosisluokka Klasser efter förvärvsåret Class according to the year of acquirement	Viljelmä Brukningsenheter Farms		Niistä saatu: Av dem erhållna: Of them acquired:		
	Yhteensä Sammanlagt Total	Keskimäärin vuotta kohti I medeltal per år Average per year	Koko tilana I form av hela gården In the form of whole farm	Määraosana Som delar av gården As a definite part of farm	
				kpl 1 000 st pcs	Koko luvusta Av totalantalet Of total number %
1 000 kpl — st — pcs					
1959—60	1.3	0.8	1.2	0.1	5.4
1957—58	2.4	1.2	2.3	0.1	3.3
1955—56	2.6	1.3	2.4	0.2	8.3
1950—54	7.5	1.5	6.8	0.6	8.4
1945—49	6.0	1.2	5.4	0.5	9.2
1940—44	0.3	0.1	0.3	0.0	5.8
1930—39	0.4	0.1	0.4	0.1	18.4
1920—29	0.3	0.0	0.3	—	—
1910—19	0.1	0.0	0.1	—	—
1885—09	—	—	—	—	—
—1884	—	—	—	—	—
Saantovuosi ilmoittamatta — Förvärvsår ej meddelat — Year of acquirement not declared	0.4	—	0.4	0.0	1.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	21.3	—	19.6	1.6	7.7

11. Viljelmien jakautuminen luokkiin palstojen lukumäärän mukaan vuonna 1960
Brukningsenheternas fördelning i klasser efter antalet block, de består av, år 1960
Division of farms into classes according to number of plots in 1960

Viljelmäsuuruusluokka Brukningsenhetstorleksklass Farm size category	Niiden viljelmien luku, joissa tilukset ovat ... palstassa Antalet brukningsenheter, på vilka ågorna är i ... block Number of farms whose arable land is in ... plots													Selvittä- mättömlen tapausten luku Antalet fall Number of uncleared cases	Viljelmien luku yhteensä Bruk- nings- enheter totalt Total number of farms
	1	2	3	4	5	6	7	8	9— 10	11— 15	16— 20	21— 30	31—		
	1 000 kpl — st — pcs														
— 1.99	70.0	19.8	4.9	2.1	1.0	0.4	0.2	0.2	0.0	—	—	—	—	4.6	103.2
2.00— 4.99	38.1	31.2	14.7	6.9	3.0	1.6	0.6	0.4	0.4	0.3	0.0	—	0.0	4.0	101.2
5.00— 9.99	28.4	29.2	17.7	10.1	5.7	3.0	1.7	0.9	0.8	0.6	0.1	0.0	0.1	3.6	101.9
10.00—19.99	13.7	15.4	11.2	7.2	4.8	3.0	1.9	0.9	1.2	0.5	0.2	0.1	0.0	2.1	62.2
20.00—29.99	2.4	2.9	2.3	1.6	1.1	0.6	0.5	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1	0.0	0.3	12.6
30.00—49.99	1.1	1.2	0.9	0.6	0.4	0.3	0.2	0.1	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	5.3
50.00—99.99	0.3	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	1.4
100.00—	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	—	0.0	0.0	0.0	0.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	154.1	100.1	51.9	28.7	16.1	9.0	5.2	2.8	2.8	1.7	0.4	0.2	0.1	14.9	388.0
Selvitettyjen tapausten ko- ko luvusta % — De ut- redda fallens andel av to- talantalet % — Percen- tage of cleared cases of total number	41.31	26.84	13.92	7.70	4.32	2.42	1.38	0.76	0.74	0.45	0.10	0.04	0.02	—	100.00

12. Palstojen luku yhteensä ja keskimäärin viljelmää kohti vuonna 1960
Antalet block sammanlagt och i medeltal år 1960
Total number of plots and on an average per farm in 1960

Maanviljelyseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Palstojen luku yhteensä Total antalet block Total number of plots	Palstoja keskim. vilj. kohti Block i medeltal per brukningsenhet Average number of plots per farm	Palstojen luku, kun viljelmällä on peltoa Antalet block, då brukningsenheten har åker Number of plots, when farm having arable land								
			—1.99	2.00— 4.99	5.00— 9.99	10.00— 19.99	20.00— 29.99	30.00— 49.99	50.00— 99.99	100.00—	
	kpl 1 000 st pcs		1 000 kpl — st — pcs								
Uudenmaan läänin	31.6	1.83	6.0	4.4	6.8	8.3	3.5	2.0	0.5	0.1	
Nylands svenska	17.8	1.67	5.2	2.6	3.2	3.6	1.5	1.0	0.4	0.3	
Varsinais-Suomen	49.9	1.75	10.3	7.2	10.9	12.8	4.6	3.0	1.0	0.1	
Finska Hushållningssällskapet	17.0	2.72	4.0	3.9	4.6	3.4	0.7	0.3	0.1	0.0	
Satakunnan	71.0	2.03	14.6	15.9	21.0	13.2	3.7	2.0	0.5	0.1	
Hämeen-Satakunnan	24.5	1.86	5.3	5.8	6.3	4.2	1.8	0.8	0.2	0.1	
Hämeen läänin	31.4	1.75	5.7	5.0	8.1	7.9	2.5	1.5	0.5	0.2	
Itä-Hämeen	22.3	1.68	4.8	5.4	5.4	4.7	1.4	0.4	0.2	0.0	
Kymenlaakson	22.8	2.40	3.4	3.6	6.6	7.0	1.5	0.6	0.1	0.0	
Länsi-Karjalan	27.8	2.40	3.2	5.7	11.3	6.9	0.5	0.1	0.1	0.0	
Mikkelin läänin	37.4	1.59	8.0	10.9	12.6	5.1	0.6	0.2	0.0	0.0	
Kuopion	55.6	1.74	11.0	15.5	18.3	8.6	1.5	0.6	0.1	0.0	
Pohjois-Karjalan	44.8	1.72	9.2	14.9	13.5	6.2	0.7	0.2	0.1	0.0	
Keski-Suomen	38.2	1.86	7.3	11.7	12.2	5.7	0.9	0.3	0.1	—	
Etelä-Pohjanmaan	94.7	2.68	8.6	16.1	28.9	31.8	7.2	2.0	0.1	0.0	
Österbottens svenska	66.0	3.87	4.9	11.5	23.4	22.2	3.5	0.5	0.0	—	
Keski-Pohjanmaan	39.3	3.91	2.5	6.3	13.9	14.2	1.9	0.5	0.0	—	
Oulun l. Talousseura	94.5	3.02	10.5	27.6	30.8	19.9	4.0	1.3	0.4	0.0	
Kajaanin	25.1	2.13	4.4	11.8	7.0	1.7	0.1	0.1	0.0	0.0	
Peräpohjolan	38.8	2.93	7.2	14.6	12.5	4.0	0.4	0.1	0.0	0.0	
Lapin Maatalousseura	10.1	2.47	3.2	5.1	1.8	0.0	0.0	—	—	—	
Koko maa — Hela riket — Whole country	860.6	2.22	139.3	205.5	259.1	191.4	42.5	17.5	4.4	0.9	
Palstoja keskimäärin viljelmää kohti — Block i medeltal per brukningsenhet — Average number of plots per farm	2.22	—	1.35	2.03	2.54	3.08	3.39	3.27	3.31	3.73	

13. Viljelmien jakautuminen luokkiin peltokappaleiden lukumäärän mukaan vuonna 1960
Brukningsenheternas fördelning i klasser efter antalet åkeräggfigurer, de har, år 1960
Division of farms into classes according to number of arable land plots in 1960

Viljelmänsuurusluokka Brukningsenhetstorleksklass Farm size category	Niiden viljelmien luku, joilla pellot ovat ... kappaleessa Antalet brukningsenheter, på vilka åkrarna är i ... ägofigurer Number of farms on which the arable land is in ... plots													Selvittämättömien tapausten luku Antalet oklara fall Number of un- cleared cases	Viljelmien luku yhteensä Brukningsenheter totalt Total number of farms
	1	2	3	4	5	6	7	8	9—10	11—12	13—15	16—			
ha	1 000 kpl — st — pcs														
— 1.99	78.2	16.3	2.9	0.8	0.2	0.0	0.1	—	—	—	—	—	—	4.7	103.2
2.00— 4.99	47.8	33.2	12.5	4.3	1.4	0.4	0.6	0.2	—	—	—	—	—	0.8	101.2
5.00— 9.99	33.9	30.8	18.6	9.5	4.4	1.8	1.6	0.3	0.1	0.0	0.0	—	—	0.9	101.9
10.00—19.99	16.4	15.8	11.5	7.5	4.8	2.5	2.1	0.4	0.3	0.1	0.1	0.0	0.0	0.7	62.2
20.00—29.99	2.6	2.8	2.4	1.7	1.1	0.7	0.8	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	12.6
30.00—49.99	1.1	1.2	1.0	0.6	0.5	0.3	0.4	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.3
50.00—99.99	0.3	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	—	—	—	0.0	1.4
100.00—	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	—	—	—	0.0	0.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	180.4	100.5	49.1	24.6	12.5	5.8	5.7	1.1	0.6	0.2	0.1	0.0	0.0	7.4	388.0
Selvitettyjen tapausten ko- ko luvusta % — De ut- redda fallens andel av to- talantalet % — Percent- age of cleared cases of total number	47.41	26.40	12.90	6.47	3.28	1.53	1.50	0.29	0.15	0.04	0.03	0.00	—	100.00	

14. Peltokappaleiden lukumäärän ja pinta-alan jakautuminen etäisyysluokkiin sekä viljelmien jakautuminen peltokappaleiden keskietäisyyden mukaan luokkiin vuonna 1960
 Fördelningen av åkerägofigurerna och deras arealer i klasser efter avståndet till gårdscentrum samt brukningsenheternas fördelning efter åkerägofigurernas medelavstånd i klasser år 1960
 Division of number and area of arable land plots into distance classes and division of farms into classes according to average distance of arable land plots in 1960

Peltokappaleiden etäisyys talouskeskuksesta niiden likimääräiseen keskipisteseen Avståndet från åkerägofigurernas ungefärliga mittpunkt till gårdscentrum Distance of arable land plots from farmstead to their average central point m	Viljelmien peltokappaleiden luku etäisyysluokittain Antalet åkerägofigurer på brukningsenheterna per avståndsklass Number of arable land plots of farms according to distance class		Peltokappaleiden pinta-ala etäisyysluokittain Fördelningen av åkerägofigurernas areal i avståndsklasser Division of area of arable land plots according to distance class		Viljelmien jakautuminen peltokappaleiden keskietäisyyden mukaan luokkiin Brukningsenheternas fördelning i klasser efter åkerägofigurernas medelavstånd Division of farms into classes according to average distance of arable land plots	
	kpl 1 000 st pcs	%	1 000 ha	%	1 000 kpl st pcs	%
— 500	454	61.6	1 629	65.4	250.9	69.4
500— 1 000	82	11.1	301	12.1	48.7	13.5
1 000— 1 500	60	8.2	164	6.6	23.7	6.6
1 500— 2 000	29	3.9	84	3.4	13.1	3.6
2 000— 3 000	44	6.0	127	5.1	12.7	3.5
3 000— 4 000	25	3.4	65	2.8	5.8	1.6
4 000— 6 000	23	3.0	59	2.3	4.2	1.2
6 000—10 000	13	1.8	36	1.5	1.6	0.4
10 000—Ja yli	7	1.0	21	0.8	0.9	0.2
Selvittämätön — Oklar — Uncleared	—	—	—	..	26.4	..
Koko maa — Hela riket — Whole country	737	100.0	2 486	100.0	388.0	100.0

15. Peltokappaleiden pinta-alan jakautuminen etäisyysluokkiin vuonna 1960
 Fördelningen av åkerägofigurernas areal i klasser efter avståndet till gårdscentrum år 1960
 Division of area of arable land plots into distance classes in 1960

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Peltokappaleiden pinta-alan osuus (%) koko pelloalasta, kun etäisyys talouskeskuksesta on km Andelen av åkerägofigurernas areal (%) av hela åkerarealen, då avståndet till gårdscentrum är km Portion (per cent) of area of arable land plots of whole area of arable land, when distance from farmstead km									Yhteensä Totalt Total
	—0.49 0.99	0.50— 0.99	1.00— 1.49	1.50— 1.99	2.00— 2.99	3.00— 3.99	4.00— 5.99	6.00— 9.99	10.00—	
Uudenmaan läänin	69.3	13.7	5.9	3.0	3.4	2.2	1.4	1.0	0.1	100.0
Nylands svenska	59.9	21.0	8.1	3.8	3.2	2.2	1.0	0.2	0.6	100.0
Varsinais-Suomen	68.1	14.3	6.0	3.2	4.2	1.9	1.3	0.6	0.4	100.0
Finska Hushållningssällskapet	53.6	22.9	10.2	4.5	5.6	1.5	1.2	0.2	0.3	100.0
Satakunnan	66.2	11.0	7.3	3.5	5.3	3.0	2.0	1.2	0.5	100.0
Hämeen-Satakunnan	71.7	15.2	5.2	1.9	3.2	1.3	0.7	0.5	0.3	100.0
Hämeen läänin	70.2	13.2	6.4	2.3	3.9	1.8	1.2	0.7	0.3	100.0
Itä-Hämeen	75.1	12.7	4.8	2.4	2.3	1.4	0.7	0.3	0.3	100.0
Kymenlaakson	57.6	15.0	6.7	3.7	6.3	4.5	3.3	1.9	1.0	100.0
Länsi-Karjalan	63.5	10.5	8.5	4.8	5.2	2.7	2.8	1.3	0.7	100.0
Mikkelin läänin	80.1	9.6	4.1	1.9	2.3	0.7	0.6	0.2	0.5	100.0
Kuopion	75.0	10.0	4.7	2.6	3.3	1.7	1.4	0.8	0.5	100.0
Pohjois-Karjalan	79.0	7.8	4.0	1.4	3.1	1.3	1.7	1.1	0.6	100.0
Keski-Suomen	76.5	8.4	4.9	2.8	3.2	1.7	1.2	0.8	0.5	100.0
Etelä-Pohjanmaan	52.7	10.2	7.9	5.1	8.0	4.7	5.3	3.5	2.6	100.0
Österbottens svenska	46.1	12.0	8.3	5.3	10.2	6.7	6.2	3.7	1.5	100.0
Keski-Pohjanmaan	51.1	13.0	10.1	5.5	8.8	4.7	3.9	1.8	1.1	100.0
Oulun l. Talousseura	59.2	11.1	8.1	3.8	6.7	3.9	3.6	2.4	1.2	100.0
Kajaanin	66.3	11.9	6.7	3.5	6.0	2.4	1.8	1.1	0.3	100.0
Peräpohjolan	60.5	11.1	7.1	2.6	6.4	4.3	2.5	3.2	2.3	100.0
Lapin maatalousseura	72.5	9.1	6.1	2.4	3.7	1.6	2.4	1.5	0.7	100.0
Keskim. koko maa — I medeltal hela riket — On an average the whole country	65.4	12.1	6.6	3.4	5.1	2.8	2.3	1.5	0.8	100.0

16. Viljelmien jakautuminen luokkiin metsäkappaleiden lukumäärän mukaan vuonna 1960
 Brukningsenheternas fördelning i klasser efter antalet skogsägofigurer, de har, år 1960
 Division of farms into classes according to number of woodlots in 1960

Viljelmänsuurusluokka Brukningsenhetstorleksklass Farm size category	Niiden viljelmien luku, jolla metsät ovat ... kappaleessa Antalet brukningsenheter, på vilka skogarna är i ... ägofigurer Number of farms on which forests are in ... lots										Selvittämättömien tapausten luku Antalet oklara fall Number of uncleared cases	Viljelmien luku yhteensä Bruk- nings- enheter totalt Total number of farms
	1	2	3	4	5	6	7	8	9—10	11—		
ha	1 000 kpl — st — pcs											
— 1.99	52.5	9.2	2.1	0.6	0.4	0.1	0.0	—	0.0	—	38.3	103.2
2.00— 4.99	52.7	25.7	7.6	3.2	1.3	0.5	0.1	0.1	—	—	10.0	101.2
5.00— 9.99	45.4	32.2	12.4	5.1	1.9	0.8	0.5	0.1	0.1	—	3.4	101.9
10.00—19.99	21.5	20.0	10.4	4.9	2.1	1.1	0.6	0.1	0.1	0.1	1.3	62.2
20.00—29.99	3.7	3.8	2.4	1.3	0.6	0.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.4	12.6
30.00—49.99	1.5	1.5	0.9	0.5	0.3	0.1	0.2	0.0	—	0.0	0.3	5.3
50.00—99.99	0.3	0.4	0.3	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	1.4
100.00—	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	177.7	92.8	36.1	15.7	6.7	2.9	1.5	0.3	0.2	0.1	54.0	388.0
Selvitettyjen tapausten ko- ko luvusta % — Andelen utredda fall av totalanta- let % — Percentage of cleared cases of total num- ber	53.21	27.81	10.81	4.69	2.02	0.86	0.45	0.08	0.05	0.02	—	100.00

17. Metsäkappaleiden lukumäärän ja pinta-alan jakautuminen etäisyysluokkiin sekä viljelmien jakautuminen metsä-
kappaleiden keskietäisyyden mukaan luokkiin vuonna 1960
 Fördelningen av skogsägofigurer och deras arealer i klasser efter avståndet till gårdscentrum samt bruknings-
 enheternas fördelning efter skogsägofigurerens medelavstånd i klasser år 1960
 Division of number and area of woodlots into distance classes and division of farms into classes according to average
 distance of woodlots in 1960

Metsäkappaleiden etäisyys talous- keskuksesta niiden likimääräiseen keskipisteeseen Avståndet från åkerägofigurerens ungefärliga mittpunkt till gårds- centrum Distance of woodlots from farmstead to their approximate central point	Metsäkappaleiden luku etäisyysluokittain Antalet skogsägofigurer på brukningsenheterna per avståndsklass Number of woodlots of farms according to distance class		Metsäkappaleiden pinta-ala etäisyysluokittain Fördelningen av skogsägo- figurerens areal i avståndsklasser Division of area of woodlots according to distance class		Viljelmien jakautuminen metsäkappaleiden keskietäi- syyden mukaan luokkiin Brukningsenheternas fördel- ning i klasser efter skogsägo- figurerens medelavstånd Division of farms into classes according to average distance of woodlots	
	1 000 kpl st pcs	%	1 000 ha	%	1 000 kpl st pcs	%
— 0.99	261	49.2	3 929	43.6	194.6	57.0
1.00— 1.99	72	13.6	1 506	16.7	45.6	13.3
2.00— 2.99	47	8.8	852	9.4	28.0	8.2
3.00— 4.99	57	10.7	1 032	11.5	30.6	9.0
5.00— 9.99	56	10.6	979	10.9	27.8	8.2
10.00—14.99	19	3.6	315	3.5	7.9	2.3
15.00—19.99	8	1.5	157	1.7	3.1	0.9
20.00—49.99	9	1.6	185	2.1	3.5	1.0
50.00—	2	0.4	57	0.6	0.3	0.1
Selvittämätön — Oklar — Un- cleared	—	—	—	—	46.6	..
Koko maa — Hela riket — Whole country	531	100.0	9 012	100.0	388.0	100.0

18. Metsäkappaleiden pinta-alan jakautuminen etäisyysluokkiin vuonna 1960
 Fördelningen av skogsägofigurernas areal i klasser efter avståndet till gårdscentrum år 1960
 Division of area of woodlots into distance classes in 1960

Maanviljelyseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Metsäkappaleiden pinta-alan osuus (%) koko metsäalasta, kun etäisyys talouskeskuksesta on km Andelen av skogsägofigurernas areal (%) av hela skogsarealen då avståndet till gårdscentrum är km Portion of area of woodlots (per cent) of total forest area, when distance from farmstead km									Yhteensä Totalt Total
	—0.99	1.00— 1.99	2.00— 2.99	3.00— 4.99	5.00— 9.99	10.00— 14.99	15.00— 19.99	20.00— 49.99	50.00—	
Uudenmaan läänin	44.5	22.8	9.4	13.3	7.3	2.1	0.4	0.2	—	100.0
Nylands svenska	44.1	21.9	17.0	9.6	4.8	0.3	0.1	0.3	1.9	100.0
Varsinais-Suomen	43.3	16.0	12.7	11.7	9.2	3.8	1.3	2.0	0.0	100.0
Finska Hushållningssällskapet .	42.4	29.3	11.4	9.9	6.5	0.3	0.0	0.2	—	100.0
Satakunnan	35.8	18.0	10.5	13.5	12.5	4.7	2.4	1.5	1.1	100.0
Hämeen-Satakunnan	45.5	17.0	10.3	12.7	10.4	2.3	0.9	0.9	—	100.0
Hämeen läänin	42.0	21.7	7.6	9.5	13.3	2.9	1.0	1.9	0.1	100.0
Itä-Hämeen	53.3	22.1	7.1	10.4	3.8	1.2	0.5	1.4	0.2	100.0
Kymenlaakson	31.7	19.6	14.7	18.4	10.8	2.2	1.2	1.0	0.4	100.0
Länsi-Karjalan	50.5	21.3	10.5	8.1	5.7	1.7	0.9	1.0	0.3	100.0
Mikkelin läänin	60.8	17.5	7.5	5.4	5.5	1.5	0.6	0.6	0.6	100.0
Kuopion	52.7	18.8	7.4	12.5	5.2	1.2	0.8	0.9	0.5	100.0
Pohjois-Karjalan	63.5	12.0	5.0	7.2	7.3	2.2	1.1	1.6	0.1	100.0
Keski-Suomen	58.3	13.5	9.7	9.4	5.5	2.1	1.2	0.2	0.1	100.0
Etelä-Pohjanmaan	23.5	14.8	11.7	17.7	16.1	7.1	4.6	4.2	0.3	100.0
Österbottens svenska	23.0	12.4	10.7	17.5	21.3	8.3	3.7	2.9	0.2	100.0
Keski-Pohjanmaan	24.5	14.5	10.8	14.7	20.9	5.0	2.6	5.9	1.1	100.0
Oulun l. Talousseura	31.7	15.5	10.4	12.5	16.2	5.7	3.1	2.8	2.1	100.0
Kajaanin	51.3	19.9	9.8	7.5	7.2	1.5	1.4	1.2	0.2	100.0
Peräpohjolan	36.0	11.0	6.8	10.7	19.1	6.1	2.7	6.3	1.3	100.0
Lapin maatalousseura	24.4	11.9	14.8	18.1	18.9	6.8	1.6	3.5	—	100.0
Keskim. koko maa — I medeltal										
hela riket — On an average										
<i>the whole country</i>	43.6	16.7	9.4	11.5	10.9	3.5	1.7	2.1	0.6	100.0

19. Maatalousmaan alat vuonna 1960
Lantbruksjordens arealer år 1960
Agricultural land areas in 1960

	Puutarha Trädgård Garden	Peltoa Åker Arable land	Raivattua laidunta Uppröjt bete Cleared pasture	Luonnon- niittyä Naturlig äng Meadow	Pellon alasta salaojitettua Av åkeraresalen täckdikad Of the arable area drained		Luonnon- niitystä korjattu heinäksi Från na- turlig äng bärgat hö Natural meadow grass harvested	Uudisrai- vausta työn alaisena Nyodling under arbete Land under reclama- tion
					Yhteensä Samman- lagt Total	Siitä tiili- ja lautatorvi- ojitusta Därav med tegel- och brädrör Of which tile or broad trunk		
1 000 ha								
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap								
<i>Per agricultural society district</i>								
Uudenmaan läänin	1.4	164.6	1.9	3.7	24.4	19.8	0.3	1.2
Nylands svenska	1.3	93.1	0.9	3.0	30.9	25.3	0.2	0.7
Varsinais-Suomen	2.5	256.8	1.9	5.4	40.5	36.1	0.3	1.4
Finska Hushållningssällskapet	0.6	35.7	6.0	1.7	11.3	6.9	0.5	0.2
Satakunnan	1.3	230.6	3.9	4.7	31.7	29.8	0.7	1.7
Hämeen-Satakunnan	0.7	88.7	1.9	2.5	8.4	7.8	0.2	0.7
Hämeen läänin	1.2	165.2	2.4	3.1	20.9	18.3	0.1	1.0
Itä-Hämeen	0.5	93.3	3.9	2.9	8.9	8.2	0.3	1.2
Kymenlaakson	0.5	78.9	1.4	1.5	7.6	5.8	0.2	0.5
Länsi-Karjalan	0.5	75.6	1.2	0.7	3.2	3.0	0.2	0.6
Mikkelin läänin	0.8	122.5	6.9	2.8	4.7	3.6	0.5	2.0
Kuopion	0.6	183.7	10.8	8.1	3.6	2.6	2.4	5.7
Pohjois-Karjalan	0.4	128.9	5.5	5.8	1.3	1.1	1.5	4.0
Keski-Suomen	0.4	111.2	5.0	2.8	2.7	2.4	0.4	2.8
Etelä-Pohjanmaan	0.7	282.8	1.7	3.4	17.3	15.7	0.5	2.5
Österbottens svenska	0.3	128.8	1.3	2.2	14.7	13.1	0.2	0.5
Keski-Pohjanmaan	0.1	82.2	0.8	2.2	2.1	2.0	0.2	1.4
Oulun l. Talousseura	0.3	207.3	3.9	20.7	2.7	2.5	5.2	6.7
Kajaanin	0.1	51.5	2.1	5.8	0.5	0.4	0.8	2.2
Peräpohjolan	0.1	59.9	1.5	17.1	0.8	0.7	5.9	4.4
Lapin Maatalousseura	0.0	12.8	0.2	15.4	0.0	0.0	5.9	1.7
Koko maa — Hela riket — Whole country	14.3	2 654.1	65.1	115.5	238.2	205.1	26.5	43.1
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass								
<i>By farm size categories</i>								
— 1.99 ha	3.4	105.1	4.8	13.0	4.2	3.4	5.5	4.1
2.00— 4.99 »	2.1	354.0	13.2	35.9	9.8	6.6	9.9	13.5
5.00— 9.99 »	2.8	736.4	20.3	30.7	30.5	22.9	6.2	16.1
10.00—19.99 »	2.9	840.4	17.8	22.0	63.1	52.8	3.8	6.5
20.00—29.99 »	1.1	300.1	4.5	6.4	36.9	31.6	0.7	1.4
30.00—49.99 »	0.9	194.3	2.6	3.8	42.6	39.2	0.3	0.7
50.00—99.99 »	0.6	85.1	1.3	2.6	30.6	28.8	0.1	0.6
100.00—	0.5	38.7	0.6	1.1	20.5	19.8	0.0	0.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	14.3	2 654.1	65.1	115.5	238.2	205.1	26.5	43.1

20. Viljelykasvien alat koko maassa vuosina 1959 ja 1960 sekä keskimäärin vuosina 1956—60
 Arealerna för odlingsväxterna i hela landet åren 1959 och 1960 samt i medeltal åren 1956—60
 Areas of field crops in whole country in 1959 and 1960 and on an average in 1956—60

Kasvi — Växt — Crops	Vuosina — År — In the years				Keskimäärin I medeltal On an average 1956—60	
	1959		1960		1 000 ha	%
	1 000 ha	%	1 000 ha	%		
Syysvehnä — Höstvede — <i>Winter wheat</i>	19.9	0.8	37.1	1.4	22.7	0.9
Kevätvehnä — Vårvede — <i>Spring wheat</i>	119.3	4.5	143.7	5.4	115.8	4.4
Ruis — Råg — <i>Rye</i>	103.3	3.9	110.7	4.2	92.9	3.5
Ohra — Korn — <i>Barley</i>	232.9	8.9	212.7	8.0	216.5	8.3
Kaura — Havre — <i>Oats</i>	460.9	17.5	490.3	18.5	454.1	17.4
Seosvilja — Blandsäd — <i>Mixed grain</i>	27.5	1.0	24.3	0.9	26.2	1.0
Herne — Ärtor — <i>Pea</i>	5.4	0.2	4.7	0.2	7.1	0.3
Yhteensä viljakasvit ja herne — Sammanlagt säd och ärtor — Cereals and peas total	969.2	36.8	1 023.5	38.6	935.3	35.8
Peruna — Potatis — Potato	85.1	3.2	86.4	3.3	89.1	3.4
Sokerijuurikas — Sockerbeta — <i>Sugar beet</i>	14.5	0.5	14.9	0.6	14.0	0.5
Lanttu — Kälrot — <i>Swede</i>	5.1	0.2	5.7	0.2	5.3	0.2
Turnipsi — Turnips — <i>Turnip</i>	2.6	0.1	3.0	0.1	2.6	0.1
Rehujuurikas — Foderbeta — <i>Mangel</i>	0.7	0.0	0.7	0.0	2.5	0.1
Rehusokerijuurikas — Fodersockerbeta — <i>Fodder sugar beet</i> ..	2.0	0.1	2.1	0.1
Naattinauris — Blastrova — <i>Big-leafed turnip</i>	4.2	0.2	6.4	0.2	5.4	0.2
Muut rehujuurikasvit — Övriga foderrotfrukter — <i>Other root- crops for fodder</i>	0.7	0.0	0.9	0.0	2.3	0.1
Yhteensä juurikasvit — Sammanlagt rotfrukter — Rootcrops total	29.8	1.1	33.7	1.2	32.1	1.2
Peltoheinä, kuivana — Vall till hö — <i>Grassland for hay</i>	1 150.8	43.7	1 139.0	42.9	1 151.8	44.0
Peltoheinä, säilörehuna — Vall till ensilage — <i>Grassland for silage</i>	18.9	0.7	12.1	0.4	18.6	0.7
Peltolaidun, vaihtuva — Åkerbete tillfälligt — <i>Grassland for temporary grazing</i>	195.0	7.4	187.3	7.1	197.6	7.5
Peltolaidun, pysyvä — Åkerbete permanent — <i>Leys for grazing</i>	49.8	1.9	50.5	1.9	38.9	1.5
Apilansiemen — Klöverfrö — <i>Clover seed</i>	8.1	0.3	8.5	0.3	7.8	0.3
Timoteinsiemen — Timotejfrö — <i>Timothy seed</i>	21.5	0.8	25.8	1.0	24.0	0.9
Yhteensä nurmikasvit — Sammanlagt vallväxter — Grassland plants total	1 444.1	54.8	1 423.2	53.6	1 438.7	54.9
Vihantarehu — Grönfoder — <i>Green fodder</i>	15.2	0.6	15.2	0.6	23.2	0.9
Rehukaali — Fodermärgkål — <i>Marrow kale</i>	1.2	0.1	1.5	0.1
Rehurapsi — Foderraps — <i>Fodder rape</i>	0.6	0.0	0.4	0.0
Muut rehuikasvit yhteensä — Övriga foderväxter sammanlagt — Other fodder crops total	17.0	0.7	17.1	0.7	23.2	0.9
Syysrypsi — Höstryps — <i>Winter turnip rape</i>	18.6	0.7	3.4	0.1	9.9	0.4
Keittiökasvit — Köksväxter — <i>Vegetables</i>	3.2	..	3.6	0.1
Muut kasvit — Övriga växter — <i>Other plants</i>	1.7	0.2	1.7	0.1	7.6	0.3
Täyskesänto — Heltråda — <i>Completely yellow</i>	60.2	2.3	56.8	2.1	66.8	2.6
Muiden viljelyksessä — Odlat av andra — <i>Other cultivation</i>	4.4	0.2	4.7	0.2	12.2	0.5
Koko peltoala — Total åkerareal — Arable land area total	2 633.3	100.0	2 654.1	100.0	2 614.9	100.0

21. Viljakasvien ja herneen viljelyalat vuonna 1960
 Arealerna för sädesväxter och ärter år 1960
 Arable land areas of cereal plants and pea in 1960

	Viljakasvit — Sädesväxter — Cereal plants						Yhteensä Samman- lagt Total	Herne Ärter Pea
	Syys- vehnä Höstvete Winter wheat	Kevät- vehnä Vårvete Spring wheat	Ruis Råg Rye	Ohra Korn Barley	Kaura Havre Oats	Seosvilja Blandsäd Mixed grain		
	1 000 ha							
	a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap Per agricultural society district							
Uudenmaan läänin	3.3	17.1	3.3	9.1	41.3	1.3	75.4	0.7
Nylands svenska	3.4	21.1	1.5	2.3	21.8	0.5	50.6	0.4
Varsinais-Suomen	19.2	27.1	11.8	17.2	61.1	1.4	137.8	1.3
Finska Hushållningssällskapet	3.0	6.7	0.9	1.0	6.5	0.4	18.5	0.3
Satakunnan	3.2	11.0	12.0	20.6	56.0	1.4	104.2	0.4
Hämeen-Satakunnan	1.0	4.3	3.5	7.0	20.8	0.5	37.1	0.2
Hämeen läänin	2.4	13.8	5.8	12.0	42.2	0.6	76.8	0.6
Itä-Hämeen	0.4	5.4	4.0	7.7	21.6	0.5	39.6	0.2
Kymenlaakson	0.5	8.2	2.0	2.8	18.1	0.4	32.0	0.3
Länsi-Karjalan	0.1	4.1	3.1	7.0	13.3	0.5	28.1	0.1
Mikkelin läänin	0.0	4.8	7.6	8.8	24.5	0.5	46.2	0.0
Kuopion	0.0	3.4	6.3	21.2	28.4	1.4	60.7	0.1
Pohjois-Karjalan	0.0	3.7	6.7	10.7	19.0	0.6	40.7	0.0
Keski-Suomen	0.2	1.8	4.5	9.8	20.7	0.7	37.7	0.1
Etelä-Pohjanmaan	0.4	6.6	23.0	19.6	46.3	3.9	99.8	0.0
Österbottens svenska	0.0	3.2	3.8	8.7	18.4	3.1	37.2	0.0
Keski-Pohjanmaan	0.0	0.3	4.0	10.2	7.4	1.6	23.5	0.0
Oulun l. Talousseura	0.0	1.0	6.1	25.0	18.7	4.3	55.1	0.0
Kajaanin	0.0	0.1	0.7	4.6	3.6	0.2	9.2	0.0
Peräpohjolan	0.0	0.0	0.1	6.8	0.5	0.5	7.9	0.0
Lapin Maatalousseura	0.0	0.0	0.0	0.6	0.1	0.0	0.7	0.0
Koko maa — Hela riket — Whole country	37.1	143.7	110.7	212.7	490.3	24.3	1 018.8	4.7
	b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetstorleksklass By farm size categories							
— 1.99 ha	0.5	2.9	1.6	8.2	14.9	0.6	28.7	0.1
2.00— 4.99 »	0.8	8.3	9.6	30.5	57.0	2.0	108.2	0.2
5.00— 9.99 »	2.9	25.5	29.3	62.9	131.8	6.1	258.5	0.8
10.00—19.99 »	7.6	43.8	40.3	63.6	163.4	9.4	328.1	1.7
20.00—29.99 »	7.1	23.3	15.2	21.2	60.3	3.7	130.8	0.8
30.00—49.99 »	9.3	21.8	9.0	15.3	40.4	1.7	97.5	0.6
50.00—99.99 »	6.1	11.9	4.0	7.7	16.4	0.6	46.7	0.3
100.00—	2.8	6.2	1.7	3.3	6.1	0.2	20.3	0.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	37.1	143.7	110.7	212.7	490.3	24.3	1 018.8	4.7

22. Perunan ja juurikasvien viljelyalat vuonna 1960
 Arealerna för potatis och rotfrukter år 1960
 Arable land areas of potatoes and root crops in 1960

	Peruna Potatis Potato	Juurikasvit — Rotfrukter — Root crops							Yhteensä Samman- lagt Total
		Sokeri- juurikas Socker- beta Sugar beet	Lanttu Kålrot Swede	Turnipsi Turnips Turnip	Rehu- juurikas Foderbeta Mangel	Rehu- sokeri- juurikas Foder- socker- beta Fodder sugar beet	Naatti- nauris Blastrova Big-leafed turnip	Muut rehujuuri- kasvit Övriga foderrot- frukter Other root crops for fodder	
1 000 ha									
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural society district									
Uudenmaan läänin	4.0	1.1	0.4	0.0	0.0	0.3	0.1	0.0	1.9
Nylands svenska	2.6	0.4	0.1	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.6
Varsinais-Suomen	7.1	5.6	0.5	0.0	0.2	0.5	0.0	0.0	6.8
Finska Hushållningssällskapet .	0.9	0.5	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.7
Satakunnan	8.0	1.8	0.6	0.1	0.0	0.2	0.1	0.0	2.8
Hämeen-Satakunnan	3.0	0.2	0.3	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.6
Hämeen läänin	4.9	2.2	0.3	0.0	0.1	0.2	0.1	—	2.9
Itä-Hämeen	2.9	0.4	0.2	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.8
Kymenlaakson	2.6	0.8	0.2	0.0	0.1	0.2	0.1	0.0	1.4
Länsi-Karjalan	2.6	0.8	0.1	0.0	0.0	0.3	0.0	0.0	1.2
Mikkelin läänin	4.8	0.2	0.3	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.8
Kuopion	6.4	0.0	1.0	0.1	0.0	0.0	0.2	0.0	1.3
Pohjois-Karjalan	4.5	0.1	0.4	0.3	0.0	0.0	0.1	0.0	0.9
Keski-Suomen	4.3	0.0	0.3	0.3	0.0	0.0	0.2	0.0	0.8
Etelä-Pohjanmaan	12.9	0.7	0.4	1.2	0.0	0.0	0.9	0.3	3.5
Österbottens svenska	3.5	0.0	0.3	0.2	0.0	0.0	0.4	0.1	1.0
Keski-Pohjanmaan	2.5	0.1	0.1	0.2	0.1	0.0	1.6	0.2	2.3
Oulun l. Talousseura	5.2	0.0	0.1	0.2	0.1	—	1.9	0.3	2.6
Kajaanin	1.8	0.0	0.0	0.2	0.0	—	0.2	0.0	0.4
Peräpohjolan	1.6	—	0.0	0.1	0.0	—	0.3	0.0	0.4
Lapin Maatalousseura	0.3	—	0.0	0.0	—	—	0.0	0.0	0.0
Koko maa — Hela riket — <i>Whole country</i>	86.4	14.9	5.7	3.0	0.7	2.1	6.4	0.9	33.7
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass — By farm size categories									
— 1.99 ha	8.5	0.6	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	1.0
2.00— 4.99 »	14.1	1.2	0.6	0.5	0.1	0.2	0.5	0.1	3.2
5.00— 9.99 »	25.2	3.6	1.8	1.0	0.2	0.6	1.8	0.3	9.3
10.00—19.99 »	25.6	5.4	1.9	1.0	0.2	0.7	2.8	0.3	12.3
20.00—29.99 »	7.3	1.7	0.6	0.3	0.1	0.2	0.7	0.1	3.7
30.00—49.99 »	3.7	1.1	0.4	0.1	0.1	0.2	0.3	0.1	2.3
50.00—99.99 »	1.4	0.8	0.2	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	1.2
100.00—	0.6	0.5	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.7
Koko maa — Hela riket — <i>Whole country</i>	86.4	14.9	5.7	3.0	0.7	2.1	6.4	0.9	33.7

23. Vihantarehun ja nurmikasvien viljelyalat vuonna 1960
 Arealerna för grönfoder och vallväxter år 1960
 Arable land areas of green fodder and grassland plants in 1960

	Vihantarehu Grönfoder Green fodder	Nurmikasvit — Vallväxter — Grassland plants						Yhteensä Sammanlagt Total
		Peltoheinä kuivana Vall till hö Grassland for hay	Peltoheinä sälörehuna Vall till ensilage Grassland for silage	Pelto- laidun vaihtuva Äkerbete tillfälligt Grassland for temporary grazing	Pelto- laidun pysyvä Äkerbete Permanent leys for grazing	Apilansiemen Klöverfrö Clover seed	Timoteinsiemen Timotejfrö Timothy seed	
1 000 ha								
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbruksällskap Per agricultural society district								
Uudenmaan läänin	1.1	59.8	1.1	10.6	4.1	0.9	0.7	77.2
Nylands svenska	0.7	26.8	0.4	3.9	1.7	0.6	0.3	33.7
Varsinais-Suomen	1.3	65.6	0.9	16.6	2.8	1.0	1.6	88.5
Finska Hushållningssällskapet	0.1	11.4	0.1	1.1	0.3	0.3	0.1	13.3
Satakunnan	0.8	82.2	0.9	20.1	3.7	0.7	1.8	109.4
Hämeen-Satakunnan	0.6	35.0	0.9	4.8	2.2	0.6	0.5	44.0
Hämeen läänin	1.1	57.3	1.2	9.8	4.1	0.6	0.7	73.7
Itä-Hämeen	0.6	37.8	0.9	4.8	2.6	0.5	0.2	46.8
Kymenlaakson	0.5	31.4	0.4	6.0	1.9	0.4	0.3	40.4
Länsi-Karjalan	0.3	35.0	0.5	3.9	2.0	0.2	0.2	41.8
Mikkelin läänin	0.8	57.7	0.5	4.7	3.2	0.3	0.1	66.5
Kuopion	0.9	94.4	1.3	11.1	3.7	0.5	1.1	112.1
Pohjois-Karjalan	0.8	71.3	0.6	5.4	2.2	0.4	0.3	80.2
Keski-Suomen	0.9	54.8	0.4	7.3	2.3	0.5	0.5	65.8
Etelä-Pohjanmaan	0.9	114.8	0.7	32.6	3.1	0.4	6.6	158.2
Österbottens svenska	0.6	63.5	0.1	12.5	1.3	0.1	6.9	84.4
Keski-Pohjanmaan	0.5	39.5	0.3	8.2	1.8	0.2	1.3	51.3
Oulun l. Talousseura	1.4	113.6	0.6	18.6	3.2	0.2	2.1	138.3
Kajaanin	0.6	33.3	0.2	2.2	2.6	0.1	0.2	38.6
Peräpohjolan	0.5	43.1	0.1	2.8	1.4	0.0	0.2	47.6
Lapin Maatalousseura	0.2	10.7	0.0	0.3	0.3	0.0	0.1	11.4
Koko maa — Hela riket — Whole country	15.2	1 139.0	12.1	187.3	50.5	8.5	25.8	1 423.2
b) Viljelmänsuurusluokittain — Per brukningsenhetstorleksklass By farm size categories								
— 1.99 ha	1.2	57.8	0.1	3.3	1.3	0.1	0.2	62.8
2.00— 4.99 »	2.3	194.5	0.6	18.1	4.5	0.5	1.4	219.6
5.00— 9.99 »	4.3	347.6	1.6	53.9	13.4	1.7	6.6	424.8
10.00—19.99 »	4.3	344.8	3.8	70.2	16.6	2.9	10.5	448.8
20.00—29.99 »	1.5	107.5	2.1	23.7	6.2	1.4	4.1	145.0
30.00—49.99 »	0.9	58.1	1.8	12.4	4.4	1.2	2.1	80.0
50.00—99.99 »	0.4	20.3	1.1	4.0	2.5	0.5	0.6	29.0
100.00—	0.3	8.4	1.0	1.7	1.6	0.2	0.3	13.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	15.2	1 139.0	12.1	187.3	50.5	8.5	25.8	1 423.2

24. Muiden kasvien viljelyalat ja muu peltoala sekä koko peltoala vuonna 1960
 Arealerna för övriga växter och övrig åkerareal samt hela åkerarealen år 1960
 Acreages of other field crops, miscellaneous land and total area of arable land in 1960

	Muut kasvit ja muu peltoala — Övriga växter och övrig åkerareal Other field crops and miscellaneous land						Koko peltoala Hela åkerarealen Whole arable area
	Rehukaali Foder- märkeä Marrow kale	Syysrypsi Höstryps Winter turnip raps	Keittö- kasvit Köks- växter Vegetables	Muut kasvit Övriga växter Other plants	Täysi kesanto Heltråda Completely fallow	Muiden viljely- sessä Odlad av andra Cultivated by others	
	1 000 ha						
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap Per agricultural society district							
Uudenmaan läänin	0.1	0.5	0.1	0.1	3.2	0.3	164.6
Nylands svenska	0.1	0.9	0.3	0.1	2.8	0.3	93.1
Varsinais-Suomen	0.1	0.6	0.8	0.7	11.4	0.4	256.8
Finska Hushållningssällskapet	0.0	0.2	0.3	0.0	1.3	0.1	35.7
Satakunnan	0.2	0.2	0.3	0.3	3.7	0.3	230.6
Hämeen-Satakunnan	0.2	0.4	0.2	0.1	2.2	0.1	88.7
Hämeen läänin	0.1	0.3	0.2	0.1	4.2	0.3	165.2
Itä-Hämeen	0.1	0.2	0.1	0.0	1.7	0.3	93.3
Kymenlaakson	0.0	0.0	0.2	0.0	1.4	0.1	78.9
Länsi-Karjalan	0.1	0.0	0.1	0.0	1.2	0.1	75.6
Mikkelin läänin	0.0	0.1	0.2	0.1	2.8	0.2	122.5
Kuopion	0.1	0.0	0.1	0.1	1.7	0.2	183.7
Pohjois-Karjalan	0.0	0.0	0.1	0.0	1.5	0.2	128.9
Keski-Suomen	0.1	0.0	0.1	0.0	1.2	0.2	111.2
Etelä-Pohjanmaan	0.1	0.0	0.1	0.0	7.0	0.3	282.8
Österbottens svenska	0.1	0.0	0.2	0.1	1.5	0.2	128.8
Keski-Pohjanmaan	0.0	0.0	0.1	0.1	1.7	0.2	82.2
Oulun l. Talousseura	0.1	0.0	0.1	0.2	3.9	0.4	207.3
Kajaanin	0.0	0.0	0.0	0.0	0.8	0.1	51.5
Peräpohjolan	0.0	0.0	0.0	0.1	1.4	0.4	59.9
Lapin Maatalousseura	—	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	12.8
Koko maa — Hela riket — Whole country	1.5	3.4	3.6	2.1	56.8	4.7	2 654.1
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetstorleksklass By farm size categories							
— 1.99 ha	0.0	0.0	0.5	0.2	1.6	0.5	105.1
2.00— 4.99 »	0.1	0.0	0.6	0.3	4.7	0.7	354.0
5.00— 9.99 »	0.3	0.2	0.9	0.3	11.0	0.8	736.4
10.00—19.99 »	0.5	0.6	0.8	0.5	16.4	0.8	840.4
20.00—29.99 »	0.2	0.6	0.3	0.2	9.1	0.6	300.1
30.00—49.99 »	0.2	0.8	0.2	0.2	7.5	0.4	194.3
50.00—99.99 »	0.1	0.8	0.2	0.2	4.3	0.5	85.1
100.00—	0.1	0.4	0.1	0.2	2.2	0.4	38.7
Koko maa — Hela riket — Whole country	1.5	3.4	3.6	2.1	56.8	4.7	2 654.1

25. Väkilannoitteiden ja maatalouskalkin käyttö aikana 1. 7. 1959—30. 6. 1960
 Användningen av handelsgödsel och jordbrukskalk under tiden 1. 7. 1959—30. 6. 1960
 Use of fertilizers and limestone as of 1. 7. 1959—30. 6. 1960

	Väkilannoitteet — Handelsgödsel — Fertilizers				
	Typpilannoitteita Kvävegödsel Nitrogenous fertilizers	Fosforilannoitteita Fosforgödsel Phosphate fertilizers	Kalilannoitteita Kaligödsel Potassium fertilizers	Seoslannoitteita Universalgödsel Mixed fertilizers	Maatalouskalkkia Jordbrukskalk Limestone
	kg/ha				
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap Per agricultural society district					
Uudenmaan läänin	91.8	115.4	16.5	155.1	112
Nylands svenska	86.3	71.7	13.9	208.1	210
Varsinais-Suomen	133.9	130.9	29.7	189.7	255
Finska Hushållningssällskapet	111.6	126.4	22.0	120.2	168
Satakunnan	72.6	83.4	25.2	144.8	217
Hämeen-Satakunnan	58.5	62.6	13.9	84.4	100
Hämeen läänin	96.0	135.1	21.3	141.6	147
Itä-Hämeen	57.0	88.8	20.1	120.8	154
Kymenlaakson	74.5	117.2	26.6	128.6	231
Länsi-Karjalan	61.7	115.8	33.5	118.5	204
Mikkelin läänin	53.2	66.0	28.1	120.7	163
Kuopion	58.0	70.2	21.3	117.1	140
Pohjois-Karjalan	53.4	84.5	24.4	132.1	222
Keski-Suomen	50.5	65.8	22.7	97.2	170
Etelä-Pohjanmaan	67.2	100.7	24.0	105.9	182
Österbottens svenska	50.8	107.3	24.9	64.8	158
Keski-Pohjanmaan	71.5	67.5	24.7	162.1	225
Oulun l. Talousseura	54.2	47.5	22.2	163.2	158
Kajaanin	90.3	84.9	50.1	185.0	235
Peräpohjolan	49.7	55.0	32.6	177.6	115
Lapin Maatalousseura	51.0	48.9	28.0	268.1	152
Koko maa — Hela riket — Whole country	73.7	91.3	24.1	137.7	180
b) Viljelmänsuurusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass By farm size categories					
— 1.99 ha	74.4	60.4	15.7	154.6	157
2.00— 4.99 »	67.4	62.3	23.0	144.0	178
5.00— 9.99 »	67.8	86.6	26.3	122.3	184
10.00—19.99 »	72.1	102.7	25.1	122.7	184
20.00—29.99 »	73.4	97.9	20.1	141.8	165
30.00—49.99 »	88.6	97.2	18.2	177.9	156
50.00—99.99 »	108.1	115.3	27.9	231.4	206
100.00—	131.4	147.6	47.7	217.1	224
Koko maa — Hela riket — Whole country	73.7	91.3	24.1	137.7	180

26. Tulvan alle jäävien ja vedenvaivamien sekä ojattomana viljeltyjen peltojen pinta-alat vuonna 1960.
Åkerarealen, som lider av översvämning eller är vattensjuk samt åkerarealer, som har odlats utan avdikning,
år 1960
Area of flooded and waterlogged arable land and area of land cultivated without ditches in 1960

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap <i>Agricultural society</i>	Peltoala — Åkerareal — <i>Arable area</i>				
	joka jää vesistöjen aiheuttaman tulvan alle som lider av över- svämning för- orsakad av vatten- drag <i>left under flood caused by bigger water systems</i>	joka jää pienten vesireittien aiheuttaman tulvan alle som lider av översvämning försakad av mindre vattendrag <i>left under flood caused by smaller water systems</i>	joka on puutteelli- sen tai huono- kuntoisen pienem- män valtaojituk- sen vuoksi veden vaivaamaa aluetta som är vattensjuk på grund av brist på eller i dåligt skick befintliga mindre avlopps- diken <i>waterlogged in consequence of defective smaller main drainage or its bad condition</i>	jota voidaan ja jota on viljelty ojattomana som kan och har odlats utan avdikning <i>which can be and has been cultivated without ditches</i>	ojatonta % vastaavaa koko peltoalasta areal utan av- dikning i % av totala åkerarealen <i>percentage of area without ditches of total arable area</i>
	1 000 ha				
Uudenmaan läänin	4.1	2.0	3.1	4.1	2.5
Nylands svenska	2.6	2.7	2.1	0.9	1.0
Varsinais-Suomen	3.0	2.1	7.5	8.2	3.2
Finska Hushållningssällskapet	0.6	0.5	0.9	0.9	2.4
Satakunnan	9.2	4.1	5.5	8.5	3.7
Hämeen-Satakunnan	1.8	1.5	1.8	5.8	6.5
Hämeen läänin	4.0	2.4	5.2	8.3	5.0
Itä-Hämeen	2.1	1.5	2.3	10.5	11.3
Kymenlaakson	2.3	1.3	1.8	1.9	2.4
Länsi-Karjalan	2.0	0.9	1.9	13.1	17.3
Mikkelin läänin	2.7	1.6	4.3	41.8	34.1
Kuopion	5.9	3.7	3.9	25.9	14.1
Pohjois-Karjalan	5.7	1.3	2.7	33.5	26.1
Keski-Suomen	2.8	2.3	2.3	12.0	10.8
Etelä-Pohjanmaan	12.7	5.3	13.7	8.4	3.0
Österbottens svenska	4.1	4.3	4.9	2.0	1.6
Keski-Pohjanmaan	3.4	1.5	5.3	1.0	1.2
Oulun l. Talousseura	11.1	4.7	15.4	8.0	3.9
Kajaanin	0.3	0.4	1.7	12.5	24.3
Peräpohjolan	2.2	0.6	3.5	2.7	4.5
Lapin Maatalousseura	0.8	0.2	0.5	1.8	13.7
Koko maa — Hela riket — Whole country	83.4	44.9	90.3	211.8	8.0

27. Viljakasvien, herneen ja perunan lajikkeiden viljelylaajuudet vuosina 1950, 1955 ja 1960
 Olika sorters odlingsomfång av de viktigaste sädeslagen, ärtorna och potatisen 1950, 1955 och 1960
 Extent of cultivation of varieties of grain crops, peas and potatoes in 1950, 1955 and 1960

Kasvi, Laji — Växt, Sort Plant, Variety	Viljelyalan osuus koko alasta Odlingsarealens andel av total arealen Portion of cultivated area of total area		
	%		
	1950	1955	1960
Syysvehnä — Höstvete — Winter wheat			
Varma	64.2	56.8	27.6
Olympia	20.9	10.2	0.8
Virtus	0.5	8.7	2.1
Vakka	—	4.4	27.5
Okay	—	3.2	—
Odin	—	1.8	4.3
Ertus	—	1.4	3.6
Antti	—	—	24.2
Ergo	—	—	0.5
Koko viljelyala — Hela odlingsareal — Whole cultivated area	12 826	20 545	37 056
Kevätvehnä — Vårvete — Spring wheat			
Timantti	60.0	27.8	6.9
Timantti II	22.8	25.0	11.3
Kärni	2.5	12.1	0.8
Apu	—	10.9	43.9
Tammi	6.7	10.8	3.4
Terä	—	3.5	1.8
Sopu	3.1	2.0	0.7
Touko	—	1.9	1.6
Kimmo	1.3	1.7	0.5
Svenno	—	1.5	13.9
Norröna	—	—	12.0
Koko viljelyala — Hela odlingsareal — Whole cultivated area	176 167	103 775	143 669
Ruis — Råg — Rye			
Toivo	25.3	21.1	18.4
Maatiaiset	26.5	18.0	7.8
Ensi	10.5	16.9	18.2
Pekka	6.2	13.3	17.6
Sangaste	13.8	12.8	9.8
Oiva	4.3	4.2	2.4
Härmänruis	3.3	1.8	1.4
Onni	0.8	1.4	2.2
Vaasa II	—	—	2.0
Visa	—	—	1.1
Petkus	—	—	0.9
Vjatka	—	—	0.6
Koko viljelyala — Hela odlingsareal — Whole cultivated area	125 730	79 604	110 729
Ohra — Korn — Barley			
Tammi	15.9	36.6	23.1
Balder	12.7	25.5	11.3
Binder	33.9	15.0	3.5
Vega	23.4	9.8	2.3
Pirkka	—	5.1	46.1
Helmi	1.9	1.3	—
Maatiaiset	3.7	1.0	—
Otra	—	—	4.7
Edda	—	—	1.2
Asa	—	—	1.1
Paavo	—	—	0.5
Karlsberg II	—	—	0.5
Koko viljelyala — Hela odlingsareal — Whole cultivated area	115 290	177 080	212 652

Kasvi, Lajike — Växt, Sort Plant, Variety	Viljelyalan osuus koko alasta Odlingsarealens andel av total arealen Portion of cultivated area of total area		
	%		
	1950	1955	1960
Kaura — Havre — Oats			
Sisu	10.6	29.1	18.1
Tammi	14.9	23.2	20.7
Eho	12.1	16.1	14.2
Kultasade II	42.9	15.5	3.8
Sol II	0.7	5.2	6.3
Orion II, III	0.8	3.5	4.8
Kytö	3.9	1.2	0.4
Voitto	3.3	1.0	0.6
Juha	—	0.7	0.3
Pendek	—	—	11.4
Nip	—	—	4.3
Kyrö	—	—	3.8
Blenda	—	—	2.9
Plitz	—	—	2.1
Marne	—	—	1.5
Koko viljelyala — Hela odlingsareal — Whole cultivated area	437 908	466 638	490 340
Herne — Ärtor — Peas			
Kalle	—	63.6	66.1
Sinikka	17.9	14.0	4.2
Torstai II	—	8.9	3.6
Konkordia	8.5	2.5	0.7
Martta	6.7	1.7	0.5
Paula	—	1.4	2.1
Kelvedon Wonder	—	—	1.5
Vesta	—	—	0.6
Koko viljelyala — Hela odlingsareal — Whole cultivated area	8 426	9 135	4 747
Peruna — Potatis — Potato			
Ruusulehti	12.3	7.4	2.8
Vesijärvi	9.1	5.1	2.7
Eigenheimer	7.7	15.2	20.3
Kuningas Yrjö	6.4	8.3	5.0
Paulin peruna	6.1	7.5	5.6
Upto	5.0	4.5	2.5
Laivesteruna	3.3	4.6	3.3
Eldorado	3.2	1.6	0.7
Magnum Bonum	3.2	2.4	1.5
Ben Lomond	2.5	2.1	0.8
Tammiston aikainen	1.3	1.0	0.5
Iso Skotlantilainen	1.3	0.7	—
Siikli	—	2.4	3.8
Jaakko	—	1.8	11.7
Olympia	—	1.3	2.2
Nuutti	—	1.3	2.5
Ostbote	—	1.1	1.0
Alfa	—	1.0	0.6
Puritaani	—	1.0	—
Ruusuu	—	0.9	—
Akvila	—	—	0.8
Record	—	—	0.8
Koko viljelyala — Hela odlingsareal — Whole cultivated area	78 924	72 810	86 431

28. Tärkeimpien syysvehnälaajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960
De viktigaste höstvetesorternas odlingsomfång år 1960
Extent of cultivation of the most important winter wheat varieties in 1960

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Viljelyala Odlingsareal Cultivated area	Varma	Vakka	Antti	Odin	Ertus	Virtus	Olympia	Ergo	Muut tunnetut lajikkeet yhteensä Övriga sorter sammanlagd Total of other known varieties	Pinta-ala, jolta lajikkeet selvittämättä Areal, för vilken ej utretts sort Area for which variety not cleared
	1 000 ha	%									
Uudenmaan läänin	3 293	32.7	21.2	36.0	—	1.0	0.6	1.2	—	1.1	6.2
Nylands svenska	3 471	25.2	35.9	16.2	0.7	6.9	5.7	0.1	2.7	0.0	6.6
Varsinais-Suomen	19 220	26.9	27.0	29.0	2.5	2.7	1.7	0.3	—	1.8	8.1
Finska Hushållningssällskapet	3 015	9.1	13.5	6.7	32.5	15.2	7.4	0.4	2.7	2.7	9.8
Satakunnan	3 207	35.0	37.4	14.3	0.2	—	—	2.2	—	0.9	10.0
Hämeen-Satakunnan	990	38.6	20.2	28.1	0.1	—	—	3.3	—	4.9	4.8
Hämeen läänin	2 354	33.0	33.9	18.0	1.3	2.6	1.0	2.2	—	0.4	7.6
Itä-Hämeen	372	18.1	38.2	42.2	—	—	—	—	—	—	1.5
Kymenlaakson	459	48.5	20.1	13.9	—	—	—	0.8	—	2.5	14.2
Länsi-Karjalan	60	13.2	7.5	79.3	—	—	—	—	—	—	—
Mikkelin läänin	28	16.1	58.1	25.8	—	—	—	—	—	—	—
Kuopion	21	25.0	—	56.3	—	—	—	—	—	—	18.7
Pohjois-Karjalan	17	—	27.3	72.7	—	—	—	—	—	—	—
Keski-Suomen	164	39.1	19.6	33.7	—	—	—	—	—	—	7.6
Etelä-Pohjanmaan	366	42.1	40.1	10.7	—	—	—	1.2	—	—	5.9
Österbottens svenska	8	60.0	—	—	—	—	—	—	—	40.0	—
Keski-Pohjanmaan	2	—	100.0	—	—	—	—	—	—	—	—
Oulun l. Talousseura	9	92.3	—	—	—	—	—	—	—	—	7.7
Kajaanin	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Peräpohjolan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lapin Maatalousseura	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koko maa — Hela riket — Whole country	37 056	27.6	27.5	24.2	4.3	3.6	2.1	0.8	0.5	1.5	7.9

29. Tärkeimpien kevätvehnälaajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960
De viktigaste vårvetesorternas odlingsomfång år 1960
Extent of cultivation of the most important spring wheat varieties in 1960

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Viljelyala Odlingsareal Cultivated area	Apu	Svenno	Norröna	Timantti II	Timantti I	Tammil	Terä	Touko	Kärni	Sopu	Kimmo	Muut tunnetut lajikkeet yhteensä Övriga sorter sammanlagd Total of other known varieties	Pinta-ala, jolta lajikkeet selvittämättä Areal, för vilken ej utretts sort Area for which variety not cleared
Uudenmaan läänin	17 076	34.3	22.2	6.5	21.8	4.0	2.8	2.0	3.4	0.9	—	0.3	0.2	1.6
Nylands svenska	21 082	51.5	18.0	8.5	10.6	3.6	0.8	0.4	1.2	0.2	0.2	0.1	0.9	4.0
Varsinais-Suomen	27 071	25.6	21.6	30.0	5.7	6.2	1.6	2.2	1.8	1.5	1.1	0.1	0.4	2.2
Finska Hushållningss.	6 676	13.4	42.0	16.4	11.8	0.4	0.4	1.1	1.8	4.9	0.3	—	2.2	5.3
Satakunnan	10 973	55.0	10.0	10.6	5.1	9.4	4.0	0.8	0.4	0.6	1.1	0.9	0.1	2.0
Hämeen-Satakunnan	4 268	41.2	11.5	6.7	12.2	13.9	2.8	5.1	1.6	1.4	0.2	0.6	0.2	2.6
Hämeen läänin	13 791	51.3	10.0	16.6	6.4	5.8	3.4	0.8	2.4	0.1	0.9	0.1	0.1	2.1
Itä-Hämeen	5 354	51.1	7.0	6.2	21.3	3.8	3.9	2.3	0.3	0.8	0.8	0.5	0.2	1.8
Kymenlaakson	8 271	34.5	5.6	2.4	35.7	2.8	2.7	6.2	4.5	0.1	—	0.3	0.1	5.1
Länsi-Karjalan	4 130	49.4	2.0	1.6	24.8	5.6	10.4	3.2	0.3	0.3	0.1	0.2	—	2.1
Mikkelin läänin	4 814	58.8	1.0	3.4	3.5	18.8	8.4	2.0	0.6	0.2	0.3	0.1	0.6	2.3
Kuopion	3 461	68.1	—	1.6	2.1	11.2	8.5	2.4	—	1.1	1.4	1.1	0.5	2.0
Pohjois-Karjalan	3 686	62.6	0.4	0.9	3.3	14.5	11.9	1.7	—	—	2.1	0.2	0.3	2.1
Keski-Suomen	1 865	71.2	—	3.0	2.9	7.5	6.9	1.2	—	—	3.1	0.4	0.7	3.1
Etelä-Pohjanmaan	6 645	71.1	0.4	5.1	1.4	12.1	2.3	0.4	0.1	—	0.8	3.3	0.1	2.9
Österbottens svenska	3 170	43.2	—	12.0	8.1	26.4	5.3	—	0.5	—	—	2.4	0.1	2.0
Keski-Pohjanmaan	304	57.0	0.3	1.3	2.0	4.0	20.4	—	—	—	2.3	—	—	12.7
Oulun l. Talousseura	954	72.7	—	—	0.3	2.1	11.3	—	—	—	3.8	—	—	9.8
Kajaanin	53	46.9	—	—	—	—	25.0	—	—	—	1.6	—	—	25.0
Peräpohjolan	24	52.4	—	—	—	—	28.6	—	—	—	—	—	—	19.0
Lapin Maatalousseura	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koko maa — Hela riket — Whole country	143 669	43.9	13.9	12.0	11.3	6.9	3.4	1.8	1.6	0.8	0.7	0.5	0.4	2.8

32. Tärkeimpien kauralajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960
De viktigaste havresorternas odlingsomfang år 1960
Extent of cultivation of the most important oats varieties in 1960

Maanviljelysseura Lantbruksällskap Agricultural society	Viljelyala Odlingsareal Cultivated area	Tammii	Sisu	Eho	Pendek	Sol II	Orion II, III	Nip	Kuitasade II	Kyrö	Blenda	Bilxt	Marne	Voitto	Kytö	Juha	Muut tunnetut lajikkeet yhteensä Ovriga sorter sammanslagt Total of other known varieties	Pinta-ala, jolla lajike selvitetään Area, för vilken ej utretts sort vartety not cleared
	ha	%																
Uudenmaan läänin	41 348	6.2	39.8	17.1	8.3	6.9	0.8	0.5	6.6	2.5	2.6	1.1	1.0	0.9	0.2	0.1	1.3	4.1
Nylands svenska	21 759	11.3	24.4	5.3	4.4	29.0	0.2	0.3	10.6	0.5	6.1	2.7	0.6	0.1	—	—	2.1	2.4
Varsinais-Suomen	61 059	9.9	35.0	13.2	13.3	11.4	0.5	1.0	4.4	3.0	1.2	0.8	0.5	1.6	—	0.5	0.7	3.0
Finska Hushållnings.	6 542	6.0	42.8	0.7	2.4	13.5	0.3	0.4	7.3	1.4	0.5	1.8	—	5.8	—	0.7	8.6	7.8
Satakunnan	56 026	21.0	13.3	19.2	17.0	4.7	5.0	2.3	5.2	2.6	1.5	0.8	0.6	0.4	0.0	0.5	2.6	3.3
Hämeen-Satakunnan	20 815	12.6	37.5	16.0	8.9	4.6	1.7	0.6	3.5	3.0	1.1	1.8	1.7	0.9	0.1	1.0	2.7	2.3
Hämeen läänin	42 199	9.3	19.4	22.9	18.3	10.6	2.5	1.2	3.9	3.3	1.2	1.7	1.5	0.2	0.0	0.7	1.5	1.8
Itä-Hämeen	21 642	12.5	22.7	19.1	12.6	6.1	1.9	1.1	5.5	3.0	2.5	4.2	3.6	0.1	0.2	—	1.3	3.6
Kymenlaakson	18 052	9.2	30.1	19.1	4.3	5.1	1.9	0.3	7.4	6.3	5.9	1.8	2.4	1.6	0.2	0.4	0.8	3.2
Länsi-Karjalan	13 305	25.2	9.8	16.1	15.6	3.5	1.6	1.1	5.6	4.4	6.0	1.2	3.2	—	0.7	0.3	0.8	4.9
Mikkelin läänin	24 618	27.7	15.7	13.6	13.7	2.6	2.6	1.2	3.2	3.7	5.5	3.9	1.6	0.1	0.6	0.4	1.2	2.7
Kuopion	28 360	41.5	3.5	12.2	12.4	0.8	8.0	4.8	0.8	4.1	2.2	3.5	1.7	0.3	1.0	0.3	0.7	2.2
Pohjois-Karjalan	18 954	39.7	3.4	14.2	6.3	0.7	5.7	2.5	0.4	5.6	7.4	2.7	1.9	0.5	1.6	0.0	2.0	5.4
Keski-Suomen	20 697	29.4	5.3	13.5	8.1	0.8	19.2	6.2	0.3	5.2	3.4	1.7	0.4	0.5	0.7	0.1	1.7	3.5
Etelä-Pohjanmaan	46 315	26.9	1.9	15.0	14.5	4.2	5.8	7.1	1.4	6.2	5.3	2.7	4.1	0.2	0.3	—	1.2	2.7
Österbottens svenska	18 433	42.8	0.0	1.7	11.5	0.1	6.8	17.9	0.6	2.9	1.7	7.0	0.5	0.4	0.4	—	4.3	1.4
Keski-Pohjanmaan	7 437	38.1	0.2	2.3	1.2	—	16.7	21.7	0.3	8.2	1.8	0.2	0.3	0.2	3.0	—	2.2	3.6
Oulun l. Talousseura	18 688	37.0	0.2	0.8	0.8	0.2	17.6	30.2	0.1	5.7	1.2	1.0	0.0	—	0.9	—	2.2	2.1
Kajaanin	3 639	47.7	0.3	0.7	—	—	22.7	16.8	—	4.7	0.1	—	0.1	—	1.2	—	0.7	5.0
Peräpohjolan	495	19.8	—	—	—	—	53.7	3.1	—	—	—	—	—	—	—	—	0.1	23.3
Lapin Maatalousseura	57	19.3	—	—	—	—	2.1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78.6
Koko maa — Hela riket	490 340	20.7	18.1	14.2	11.4	6.3	4.8	4.3	3.8	3.8	2.9	2.1	1.5	0.6	0.4	0.3	1.7	3.1
<i>Whole country</i>																		

34. Tärkeimpien perunalajikkeiden viljelylaajuudet 1960
De viktigaste potatissorternas odlingsomfang år 1960
Extent of cultivation of the most important potato varieties in 1960

Maanviljelysseura Lantbruksällskap Agricultural society	Viljelyala Odlingsareal Cultivated area	Eigenheimer	Jaakko	Pauli	Kuningas Yrjö	Sikki	Leivaperuna	Ruusulehti	Vesijärvi
	ha	%							
Uudenmaan läänin	3 968	5.6	18.9	6.5	16.3	6.6	0.1	3.1	1.2
Nylands svenska	2 636	0.1	15.0	6.3	18.9	8.2	—	0.6	0.5
Varsinais-Suomen	7 079	3.0	10.3	12.4	11.2	9.9	0.2	4.5	1.1
Finska Hushållnings.	880	0.7	7.8	3.7	9.3	0.6	—	2.5	1.8
Satakunnan	7 992	7.4	9.6	4.7	6.2	7.1	1.2	4.3	1.2
Hämeen-Satakunnan	3 005	13.8	12.6	2.6	2.4	7.9	0.2	4.5	2.9
Hämeen läänin	4 924	1.7	27.1	4.7	7.1	4.3	0.1	3.9	2.4
Itä-Hämeen	2 911	4.5	13.4	4.9	2.6	6.0	0.3	6.8	1.6
Kymenlaakson	2 573	0.8	15.5	18.2	11.1	5.6	0.3	5.3	1.0
Länsi-Karjalan	2 584	1.8	9.9	18.9	5.7	3.7	2.2	2.8	1.0
Mikkelin läänin	4 837	7.6	11.2	2.4	3.7	2.1	3.1	4.7	0.5
Kuopion	6 416	20.3	11.0	13.8	4.7	1.5	0.7	3.7	9.1
Pohjois-Karjalan	4 545	1.5	17.5	1.3	2.5	1.2	4.6	1.1	2.3
Keski-Suomen	4 282	40.6	8.1	5.7	1.3	2.2	2.6	1.3	2.9
Etelä-Pohjanmaan	12 946	74.1	5.6	2.1	0.4	0.4	0.5	0.3	2.5
Österbottens svenska	3 528	7.3	10.4	0.7	1.3	1.8	0.6	1.0	1.3
Keski-Pohjanmaan	2 483	35.4	5.9	0.8	0.2	2.4	38.7	0.3	0.7
Oulun l. Talousseura	5 150	26.7	9.2	0.8	0.5	1.9	14.2	2.8	5.6
Kajaanin	1 819	6.2	11.8	0.6	1.8	1.3	11.7	1.9	9.4
Peräpohjolan	1 607	8.8	22.9	0.1	2.1	2.2	5.8	0.6	3.7
Lapin Maatalousseura	266	4.5	5.3	—	0.7	0.2	8.3	1.2	5.8
Koko maa — Hela riket	86 431	20.3	11.7	5.6	5.0	3.8	3.3	2.8	2.7

33. Tärkeimpien hernelajikkeiden viljelylaajuudet vuonna 1960
 De viktigaste ärtersorternas odlingsomfång år 1960
 Extent of cultivation of the most important pea varieties in 1960

Maanviljelysseura Lantbruksällskap Agricultural society	Viljelyala Odlingsareal Cultivated area	Kalle	Sinkka	Slipo	Torstai	Paula	Kelvedon Wonder	Vesta	Konkordia	Martta	Maattaiset	Muut tunnetut lajikkeet yhteensä Övriga sorter sammanlagt Total of other known varieties	Pinta-ala, jolla lajike selvittä- mästä Areal, för vilken ej utretts sort Area for which variety not cleared
	ha												
Uudenmaan läänin	692	69.2	6.1	—	3.4	1.6	—	—	2.0	0.6	0.8	0.2	16.1
Nylands svenska	393	58.9	2.7	—	1.2	2.1	14.2	—	4.3	—	—	—	16.6
Varsinais-Suomen	1 263	75.1	3.3	6.0	2.0	0.2	1.1	0.2	0.0	0.4	—	0.0	11.7
Finska Hushållningss.	317	76.4	8.3	—	6.4	—	—	—	—	—	—	—	8.9
Satakunnan	447	43.0	2.5	24.9	3.7	3.5	—	—	—	0.4	0.5	1.3	20.2
Hämeen-Satakunnan	251	73.7	8.5	—	3.3	0.1	—	—	—	0.8	—	—	13.6
Hämeen läänin	558	64.8	1.9	2.0	1.3	9.5	—	—	0.1	0.2	—	0.8	19.4
Itä-Hämeen	167	77.0	6.1	0.0	0.0	2.3	—	—	0.0	1.6	0.3	0.3	12.4
Kymenlaakson	290	71.3	11.1	—	6.6	—	—	—	0.3	1.4	—	0.3	9.0
Länsi-Karjalan	68	47.2	14.7	—	17.7	—	—	—	—	—	1.0	—	19.4
Mikkelin läänin	44	50.7	2.8	—	10.0	10.2	—	—	—	0.0	—	—	26.3
Kuopion	54	37.7	—	—	24.8	—	—	—	—	—	—	—	37.5
Pohjois-Karjalan	42	51.2	—	—	6.3	—	—	—	—	—	—	—	42.5
Keski-Suomen	75	53.0	—	—	15.3	—	—	2.4	—	1.3	0.6	—	27.4
Etelä-Pohjanmaan	31	79.5	9.2	—	0.0	2.4	—	4.2	—	—	—	—	4.7
Österbottens svenska	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100.0
Keski-Pohjanmaan	11	—	—	—	—	—	—	62.2	—	—	—	—	37.8
Oulun l. Talousseura	27	7.5	—	0.0	11.0	—	—	66.3	—	—	—	—	15.2
Kajaanin	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100.0
Peräpohjolan	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100.0
Koko maa — Hela riket —	4 747	66.1	4.6	4.2	3.6	2.1	1.5	0.6	0.7	0.5	0.2	0.3	15.6
<i>Whole country</i>	<i>4 747</i>	<i>66.1</i>	<i>4.6</i>	<i>4.2</i>	<i>3.6</i>	<i>2.1</i>	<i>1.5</i>	<i>0.6</i>	<i>0.7</i>	<i>0.5</i>	<i>0.2</i>	<i>0.3</i>	<i>15.6</i>

Upto	Nnutii	Olympia	Magnum Bonum	Ostbote	Akvila	Ben Lomond	Rekord	Eldorado	Alfa	Tammiston alkainen	Maattaiset	Muut tunnetut lajikkeet yhteensä Övriga sorter sammanlagt Total of other known varieties	Pinta-ala, jolla lajike selvittä- mästä Areal, för vilken ej utretts sort Area for which variety not cleared
0.1	1.2	2.2	4.9	0.8	3.5	0.8	0.7	0.4	1.6	1.1	0.8	20.0	3.6
0.4	0.0	0.4	11.7	0.8	5.0	0.6	0.5	0.1	0.7	1.4	—	24.9	3.9
0.4	6.8	2.6	3.2	0.8	1.8	0.6	1.0	0.4	1.1	1.7	0.5	23.7	2.8
3.5	0.1	0.1	11.7	1.1	1.2	—	0.4	0.2	1.4	1.1	—	41.3	11.5
1.2	6.1	10.3	0.1	1.5	0.7	0.3	1.8	0.7	1.2	0.6	0.1	26.3	7.4
2.0	2.0	12.3	0.1	6.9	1.1	1.2	1.0	0.9	1.0	0.3	0.4	19.5	4.4
0.8	2.9	2.0	1.3	3.1	1.0	3.0	1.9	1.7	1.4	0.3	0.5	24.2	4.6
0.8	2.1	5.5	1.2	0.5	1.3	0.4	1.7	3.3	1.8	1.2	0.3	37.4	2.4
0.7	2.8	0.7	1.5	1.6	3.1	0.2	0.5	0.7	3.0	1.2	0.2	22.2	3.8
1.8	2.8	0.9	—	3.3	0.4	0.4	0.6	1.6	0.2	0.4	—	35.7	5.9
18.1	2.8	0.3	0.5	0.9	0.2	0.1	0.6	1.8	0.4	0.3	0.2	29.8	8.7
2.5	0.6	0.1	0.2	0.2	0.1	0.1	0.7	0.4	0.0	0.4	3.9	23.6	2.4
6.2	1.3	0.2	—	0.1	0.0	0.4	0.2	0.2	0.1	0.1	1.9	55.3	2.0
1.6	1.6	0.7	0.3	0.2	0.0	0.6	0.2	0.6	0.1	0.3	1.0	26.8	1.3
1.2	2.3	0.4	1.1	0.0	0.1	0.5	0.5	0.3	—	0.1	0.0	6.8	0.8
6.9	0.5	0.3	3.8	0.4	0.2	6.6	0.2	0.1	0.1	0.3	4.9	48.5	2.8
0.1	1.2	0.2	0.4	0.1	0.0	—	0.7	—	—	0.1	0.2	12.2	0.4
0.2	1.2	0.1	0.2	0.0	0.0	0.3	0.6	0.4	—	0.1	3.4	30.3	1.5
0.1	0.5	0.3	—	0.1	—	0.3	0.2	—	—	0.1	12.3	35.9	5.5
—	0.2	0.0	—	—	—	—	0.3	0.0	—	0.9	1.9	49.2	1.3
0.0	—	—	—	—	—	—	—	0.2	—	—	0.4	69.8	3.6
2.5	2.5	2.2	1.5	1.0	0.8	0.8	0.8	0.7	0.6	0.5	1.3	26.2	3.4

35. Viljelykasvien ha- ja koko sadot vuosina 1959 ja 1960 sekä keskimäärin vuosina 1956—60
 Odlingväxternas ha- och totalskördar åren 1959 och 1960 samt i medeltal åren 1956—60
 Hectare- and total yields of field crops in 1959 and 1960 and on an average in 1956—60

Kasvi — Växt — Crop	Hehtaarisadot Hektarskördar Yields per hectare			Koko sadot Totalskördar Total yields		
	Vuosina Åren In the years		Keski- määrin I medeltal On an average	Vuosina Åren In the years		Keski- määrin I medeltal On an average
	100 kg		100 kg	Milj. kg		
	1959	1960	1956—60	1959	1960	1956—60
Syysvehnä — Höstvede — <i>Winter wheat</i>	21.4	18.5	18.4	42.4	68.7	41.8
Kevätvehnä — Vårvede — <i>Spring wheat</i>	16.8	20.8	17.1	200.1	299.3	198.5
Ruis — Råg — <i>Rye</i>	15.7	16.8	15.0	162.0	186.1	139.6
Ohra — Korn — <i>Barley</i>	14.2	20.7	16.7	331.7	440.1	362.5
Kaura — Havre — <i>Oats</i>	15.1	22.6	17.5	696.4	1 109.4	792.2
Seosvilja — Blandsäd — <i>Mixed grain</i>	11.6	21.4	15.8	32.0	52.2	41.3
Herne — Ärtor — <i>Pea</i>	12.6	16.2	14.2	6.8	7.7	10.1
Peruna — Potatis — <i>Potato</i>	126.8	198.6	159.9	1 078.9	1 716.7	1 425.0
Sokerijuurikas — Sockerbeta — <i>Sugar beet</i>	177.3	274.9	202.6	257.1	410.6	282.7
Lanttu — Kålrot — <i>Swede</i>	230.8	296.3	252.3	117.4	168.6	133.9
Turnipsi — Turnips — <i>Turnip</i>	255.1	344.7	280.6	66.3	103.7	72.8
Rehujuurikas — Foderbeta — <i>Mangel</i>	171.8	279.7	214.0	11.2	18.3	54.2
Rehusokerijuurikas — Fodersockerbeta — <i>Fodder sugar beet</i>	184.6	280.3	214.0	36.5	58.5	45.5
Naattinauris — Blastrova — <i>Big-leafed turnip</i>	143.4	266.7	172.7	61.0	170.8	93.6
Muut rehujuurikasvit — Övriga foderrotfrukter — <i>Other roots for fodder</i>	88.2	185.4	114.9	62.1	17.3	26.6
Peltoheinä — Vall till hö — <i>Grassland for hay</i>	28.8	34.4	30.5	3 314.2	3 920.0	3 515.4
Peltoheinä säilörehuksi — Vall till ensilage — <i>Grassland for silage</i>	112.5	134.4	122.2	212.6	162.9	227.7
Apilansiemen — Klöverfrö — <i>Clover seed</i>	2.6	2.0	1.9	2.1	1.7	1.5
Timoteinsiemen — Timotejfrö — <i>Timothy seed</i>	3.5	3.6	3.3	7.6	9.3	7.8
Vihantarehu — Grönfoder — <i>Green fodder</i>	115.0	156.5	138.6	174.6	237.4	320.8
Rehukaali — Foderkål — <i>Marrow kale</i>	296.2	420.3	..	35.3	64.4	..
Rehurapsi — Foderraps — <i>Fodder rape</i>	166.8	277.0	..	9.7	12.1	..
Syysrypsi — Höstrypsi — <i>Winter turnip rape</i>	13.3	12.6	11.5	24.9	4.3	11.3

87. Viljelykasvien koko sadot vuonna 1960
Odlingsväxternas totalskördar år 1960
Total yields of field crops in 1960

N:o		Syysvehnä Höstvete <i>Winter wheat</i>	Kevätvehnä Vårvete <i>Spring wheat</i>	Rais Råg <i>Rye</i>	Ohra Korn <i>Barley</i>	Kaura Havre <i>Oats</i>	Seosvilja Blandad <i>Mixed grain</i>	Herne Ärtor <i>Peas</i>	Peruna Potatis <i>Potato</i>	Sokerijuurikas Sockerbete <i>Sugar beet</i>	Lanttu Kålrot <i>Swede</i>
		Milj. kg									
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — <i>Per agricultural society district</i>											
01	Uudenmaan läänin	5.9	35.1	5.8	21.0	94.0	2.7	1.1	70.7	28.6	10.4
02	Nylands svenska	6.9	41.9	2.5	5.0	47.2	1.0	0.5	34.5	12.4	3.5
03	Varsinais-Suomen	35.5	62.9	21.2	42.4	156.4	3.7	2.3	129.2	165.5	15.3
04	Finska Hushållningss.	5.4	14.3	1.6	2.3	14.8	0.9	0.6	11.4	15.3	2.2
05	Satakunnan	6.4	25.1	22.1	49.6	146.2	4.1	0.7	165.5	45.6	16.0
06	Hämeen-Satakunnan	1.7	8.5	5.5	14.8	45.0	1.2	0.4	57.5	4.9	8.0
07	Hämeen läänin	4.4	30.0	10.3	28.3	101.8	1.6	0.9	95.2	56.5	7.9
08	Itä-Hämeen	0.7	9.9	6.4	15.4	45.1	1.1	0.3	55.5	9.5	6.4
09	Kymenlaakson	0.8	16.6	3.4	6.1	41.6	1.0	0.5	52.5	22.3	8.3
10	Länsi-Karjalan	0.1	7.8	5.6	14.0	27.6	1.0	0.1	50.5	21.7	2.9
11	Mikkelin läänin	0.1	8.3	12.7	15.9	44.1	1.0	0.0	83.1	6.7	6.4
12	Kuopion	0.0	6.9	10.6	42.9	59.6	2.8	0.1	129.1	0.8	33.9
13	Pohjois-Karjalan	0.0	6.9	11.2	20.7	38.4	1.3	0.1	91.8	1.5	10.0
14	Keski-Suomen	0.3	3.3	6.9	19.9	41.9	1.6	0.1	85.5	0.9	10.4
15	Etelä-Pohjanmaan	0.5	13.3	37.3	38.2	104.7	9.2	0.0	296.7	16.2	15.1
16	Österbottens svenska	0.0	5.9	5.7	15.7	39.6	5.6	0.0	69.1	0.5	7.2
17	Keski-Pohjanmaan	0.0	0.6	6.5	19.7	15.2	3.3	0.0	60.2	1.4	2.6
18	Oulun l. Talousseura	—	1.9	9.4	45.0	37.6	7.6	0.0	110.1	0.3	1.3
19	Kajaanin	—	0.1	1.2	9.6	7.4	0.5	0.0	36.9	—	0.7
20	Peräpohjolan	—	0.0	0.2	12.6	1.1	1.0	0.0	26.7	—	0.1
21	Lapin Maatalousseura	—	—	0.0	1.0	0.1	0.0	—	5.0	—	0.0
	Koko maa — Hela riket — Whole country	68.7	299.3	186.1	440.1	1 109.4	52.2	7.7	1 716.7	410.6	168.6
b) Viljelmänsuurusluokittain — Per brukningsenhetstorleksklass — <i>By farm size categories</i>											
1	— 1.99 ha	1.0	5.4	2.7	16.0	36.4	1.0	0.1	140.0	19.0	2.0
2	2.00— 4.99 »	1.4	15.7	15.0	61.0	132.9	4.9	0.3	250.4	29.1	13.1
3	5.00— 9.99 »	4.8	51.4	48.7	125.9	317.4	13.0	1.1	510.4	96.2	49.9
4	10.00—19.99 »	14.1	90.9	67.6	131.3	358.2	19.9	2.7	540.1	150.7	59.4
5	20.00—29.99 »	13.3	49.6	25.6	45.2	123.9	8.2	1.3	155.6	46.1	18.4
6	30.00—49.99 »	16.8	46.4	15.9	34.4	89.4	3.5	1.1	79.1	31.0	14.2
7	50.00—99.99 »	11.4	26.1	7.4	18.3	36.0	1.2	0.5	28.7	22.2	6.9
8	100.00— »	5.9	13.8	3.2	8.0	15.2	0.5	0.6	12.4	16.3	4.7
	Koko maa — Hela riket — Whole country	68.7	299.3	186.1	440.1	1 109.4	52.2	7.7	1 716.7	410.6	168.6

Turnips Turnips Turnips	Reh- juurikas Foderbeta Mangel	Rehusokeri- juurikas Foder- sockerbeta Fodder sugar beet	Naatinauris Blastrova Bio-leafed turnip	Muut reh- juurikasvit Ovriga foder rotfrukter Other roots for fodder	Peltoheinä Väl till hö Grassland for hay	Sällörehu Ensilagesfoder Grassland for silage	Apilanslemen Klöverfrö Clover seed	Timotein- siemen Timoteifrö Timothy seed	Vihantarehu Grönfoder Green fodder	Rehukaali Foderkål Marrow kale	Rehursi Foderrape Fodder rape	Syvärtypsi Högräys Winter turnip rape	N:o
0.3	1.3	8.1	1.5	0.1	189.7	12.9	0.2	0.2	18.0	5.8	0.4	0.5	01
0.1	0.3	1.5	0.4	0.0	87.6	5.6	0.1	0.1	10.3	2.0	—	1.4	02
0.5	5.6	15.3	2.7	0.5	205.9	8.4	0.2	0.6	24.1	6.4	0.5	0.7	03
0.0	2.0	0.8	0.1	0.0	39.9	1.7	0.1	0.0	1.3	0.6	—	0.2	04
3.1	0.8	4.1	2.5	0.2	293.1	10.5	0.2	0.7	12.7	7.3	1.3	0.2	05
0.9	0.2	1.9	0.6	0.0	127.3	13.6	0.1	0.1	8.9	8.8	0.3	0.4	06
0.2	1.4	4.8	1.1	—	195.9	17.0	0.1	0.3	17.0	5.9	0.4	0.5	07
0.6	0.3	2.1	1.2	0.0	135.4	14.3	0.1	0.1	8.3	4.2	0.1	0.4	08
0.4	1.4	6.8	1.7	0.1	101.5	4.3	0.1	0.1	7.1	1.2	0.1	0.0	09
0.2	0.5	8.0	0.8	0.0	123.3	7.3	0.0	0.1	5.8	1.2	0.1	0.0	10
1.0	0.4	2.8	1.5	0.1	218.4	8.2	0.1	0.0	12.9	1.3	0.3	0.0	11
4.8	0.2	1.0	5.4	0.3	331.6	21.6	0.1	0.4	14.9	4.3	0.8	—	12
7.5	0.1	0.6	4.5	0.3	250.6	9.1	0.1	0.1	12.3	1.4	0.6	0.0	13
10.7	0.1	0.1	7.0	0.2	196.3	6.2	0.1	0.2	14.5	4.1	0.8	0.0	14
42.9	0.3	0.5	22.3	3.6	384.6	8.8	0.1	2.4	14.2	5.9	1.1	0.0	15
7.9	0.0	0.0	4.7	1.6	205.0	0.8	0.0	2.5	6.1	1.0	0.1	0.0	16
9.6	1.0	0.1	49.0	4.4	129.4	2.2	0.0	0.5	11.7	1.3	1.5	0.0	17
5.4	2.1	—	49.7	5.3	382.0	6.2	0.0	0.7	22.2	1.3	1.0	0.0	18
4.9	0.1	—	5.9	0.1	128.5	3.0	0.0	0.1	6.6	0.2	0.5	0.0	19
2.0	0.2	—	7.6	0.5	157.0	1.2	0.0	0.1	6.3	0.2	2.0	0.0	20
0.7	—	—	0.6	0.0	37.0	0.0	0.0	0.0	2.2	—	0.2	—	21
103.7	18.3	58.5	170.8	17.3	3 920.0	162.9	1.7	9.3	237.4	64.4	12.1	4.3	
1.3	0.7	1.2	2.6	0.1	194.6	0.3	0.0	0.1	11.7	0.9	0.3	0.0	1
12.8	1.8	4.3	9.3	1.0	664.2	3.7	0.1	0.6	33.6	2.8	1.5	0.0	2
33.0	4.2	16.9	48.7	5.9	1 231.4	24.0	0.5	2.5	65.8	12.9	5.1	0.3	3
36.3	7.1	19.7	76.2	6.9	1 173.3	53.4	0.6	3.8	74.0	18.7	3.2	0.8	4
12.4	2.1	8.0	16.4	1.6	352.5	27.6	0.2	1.3	24.1	9.6	0.7	0.7	5
5.1	1.4	4.4	12.1	1.5	197.6	25.6	0.2	0.7	16.0	8.6	0.9	0.8	6
1.3	0.5	3.0	4.2	0.2	76.5	15.6	0.1	0.2	7.2	6.4	0.2	1.1	7
1.5	0.5	1.0	1.3	0.1	29.9	12.7	0.0	0.1	5.0	4.5	0.2	0.6	8
103.7	18.3	58.5	170.8	17.3	3 920.0	162.9	1.7	9.3	237.4	64.4	12.1	4.3	

38. Vehnän, rukiin, ohran, kauran ja perunan sadon käyttö satovuonna 1959/60
 Skördarnas av vete, råg, korn, havre och potatis användning skördeåret 1959/60
 Consumption of wheat, rye, barley, oats and potato yields in the yield year 1959/60

N:o		Myyty ja luovutettu palkkaväelle Sålts och överlåts ås lejt folk Sold and given to workers					Käytetty kotitaloudessa Använts vid hemhushållningen Consumed to human				
		Vehnää Vete Wheat	Ruista Råg Rye	Ohraa Korn Barley	Kauraa Havre Oats	Perunaa Potatis Potato	Vehnää Vete Wheat	Ruista Råg Rye	Ohraa Korn Barley	Kauraa Havre Oats	Perunaa Potatis Potato
%											
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural society district											
01	Uudenmaan läänin	55.9	38.8	29.4	7.8	21.1	13.9	25.4	2.5	0.5	17.4
02	Nylands svenska	72.4	66.7	55.1	13.7	31.1	5.1	13.3	0.0	0.5	19.4
03	Varsinais-Suomen	68.8	69.4	23.8	14.9	15.4	8.0	10.6	2.3	0.4	17.9
04	Finska Hushållningss.	70.6	81.8	42.1	9.3	14.5	7.5	0.0	0.0	0.0	31.3
05	Satakunnan	51.4	50.8	16.6	13.6	19.2	16.8	18.6	11.9	0.6	18.3
06	Hämeen-Satakunnan	31.7	39.4	12.8	6.6	20.9	22.2	22.5	13.6	1.4	16.6
07	Hämeen läänin	58.5	50.6	30.2	13.4	34.9	13.8	19.4	5.3	0.6	14.1
08	Itä-Hämeen	36.3	29.7	22.1	6.0	17.0	27.3	29.7	6.5	1.4	14.7
09	Kymenlaakson	41.5	23.1	9.4	5.3	17.3	22.3	30.8	11.3	0.3	12.2
10	Länsi-Karjalan	18.9	16.6	4.3	2.3	11.6	39.6	37.5	21.6	1.1	13.9
11	Mikkelin läänin	22.1	23.6	3.5	2.8	8.9	42.6	34.4	10.5	0.6	14.7
12	Kuopion	13.5	19.8	11.4	3.5	6.9	40.6	40.6	15.9	0.3	15.9
13	Pohjois-Karjalan	12.8	22.2	4.2	2.9	5.8	40.4	39.4	13.8	0.4	16.3
14	Keski-Suomen	13.6	17.6	5.8	3.0	10.3	45.5	36.5	16.6	1.1	19.1
15	Etelä-Pohjanmaan	33.3	45.2	5.5	5.6	31.6	25.0	18.8	9.1	0.2	13.5
16	Österbottens svenska	35.0	36.6	5.6	4.4	15.8	17.5	22.0	9.6	0.6	19.1
17	Keski-Pohjanmaan	0.0	13.5	2.7	0.0	8.6	40.0	32.5	14.7	0.0	21.1
18	Oulun l. Talousseura	0.0	22.4	11.9	1.7	12.3	50.0	32.8	15.4	0.5	23.7
19	Kajaanin	—	9.1	4.5	0.0	10.0	0.0	45.4	16.4	0.0	23.7
20	Peräpohjolan	—	0.0	3.9	0.0	19.6	0.0	33.3	15.6	0.0	29.1
21	Lapin Maatalousseura	—	—	16.7	—	15.8	0.0	0.0	16.7	—	39.4
	Koko maa — Hela riket — Whole country	55.3	38.7	15.0	8.6	16.8	15.2	25.4	10.7	0.6	17.1
b) Viljelmäsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass — By farm size categories											
1	— 1.99 ha	11.9	10.5	5.8	4.7	11.8	28.6	57.9	18.5	0.5	34.7
2	2.00— 4.99 »	27.9	13.0	5.4	5.9	9.0	37.7	48.1	20.8	1.0	24.0
3	5.00— 9.99 »	31.7	22.5	6.3	5.5	13.8	32.3	36.1	14.1	0.7	16.4
4	10.00—19.99 »	49.0	40.3	13.4	6.6	21.0	19.4	22.3	8.9	0.5	11.8
5	20.00—29.99 »	64.4	54.6	25.2	10.8	27.1	9.2	12.7	5.1	0.5	10.1
6	30.00—49.99 »	71.3	62.9	34.8	15.9	29.7	4.8	8.3	2.4	0.2	9.6
7	50.00—99.99 »	75.6	70.9	44.1	22.1	38.9	1.3	5.5	0.8	0.4	6.5
8	100.00— »	75.2	76.0	45.6	20.0	45.8	0.0	0.0	0.0	0.0	5.6
	Koko maa — Hela riket — Whole country	55.3	38.7	15.0	8.6	16.8	15.2	25.4	10.7	0.6	17.1

Käytetty kotieläimille Använts åt husdjur Consumed by livestock					Varastossa viljelmillä 15 pvä kesäkuuta 1960 Upplagrat på lägenheterna den 15 juni 1960 In store on farms 15th June 1960					Käytetty siemeneksi Använts till sädd Used for seed					N:o
Vehnää Vete Wheat	Rulista Råg Rye	Ohraa Korn Barley	Kauraa Havre Oats	Perunaa Potatis Potato	Vehnää Vete Wheat	Rulista Råg Rye	Ohraa Korn Barley	Kauraa Havre Oats	Perunaa Potatis Potato	Vehnää Vete Wheat	Rulista Råg Rye	Ohraa Korn Barley	Kauraa Havre Oats	Perunaa Potatis Potato	
6.1	4.5	47.2	71.8	36.1	7.1	23.9	9.7	6.1	5.9	17.0	7.4	11.2	13.8	19.5	01
2.9	3.3	29.0	66.9	24.7	3.5	10.0	7.2	5.2	4.6	16.1	6.7	8.7	13.7	20.2	02
4.8	3.9	52.4	64.2	33.2	4.9	10.5	9.3	5.7	6.3	13.5	5.6	12.2	14.8	27.2	03
4.8	0.0	42.1	71.3	25.3	3.4	18.2	5.3	4.6	8.4	13.7	0.0	10.5	14.8	20.5	04
3.2	5.5	47.1	64.6	34.0	8.6	18.0	12.2	5.8	6.1	20.0	7.1	12.2	15.4	22.4	05
14.3	7.0	46.4	68.5	38.4	12.7	24.0	13.6	6.2	5.5	19.1	7.1	13.6	17.3	18.6	06
3.7	4.1	44.6	66.3	28.1	6.9	20.4	9.2	5.2	4.1	17.1	6.1	10.7	14.5	18.8	07
5.2	6.8	50.6	73.3	46.4	13.0	25.7	10.4	5.7	5.5	18.2	8.1	10.4	13.6	16.4	08
7.7	7.7	52.9	74.4	46.3	10.8	30.7	13.2	6.2	5.4	17.7	7.7	13.2	13.8	18.8	09
9.4	12.5	49.1	74.0	51.1	11.3	29.2	12.1	5.1	5.0	20.8	4.2	12.9	17.5	18.4	10
10.3	13.0	67.1	76.9	54.8	10.3	22.9	7.7	3.7	4.7	14.7	6.1	11.2	16.0	16.9	11
8.1	8.5	52.5	76.8	57.4	13.5	24.5	7.1	2.5	4.2	24.3	6.6	13.1	16.9	15.6	12
17.0	11.1	62.2	77.3	55.4	12.8	21.2	6.0	2.4	4.9	17.0	6.1	13.8	17.0	17.6	13
9.1	9.4	52.6	75.2	47.9	13.6	29.7	10.9	3.4	5.5	18.2	6.8	14.1	17.3	17.2	14
7.0	8.8	55.5	65.1	26.5	12.5	18.8	11.8	5.8	3.1	22.2	8.4	18.1	23.3	25.3	15
17.5	12.2	56.8	59.7	32.6	10.0	21.9	11.2	5.7	5.7	20.0	7.3	16.8	29.6	26.8	16
40.0	29.7	45.3	67.8	36.8	0.0	16.2	9.3	1.7	2.4	20.0	8.1	28.0	30.5	31.1	17
20.0	13.4	40.5	71.1	33.7	10.0	25.4	8.8	3.9	5.8	20.0	6.0	23.4	22.8	24.5	18
0.0	9.1	55.2	73.2	40.9	0.0	36.4	7.5	4.9	5.7	0.0	—	16.4	21.9	19.7	19
0.0	66.7	54.5	71.4	22.2	0.0	0.0	9.1	0.0	6.9	0.0	—	16.9	28.6	22.2	20
0.0	0.0	16.7	100.0	15.8	0.0	0.0	16.6	0.0	5.3	0.0	—	33.3	0.0	23.7	21
5.9	8.5	50.5	69.3	40.8	7.1	20.8	9.7	5.1	5.0	16.5	6.6	14.1	16.4	20.3	
21.4	10.5	50.5	71.9	29.6	7.1	21.1	9.7	5.2	5.7	31.0	0.0	15.5	17.7	18.2	1
8.2	13.7	49.7	72.0	40.5	8.2	20.6	8.3	4.1	5.7	18.0	4.6	15.8	17.0	20.8	2
9.3	10.9	56.0	73.5	43.5	9.6	23.4	9.2	4.2	5.3	17.1	7.1	14.4	16.1	21.0	3
6.6	8.5	54.2	71.4	42.2	8.4	20.7	10.0	5.0	4.3	16.6	8.2	13.5	16.5	20.7	4
4.2	5.9	46.2	66.1	39.1	6.0	18.6	10.5	6.1	4.3	16.2	8.2	13.0	16.5	19.4	5
3.3	3.0	37.5	61.1	37.0	5.1	18.2	11.1	7.0	4.2	15.5	7.6	14.2	15.8	19.5	6
3.0	1.8	31.5	54.6	30.3	4.3	14.5	10.2	7.6	5.4	15.8	7.3	13.4	15.3	18.9	7
3.9	4.0	29.8	54.4	25.0	5.4	12.0	12.3	10.0	4.2	15.5	8.0	12.3	15.6	19.4	8
5.9	8.5	50.5	69.3	40.8	7.1	20.8	9.7	5.1	5.0	16.5	6.6	14.1	16.4	20.3	

99. Kotieläinten luku 15. 6. ja 15. 12. 1960 sekä keskimäärin vuosina 1956—60
 Antal husdjur 15. 6. och 15. 12. 1960 samt i medeltal åren 1956—60
 Livestock numbers 15. 6. and 15. 12. 1960 and on an average in 1956—60

Kotieläimet — Husdjur — Livestock	Vuosi 1960 År 1960 Year 1960				Keskimäärin I medeltal On an average 1956—60. 15. 6.	
	15. 6.		15. 12.		Luku Antal Number	100 pellan ha kohti Per 100 ha åker Per 100 hectares of arable land
	Luku Antal Number	100 pellan ha kohti Per 100 ha åker Per 100 hectares of arable land	Luku Antal Number	100 pellan ha kohti Per 100 ha åker Per 100 hectares of arable land		
kpl 1 000 st pcs	kpl, st, pcs	kpl 1 000 st pcs	kpl, st, pcs	kpl 1 000 st pcs	kpl, st, pcs	
Hevosia, 4 vuoden ja yli — Hästar, 4 år och över — Horses, 4 years and over	228.0	8.6	224.6	8.5	248.0	9.5
Nuoria hevosia, 1— alle 4 vuoden — Unghästar, 1— under 4 år — Young horses, 1— under 4 years	15.0	0.6	13.7	0.5	13.3	0.5
Varsoja, alle 1 vuoden — Föl, under 1 år — Foals, under 1 year ..	7.9	0.3	5.7	0.2	6.4	0.2
Yhteensä hevosia — Sammanlagt hästar — Horses, total	250.9	9.5	244.0	9.2	267.7	10.2
Sonneja, 2 vuoden ja yli — Tjurur, 2 år och över — Bulls, 2 years and over	4.9	0.2	4.4	0.2	6.2	0.2
Lehmiä — Kor — Cows	1 153.1	43.4	1 137.3	42.8	1 136.7	43.5
Hiehoja, 1 vuoden ja yli — Kvigor, 1 år och över — Heifers, 1 year and over	196.3	7.4	189.6	7.1	201.3	7.7
Nuoria sonneja, 1— alle 2 vuoden — Ungtjurur, 1— under 2 år — Young bulls, 1— under 2 years	23.0	0.9	25.5	1.0	26.0	1.0
Vasikoita, alle 1 vuoden — Kalvar, under 1 år — Calves, under 1 year	544.2	20.5	498.6	18.8	527.8	20.2
Yhteensä nautakarjaa — Sammanlagt nötkreatur — Cattle, total ..	1 921.5	72.4	1 855.4	69.9	1 898.0	72.6
Lampaita, 6 kk:n ja yli — Får, 6 mån. och över — Sheep, 6 months and over	186.4	7.0	173.4	6.6	233.7	9.0
Karitsaita, alle 6 kk:n — Lamm, under 6 mån. — Lambs, under 6 months	154.9	5.8	35.4	1.3	196.8	7.5
Yhteensä lampaista — Sammanlagt får — Sheep, total	341.3	12.8	208.8	7.9	430.5	16.5
Vuohia — Getter — Goats	2.5	0.1	2.2	0.1	2.7	0.1
Karjuja, 9 kk:n ja yli — Galtar, 9 mån. och över — Boars, 9 months and over	2.3	0.1	2.4	0.1	2.3	0.1
Siitosemakoita, 9 kk:n ja yli — Avelsuggor, 9 mån. och över — Sows, 9 months and over	41.7	1.6	45.3	1.7	51.1	2.0
Muita sikoja, 9 kk:n ja yli — Övriga svin, 9 mån. och över — Other pigs, 9 months and over	3.7	0.1	4.2	0.2		
Sikoja, 6— alle 9 kk:n — Svin, 6— under 9 mån. — Pigs, 6— under 9 months	26.6	1.0	34.9	1.3	38.1	1.4
Sikoja, 3— alle 6 kk:n — Svin, 3— under 6 mån. — Pigs, 3— under 6 months	140.2	5.3	152.1	5.7		
Sikoja, 2— alle 3 kk:n — Svin, 2— under 3 mån. — Pigs, 2— under 3 months	103.8	3.9	81.7	3.1	246.2	9.4
Porsaita, alle 2 kk:n — Grisar, under 2 mån. — Piglets, under 2 months	113.6	4.3	101.9	3.8	142.8	5.5
Yhteensä sikoja ¹⁾ — Sammanlagt svin ¹⁾ — Pigs, total ¹⁾	481.9	16.3	422.5	15.9	480.5	18.4
Kukkoja, 6 kk:n ja yli — Tuppar, 6 mån. och över — Cocks, 6 months and over	66.8	2.5	73.8	2.8	82.3	3.2
Kanoja, 6 kk:n ja yli — Hönor, 6 mån. och över — Hens, 6 months and over	3 457.2	130.3	4 175.1	157.3	3 736.5	142.9
Kana- ja kukkopoikasia, alle 6 kk — Höns och tuppkycklingar, under 6 mån. — Chicks, under 6 months	2 286.0	86.1	141.7	5.4	2 228.6	85.2
Muuta siipikarjaa — Övriga fjäderfän — Other poultry	34.3	1.3	25.1	0.9	23.8	0.9
Yhteensä siipikarjaa — Sammanlagt fjäderfän — Poultry, total	5 844.4	220.2	4 415.8	166.4	6 071.2	232.2
Mehiläisyhdyskuntia — Bisamhällen — Bee-hives	19.8	.	16.6	.	18.6	.
Poroja, yli 1 vuoden — Renar, över 1 år — Reindeer, over 1 year	139.3	431.1	.
Poroja, alle 1 vuoden — Renar, under 1 år — Reindeer, under 1 year	41.8	36.2	.
Yhteensä poroja — Sammanlagt renar — Reindeer total	181.1	167.3	.

¹⁾ Meijereiden sikamäärät eivät sisälly näihin lukuihin.
 Antalet svin i mejerierna ingår icke i dessa tal.
 Number of pigs in the dairy plants are not included in these.

40. Hevosten luku vuonna 1960
Antal hästar år 1960
Number of horses in 1960

	Hevosia, 4 vuoden ja yli Hästar, 4 år och över Horses, 4 years and over	Nuoria, hevo- sia 1—alle 4 vuoden Unghästar, 1—under 4 år Young horses, 1—under 4 years	Varsoja alle 1 vuoden FöL, under 1 år Foals, under 1 year	Yhteensä Sammanlagt Total	100 pellan ha kohti Per 100 ha åker Per 100 hectares of arable land
1 000 kpl — st — pcs					
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap Per agricultural society district					
Uudenmaan läänin	11.3	0.6	0.3	12.2	7.4
Nylands svenska	5.5	0.2	0.1	5.8	6.2
Varsinais-Suomen	15.2	0.7	0.3	16.2	6.3
Finska Hushållningss.	2.9	0.1	0.0	3.0	8.6
Satakunnan	17.8	1.0	0.5	19.3	8.4
Hämeen-Satakunnan	8.1	0.5	0.3	8.9	10.0
Hämeen läänin	13.1	1.2	0.5	14.8	9.0
Itä-Hämeen	9.9	0.6	0.4	10.9	11.6
Kymenlaakson	6.6	0.6	0.3	7.5	9.5
Länsi-Karjalan	7.9	0.5	0.4	8.8	11.7
Mikkelin läänin	16.0	1.0	0.6	17.6	14.4
Kuopion	20.2	1.9	1.2	23.3	12.7
Pohjois-Karjalan	15.0	1.1	0.6	16.7	12.9
Keski-Suomen	12.2	1.0	0.4	13.6	12.2
Etelä-Pohjanmaan	20.6	1.5	1.0	23.1	8.2
Österbottens svenska	10.7	0.6	0.4	11.7	9.0
Keski-Pohjanmaan	6.0	0.4	0.2	6.6	8.0
Oulun l. Talousseura	14.9	1.1	0.3	16.3	7.9
Kajaanin	6.3	0.2	0.1	6.6	12.7
Peräpohjolan	5.9	0.2	0.0	6.1	10.2
Lapin Maatalousseura	1.9	0.0	0.0	1.9	15.2
Koko maa — Hela riket — Whole country	228.0	15.0	7.9	250.9	9.5
b) Viljelmäsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass By farm size categories					
— 1.99 ha	7.0	0.4	0.1	7.5	7.1
2.00— 4.99 »	46.3	1.7	0.8	48.8	13.8
5.00— 9.99 »	82.0	4.6	2.7	89.3	12.1
10.00—19.99 »	64.9	5.3	3.0	73.2	8.7
20.00—29.99 »	16.1	1.6	0.8	18.5	6.1
30.00—49.99 »	8.1	0.9	0.3	9.3	4.8
50.00—99.99 »	2.6	0.3	0.1	3.0	3.5
100.00— »	1.0	0.2	0.1	1.3	3.4
Koko maa — Hela riket — Whole country	228.0	15.0	7.9	250.9	9.5

41. Nautaeläinten luku vuonna 1960
Antal nötkreatur år 1960
Number of cattle in 1960

	Sonneja Tjurar Bulls	Lehmiä Kor Cows	Hiehoja, 1 vuoden ja yli Kvigor, 1 år och över Heifers, 1 year and over	Nuoria sonneja, 1—alle 2 vuoden Ungtjurar, 1—under 2 år Young bulls, 1—under 2 years	Vasikoita, alle 1 vuoden Kalvar, under 1 år Calves, under 1 year	Yhteensä Samman- lagt Total	100 pellon ha kohti Per 100 ha åker Per 100 hectares of arable land
1 000 kpl — st — pcs							
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap							
<i>Per agricultural society district</i>							
Uudenmaan läänin	0.3	63.7	14.7	1.6	20.6	100.9	61.3
Nylands svenska	0.3	27.6	6.0	0.7	6.3	40.9	43.9
Varsinais-Suomen	0.2	75.2	14.8	1.1	36.9	128.2	49.9
Finska Hushållningss.	0.0	15.3	2.8	0.5	7.6	26.2	73.5
Satakunnan	0.2	90.5	14.8	2.0	47.0	154.5	67.0
Hämeen-Satakunnan	0.2	37.7	6.7	1.2	18.0	63.8	71.9
Hämeen läänin	0.3	64.8	12.6	1.3	25.9	104.9	63.5
Itä-Hämeen	0.3	44.4	9.0	1.2	19.5	74.4	79.7
Kymenlaakson	0.1	32.0	7.0	0.5	9.4	49.0	62.1
Länsi-Karjalan	0.1	35.6	6.3	0.4	16.1	58.5	77.3
Mikkelin läänin	0.4	69.0	10.9	1.6	30.8	112.7	92.0
Kuopion	0.6	107.1	15.5	1.8	46.7	171.7	93.4
Pohjois-Karjalan	0.2	80.5	12.3	1.0	42.6	136.6	106.0
Keski-Suomen	0.3	55.0	8.4	1.0	25.5	90.2	81.1
Etelä-Pohjanmaan	0.4	94.3	15.6	1.3	54.3	165.9	58.6
Österbottens svenska	0.1	49.3	8.6	1.0	25.2	84.2	65.4
Keski-Pohjanmaan	0.1	34.6	4.9	0.2	20.0	59.8	72.7
Oulun l. Talousseura	0.4	96.6	13.7	2.3	51.9	164.9	79.5
Kajaanin	0.2	36.8	4.6	0.9	18.3	60.8	118.0
Peräpohjolan	0.1	33.3	5.9	0.9	17.1	57.3	95.8
Lapin Maatalousseura	0.1	9.8	1.2	0.5	4.5	16.1	125.8
Koko maa — Hela riket — Whole country	4.9	1 153.1	196.3	23.0	544.2	1 921.5	72.4
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass							
<i>By farm size categories</i>							
— 1.99 ha	0.0	76.9	8.2	0.6	36.1	121.8	116.0
2.00— 4.99 »	0.3	215.9	27.7	3.1	105.5	352.5	99.6
5.00— 9.99 »	0.9	362.7	56.3	6.3	174.6	600.8	81.6
10.00—19.99 »	1.7	329.9	61.8	8.0	158.0	559.4	66.6
20.00—29.99 »	0.9	93.0	21.3	3.0	41.4	159.6	53.1
30.00—49.99 »	0.6	49.5	12.8	1.4	20.1	84.4	43.5
50.00—99.99 »	0.4	17.5	5.5	0.5	6.2	30.1	35.2
100.00— »	0.1	7.7	2.7	0.1	2.3	12.9	33.5
Koko maa — Hela riket — Whole country	4.9	1 153.1	196.3	23.0	544.2	1 921.5	72.4

42. Sikojen luku vuonna 1960
Antal svin år 1960
Number of pigs in 1960

	Siltos- emakotta, 9 kk:n ja yli Avelaug- gor, 9 mån och över Sows, 9 months and over	Muita sikoja, 9 kk:n ja yli Övriga svin, 9 mån och över Other pigs, 9 months and over	Sikoja, 6— alle 9 kk:n Svin, 6— under 9 mån Pigs, 6— under 9 months	Sikoja, 3— alle 6 kk:n Svin, 3— under 6 mån Pigs, 3— under 6 months	Sikoja, 2—alle 3 kk:n Svin, 2— under 3 mån Pigs, 2— under 3 months	Porsaita, alle 2 kk:n Grisar, under 2 mån Piglets, under 2 months	Yhteensä sikoja Samman- lagt svin Pigs, total
1 000 kpl — st — pcs							
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap Per agricultural society district							
Uudenmaan läänin	2.8	0.3	3.0	12.1	7.9	7.2	33.5
Nylands svenska	1.6	0.5	2.7	5.3	5.3	4.9	20.4
Varsinais-Suomen	6.4	0.3	3.6	11.9	13.8	13.8	50.1
Finska Hushållningss.	0.6	0.1	0.2	1.6	1.3	1.1	4.9
Satakunnan	6.0	0.3	1.4	16.3	11.0	13.8	49.1
Hämeen-Satakunnan	1.6	0.4	1.3	5.4	3.7	5.4	17.9
Hämeen läänin	3.0	0.1	1.9	11.2	7.2	4.9	28.5
Itä-Hämeen	1.9	0.3	1.0	6.1	4.6	5.0	19.0
Kymenlaakson	1.2	0.1	2.0	6.7	3.8	3.1	17.0
Länsi-Karjalan	1.2	0.0	0.8	6.6	4.0	4.4	17.1
Mikkelin läänin	2.4	0.2	1.1	11.2	6.9	8.3	30.3
Kuopion	3.5	0.5	1.7	12.2	8.1	10.8	37.1
Pohjois-Karjalan	1.4	0.1	1.1	5.8	5.6	5.2	19.3
Keski-Suomen	1.2	0.3	0.8	7.2	4.5	4.4	18.5
Etelä-Pohjanmaan	3.6	0.1	1.8	9.7	6.5	8.7	30.5
Österbottens svenska	1.5	0.0	1.0	4.2	2.5	3.7	12.9
Keski-Pohjanmaan	0.6	0.0	0.1	1.6	1.5	2.5	6.3
Oulun l. Talousseura	0.8	0.1	0.5	3.1	3.0	3.4	10.9
Kajaanin	0.2	0.0	0.1	1.0	1.4	1.9	4.6
Peräpohjolan	0.2	0.0	0.5	0.9	1.0	1.0	3.6
Lapin Maatalousseura	0.0	—	0.0	0.1	0.2	0.1	0.4
Koko maa — Hela riket — Whole country	41.7	3.7	26.6	140.2	103.8	113.6	431.9
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetstorleksklass By farm size categories							
— 1.99 ha	0.6	0.5	5.1	13.1	19.2	6.0	44.5
2.0— 4.99 »	1.2	0.1	2.3	18.5	14.6	16.0	52.7
5.0— 9.99 »	7.4	0.5	4.2	39.6	27.6	24.7	104.2
10.0—19.99 »	14.6	0.9	5.6	39.1	26.2	32.9	119.9
20.0—29.99 »	7.1	0.5	2.7	12.6	6.7	13.1	43.2
30.0—49.99 »	5.6	0.6	3.4	8.9	5.0	10.4	34.4
50.0—99.99 »	3.6	0.5	2.0	4.9	2.5	6.9	20.7
100.0— »	1.6	0.1	1.3	3.5	2.0	3.6	12.3
Koko maa — Hela riket — Whole country	41.7	3.7	26.6	140.2	103.8	113.6	431.9

43. Lampaiden ja vuohien luku vuonna 1960
 Antal får och getter år 1960
 Number of sheep and goats in 1960

	Lampaita, 6 kk:n ja yli Får, 6 mån och över Sheep, 6 months and over	Karitsaita, alle 6 kk:n Lamm, under 6 mån Lambs, under 6 months	Yhteensä Sammanlagt Total	100 pellon ha kohti Per 100 ha åker Per 100 hectares of arable land	Yhteensä vuohia Sammanlagt getter Total, goats
1 000 kpl — st — pcs					
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap Per agricultural society district					
Uudenmaan läänin	3.5	2.3	5.8	3.5	—
Nylands svenska	1.3	0.8	2.1	2.3	—
Varsinais-Suomen	7.6	3.1	10.7	4.2	0.1
Finska Hushållningss.	3.7	3.3	7.0	19.6	—
Satakunnan	15.4	9.3	24.7	10.7	2.0
Hämeen-Satakunnan	4.2	3.3	7.5	8.5	0.1
Hämeen läänin	4.3	2.4	6.7	4.1	0.4
Itä-Hämeen	4.3	4.0	8.3	8.9	—
Kymenlaakson	4.5	2.4	6.9	8.7	—
Länsi-Karjalan	8.3	9.4	17.7	23.4	—
Mikkelin läänin	18.0	20.6	38.6	31.5	—
Kuopion	9.9	11.4	21.3	11.6	—
Pohjois-Karjalan	16.2	19.2	35.4	27.5	—
Keski-Suomen	8.2	5.8	14.0	12.6	—
Etelä-Pohjanmaan	20.8	14.3	35.1	12.4	0.0
Österbottens svenska	9.2	4.9	14.1	10.9	—
Keski-Pohjanmaan	8.4	5.7	14.1	17.1	—
Oulun l. Talousseura	20.7	16.1	36.8	17.7	0.0
Kajaanin	7.9	9.2	17.1	33.1	—
Peräpohjolan	7.5	5.9	13.4	22.4	0.0
Lapin Maatalousseura	2.5	1.5	4.0	27.2	—
Koko maa — Hela riket — Whole country	186.4	154.9	341.3	12.9	2.6
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass By farm size categories					
— 1.99 ha	12.7	10.6	23.3	22.2	0.5
2.0— 4.99 »	36.7	31.7	68.4	20.6	0.6
5.0— 9.99 »	65.9	55.5	121.4	16.5	0.8
10.0—19.99 »	52.7	43.2	95.9	11.4	0.5
20.0—29.99 »	11.7	8.6	20.3	6.8	0.1
30.0—49.99 »	5.1	3.9	9.0	4.6	0.1
50.0—99.99 »	1.2	1.1	2.3	2.7	0.0
100.0— »	0.4	0.3	0.7	1.8	0.0
Koko maa — Hela riket — Whole country	186.4	154.9	341.3	12.9	2.6

44. Siipikarjan luku vuonna 1960
Antal fjäderfån år 1960
Number of poultry in 1960

	Kukkoja, 6 kk:n ja yli Tuppar, 6 mån och över Cocks 6 months and over	Kanoja, 6 kk:n ja yli Höns, 6 mån och över Hens, 6 months and over	Kana- ja kukko- poikasia Höns- och tupp- kycklingar Chicks	Yhteensä Samman- lagt Total	Yhteensä muuta siipikarjaa Samman- lagt övriga fjäderfån Other poultry, total	Mehiläis- yhdys- kuntia Bisam- hällen Bee-hives
	1 000 kpl — st — pcs					
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap Per agricultural society district						
Uudenmaan läänin	4.5	200.8	106.4	311.7	1.6	2.5
Nylands svenska	2.6	104.6	54.8	162.0	1.8	1.1
Varsinais-Suomen	10.1	920.6	835.2	1 765.9	3.4	4.1
Finska Hushållningss.	2.1	69.1	23.3	94.5	0.2	0.3
Satakunnan	6.9	424.3	391.4	822.6	4.1	3.0
Hämeen-Satakunnan	3.3	114.4	116.4	234.1	3.4	0.8
Hämeen läänin	3.8	303.1	194.4	501.3	2.6	1.6
Itä-Hämeen	4.4	104.8	36.3	145.5	4.1	0.4
Kymenlaakson	1.5	78.8	28.4	108.7	0.4	1.2
Länsi-Karjalan	2.1	80.5	36.3	118.9	0.4	0.5
Mikkelin läänin	3.8	125.4	55.0	184.2	1.6	0.2
Kuopion	4.2	130.8	40.0	175.0	1.7	0.0
Pohjois-Karjalan	3.1	114.2	17.9	135.2	0.5	0.1
Keski-Suomen	3.3	105.9	39.8	149.0	0.4	0.1
Etelä-Pohjanmaan	5.1	265.8	177.1	448.0	1.0	3.6
Österbottens svenska	2.2	147.2	79.6	229.0	3.4	0.3
Keski-Pohjanmaan	0.8	36.9	13.6	51.3	0.1	—
Oulun l. Talousseura	2.0	79.5	31.0	112.5	2.3	0.0
Kajaanin	0.7	26.3	3.4	30.4	1.1	—
Peräpohjolan	0.3	22.0	4.9	27.2	0.1	—
Lapin Maatalousseura	0.1	2.2	0.7	3.0	0.1	—
Koko maa — Hela riket — Whole country	66.9	3 457.2	2 285.9	5 810.0	34.3	19.8
b) Viljelmänsuurusluokittain — Per bruksningsenhetstorleksklass By farm size categories						
— 1.99 ha	8.0	410.3	278.8	697.1	4.1	5.0
2.0— 4.99 »	12.0	539.9	291.4	843.3	4.5	2.4
5.0— 9.99 »	20.0	936.3	556.2	1 512.5	9.4	5.1
10.0—19.99 »	18.7	984.2	644.7	1 647.6	6.6	4.1
20.0—29.99 »	4.3	301.4	252.0	557.7	3.4	1.8
30.0—49.99 »	2.2	199.8	141.5	343.5	2.0	1.0
50.0—99.99 »	1.4	71.8	109.0	182.2	4.0	0.3
100.0— »	0.3	13.5	12.3	26.1	0.3	0.1
Koko maa — Hela riket — Whole country	66.9	3 457.2	2 285.9	5 810.0	34.3	19.8

45. Maitotuotos ja maidon käyttö sekä kananmunatuotos vuosina 1955—60
Mjölproduktionen och mjölkens användning samt äggproduktionen åren 1955—60
Produce of milk and its use and produce of eggs in 1955—60

Kalenterivuosi Kalender år Calendar year	Maitoa myyty Mjolk försäls Amount of milk sold		Maitoa käytetty Mjolk använts Amount of milk used			Maitoa ¹⁾ käytetty alle 2 ha:n viljelmillä Mjolk använts på bruksnings- enheter under 2 ha Milk used on farms with area of under 2 ha	Maito- tuotos yhteensä Mjolk- produk- tionen samman- lagt Total produce of milk	Maito- tuotos lehmää kohti Mjolk- produk- tionen per ko Milk produce per cow	Kanan- munatu- otos Ägg- produk- tionen Produce of eggs
	meijerei- hin till meje- rien to dairies	tinki- maitona som betings- mjolk to con- sumers by contract	ihmisten ravinnoksi till män- niskoföda for human food	eläinten ravinnoksi till födan ät djuren for food of animals	kotivoin ja -juuston valmis- tukseen till fram- ställning bondsmör och -ost for making of butter and cheese at home				
	Milj. l.						l.	Milj. kg	
1955	1 659.4	154.9	428.1	66.1	255.3	214.0	2 777.8	2 404	30.8
1956	1 976.3	151.6	426.0	61.0	171.8	208.7	2 995.4	2 637	30.4
1957	2 084.7	146.5	412.9	67.4	135.2	214.4	3 061.1	2 689	34.4
1958	2 101.8	147.1	415.4	65.0	121.0	212.6	3 062.9	2 699	37.7
1959	2 316.6	144.5	390.8	65.8	88.7	219.0	3 225.4	2 877	39.2
1960	2 493.5	172.3	518.8	63.3	136.2	—	3 384.1	2 935	42.8

¹⁾ Poisluettuna meijereihin myynti.
Exklusive försäljning till mejerier.
Sales to dairies excluded.

46. Lihatuotos lihalajettain vuosina 1955—1960
 Köttproduktionen per köttsorter åren 1955—1960
 Meat produce according to different sorts in 1955—1960

Kalenteri- vuosi Kalenderår year	Teurastettu — Slaktats — Amounts slaughtered															
	Teurastamolissa I slakterier In slaughterhouses		Viljelmillä På bruknings- enheterna On farms		Yhteensä Sammanlagt Total	Sianlihaa På bruknings- enheterna On farms			Yhteensä Sammanlagt Total	Lampaanlihaa Fårkött Mutton			Yhteensä Sammanlagt Total	Hevoslihaa teurastamolissa Hästkött i slakterier Horse meat in slaughterhouses	Slipikarjanlihaa teurastamolissa Fågelkött i slakterier Poultry meat in slaughterhouses	Lihat tuotos yhteensä Köttproduktionen sammanlagt Total produce of meat
	Naudanlihaa Nötkött Beef	Vasikanlihaa Kalvkött Veal	Naudanlihaa Nötkött Beef	Vasikanlihaa Kalvkött Veal		Teurastamoissa I slakterier In slaughterhouses	Viljelmillä På bruknings- enheterna On farms	Yhteensä Sammanlagt Total		Teurastamoissa I slakterier In slaughterhouses	Viljelmillä På bruknings- enheterna On farms	Yhteensä Sammanlagt Total				
1955	37.8	20.6	3.0	3.6	65.0	38.8	24.2	63.0	2.2	2.7	4.9	4.5	0.4	137.8		
1956	38.1	21.5	2.4	5.5	67.5	41.1	17.9	59.0	1.9	1.4	3.3	5.6	0.6	136.0		
1957	39.7	21.5	2.6	4.9	68.7	43.9	19.7	63.6	1.8	1.3	3.1	5.1	0.9	141.4		
1958	36.3	21.1	2.1	4.3	63.8	48.6	18.6	67.2	1.2	1.3	2.5	3.3	0.8	137.6		
1959	42.8	23.8	1.5	3.6	71.7	47.0	15.1	62.1	1.3	1.3	2.6	3.2	1.1	140.7		
1960	43.4	22.6	1.5	4.1	71.6	39.2	15.2	54.4	1.3	1.3	2.6	4.0	0.8	133.4		

47. Maidon käyttö ja kotivoin valmistus viljelmillä vuonna 1960
 Mjölakens användning och framställning av bondsmör på brukningsenheterna år 1960
 Consumption of milk and production of home made butter on farms in 1960

N:o	Maanviljelysseura Lantbruksällskap Agricultural society	Tiedustelupäivänä Förfrågningsdagen On the survey day								Vuoden aikana Under året During one year								N:o				
		Maitoa käytetty viljelmillä Mjolk använts på lägenheterna Milk used on farms				Maitoa myyty kulutukseen Mjolk försålts till konsumtion Milk sold from farms directly for consumption				Kotivoita valmistettu Bondsmör framställt Amount of home made butter				Kotivoita myyty viljelmiltä Bondsmör försålts från lägenheterna Home made butter sold from farms								
		Ihmislle För människor For human food		Eläimille För djur For animals		Kotivoin ja juuston val- mistukseen Till framställ- ning av bond- smör och ost For making of butter and cheese				Alkupuoliskolla Under förra hälften During the first half		Loppupuoliskolla Under senare hälften During the second half		Yhteensä Sammanlagt Total		Alkupuoliskolla Under förra hälften During the first half			Loppupuoliskolla Under senare hälften During the second half		Yhteensä Sammanlagt Total	
		Jälkeen Efter 15. 6.	Jälkeen Efter 15. 12.	Jälkeen Efter 15. 6.	Jälkeen Efter 15. 12.	Jälkeen Efter 15. 6.	Jälkeen Efter 15. 12.	Jälkeen Efter 15. 6.	Jälkeen Efter 15. 12.	Jälkeen Efter 15. 6.	Jälkeen Efter 15. 12.	Jälkeen Efter 15. 6.	Jälkeen Efter 15. 12.	Jälkeen Efter 15. 6.	Jälkeen Efter 15. 12.	Jälkeen Efter 15. 6.	Jälkeen Efter 15. 12.		Jälkeen Efter 15. 6.	Jälkeen Efter 15. 12.	Jälkeen Efter 15. 6.	Jälkeen Efter 15. 12.
		1 000 l.								1 000 kg												
01	Uudenmaan läänin	57.0	48.5	10.2	11.5	6.0	3.3	42.1	27.0	14.1	16.4	30.5	5.4	10.4	15.8	01						
02	Nylands svenska	26.0	23.1	6.2	6.3	2.2	1.9	33.1	24.5	7.0	2.7	9.7	3.3	1.1	4.4	02						
03	Varsinais-Suomen	75.8	68.8	8.0	13.4	6.1	3.0	32.3	21.5	6.9	10.7	17.6	1.7	8.4	10.1	03						
04	Finska hushållningss.	18.8	14.4	3.9	4.4	1.8	1.5	12.4	6.9	8.7	10.8	19.5	4.9	8.1	13.0	04						
05	Satakunnan	123.4	106.1	8.4	12.0	6.8	4.8	34.9	32.1	10.4	10.1	20.5	3.2	6.6	9.8	05						
06	Hämeen-Satakunnan	49.1	44.9	6.7	8.7	10.4	7.0	43.7	24.6	30.3	28.2	58.5	9.5	11.3	20.8	06						
07	Hämeen läänin	63.5	54.4	7.8	10.8	3.2	1.5	24.2	20.6	8.1	6.9	15.0	2.9	5.4	8.3	07						
08	Itä-Hämeen	44.2	38.3	5.9	8.5	17.8	10.3	23.4	15.7	39.7	42.9	82.6	20.3	22.9	43.2	08						
09	Kymenlaakson	36.7	30.5	7.1	5.5	8.8	5.2	17.6	13.0	26.6	19.9	46.5	9.8	7.5	17.3	09						
10	Länsi-Karjalan	39.3	33.9	4.0	4.7	20.9	9.2	13.8	9.4	85.9	69.4	155.3	34.2	30.2	64.4	10						
11	Mikkelin läänin	81.6	68.6	6.4	10.6	71.1	33.9	21.7	17.3	232.5	214.0	446.5	78.6	71.8	150.4	11						
12	Kuopion	141.0	120.4	6.9	14.0	71.2	37.3	39.2	32.2	303.7	191.2	494.9	127.1	79.4	206.5	12						
13	Pohjois-Karjalan	111.8	93.3	6.9	10.7	55.8	27.5	25.6	18.6	226.5	127.5	354.0	72.8	29.4	102.2	13						
14	Keski-Suomen	94.4	78.2	9.2	7.8	48.4	25.1	36.7	29.4	170.7	141.6	312.3	59.6	52.7	112.3	14						
15	Etelä-Pohjanmaan	163.4	139.3	16.4	16.4	10.5	9.0	28.2	25.6	15.9	17.4	33.3	6.1	6.4	12.5	15						
16	Österbottens svenska	71.0	60.2	11.2	12.8	2.4	0.4	13.9	13.4	4.7	0.5	5.2	0.6	—	0.6	16						
17	Keski-Pohjanmaan	45.4	39.4	3.6	4.9	3.9	2.4	8.6	7.7	8.8	15.2	24.0	1.9	3.1	5.0	17						
18	Oulun l. Talousseura	141.5	120.9	10.9	18.0	43.6	29.0	29.2	29.5	191.0	138.7	329.7	31.5	17.2	48.7	18						
19	Kajaanin	60.1	52.9	6.0	5.6	61.2	36.9	12.9	13.2	285.9	225.3	511.2	60.4	42.2	102.6	19						
20	Peräpohjan	64.1	53.4	3.3	6.4	18.1	9.4	26.2	25.2	79.6	45.2	124.8	13.5	6.1	19.6	20						
21	Lapin Maatalousseura	25.4	18.8	3.0	1.8	10.7	6.7	8.6	8.4	37.3	29.6	66.9	1.3	1.5	2.8	21						
	Koko maa — Hela riket Whole country	1 533.5	1 308.3	152.0	194.8	480.9	265.3	528.3	415.8	1 794.3	1 364.2	3 158.5	548.6	421.7	970.3							

48. Kananmunien tuotos ja käyttö viljelmillä vuonna 1960
 Produktionen och konsumtionen av hönsägg på brukningsenheterna år 1960
 Production and consumption of eggs on farms in 1960

Maanviljelysseura Lantbruksällskap Agricultural society	Kananmunia tuotettu tiedustelupäivää edeltäneen viikon aikana viljelmillä Hönsägg producerade på brukningsenheterna under veckan före förfrågningsdagen Eggs produced on farms during the week previous to the survey day		Kananmunia käytetty tiedustelupäivää edeltäneen viikon aikana viljelmillä Hönsägg konsumerade på brukningsenheterna under veckan före förfrågningsdagen Eggs consumed on farms during the week previous to the survey day		Kananmunia myyty tiedustelupäivää edeltäneen viikon aikana viljelmillä Hönsägg försälda från brukningsenheterna under veckan före förfrågningsdagen Eggs sold from farms during the week previous to the survey day	
	Jälkeen Efter After 15. 6.	Jälkeen Efter After 15. 12.	Jälkeen Efter After 15. 6.	Jälkeen Efter After 15. 12.	Jälkeen Efter After 15. 6.	Jälkeen Efter After 15. 12.
	1 000 kpl — st — pcs					
Uudenmaan läänin	712.5	880.2	202.7	155.6	509.8	715.3
Nylands svenska	357.4	447.4	100.9	102.8	231.3	287.2
Varsinais-Suomen	3 578.9	5 311.3	356.9	317.7	3 220.7	4 967.5
Finska Hushållningssällskapet	264.1	233.8	113.6	64.0	141.5	169.7
Satakunnan	1 643.0	2 104.9	342.3	240.5	1 297.8	1 846.2
Hämeen-Satakunnan	433.7	520.6	134.0	91.1	299.6	429.2
Hämeen läänin	1 158.0	1 226.4	218.8	153.0	932.2	757.2
Itä-Hämeen	483.8	351.1	186.2	113.5	297.6	202.7
Kymenlaakson	324.0	300.3	126.1	75.4	197.9	224.9
Länsi-Karjalan	304.0	333.2	146.6	102.1	156.5	191.8
Mikkelin läänin	519.1	356.9	280.5	134.1	236.9	214.6
Kuopion	545.7	370.9	272.6	138.5	271.2	223.9
Pohjois-Karjalan	460.6	268.9	235.2	79.1	223.6	184.2
Keski-Suomen	363.0	279.0	206.4	83.9	153.2	190.7
Etelä-Pohjanmaan	1 001.8	1 250.1	230.7	161.3	770.8	1 081.0
Österbottens svenska	543.4	683.2	79.1	44.5	463.3	636.4
Keski-Pohjanmaan	171.9	143.1	56.5	21.8	110.8	120.9
Oulun l. Talousseura	307.7	207.4	118.5	55.6	187.6	150.8
Kajaanin	113.7	70.9	44.9	15.0	68.8	52.6
Peräpohjolan	86.1	58.1	24.5	18.4	61.6	39.6
Lapin Maatalousseura	7.8	6.9	1.5	1.2	6.4	5.8
Koko maa — Hela riket — Whole country	13 380.2	15 404.6	3 478.5	2 169.1	9 839.1	12 692.2

49. Viljelmillä teurastettujen kotieläinten lukumäärät, keskiteuraspainot ja lihatuotos vuonna 1960
 På brukningsenheterna slaktade husdjurs antal, medelslaktvikter och köttproduktion år 1960
 Numbers of domestic animals slaughtered on farms, average carcass weights and meat produce in 1960

Eläinlaji Djurslag Species of animals	Vuoden alkupuoliskolla Under årets förra hälft In the first half of the year			Vuoden loppupuoliskolla Under årets senare hälft In the second half of the year		
	Eläinten luku Djurs antal Number of animals	Keskiteuraspaino Medelslaktvikter Average carcass weight	Lihatuos Köttproduktion Meat produce	Eläinten luku Djurs antal Number of animals	Keskiteuraspaino Medelslaktvikter Average carcass weight	Lihatuos Köttproduktion Meat produce
	1 000 st pcs	kg	Mill. kg million kg	1 000 st pcs	kg	Mill. kg million kg
Lehmät — Kor — Cows	2.7	152	0.4	2.2	155	0.3
Sonnit — Tjurar — Bulls	0.3	..	0.0	0.1	153	0.0
Hiehot — Kvigor — Heifers	1.2	98	0.1	1.2	97	0.1
Nuoret sonnit — Ungtjurar — Young bulls	2.4	102	0.3	2.5	91	0.2
Vasikat — Kalvar — Calves	25.9	43	1.1	40.0	51	2.1
Pikkuvasikat — Spädkalvar — Immature calvar	41.1	16	0.7	16.1	17	0.3
Emakot ja karjut — Suggor och galtar — Sows and boars	0.3	..	0.1	0.6	..	0.1
Lihotussiat — Gödsvin — Fattening pigs	61.7	81	4.9	114.2	89	10.1
Lampaat — Får — Sheep	10.4	17	0.2	69.5	16	1.1

51. Teurastamoissa teurastettujen eläinten keskiteuraspainot kuukausittain vuonna 1960
I slakterierna slaktade djurs medelslaktvikter per månad år 1960
Average carcass weights of animals slaughtered in slaughterhouses monthly in 1960

Kuukausi Månad Month	Lehmät Kor Cows	Sonnit ja härät Tjurar och oxar Bulls and oxen	Hehot Kvigor Heifers	Nuoret sonnit Ungtjurar Young bulls	Vasikat Kalvar Calves	Pikkuvasikat Spädkalvar Immature calves	Karjut Galtar Eggs	Emakot Suggor Sows	Lihotussiat Gödsvin Fattening pigs	Lampaat Får Sheep	Kanat Hönr Hens	Hevoset Hästar Horses	Varsat Fölar Foals
	kg												
Tammikuu — Januari — January	164	236	118	122	62	15	135	156	68	14	1.4	275	143
Helmikuu — Februari — February	163	206	116	121	58	15	125	160	67	15	1.4	273	145
Maaliskuu — Mars — March	163	198	116	122	56	16	131	157	68	15	1.3	273	159
Huhtikuu — April — April	170	232	116	122	57	16	119	158	70	16	1.3	275	166
Toukokuu — Maj — May	165	205	116	124	55	15	114	154	73	15	1.2	275	157
Kesäkuu — Juni — June	160	202	115	122	53	16	133	161	73	15	1.0	271	155
Heinäkuu — Juli — July	159	199	114	124	54	16	126	163	74	15	1.4	267	148
Elokuu — Augusti — August	158	254	118	115	54	16	127	163	74	15	1.4	267	105
Syyskuu — September — September	162	224	118	115	56	16	127	162	78	15	1.4	272	115
Lokakuu — Oktober — October	158	226	113	116	58	15	132	167	79	14	1.4	271	123
Marraskuu — November — November	160	241	113	115	60	15	144	173	78	14	1.6	270	145
Joulukuu — December — December	161	200	115	117	60	15	159	165	71	14	1.7	268	138
Keskimäärin — I medel- tal — On an average	162	213	116	119	57	15	132	161	73	15	1.4	271	137

52. Teurastamoissa teurastettujen ja teurastamoihin tuotujen, muualla teurastettujen kotieläinten lihatuotos kuukausittain vuonna 1960
I slakterier slaktade och till slakterierna förda annorstädes slaktade djurs köttproduktion per månad år 1960
Meat produce of domestic animals slaughtered in slaughterhouses and taken to slaughterhouses after being slaughtered elsewhere monthly in 1960

Kuukausi — Månad — Month	Naudan- lihaa Nötkött Beef	Vasikan- lihaa Kalvkött Veal	Sianlihaa Svinkött Pork	Lampaan- lihaa Fårkött Mutton	Silpikar- janlihaa Fjäderfä- kött Poultry meat	Hevos- lihaa Hästkött Horse meat	Lihaa yhteensä Kött samman- lagt Total meat
	Milj. kg						
Tammikuu — Januari — January	4.2	1.7	3.3	0.1	0.0	0.2	9.5
Helmikuu — Februari — February	4.1	1.7	3.0	0.1	0.1	0.2	9.2
Maaliskuu — Mars — March	4.2	2.0	3.4	0.1	0.1	0.2	10.0
Huhtikuu — April — April	3.8	2.1	3.5	0.1	0.1	0.3	9.9
Toukokuu — Maj — May	3.4	2.1	2.7	0.1	0.0	0.2	8.5
Kesäkuu — Juni — June	3.2	1.9	2.7	0.0	0.1	0.3	8.2
Heinäkuu — Juli — July	3.2	1.8	2.9	0.1	0.1	0.2	8.3
Elokuu — Augusti — August	3.1	2.0	3.1	0.2	0.1	0.4	8.9
Syyskuu — September — September	3.6	2.1	3.8	0.2	0.1	0.4	10.2
Lokakuu — Oktober — October	3.8	1.9	3.8	0.1	0.1	0.7	10.4
Marraskuu — November — November	3.9	1.8	4.1	0.1	0.0	0.6	10.5
Joulukuu — December — December	2.9	1.5	2.9	0.1	0.0	0.3	7.7
Koko maa — Hela riket — Whole country	43.4	22.6	39.2	1.3	0.8	4.0	111.3

53. Hedelmäpuiden ja marjapensaiden lukumäärät sekä vadelpensaiden, puutarhamansikoiden, lasinalaisen viljelyn Antalet fruktträd och bärbuskar samt arealen hallonbuskar, jordgubbar, odlingar under glas och plantskolor
Number of fruit trees and berry bushes and areas of raspberries, strawberries, plants grown under glass and seedlings

N:o	Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Puutarhan koko ala Träd- gårdens totala areal Total area of garden	Omenapuita Appelträd Apple trees		Muita hedelmäpuita Övriga fruktträd Other fruit trees		
			Yhteensä Samman- lagt Total	Siitä alle 7 vuoden Därav under 7 år Under 7-years	Päärynä- puita Päronträd Pear trees	Kirsikka- puita Körsbärs- träd Cherry trees	Luumu- ja kriikuna- puita Plommon- och kri- konträd Plum and damson trees
		1 000 ha	1 000 kpl — st — pcs				
01	Uudenmaan läänin	1.4	276	122	2	15	30
02	Nylands svenska	1.3	220	94	3	12	23
03	Varsinais-Suomen	2.5	543	195	8	23	64
04	Finska Hushållningss.	0.6	107	23	4	6	17
05	Satakunnan	1.3	277	109	1	4	13
06	Hämeen-Satakunnan	0.7	114	48	1	2	5
07	Hämeen läänin	1.2	201	66	2	4	12
08	Itä-Hämeen	0.5	98	42	1	4	4
09	Kymenlaakson	0.5	106	52	2	3	8
10	Länsi-Karjalan	0.5	124	56	0	8	8
11	Mikkelin läänin	0.8	168	72	0	7	8
12	Kuopion	0.6	52	33	0	1	1
13	Pohjois-Karjalan	0.4	44	29	0	3	1
14	Keski-Suomen	0.4	55	24	0	2	1
15	Etelä-Pohjanmaan	0.7	61	30	0	1	1
16	Österbottens svenska	0.3	35	13	0	1	1
17	Keski-Pohjanmaan	0.1	5	2	0	—	0
18	Oulun l. Talousseura	0.3	3	2	0	—	0
19	Kajaanin	0.1	1	1	—	—	0
20	Peräpohjolan	0.1	0	—	0	0	—
21	Lapin Maatalousseura	0.0	0	—	—	—	—
	Koko maa — Hela riket — Whole country	14.3	2 490	1 013	24	96	197

54. Keittiökasvien viljelyalat viljelmillä vuonna 1960
Köksväxterns odlingsarealer på brukningsenheterna år 1960
Cultivation areas of vegetables on farms in 1960

N:o	Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Avomaan kurkkua Fruillsans gurka Outdoor cucumber		Keräkaalia Huvudkål White cabbage		Kukkakaalia Blomkål Cauliflower	
		Puutarhassa i trädgård Garden	Pellossa i åker Field	Puutarhassa i trädgård Garden	Pellossa i åker Field	Puutarhassa i trädgård Garden	Pellossa i åker Field
		ha					
01	Uudenmaan läänin	5.7	3.5	12.3	31.5	4.4	11.3
02	Nylands svenska	4.7	45.6	13.5	118.8	17.5	37.7
03	Varsinais-Suomen	26.9	257.1	18.9	93.1	7.1	26.1
04	Finska Hushållningss.	8.8	135.6	1.7	15.4	0.5	0.9
05	Satakunnan	4.3	2.3	12.4	94.6	2.5	7.3
06	Hämeen-Satakunnan	2.7	11.2	23.2	39.6	3.9	7.5
07	Hämeen läänin	4.3	4.5	9.8	34.6	2.5	23.9
08	Itä-Hämeen	3.1	2.1	14.6	17.6	2.8	2.4
09	Kymenlaakson	3.3	18.5	6.0	60.5	0.5	5.1
10	Länsi-Karjalan	3.2	10.9	10.4	21.5	2.1	2.7
11	Mikkelin läänin	4.3	6.5	10.6	21.0	1.7	2.6
12	Kuopion	8.6	16.7	6.7	7.6	2.6	3.2
13	Pohjois-Karjalan	3.6	3.8	11.5	18.3	2.3	1.9
14	Keski-Suomen	1.2	1.7	5.9	5.9	2.5	2.2
15	Etelä-Pohjanmaan	1.8	0.5	9.0	15.9	1.3	0.7
16	Österbottens svenska	0.2	0.4	4.3	36.5	2.3	0.9
17	Keski-Pohjanmaan	0.2	0.2	1.8	15.9	0.2	0.5
18	Oulun l. Talousseura	1.0	0.5	7.4	16.8	1.8	2.9
19	Kajaanin	0.0	0.2	2.3	2.1	0.2	0.3
20	Peräpohjolan	0.0	0.1	3.6	8.3	0.4	0.6
21	Lapin Maatalousseura	0.0	0.0	0.2	0.1	0.1	0.0
	Koko maa — Hela riket — Whole country	87.9	521.9	186.1	675.6	59.2	140.7

ja taimistojen pinta-alat viljelmillä vuonna 1960
 på brukningsenheterna år 1960
 on farms in 1960

Marjapensaita Bärbuskar Berry bushes				Vadelma- pensaita Hallon- buskar Raspber- ries	Puutarha- mans- koita Jord- gubbar Straw- berries	Lavoja Drivbänkar Frames		Kasteja Kaster Small unheated green- houses	Kasvi- huoneita Växthus Green- houses	Taimis- toja (erill.) Plant- skolor (olika) Nurseries	N:o
Karviais- marja- pensaita Krusbärs- buskar Gooseberry bushes	Musta- herukka- pensaita Svarta vinbärs- buskar Black currant bushes	Puna- herukka- pensaita Röda vin- bärsbuskar Red cur- rant bushes	Valko- herukka- pensaita Vita vin- bärs- buskar White currant bushes			Kylmiä Kalla Cold	Lämpimiä Varma Hot-beds				
ha											
84	135	67	5	8.5	40.5	1.6	0.5	0.9	7.1	44.2	01
31	97	32	4	7.2	30.4	6.9	0.2	2.0	28.2	23.5	02
101	312	64	9	5.9	120.8	6.6	1.0	4.8	12.2	35.7	03
13	26	7	1	1.1	7.8	0.5	0.1	0.2	1.5	2.4	04
149	251	105	11	5.0	52.8	3.0	0.5	0.5	7.9	3.4	05
62	110	55	5	5.6	24.5	2.1	0.5	0.8	5.1	8.3	06
79	146	66	5	5.4	39.0	2.2	0.8	1.2	7.4	119.3	07
57	103	51	7	5.7	22.0	0.8	0.3	0.4	2.7	7.9	08
50	64	42	3	3.2	27.3	1.4	0.4	0.7	3.1	29.6	09
59	92	68	4	7.3	36.6	0.6	0.2	0.4	1.0	3.7	10
95	131	84	16	15.8	53.6	1.2	0.3	0.5	1.7	30.0	11
84	166	115	8	6.2	66.0	0.9	0.2	0.8	1.0	13.5	12
61	102	108	6	8.0	39.8	0.5	0.2	0.4	0.7	4.0	13
60	98	71	6	2.8	35.6	1.2	0.2	0.4	2.3	9.7	14
86	174	83	4	1.3	31.0	0.6	0.1	1.1	4.0	1.3	15
32	52	27	3	0.2	14.0	0.6	0.1	2.7	38.9	6.6	16
19	47	40	1	0.6	6.4	0.2	0.0	0.2	0.3	1.6	17
27	107	91	2	2.8	13.9	1.0	0.2	0.4	1.3	5.7	18
6	42	40	2	2.5	8.0	0.1	0.0	0.1	0.2	0.9	19
1	44	32	1	2.5	2.9	0.3	0.1	0.1	0.3	1.5	20
0	8	6	0	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	21
1 156	2 307	1 254	103	97.6	673.2	32.3	5.9	18.6	126.9	352.8	

Ruoka- porkkanaa Matmorot Carrot		Puna- juurikasta Rödbeta Redbeet		Lant- tua Kålrot Swede		Puutarha- hernettä Trädgårds- ärter Garden pea		Puutarha- papua Trädgårds- bönor Bean		Sipulia Lök Onion		Peru- noita Potatis Potato		Muita juuri- ja vihanneskasveja Övriga rot- frukter och grönsaker Other roots and vegetables		Keittiökasvien ala yhteensä Kökaväxternas areal sammanlagt Total area under vegetables		N:o
Puutarhasa I trädgård Garden	Pellossa I åker Field	Puutarhasa I trädgård Garden	Pellossa I åker Field	Puutarhasa I trädgård Garden	Pellossa I åker Field	Puutarhasa I trädgård Garden	Pellossa I åker Field	Puutarhasa I trädgård Garden	Pellossa I åker Field	Puutarhasa I trädgård Garden	Pellossa I åker Field	Puutarhasa I trädgård Garden	Pellossa I åker Field	Puutarhasa I trädgård Garden	Pellossa I åker Field			
13.0	34.6	9.5	16.6	10.0	3.9	4.6	0.5	1.3	10.2	10.7	39.2	13.2	6.9	121.9	121.0	01		
16.4	25.9	7.9	21.8	6.3	5.2	14.9	2.7	3.5	7.9	14.4	44.5	15.2	56.8	141.8	339.4	02		
39.5	145.5	27.0	137.7	17.7	14.9	54.1	5.0	5.4	24.8	43.7	52.2	17.0	29.6	251.0	792.3	03		
4.8	11.4	3.9	7.9	1.6	1.6	0.2	0.3	0.2	3.5	115.5	14.6	5.2	7.5	46.5	294.6	04		
30.2	66.1	22.6	108.4	21.9	5.0	3.0	1.8	3.7	22.2	25.6	28.6	8.8	23.2	160.3	334.2	05		
13.7	34.4	8.9	42.5	6.8	3.1	4.7	0.3	1.0	7.8	12.1	10.9	6.2	30.3	87.5	183.3	06		
19.7	45.4	11.3	25.7	7.3	5.1	2.0	0.3	2.0	8.8	9.5	33.6	7.3	28.2	110.0	175.8	07		
15.9	19.5	10.1	9.9	17.7	3.3	2.4	0.2	0.3	8.0	9.6	14.2	3.0	4.3	92.9	68.1	08		
8.2	46.6	2.9	15.6	3.5	0.9	1.3	0.1	0.3	4.7	13.7	11.7	2.2	8.1	44.0	169.7	09		
10.9	23.5	7.6	13.2	6.2	0.9	1.6	0.4	0.6	10.2	35.7	15.0	4.7	-10.9	71.6	120.6	10		
10.9	22.5	7.2	16.9	13.0	1.3	4.6	0.4	0.7	12.0	62.4	6.7	4.8	13.0	72.9	150.2	11		
39.6	37.2	22.6	16.8	12.7	2.4	1.5	0.3	0.2	24.6	23.6	10.8	7.5	10.5	138.4	117.3	12		
16.6	22.2	8.2	16.2	14.7	1.4	1.5	0.2	0.1	18.0	16.2	9.4	7.2	12.4	93.1	92.6	13		
15.3	10.0	10.4	12.2	9.1	1.8	3.2	0.1	0.1	8.9	17.4	7.3	5.5	5.5	68.0	58.2	14		
23.8	60.9	15.7	18.8	7.7	2.6	0.8	0.3	0.0	10.2	9.7	22.9	3.3	3.1	98.6	110.4	15		
4.7	76.0	3.2	3.3	1.1	0.5	0.9	0.0	0.0	1.9	25.1	8.3	4.0	7.3	30.5	150.4	16		
5.0	20.8	5.1	27.4	1.1	0.3	0.9	0.1	0.0	9.3	11.0	5.9	1.7	2.9	30.7	79.6	17		
16.9	22.6	12.9	12.1	8.5	1.6	2.4	0.1	0.1	18.0	33.0	10.4	6.8	3.7	85.4	94.1	18		
7.4	17.0	5.0	7.3	3.1	0.4	0.6	0.1	0.0	3.9	9.9	0.9	3.2	9.5	26.5	46.9	19		
6.7	11.6	3.5	6.3	1.7	0.4	0.5	0.0	0.0	4.2	14.3	10.1	3.5	6.6	34.1	48.3	20		
1.0	1.4	0.4	0.7	0.2	0.0	0.0	—	0.0	0.5	1.8	0.7	0.9	1.2	4.0	5.2	21		
320.2	755.1	205.9	537.3	171.9	56.6	105.7	13.2	19.5	219.6	514.9	357.9	131.2	281.5	1 809.7	3 552.2			

55. Kauppapuutarhojen puutarha-ala ja sen jakautuminen eri käyttömuotoihin sekä pellossa viljellyn puutarhaman-
sikan, vihannes- ja juurikasvien ja muiden puutarhakasvien alat vuonna 1960
Handelsträdgårdarnas trädgårdsareal och dess inledning för olika användningsändamål samt i åker odlade jord-
gubbar, grönsaker och matrotfrukter och övriga trädgårdsväxter och deras arealer år 1960
Garden area of market gardens and its use for different purposes and field-grown strawberries, vegetables and
other garden plants in 1960

	Etelä-Suomi	Keski-Suomi	Pohjanmaa	Pohjois-Suomi	Koko maa Hela riket Whole country
	ha				
Puutarha-ala — Trädgårdsareal — Area of gardens	4 350	470	235	133	5 188
Puutarha-alasta on — Trädgårdsareal består av — Use of the area of gardens:					
1. Hedelmäpuilla — Fruktträd — Fruit trees	1 854	97	22	1	1 974
2. Marjapenssilla — Bärbuskar — Berrybushes	440	102	43	38	623
3. Puutarhamansikoilla — Jordgubbar — Strawberries .	142	37	18	4	201
4. Vihannes- ja juurikasveilla — Grönsaker och rot- frukter — Vegetables and roots	506	79	45	40	670
5. Kukkaviljelyksinä — Blomsterodlingar — Flower cultivations	43	5	3	2	53
6. Hyötykasvien taimistoina — Plantskolor för nytto- växter — Useful plant nurseries	118	12	2	7	139
7. Koristekasvien taimistoina — Plantskolor för pry- nadsväxter — Ornamental plant nurseries	135	15	5	7	162
8. Lasinalaisviljelyksillä — Odling under glas — Areas under glass	128	12	43	3	186
9. Peltokasveilla — Åkerväxter — Field crops	246	24	11	7	288
10. Nurmikko ym. aloina — Gräsplaner o. a. områden — Lawns, etc.	738	87	43	24	892
Pellossa viljelty — I åker odlade — Cultivated in field:					
1. Puutarhamansikkaa — Jordgubbar — Strawberries ..	114	65	10	1	190
2. Vihannes- ja ruokajuurikasveja — Grönsaker och mat- rotfrukter — Vegetables and rootcrops for human food	1 073	168	111	62	1 414
3. Muita puutarhakasveja — Övriga trädgårdsväxter — Other garden plants	32	2	2	0	36

56. Hedelmäpuiden ja marjapensaiden luku kauppapuutarhoissa vuonna 1960
Antalet fruktträd och bärbuskar i handelsträdgårdarna år 1960
Number of fruit trees and berrybushes in market gardens in 1960

	Etelä-Suomi	Keski-Suomi	Pohjanmaa	Pohjois-Suomi	Koko maa Hela riket Whole country
	1 000 kpl — st — pcs				
Omenapuita — Äppelträd — Apple trees	658	43	10	0	711
Kesälajikkeita — Sommarsorter — Summer varieties	125	12	3	0	140
Syyslajikkeita — Höstsorter — Autumn varieties	196	17	4	0	217
Talvilajikkeita — Vintersorter — Winter varieties	290	12	3	0	305
Tuntemattomia — Okända — Unknown	48	1	0	—	49
Edellisistä alle 7 vuoden — Av föregående under 7 år — Under 7 years	217	21	4	0	242
Kesälajikkeita — Sommarsorter — Summer varieties	47	7	1	0	55
Syyslajikkeita — Höstsorter — Autumn varieties	59	8	2	0	69
Talvilajikkeita — Vintersorter — Winter varieties	100	5	1	0	106
Tuntemattomia — Okända — Unknown	11	1	0	—	12
Päärynäpuita — Päronträd — Pear trees	7	0	0	—	7
Kirsikkapuita — Körsbärsträd — Cherry trees	20	1	0	0	21
Luumu- ja krikunapuita — Plommon- och krikonträd — Plum and damson trees	57	2	0	0	59
Karvaismarjapensaita — Krusbärsbuskar — Gooseberry bushes	111	30	11	4	156
Mustaherukkapensaita — Svarta vinbärsbuskar — Black currant bushes	292	58	27	21	398
Valkoherukkapensaita — Vita vinbärsbuskar — White cur- rant bushes	17	2	1	1	21
Punaherukkapensaita — Röda vinbärsbuskar — Red currant bushes	82	25	10	14	131
Vadelmapensaita — Hallonbuskar — Raspberry (ha)	25	7	0	1	33

57. Kauppapuutarhoissa viljellyt tärkeimmät avomaan vihannekset ja juurikasvit sekä niiden alat vuonna 1960
 De i handelsträdgårdarna på friland odlade viktigaste grönsakerna och rotfrukterna och deras arealer år 1960
 Areas of most important outdoor vegetables and root crops in market gardens in 1960

Kasvi — Växt — Plant	Etelä-Suomi			Keski-Suomi			Pohjanmaa			Pohjois-Suomi			Koko maa Hela riket Whole country		
	Puutarhassa I trädgård Garden	Pellossa I Åker Field	Yhteensä Sammanlagt Total	Puutarhassa I trädgård Garden	Pellossa I Åker Field	Yhteensä Sammanlagt Total	Puutarhassa I trädgård Garden	Pellossa I Åker Field	Yhteensä Sammanlagt Total	Puutarhassa I trädgård Garden	Pellossa I Åker Field	Yhteensä Sammanlagt Total	Puutarhassa I trädgård Garden	Pellossa I Åker Field	Yhteensä Sammanlagt Total
	ha														
Keräkaali — Huvudkål — <i>White cabbage</i>	95.5	197.0	292.5	19.6	26.3	45.9	7.1	33.2	40.3	9.6	13.6	23.2	130.8	270.1	401.9
Kukkakaali — Blomkål — <i>Cauliflower</i>	41.0	86.0	127.0	6.0	6.2	12.2	2.8	2.0	4.8	2.3	1.5	3.8	53.1	95.7	147.8
Muut kaalit — Övriga kål — <i>Other cabbage varieties</i>	5.3	5.2	10.5	0.7	0.4	1.1	0.4	1.3	1.7	0.3	0.1	0.4	6.7	7.0	13.7
Ruokaporkkana — Matmorot — <i>Carrot</i>	78.1	188.7	266.8	12.1	39.5	51.6	10.0	42.1	52.1	8.9	12.9	21.8	109.1	283.2	392.3
Punajuurikas — Rödbeta — <i>Beet root</i>	51.7	158.6	210.3	7.6	14.3	21.9	5.9	20.0	25.9	4.2	7.2	11.4	69.4	200.1	269.5
Ruokalannttu — Matkålrot — <i>Swede</i>	33.8	—	33.8	7.5	—	7.5	4.4	—	4.4	3.5	—	3.5	49.2	—	49.2
Selleri — Selleri — <i>Celeriac</i>	13.2	4.8	18.0	0.9	1.2	2.1	0.4	0.1	0.5	0.1	0.1	0.2	14.6	6.2	20.8
Purjo — Purjo — <i>Leek</i>	16.5	5.8	22.3	1.1	0.0	1.1	0.5	0.1	0.6	0.1	0.1	0.2	18.2	6.0	24.2
Sipuli — Lök — <i>Onion</i>	44.8	103.6	148.4	9.5	65.6	71.1	4.7	5.6	10.3	7.8	20.2	28.0	66.8	195.0	261.8
Puutarhaherne — Trädgårdsärter — <i>Garden pea</i>	29.1	55.1	84.2	1.9	1.6	3.5	1.1	0.5	1.6	0.7	0.3	1.0	32.8	57.5	90.3
Puutarhapapu — Trädgårdsbönor — <i>Bean</i>	8.3	8.8	17.1	0.4	0.1	0.5	0.2	0.0	0.2	0.1	0.0	0.1	9.0	8.9	17.9
Avomaan kurkku — Frilandsgurka — <i>Outdoors cucumber</i>	33.2	195.6	228.8	2.0	1.7	3.7	1.5	0.1	1.6	0.1	0.0	0.1	36.8	197.4	234.2
Raparperi — Rabarber — <i>Rhubarb</i>	9.3	2.6	11.9	3.4	0.4	3.8	1.0	2.6	3.6	0.4	0.1	0.5	14.1	5.7	19.8
Maustevihannekset — Kryddväxter — <i>Culinary herbs</i>	8.0	8.2	16.2	0.6	0.2	0.8	0.7	0.3	1.0	0.3	0.1	0.4	9.6	8.8	18.4
Muut vihannekset — Övriga grönsaker — <i>Other vegetables</i>	38.0	53.5	91.5	5.7	10.3	16.0	4.1	2.6	6.7	1.6	6.1	7.7	49.4	72.5	121.9
Yhteensä — Sammanlagt — Total	505.8	1 073.5	1 579.3	79.0	167.8	246.8	44.8	110.5	155.3	40.0	62.3	102.3	669.6	1 414.1	2 083.7

58. Kauppapuutarhojen lasinalaisilla viljelyksillä viljeltyt kasvit vuonna 1960
 I handelsträdgårdarna under glas odlade växter år 1960
 Under-glass plants in market gardens in 1960

Puutarhakasvi Trädgårdsväxt Garden plant	Etelä-Suomi			Keski-Suomi			Pohjanmaa			Pohjois-Suomi			Koko maa Hela riket Whole country		
	Kasvihuoneissa I växthus In greenhouses	Kasteissa ja lavolissa I kaster och drivbänkar In frames and small unheated greenhouses	Yhteensä Sammanlagt Total	Kasvihuoneissa I växthus In greenhouses	Kasteissa ja lavolissa I kaster och drivbänkar In frames and small unheated greenhouses	Yhteensä Sammanlagt Total	Kasvihuoneissa I växthus In greenhouses	Kasteissa ja lavolissa I kasteroch drivbänkar In frames and small unheated greenhouses	Yhteensä Sammanlagt Total	Kasvihuoneissa I växthus In greenhouses	Kasteissa ja lavolissa I kaster och drivbänkar In frames and small unheated greenhouses	Yhteensä Sammanlagt Total	Kasvihuoneissa I växthus In greenhouses	Kasteissa ja lavolissa I kaster och drivbänkar In frames and small unheated greenhouses	Yhteensä Sammanlagt Total
	ha														
Vihannekset — Grönsaker — Vegetables:															
1. Tomaattia — Tomat — Tomato	42.2	3.4	45.6	3.8	0.4	4.2	32.2	1.2	33.4	0.8	0.1	0.9	79.0	5.1	84.1
2. Kurkkua — Gurka — Cucumber	20.6	2.4	23.0	2.1	0.6	2.7	5.6	0.4	6.0	0.3	0.1	0.4	28.6	3.5	32.1
3. Salaattia — Sallat — Lettuce	1.0	1.2	2.2	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.2	0.0	0.0	0.0	1.2	1.4	2.6
4. Muita vihanneksia — Övriga grönsaker — Other vegetables	1.9	6.0	7.9	0.1	0.3	0.4	0.1	0.3	0.4	0.1	0.1	0.2	2.1	6.8	8.9
5. Vihannesten taimia — Grönsaks plantor — Vegetable plants	2.2	4.3	6.5	0.1	0.6	0.7	0.1	0.2	0.3	0.1	0.1	0.2	2.5	5.2	7.7
Yhteensä — Sammanlagt — Total	67.9	17.3	85.2	6.2	2.0	8.2	38.1	2.2	40.3	1.3	0.4	1.7	113.4	22.0	135.4
Leikkokukat — Snittblommor — Cut flowers:															
1. Neilikkaa — Nejlika — Carnation	8.5	0.1	8.6	0.4	0.0	0.4	0.2	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	9.1	0.1	9.2
2. Leikkoruusua — Snittros — Cut rose	4.7	0.0	4.7	0.3	0.0	0.3	0.2	0.0	0.2	0.1	0.0	0.1	5.3	0.0	5.3
3. Leikkokrysanteemia — Snittkrysantemum — Cut Chrysanthemum	8.5	1.6	10.1	0.7	0.1	0.8	0.4	0.0	0.4	0.3	0.0	0.3	9.9	1.7	11.6
4. Freesiaa — Freesia — Freesia	1.9	0.2	2.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	2.1	0.2	2.3
5. Leukoijaa — Lövkoja — Gillyflower	0.4	0.1	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	0.1	0.5
6. Muita leikkokukkia — Övriga snittblommor — Other cut flowers	4.0	1.0	5.0	0.2	0.1	0.3	0.2	0.0	0.2	0.2	0.1	0.3	4.6	1.2	5.8
Kukkasipulihyödot — Blomsterlök för drivning — Foreing of flower bulbs	13.8	1.8	15.6	0.3	0.0	0.3	0.2	0.0	0.2	0.1	0.0	0.1	14.4	1.8	16.2
Leikkovihreää — Snittgrönt — Cut green	2.5	0.0	2.5	0.1	0.0	0.1	0.2	0.0	0.2	0.0	—	0.0	2.8	0.0	2.8
	1 000 kpl — st — pcs														
Ruukkasavit — Krukväxter — Pot plants															
1. Syklaameja — Cyclamer — Cyclamens	262	47	309	28	5	33	6	2	8	11	—	11	307	54	361
2. Annansilmiiä — Annasögon	139	2	141	16	0	16	6	0	6	9	—	9	170	2	172
3. Mukulabegonioita — Knölbegonior — Knobegonias	146	2	148	34	2	36	13	0	13	33	1	34	226	5	231
4. Engl. pelargonioita — Engelska pelargonior — Engl. pelargoniums	52	1	53	6	—	6	2	0	2	6	—	6	66	1	67
5. Äitienpäiväruusuja — Morsdagsrosor — Motherdays roses	147	2	149	29	1	30	13	—	13	24	—	24	213	3	216
6. Hortensioita — Hortensior — Hortensies	32	1	33	7	1	8	3	0	3	2	0	2	44	2	46
7. Sineraarioita — Cinerarior — Cinerarias	16	0	16	1	—	1	1	—	1	2	—	2	20	0	20
8. Tohvelikukkia — Toffelblommor — Slipperflowers	10	0	10	3	—	3	0	—	0	3	—	3	16	0	16
9. Muita kukkivia ruukkasveja — Övriga blommande krukväxter — Other flowering pot plants	133	3	136	19	3	22	5	0	5	12	0	12	169	6	175
10. Viherkasveja — Krukväxter med dekorativa blad — Greenplants	94	2	96	11	—	11	2	—	2	7	—	7	114	2	116
Ryhmäkasvit — Gruppväxter — Clustering plants	149	437	586	14	251	265	11	2	13	99	62	161	273	752	1 025

59. Omena-, marja- sekä vihannes- ja juurikasvisadot v. 1960
 Äppel-, bär- samt grönsak- och rotfruktskördar år 1960
 Yields of apple trees, berry bushes, root crops and vegetables in 1960

Puutarhakasvi — Trädgårdsväxt Garden plant	Etelä-Suomi	Keski-Suomi	Pohjanmaa	Pohjois-Suomi	Koko maa Hela riket Whole country		
	Sato yksiköltä ¹⁾ Skörden av en enhet ¹⁾ Yield per unit ¹⁾					Yksiköiden luku Enheter- nas antal Number of units	Koko sato Hela skörden Total yield Milj. kg
	kg/puu — kg/träd — kg/tree					1 000 kpl st — pcs	
Omenapuut — Äppelträd — <i>Apple trees</i>	24.5	15.7	14.0	8.7	24.1	2 490	60.0
Karviaismarjapensaat — Krusbärsbuskar — <i>Goose- berry bushes</i>	1.9	1.5	1.9	1.3	1.8	1 156	2.1
Mustaherukkapensaat — Svarta vinbärsbuskar — <i>Black currant bushes</i>	1.9	2.0	1.9	2.1	1.9	2 307	4.4
Valkoherukkapensaat — Vita vinbärsbuskar — <i>White currant bushes</i>	2.1	3.3	2.3	2.9	2.3	103	0.2
Punaherukkapensaat — Röda vinbärsbuskar — <i>Red currant bushes</i>	4.1	4.1	3.5	3.7	4.0	1 254	5.0
	kg/m ²					1 000 m ²	
Vadelma — Hallon — <i>Raspberry</i>	0.2	0.2	0.2	0.3	0.2	976	0.2
Puutarhamansikka — Jordgubbar — <i>Strawberry</i>	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	6 732	2.2
Keräkaali — Huvudkål — <i>White cabbages</i>	3.0	2.3	3.4	2.9	2.9	8 617	25.0
Kukkakaali — Blomkål — <i>Cauliflowers</i>	0.8	0.9	1.3	0.8	0.8	1 999	1.6
Ruokaporkkana — Matmorot — <i>Carrots</i>	2.3	2.3	2.9	2.8	2.6	10 753	28.0
Punajuurikas — Rødbeta — <i>Beet roots</i>	2.5	2.2	2.0	2.6	2.6	7 432	19.3
Ruokalanttu — Kälrot — <i>Swedes</i>	3.6	3.8	3.8	3.6	3.7	1 719	6.4
Selleri — Selleri — <i>Celariac</i>	1.5	1.4	1.7	1.3	1.5	180	0.3
Purjo — Purjo — <i>Leeks</i>	1.5	1.6	1.0	1.2	1.5	223	0.3
Sipuli — Löks — <i>Onions</i>	1.6	1.8	1.4	1.7	1.7	7 345	12.5
Puutarhaherne — Trädgårdsärter — <i>Garden peas</i> ..	0.4	0.6	0.5	0.7	0.4	1 623	0.6
Puutarhapapu — Trädgårdsbönor — <i>Beans</i>	0.7	1.1	0.8	0.9	0.7	327	0.2
Avomaan kurkku — Frilandsgurka — <i>Outdoor cu- cubers</i>	1.6	2.9	1.9	2.7	1.6	6 098	9.7
Raparperi — Rabarber — <i>Rhubarb</i>	2.3	1.9	2.7	3.1	2.3	119	0.3
Lasinalainen tomaatti — Tomat under glas — <i>Tomato under glass</i>	7.6	8.0	6.7	7.2	7.3	840	6.1
Lasinalainen kurkku — Gurka under glas — <i>Cucumber under glass</i>	15.2	12.1	16.3	12.2	15.0	322	4.8
Lasinalainen salaatti — Sallat under glas — <i>Lettuce under glass</i>	2.2	1.8	1.1	4.1	2.2	26	0.1

¹⁾ Kauppapuutarhoista saatujen lukujen mukaan.
 Enligt handelsträdgårdarnas skördar.
 According to the yields of market gardens.

60. Kauppapuutarhojen omenapuut lajikkeittain sekä saatu keskisato puuta kohti vuonna 1960
 Antalet äppelträd sortvis och av ett träd erhållen skörd i handelsträdgårdarna år 1960
 Number of apple trees by varieties and average yield per tree in market gardens in 1960.

Lajike — Sort — Variety	Etelä-Suomi			Keski-Suomi			Pohjanmaa			Pohjois-Suomi			Koko maa Hela riket Whole country		
	7 vuoden ja yli 7 år och över	Alle 7 vuoden Under 7 år	Sato puuta kohti Skörden av ett träd	7 vuoden ja yli 7 år och över	Alle 7 vuoden Under 7 år	Sato puuta kohti Skörden av ett träd	7 vuoden ja yli 7 år och över	Alle 7 vuoden Under 7 år	Sato puuta kohti Skörden av ett träd	7 vuoden ja yli 7 år och över	Alle 7 vuoden Under 7 år	Sato puuta kohti Skörden av ett träd	7 vuoden ja yli 7 år och över	Alle 7 vuoden Under 7 år	Sato puuta kohti Skörden av ett träd
	1 000 kpl st pcs	kg	kg	1 000 kpl st pcs	kg	kg	1 000 kpl st pcs	kg	kg	1 000 kpl st pcs	kg	kg	1 000 kpl st pcs	kg	kg
Omenapuita yhteensä — Äppelträd tillsammans — <i>Apple trees total</i>	441	217	24.5	22	21	15.7	6	4	14.0	0	0	8.7	469	242	24.1
1. Huvitus	5	5	13.9	0	0	11.1	0	0	10.0	—	—	—	5	5	13.9
2. Valkea kuulus — Transparente blanche	22	15	22.9	1	2	11.5	1	0	11.8	0	0	0.0	24	17	22.4
3. Bergius (Sävstaholm)	22	9	23.7	0	1	10.3	0	0	20.4	0	0	0.0	22	10	23.4
4. Lavia	4	4	30.7	0	1	8.7	0	0	7.5	0	0	0.0	4	5	30.3
5. Muut kesälajikkeet — Övriga sommar- sorter — <i>Other summer varieties</i> ..	25	14	21.6	4	3	17.5	1	1	15.7	0	0	6.5	30	18	21.3
1—5. Kesälajikkeet yhteensä — Sommar- sorter tillsammans — <i>Summer varieties total</i>	78	47	23.1	5	7	14.2	2	1	15.9	0	0	5.8	85	55	22.7
6. Kanelit — Kanelsorter — <i>Cinnamon varieties</i>	69	31	29.9	4	5	21.7	1	1	11.9	0	0	8.5	74	37	29.3
7. Melba	11	6	22.2	0	0	4.0	0	0	9.1	—	—	—	11	6	21.3
8. Syysjuovikas — Höststrimling	11	4	30.8	1	1	18.6	0	0	19.7	—	0	0.0	12	5	30.1
9. Muut syyslajikkeet — Övriga höst- sorter — <i>Other autumn varieties</i>	46	18	22.1	4	2	15.4	1	1	13.4	0	0	14.6	51	21	21.3
6—9. Syyslajikkeet yhteensä — Höstsorter tillsammans — <i>Autumn varieties total</i> ..	137	59	27.3	9	8	17.3	2	2	12.6	0	0	11.1	148	69	26.6
10. Antonovka	29	10	31.9	2	2	15.6	0	0	14.0	0	0	4.4	31	12	30.9
11. Lobo	20	25	18.7	0	0	13.5	0	0	8.2	—	—	—	20	25	18.6
12. Wealthy	38	17	21.6	0	0	8.0	0	0	4.7	—	—	—	38	17	21.4
13. Akerö	50	22	21.7	1	1	6.6	1	0	11.1	0	0	0.0	52	23	21.4
14. Muut talvilajikkeet — Övriga vinter- sorter — <i>Other winter varieties</i>	53	26	20.9	4	2	17.9	1	1	21.3	0	0	9.0	58	29	20.7
10—14. Talvilajikkeet yhteensä — Vinter- sorter tillsammans — <i>Winter varieties total</i> ..	190	100	23.3	7	5	14.3	2	1	14.4	0	0	7.4	199	106	23.1
Tuntemattomat — Okända — <i>Un- known</i>	36	11	—	1	1	—	0	0	—	—	—	—	37	12	—

61. Kauppapuutarhojen kasvihuoneet, varastotilat sekä lämmityskaudella 16. 6. 1959—15. 6. 1960 käytettyjen polttoainoiden määrät
 Total arealen av handelsträdgårdarnas växthus, lagerutrymmen samt under eldningsperiod 16. 6. 1959—15. 6. 1960 förbrukat bränsle vid odling under glas
 Greenhouses, storage rooms and fuel used for areas under glass in heating period 16. 6. 1959—15. 6. 1960

	Etelä-Suomi	Keski-Suomi	Pohjanmaa	Pohjois-Suomi	Koko maa Hela riket Whole country
	ha				
Lämmitettävät kasvihuoneet — Uppvärmbara växthus — Heated greenhouses:					
Lasiset — Av glas — Of glass:					
1. Leveys alle 5 m — Bredd under 5 m — Breadth under 5 m	14.3	1.6	1.1	0.3	17.3
2. Leveys 5—10 m — Bredd 5—10 m — Breadth 5—10 m	44.3	4.6	27.6	1.3	77.8
3. Leveys yli 10 m — Bredd över 10 m — Breadth over 10 m	12.4	0.6	0.8	0.3	14.1
4. Pyhähuoneet (blokit) — Gruppväxthus (block) — Blocks	7.6	0.3	1.4	0.1	9.4
Yhteensä lasiset — Sammanlagt av glas — Total of greenhouses of glass	78.6	7.1	30.9	2.0	118.6
Muoviset — Av plast — Of plastic	2.0	0.5	0.7	0.0	3.2
Yhteensä — Sammanlagt — Total	80.6	7.6	31.6	2.0	121.8
Ilman lämmityslaitteita olevat kasvihuoneet — Växthus utan värmeanordningar — Unheated greenhouses:					
Lasiset — Av glas — Of glass	11.0	0.4	8.3	0.2	19.9
Muoviset — Av plast — Of plastic	6.1	0.8	0.4	0.1	7.4
Yhteensä — Sammanlagt — Total	17.1	1.2	8.7	0.3	27.3
Lavaikkunoista kootut kastit — Kaster ihoprigade av driv- bänksfönster — Small, unheated greenhouses	4.3	0.4	0.6	0.2	5.5
Lämpölavat — Varma drivbänkar — Heated frames	4.9	0.7	0.2	0.2	6.0
Kylmälavat — Kalla drivbänkar — Cold frames	20.6	2.4	1.8	0.9	25.7
Yhteensä lasinalaista — Totalarealen under glas — Total area under glass	127.5	12.3	42.9	3.6	186.3
	1 000 m ³				
Hedelmäkellarit ilman koneellista jäädytystä — Frukt- källare utan maskinell frysanläggning — Fruitcellars without mechanical cooling	29	2	2	0	33
Hedelmäkellarit koneellisesti jäädytetyt — Fruktkällare med maskinell frysanläggning — Fruitcellars with mechani- cal cooling	6	0	1	—	7
Muut kellarit — Övriga källare — Other cellars	134	23	16	8	181
Jäädyttämöt — Frysanläggningar — Cooling plants	1	0	—	0	1
Lasinalaisviljelyksillä käytetyt polttoaineet ajalla 16. 6. 1959—16. 6. 1960 — Under eldningsperiod 16. 6. 1959— 15. 6. 1960 förbrukat bränsle vid odling under glas — Fuel used for areas under glass in heating period 16. 6. 1959—15. 6. 1960					
1. Halkoja — Brännved — Wood	50	33	28	5	116
2. Polttohaketta — Brännflis — Fuel flags	11	1	1	1	14
3. Muuta puupolttoainetta — Övriga träbränslen — Other wood fuel	14	8	15	1	38
4. Polttoturvetta — Brännrotv — Fuel peat	1	4	1	0	6
	1 000 t				
5. Polttoöljyä — Brännolja — Fuel oil	18	2	0	0	20
6. Hiiliä ja koksia — Kol och koks — Coal and coke	43	0	10	1	54

62. Kauppapuutarhoissa vakinaisesti työskennelleiden henkilöiden lukumäärät sekä tilapäisesti työskennelleiden henkilöiden tekemien työpäivien luku puolivuositain ajalla 1. 5. 1959—30. 4. 1960
Antalet i handelsträdgårdarna stadigvarande sysselsätta personer och antalet dagsverken, som tillfälligt sysselsätta personer utfört under tiden 1. 5. 1959—30. 4. 1960
Number of permanent employees in market gardens and number of work days of temporary employed persons 1. 5. 1959—30. 4. 1960

	Etelä-Suomi		Keski-Suomi		Pohjanmaa		Pohjois-Suomi		Koko maa Hela riket Whole country	
	1. 5.— 31. 10. 59	1. 11. 59— 30. 4. 60	1. 5.— 31. 10. 59	1. 11. 59— 30. 4. 60	1. 5.— 31. 10. 59	1. 11. 59— 30. 4. 60	1. 5.— 31. 10. 59	1. 11. 59— 30. 4. 60	1. 5.— 31. 10. 59	1. 11. 59— 30. 4. 60
	1 000 kpl — st — pes									
Vakinaisesti työskennelleitä viljelijäperheen jäseniä ja sukulaisia — Stadigvarande sysselsätta brukarfamiljens medlemmar och släktingar — <i>Family members and relatives of farmers</i>										
Miehiä — Män — <i>Male</i>	1.7	1.2	0.1	0.1	0.3	0.2	0.0	0.0	2.1	1.5
Naisia — Kvinnor — <i>Female</i>	1.4	0.9	0.1	0.1	0.2	0.1	0.0	0.0	1.7	1.1
Alle 15-vuotiaita — Barn under 15 år — <i>Under 15 years of age</i>	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	—	0.2	0.1
Vakinaisesti työskennelleitä palkattuja henkilöitä — Stadigvarande sysselsätta avlönade personer — <i>Permanent employees</i>										
Miehiä — Män — <i>Male</i>	1.2	0.9	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	1.0
Naisia — Kvinnor — <i>Female</i>	1.5	0.8	0.2	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	1.9	0.9
Alle 15-vuotiaita — Barn under 15 år — <i>Under 15 years of age</i>	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	—	—	—	0.1	0.0
Tilapäisesti työskennelleet perheenjäsenet ja sukulaiset tehneet työpäiviä — Antalet dagsverken, som tillfälligt sysselsätta brukarfamiljens medlemmar och släktingar utfört — <i>Number of work days of family members and relatives of farmers at temporary work</i>										
Miehiä — Män — <i>Male</i>	111.4	30.0	28.8	5.3	41.1	21.6	5.7	1.5	187.0	58.4
Naisia — Kvinnor — <i>Female</i>	167.7	32.2	55.4	7.3	47.3	12.8	13.7	2.7	284.1	55.0
Alle 15-vuotiaita — Barn under 15 år — <i>Under 15 years of age</i>	26.6	2.5	13.6	1.1	7.7	1.1	7.1	0.8	55.0	5.5
Tilapäisesti työskennelleet palkatut henkilöt tehneet työpäiviä — Antalet dagsverken, som tillfälligt sysselsätta avlönade personer utfört — <i>Number of Work days of temporary hands</i>										
Miehiä — Män — <i>Male</i>	47.1	19.7	6.5	2.4	4.2	0.9	5.8	2.8	63.6	25.8
Naisia — Kvinnor — <i>Female</i>	104.3	22.1	29.8	4.5	12.4	3.7	11.4	3.6	157.9	33.9
Alle 15-vuotiaita — Barn under 15 år — <i>Under 15 years of age</i>	18.9	2.3	4.1	0.9	2.5	0.0	0.5	0.0	26.0	3.2

63. Viljelmän käytössä olleiden eräiden koneiden luku vuosina 1950 ja 1960
Antalet maskiner, som använts på brukningsenheterna åren 1950 ja 1960
Number of machines used on farms in 1950 and 1960

Konelaji — Maskinslag — Machine	Koneita yhteensä Maskiner sammanlagt Total number of machines		Niistä yhteis- käyttöisiä Av den sam- ägda Of which jointly used
	1950	1960	
	1 000 kpl — st — pcs		
Sähkömoottoreita — Elektriska motorer — Electric motors	55.9	174.5	16.5
Polttomoottoreita — Förbränningsmotorer — Stationary engines	39.6	43.3	10.4
Traktoriperävaunuja — Traktor släpvagnar — Tractor trailers	1.6	69.8	4.7
Traktorirekiä — Traktorslädar — Tractor sleds	11.7	1.1
Hevosvetoisia kumipyöräajoneuvoja — Hästdragna gummihjul — Horse carts with pneumatic tires	109.7	212.5	2.4
Avo-oja-auroja — Dikes plogar — Ditch ploughs for open ditches	11.0	19.6	6.9
Kultivaattoreita jousi- ja piikkiäkeitä, hevosvetoisia — Kultivatorer fjäder och pinn- harvar, hästdragna — Cultivators, spring and spike-tooth harrows, horsedrawn		143.0	3.0
Kultivaattoreita jousi- ja piikkiäkeitä, traktorivetoisia — Kultivatorer fjäder och pinn- harvar, traktordragna — Cultivators, spring and spike-tooth harrows, tractordrawn ...		31.5	2.8
Pyöriväakselisiä äkeitä, hevosvetoisia — Harvar med roterande axlar, hästdragna — Rotary harrows, horsedrawn	435.0	246.4	5.1
Pyöriväakselisiä äkeitä, traktorivetoisia — Harvar med roterande axlar, traktordragna — Rotary harrows, tractordrawn		78.4	5.8
Viljan kylvökoneita, hevosvetoisia — Sädessägningsmaskiner, hästdragna — Grain drills, horsedrawn		82.8	15.7
Viljan kylvökoneita, traktorivetoisia — Sädessägningsmaskiner, traktordragna — Grain drills, tractordrawn	63.2	8.1	0.7
Juurikasvien kylvö- ja harakoneita, hevosvetoisia — Sänings- och hackningsmaskiner för rotfrukter, hästdragna — Beet sowing and cultivated machines, horsedrawn	25.3	9.4
Juurikasvien kylvö- ja harakoneita, traktorivetoisia — Sänings- och hackningsmaskiner för rotfrukter, traktordragna — Beet sowing and cultivating machines, tractordrawn	1.5	0.2
Juurikasvien kylvö- ja harakoneita, käsikoneita — Sänings- och hackningsmaskiner för rotfrukter, handmaskiner — Beet sowing and cultivating machines, handpushed	31.5	2.9
Niittokoneita, hevosvetoisia — Slättermaskiner, hästdragna — Mowers, horsedrawn ..	171.2	179.2	11.0
Niittokoneita, traktorivetoisia — Slättermaskiner, traktordragna — Mowers, tractor- drawn	0.8	43.8	3.2
Haravakoneita — Räfsmaskiner — Hay rakes	121.7	177.5	9.2
Elonleikkuulaitteita, hevosvetoisiin koneisiin — Skördeaggregat till hästdragna slätter- maskiner — Windrowing attachments for horsedrawn mowers	21.5	0.9
Elonleikkuulaitteita, traktorivetoisiin koneisiin — Skördeaggregat till hästdragna slät- termaskiner — Windrowing attachments for tractordrawn mowers	4.4	0.4
Luovuttavia leikkuukoneita — Självavläggande skördemaskiner — Reaping machines	19.3	18.1	1.9
Sitovia leikkuukoneita — Självbindande skördemaskiner — Grain binders	2.4	13.7	4.3
Puimakoneita — Tröskverk — Threshing machines	94.7	140.8	40.8
Perunannostokoneita, hevosvetoisia — Potatisupptagningsmaskiner, hästdragna — Potato diggers, horsedrawn		62.0	28.2
Perunannostokoneita, traktorivetoisia — Potatisupptagningsmaskiner, traktordragna — Potato diggers, tractordrawn	37.3	8.2	1.8
Viljan ja siementen puhdistus- ja lajittelukoneita, koneellisia — Sorterings- och rens- ningsmaskiner för säd och frö, maskinella — Seed cleaning and sorting machines, powerdriven		8.1	2.3
Viljan ja siementen puhdistus- ja lajittelukoneita, käsivoimaisia — Sorterings- och rensningsmaskiner för säd och frö, handdrivna — Seed cleaning and sorting machines, mandriven	35.0	50.6	6.7
Kotitarvemyllyjä, kivillä — Husbehovs kvarnar, med stenar — Feed grinders with stones		45.3	5.9
Kotitarvemyllyjä, vasaroilla — Husbehovs kvarnar, med hammare — Feed grinders with hammers	18.5	14.5	1.5
Lietsoja — Fläktar — Blowers	25.7	87.3	14.7
Höyrykattiloita — Ångpannor — Steam boilers		1.2	0.1
Höyrykeittimiä — Ångkokare — Steam cookers	5.7	3.9	0.1
Moottoripumppuja — Motorpumpar — Powerdriven pumps	19.5	60.7	1.5
Katkaisusirkeleitä — Kapcirklar — Circular saws	32.8	86.6	16.5
Halkaisusirkeleitä — Klyveirklar — Log splitting circular saws	11.4	16.1	2.8
Pilkkomiskoneita — Klyvmaskiner — Wood chopping machines	3.3	14.6	3.3
Pärehöyliä — Pärthyvlar — Shingle making machines	17.1	17.2	4.1
Ompelukoneita — Symaskiner — Sewing machines	270.6	282.2	2.2
Pölynimureita — Dammsugare — Vacuum cleaners	27.2	0.2

64. Viljelmien käytössä olleiden eräiden koneiden luku 15. 6. 1960
 Vissa på brukningsenheter använda maskinens antal 15. 6. 1960
 Number of machines used on farms 1960

N:o		Sähkömoottoreita Elektriska motorer Electric motors				Poltimoottoreita Förbränningsmotorer Stationary engines	Traktorin Traktor Tractor		Hevosvetöisiä kumipyöräajo- neuvoja Hästrägna gummihjulsfordon Horse carts with pneumatic tires
		Alle 1 kW Under 1 kW Under 1 kW	1—alle 5 kW 1—under 5 kW 1—under 5 kW	5—alle 11 kW 6—under 11 kW 5—under 11 kW	11 kW ja yli 11 kw och över 11 kw and more		Perävaunuja Släpvagnar Trailers	Rekiä Släder Slads	
1 000 kpl — st — pcs									
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural society									
01	Uudenmaan läänin	5.4	3.8	4.4	2.4	1.7	4.5	0.4	12.6
02	Nylands svenska	2.0	2.8	1.8	1.5	1.3	2.7	0.4	6.7
03	Varsinais-Suomen	5.5	4.6	2.9	2.6	2.0	7.2	0.5	16.8
04	Finska Hushållningss.	0.9	0.4	0.5	0.4	1.2	1.5	0.1	2.6
05	Satakunnan	4.8	5.7	3.6	3.9	3.1	6.6	0.6	19.7
06	Hämeen-Satakunnan	2.1	1.8	2.9	1.3	1.8	2.7	0.3	7.9
07	Hämeen läänin	5.2	3.6	3.9	1.9	2.0	4.3	0.3	12.8
08	Itä-Hämeen	2.8	2.1	2.6	1.6	2.8	2.6	0.2	9.5
09	Kymenlaakson	2.2	1.7	3.1	0.7	1.1	2.5	0.3	7.2
10	Länsi-Karjalan	2.3	1.9	2.8	1.7	1.1	2.1	0.2	7.9
11	Mikkelin läänin	1.7	2.4	3.9	2.4	2.9	2.5	0.6	14.6
12	Kuopion	2.6	2.2	3.2	2.2	4.4	3.7	0.6	15.7
13	Pohjois-Karjalan	1.3	1.2	0.9	0.9	3.2	2.1	0.5	12.7
14	Keski-Suomen	1.9	1.8	2.3	1.7	2.7	2.9	0.9	10.6
15	Etelä-Pohjanmaan	3.3	1.8	4.7	1.9	3.2	6.6	1.0	19.5
16	Österbottens svenska	4.7	2.4	2.8	0.6	3.0	4.7	0.9	10.0
17	Keski-Pohjanmaan	0.8	0.7	1.3	0.2	0.5	1.7	0.5	5.9
18	Oulun l. Talousseura	1.8	1.2	1.8	0.5	2.7	5.2	1.5	11.4
19	Kajaanin	0.3	0.3	0.5	0.3	1.0	1.5	0.7	3.8
20	Peräpohjolan	0.7	0.4	0.4	0.2	0.7	1.8	0.9	3.8
21	Lapin Maatalousseura	0.1	0.1	0.0	0.0	0.9	0.4	0.3	0.8
	Koko maa — Hela riket — Whole country	52.4	42.9	50.3	28.9	43.3	69.8	11.7	212.5
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetstorleksklass — By farm size									
1	— 1.99 ha	4.2	3.8	1.0	0.7	2.7	1.1	0.3	5.5
2	2.00— 4.99 »	3.5	3.7	4.7	2.2	10.9	5.6	2.0	36.9
3	5.00— 9.99 »	9.4	7.4	16.1	7.4	17.3	17.7	3.6	76.8
4	10.00—19.99 »	19.6	12.9	18.1	10.3	10.2	27.4	3.5	63.0
5	20.00—29.99 »	8.4	6.4	5.7	4.0	1.3	9.9	1.1	16.8
6	30.00—49.99 »	5.2	5.1	3.0	2.8	0.6	5.5	0.7	9.2
7	50.00—99.99 »	1.6	2.5	1.2	1.1	0.2	1.9	0.3	3.2
8	100.00—	0.5	1.1	0.5	0.4	0.1	0.7	0.2	1.1
	Koko maa — Hela riket — Whole country	52.4	42.9	50.3	28.9	43.3	69.8	11.7	212.5

Avo-oja-auroja Dikeplogar <i>Ditch ploughs for open ditches</i>	Kultivaattoreita, jousi- ja piikki- äkeitä Kultivatorer, Fjäder- och pinnharvar <i>Cultivators, spring- and spiketooth harrows</i>		Pyöriväaksellisia äkeitä Harvar med roterande axlar <i>Rotary harrows</i>		Viljankylvökoneita Sädesänings- maskiner <i>Grain drills</i>		Juurikasvien kylvö ja harakoneita Sänings- och hacknings- maskiner för rotfrukter <i>Beet sowing and cultivating machines</i>			Niittokoneita Slättermaskiner <i>Mowers</i>		Harvakoneita Räfsmaskiner <i>Hay rakes</i>	N:o
	Hevosvetoisia Hästdragna <i>Horse-drawn</i>	Traktori- vetoisia Traktordragna <i>Tractor-drawn</i>	Hevosvetoisia Hästdragna <i>Horse-drawn</i>	Traktori- vetoisia Traktordragna <i>Tractor-drawn</i>	Hevosvetoisia Hästdragna <i>Horse-drawn</i>	Traktori- vetoisia Traktordragna <i>Tractor-drawn</i>	Hevosvetoisia Hästdragna <i>Horse-drawn</i>	Traktori- vetoisia Traktordragna <i>Tractor-drawn</i>	Käskoneita Handmaskiner <i>Hand-pushed</i>	Hevosvetoisia Hästdragna <i>Horse-drawn</i>	Traktori- vetoisia Traktordragna <i>Tractor-drawn</i>		
<i>district</i>													
1.6	6.3	2.3	8.0	5.2	7.5	1.1	2.0	0.1	1.8	6.7	3.2	9.5	01
0.9	3.4	2.5	3.0	3.5	4.1	1.0	0.9	0.1	1.4	4.3	1.5	4.9	02
3.3	10.1	4.6	14.8	9.1	11.7	2.0	6.3	0.4	4.7	10.9	3.8	14.3	03
0.3	2.4	1.5	3.0	1.9	2.4	0.3	0.8	0.0	2.3	2.1	0.9	2.7	04
1.9	13.2	2.4	21.6	7.3	11.3	1.0	3.4	0.1	3.1	14.7	3.5	14.2	05
0.9	5.2	0.6	8.0	2.9	4.7	0.2	1.0	0.0	1.4	5.7	1.8	5.7	06
2.2	7.5	2.2	10.6	5.3	7.9	0.9	3.4	0.3	1.9	7.7	3.0	9.8	07
0.8	5.9	1.0	9.6	2.9	4.2	0.3	1.1	0.0	1.0	6.2	1.9	6.2	08
0.9	3.7	0.9	6.4	2.7	4.0	0.2	1.5	0.1	1.1	5.3	1.7	5.3	09
0.8	4.8	0.6	9.2	2.3	2.2	0.1	1.5	0.0	1.2	7.0	1.5	6.2	10
0.4	8.9	2.1	18.6	3.1	1.9	0.1	0.4	0.0	1.4	11.5	1.6	8.3	11
0.7	6.7	1.5	22.8	4.3	2.8	0.2	0.4	0.1	2.1	14.1	2.8	13.7	12
0.8	4.2	1.0	18.5	2.6	2.3	0.1	0.2	0.0	1.2	12.0	1.5	10.3	13
0.6	6.5	0.7	14.5	3.3	2.4	0.1	0.3	0.1	1.1	9.3	1.9	8.0	14
1.2	22.4	3.7	24.6	6.6	6.4	0.3	1.5	0.1	2.4	19.8	3.2	18.0	15
0.8	14.0	2.0	10.7	4.4	4.3	0.1	0.2	0.0	1.5	10.1	3.0	10.8	16
0.3	5.3	0.6	7.3	1.8	0.6	0.0	0.1	—	0.5	5.5	1.0	5.2	17
0.8	7.9	1.0	19.2	5.3	1.0	0.1	0.3	0.1	0.9	13.5	3.6	14.2	18
0.2	2.8	0.2	7.8	1.6	0.2	0.0	0.0	0.0	0.3	5.6	0.9	4.0	19
0.1	1.6	0.1	6.5	1.9	0.7	0.0	0.0	0.0	0.1	5.9	1.2	5.4	20
0.6	0.2	0.0	1.7	0.4	0.2	0.0	0.0	—	0.1	1.3	0.3	0.8	21
19.6	143.0	31.5	246.4	78.4	82.8	8.1	25.3	1.5	31.5	179.2	43.8	177.5	
<i>categories</i>													
0.2	4.7	0.2	15.0	1.5	0.9	—	0.5	0.1	3.0	5.2	0.6	2.5	1
0.5	25.2	2.0	60.7	7.0	6.5	0.2	1.3	0.1	4.2	37.5	3.1	24.8	2
3.4	54.8	6.3	92.8	20.3	27.6	0.6	6.7	0.2	9.6	75.4	9.9	72.3	3
7.9	44.5	11.9	60.5	30.8	33.8	2.1	10.2	0.5	9.7	48.3	18.1	57.6	4
4.1	9.1	5.2	11.2	10.7	8.9	1.8	3.3	0.2	2.9	8.4	6.9	12.4	5
2.5	3.6	3.6	4.8	5.6	3.9	2.1	2.3	0.1	1.5	3.3	3.7	5.5	6
0.8	0.9	1.7	1.1	1.9	1.0	1.0	0.8	0.2	0.5	0.9	1.2	1.8	7
0.2	0.2	0.6	0.3	0.6	0.2	0.3	0.2	0.1	0.1	0.2	0.3	0.6	8
19.6	143.0	31.5	246.4	78.4	82.8	8.1	25.3	1.5	31.5	179.2	43.8	177.5	

64. Jatk. — Forts. — Cont.

N:o		Elonleikkuulaitteita Skördeaggregat Windrowing attachments		Luovuttavia leikkuukoneita Självavilggande skörde- maskiner Reaping machines	Sitovia leikkuukoneita Självbindande skörde- maskiner Grain binders	Pulmakoneita Tröskverk Threshing machines	Perunannosto- koneita Potatisupptag- ningsmaskiner Potato diggers	
		Hevosvetoiisin koneisiin Till hästdragna slättermaskiner For horse-drawn mowers	Traktorivetoiisin koneisiin Till traktordragna slättermaskiner For tractor-drawn mowers				Hevosvetoisia Hästdragna Horse-drawn	Traktori- vetoisia Traktor- dragna Tractor-drawn
1000 kpl. — st. — Pct.								
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural society								
01	Uudenmaan läänin	0.9	0.5	2.3	0.7	8.6	3.5	0.5
02	Nylands svenska	0.4	0.1	1.2	1.0	4.5	1.5	0.4
03	Varsinais-Suomen	1.8	0.5	4.7	1.0	10.9	5.3	1.1
04	Finska Hushållningss.	0.1	0.1	0.7	0.6	3.0	0.5	0.1
05	Satakunnan	1.4	0.4	2.4	0.8	12.3	5.6	0.8
06	Hämeen-Satakunnan	0.5	0.3	0.6	0.2	7.2	2.6	0.4
07	Hämeen läänin	0.8	0.3	2.2	0.6	9.3	3.9	0.7
08	Itä-Hämeen	0.4	0.2	0.7	0.1	7.8	2.4	0.5
09	Kymenlaakson	0.3	0.2	0.7	0.5	5.5	2.3	0.3
10	Länsi-Karjalan	0.6	0.1	0.1	0.0	5.6	2.1	0.2
11	Mikkelin läänin	0.3	0.1	0.2	0.1	10.6	2.1	0.2
12	Kuopion	0.2	0.2	0.3	0.1	10.5	4.5	0.4
13	Pohjois-Karjalan	0.4	0.2	0.3	0.0	6.2	4.0	0.2
14	Keski-Suomen	0.3	0.2	0.1	0.1	7.4	3.0	0.3
15	Etelä-Pohjanmaan	9.5	0.4	0.5	3.9	11.4	7.8	0.4
16	Österbottens svenska	2.2	0.3	0.4	3.2	6.1	4.3	0.9
17	Keski-Pohjanmaan	1.0	0.1	0.1	0.3	2.3	1.4	0.1
18	Oulun l. Talousseura	0.4	0.2	0.5	0.5	6.9	3.4	0.5
19	Kajaanin	0.0	0.0	0.0	0.0	2.3	0.8	0.1
20	Peräpohjolan	0.0	0.0	0.1	0.0	2.0	0.9	0.1
21	Lapin Maatalousseura	0.0	0.0	—	0.0	0.4	0.1	0.0
	Koko maa — Hela riket — Whole country	21.5	4.4	18.1	13.7	140.8	62.0	8.2
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass — By farm size								
1	— 1.99 ha	0.3	0.1	0.1	—	3.3	0.7	—
2	2.00— 4.99 »	2.4	0.2	0.3	0.3	23.5	4.1	0.4
3	5.00— 9.99 »	9.6	1.4	2.5	2.0	51.5	18.7	1.4
4	10.00—19.99 »	7.8	1.9	8.2	6.5	45.6	26.3	3.3
5	20.00—29.99 »	1.0	0.5	4.1	2.7	10.8	7.6	1.6
6	30.00—49.99 »	0.3	0.2	2.3	1.5	4.6	3.5	1.0
7	50.00—99.99 »	0.1	0.1	0.5	0.5	1.2	0.9	0.4
8	100.00—	0.0	0.0	0.1	0.2	0.3	0.2	0.1
	Koko maa — Hela riket — Whole country	21.5	4.4	18.1	13.7	140.8	62.0	8.2

65. Viljelmillä vakinaisesti asuneiden perheenjäsenten ja sukulaisten sekä vakinaisesti palkattujen vieraiden henkilöiden luku vuonna 1960
 Antalet på brukningsenheterna fast bosatta medlemmar av familjen och släktingar samt övriga på brukningsenheterna regelbundet arbetande personer år 1960
 Number of family members and relatives living permanently on farms and permanent employees in 1960

N:o	Viljelijäperheen jäsenet ja sukulaiset ¹⁾ Medlemmar av brukarfamiljen och släktingar ¹⁾ Family members and relatives of farmers ¹⁾						Viljelijäperheeseen kuulumattomat vakinaisesti palkatut henkilöt Fast anställda personer, som ej hör till brukarfamiljen Permanent employees not related to farmers						N:o			
	Miehet Män Male			Naiset Kvinnor Female			Viljelmällä asuvat Bosatta på brukningsenheten Living on farm			Viljelmän ulkopuolella asuvat Bosatta utom brukningsenheten Living away from farm						
	16. 12. 1959— 15. 6. 1960		16. 6. 1960— 15. 12. 1960		16. 12. 1959— 15. 6. 1960		16. 6. 1960— 15. 12. 1960		Miehet Män Male		Naiset Kvinnor Female					
	1 000 kpl — st — pcs															
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap Per agricultural society district																
01	Uudenmaan läänin	19.8	21.3	19.7	21.1	5.4	6.0	1.8	1.6	1.4	1.4	0.4	0.5	0.2	0.2	01
02	Nylands svenska	10.8	11.8	9.8	10.7	2.3	1.8	1.6	1.6	0.9	0.9	0.2	0.4	0.1	0.3	02
03	Varsinais-Suomen	32.9	33.2	33.3	33.6	8.9	9.4	1.7	1.8	1.8	1.8	0.7	0.8	0.3	0.3	03
04	Finska Hushållnings.	6.9	6.9	6.9	7.1	1.8	1.8	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0	04
05	Satakunnan	42.5	44.2	41.2	42.2	14.2	15.1	1.3	0.8	1.3	1.1	0.8	0.7	0.2	0.2	05
06	Hämeen-Satakunnan	17.3	15.8	16.4	15.6	4.6	4.7	0.9	0.9	0.9	0.9	0.3	0.5	0.2	0.2	06
07	Hämeen läänin	21.8	21.8	21.5	22.2	8.8	7.5	1.4	1.3	1.2	1.1	0.6	0.5	0.1	0.1	07
08	Itä-Hämeen	16.9	17.3	16.2	16.6	6.6	6.9	1.0	0.9	0.7	0.7	0.3	0.5	0.1	0.1	08
09	Kymenlaakson	13.3	13.6	13.0	13.4	4.4	5.3	0.5	0.5	0.4	0.3	0.1	0.2	0.0	0.1	09
10	Länsi-Karjalan	17.2	17.2	16.5	16.9	6.9	7.9	0.3	0.2	0.2	0.3	0.1	0.2	0.1	0.1	10
11	Mikkelin läänin	33.1	33.3	30.5	30.5	15.3	16.2	0.7	1.0	1.0	1.1	0.4	0.5	0.3	0.2	11
12	Kuopion	45.0	44.5	41.2	41.1	19.0	21.1	1.1	1.2	1.3	1.3	0.4	0.5	0.1	0.1	12
13	Pohjois-Karjalan	35.5	36.0	31.6	31.9	18.4	19.5	0.4	0.4	0.6	0.7	0.1	0.3	0.1	0.1	13
14	Keski-Suomen	28.6	28.5	24.6	24.9	14.7	14.2	0.8	1.0	0.6	0.8	0.3	0.3	0.1	0.2	14
15	Etelä-Pohjanmaan	43.6	44.5	43.5	44.5	20.5	24.3	0.5	0.6	0.5	0.5	0.5	0.4	0.1	0.1	15
16	Österbottens svenska	20.7	20.9	19.5	19.9	7.7	6.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	16
17	Keski-Pohjanmaan	14.6	14.7	14.2	14.2	8.9	10.9	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	17
18	Oulun l. Talousseura	43.6	45.0	38.6	40.3	26.8	21.0	0.6	0.8	0.8	0.7	0.3	0.2	0.1	0.0	18
19	Kajaanin	18.2	18.7	16.1	16.7	8.9	13.8	0.3	0.3	0.2	0.3	0.1	0.1	0.0	0.0	19
20	Peräpohjolan	19.2	19.8	16.8	17.2	14.8	16.7	0.1	0.2	0.1	0.2	0.0	0.1	0.0	0.0	20
21	Lapin Maatalousseura	6.7	6.5	5.6	5.1	4.6	5.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	21
	Koko maa — Hela riket — Whole country	508.2	515.5	476.7	485.7	223.5	235.2	15.5	15.5	14.4	14.5	5.8	7.0	2.1	2.4	
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass By farm size categories																
1	— 1.99 ha	101.6	103.1	101.8	104.2	43.4	45.3	1.3	1.0	1.1	1.3	0.4	0.8	0.1	0.5	1
2	2.0— 4.99 »	127.3	130.5	119.6	122.5	63.6	66.3	0.9	0.9	1.1	1.4	0.4	0.6	0.3	0.3	2
3	5.0— 9.99 »	147.7	150.3	134.0	136.7	66.9	72.2	1.5	1.6	1.7	2.1	0.7	0.9	0.4	0.2	3
4	10.0—19.99 »	99.6	99.8	92.5	93.0	39.2	40.5	2.8	2.8	3.1	2.7	1.2	1.5	0.5	0.5	4
5	20.0—29.99 »	21.4	21.0	19.2	19.1	6.8	7.3	2.1	2.3	2.2	2.1	1.0	1.0	0.3	0.3	5
6	30.0—49.99 »	8.6	8.8	8.0	8.2	2.9	3.0	2.7	2.7	2.7	2.5	1.0	1.1	0.2	0.3	6
7	50.0—99.99 »	1.8	1.8	1.5	1.8	0.6	0.5	2.4	2.5	1.7	1.6	0.7	0.7	0.2	0.2	7
8	100.0— »	0.2	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1	1.8	1.7	0.8	0.8	0.4	0.4	0.1	0.1	8
	Koko maa — Hela riket — Whole country	508.2	515.5	476.7	485.7	223.5	235.2	15.5	15.5	14.4	14.5	5.8	7.0	2.1	2.4	

¹⁾ Työpäiviä tehneiden henkilöiden luku.
 Antalet av arbetande personer.
 Number of employees.

66. Koko työvoiman työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä työlajeittain vuonna 1960
 Storleken av den manuella arbetskraftens arbetsinsats i på brukningsenheterna förekommande arbeten per arbetslag år 1960
 Total amount of manual labour input at work on farms per type of work in 1960

	Työpanos viljelmällä Arbetsinsatsen på brukningsenheten Labour input on farm											
	Miehenpäiviä Mansdagar Man-days				Naisenpäiviä Kvinnodagar Woman-days				Lastenpäiviä Barndagar Child-days			
	1 000 kpl — st — pcs			Työpanoksen osuus työlajeittain Olika arbetslags andel av arbetsinsatsen Portion of labour input by type of work %	1 000 kpl — st — pcs			Työpanoksen osuus työlajeittain Olika arbetslags andel av arbetsinsatsen Portion of labour input by type of work %	1 000 kpl — st — pcs			Työpanoksen osuus työlajeittain Olika arbetslags andel av arbetsinsatsen Portion of labour input by type of work %
16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960		16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960		16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960		
Peltoviljely-, puutarha- ja karjaloustyöt — Åkerbruk, trädgårdsodling och kreaturskötsel — Field work, livestock husbandry and gardening	27 555	37 001	64 556	68.5	29 690	31 878	61 568	46.7	1 255	2 695	3 950	61.6
Metsän hakkuu- ja ajotyöt — Skogsavverkning och virkeskörslor — Felling and carting of wood	8 418	3 634	12 052	12.8	102	33	135	0.1	121	70	191	3.0
Metsänparannustyöt — Skogsförbättringsarbete — Forest improvement	1 347	1 078	2 425	2.6	36	27	63	0.1	25	25	50	0.8
Uudisrakennustyöt — Nybyggnadsarbete — New buildings	852	2 159	3 011	3.2	14	37	51	0.0	10	35	45	0.7
Rakennusten kunnossapitotyöt — Underhåll av byggnader — Repair of buildings	1 083	1 433	2 516	2.7	17	16	33	0.0	10	15	25	0.4
Perusparannustyöt — Grundförbättringsarbete — Land improvement	1 185	2 168	3 353	3.6	126	144	270	0.2	25	55	80	1.2
Kotitaloustyöt — Hushållsarbete — Domestic activities	1 970	1 797	3 767	4.0	33 483	32 903	66 386	50.3	777	977	1 754	27.3
Kalastus ja metsästys — Fiske och jakt — Fishing and hunting	590	759	1 349	1.4	80	103	183	0.1	25	33	58	0.9
Luonnontuotteiden keruu — Insamling av naturprodukter — Collecting of natural products	15	181	196	0.2	33	499	532	0.4	22	181	203	3.2
Kotiteollisuustyöt — Hemslöjdsarbete — Home industry	533	453	986	1.0	1 497	1 282	2 779	2.1	24	31	55	0.9
Koko maa — Hela riket — Whole country	43 548	50 663	94 211	100.0	65 078	66 922	132 000	100.0	2 294	4 117	6 411	100.0

67. Miestyövoiman työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä työlajeittain vuonna 1960
 Storleken av den manliga arbetskraftens arbetsinsats i på brukningsenheterna förekommande arbeten per arbetslag år 1960
 Amount of men's work input at work on farms by type of work in 1960

	Miehenpäivät Mansdagar Man-days														
	Viljelijät Brukare Farmers			Perheenjäsenet ja sukulaiset Familjemedlem- mar och släktingar Family members and relatives			Vakinainen palkkaväki Fast avlönade arbetare Permanent employees			Tillapäainen palkka- väki Tillfälligt avlö- nade arbetare Temporary hands					
	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	
	1 000 kpl — st — pcs														
Peltoviljely-, puutarha- ja karja- taloustyöt — Akerbruk, träd- gårdsodling och kreaturskötsel — Field work, livestock husbandry and gardening	18 610	23 308	41 918	6 461	9 472	15 933	1 229	1 488	2 717	293	501	794	962	2 232	3 194
Metsän hakku- ja ajotyöt — Skogs- avverkning och virkeskörslor — Felling and carting of wood	4 593	1 978	6 571	2 415	1 097	3 512	352	130	482	176	58	234	882	371	1 253
Metsänparannustyöt — Skogsför- bättringsarbete — Forest impro- vement	742	606	1 348	385	328	713	55	41	96	22	22	44	142	82	224
Uudisrakennustyöt — Nybygg- nadsarbete — New buildings	458	924	1 382	186	466	652	10	17	27	10	51	61	188	701	889
Rakennusten kunnossapitotyöt — Underhåll av byggnader — Re- pair of buildings	691	826	1 517	223	274	497	35	40	75	14	27	41	120	266	386
Perusparannustyöt — Grundför- bättringsarbete — Land improve- ment	751	1 280	2 031	336	621	957	28	54	82	13	19	32	58	193	251
Kotitaloustyöt — Hushållsarbete— Domestic activities	1 363	1 290	2 653	557	465	1 022	28	17	45	6	4	10	16	21	37
Kalastus ja metsästys — Fiske och jakt — Fishing and hunting	398	523	921	175	232	407	2	3	5	0	1	1	14	1	15
Luonnontuotteiden keruu — In- samling av naturprodukter — Collecting of natural products	9	107	116	6	71	77	0	2	2	—	0	0	0	1	1
Kotiteollisuustyöt — Hemslojds- arbete — Home industry	386	341	727	123	94	217	10	6	16	6	0	6	8	12	20
Koko maa — Hela riket — Whole country	28 001	31 183	59 184	10 867	13 120	23 987	1 749	1 798	3 547	540	683	1 223	2 390	3 880	6 270

68. Naisten työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä työlajeittain vuonna 1960
 Storleken av kvinnornas arbetsinsats i på brukningsenheterna förekommande arbeten per arbetsslag år 1960
 Amount of women's labour input at work on farms by type of work in 1960

	Naispäiviä Kvinnodagar Woman-days												Tilapäinen palkka- väki Tillfälligt avlö- nade arbetare Temporary hands		
	Viljelijät Brukare Farmers			Perheenjäsenet ja sukulaiset Famijemedlem- mar och släktingar Family members and relatives			Vakinainen palkkaväki Fast avlönade arbetare Permanent employees								
	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	Viljelmällä asuvat Bosatta på bruk- ningsenheten Living on farm			Viljelmän ulko- puolella asuvat Bosatta utom brukningsen- heten Living away from farm			16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960
	1 000 kpl — st — pcs														
Peltoviljely-, puutarha- ja karja- taloustyöt — Åkerbruk, träd- gårdsodling och kreatursskötsel — Field work, livestock husbandry and gardening	21 390	22 111	43 501	6 369	7 301	13 670	1 382	1 334	2 716	160	182	342	390	949	1 339
Metsän hakku- ja ajotyöt — Skogs- avverkning och virkeskörsor — Felling and carting of wood	46	16	62	46	11	57	6	1	7	0	2	2	3	4	7
Metsänparannustyöt — Skogsför- bättringsarbete — Forest im- provement	15	12	27	16	11	27	0	1	1	0	0	0	5	3	8
Uudisrakennustyöt — Nybygg- nadsarbete — New buildings	9	29	38	2	8	10	0	0	0	—	—	—	2	1	3
Rakennusten kunnossapitotyöt — Underhåll av byggnader — Re- pair of buildings	8	8	16	7	5	12	0	3	3	—	0	0	1	0	1
Perusparannustyöt — Grundför- bättringsarbete — Land improve- ment	94	108	202	26	31	57	2	2	4	—	0	0	4	3	7
Kotitaloustyöt — Hushållsarbete— Domestic activities	26 005	25 468	51 473	6 851	6 747	13 598	457	490	947	41	54	95	130	143	273
Kalastus ja metsästys — Fiske och jakt — Fishing and hunting	60	83	143	19	19	38	0	1	1	0	0	0	1	0	1
Luonnontuotteiden keruu — In- samling av naturprodukter — Collecting of natural products	23	329	352	11	164	175	0	4	4	0	0	0	0	1	1
Kotiteollisuustyöt — Hemslöjds- arbete — Home industry	985	869	1 854	504	402	906	5	7	12	0	2	2	4	1	5
Koko maa — Hela riket — Whole country	48 635	49 033	97 668	13 851	14 699	28 550	1 852	1 843	3 695	201	240	441	540	1 105	1 645

69. Miestyövoiman työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä vuonna 1960
 Storleken av den manliga arbetskraftens arbetsinsats i på brukningsenheterna förekommande arbeten år 1960
 Amount of men's work input at work on farms in 1960

N:o		Miehenpäiviä Mansdagar Man-days					
		Maataloustyöt Lantbruksarbete Agricultural work			Maatalouden investointityöt Lantbrukets investerings- arbete Investment work of agriculture		
		16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960
		1 000 kpl — st — pes					
		a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per					
01	Uudenmaan läänin	1 578	2 004	3 582	49	122	171
02	Nylands svenska	775	1 079	1 854	50	67	117
03	Varsinais-Suomen	2 349	3 178	5 527	106	199	305
04	Finska Hushållningss.	402	536	938	18	39	57
05	Satakunnan	2 276	3 162	5 438	147	323	470
06	Hämeen-Satakunnan	1 020	1 393	2 413	42	137	179
07	Hämeen läänin	1 628	2 082	3 710	85	177	262
08	Itä-Hämeen	1 119	1 501	2 620	56	137	193
09	Kymenlaakson	825	1 039	1 864	33	75	108
10	Länsi-Karjalan	1 032	1 426	2 458	75	145	220
11	Mikkelin läänin	1 788	2 478	4 266	150	306	456
12	Kuopion	2 570	2 993	5 563	224	471	695
13	Pohjois-Karjalan	1 667	2 280	3 947	181	333	514
14	KeskiSuomen	1 435	1 916	3 351	101	276	377
15	Etelä-Pohjanmaan	2 500	3 530	6 030	173	352	525
16	Österbottens svenska	1 145	1 571	2 716	77	129	206
17	Keski-Pohjanmaan	747	1 120	1 867	58	122	180
18	Oulun l. talousseura	2 102	2 932	5 034	223	474	697
19	Kajaanin	817	1 056	1 873	103	209	312
20	Peräpohjolan	671	891	1 562	60	178	238
21	Lapin maatalousseura	192	268	460	26	56	82
	Koko maa — Hela riket — Whole country	28 638	38 435	67 073	2 037	4 327	6 364
		b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleks-					
1	— 1.99 ha	2 046	2 724	4 770	173	383	556
2	2.00— 4.99 »	5 189	7 266	12 455	495	1 156	1 651
3	5.00— 9.99 »	9 295	12 455	21 750	705	1 378	2 083
4	10.00—19.99 »	8 080	10 639	18 719	472	1 004	1 476
5	20.00—29.99 »	2 155	2 863	5 018	102	222	324
6	30.00—49.99 »	1 138	1 539	2 677	48	108	156
7	50.00—99.99 »	458	633	1 091	26	43	69
8	100.00— »	277	316	593	16	33	49
	Koko maa — Hela riket — Whole country	28 638	38 435	67 073	2 037	4 327	6 364

Metsätyöt Skogsarbete Forest work			Kotitaloustyöt Hushållsarbete Domestic activities			Muut työt Övriga arbeten Other work			Yhteensä miesten työpanos viljelmällä Männens totala arbetsinsats på brukningsenheten Total work input of men on farms			N:o
16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 16. 6. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	
<i>agricultural society district</i>												
495	204	699	54	49	103	21	18	39	2 197	2 397	4 594	01
262	89	351	40	30	70	29	31	60	1 156	1 296	2 452	02
597	117	714	61	77	138	65	59	124	3 178	3 630	6 808	03
161	29	190	12	17	29	65	53	118	658	674	1 332	04
777	347	1 124	201	155	356	100	96	196	3 501	4 083	7 584	05
345	149	494	83	58	141	13	25	38	1 503	1 762	3 265	06
436	174	610	52	108	160	21	21	42	2 222	2 562	4 784	07
307	200	507	83	52	135	15	29	44	1 580	1 919	3 499	08
272	141	413	67	38	105	27	24	51	1 224	1 317	2 541	09
387	162	549	52	37	89	54	55	109	1 600	1 825	3 425	10
797	406	1 203	148	139	287	76	88	164	2 959	3 417	6 376	11
735	506	1 241	168	143	311	92	102	194	3 789	4 215	8 004	12
580	356	936	216	221	437	76	148	224	2 720	3 338	6 058	13
512	335	847	73	59	132	48	67	115	2 169	2 653	4 822	14
877	279	1 156	238	176	414	80	79	159	3 868	4 416	8 284	15
503	98	601	56	61	117	114	114	228	1 895	1 973	3 868	16
337	137	474	42	45	87	11	34	45	1 195	1 458	2 653	17
702	443	1 145	199	216	415	101	141	242	3 327	4 206	7 533	18
285	236	521	37	48	85	56	108	164	1 298	1 657	2 955	19
286	219	505	61	50	111	39	45	84	1 117	1 383	2 500	20
112	85	197	27	18	45	35	55	90	392	482	874	21
9 765	4 712	14 477	1 970	1 797	3 767	1 138	1 392	2 530	43 548	50 663	94 211	
<i>klass — By farm size categories</i>												
492	289	781	352	345	697	311	398	709	3 374	4 139	7 513	1
1 751	1 122	2 873	488	503	991	340	456	796	8 263	10 503	18 766	2
3 231	1 655	4 886	606	531	1 137	289	336	625	14 126	16 356	30 482	3
2 811	1 143	3 954	406	321	727	158	156	314	11 927	13 263	25 190	4
742	261	1 003	79	61	140	24	28	52	3 102	3 435	6 537	5
414	134	548	27	21	48	11	11	22	1 638	1 812	3 450	6
195	56	251	6	4	10	4	3	7	689	739	1 428	7
129	52	181	6	11	17	1	4	5	429	416	845	8
9 765	4 712	14 477	1 970	1 797	3 767	1 138	1 392	2 530	43 548	50 663	94 211	

70. Naistyövoiman työpanoksen suuruus viljelmillä esiintyneissä töissä vuonna 1960
 Storleken av den kvinnliga arbetskraftens arbetsinsats i på brukningsenheterna förekommande arbeten år 1960
 Amount of women's work input at work on farms in 1960

N:o		Naispäiviä Kvinnodagar Woman-days					
		Maataloustyöt Lantbruksarbete Agricultural work			Maatalouden investointityöt Lantbrukets investerings- arbete Investment work of agriculture		
		16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960
1 000 kpl — st — pcs							
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap —							
01	Uudenmaan läänin	1 356	1 445	2 801	3	3	6
02	Nylands svenska	536	614	1 150	0	0	0
03	Varsinais-Suomen	2 193	2 420	4 613	15	8	23
04	Finska Hushållningss.	301	352	653	1	3	4
05	Satakunnan	2 451	2 729	5 180	9	14	23
06	Hämeen-Satakunnan	903	1 034	1 937	9	7	16
07	Hämeen läänin	1 386	1 603	2 989	4	11	15
08	Itä-Hämeen	1 237	1 262	2 499	3	3	6
09	Kymenlaakson	753	917	1 670	3	2	5
10	Länsi-Karjalan	1 025	1 210	2 235	4	4	8
11	Mikkelin läänin	2 156	2 237	4 393	8	19	27
12	Kuopion	2 685	2 691	5 376	9	13	22
13	Pohjois-Karjalan	2 119	2 165	4 284	14	10	24
14	KeskiSuomen	1 646	1 727	3 373	8	10	18
15	Etelä-Pohjanmaan	2 514	2 858	5 372	9	23	32
16	Österbottens svenska	924	1 078	2 002	8	4	12
17	Keski-Pohjanmaan	783	919	1 702	3	10	13
18	Oulun l. talousseura	2 530	2 500	5 030	6	10	16
19	Kajaanin	945	934	1 879	4	11	15
20	Peräpohjolan	912	918	1 830	19	15	34
21	Lapin maatalousseura	352	281	633	1	1	2
	Koko maa — Hela riket — Whole country	29 707	31 894	61 601	140	181	321
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleks-							
1	— 1.99 ha	3 976	4 305	8 281	28	28	56
2	2.00— 4.99 »	7 344	7 800	15 144	34	48	82
3	5.00— 9.99 »	9 085	9 718	18 803	45	57	102
4	10.00—19.99 »	6 559	7 097	13 656	26	33	59
5	20.00—29.99 »	1 530	1 654	3 184	4	9	13
6	30.00—49.99 »	802	854	1 656	3	4	7
7	50.00—99.99 »	301	332	633	0	0	0
8	100.00— »	110	134	244	0	2	2
	Koko maa — Hela riket — Whole country	29 707	31 894	61 601	140	181	321

Metsätyöt Skogsarbete Forest work			Kotitaloustyöt Hushållsarbete Domestic activities			Muut työt Övriga arbeten Other work			Yhteensä naisten työpanos viljeimillä Kvinnornas totala arbetsinsats på brukningsenheter Total work input of women on farms			N:o
16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	

Per agricultural society district

2	2	4	1 417	1 533	2 950	46	33	79	2 824	3 016	5 840	01
3	0	3	859	880	1 739	36	43	79	1 434	1 537	2 971	02
5	1	6	2 448	2 399	4 847	60	74	134	4 721	4 902	9 623	03
2	0	2	515	521	1 036	59	44	103	878	920	1 798	04
12	3	15	2 835	2 862	5 697	119	112	231	5 426	5 720	11 146	05
6	4	10	1 190	1 165	2 355	36	43	79	2 144	2 253	4 397	06
6	2	8	1 565	1 450	3 015	61	66	127	3 022	3 132	6 154	07
1	3	4	1 097	1 153	2 250	42	50	92	2 380	2 471	4 851	08
5	3	8	948	835	1 783	57	36	93	1 766	1 793	3 559	09
6	3	9	1 134	1 104	2 238	103	102	205	2 272	2 423	4 695	10
20	6	26	2 012	2 012	4 024	78	116	194	4 274	4 390	8 664	11
12	7	19	2 864	2 727	5 591	93	141	234	5 663	5 579	11 242	12
4	5	9	2 071	2 066	4 137	70	149	219	4 278	4 395	8 673	13
12	3	15	1 816	1 732	3 548	62	64	126	3 544	3 536	7 080	14
8	6	14	3 100	2 916	6 016	158	139	297	5 789	5 942	11 731	15
5	1	6	1 460	1 326	2 786	155	120	275	2 552	2 529	5 081	16
8	3	11	964	883	1 847	91	94	185	1 849	1 909	3 758	17
12	2	14	2 592	2 809	5 401	150	215	365	5 290	5 536	10 826	18
4	2	6	1 088	1 058	2 146	80	141	221	2 121	2 146	4 267	19
3	4	7	1 167	1 087	2 254	42	79	121	2 143	2 103	4 246	20
2	0	2	341	385	726	12	23	35	708	690	1 398	21
138	60	198	33 483	32 903	66 386	1 610	1 884	3 494	65 078	66 922	132 000	

klass — By farm size categories

18	6	24	7 384	7 343	14 727	317	464	781	11 723	12 146	23 869	1
39	23	62	8 259	8 123	16 382	445	538	983	16 121	16 532	32 653	2
48	16	64	9 070	8 866	17 936	429	484	913	18 677	19 141	37 818	3
19	10	29	6 370	6 201	12 571	331	316	647	13 305	13 657	26 962	4
8	3	11	1 466	1 425	2 891	62	57	119	3 070	3 148	6 218	5
4	1	5	713	718	1 431	20	21	41	1 542	1 598	3 140	6
1	0	1	190	193	383	6	4	10	498	529	1 027	7
1	1	2	31	34	65	0	0	0	142	171	313	8
138	60	198	33 483	32 903	66 386	1 610	1 884	3 494	65 078	66 922	132 000	

71. Koko työvoiman työpanoksen suuruus viljelmän ulkopuolella esiintyneissä töissä työläjeittäin vuonna 1960
 Storleken av den manuella arbetskraftens arbetsinsats i utom brukningsenheten förekommande arbeten per arbetslag år 1960

Amount of whole work input of labour power at work outside of farm by type of work in 1960

	Työpanos viljelmän ulkopuolella Arbetsinsatsen utom brukningsenheten Labour input away from farm											
	Miehenpäiviä Mansdagar Man-days				Naispäiviä Kvinnodagar Woman-days				Lastenpäiviä Barndagar Child-days			
	1 000 kpl — st — pcs			Työpanoksen osuus työläjeittäin Olika arbetslags andel av arbetsinsatsen Portion of labour input by type of work %	1 000 kpl — st — pcs			Työpanoksen osuus työläjeittäin Olika arbetslags andel av arbetsinsatsen Portion of labour input by type of work %	1 000 kpl — st — pcs			Työpanoksen osuus työläjeittäin Olika arbetslags andel av arbetsinsatsen Portion of labour input by type of work %
	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960		16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960		16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	
Maataloustyöt — Lantbruksarbete — Agricultural work	1 182	2 003	3 185	7.1	336	552	888	9.6	17	60	77	18.3
Metsätalous- ja uittotyöt — Skogs- och flottningsarbete — Forest and floating work	9 484	6 067	15 551	34.5	119	79	198	2.1	74	65	139	33.1
Teollisuus ja käsityöt — Industri- och hantverksarbete — Industry and handiwork	3 512	3 650	7 162	15.9	737	786	1 523	16.4	8	8	16	3.8
Talonrakennustyöt — Husbygg- nadsarbete — Building work	1 569	2 588	4 157	9.2	30	40	70	0.8	1	10	11	2.6
Maa- ja vesirakennustyöt — Jord-, väg- och vattenbyggnad — Road and water building	2 208	1 659	3 867	8.6	32	31	63	0.7	6	2	8	1.9
Työt kaupan sekä pankki- ja va- kuutuslaitosten palveluksessa — Arbeten inom handeln, bank- och försäkringsväsendet — Work in the service of trade and bank and insurance companies	926	887	1 813	4.0	903	1 032	1 935	20.8	23	13	36	8.6
Työt liikenteen palveluksessa — Arbeten inom kommunikations- väsendet — Work in the service of communication	1 646	1 984	3 630	8.0	219	255	474	5.1	4	6	10	2.4
Kotitaloustyöt — Hushållsarbete — Domestic activities	30	24	54	0.1	930	844	1 774	19.1	33	32	65	15.5
Kunnalliset ym. luottamustehtävät — Kommunala oa. förtroende- uppdrag — Communal and other commissions of trust	346	395	741	1.6	65	64	129	1.4	—	1	1	0.2
Muut edellä mainitsemattomat työt Andra ovan ej nämnda arbeten — Other work not mentioned above ..	2 683	2 288	4 971	11.0	1 095	1 129	2 224	24.0	21	36	57	13.6
Koko maa — Hela riket — Whole country	23 586	21 545	45 131	100.0	4 466	4 812	9 278	100.0	187	233	420	100.0

72. Miestyövoiman työpanoksen suuruus viljelmän ulkopuolella esiintyneissä töissä työlajeittain vuonna 1960
 Storleken av den manliga arbetskraftens arbetsinsats i utom brukningsenheten förekommande arbeten per arbetslag år 1960
 Amount of men's work input at work outside of farm by type of work in 1960

	Miehenpäiviä — Mansdagar — Man-days											
	Viljelijät Brukare Farmers			Perheenjäsenet ja sukulaiset Familjemedlem- mar och släktingar Family members and relatives			Vakinainen palkkaväki Fast avlönade arbetare Permanent employees					
	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	Viljelmällä asuvat Bosatta på bruknings- enheten Living on farm			Viljelmän ulko- puolella asuvat Bosatta utom brukningsenheten Living away from farm		
	1 000 kpl — st — pcs											
Maataloustyöt — Lantbruksarbete — Agricultural work	735	1 191	1 926	437	799	1 236	9	7	16	1	6	7
Metsätalous- ja uittotyöt — Skogs- och flottningsarbete — Forest and floating work	5 223	2 948	8 171	4 216	3 085	7 301	42	30	72	3	4	7
Teollisuus ja käsityöt — Industri- och hantverksarbete — Industry and handiwork	2 220	2 217	4 437	1 259	1 385	2 644	24	8	32	8	41	49
Talonrakennustyöt — Husbyggnadsarbete — Building work	1 173	1 865	3 038	393	718	1 111	2	5	7	1	0	1
Maa- ja vesirakennustyöt — Jord-, väg- och vattenbyggnad — Road and water building	1 553	1 089	2 642	649	568	1 217	5	2	7	0	1	1
Työt kaupan sekä pankki- ja vakuutuslaitosten palveluksessa — Arbeten inom handeln, bank och försäkringsväsendet — Work in the service of trade and bank and insurance companies	614	562	1 176	305	324	629	7	1	8	—	—	—
Työt liikenteen palveluksessa — Arbeten inom kommunika- tionsväsendet — Work in the service of communication	1 060	1 259	2 319	584	705	1 289	1	14	15	1	6	7
Kotitaloustyöt — Hushållsarbete — Domestic activities	21	18	39	9	6	15	—	—	—	—	0	0
Kunnalliset ym. luottamustehtävät — Kommunala oa. för- troendeuppdrag — Communal and other commissions of trust	321	356	677	25	39	64	0	0	0	0	0	0
Muut edellä mainitsemattomat työt — Andra ovan ej nämnda arbeten — Other work not mentioned above	1 795	1 464	3 259	874	812	1 686	8	11	19	6	1	7
Koko maa — Hela riket — Whole country	14 715	12 969	27 684	8 751	8 441	17 192	98	78	176	20	59	79

73. Naisten työpanoksen suuruus viljelmän ulkopuolella esiintyneissä töissä työlajeittain vuonna 1960
 Storleken av kvinnornas arbetsinsats i utom brukningsenheten förekommande arbeten per arbetslag år 1960
 Amount of women's work input at work outside of farm by type of work in 1960

	Naistenpäiviä — Kvinnodagar — Woman-days											
	Viljelijät Brukare Farmers			Perheenjäsenet ja sukulaiset Familjemedlem- mar och släktingar Family members and relatives			Vakinainen palkkaväki Fast avlönade arbetare Permanent employees					
	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	Viljelmällä asuvat Bosatta på bruknings- enheten Living on farm			Viljelmän ulko- puolella asuvat Bosatta utom brukningsenheten Living away from farm		
	1 000 kpl — st — pcs											
Maataloustyöt — Lantbruksarbete — Agricultural work	210	351	561	126	197	323	0	0	0	0	4	4
Metsätalous- ja uittotyöt — Skogs- och flottningsarbete — Forest and floating work	44	34	78	75	45	120	—	—	—	—	—	—
Teollisuus ja käsityöt — Industri- och hantverksarbete — Industry and handiwork	314	348	662	419	436	855	1	1	2	3	1	4
Talonrakennustyöt — Husbyggnadsarbete — Building work	26	27	53	4	13	17	—	—	—	—	—	—
Maa- ja vesirakennustyöt — Jord-, väg- och vattenbyggnad — Road and water building	10	10	20	22	21	43	0	0	0	—	—	—
Työt kaupan sekä pankki- ja vakuutuslaitosten palveluksessa — Arbeten inom handeln, bank och försäkringsväsendet — Work in the service of trade and bank and insurance companies	386	414	800	506	609	1 115	11	4	15	—	5	5
Työt liikenteen palveluksessa — Arbeten inom kommunika- tionsväsendet — Work in the service of communication	68	99	167	143	156	299	8	—	8	—	—	—
Kotitaloustyöt — Hushållsarbete — Domestic activities	425	315	740	504	528	1 032	0	1	1	1	0	1
Kunnalliset ym. luottamustehtävät — Kommunala oa. för- troendeuppdrag — Communal and other commissions of trust	38	43	81	27	21	48	—	—	—	—	—	—
Muut edellä mainitsemattomat työt — Andra ovan ej nämnda arbeten — Other work not mentioned above	646	660	1 306	442	445	887	5	24	29	2	0	2
Koko maa — Hela riket — Whole country	2 167	2 301	4 468	2 268	2 471	4 739	25	30	55	6	10	16

74. Miestyövoiman työpanoksen suuruus viljelmän ulkopuolella esiintyneissä töissä vuonna 1960
 Storleken av den manliga arbetskraftens arbetsinsats i utom brukningsenheten förekommande arbeten år 1960
 Amount of men's labour input at work outside of farm in 1960

N:o	Miehenpäiviä Mansdagar Man-days									
	Maataloustyöt Lantbruksarbete Agricultural work			Metsätalous- ja uittotyöt Skogs- och flottnings- arbete Forest and floating work			Teollisuus ja käsityöt Industri- och hant- verksarbete Industry and handiwork			
	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	
	1 000 kpl — st — pcs									
	a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural									
01	Uudenmaan läänin	62	107	169	222	131	353	149	211	360
02	Nylands svenska	17	46	63	99	25	124	141	129	270
03	Varsinais-Suomen	139	190	329	202	93	295	325	305	630
04	Finska Hushållningss.	15	22	37	23	5	28	52	42	94
05	Satakunnan	140	251	391	557	258	815	514	580	1 094
06	Hämeen-Satakunnan	33	75	108	317	181	498	151	153	304
07	Hämeen läänin	101	106	207	231	130	361	157	142	299
08	Itä-Hämeen	49	82	131	423	203	626	111	145	256
09	Kymenlaakson	27	48	75	188	117	305	160	147	307
10	Länsi-Karjalan	26	71	97	312	174	486	138	157	295
11	Mikkelin läänin	61	135	196	839	584	1 423	85	123	208
12	Kuopion	110	175	285	1 135	809	1 944	164	158	322
13	Pohjois-Karjalan	55	107	162	975	707	1 682	170	136	306
14	Keski-Suomen	48	112	160	1 015	659	1 674	165	150	315
15	Etelä-Pohjanmaan	103	172	275	523	259	782	396	380	776
16	Österbottens svenska	33	62	95	176	81	257	196	218	414
17	Keski-Pohjanmaan	22	51	73	208	132	340	77	69	146
18	Oulun l. Talousseura	90	115	205	705	565	1 270	226	233	459
19	Kajaanin	18	35	53	532	389	921	42	74	116
20	Peräpohjolan	25	24	49	556	392	948	89	94	183
21	Lapin Maatalousseura	8	17	25	246	173	419	4	4	8
	Koko maa — Hela riket — Whole country	1 182	2 003	3 185	9 484	6 067	15 551	3 512	3 650	7 162
	b) Viljelmänsuurusluokittain — Per brukningsenhetstorleksklass — By farm									
1	— 1.99 ha	395	713	1 108	2 669	1 998	4 667	1 670	1 784	3 454
2	2.00— 4.99 »	320	588	908	3 536	2 433	5 969	910	928	1 838
3	5.00— 9.99 »	278	435	713	2 445	1 299	3 744	624	679	1 303
4	10.00—19.99 »	158	213	371	738	312	1 050	258	224	482
5	20.00—29.99 »	21	35	56	72	21	93	27	15	42
6	30.00—49.99 »	9	14	23	18	2	20	10	8	18
7	50.00—99.99 »	1	4	5	4	2	6	5	4	9
8	100.00— »	0	1	1	2	0	2	8	8	16
	Koko maa — Hela riket — Whole country	1 182	2 003	3 185	9 484	6 067	15 551	3 512	3 650	7 162

Maa-, vesi- ja talonrakennustyöt Jord-, väg-, vatten- och husbyggnadsarbete <i>Road, water and house building work</i>			Työt liikenteen, kaupan sekä pankki- ja vakuutuslaitosten palveluksessa Arbeten inom handeln samt kommunikations-, bank- och försäkringsväsendet <i>Work in the service of traffic, trade and bank and insurance companies</i>			Kotitaloustyöt Hushållsarbete <i>Domestic activities</i>			Kunnalliset luottamustehtävät ja muut edellä mainitsemattomat työt Kommunalä förtroendeuppdrag och andra ovan ej nämnda arbeten <i>Communal commissions of trust and other work not mentioned afore</i>			Yhteensä miesten työpanos viljelmän ulkopuolella Männens arbetsinsats totalt utom brukningsenheten <i>Total work input of men away from farm</i>		
16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960

No

society district

93	162	255	89	100	189	—	6	6	133	139	272	748	856	1 604	01
46	109	155	64	73	137	2	—	2	99	108	207	468	490	958	02
245	284	529	170	214	384	0	1	1	229	179	408	1 310	1 266	2 576	03
48	68	116	47	65	112	0	—	0	72	70	142	257	272	529	04
365	359	724	220	286	506	3	3	6	286	285	571	2 085	2 022	4 107	05
84	133	217	69	65	134	0	0	0	89	52	141	743	659	1 402	06
122	132	254	145	106	251	—	—	—	93	112	205	849	728	1 577	07
81	104	185	56	54	110	5	1	6	65	64	129	790	653	1 443	08
56	95	151	84	104	188	0	0	0	73	62	135	588	573	1 161	09
43	81	124	71	107	178	1	—	1	71	66	137	662	656	1 318	10
141	210	351	124	137	261	0	2	2	145	83	228	1 395	1 274	2 669	11
297	279	576	204	171	375	1	2	3	239	176	415	2 150	1 770	3 920	12
233	240	473	138	139	277	2	—	2	172	169	341	1 745	1 498	3 243	13
124	192	316	118	154	272	0	1	1	176	138	314	1 646	1 406	3 052	14
374	360	734	228	272	500	1	1	2	273	280	553	1 898	1 724	3 622	15
137	207	344	133	172	305	6	—	6	150	150	300	831	890	1 721	16
176	143	319	86	87	173	1	—	1	86	98	184	656	580	1 236	17
576	543	1 119	291	311	602	6	3	9	290	226	516	2 184	1 996	4 180	18
267	176	443	74	88	162	1	—	1	67	52	119	1 001	814	1 815	19
228	311	539	137	140	277	0	4	4	161	129	290	1 196	1 094	2 290	20
41	59	100	24	26	50	1	0	1	60	45	105	384	324	708	21
3 777	4 247	8 024	2 572	2 871	5 443	30	24	54	3 029	2 683	5 712	23 586	21 545	45 131	

size categories

1 458	1 664	3 122	1 090	1 295	2 385	10	12	22	1 132	984	2 116	8 424	8 450	16 874	1
1 368	1 457	2 825	602	679	1 281	15	8	23	804	665	1 469	7 555	6 758	14 313	2
748	845	1 593	548	566	1 114	1	3	4	629	597	1 226	5 273	4 424	9 697	3
179	253	432	275	281	556	2	0	2	348	313	661	1 958	1 596	3 554	4
15	17	32	36	35	71	2	1	3	62	69	131	235	193	428	5
5	8	13	15	10	25	0	0	0	35	38	73	92	80	172	6
2	2	4	4	4	8	—	0	0	16	15	31	32	31	63	7
2	1	3	2	1	3	—	—	—	3	2	5	17	13	30	8
3 777	4 247	8 024	2 572	2 871	5 443	30	24	54	3 029	2 683	5 712	23 586	21 545	45 131	

75. Naistyövoiman työpanoksen suuruus viljelmän ulkopuolella esiintyneissä töissä vuonna 1960
 Storleken av den kvinnliga arbetskraftens arbetsinsats i utom brukningsenheten förekommande arbeten år 1960
 Amount of women's labour input at work outside of farm in 1960

N:o	Naispäiviä Kvinnodagar Woman-days									
	Maataloustyöt Lantbruksarbete Agricultural work			Metsätalous- ja uittotyöt Skogs- och flottnings- arbete Forest and floating work			Teollisuus ja käsityöt Industri- och hant- verksarbete Industry and handicraft			
	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	
1 000 kpl — st — pcs										
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap — Per agricultural										
01	Uudenmaan läänin	14	46	60	1	7	8	39	53	92
02	Nylands svenska	11	7	18	—	—	—	8	19	27
03	Varsinais-Suomen	50	66	116	2	—	2	71	74	145
04	Finska Hushållningss.	4	12	16	—	—	—	9	8	17
05	Satakunnan	28	49	77	4	3	7	138	171	309
06	Hämeen-Satakunnan	7	17	24	2	0	2	51	57	108
07	Hämeen läänin	23	36	59	4	2	6	38	43	81
08	Itä-Hämeen	22	19	41	4	1	5	23	21	44
09	Kymenlaakson	5	11	16	3	6	9	19	16	35
10	Länsi-Karjalan	9	40	49	1	1	2	18	15	33
11	Mikkelin läänin	28	44	72	19	6	25	24	12	36
12	Kuopion	28	31	59	8	11	19	20	19	39
13	Pohjois-Karjalan	24	31	55	9	7	16	17	4	21
14	Keski-Suomen	25	30	55	13	7	20	21	22	43
15	Etelä-Pohjanmaan	21	58	79	5	2	7	150	124	274
16	Österbottens svenska	8	10	18	1	—	1	24	62	86
17	Keski-Pohjanmaan	4	12	16	1	2	3	17	29	46
18	Oulun l. Talousseura	17	23	40	14	6	20	24	27	51
19	Kajaanin	4	4	8	4	10	14	6	5	11
20	Peräpohjolan	1	6	7	13	6	19	13	4	17
21	Lapin Maatalousseura	3	0	3	11	2	13	7	1	8
	Koko maa — Hela riket — Whole country	336	552	888	119	79	198	737	786	1 523
b) Viljelmäsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass — By farm										
1	— 1.99 ha	165	267	432	46	48	94	351	361	712
2	2.00— 4.99 »	85	166	251	50	21	71	183	220	403
3	5.00— 9.99 »	55	82	137	16	8	24	145	148	293
4	10.00—19.99 »	26	33	59	7	2	9	51	49	100
5	20.00—29.99 »	4	3	7	0	0	0	5	5	10
6	30.00—49.99 »	1	1	2	—	—	—	1	1	2
7	50.00—99.99 »	0	0	0	0	—	0	1	1	2
8	100.00— »	0	0	0	—	—	—	0	1	1
	Koko maa — Hela riket — Whole country	336	552	888	119	79	198	737	786	1 523

Maa-, vesi- ja talonrakennustyöt Jord-, väg-, vatten- och husbyggnadsarbete <i>Road, water and house building work</i>			Työt liikenteen, kaupan sekä pankki- ja vakuutuslaitosten palveluksessa Arbeten inom handeln samt kommunikations-, bank- och försäkringsväsendet <i>Work in the service of traffic, trade and bank and insurance companies</i>			Kotitaloustyöt Hushållsarbete <i>Domestic activities</i>			Kunnalliset luottamustehtävät ja muut edellä mainitsemattomat työt Kommunala förtroendeuppdrag och andra ovan ej nämnda arbeten <i>Communal commissions of trust and other work not mentioned above</i>			Yhteensä naisten työpanos viljelmän ulkopuolella Kvinnornas arbetsinsats totalt utom brukningsenheten <i>Total work input of women away from farm</i>			N:o
16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 6. 1960	16. 6. 1960— 15. 12. 1960	16. 12. 1959— 15. 12. 1960	

society district

1	—	1	27	65	92	32	12	44	73	62	135	187	245	432	01
0	0	0	39	47	86	9	29	38	31	19	50	98	121	219	02
5	1	6	79	82	161	55	45	100	53	61	114	315	329	644	03
—	—	—	18	28	46	19	18	37	37	29	66	87	95	182	04
8	19	27	108	98	206	82	105	187	148	111	259	516	556	1 072	05
—	—	—	22	30	52	39	36	75	49	38	87	170	178	348	06
3	4	7	68	78	146	31	39	70	54	30	84	221	232	453	07
—	1	1	21	17	38	20	10	30	17	22	39	107	91	198	08
4	2	6	29	43	72	7	7	14	9	13	22	76	98	174	09
1	0	1	39	46	85	42	28	70	22	37	59	132	167	299	10
4	0	4	72	52	124	66	51	117	45	77	122	258	242	500	11
4	0	4	70	42	112	94	68	162	110	110	220	334	281	615	12
4	3	7	51	66	117	63	54	117	52	83	135	220	248	468	13
1	1	2	57	74	131	31	33	64	70	52	122	218	219	437	14
8	13	21	82	102	184	83	51	134	107	107	214	456	457	913	15
1	1	2	91	85	176	17	27	44	49	60	109	191	245	436	16
0	1	1	49	54	103	23	30	53	36	38	74	130	166	296	17
8	9	17	113	155	268	82	56	138	86	117	203	344	393	737	18
5	1	6	15	32	47	45	42	87	40	38	78	119	132	251	19
3	14	17	57	77	134	43	87	130	53	66	119	183	260	443	20
2	1	3	15	14	29	47	16	63	19	23	42	104	57	161	21
62	71	133	1 122	1 287	2 409	930	844	1 774	1 160	1 193	2 353	4 466	4 812	9 278	

size categories

28	39	67	436	550	986	411	370	781	480	485	965	1 917	2 120	4 037	1
14	16	30	305	321	626	261	226	487	241	253	494	1 139	1 223	2 362	2
13	8	21	233	248	481	174	176	350	232	253	485	868	923	1 791	3
6	6	12	125	141	266	70	57	127	155	151	306	440	439	879	4
1	1	2	14	18	32	10	11	21	31	29	60	65	67	132	5
—	1	1	8	8	16	2	3	5	15	17	32	27	31	58	6
—	0	0	1	1	2	1	1	2	5	5	10	8	8	16	7
0	0	0	0	—	0	1	—	1	1	0	1	2	1	3	8
62	71	133	1 122	1 287	2 409	930	844	1 774	1 160	1 193	2 353	4 466	4 812	9 278	

76. Työpäivän keskimääräinen pituus helmi- ja elokuussa vuonna 1960
 Dagsverkets genomsnittliga längd i februari och i augusti år 1960
 Average length of work day in February and August in 1960

	Helmikuussa I februari <i>In February</i>		Elokuussa I august <i>In August</i>	
	Miehillä Männer <i>Men</i>	Naisilla Kvinnor <i>Women</i>	Miehillä Männer <i>Men</i>	Naisilla Kvinnor <i>Women</i>
tuntia — timmar — <i>in hours</i>				
a) Maanviljelysseura-alueittain — Per lantbrukssällskap <i>Per agricultural society district</i>				
Uudenmaan läänin	8.3	9.7	9.8	10.3
Nylands svenska	7.8	8.9	9.5	9.9
Varsinais-Suomen	8.2	9.7	9.8	10.6
Finska Hushållningss.	8.3	9.0	9.6	9.8
Satakunnan	8.2	10.0	9.5	10.5
Hämeen-Satakunnan	8.5	10.1	9.8	10.7
Hämeen läänin	8.2	9.6	9.7	10.5
Itä-Hämeen	8.5	10.4	9.7	10.9
Kymenlaakson	8.7	10.2	10.2	11.2
Länsi-Karjalan	8.0	10.5	10.2	11.5
Mikkelin läänin	8.1	10.3	9.6	10.9
Kuopion	8.3	10.4	9.7	10.8
Pohjois-Karjalan	8.0	10.4	9.7	10.6
Keski-Suomen	8.4	10.5	9.7	10.9
Etelä-Pohjanmaan	8.2	10.0	9.9	10.7
Österbottens svenska	8.3	9.7	10.9	11.3
Keski-Pohjanmaan	8.9	10.7	10.5	11.5
Oulun l. Talousseura	8.3	10.8	10.0	11.4
Kajaanin	8.0	9.8	9.7	10.6
Peräpohjolan	8.0	10.2	9.6	10.7
Lapin Maatalousseura	7.3	10.1	9.0	10.7
Koko maa — Hela riket — Whole country	8.2	10.1	9.8	10.8
b) Viljelmänsuuruusluokittain — Per brukningsenhetsstorleksklass <i>By farm size categories</i>				
— 1.99 ha	7.7	8.9	8.7	9.3
2.00— 4.99 »	8.0	10.2	9.6	10.8
5.00— 9.99 »	8.4	10.6	10.2	11.3
10.00—19.99 »	8.5	10.7	10.5	11.6
20.00—29.99 »	8.6	10.5	10.3	11.3
30.00—49.99 »	8.2	9.8	9.8	10.5
50.00—99.99 »	7.6	8.8	9.2	9.3
100.00— »	7.5	8.2	8.9	8.8
Koko maa — Hela riket — Whole country	8.2	10.1	9.8	10.8

77. Emännän työpäivän pituus ja sen jakautuminen työlajeihin vuonna 1960
 Vårdnans arbetsdags längd och dess fördelning på slag av arbeten år 1960
 Length of housewife's working day and its distribution into different types of work in 1960

	Tyypillisenä kesätyöpäivänä Ett typiskt sommandagsverke A typical working day in summer time							Tyypillisenä talvityöpäivänä Ett typiskt vinterdagsverke A typical working day in winter time						
	Työpäivän pituus tuntia Dagsverkets längd timmar Length of working day in hours	Työpäivän jakautuminen työlajeittain prosentteina Dagsverkets fördelning på olika arbetslag i procent Division of working day according to different types of work in percentage						Työpäivän pituus tuntia Dagsverkets längd timmar Length of working day in hours	Työpäivän jakautuminen työlajeittain prosentteina Dagsverkets fördelning på olika arbetslag i procent Division of working day according to different types of work in percentage					
		Kotitaloustyötä Hushållsarbete House-keeping	Kotieläintaloustyötä Kreaturskötsel Management of domestic animals	Peitoviljely- ja puutarhatyötä Åkerbruk och trädgårdsskötsel Field work and gardening	Muuta työtä Annat arbete Other work	Ansioityötä Förvärsarbete Work for wages	Yhteensä Totalt Total		Kotitaloustyötä Hushållsarbete House-keeping	Kotieläintaloustyötä Kreaturskötsel Management of domestic animals	Peitoviljely- ja puutarhatyötä Åkerbruk och trädgårdsskötsel Field work and gardening	Muuta työtä Annat arbete Other work	Ansioityötä Förvärsarbete Work for wages	Yhteensä Totalt Total
Uudenmaan läänin	10.4	43.7	26.1	26.0	3.3	0.9	100.0	9.8	53.6	35.4	0.3	7.5	3.2	100.0
Nylands svenska	7.5	39.5	23.0	27.6	6.0	3.9	100.0	9.2	63.2	25.0	0.6	7.9	3.3	100.0
Varsinais-Suomen	10.8	43.4	25.4	24.2	4.2	2.8	100.0	9.9	51.6	37.6	0.8	7.4	2.6	100.0
Finska Hushållningss.	10.1	46.6	20.0	23.7	6.9	2.8	100.0	8.9	55.0	26.7	0.7	13.1	4.5	100.0
Satakunnan	10.8	44.7	25.8	21.1	6.0	2.4	100.0	10.1	50.7	36.2	0.2	10.1	2.8	100.0
Hämeen-Satakunnan	11.1	43.8	22.9	26.0	3.7	3.6	100.0	10.2	53.8	35.9	0.4	6.5	3.4	100.0
Hämeen läänin	10.8	40.4	26.8	26.0	4.5	2.3	100.0	10.1	49.2	38.8	0.5	8.7	2.8	100.0
Itä-Hämeen	11.1	42.8	24.8	24.9	5.3	2.2	100.0	10.5	49.7	39.2	0.0	8.8	2.3	100.0
Kymenlaakson	11.1	36.1	23.3	34.3	4.1	2.2	100.0	9.8	49.7	35.5	1.0	12.3	1.5	100.0
Länsi-Karjalan	11.5	40.4	23.1	30.9	4.0	1.6	100.0	10.6	50.3	35.6	0.3	12.2	1.6	100.0
Mikkelin läänin	11.1	38.6	26.6	27.8	5.0	2.0	100.0	10.2	48.7	38.5	0.4	10.3	2.1	100.0
Kuopion	10.9	42.1	26.9	24.2	5.4	1.4	100.0	10.2	49.4	40.0	0.6	8.1	1.9	100.0
Pohjois-Karjalan	10.8	40.1	26.5	26.3	5.9	1.2	100.0	10.1	49.2	38.7	0.5	9.8	1.8	100.0
Keski-Suomen	10.9	42.3	26.8	23.0	5.7	2.2	100.0	9.9	49.5	38.6	0.3	9.7	1.9	100.0
Etelä-Pohjanmaan	10.7	39.4	26.3	26.9	4.9	2.5	100.0	9.9	49.5	36.3	0.4	10.4	3.4	100.0
Österbottens svenska	11.4	35.1	21.2	32.2	9.1	2.4	100.0	13.2	49.6	27.6	0.7	19.5	2.6	100.0
Keski-Pohjanmaan	11.5	39.5	28.1	25.2	5.6	1.6	100.0	10.8	49.3	36.7	0.6	11.3	2.1	100.0
Oulun l. Talousseura	11.4	44.4	27.7	18.8	6.9	2.2	100.0	10.8	49.0	37.3	0.7	10.1	2.9	100.0
Kajaanin	10.5	43.5	26.3	18.7	10.3	1.2	100.0	9.8	47.5	40.0	0.6	10.5	1.4	100.0
Peräpohjolan	10.6	48.1	25.8	15.5	6.6	4.0	100.0	10.2	52.2	36.8	0.2	6.8	4.0	100.0
Lapin Maatalousseura	10.9	48.7	25.2	15.5	8.4	2.2	100.0	10.0	52.6	36.2	0.0	8.7	2.5	100.0
Koko maa — Hela riket —														
<i>Whole country</i>	10.8	41.8	25.7	24.7	5.6	2.2	100.0	10.2	50.4	36.8	0.5	9.8	2.5	100.0

78. Vaatteiden pesutyön suoritus vuonna 1960
Uppgifter om tvätten av kläder år 1960
Information of wash of clothes in 1960

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Pesu suoritettiin kotona % kaikkien viljelmien luvusta Tvätten utfördes hemma i % av brukningsenheter- nas totalantal Wash was carried out at home in percentage of total number of farms	Kotona tapahtuva vaatteiden pesutyö suoritettiin yleisimmin talvella Tvätt av kläder, som sker hemma, utfördes mest allmänt vintertid. Wash of clothes taking place at home was mostly carried out in winter time						
		Asuin- keittiössä I bosta- dens kök In kitchen	Karja- keittiössä I lada- gårdsköket In boiling house	Pesu- tuvassa I tvätt- stugan In wash- house	Saunassa I bastun In sauna	Ulkona Ute Out-of- doors	Useammassa pesupaikassa På flere tvätt- platser In several washing places	Yhteensä Samman- lagt Total
								%
Uudenmaan läänin	91.6	4.8	26.0	18.2	46.9	0.1	4.0	100.0
Nylands svenska	83.6	15.5	3.3	27.9	46.9	0.5	5.9	100.0
Varsinais-Suomen	92.3	9.1	18.3	13.5	55.9	0.7	2.5	100.0
Finska Hushållningss.	89.6	19.7	4.8	41.2	27.9	2.4	4.0	100.0
Satakunnan	91.5	7.8	39.2	8.3	41.2	1.4	2.1	100.0
Hämeen-Satakunnan	89.9	6.3	38.6	10.6	42.6	0.5	1.4	100.0
Hämeen läänin	90.4	4.4	36.4	10.6	46.9	0.2	1.5	100.0
Itä-Hämeen	93.2	7.5	39.6	10.7	38.8	1.9	1.5	100.0
Kymenlaakson	94.9	0.7	30.1	28.0	37.6	0.5	3.1	100.0
Länsi-Karjalan	93.0	4.6	27.1	25.5	41.0	0.3	1.5	100.0
Mikkelin läänin	97.7	6.7	20.3	13.0	53.7	3.9	2.4	100.0
Kuopion	93.0	8.4	24.9	9.7	44.3	10.4	2.3	100.0
Pohjois-Karjalan	91.7	13.6	15.4	6.2	56.1	6.4	2.3	100.0
Keski-Suomen	92.9	9.5	38.7	6.3	39.5	3.3	2.7	100.0
Etelä-Pohjanmaan	95.5	14.9	51.7	12.2	18.6	0.7	1.9	100.0
Österbottens svenska	93.1	31.5	15.8	35.5	11.2	2.5	3.5	100.0
Keski-Pohjanmaan	93.6	10.9	21.2	34.9	28.6	3.7	0.7	100.0
Oulun l. Talousseura	92.9	15.4	44.4	8.5	28.0	1.6	2.1	100.0
Kajaanin	94.9	5.8	54.7	4.5	24.7	2.0	8.3	100.0
Peräpohjolan	91.4	7.9	48.6	4.2	36.7	0.2	2.4	100.0
Lapin Maatalousseura	91.8	10.4	48.8	1.6	33.7	—	5.5	100.0
Keskimäärin — I medeltal — On an average	92.7	10.5	31.9	13.5	39.0	2.5	2.6	100.0

79. Astiankuivauskaapin ja pesupöydän yleisyys vuonna 1960
Förekomsten av torkskåp för kärl och diskbord år 1960
Frequency of draining cupboard and sink in 1960

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Astian- kuivaus- kaappi Torkskåp för kärl Draining cupboard	Pesupöytä Diskbord Sink
	Viljelmien luvusta Av brukningsenheter- nas antal Of the number of farms %	
Uudenmaan läänin	55.5	78.7
Nylands svenska	43.6	80.9
Varsinais-Suomen	45.1	77.6
Finska Hushållningss.	29.7	70.8
Satakunnan	48.6	78.4
Hämeen-Satakunnan	52.7	75.3
Hämeen läänin	51.6	76.5
Itä-Hämeen	51.2	73.5
Kymenlaakson	54.2	83.0
Länsi-Karjalan	46.3	79.3
Mikkelin läänin	41.0	69.3
Kuopion	47.4	65.6
Pohjois-Karjalan	38.0	63.0
Keski-Suomen	56.1	71.3
Etelä-Pohjanmaan	58.1	73.2
Österbottens svenska	35.7	76.6
Keski-Pohjanmaan	58.8	83.1
Oulun l. Talousseura	45.9	63.7
Kajaanin	48.3	67.9
Peräpohjolan	49.3	69.4
Lapin Maatalousseura	40.5	59.8
Koko maa — Hela riket — Whole country	48.1	72.6

80. Ruoka- ja kahvilleivästä leivottiin kotona vuonna 1960
Andelen av mat- och kaffebröd, som bakas hemma år 1960
Portion of bread and pastry baked at home in 1960

Maanviljelysseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Ruisleipä Rågbröd Rye bread	Muu ruokaleipä Annan matbröd Other bread	Kahvilleipä Kaffebröd Pastry
	Keskimäärin käytetystä määrästä I medeltal av den konsumerade mängden Average of total amount %		
Uudenmaan läänin	60.3	76.2	84.2
Nylands svenska	27.1	57.0	71.1
Varsinais-Suomen	37.2	75.4	85.8
Finska Hushållningss.	14.3	74.9	81.9
Satakunnan	57.8	80.6	86.9
Hämeen-Satakunnan	55.9	77.3	85.4
Hämeen läänin	56.1	76.2	84.0
Itä-Hämeen	78.1	85.5	89.1
Kymenlaakson	81.3	90.4	91.4
Länsi-Karjalan	86.0	90.7	90.4
Mikkelin läänin	87.4	88.1	88.5
Kuopion	89.7	90.0	88.3
Pohjois-Karjalan	90.1	87.3	88.1
Keski-Suomen	81.1	84.1	85.5
Etelä-Pohjanmaan	79.2	69.3	83.0
Österbottens svenska	53.9	41.8	69.3
Keski-Pohjanmaan	82.3	85.1	85.6
Oulun l. Talousseura	76.6	79.6	85.3
Kajaanin	81.1	81.5	84.9
Peräpohjolan	48.4	66.7	86.0
Lapin Maatalousseura	53.2	70.6	85.5
Koko maa — Hela riket — Whole country	66.8	77.6	84.9

81. Tietoja meijeriliikkeestä koko maassa vuosina 1959 ja 1960
 Uppgifter om mejerirörelsen i hela landet åren 1959 och 1960
 Information of the dairy industry in the whole country in 1959 and 1960

	Vuonna År In the year			
	1959	1960		
Meijereiden luku keskimäärin — Mejeriernas antal i medeltal — <i>Number of dairy plants on an average</i>	392	382		
Maidonlähettäjien luku keskimäärin — Antal mjölkleverantörer i medeltal — <i>Number of milk suppliers on an average</i>	236 813	243 412		
Vastaanotettu tuottajilta — Av producenterna mottagits — <i>Weighed in from producers:</i>				
1. Täysimaitoa — Helmjölk — <i>Whole milk</i> , (1 000 l)	2 289 842.2	2 474 871.5		
2. Kermaa — Grädde — <i>Cream</i> (rasva to, fett ton, fat tons)	1 105.2	766.2		
3. Yhteensä maitoa — Mjök sammanlagt — <i>Milk total</i> (1 000 l)	2 316 639.4	2 493 449.0		
Maidon rasvapitoisuus — Mjökens fellhalt — <i>Fat in milk</i> %	4.27	4.32		
Täysimaidosta on käytetty — Av helmjölk har använts — <i>Of whole milk used</i> (1 000 l)				
1. Voinvalmistukseen — Till smörberedning — <i>For butter making</i>	1 520 514.8	1 649 241.4		
2. Emmentalujuuston valmistukseen — Till Emmentalostberedning — <i>For making of Emmental cheese</i>	140 729.5	148 608.1		
3. Pikkujuustojen valmistukseen — Till småostberedning — <i>For making of cheeses of Dutch type</i>	65 939.0	76 142.5		
4. Jäätelönvalmistukseen — Till glassberedning — <i>For making of ice-cream</i>	7 789.9	8 274.9		
5. Muihin tarkoituksiin — Till andra ändamål — <i>For other purposes</i>	13 751.4	23 397.8		
6. Myyty kulutukseen — Sålts till konsumtion — <i>Sold for consumption:</i>				
a) Täysimaitoa — Helmjölk — <i>Whole milk</i>	174 668.2	203 816.2		
b) Vakiomaitoa — Standardmjölk — <i>Standard milk</i>	259 017.5	248 080.5		
c) Kermaa (maidoksi muunnettuna) — Grädde (omräknad i mjök) — <i>Cream (transformed into milk)</i>	99 136.2	104 275.4		
d) Maitoa toisille meijereille — Mjök till andra mejerier — <i>Milk to other dairy plants</i>	167 110.2	182 528.5		
e) Kermaa toisille meijereille (maidoksi muunnettuna) — Grädde till andra mejerier (omräknad i mjök) — <i>Cream to other dairy plants (transformed into milk)</i> ..	37 987.0	40 932.9		
Kermasta on käytetty rasvaa — Av grädden har använts fett — <i>Of cream used fat</i> (to, ton, tons):				
1. Voinvalmistukseen — Till smörberedning — <i>For butter making</i>	1 792.5	1 491.8		
2. Myyty kulutukseen — Sälld till konsumtion — <i>Sold for consumption</i>	466.5	478.6		
3. Toisille meijereille — Till andra mejerier — <i>To other dairy plants</i>	49.5	8.0		
Meijereissä on valmistettu — I mejerier har beretts — <i>In the dairies produced</i> (to, ton, tons):				
1. Voita — Smör — <i>Butter</i>	82 181.2	89 411.4		
2. Emmentalujuustoa — Emmentalost — <i>Emmental cheese</i>	17 211.6	18 382.5		
3. Pikkujuustoja yhteensä — Småostar sammanlagt — <i>Cheeses of Dutch type, total</i>	10 403.2	12 185.0		
Maitolitraalta (4 %) on maksettu — Per l mjök (4 %) har betalats — <i>For litre of milk</i> (4 %) paid mk	30:64	31:61		
Kuorittua maitoa käytetty — Skummjölk har använts — <i>Skim milk used</i> (1 000 l)				
1. Juustojen valmistukseen — Till Ostberedning — <i>For making of cheeses</i>	82 447.0	93 570.7		
2. Palautettu karjanomistajille — Återsänts till boskapsägarna — <i>Given back to cattle owners</i>	1 164 086.4	1 213 851.8		
3. Kaseinin ja kvarkin valmistukseen — Till beredning av kasein och quark — <i>For making of casein and quark</i>	1 137.9	3 305.3		
4. Maitopulverin valmistukseen — Till beredning av mjölkpulver — <i>For making of milk powder</i>	45 578.7	63 845.6		
5. Sioille — Åt svin — <i>For hogs</i>	21 669.9	23 531.0		
6. Myyty — Sålts — <i>Sold</i>	66 424.5	72 191.0		
Meijereillä oli sikoja — Antal svin i mejerierna — <i>Number of hogs in dairy plants</i> (1 000 kpl, st, pcs):				
1. Karjuja, yli 6 kk. — Galtar, över 6 mån — <i>Boars, over 6 months</i>	0.0	0.0	0.0	0.0
2. Siitosemakoiita, yli 6 kk. — Avelssuggor, över 6 mån — <i>Sows, over 6 months</i>	0.5	0.4	0.4	0.4
3. Lihotussikoja, yli 6 kk. — Gödsvin, över 6 mån — <i>Fattening hogs, over 6 months</i>	14.7	9.5	14.7	11.6
4. Nuoria sikoja, 2—6 kk. — Ungsvin, 2—6 mån — <i>Young hogs, 2—6 months</i>	34.7	28.7	28.5	21.1
5. Porsaita, alle 2 kk. — Grisar, under 2 mån — <i>Pigs, under 2 months</i>	7.6	7.9	7.3	7.0

82. Meijerien vastaanottama raaka-aine ja valmistetut päätuotteet koko maassa kuukausittain vuonna 1960
Av mejerierna mottaget råämne och framställda slutprodukter i hela landet per månad år 1960
Milk quantities received in dairy plants and total production in whole country per month in 1960

	Tammikuu Januari January	Helmikuu Februari February	Maaliskuu Mars March	Huhtikuu April April	Toukokuu Maj May
Vastaanotettu kermaa — Mottagits grädde — <i>Cream received</i> (rasva to, fett ton, fat tons)	62.3	60.8	68.4	73.8	86.6
Kermaa maidoksi muunnettuna — Grädde omräknad i mjölk — <i>Cream transformed into milk</i> (1 000 l)	1 510.4	1 473.0	1 657.8	1 789.4	2 100.5
Vastaanotettu maitoa — Mottagits mjölk — <i>Milk received</i> (1 000 l)	177 835.0	173 127.7	194 211.8	221 358.0	249 373.4
Maitoa yhteensä — Mjölk sammanlagt — <i>Milk total</i> (1 000 l)	179 345.4	174 600.7	195 869.6	223 147.4	251 473.9
Valmistettu voita — Smör beretts — <i>Butter produced</i> (to, ton, tons)	6 263.0	5 907.7	6 696.3	7 834.5	8 969.5
Valmistettu Emmentalujuustoa — Emmentalost beretts — <i>Emmental cheese produced</i> (to, ton, tons)	1 313.7	1 255.6	1 385.3	1 534.5	1 705.6
Valmistettu pikkujuustoja — Småostar beretts — <i>Cheeses of Dutch type produced</i> (to, ton, tons)	879.5	773.7	856.8	1 142.1	1 268.9
Juustoa yhteensä — Ost sammanlagt — <i>Cheese, total</i> (to, ton, tons)	2 193.2	2 029.3	2 242.1	2 676.6	2 974.5
Meijereiden luku — Antal mejerier — <i>Number of dairy plants</i>	384	384	384	384	381
Maidonlähettäjien luku — Antal mjölkleverantörer — <i>Number of milk suppliers</i>	237 184	235 824	238 350	243 240	246 641

83. Meijerien vastaanottama maito ja valmistetut päätuotteet vuosina 1959 ja 1960
Av mejerierna mottagen mjölk och framställda slutprodukter 1959 och 1960
Milk quantities received in dairy plants and total production in 1959 and 1960

N:o	Maanviljelysseura Lantbrukssällskap <i>Agricultural society</i>	Vastaanotettu maitoa Mottagits mjölk <i>Milk received</i> 1 000 l		Valmistettu voita, to Beretts smör, ton <i>Butter produced, tons</i>	
		1959	1960	1959	1960
01	Uudenmaan läänin	145 840.0	154 568.5	2 234.6	2 369.8
02	Nylands svenska	111 321.0	112 424.9	2 610.9	2 414.4
03	Varsinais-Suomen	206 196.1	210 061.1	6 811.3	6 802.0
04	Finska Hushållningssällskapet	28 186.1	29 751.7	914.5	993.1
05	Satakunnan	191 236.5	197 696.0	7 645.0	7 972.5
06	Hämeen-Satakunnan	87 796.6	94 039.8	2 276.4	2 521.2
07	Hämeen läänin	169 765.4	177 699.5	4 786.7	5 054.2
08	Itä-Hämeen	108 012.8	116 744.8	3 997.6	4 252.8
09	Kymenlaakson	85 071.7	89 965.1	1 510.5	1 651.4
10	Länsi-Karjalan	67 004.3	72 521.9	2 257.3	2 600.6
11	Mikkelin läänin	89 196.1	99 446.4	3 716.7	4 081.5
12	Kuopion	193 875.1	214 589.1	8 534.4	9 425.7
13	Pohjois-Karjalan	131 569.7	147 271.3	5 676.8	6 372.6
14	Keski-Suomen	88 855.3	99 038.7	3 347.4	3 800.9
15	Etelä-Pohjanmaan	190 002.8	203 124.1	8 810.1	9 520.0
16	Österbottens svenska	112 358.1	116 250.2	4 463.2	4 699.8
17	Keski-Pohjanmaan	71 021.0	77 731.8	3 465.9	3 847.8
18	Oulun l. Talousseura	156 633.5	177 847.8	6 433.7	7 516.3
19	Kajaanin	38 050.9	46 363.1	1 494.9	1 846.2
20	Peräpohjolan	44 646.4	56 313.2	1 193.3	1 668.6
21	Lapin Maatalousseura	—	—	—	—
	Koko maa — Hela riket — <i>Whole country</i>	2 316 639.4	2 493 449.0	82 181.2	89 411.4

Kesäkuu Juni <i>June</i>	Heinäkuu Juli <i>July</i>	Elokuu Augusti <i>August</i>	Syyskuu September <i>September</i>	Lokakuu Oktober <i>October</i>	Marraskuu November <i>November</i>	Joulukuun December <i>December</i>	Yhteensä Sammanlagt <i>Total</i>
87.9	74.1	66.6	56.3	45.8	42.1	41.5	766.2
2 130.6	1 797.8	1 615.7	1 364.7	1 111.0	1 019.5	1 007.1	18 577.5
258 475.7	236 984.5	233 382.0	208 148.6	177 972.0	165 104.0	178 898.8	2 474 871.5
260 606.3	238 782.3	234 997.7	209 513.3	179 083.0	166 123.5	179 905.9	2 493 449.0
10 416.3	8 946.1	8 435.5	7 454.7	6 319.7	5 950.2	6 217.9	89 411.4
1 755.5	1 754.7	1 802.6	1 678.4	1 447.3	1 324.9	1 424.4	18 382.5
1 358.3	1 248.7	1 301.8	1 114.6	759.9	676.3	804.4	12 185.0
3 113.8	3 003.4	3 104.4	2 793.0	2 207.2	2 001.2	2 228.8	30 567.5
380	381	380	380	380	380	380	382
248 414	248 806	247 304	247 071	245 299	242 022	240 791	243 412

Valmistettu juustoa, to Beretta ostar, ton <i>Cheeses produced, tons</i>						Meijerien luku Antal mejerier <i>Number of dairy plants</i>		N:o
Emmentaljuustoa Emmentalost <i>Emmenthal cheese</i>		Pikkujuustoja Småostar <i>Cheeses of Dutch type</i>		Yhteensä Sammanlagt <i>Total</i>		1959	1960	
1959	1960	1959	1960	1959	1960			
3 184.2	3 179.9	86.5	97.8	3 270.7	3 277.7	33	32	01
1 102.9	1 283.6	167.4	196.2	1 270.3	1 479.8	17	17	02
1 864.8	1 945.5	1 318.8	1 552.1	3 183.6	3 497.6	48	47	03
406.1	417.7	506.6	588.1	912.7	1 005.8	9	8	04
518.2	518.1	—	—	518.2	518.1	45	46	05
407.6	453.6	673.3	872.7	1 080.9	1 326.3	17	16	06
1 038.4	896.2	1 777.5	2 153.2	2 815.9	3 049.4	27	25	07
279.4	281.3	538.5	827.1	817.9	1 108.4	12	11	08
2 997.7	3 204.0	709.0	701.9	3 706.7	3 905.9	7	6	09
895.1	1 484.9	—	—	895.1	1 484.9	6	7	10
345.4	369.7	754.1	824.9	1 099.5	1 194.6	10	9	11
802.1	856.0	170.9	247.1	973.0	1 103.1	17	16	12
402.2	333.8	654.5	607.1	1 056.7	940.9	8	8	13
825.5	899.1	4.5	3.6	830.0	902.7	8	8	14
870.3	929.1	167.0	185.5	1 037.3	1 114.6	55	55	15
349.1	376.6	890.1	829.5	1 239.2	1 206.1	30	29	16
347.4	342.8	—	—	347.4	342.8	18	18	17
—	—	1 433.0	1 504.9	1 433.0	1 504.9	20	19	18
—	—	551.5	723.3	551.5	723.3	2	2	19
575.2	610.6	—	270.0	575.2	880.6	3	3	20
—	—	—	—	—	—	—	—	21
17 211.6	18 382.5	10 403.2	12 185.0	27 614.8	30 567.5	392	382	

84. Meijerien vastaanottama maito (1 000 l) kuukausittain vuonna 1960
 Av mejerierna mottagen mjölk (1 000 l) per månad år 1960
 Milk quantities (1 000 litres) received in dairy plants per month in 1960

N:o	Maanviljelysseura Lantbruksällskap Agricultural society	Tammikuu Januari January	Helmikuu Februari February	Maaliskuu Mars March	Huhtikuu April April	Toukokuu Maj May
01	Uudenmaan läänin	11 344.6	10 618.5	11 821.4	13 518.2	15 618.9
02	Nylands svenska	8 972.4	8 361.6	9 017.4	9 791.7	11 075.7
03	Varsinais-Suomen	16 001.4	15 219.7	16 829.0	18 985.3	21 835.5
04	Finska Hushållningss.	2 010.9	1 939.3	2 208.2	2 603.1	3 074.7
05	Satakunnan	14 894.9	14 531.0	16 160.5	17 938.4	19 892.6
06	Hämeen-Satakunnan	6 995.2	6 731.1	7 527.2	8 343.8	9 396.8
07	Hämeen läänin	12 947.6	12 245.7	13 785.5	15 676.4	17 953.7
08	Itä-Hämeen	8 230.9	7 982.4	9 125.7	10 434.8	11 911.8
09	Kymenlaakson	6 431.1	5 920.0	6 518.8	7 586.3	8 981.2
10	Länsi-Karjalan	4 934.0	4 757.1	5 438.8	6 385.5	7 327.4
11	Mikkelin läänin	6 443.6	6 702.0	7 950.9	9 123.7	10 162.0
12	Kuopion	14 615.5	14 764.3	17 500.8	20 530.2	22 108.8
13	Pohjois-Karjalan	9 919.2	10 365.4	12 593.5	14 261.4	15 169.7
14	Keski-Suomen	6 814.2	6 706.5	7 706.9	9 019.4	10 128.0
15	Etelä-Pohjanmaan	13 746.8	13 715.0	15 142.0	17 896.8	20 384.6
16	Österbottens svenska	8 853.5	8 517.1	8 822.8	9 759.8	11 240.6
17	Keski-Pohjanmaan	5 565.7	5 386.6	5 773.6	6 444.7	7 289.4
18	Oulun l. Talousseura	12 912.7	12 470.1	13 909.1	15 525.4	17 482.3
19	Kajaanin	3 400.5	3 401.4	3 267.0	4 242.2	4 634.2
20	Peräpohjolan	4 310.7	4 265.9	4 770.5	5 080.3	5 805.5
21	Lapin Maatalousseura	—	—	—	—	—
	Koko maa — Hela riket — Whole country	179 345.4	174 600.7	195 869.6	223 147.4	251 473.9

85. Meijerissä valmistettu voita (to) kuukausittain vuonna 1960
 Av mejerierna beretts smör (ton) per månad år 1960
 Butter quantities (tons) produced in dairy plants per month in 1960

N:o	Maanviljelysseura Lantbruksällskap Agricultural society	Tammikuu Januari January	Helmikuu Februari February	Maaliskuu Mars March	Huhtikuu April April	Toukokuu Maj May
01	Uudenmaan läänin	158.0	141.5	154.2	187.3	239.5
02	Nylands svenska	178.9	150.0	165.8	201.8	266.3
03	Varsinais-Suomen	510.7	475.6	519.4	602.0	688.9
04	Finska Hushållningss.	63.3	59.4	70.6	82.8	103.0
05	Satakunnan	583.3	563.7	628.1	701.0	789.5
06	Hämeen-Satakunnan	176.8	166.9	187.0	222.6	237.6
07	Hämeen läänin	363.3	326.5	351.8	448.6	492.3
08	Itä-Hämeen	304.5	276.0	310.6	382.2	449.5
09	Kymenlaakson	117.5	95.7	103.1	127.1	165.4
10	Länsi-Karjalan	165.6	154.2	176.4	222.3	267.4
11	Mikkelin läänin	274.4	276.3	333.0	376.5	431.2
12	Kuopion	649.9	600.0	729.9	877.3	963.0
13	Pohjois-Karjalan	440.4	416.3	512.0	629.7	669.4
14	Keski-Suomen	245.8	240.7	278.9	333.7	394.1
15	Etelä-Pohjanmaan	628.6	617.3	691.6	804.2	925.1
16	Österbottens svenska	347.1	331.3	343.4	374.4	439.2
17	Keski-Pohjanmaan	272.2	260.8	286.1	309.8	350.3
18	Oulun l. Talousseura	526.0	507.9	568.3	631.4	724.1
19	Kajaanin	131.2	120.9	142.8	161.9	182.4
20	Peräpohjolan	125.5	126.7	143.3	157.9	191.3
21	Lapin Maatalousseura	—	—	—	—	—
	Koko maa — Hela riket — Whole country	6 263.0	5 907.7	6 696.3	7 834.5	8 969.5

Kesäkuu Juni June	Heinäkuu Juli July	Elokuu Augusti August	Syyskuu September September	Lokakuu Oktober October	Marraskuu November November	Joulukuu December December	Yhteensä Sammanlagt Total	N:o
15 867.6	14 751.4	14 948.8	13 179.9	11 326.4	10 449.9	11 122.9	154 568.5	01
10 998.3	10 172.2	10 409.6	9 523.5	8 341.5	7 621.2	8 139.8	112 424.9	02
21 787.8	19 251.5	18 715.9	16 637.2	14 999.1	14 306.5	15 492.2	210 061.1	03
3 327.8	2 999.0	2 964.6	2 621.3	2 227.7	1 829.0	1 946.1	29 751.7	04
20 043.1	18 267.9	17 616.1	15 531.2	14 294.9	13 699.8	14 825.6	197 696.0	05
9 282.8	8 506.7	8 711.8	8 026.7	6 927.3	6 429.8	7 160.6	94 039.8	06
18 009.7	16 805.9	17 025.2	15 299.3	13 173.6	12 021.7	12 755.2	177 699.5	07
12 307.7	11 447.2	11 487.0	10 139.8	8 352.5	7 387.0	7 938.0	116 744.8	08
9 485.1	8 780.5	9 016.6	8 027.4	6 703.2	6 091.0	6 423.9	89 965.1	09
7 634.7	7 082.6	7 196.2	6 531.2	5 509.3	4 718.7	5 006.4	72 521.9	10
10 772.1	9 841.4	9 709.2	8 761.6	7 153.9	6 170.9	6 655.1	99 446.4	11
22 980.1	20 586.8	19 965.7	18 050.5	15 085.4	13 756.0	14 645.0	214 589.1	12
15 736.9	14 177.0	13 477.2	12 410.6	10 135.3	9 086.9	9 938.2	147 271.3	13
10 594.1	9 792.8	9 663.7	8 549.9	7 003.1	6 245.2	6 814.9	99 038.7	14
22 411.1	20 270.5	19 664.4	16 753.1	14 399.9	13 684.9	15 055.0	203 124.1	15
12 275.3	11 098.3	10 829.6	9 919.2	8 297.7	7 893.5	8 742.8	116 250.2	16
8 064.6	7 972.2	7 574.1	6 672.0	5 613.1	5 418.2	5 957.6	77 731.8	17
18 416.3	17 400.8	16 788.2	14 798.5	12 572.8	12 224.2	13 346.9	177 847.8	18
4 755.2	4 367.7	4 175.9	3 826.3	3 349.2	3 298.6	3 644.9	46 363.1	19
5 856.0	5 209.9	5 057.9	4 254.1	3 617.1	3 790.5	4 294.8	56 313.2	20
—	—	—	—	—	—	—	—	21
260 606.3	238 782.3	234 997.7	209 513.3	179 083.0	166 123.5	179 905.9	2 493 449.0	

Kesäkuu Juni June	Heinäkuu Juli July	Elokuu Augusti August	Syyskuu September September	Lokakuu Oktober October	Marraskuu November November	Joulukuu December December	Yhteensä Sammanlagt Total	N:o
299.2	255.8	239.0	201.9	172.7	155.5	165.2	2 369.8	01
301.7	248.6	235.3	186.1	166.5	163.3	150.1	2 414.4	02
776.2	658.0	600.2	530.9	481.8	465.7	492.6	6 802.0	03
118.7	100.9	99.4	90.2	72.6	64.4	67.8	993.1	04
884.4	782.6	728.9	630.6	563.7	540.9	575.8	7 972.5	05
296.0	250.5	236.9	216.7	180.8	171.6	177.8	2 521.2	06
598.5	510.9	487.7	428.6	365.1	334.5	346.4	5 054.2	07
505.0	427.9	409.0	362.8	294.7	257.8	272.8	4 252.8	08
214.5	172.2	171.4	145.4	118.2	111.8	109.1	1 651.4	09
301.2	254.2	266.1	249.1	202.2	169.9	172.0	2 600.6	10
488.6	405.2	378.2	340.7	276.3	250.6	250.5	4 081.5	11
1 113.3	904.4	858.7	789.9	666.2	641.4	631.7	9 425.7	12
763.2	616.6	531.6	503.3	452.2	407.9	430.0	6 372.6	13
455.0	404.5	385.6	330.3	263.0	231.5	237.8	3 800.9	14
1 094.6	978.2	944.4	802.8	682.0	653.2	698.0	9 520.0	15
531.1	470.7	456.7	410.7	336.3	318.5	340.4	4 699.8	16
413.2	390.9	375.1	331.7	281.9	277.8	298.0	3 847.8	17
832.5	764.0	717.2	636.3	535.2	519.0	554.4	7 516.3	18
215.2	179.0	164.1	151.4	130.4	127.7	139.2	1 846.2	19
214.2	171.0	150.0	115.3	77.9	87.2	108.3	1 668.6	20
—	—	—	—	—	—	—	—	21
10 416.3	8 946.1	8 435.5	7 454.7	6 319.7	5 950.2	6 217.9	89 411.4	

86. Meijereissä valmistettu juustoa (to) kuukausittain vuonna 1960
 Av mejerierna beredd ost (ton) per månad år 1960
 Cheese quantities (tons) produced in dairy plants per month in 1960

N:o	Maanviljelysseura Lantbruksällskap Agricultural society	Tammikuu Januari January	Helmikuu Februari February	Maaliskuu Mars March	Huhtikuu April April	Toukokuu Maj May
01	Uudenmaan läänin	226.8	202.6	224.2	304.3	362.6
02	Nylands svenska	104.4	93.1	99.0	118.2	150.2
03	Varsinais-Suomen	278.3	253.2	272.9	312.1	349.1
04	Finska Hushållningss.	68.7	65.5	68.1	83.1	99.6
05	Satakunnan	41.3	37.8	41.3	46.8	51.8
06	Hämeen-Satakunnan	91.7	80.8	95.9	123.5	150.8
07	Hämeen läänin	207.8	183.6	210.2	287.6	330.6
08	Itä-Hämeen	69.6	70.4	80.3	101.0	110.3
09	Kymenlaakson	263.6	244.5	277.7	348.6	402.6
10	Länsi-Karjalan	75.8	66.6	75.5	73.4	89.3
11	Mikkelin läänin	82.9	81.9	107.7	117.3	119.2
12	Kuopion	78.6	81.4	88.5	94.6	95.7
13	Pohjois-Karjalan	80.5	77.3	76.4	83.4	78.5
14	Keski-Suomen	65.6	60.7	76.3	88.3	90.9
15	Etelä-Pohjanmaan	78.2	80.8	82.6	85.3	94.6
16	Österbottens svenska	100.6	91.3	91.6	107.1	114.8
17	Keski-Pohjanmaan	27.0	27.6	29.1	27.1	27.3
18	Oulun l. Talousseura	138.0	122.9	132.1	149.1	128.6
19	Kajaanin	62.6	57.4	60.4	59.4	61.9
20	Peräpohjolan	51.2	49.9	52.3	66.4	66.1
21	Lapin Maatalousseura	—	—	—	—	—
	Koko maa — Hela riket — Whole country	2 193.2	2 029.3	2 242.1	2 676.6	2 974.5

87. Täysimaidon ja kerman käyttö meijereissä eri tarkoituksiin vuonna 1960
 Helmjölk och grädde använd av mejerierna till olika ändamål år 1960
 Whole milk and cream used for different purposes in 1960

N:o	Maanviljelysseura Lantbruksällskap Agricultural society	Täysimaidon käyttö Helmjölakens användning Use of whole milk (1 000 litraa, liter, litres)				
		Voin- valmistukseen Till smörberedning For butter making	Emmental- juuston val- mistukseen Till Emmental- ostberedning For making of Emmental- cheese	Pikku- juustojen valmistukseen Till småost- beredning For making of cheeses of Dutch type	Jäätelön- val- mistukseen, Till glass- beredning For making of ice-cream	Muihin tarkoituksiin Till andra ändamål For other purposes
01	Uudenmaan läänin	40 214.6	27 227.5	508.2	192.3	1 473.2
02	Nylands svenska	49 948.9	10 514.1	1 519.7	2 899.0	1 429.1
03	Varsinais-Suomen	127 637.9	15 482.0	13 291.2	595.4	369.7
04	Finska Hushållningss.	18 675.6	3 373.9	3 436.9	—	55.3
05	Satakunnan	142 985.2	5 113.6	—	—	252.7
06	Hämeen-Satakunnan	47 964.9	3 658.7	5 037.9	1 849.9	1 543.2
07	Hämeen läänin	93 697.4	7 349.3	12 987.7	8.6	2 674.5
08	Itä-Hämeen	81 855.7	2 182.3	5 519.3	—	2 405.6
09	Kymenlaakson	21 233.3	25 157.7	4 119.5	365.1	274.0
10	Länsi-Karjalan	46 841.4	11 891.7	—	—	1 114.8
11	Mikkelin läänin	74 271.6	2 877.8	4 755.5	449.1	1 438.9
12	Kuopion	173 164.3	6 446.3	1 481.2	570.6	4 391.1
13	Pohjois-Karjalan	114 883.8	2 475.7	3 654.5	10.1	5 529.0
14	Keski-Suomen	72 137.7	6 813.3	24.6	0.1	66.7
15	Etelä-Pohjanmaan	179 796.7	7 090.5	1 123.3	—	23.5
16	Österbottens svenska	86 496.7	3 256.3	5 097.0	20.0	24.7
17	Keski-Pohjanmaan	72 445.9	2 559.4	—	—	—
18	Oulun l. Talousseura	137 876.4	—	7 739.5	1 314.7	331.8
19	Kajaanin	36 293.5	—	4 102.8	—	—
20	Peräpohjolan	30 819.9	5 138.0	1 743.7	—	—
21	Lapin Maatalousseura	—	—	—	—	—
	Koko maa — Hela riket — Whole country	1 649 241.4	148 608.1	76 142.5	8 274.9	23 397.8

Kesäkuu Juni <i>June</i>	Heinäkuu Juli <i>July</i>	Elokuu Augusti <i>August</i>	Syyskuu September <i>September</i>	Lokakuu Oktober <i>October</i>	Marraskuu November <i>November</i>	Joulukuun December <i>December</i>	Yhteensä Sammanlagt <i>Total</i>	N:o
377.9	342.7	337.8	285.4	196.6	191.4	225.4	3 277.7	01
180.5	169.1	170.6	127.4	94.7	78.4	94.2	1 479.8	02
364.3	306.9	324.6	275.7	239.4	256.0	265.1	3 497.6	03
106.5	98.1	103.6	98.9	86.0	61.7	66.0	1 005.8	04
52.1	45.7	43.9	43.3	37.8	36.3	40.0	518.1	05
160.9	139.1	155.3	128.7	74.9	55.9	68.8	1 326.3	06
343.9	320.9	331.3	281.5	186.9	157.1	208.0	3 049.4	07
127.4	129.8	131.7	102.9	68.1	53.7	63.2	1 108.4	08
395.5	391.1	410.0	377.1	283.5	239.9	271.8	3 905.9	09
90.0	143.9	177.6	180.0	179.7	165.5	167.6	1 484.9	10
114.9	116.7	118.4	118.0	86.6	59.5	71.5	1 194.6	11
96.3	96.9	99.8	98.9	94.7	86.8	90.9	1 103.1	12
79.0	77.0	80.0	72.4	77.2	81.7	77.5	940.9	13
86.5	88.0	93.7	92.4	61.4	45.9	53.0	902.7	14
104.2	105.2	96.0	103.6	97.0	96.0	91.1	1 114.6	15
124.5	114.6	114.9	105.0	78.5	74.9	88.3	1 206.1	16
28.2	29.7	27.8	29.7	31.1	29.9	28.3	342.8	17
142.0	133.6	138.1	127.7	89.7	94.0	109.1	1 504.9	18
59.9	69.4	59.3	56.8	59.9	50.8	65.5	723.3	19
79.3	85.0	90.0	87.6	83.5	85.8	83.5	880.6	20
—	—	—	—	—	—	—	—	21
3 113.8	3 003.4	3 104.4	2 793.0	2 207.2	2 001.2	2 228.8	30 567.5	

Myyty kulutukseen Såld till konsumtion <i>Sold for consumption</i>					Kerman käyttö Gräddens användning <i>Use of cream</i> (rasva to, fett ton, fat tons)			N:o
Täysimaitoa Helmjök <i>Whole milk</i>	Vakiomaitoa Standardmjök <i>Standard milk</i>	Kermaa Gräde <i>Cream</i> (rasva to, fett ton, fat tons)	Toisille mejereille Till andra mejerier <i>For other dairy plants</i>		Voin valmistukseen Till smörberedning <i>For butter making</i>	Myyty kulutukseen Såld till konsumtion <i>Sold for consumption</i>	Täydennys- kermana toi- sille mejerille Som komplet- teringsgräde till andra mejerier <i>Complete cream to other dairy plants</i>	N:o
			Täydennys- maitoa Komplette- tingsmjök <i>Complete milk</i>	Täydennys- kermaa Komplette- ringsgräde <i>Complete cream</i> (rasva to, fett ton, fat tons)				
9 872.1	13 468.3	174.9	50 045.9	772.8	171.6	17.4	3.4	01
55 174.8	64 335.2	1 302.3	27 603.3	161.0	0.5	413.0	—	02
7 793.8	29 902.8	419.0	34 674.6	8.6	9.6	0.0	—	03
2 364.8	1 317.6	29.7	—	—	0.8	—	—	04
15 186.9	12 238.7	337.8	11 058.3	299.0	297.7	—	—	05
9 800.0	22 308.5	389.7	3 130.1	1.7	9.0	3.4	1.0	06
7 383.2	14 267.6	168.1	33 964.7	178.6	138.5	28.7	3.4	07
2 766.0	15 901.6	176.4	4 452.0	52.0	1.0	—	—	08
15 250.8	9 254.6	155.3	6 178.3	97.5	24.0	—	—	09
4 625.0	8 823.8	136.5	2 043.7	—	0.2	0.6	—	10
3 981.5	5 582.6	59.8	2 475.0	4.2	47.5	2.8	0.2	11
9 605.7	9 506.9	166.4	891.0	—	198.4	4.9	—	12
6 467.1	4 128.5	98.2	1 960.3	48.5	199.2	2.2	—	13
9 666.7	6 522.8	163.4	301.0	10.5	23.3	2.2	—	14
6 721.3	2 515.2	94.7	3 706.1	0.1	2.0	—	—	15
3 010.7	18 863.7	151.4	—	43.4	41.3	0.3	—	16
2 028.1	—	18.2	—	—	—	—	—	17
21 003.9	—	132.1	—	—	230.7	1.4	—	18
2 072.3	3 022.0	35.5	—	—	18.7	1.7	—	19
9 041.5	6 120.1	91.0	44.2	10.2	77.8	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	21
203 816.2	248 080.5	4 300.4	182 528.5	1 688.1	1 491.8	478.6	8.0	

88. Kuoritun maidon käyttö (1 000 l) meijereissä vuonna 1960
Skum mjölk använd (1 000 l) av mejerierna år 1960
Skim milk (1 000 litres) used in the dairy plants in 1960

Maanviljelyseura Lantbrukssällskap Agricultural society	Kuoritun maidon käyttö Skum mjölkens användning Use of skim milk				
	Palautettu karjanomistajille Återsänts till kreatursägarna Given back to cattle owners	Kaseinin ja kvarkin valmis- tukseen Till beredning av kasein och kvark For making of casein and quark	Maltopulverin valmistukseen Till beredning av mjölkpulver For making of milk powder	Meijerin sikalassa I mejeriets svinhus In pigsty of dairy plant	Myyty mutta tarkoituksia varten Såld för andra ändamål Sold for other purposes
Uudenmaan läänin	30 088.5	—	3 135.6	4 072.7	3 603.2
Nylands svenska	15 841.1	327.3	—	653.2	6 389.0
Varsinais-Suomen	98 807.8	—	4 003.6	885.6	5 841.5
Finska Hushållningssällskapet	10 817.3	1 233.9	—	411.4	337.6
Satakunnan	137 978.2	—	1 929.5	449.2	2 759.6
Hämeen-Satakunnan	34 096.3	—	642.0	1 126.4	3 064.7
Hämeen läänin	57 326.9	—	6 433.9	5 952.2	6 248.9
Itä-Hämeen	47 041.8	—	7 060.8	606.6	19 805.2
Kymenlaakson	9 142.6	506.8	—	3 638.5	2 348.0
Länsi-Karjalan	31 439.8	—	—	409.4	1 837.5
Mikkelin läänin	50 476.1	1 236.0	755.6	245.0	545.6
Kuopion	123 249.5	—	14 694.9	106.5	4 851.6
Pohjois-Karjalan	82 473.5	—	8 556.5	1 005.4	5 224.4
Keski-Suomen	50 318.7	—	5 764.0	517.7	2 869.4
Etelä-Pohjanmaan	160 107.5	—	110.2	631.3	1 841.2
Österbottens svenska	65 758.6	—	5 132.9	1 064.8	2 152.0
Keski-Pohjanmaan	60 497.5	—	—	—	314.2
Oulun l. Talousseura	118 531.1	1.3	5 626.1	1 607.5	1 901.3
Kajaanin	4 652.2	—	—	—	91.0
Peräpohjolan	25 206.8	—	—	147.6	165.1
Lapin Maatalousseura	—	—	—	—	—
Koko maa — Hela riket — Whole country	1 213 851.8	3 305.3	63 845.6	23 531.0	72 191.0

90. Tärkeimpien viljelykasvien alat, ha-sadot ja koko sadot sekä koko peltoala keskimäärin viisivuotiskauskoittain
De viktigaste odlingsväxternas arealer, ha-skördar och total-skördar samt hela åkerarealen i medeltal per femårs-
Areas; hectare-yields and total yields of the most important field crops and the whole arable land area by periods

Ajanjakso Period	Syysvehnä Höstvete Winter wheat			Kevätvehnä Vårvete Spring wheat			Ruis Råg Rye			Ohra Korn Barley		
	Ala Areal ha, hectares	Sato Skörd Yield kg/ha	Koko sato Totalskörd Total yield to, ton, tons	Ala Areal ha, hectares	Sato Skörd Yield kg/ha	Koko sato Totalskörd Total yield to, ton, tons	Ala Areal ha, hectares	Sato Skörd Yield kg/ha	Koko sato Totalskörd Total yield to, ton, tons	Ala Areal ha, hectares	Sato Skörd Yield kg/ha	Koko sato Totalskörd Total yield to, ton, tons
1921—25	8 652	1 445	12 499	5 832	1 306	7 617	234 006	1 228	287 457	110 558	1 139	125 884
1926—30	9 961	1 643	16 364	6 070	1 444	8 762	218 519	1 383	302 155	111 715	1 307	146 006
1931—35	18 155	1 827	33 173	21 850	1 615	35 285	230 518	1 528	352 333	126 310	1 421	179 520
1936—40	25 655	1 857	47 444	95 331	1 638	156 107	222 813	1 457	324 709	120 823	1 483	179 169
1941—45	12 031	1 352	16 272	117 890	1 255	148 009	165 060	1 158	191 146	123 565	1 163	143 759
1946—50	15 135	1 687	25 537	159 298	1 419	225 970	143 562	1 337	192 001	129 797	1 360	176 491
1951—55	17 956	1 749	31 420	121 602	1 528	183 868	95 894	1 463	141 389	157 233	1 618	254 578
1956—60	22 691	1 841	41 778	115 794	1 714	198 459	92 858	1 503	139 594	216 524	1 674	362 499
1957	23 670	1 529	36 197	89 538	1 569	140 509	85 432	1 348	115 197	220 478	1 578	347 944
1958	8 295	1 914	15 879	118 317	1 685	199 310	76 325	1 453	110 897	223 380	1 819	406 401
1959	19 857	2 137	42 434	119 329	1 677	200 115	103 329	1 568	162 020	232 869	1 424	331 666
1960	37 056	1 854	68 717	143 669	2 083	299 261	110 729	1 681	186 093	212 652	2 070	440 128

89. Maitolitrasta (4 %-ksi muunnetusta) meijereissä maksettu hinta (mk) kuukausittain vuonna 1960
 Av mejerierna betalat pris (mk) per liter mjölk (omräknad i 4 %-ig) per månad år 1960
 Price marks paid for litre of milk (transformed into fat percentage of 4) in dairy plants per month in 1960

Maanviljelysseura Lantbruksällskap Agricultural society	Tammikuu January	Helikuu February	Maaliskuu March	Huhtikuu April	Toukokuu May	Kesäkuu June	Heinäkuu July	Elokuu August	Syyskuu September	Lokakuu October	Marraskuu November	Joulukuu December	Keskimäärin I medeltal On an average
Uudenmaan läänin	31:93	31:94	31:91	31:00	30:93	30:49	30:47	30:46	30:06	32:25	32:53	32:54	31:27
Nylands svenska	31:80	31:80	31:74	30:88	30:86	30:46	30:46	30:46	31:36	32:05	32:34	32:34	31:30
Varsinais-Suomen	31:84	31:73	31:65	31:30	30:62	30:59	30:58	30:82	31:41	32:20	32:64	32:74	31:42
Finska Hushållningssällskapet	30:48	31:01	30:51	30:20	29:96	30:02	30:09	30:29	30:84	31:67	31:41	31:70	30:55
Satakunnan	31:57	31:55	31:54	31:42	30:84	30:74	30:76	30:95	31:33	32:22	32:55	32:64	31:44
Hämeen-Satakunnan	31:14	31:13	31:12	30:47	29:56	29:53	29:53	29:56	30:02	30:69	30:73	31:01	30:30
Hämeen läänin	31:91	31:96	31:92	31:08	30:74	30:37	30:39	30:46	31:28	31:98	32:27	32:37	31:29
Itä-Hämeen	31:77	31:70	31:57	30:74	30:59	30:33	30:21	30:32	31:18	31:84	32:22	32:24	31:10
Kymenlaakson	31:64	31:64	31:64	30:65	30:60	31:34	30:17	30:17	31:09	31:89	32:15	32:21	31:18
Länsi-Karjalan	31:98	32:06	32:00	31:43	30:94	30:57	30:65	30:65	31:38	31:97	32:03	32:02	31:37
Mikkelin läänin	31:41	31:39	31:33	30:61	29:60	29:53	30:01	29:65	30:61	30:86	31:58	31:53	30:57
Kuopion	31:15	31:06	30:80	30:74	30:34	30:30	30:31	30:31	31:82	32:35	33:18	33:18	31:15
Pohjois-Karjalan	32:09	31:65	31:23	31:39	31:15	31:12	31:57	32:02	32:65	33:92	34:17	36:18	32:24
Keski-Suomen	31:25	31:21	31:16	30:51	30:06	30:00	29:82	30:16	30:56	31:12	31:46	31:57	30:64
Etelä-Pohjanmaan	31:90	31:85	31:88	31:76	31:33	31:24	31:27	31:37	31:50	31:75	32:04	31:92	31:61
Österbottens svenska	31:05	30:88	30:89	30:53	30:49	30:14	30:16	30:35	30:44	30:96	31:22	31:16	30:64
Keski-Pohjanmaan	33:37	33:32	33:46	33:31	33:24	33:08	32:93	32:97	33:07	33:06	33:18	33:38	33:18
Oulun l. Talousseura	34:31	34:25	34:29	33:97	33:33	33:23	33:20	33:22	33:58	34:05	34:02	34:34	33:76
Kajaanin	35:14	35:22	34:77	34:35	34:26	33:79	34:00	33:89	35:12	35:70	35:75	35:79	34:74
Peräpohjolan	34:80	35:05	35:35	34:70	33:97	34:40	34:27	34:37	35:03	35:35	35:46	35:50	34:79
Lapin Maatalousseura	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koko maa — Hela riket													
Whole country	32:01	31:97	31:88	31:44	31:05	30:91	30:92	31:00	31:56	32:28	32:61	32:78	31:61

v:sta 1921
 perioden fr. o. m. år 1921
 of five years on an average beginning from 1921

Kaura Havre Oats			Peruna Potatis Potato			Pelloheinä Vallhö Tame hay			Koko peltoala Hela åker- arealen Arable land area total ha
Ala Areal Area ha, hectares	Sato Skörd Yield kg/ha	Koko sato Totalskörd Total yield to, ton, tons	Ala Areal Area ha, hectares	Sato Skörd Yield kg/ha	Koko sato Totalskörd Total yield to, ton, tons	Ala Areal Area ha, hectares	Sato Skörd Yield kg/ha	Koko sato Totalskörd Total yield to, ton, tons	
428 256	1 170	501 196	67 471	8 797	593 553	824 285	2 607	2 149 026	2 098 444
444 880	1 320	587 221	70 073	11 265	789 386	916 929	2 871	2 632 377	2 199 485
462 070	1 454	671 977	79 692	14 183	1 130 301	1 049 845	2 868	3 011 455	2 419 073
453 277	1 553	703 717	85 997	15 307	1 316 346	1 123 755	2 847	3 199 713	2 543 153
350 997	1 225	430 040	70 423	11 977	843 447	1 106 342	2 249	2 487 663	2 471 846
391 546	1 447	566 551	90 324	14 139	1 277 138	933 217	2 559	2 388 300	2 412 827
468 185	1 642	769 216	91 392	13 878	1 273 198	1 081 345	2 978	3 220 982	2 516 008
454 130	1 745	792 241	89 098	15 994	1 425 006	1 151 820	3 052	3 515 358	2 614 937
413 862	1 687	698 161	94 663	13 262	1 255 407	1 174 471	3 127	3 672 179	2 596 146
441 901	1 807	798 456	86 150	16 026	1 380 656	1 151 918	2 994	3 448 711	2 611 168
460 885	1 511	696 397	85 069	12 682	1 078 855	1 150 777	2 880	3 314 238	2 633 317
490 340	2 262	1 109 393	86 431	19 862	1 716 678	1 138 984	3 442	3 920 014	2 654 079

91. Tärkeimpien kotieläinten lukumäärät keskimäärin viisivuotisjaksoittain v:sta 1921
 De viktigaste husdjurens antal i medeltal per femårsperioder fr. o. m. år 1921
 Most important livestock numbers by periods of five years on an average beginning from 1921

Ajanjakso Period	Hevosia Hästar Horses			Nautaeläimiä Nötkreatur Cattle					Lampaita Får Sheeps	Vuohia Getter Goats
	Hevosia 4 vuoden ja yli Hästar 4år och över Horses, 4 years and over	Hevosia alle 4 vuoden Hästar under 4 år Horses under 4 years	Yhteensä hevosia. Samman- lagt hästar Total horses	Sonneja Tjurar Bulls	Lehmä Kor Cows	Hiehoja ja nuoria sonneja Kvigor och ungtjurar Heifers and steers	Vasikoita Kalvar Calves	Yhteensä nauta- eläimiä Samman- lagt nötkreatur Total Cattle		
1921—25 ¹⁾ ..	329 805	69 330	399 135	22 116	1 268 024	268 434	288 461	1 847 035	1 525 807	11 685
1926—30 ¹⁾ ..	332 239	48 610	380 849	21 831	1 273 055	264 486	281 319	1 840 691	1 196 351	10 812
1931—35 ¹⁾ ..	321 735	37 653	359 388	21 193	1 278 058	236 276	256 886	1 792 413	972 994	11 578
1936—40 ¹⁾ ..	310 503	65 678	376 181	20 730	1 313 364	246 664	269 733	1 850 491	987 028	10 513
1941—45 ²⁾ ..	289 540	75 043	364 583	15 441	1 106 906	205 414	356 456	1 684 217	832 751	7 018
1946—50 ²⁾ ..	318 054	73 655	391 709	12 925	1 067 747	204 467	317 639	1 602 778	1 073 311	7 776
1951—55 ²⁾ ..	314 913	30 851	345 764	9 246	1 158 953	228 712	455 477	1 852 388	975 572	4 705
1956—60 ²⁾ ..	247 991	19 699	267 690	6 182	1 136 682	227 352	527 735	1 897 951	430 508	..
1957 ²⁾	255 670	19 676	275 346	5 870	1 138 260	212 407	488 207	1 844 744	457 460	2 486
1958 ²⁾	244 862	16 488	261 350	6 264	1 134 889	233 983	560 422	1 935 558	407 274	2 884
1959 ²⁾	234 508	19 236	253 744	6 289	1 121 202	242 906	578 839	1 949 236	380 811	3 571
1960.....	227 994	22 909	250 903	4 909	1 153 110	219 304	544 189	1 921 512	341 258	..

¹⁾ Laskentapäivä 1/9 — Räkningdag 1/9 — Calculating day 1/9
²⁾ " 1/3 — " 1/3 — " 1/3 (1950 15/6)
³⁾ " 15/6 — " 15/6 — " 15/6

Sikoja Svin Hogs						Poroja Renar Reindeer	Kanoja Höns Hens	Nautayksiköitä Nötenheter Cattle units	
Karjuja Galtar Boars	Emakoita Moder- suggor Sows	Lihotus- sikoja Gödsvin Fattening pigs	Nuoria sikoja Ungsvin Young pigs	Porsaita Grisar Pigs	Yhteensä sikoja Samman- lagt svin Total pigs			Yhteensä Samman- lagt Total	100 pellon ha kohti Per 100 ha åker Per 100 ha of arable land
5 596	39 869	117 922	129 290	85 067	377 744	59 964	1 137 299	2 340 636	111.5
5 434	42 672	140 109	133 018	82 312	403 545	62 202	1 502 910	2 307 306	104.9
5 427	48 853	162 190	172 332	71 404	460 206	90 892	2 759 324	2 293 902	94.8
5 025	51 661	144 082	194 278	75 355	470 401	96 058	2 653 797	2 348 637	92.4
3 466	48 930	31 936	125 075	56 012	265 419	114 264	1 304 290	1 994 446	80.7
2 993	55 398	44 755	175 157	71 205	349 508	83 308	2 144 898	2 052 196	85.1
2 678	52 152	52 892	242 969	109 972	460 663	143 031	3 479 400	2 208 308	87.8
2 316	51 116	38 105	246 236	142 774	480 547	167 289	3 736 462	2 044 881	78.2
2 157	59 627	44 039	259 771	168 655	534 249	162 296	3 400 000	2 057 185	79.2
2 509	55 505	46 717	263 631	165 648	534 010	170 293	3 606 000	2 072 440	79.4
2 361	44 678	29 712	243 362	146 805	466 918	171 077	3 342 000	2 014 876	76.5
2 271	41 733	30 330	243 990	113 560	431 884	181 079	3 457 000	2 010 857	75.8

Otantalaskennan lomakkeiden täyttämisohteja

Otantalaskennassa, joka alkaa 15. 6. 1960, käytettävien lomakkeiden johtolauseessa sanotaan, että lomake on täytettävä *jokaiselta laskentaa varten tietyn otantamenetelmän mukaan* poimitulta viljelmältä. Lomakkeiden edellyttämiä tietoja ei kerätä näin ollen maamme kaikilta viljelmiltä vaan niiden joukosta tilastotieteellisten periaatteiden mukaan otetuilta tiloilta. Hyväksytyt otantamenetelmän mukaan on poimiminen tapahtunut tasavälisesti siten, että otantaosuus on pienillä tiloilla ollut pieni kasvaen viljelmän koon suuretessa siten, että suurimmat viljelmät on otettu näytteeseen kaikki, koska niitä on koko maassa vähän. Kaikkiaan tiedot kerätään noin 25 000 viljelmältä, jotta tulokset voitaisiin laskea myös ainakin suuremmilta alueilta, esim. maanviljelyseura- ja talousalueilta. Näytteeseen tulleiden viljelmien (tilastoviljelmien) haltijat ovat maataloustilastosta annetun lain (7/50) 3 §:n perusteella velvolliset antamaan kaikki ne tiedot, jotka päälomakkeessa kysytään. Samalla kuitenkin korostetaan, että annetut tiedot käsitellään täysin luottamuksellisina ainoastaan tilastollisia tarkoituksia varten.

Päälomake

Päälomake täytetään jokaiselta viljelmältä, joka on merkitty tilastoasiamiehiä varten laskentalautakunnille lähetettyyn tilastoviljelmälueeteloon. Siihen on merkitty viljelmästä käytettävä tunnusnumero, kylän ja viljelmän nimi, viljelmän omistajan nimi, postiosoite ja vuonna 1959 selvitetty pelto- ja metsäalat. Lomake on siis täytettävä laskentahetkellä (15. 6. 1960) vallinneen tilanteen mukaisesti *jokaiselta* lueettelossa mainitulta viljelmältä eikä sitä saa vaihtaa muuhun viljelmään.

Seuraavissa lomakkeiden täyttämisohteissa on otettu esille vain ne kysymykset, joihin vastaamisessa saattaa syntyä väärinkäsityksiä ja erilaisia tulkintoja.

A₁. Kunkin viljelmän lomakkeeseen merkitään se tunnusnumero tilastoviljelmälueetelosta, joka on asianomaisen viljelmän kohdalla.

A₂. Viljelmän sijaintikunnaksi merkitään sen kunnan nimi, jonka alueella talouskeskus (talousrakennukset) sijaitsevat, siitä riippumatta, miten paljon viljelmän tiluksia mahdollisesti on jonkin toisen kunnan alueella.

A₃. Linja-autoreiteillä, joiden varsilla ei ole määrätty pysäkkipaikkoja (siniset pysäkkikilvet), ilmoitetaan matka tietä pitkin reitin varteen (b). Lähimmällä rautatien liikennepaikalla tarkoitetaan asemaa tai py-

Instruktioner för ifyllandet av stickprovsräkningsblanketter

I rubriken på de blanketter, som kommer till användning vid stickprovsräkningen, vilken vidtager den 15. 6. 1960, nämnes att blanketten bör ifyllas *för varje gård, som utvalts för räkningen* enligt en speciell sampelmetod. De uppgifter, som förutsättes i blanketten insamlas sålunda ej från alla gårdar i vårt land utan från deras krets enligt statistiska metoder uttagna gårdar. Enligt en godkänd sampelmetod har uttaget skett systematiskt sålunda, att uttagskvoten har för små gårdar varit liten och denna har vuxit med ökad gårdsstorlek, varvid av de största gårdarna samtliga har tagits med i uttaget, då deras antal i vårt land är så litet. Uppgifter insamlas från sammanlagt 25 000 gårdar, för att resultatet åtminstone för större områden skall kunna uträknas t. ex. för lantbrukssällskap och ekonomiska regioner. De i uttaget medtagna gårdarnas (statistikgårdarnas) innehavare är enligt lagen om lantbruksstatistik (7/50) § 3 skyldiga att meddela alla de uppgifter, som i huvudblanketten efterfrågas. Samtidigt betonas dock, att de meddelade uppgifterna behandlas helt konfidentiellt och användes endast för statistiska ändamål.

Huvudblankett

Huvudblanketten ifylles för varje gård, som antecknats i den förteckning över statistikgårdar, vilken sänts till räkningsnämnderna för att användas av statistikombudsmännen. I denna har antecknats den kodnummer som skall användas för gården, byns och gårdens namn, ägarens namn, postadress samt gårdens 1959 utredda åker- och skogsareal. Blanketten bör således ifyllas enligt situationen vid rekningsstidpunkten (15. 6. 1960) för *varje* i förteckningen nämnd gård och denna får ej utbytas mot någon annan gård.

I följande instruktioner för ifyllandet av blanketterna behandlas endast sådana frågor, vid vilkas besvarande kan uppkomma missuppfattningar och olika tolkningar.

A₁. På varje gårds blankett antecknas det kodnummer för gården, som är antecknat i statistikgårdsförteckningen.

A₂. Med kommun, i vilken gården är belägen avses den kommun, inom vilken gårdens driftscentrum (ekonomiebyggnaderna) är beläget oberoende av hur mycket av gårdens ägor är belägna i en annan kommun.

A₃. Beträffande linjebilvägar, vid vilka ej finnes bestämda hållplatser (blåa hållplatsskyltar) meddelas sträckan längs vägen som för till linjebilvägen (b). Med närmaste järnvägstrafikplats avses station eller håll-

säkkiä, jota viljelmä käyttää tai voisi normaalioloissa käyttää. Ahvenanmaalla ja ulkosaaristossa sijaitsevat viljelmät jättävät tämän kohdan täyttämättä.

A₇. Sellaisissa tapauksissa, joissa viljelijä itse kuljettaa maidon meijerille saakka, on kuljetusmatka sama kuin talouskeskuksen etäisyys meijeristä; muissa tapauksissa matkaksi merkitään etäisyys talouskeskuksesta viljelmän maitolaiturille keräilyreitillä varrella.

A₈. Mustalla neliöllä merkittyy lomakkeen kohtaan tulee viljelmän pellon ala tiedusteluhetkellä eli siis 15. p:nä kesäkuuta 1960. Mikäli tilastoviljelmäluettelossa mainittuun viljelmän pellon alaan, joka selvitetään vuoden 1959 peruslaskennassa (15. p:nä kesäkuuta), vuoden aikana on tullut muutoksia, otetaan ne huomioon pinta-alaa ilmoitettaessa. Muussa tapauksessa tulee pinta-alaksi sama luku, joka esiintyy tilastoviljelmäluettelossa. Muutosten syyt ja suuruudet ilmoitetaan lomakkeen A-kohdan oikeassa laidassa tätä varten varatuissa kohdissa esimerkiksi seuraavasti: ostettu 2.00 ha, saatu vuokralle 0.50 ha, myyty 0.75 ha, raivattu 1.20 ha, pakkolunastettu 1.35 ha, erotettu osuus 10.70 ha jne. Tärkeätä on antaa mahdollisimman tarkka selvitys peltoalassa tapahtuneen muutoksen (suurenemisen tai pienenemisen) aiheutumisesta ja sen suuruudesta.

Pelloksi luetaan alueet, joilla normaalissa olosuhteissa jatkuvasti viljellään joko peltokasveja tai tilapäisesti puutarhakasveja. Peltoalaan luetaan näin ollen myös suoviljelykset ja peltomaalle perustetut pysyvät viljelylaitumet. Sarka- ja piiriojat sekä kapeat pientareet piiriojien sisäpuolella luetaan niin ikään pellon alaan. Peltomaalle perustetut yhteislaitumet luetaan peltoalaan kuuluviksi. Uudisviljelykset katsotaan pelloksi yleisimmin siitä alkaen, kun ne ensimmäisen kerran on kylvetty peltokasveille. Ellei näin ole tapahtunut tai tapahdu laskenta-ajankohdalla mennessä, katsotaan uudisraivion kuuluvan siihen maankäyttölajiin, jona se on ollut ennen raivaukseen ryhtymistä (metsämaahan, luonnonniittyyn, raivattuun laitumeen, joutomaahan). Jos pelto on jäänyt viljelemättä ja tätä on jatkunut niin kauan, ettei aluetta enää ilman uudisraivaustoimenpiteitä voida saattaa viljelykuntoon, ei sitä lueta peltoalaan, vaan siihen maankäyttölajiin, johon se käyttötarkoituksensa puolesta lähinnä kuuluu (metsämaahan, tontteihin jne.). Jos alueelle on istutettu esim. metsäpuutaimisto, luetaan se, varsinkin jos alue on tarkoitettu jätettäväksi metsänkasvulle luontoisten edellytystensä vuoksi, jo sitä ennenkin metsämaan alaan. Veden siinä määrin vaivaamat alat, ettei niitä voida normaalisina vuosinakaan muokata ajoissa viljelykuntoon, lasketaan käyttötarkoituksesta riippuen joko luonnonniityn tai raivatun laitumen tai joutomaan alaan. Jos peltokasveja viljellään satunnaisesti muilla maankäyttölajeilla, ei näitä aloja lueta peltoalaan.

A₉. Puutarhan alaan luetaan hedelmäpuilla ja marjapenssilla olevat alat sekä alat, joita pysyvästi käytetään keittiökasvien viljelyyn. Tavallisesti nämä alueet ovat aidalla tai muulla tavoin erotettu peltoalasta, mutta vaikka ei näinkään olisi, luetaan puutarhan alaan koko se ala, jolla erilaisia keittiökasveja säännöllisesti viljellään. Jos tällä alalla tilapäisesti jonakin vuonna viljellään peltokasveja (esim. perunaa, vihantarehua), ei alaa sen perusteella lueta peltoalaksi, vaan se pysyy puutarhan alana. Jos puutarhakasveja vuorostaan viljellään satunnaisesti peltolohkoilla, ei näitä aloja lueta

plats, som gården använder eller kunde använda i normala fall. För gårdar, som är belägna på Åland eller i yttre skärgården, behöver denna punkt ej ifyllas.

A₇. I sådant fall, då brukaren själv transporterar mjölken till mejeriet, är transportsträckan densamma, som avståndet från gårdens driftscentrum till mejeriet; i annat fall antecknas som avstånd sträckan från driftscentrum till gårdens mjölkbrygga vid transportvägen.

A₈. Vid de punkter, som utmärkts med en svart kvadrat, bör antecknas gårdens åkerareal vid räknings-tidpunkten eller således den 15. juni 1960. Ifall ändringar skett under året i den åkerareal, som antecknats för gården i statistikgårdsförteckningen, bör de beaktas vid meddelandet av arealen. I annat fall blir arealen densamma, som i statistikgårdsförteckningen. Storleken av ändringarna och deras orsaker meddelas vid punkt A på blankettens högra sida på för detta ändamål reserverad plats t. ex. på följande sätt; köpts 2.00 ha, arrenderats 0.50 ha, försålt 0.75 ha, röjts 1.20 ha, tvångsinlösts 1.35 ha, utbrutits 10.70 ha o. s. v. Det är viktigt att en möjligast noggrann utredning erhålles om förändringar av åkerarealen (ökningar eller minskningar) deras orsaker och storlek.

Till åker räknas områden, på vilka under normala förhållanden fortsättningsvis odlas endera åkerväxter eller tillfälligt trädgårdsväxter. Till åkerarealen räknas sålunda även kårödlingar och på åkerjord grundade permanenta kulturbetesvallar. Teg- och nackdiken samt smala dikesrenar innanför nackdikena räknas även till åkerarealen. På åkerjord anlagda samfälliga beten räknas till åkerarealen. Nyodlingar räknas till åkerarealen i allmänhet efter det de första gången besätts med åkerväxter. Om ej detta skett eller sker före räkningsdagen, anses nyröjningen höra till det ägoslag, som den varit förrän röjningen begynt (skogsmark, naturlig äng, röjt bete, impediment). Om åker bortlämnats från odling och detta har fortgått så länge att området ej utan nyröjningsåtgärder kan fås i odlingsbart skick, räknas den ej till åkerarealen utan till det ägoslag, till vilken den med tanke på användningsmöjlighet närmast kan hänföras (skogsmark, tomter o. s. v.). Om på området t. ex. har anlagts en plantskola för skogsträd räknas denna, speciellt, ifall området är avsett att reserveras för skogsodling på grund av naturliga görutsättningar, redan före detta till arealen skogsmark. Områden, som i så hög grad lider av översvämning att de ej ens under normala år kan beredas för sådd räknas beroende på användbarhet endera till arealen naturlig äng eller röjt bete eller impediment. Om åkerväxter tillfälligt odlas på andra ägoslag, räknas ej dessa till åkerarealen.

A₉. Till arealen trädgård räknas områden, vilka planterats med äppelträd eller bärbuskar samt områden, som bestående användes för odling av köksväxter. Vanligtvis är dessa områden genom stängsel eller på annat sätt avskilda från åkerarealen, men fastän så ej vore fallet räknas till trädgårdens areal all den jordareal, på vilken köksväxter regelbundet odlas. Om på denna areal tillfälligt något är odlas åkerväxter (t. ex. potatis, grönfoder) räknas ej arealen för den skull till åkerarealen utan den förblir trädgårdsareal. Om trädgårdsväxter igen tillfälligt odlas på åkerskiften,

puutarhan vaan pellon alaan (esim. avomaan kurkku, sipuli, mansikka jne.). Erilaiset taimistot luetaan myös puutarhan alaan. Sen sijaan puistoja, nurmikoita, pihamaita, jne. ei lueta puutarhan alaan.

A₁₀. Raivatuksi laituiseksi luetaan ensinnäkin aidattu laidun, joka on raivaustoimenpitein perustettu viljelemättömälle maalle. Niin ikään aidalla erotetut, melkein puuttomat alueet, joilta pensaskasviljely on kokonaan poistettu ja joita pysyvästi käytetään laitumina (raivatut hakamaat), luetaan tähän maankäyttölajiin. Raivattuihin laitumiin luetaan myös viljelemättömät rinteet vesistöjen varsilla, kaskiahot ja sellaiset luonnonniityt joita pysyvästi käytetään laitumina, ja jotka ovat joko aidalla tai muulla tavoin ympäristöalueista erotettu. Edellä luetellut alueet voivat olla ojitettuja ja saattavat ne olla myös erilaisten hoitotoimenpiteiden kohteina (viljelylaitumet). Kuitenkin tällöin edellytetään, ettei alueita ole kynnetty, sillä jos näin on tapahtunut, alueet luetaan peltoalaan (pysyvä peltolaidun).

Metsäalueet, joita käytetään laitumena, luetaan metsämaahan. Myös laitumilla olevat suojametsiköt luetaan metsäpinta-alaan. Jos raivatulle laitumelle on alkanut jälleen kasvaa huomattavammassa määrässä pensaskasviljelyä tai alue on haitallisessa määrässä veden vaivaama, tms., ei aluetta ole enää luettava raivatuksi laitumeksi, vaan katsotaan se alkuperäiseksi maankäyttölajiksi (metsämaaksi, joutomaaksi, tms.).

A₁₁. Luonnonniityiksi luetaan nurmi- ja muita ruohokasveja kasvavat alueet, joita ei sanan varsinaisessa mielessä viljellä ja joilta pääsato korjataan säännöllisesti pääasiassa niittämällä. Niityksi luetaan myös yli 10 vuoden vanhat peltonurmet, jotka on jätetty kokonaan luonnonsiemennyksen varaan tai jotka esim. märkyytensä vuoksi on jätetty niityiksi. Myös tilapäisesti laidunnetut niityt luetaan luonnonniityn alaan.

Luonnonniityihin ei lueta vesijättöalueita, kortteikkoja ja kaislikkoja, eikä myöskään sellaisia varsinkin Pohjois-Suomessa esiintyviä suoalueita, joilta aika ajoin niitetään suoheinää rehuksi. Näistä edelliset luetaan vesialueisiin, jotka jäävät laskennan ulkopuolelle ja viimeksi mainittu joutomaahan tai metsämaahan riippuen siitä, mihin se muutoin luettaisiin.

A₁₆. Viljelmän omistajana voi olla yksityinen henkilö, useampia yksityisiä henkilöitä tai jokin yhteisö (valtio, kunta, seurakunta, yhdistys jne.). Tiedustelu koskee kuitenkin *vain yksityisten omistamia* viljelmiä, joten valtion, kunnan, seurakunnan ja muun yhteisön omistamilta viljelmiltä tätä kohtaa ei täytetä. Jos kysymyksessä on vuokratila, merkitään saantovuodeksi se vuosi, jonka aikana viljelmiä on siirtynyt yksityisen vuokranantajan omistukseen. Hallintasopimus- tai viljelys- ja raivaussopimustilan katsotaan siirtyneen valtiolta asutustilalliselle sinä vuonna, jolloin mainittujen sopimusten jälkeinen osto valtiolta on tapahtunut. Viljelmän siirtymistä edeltäneen kaupan solmimisvuosi katsotaan näinollen yleisesti viljelmän saantovuodeksi, samoin tietenkin viljelmän perimisvuosi. Tässä yhteydessä on korostettava sitä, että saantovuodeksi merkitään se vuosi, jonka aikana viljelmiä on siirtynyt nykyiselle omistajalle. Niissä tapauksissa, joissa viljelmän tai

räknas ej dessa områden till trädgårds- utan till åkerarealen (t. ex. frilandsgurka, lök, jordgubbar o. s. v.). Olika slags plantskolor räknas även till trädgårdsarealen. Däremot räknas ej parker, gräsplaner, gårdsplaner o. s. v. till trädgårdsarealen.

A₁₀. Till röjt bete räknas för det första en inhägnad betesmark, som anlagts genom röjning på odlad mark. Vidare hänföres till detta ägoslag genom stängsel avskilda nästan trädfräna områden, från vilka buskvegetationen har helt bortröjts och vilka bestående användes som beten (röjda hagmarker). Till röjt bete räknas även odlade branter vid vattendragens stränder, svedjefelt och naturliga ängar, vilka bestående användes som beten och vilka är endera genom stängsel eller på annat sätt avskilda från de omgivande ägora. De i det föregående uppräknade områdena kunna vara avdikade och föremål för olika skötselåtgärder (kulturarbeten). Därvid förutsättes dock, att områdena ej har uppröjts, för om så skett räknas områdena till åkerarealen (permanent åkerbete).

Skogsområden, som användes som bete räknas till skogsmarken. På betesmarken befintliga skyddsskogsbestånd räknas även till skogsarealen. Om på den röjda betesmarken har begynt växa buskvegetation i anmärkningsvärd omfattning eller området i hög grad lider av översvämning e. d., bör ej området mera hänföras till röjt bete utan räknas till det ursprungliga ägoslaget (till skogsmark, impediment, e. d.).

A₁₁. Till naturlig äng räknas områden, på vilka växer vall- och andra gräsväxter och vilka ej odlas i ordets egentliga bemärkelse och från vilka huvudskörden bärgas regelbundet i huvudsak genom slåtter. Till ängar hänföres även över 10 år gamla åkervallar, vilka har lämnats helt i beroende av naturlig förnyelse eller vilka t. ex. på grund av surhet har lämnats som äng. Även tillfälligt avbetade ängar räknas till arealen naturlig äng.

Till naturlig äng räknas ej uppländingsområden och områden bevuxna med fräken- och vassväxter, ej heller sådana speciellt i norra Finland anträffbara kärrområden, från vilka tidvis bärgas kärrhö till foder. Av de ovannämnda räknas de förra till vattenområden och utelämnas från räkningen och de senare till impediment eller skogsmark beroende på vart de annars skulle hänföras.

A₁₆. Gårdens ägare kan utgöras av en privatperson, flera privatpersoner eller något samfund (stat, kommun, församling, förening o. s. v.). Förfrågningen i denna punkt berör *endast gårdar, som äges av privatpersoner*. För gårdar som äges av staten, kommunen, församlingen och annat samfund bör således denna punkt ej ifyllas. Om det är fråga om en arrendegård, antecknas, som förvärvsår det år, under vilket gården har övergått i privat arrendegivares ägo. Gård (lägenhet), som odlas med stöd av besittningsavtal eller odlings- och röjningsavtal anses ha övergått från staten till kolonisationsjordsemottagaren det år, då köpet av staten, vilket följt efter nämnda avtal, ägt rum. Det år, då köpet gjorts anses sålunda allmänt som gårdens förvärvsår och lika så som förvärvsår, det år då gården ärvt. I detta samband bör betonas att som förvärvsår antecknas det år, under vilket gården har övergått till den *nuvarande* ägaren. I de fall, då gården eller dess ståndel övergått

sen kantaosan siirtyminen on tapahtunut edellisen tai toisen omistajan viljelmästä osuutena (osuuksina) tai määräälanä, on ilmoitettava, montako prosenttia osuuden (osuuksien) tai määräälan pelto oli kantatilan koko peltoalasta.

Kohtaan 1, johon luetaan perimällä, ostamalla tai muulla vastaavalla saannolla vanhemmilta tai sukulaisilta nykyiselle omistajalle siirtyneet tilat, niiden osuudet tai määräälat, otetaan mukaan myös testamentin tai lahjoituksen kautta siirtyneet viljelmät tai niiden osat. Kohtaan 2 ei lueta mukaan viljelmiä, joiden rahoitus on tapahtunut asutuslakien säädösten perusteella. Siten viljelmät, joiden joko kauppahinnan määräämisessä tai sen rahoittamisessa on noudatettu asutuslakien sisältämiä säännöksiä viljelmän siirtyessä nykyiselle omistajalle, luetaan kohtaan 3. Jos esimerkiksi maansaantiin oikeutettu henkilö on ostanut maanhankintalain mukaisen tilan vapaaehtoisella kaupalla ja tämä tila on edelleen hänen omistuksessaan, merkitään tila kohtaan 3, mutta, jos hän on oston jälkeen luovuttanut tämän tilan omistusoikeuden jollekin toiselle, tulee merkintä kohtaan 1 tai 2 sen mukaan, kuka on viljelmän nykyinen omistaja ja millä tavalla siirtäminen hänelle on tapahtunut. Kohtaan 4 merkitään vihdoin sellaiset asutustilat, jotka ovat siirtyneet nykyiselle omistajalle valtiolta oston kautta. Kohdissa d ja e erotetaan *saantohetken jälkeen* viljelmään liitetyt tai viljelmästä erotetut pelto- ja metsäalueet samoin perustein saantomuotoihin kuin b-kohdassa. Omasta alueesta raivatuja tai muilta vuokrattuja alueita ei oteta lisäyksinä huomioon. Viljelemättä jätettyjä peltoaloja ei toisaalta ilmoiteta vähennyksinä.

A₁₇₋₁₈. Palstalla tarkoitetaan joko koko maatilaa tai sen maa-alueita, jota maatilalan rajat tai vesitilukset täydellisesti ympäröivät. Kappaleella taas tarkoitetaan viljelmään kuuluvaa maa-alueita, joka täydellisesti rajoittuu joko toisten omistamien viljelmien maa-alueisiin tai oman viljelmän johonkin toiseen maankäyttölajiin tai vesistöön. Tämän mukaan voidaan puhua mm. peltokappaleista ja metsäkappaleista. Viljelmän peltoala jakautuu useampaan peltokappaleeseen esimerkiksi silloin, kun viljelmän oma metsäalue tai vaikeasti ylittettävä muu alue (vesiperäinen niitty, suo, vesistö) on peltoalueiden välissä tai kun välissä on viljelmään kuulumatonta maata (peltoa, metsää, valtion omistamaa valta- ja rautatiealuetta jne.). Metsäala jakautuu metsäkappaleisiin samoin perustein. Kappaleisiin kuuluvia jouto- ym. maita ei oteta mukaan metsäkappaleiden aloja ja etäisyyksiä ilmoitettaessa vaan ainoastaan metsäala (kasvullinen ja huonokasvuinen). Pieniä metsiä kasvavia saarekkeitä peltokappaleiden keskellä, pieniä saaria yms. ei lueta erillisiksi kappaleiksi, ei myöskään paikallisteiden erottamia kappaleiden osia. Kappaleiden etäisyydet talouskeskuksesta ilmoitetaan kappaleelle johtavaa tietä tai tiemaata (esim. talvitien suunta) pitkin aina kunkin kappaleen likimääräiseen keskipisteeseen saakka. Ilmoittamisessa riittää 100 m:n tarkkuus.

A₁₉. Tulvan alle jääväksi peltoalaksi luetaan ne pelot, jotka a) järvien rannoilla ja jokien varsilla jäävät yleensä keväisin tulvan laajimmillaan ollessa veden alle niin pitkäksi aikaa, että peltojen muokkaus- ym. työt

till den nuvarande ägaren i form av hans andel (andelar) av den tidigare ägarens gård eller av en annan ägares gård, bör meddelas huru många procent i delen (andelen) ingående areal åker utgjorde av stamgårdens (stamlägenhetens) totala åkerareal.

I punkt 1, till vilken hänföres gårdar, som övergått i den nuvarande ägarens besittning genom arv, köp eller annat motsvarande förvärv av föräldrar eller släktingar, tages även i beaktande de gårdar (deras delar, andelar), vilka genom testamente, eller donation övergått till den nuvarande ägaren. I punkt 2 medräknas ej gårdar vars finansiering har skett med stöd av bestämmelserna i kolonisationslagarna. Sålunda antecknas i punkt 3 de gårdar, vars köpesumma endera bestämts eller finansierats på basen av de förordningar, som ingår i kolonisationslagarna, då gården övergått i den nuvarande ägarens besittning. Om t. ex. en person, som är berättigad att erhålla jord har på fria marknaden köpt en gård underställd jordanskaffningslagen och denna gård fortsättningsvis är i hans besittning antecknas gården i punkt 3, men om han efter köpet har överlätit denna gårds besittningsrätt till någon annan, göres anteckningen i punkt 1 eller 2 beroende på vem, som är den nuvarande ägaren och på vilket sätt överlåtelsen åt honom har skett. I punkt 4 antecknas slutligen sådana kolonisationslägenheter, vilka övergått i den nuvarande ägarens besittning genom köp av staten. I punkterna d) och e) meddelas åker- och skogsarealer, som *efter förvärvstidpunkten* fogats till eller utbrutits från gården enligt samma grunder rörande förvärvssätten som i punkt b. Av egna områden röjda eller av andra arrenderade områden tages ej i form av ökningar i beaktande. Åkerarealer, som bortlämnats från odling meddelas ej å andra sidan som minskningar.

A₁₇₋₁₈. Med block avses endera hela gården (lägenheten) eller ett av dessa jordområden, som helt begränsas av gårdens gränser eller eget vattenområde. Med ägofigur avses igen en till gården hörande jordareal vilken fullständigt begränsas av andra ägda jordområden eller andra av gårdens ägoslag eller vattendrag. Härvid kan man tala bl. a. om åkerägofigurer och skogsägofigurer. Gårdens åkerareal fördelar sig på flere åkerägofigurer t. ex. i det fall då gårdens skogsområde eller svårforcerat annat område (sank äng, mosse vattendrag) är beläget mellan åkerområdena eller då mellan dem ligger mark, som ej hör till gården (åker, skog, av staten ägd landsväg eller järnvägsområde o. s. v.). Skogsarealen fördelar sig i skogsägofigurer enligt samma grunder. Inom ägofigurerne förekommande impediment och annan mark beaktas ej vid meddelandet av skogsägofigurerens arealer och deras avstånd, utan endast skogsarealen (växtlig + mindre växtlig). Små skogbevuxna kullar (stenbackar) inom åkerägofigurerne små holmar o. a. dylikt räknas ej som skilda ägofigurer, ej heller delar av ägofigurer, som avgränsas av lokalvägar. Ägofigurerens avstånd till driftcentrum meddelas som sträckan från driftcentrum längs vägen (ägovägen) eller vägmarken (t. ex. vintervägens riktning) till varje ägofigurs centrum (närmelsevis). Vid meddelandet är en 100 m:s noggrannhet tillräcklig.

A₁₉. Till åker som lider av översvämning räknas de åkrar, vilka a) genom att de är belägna vid sjö-, älv- och åstränder varje vår, då snösmältningen är maximal blir under vatten så lång tid att åkrarnas beredning

tulvan vuoksi estyvät tai haitallisesti viivästyvät sekä ne pelot, jotka b) purojen ja isojen valtaojien varsilla jäävät tulvan laajimmillaan ollessa veden alle samoin seurauksin. Vedenvaivaamaksi pelloksi luetaan alat, joiden ojitus on puutteellinen tai niin huonossa kunnossa, ettei pohjaveden pintaa voida alueen kuivattamiseksi riittävästi laskea.

A₂₀. Ojattomana viljellyksi pelloksi luetaan alat, joilta puuttuvat muut kuin piiriojat.

Pellon käyttö eri viljelykasveille ilmoitetaan sen mukaan, miten paljon peltoalasta on eri kasveille laskentahetkellä kylvettyä. Nurmiala jaetaan sen mukaan, miten paljon siitä todennäköisesti tullaan eri tarkoituksiin käyttämään. Kunkin viljelykasvin kohdalle merkitään mahdollisimman todenmukaisesti arvioiden viljelyala, niin että alojen summa on sama kuin kohdan A₃ (musta nelio) peltoala. Yksityisten kasvien kohdalla on lisäksi otettava huomioon mm. seuraavaa.

B₃. Rukiin alaksi ilmoitetaan edellisenä vuonna (syksyllä tai juhannusrukiille alkukesällä) kylvetty ala, eli siis se ala, jolta jyväsato laskentavuonna todennäköisesti korjataan. Myös mahdollisesti esiintyvän kevätruukiin ala otetaan tällöin huomioon.

B₄. Jos kesantoon (puolikesantto) on kylvetty ohraa ja siitä toivotaan saatavan tuleentunut jyväsato, luetaan ala ohran viljelyalaan. Samoin menetellään vastaavasti muiden kesannossa viljeltävien kasvien kohdalla, jos sato on tarkoitettu vihantasadoksi, luetaan alat vihantarehun alaan. Sama koskee laskentavuonna kylvettävää juhannusruisalaa.

B₁₈. Tässä ilmoitetaan se pellon ala, jolla viljellään keittiöjuurikasveja ja -vihanneksia, ja jota alaa ei voida katsoa puutarhan alaksi.

B₂₄. Pysyvän peltolaitumen ala, jolla tarkoitetaan jatkuvasti laiduntarkoituksiin käytettyjä, pellolle perustettuja viljelylaitumia (varsinaiset laidunkierrot) sekä myös muita pitkäaikaisesti laitumina käytettäviä tai käytettyjä peltonurmia, ilmoitetaan tässä kohdassa. Pysyvän peltolaitumen alaan tulevat myös peltoviljelykelpoiselle maalle kyntämällä perustetut laitumet.

B₂₅. Vaihtuvalla peltolaitumella tarkoitetaan lyhyen ajan (1—3 vuotta) laitumena käytettyjä heinänurmi-aloja.

B₂₉. Se pellon ala, joka on satunnaisesti muiden laskuun viljeltävänä ja joka siis on viljelmän oman viljelysuunnitelman ulkopuolella, ilmoitetaan B₂₉-kohdassa. Tällaisia alueita ovat esim. palkkaetuna luovutetut tai muut peltokappaleet (esim. kasvukauden ajaksi).

Väkilannoitteiden käyttöä lannoitusvuoden 1. 7. 1959—30. 6. 1960 aikana esittävät luvut ilmoitetaan lannoitekiloina eikä kasvinravinnekiloina. Typpi-, fosfori-, kali- ja seoslannoitteiden määriin on laskettava mukaan myös talvehtineille kasveille syksyllä annetut lannoitemäärät. Maatalouskalkin käyttömäärä on ilmoitettava tonneissa (= 1 000 kg). Maanparannusaineiden käyttö on pyrittävä arvioimaan kuutiometreinä kussakin tapauksessa käytettävissä olevien perusteiden mukaan (kuormien suuruus ja luku, levitetty ala, ottopaikan kuoppa jne.).

Tärkeimpien viljelykasvien kylvösiemenen lajike-tiedustelulla pyritään selvittämään kunkin viljelmän osalta mainittujen kasvien eniten kylvetyt lajikkeen nimi ja viljelyala. Kun monilla viljelmillä käytetään

för sådd förhindras eller försenas menligt samt de åkrar, vilka b) på grund av deras läge vid stränderna av bäckar och större utfallsdiken blir under vatten då vårflödet är som störst med ovannämnda följd. Till åker, som lider av surhet räknas områden, vars dränering är bristfällig eller i så dåligt skick att grundvattennivån ej kan sänkas tillräckligt för att området skall kunna torr-läggas.

A₂₀. Till åkrar, som odlas utan avdikning räknas områden, vilka saknar övriga diken utom nackdiken.

Åkerans användning för olika kulturväxter meddelas på basen av hur mycket av åkerarealen är besädd med olika växter vid räkningstidpunkten. Vallarealen fördelas enligt hur mycket av denna sannolikt kommer att användas till olika ändamål. För varje odlingsväxt antecknas den möjligast noggrannt uppskattade odlingsarealen, så att arealernas summa blir densamma som åkerarealen i punkten A₃ (svart kvadrat). Beträffande enskilda växter bör dessutom följande beaktas:

B₃. Rågens areal utgör den areal, som föregående år (på hösten eller sommaren för midsommarråg) besätts med råg, eller således den areal, från vilken kärnskörd sannolikt bärgas under räkningåret. Eventuellt förekommande vårråg tages även härvid i beaktande.

B₄. Om träda (halvträda) besätts med korn och man emotser mogen kärnskörd, räknas arealen till kornets odlingsareal. På samma sätt förfar man motsvarigt, då andra växter odlas i träda; om skörden är avsedd att bärgas som grönfoder, räknas arealerna till grönfoderarealen. Detsamma är fallet med den areal midsommarråg, som sätts räkningåret.

B₁₈. Här meddelas den areal åker, på vilken odlas köksrotfrukter och -grönsaker, och vilken areal ej kan räknas till trädgårdsarealen.

B₂₄. I denna punkt meddelas arealen permanent åkerbete, med vilket avses fortsättningsvis till betesändamål använda på åker anlagda kulturbetesvallar (egentliga betescirkulationer) samt även andra åkervallar, som längre tider användes eller har använts som beten. Till arealen permanent åkerbete räknas även på odlingsbar mark genom plöjning anlagda beten.

B₂₅. Med tillfälligt åkerbete avses kortare tider (1—3 år) som beten använda hövallar.

B₂₉. Den areal åker, som tillfälligt odlas av andra och vilken således faller utanför gårdens egen odlingsplan meddelas i punkt B₂₉. Sådana områden är t. ex. som löneförmån överlättna åkerarealer (t. ex. för en odlingsssäsong).

De siffertal som åskådliggör användningen av handelsgödsel under gödslingsåret 1. 7. 1959—30. 6. 1960 meddelas i kg gödselmedel och ej kg växtnäringsämnen. Till mängderna kväve-, fosfor-, kali- och universalgödsel bör räknas med även åt övervintrande växter på hösten givna gödselmängder. Den använda mängden jordbrukskalk bör meddelas i ton (= 1 000 kg). Man bör sträva till att uppskatta användningen av jordförbättringsmedel i kubikmeter enligt i varje enskilt fall tillbudsstående grunder (lassens antal och storlek, spridningsareal, upptagningsgropens rymd o. s. v.).

Genom förfrågningen av de viktigaste odlingsväxternas utsädesorter strävar man till att utreda för varje gård i blanketten nämnda växters mest sådda sorter och odlingsarealer. Då på många gårdar användes

useampaa kuin yhtä lajiketta, on toiseksi tärkeimmän lajikkeen nimi ja viljelyala merkittävä pääsarakeeseen 2. Sarakkeissa 1 ja 2 on lajikkeen nimi kirjoitettava ao. kohtiin kunkin viljelykasvin osalta. Mikäli viljelmällä viljellään useampia lajikkeita, on muiden kuin kahden tärkeimmän lajikkeen yhteinen viljelyala merkittävä kohdan äärimmäisenä oikealla olevaan sarakkeeseen. Mikäli lajiketta ei tiedetä, on viljelyala tällöinkin merkittävä ao. kasvien kohdalle äärimmäisenä oikealla olevaan sarakkeeseen. Viljelyalat yhteensä ovat samat kuin ao. kasvien alat B-kohdassa.

E-kohdassa selvitetään ensinnäkin taselaskelman muodossa vuoden 1960 alkupuoliskolta (aikana 16. 12. 1959—15. 6. 1960) vehnän, rukiin, ohran, kauran ja perunan varasto-, osto- ja käyttömäärät. Selvittelyn lähtökohdaksi on otettava näiden tuotteiden varastot viime vuoden joulukuun 15. päivänä. Vaikka kaikilta viljelmiltä ei muistiinpanojen puuttuessa voitaisikaan tarkasti joulukuun varastoja selvittää, lienevät ne sentään kohtalaisen luotettavasti arvioitavissa. Seuraavan puolivuotiskauden lähtökohta (kesäkuussa) sen sijaan on jo helppo saada, koska se on sama kuin E₇-kohdassa, eli varastotilanne laskentapäivänä. Tämä tilanne on tilastoasiamiehen merkittävä muistiin oppaan lopussa oleville, tällaisia tarpeita varten varatuille sivuille ja ottaa ne sieltä seuraavana tiedustelukertana lähtökohdaksi.

Alkuvastojen selvittelyn jälkeen merkitään laskelmaan tuotelajeittain (viljat, peruna) ne määrät yhteensä, jotka kesäkuun 15. päivään 1960 mennessä on jouduttu ostamaan joko siemeneksi tai muihin tarpeisiin. Yhteenlaskujen jälkeen saadaan ne tuotemäärät, jotka vuoden alkupuoliskon aikana ovat olleet käytettävissä.

E₃—₆. Kohdissa E₃—₆ selvitetään sitten vuoden alkupuoliskolla käytetyt määrät seuraaviin tarkoituksiin:

myyty. Myytyihin eriin on luettava kauppoihin myytyjen erien lisäksi mylyihin, tehtaisiin, naapureille, omalle työväelle jne. myydyt erät sekä lahjoitetut erät (keräyksiin jne), ts. kaikki ne erät, joita ei ole käytetty viljelmällä erilaisiin tarkoituksiin, joita ovat

käytetty siemeneksi, jolloin tulee ilmoittaa koko siemeneksi käytetyt erät kasvilajeittain.

käytetty viljelmän ruokataloudessa, johon merkitään kaikki (kokonaisuina, ryyneinä, hiutaleina ja jauhoina) viljelijäperheen ja talonruokaisen työväen käyttämät erät puolen vuoden aikana.

käytetty eläinten rehuksi, johon merkitään yhteensä eläimille vuoden alkupuoliskolla käytetyt vilja- ja perunaerät.

Laskettaessa edellä mainittuihin tarkoituksiin käytetyt erät yhteen ja vähennettäessä näin saatu summa »Käytetty yhteensä» summasta »Ollut käytettävissä yhteensä», saadaan erotukseksi »Varastossa 15. 6. 1960», mikäli varastossa säilytyksen aikana ei ole syntynyt sanottavia varastoimis- ym. tappioita. Kohtaan E₇ merkitään joka tapauksessa vain ne määrät, jotka ovat olleet laskentahetkellä viljelmän varastoissa.

mer än en sort, bör den sort, som kommer på andra plats beträffande betydelse, antecknas i den andra kolumnen. I kolumnerna 1 och 2 bör sortens namn antecknas i vederbörande punkt för varje odlingsväxt. Ifall på gården odlas flere sorter, bör den sammanlagda arealen för de andra än de två viktigaste sorterna antecknas i kolumnen längst till höger. Ifall man ej känner till sorten, bör odlingsarealen även i detta fall för vederbörande växt meddelas i kolumnen längst till höger. De sammanlagda odlingsarealerna är de samma som ifrågavarande arealer i B-punkten.

I punkt E utredes för det första medelst en balansräkning förråd samt inköpta och förbrukade mängder av vete, råg, korn, havre och potatis första halvåret 1960 (under tiden 16. 12. 1959—15. 6. 1960). Som utgångspunkt bör tagas dessa produkters förråd den 15. december senaste år. Fastän förråden i december på alla gårdar ej kan noggrannt utredas ifall minnesanteckningar saknas, torde de dock kunna uppskattas relativt tillförlitligt. Följande halvårs utgångspunkt (i juni) är däremot lätt att erhålla då den är samma som i punkt E₇, eller förrådet vid räkningsdagen. Över detta förråd bör statistikombudsmannen göra anteckningar på de sidor i instruktionsbokens slut, vilka reserverats för detta ändamål samt därifrån anteckna utgångspunkten vid följande förfrågning.

Efter det utgångsförråden utretts, antecknas i kalkylen produktvis (säd, potatis) de mängder sammanlagt, vilka inköpts endera till utsäde eller för andra behov intill den 15. juni 1960. Efter addition i de olika kolumnerna erhålles de tillbudsstående produktmängderna under årets första hälft.

E₃—₆. I punkterna E₃—₆ utredes därefter under årets första hälft använda mängder för följande ändamål:

försålts. Till försålda mängder bör räknas förutom till affärer sålda produkter till kvarnar, fabriker, grannar, eget arbetsfolk o. s. v. försålda kvantiteter samt skänkta produkter (till insamlingar o. s. v.) m. a. o. alla de produkter, som ej använts på gården för olika ändamål, vilka är följande:

använts till utsäde, varvid bör meddelas hela den mängd som använts till utsäde odlingsväxtvis. *använts i gårdens hushåll* där alla mängder av nämnda produkter (helsäd, gryn, flingor och mjöl), som brukarfamiljen och arbetstagare i gårdens kost konsumerat under ett halft års tid antecknas.

använts som foder åt djuren, här meddelas de sammanlagda mängderna spannmål och potatis, som utfordrats åt djuren första halvåret.

Då ovannämnda till olika ändamål använda kvantiteter adderas och den sålunda erhållna summan (Förbrukats sammanlagt) subtraheras från summan (För förbrukning disponibelt sammanlagt) erhålles som rest »Förråd den 15. 6. 1960» ifall i förråden ej under förvaringstiden uppkommit nämnbara lagrings- o. a. förluster. I punkt E₇ antecknas i varje fall bara de kvantiteter, som vid räkningstidpunkten funnits i gårdens förråd.

E_8 . Kohdassa E_8 kysytään, miten paljon viljelmälle on ostettu vuoden alkupuoliskolla kokoviljan lisäksi viljatuotteita, kuten jauhoja ja suurimoita. Myös valmiina ostetun ruokaleivän määrät olisi laskettava näihin eriin mukaan leipäviljojen kohdalla.

E_9 . Kohdassa E_9 ilmoitetaan, paljonko viljelmälle on ostettu vuoden alkupuoliskolla a) öljyväkirehuja, b) maissia, c) leseitä ja d) rehuseoksia. Viimeksi mainittujen osalta olisi lisäksi selvitettävä (E_{10}) arviolta, paljonko ostetusta rehuseosmäärästä ovat käyttäneet a) nautakarja, b) siat ja c) kanat. Muiden ostoväkirehujen osalta ei käyttölujuja eläinlajeittain tarvitse selvittää.

Puutarhan alan käyttö selvitetään erikseen hedelmäpuiden ja marjapensaiden sekä keittiö- ja muiden puutarhakasvien osalta kuin myös puutarhan rakenteiden (lavojen, kasvihuoneiden) osalta. Hedelmäpuiden ja marjapensaiden kohdalla ilmoitetaan, paljonko niitä on yksin kappalein laskettuna. Omenapuista ilmoitetaan lisäksi, paljonko niistä on sellaisia, joiden istutuksesta on kulunut 7 vuotta tai yli ja sellaisia, joiden istutuksesta on kulunut alle 7 vuotta. Ikä lasketaan siitä hetkestä, kun ne on taimina puutarhaan istutettu. Lomakkeessa käytetty sana herukkapensas tarkoittaa samaa kuin viinimarjapensas. Vadelmapensaiden ala ilmoitetaan m^2 :inä. Samoin menetellään kaikkien muiden puutarhassa viljeltävien seuraavina mainittujen kasvien kohdalla. Kun keittiökasveja voidaan viljellä myös edellä määritetyn puutarhan alan (A_9) ulkopuolella, esimerkiksi pellossa, ilmoitetaan myös nämä alat m^2 :inä kohtien 16—26 [paitsi ei kohdissa F_{21} (lanttu) ja F_{25} (peruna)] ensimmäisessä sarakkeessa, jolloin sarakkeen alojen summan tulee olla sama kuin kohdassa B_{18} . Toisessa sarakkeessa ilmoitetaan puutarhassa viljelyksessä olevat alat. Kohdissa F_{11} — F_{14} ilmoitetaan vain käytössä olevien kasvihuoneiden, kastien ja lavojen alat. Kylmillä kasteilla tarkoitetaan sellaisia, tavallisesti pienempiä kasvihuoneita, joihin ei ole asennettu kiinteitä lämmityslaitteita.

G-kohdassa ilmoitetaan viljelmällä laskentapäivänä olleiden kotieläinten lukumäärät siten luokiteltuna, kuin kyselylomakkeesta tarkemmin selviää. Tässä yhteydessä on syytä korostaa sitä, että kunkin eläinryhmän kohdalla on pyrittävä tarkoin noudattamaan annettua ikäluokitusta. Lomakkeisiin merkitään jokaisessa tapauksessa laskentapäivänä klo 0.00 vallinnut tilanne. Eläinlukuihin ei lueta muita kuin viljelmän omistamat omat eläimet; niihin ei siis lueta mahdollisia osuuskuntien, työntekijöiden jne. omistamia eläimiä. Jos viljelijällä sen sijaan on osuus tällaisiin eläimiin ja eläimet hoidetaan viljelmällä, luetaan ne mukaan lukumääriin. Jos tällaiset eläimet hoidetaan muualla, on ne jätettävä lukumäärästä pois. Viljelmälle ostetut eläimet, vaikka ne eivät vielä laskentapäivänä olisikaan viljelmän alueella tai sen laskuun vieraalla laitumella, luetaan lukumääriin mukaan, kun taas laskentapäivää ennen myydyt eläimet jätetään ottamatta huomioon, vaikka niiden poiskuljettamista ei vielä olisikaan tapahtunut.

G_1 — G_4 . Hevosten iän laskeminen tapahtuu nykyään käytännössä olevan tavan mukaan kalenterivuositain, eikä syntymäpäivästä lasketun ajan perusteella. Esimerkiksi hevonen, joka on syntynyt 10. 8. 1957 on koko kalenterivuoden 1960 ajan 3-vuotias ja merkintä tulee kohtaan G_3 (nuoret hevoset). Jos laskentapäivä olisi

E_8 . I punkt E_8 efterfrågas, hur mycket inköpts till gården under årets första hälft förutom helsäd spannmålsprodukter, såsom mjöl och gryn. I dessa kvantiteter bör även ingå mängden färdigbakat matbröd, som inköpts.

E_9 . I punkt E_9 meddelas hur mycket som inköpts till gården under årets första hälft av a) oljekraftfoder, b) majs, c) kli och d) foderblandningar. För de sistnämnda borde därtill utredas (E_{10}) enligt uppskattning (approximativt) hur mycket av den inköpta mängden foderblandning har utfodrats åt a) nötkreatur, b) svin och c) höns. För övriga köpkraftfoders del behöver ej förbrukningsmängder djurslagsvis utredas.

Användningen av trädgårdsarealen utredas skilt för fruktträd och bärbuskar samt köks- och andra trädgårdsväxter liksom även för trädgårdens anläggningars (drivbänkar, växthus) del. Ifråga om fruktträd och bärbuskar meddelas huru många av dem finnes i stycken. Beträffande äppelträden meddelas därtill, huru många av dem är sådana, efter vars plantering förflutit 7 år eller mera och sådana efter vars plantering förflutit under 7 år. Åldern räknas från den tidpunkt då de som plantor i trädgården planterats. Hallonbuskarnas areal meddelas i m^2 . På samma sätt förfäres med alla andra i trädgården odlade i det följande nämnda växter. Då köksväxter kunna odlas även utanför i det föregående definierade trädgårdsarealen (A_9) t. ex. i åker, meddelas även dessa arealer i m^2 i punkterna 16—26 [förutom i punkt F_{21} (kålrot) och i punkt F_{25} (potatis)] i första kolumnen, varvid summan av kolumnens arealer bör bli den samma som i punkt B_{18} . I den andra kolumnen meddelas arealerna för köksväxter i trädgård. I punkterna F_{11} — F_{14} meddelas bara de växthus, kasters och drivbänkars arealer vilka användes. Med vinterkaster avses sådana, vanligtvis mindre växthus, i vilka ej installerats fasta uppvärmningsanordningar.

I punkt-G meddelas antalet djur, som finns på gården vid räkningsdagen i olika åldersklasser såsom av förfrågningsblanketten närmare framgår. I detta samband är det skäl att betona nödvändigheten av att iakttaga den givna åldersklassificeringen. I blanketterna antecknas i vart fall situationen vid räkningsdagen kl. 0.00. Till djurantalet räknas ej andra än gårdens egna djur; till dem räknas ej eventuella djur som ägs av andelslag och arbetare o. s. v. Om brukaren däremot har del i sådana djur och djuren skötes på gården, räknas de med i antalet. Om sådana djur skötes på annat håll, bör de bortlämnas från antalet. Djur, som inköpts till gården, fastän de ej ännu vid räkningsdagen skulle ha hämtats till gården eller är för gårdens räkning på främmande bete, räknas med i antalet, medan igen de djur, som försålts före räkningsdagen lämnas obeaktade, fastän de ej ännu vore bortförda från gården.

G_1 — G_4 . Hästarnas ålder räknas enligt numera bruklig sed kalenderårsvis och ej enligt tiden räknat från födelsen. En häst, som t. ex. är född den 10. 8. 1957 är hela kalenderåret 1960 3-årig och anteckningen göres i punkt G_3 (unghästar). Om räkningsdagen hade varit 1961 eller hästen vore född 1956, skulle anteckningen

vuoden 1961 puolella tai hevonen olisi syntynyt vuoden 1956 puolella, tulisi merkintä kohtaan G_2 , jos hevonen on ruuna tai tamma tai kohtaan G_1 , jos hevonen on ori.

G_5 . Sonniin lukumäärään luetaan myös härät.

Lypsylehmiin kohdalla ilmoitetaan erikseen suomenkarjaan (G_{6a}) ja erikseen ayrshirekarjaan (G_{6b}) kuuluvien sekä näiden välisistä risteyksistä syntyneiden sekarotuisten (G_{6c}) lehmien lukumäärät.

Suomenkarjaan on luettava kaikki sellaiset yksilöt, jotka ulkonaisten tunnusmerkkien (väri, rakenne) ja polveutumisen perusteella on katsottava kuuluvan tähän rotuun. Myös entisten LSK-, ISK- ja PSK-rotujen väliset risteykset sekä alkuperäistä maatiaiskarjaa olevat lehmät luetaan suomenkarjaan.

Ayrshirerotuun on luettava kaikki sellaiset lehmät, jotka ulkonaisten tunnusmerkkien (väri, rakenne) ja polveutumisen perusteella on katsottava kuuluvan tähän rotuun.

Sekarotuisiksi luetaan ainoastaan ensimmäisen polven risteytystulokset, toisin sanoen vain sellaiset lehmät, joiden vanhemmista toinen on suomenkarjaan ja toinen ayrshirekarjaan kuuluva eläin. Kaikki muut lehmät on näin ollen merkittävä joko suomenkarjaan tai ayrshirekarjaan.

Kotieläinten tuotosten suuruuden laskemiseksi otantalaskennassa kerätään tietoja H-kohdassa mainituista seikoista. Kesäkuun osalaskennassa tiedot kerätään vuoden 1960 alkupuoliskon osalta (ajalta 16. 12. 59—15. 6. 60) ja joulukuussa toimeenpantavassa osalaskennassa vuoden loppupuoliskon osalta (ajalta 16. 6.—15. 12. 60). Tilastoviljelmiltä kerätään kumpanakin laskentakertana ensinnäkin tietoja maitotuoksesta ja sen käytöstä yhden päivän ajalta, tarkemmin sanottuna siltä päivältä tai sen edelliseltä päivältä, jolloin tilastoasiamies käy viljelmällä. Tavallisimmin tämä ns. laskentapäivä sattuu kesäkuun 15.—25. päivien välille.

H_1 . Kohtaan H_1 merkitään koko se maitomäärä, joka on kertynyt yhteensä yhden päivän aikana tapahtuneista lypsykerroista (aamu- + päivä- + iltalypsy). Mukaan on laskettava myös sellaiset maitoerät, jotka mahdollisesti välittömästi lypsyn yhteydessä käytetään erilaisiin tarkoituksiin. On tärkeätä saada lukuun mukaan kaikki tuotetut erät. Tuotos ilmoitetaan litroina (ltr.). Jos tilastoasiamies käy talossa iltalypsyn jälkeen, merkitään tuotokseksi käyntipäivän (laskentapäivän) tuotos, muussa tapauksessa edellisen päivän tuotos.

H_2-3 . Kohdissa H_2-3 ilmoitetaan litroina, paljonko edellä mainitusta tuotostamäärästä on ensiksikin käytetty tai varattu käytettäväksi:

- H_{2a}) ihmisten ravinnoksi viljelmällä
 b) eläimille
 c) kotivoin ja -juuston valmistukseen ja

paljonko tuotoksesta on myyty tai varattu myytäväksi:

- H_{3a}) suoraan kulutukseen (vähittäismyynti, joko satunnaisesti tai ns. tinkimaitona; muu luovutus, myös lahjoitukset jne.)
 b) meijeriin (tai kuorima-asemalle)

göras i punkt G_2 , om det är fråga om valack eller sto och i punkt G_1 , då det är fråga om en hingst.

G_5 . Till antalet tjurar räknas även oxar.

Beträffande mjölkkor meddelas skilt antalet kor, som hör till finsk boskap (G_{6a}) och ayrshireboskap (G_{6b}) samt genom korsningar mellan dessa uppkomna kor av blandras (G_{6c}).

Till *finsk boskap* bör räknas alla kor, som på grund av yttre kännetecken (exteriör) och härstamning kan anses höra till denna ras. Korsningar mellan före detta LSK-, ISK- och PSK-raser samt kor av ursprunglig lantras räknas till finsk boskap.

Till *ayrshireras* bör hänföras alla sådana djur, som på grund av yttre kännetecken (exteriör) och härstamning kan anses höra till denna ras.

Till *blandras* räknas endast första generationens korsningsresultat, m. a. o. endast sådana kor, av vilkas föräldrar den ena hör till finsk boskap och den andra till ayrshireras. Alla andra kor bör sålunda räknas endera till finsk boskap eller ayrshireras.

För att storleken av husdjurens produktion skall kunna uträknas, insamlas vid stickprovräkningen uppgifter om i punkt H nämnda omständigheter. Vid stickprovräkningen i juni insamlas uppgifter från första halvåret 1960 (tiden 16. 12. 59—15. 6. 60) och vid den delräkning, som verkställes i december för årets senare hälft (tiden 16. 6.—15. 12. 60). Vid båda räkningarna insamlas för det första uppgifter om produktionen av mjölk och konsumtionen av denna under en dag, närmare bestämt den dag eller föregående dag, då statistikombudsmannen besöker gården. Vanligtvis inträffas denna s. k. räkningsdag i juni dagarna mellan den 15.—25.

H_1 . I punkt H_1 antecknas hela den mjölmängd, som erhållits sammanlagt vid mjölkningsturer (morgon- + dags- + kvällsmjölknings) under en dag. Sådana mjölmängder, som omedelbart efter mjölkningen användes till olika ändamål, bör även medräknas. Det är viktigt att i produktionsresultatet fås med alla producerade kvantiteter. Den producerade mjölken meddelas i liter (ltr.). Om statistikombudsmannen besöker gården efter kvällsmjölknings, antecknas som produktionsresultat samma dags (räkningsdagens) produktion i annat fall föregående dags produktion.

H_2-3 . I punkterna H_2-3 meddelas i liter först huru mycket av i det föregående nämnda mängder producerad mjölk konsumerats eller reserverats för konsumtion:

- H_{2a}) till människoföda på gården
 b) åt djuren
 c) för framställning av bondsmör och -ost

och hur mycket av den producerade mjölken försålts eller reserverats för försäljning:

- H_{3a}) direkt till konsumtion (minutförsäljning, endera tillfälligt eller s. k. betingsmjölk; annan överlåtning, ävensom skänkts o. s. v.)
 b) till mejeri (eller skumningsstation)

Kohtiin H_2-3 merkittyjen erien summan tulee olla sama kuin kohtaan H_1 merkitty tuotos.

H_4-6 . Kohdissa H_4-6 ilmoitetaan kananmunatuotos ja sen käyttö sen viikon (= 7 päivää) ajalta, joka päättyy laskentapäivään (vrt. edellä). Ilmoittamisessa voidaan menetellä siten, että H_4 -kohtaa täytettäessä ensin arvioidaan, miten monta munaa keskimäärin päivää kohti on saatu laskentapäivää edeltäneinä päivinä ja tämä luku kerrotaan 7:llä. Samalla tavalla arvioidaan, montako munaa keskimäärin päivää kohti käytetään omassa ruokataloudessa ja muihin tarkoituksiin yhteensä, kerrotaan luku 7:llä ja tulo merkitään kohtaan H_5 . Vähentämällä kotona käyttö tuotomäärästä saadaan myytäväksi jäänyt tai jäävä tuotos (H_6).

H_7 . Kohdassa H_7 ilmoitetaan paljonko vuoden 1960 alkupuoliskon aikana (16. 12. 59—15. 6. 60) on kotieläimiä teurastettu kotona (viljelmällä lihan kotikäyttöä varten). Kun ilmoitusajanjakso maidon kohdalla oli yksi päivä (joko laskentapäivä tai sitä edeltävä päivä) ja kananmunien kohdalla yksi viikko (laskentapäivään päättyvä), on se kotona teurastetun lihan osalta se puoli-vuotiskausi, joka päättyy kesäkuun 15. päivään. Sen jälkeen tapahtuneita teurastuksia ei näin ollen oteta kesäkuun laskennassa huomioon. Ne lasketaan mukaan joulukuun tiedustelussa. Kunkin eläinlajin kohdalla ilmoitetaan kotona teurastettujen ruhojen luku ja teuraspaino ruhoa kohti. Jos jotain eläinlajeja on teurastettu useampia, ilmoitetaan teuraspainoksi ruhoa kohti niiden keskiteuraspaino (esim. kohta f teurastettu 2 pikkuvassikkaa, joista toisen ruhopaino 13 kg, toisen 18 kg, yhteensä 31 kg, merkitään teuraspainoksi 15.5 kg). Kohdissa H_{7a-1} on ilmoitettava vain ne eläimet, jotka on todella teurastettu viljelmällä, ei siis niitä, jotka on lähetetty teuraaksi johonkin teurastamoon. Ilmoitusta tehtäessä on tarkattava, että merkinnät tulevat sen eläinlajin kohdalle, jota on tarkoitettu ts. oikealle riville. Kohdassa H_8 ilmoitetaan, paljonko kotona (edellä mainituista) teurastetusta lihasta on myyty tai lahjoitettu naapureille tai myyty vähittäiskauppaan. Teurastamoille myytyjä eriä ei ilmoiteta.

H -kohtaa täytettäessä on tarkoin otettava huomioon kulloinkin käytettävä mittayksikkö ja varmistauduttava, että ilmoitettu määrä todella vastaa lomakkeeseen merkittyä yksikköä (ltr = litra, kpl = kappale, kg = kilo). Niihin kohtiin, joihin ei tule numeromerkintää, vedetään lyhyt vaakasuora viiva osoittamaan, että kysymys on jokaisessa tapauksessa kuitenkin otettu huomioon.

Kunkin luettelossa mainitun koneilajin kohdalle on merkittävä vain käyttökunnossa olevien ja viljelmällä myös normaalisti käytettävien koneiden luku ensimmäiseen sarakkeeseen, jos koneet ovat viljelmän yksin omistamia ja toiseen sarakkeeseen, jos viljelmän alueella on ollut laskentahetkellä yhteisiä (2 tai useamman viljelijän tai koneosuuskunnan tai -yhtymän, jossa viljelijä on osakkaana, omistamia) koneita. Merkinnät tehdään kulloinkin vain sen viljelmän lomakkeeseen, jolla koneet ovat olleet laskentahetkellä (klo 0.00 15. 6. 1960). Kolmannen sarakkeeseen merkitään + — merkki, jos viljelmällä on käytetty konetta, joka ei ole viljelmän omistama.

Summa av de kvantiteter, som antecknats i punkterna H_2-3 bör vara densamma, som den i punkt H_1 antecknade producerade mjölk mängden.

H_4-6 . I punkterna H_4-6 meddelas äggproduktionen och produkternas användning under den vecka (= 7 dagar), som slutar med räkningsdagen (jfr. ovan). Vid meddelandet kan så förfaras, att då man ifyller punkt H_4 först uppskattar, hur många ägg i medeltal per dag har erhållits dagarna före räkningsdagen och detta tal multipliceras med 7. På samma sätt beräknas hur många ägg i medeltal per dag användes i eget hushåll och för andra ändamål sammanlagt, antalet multipliceras med 7 och produkten antecknas i punkt H_5 . Genom att subtrahera kvantiteten, som använts hemma från H_4 , erhålles som rest den mängd som blivit eller blir över för försäljning (H_6).

H_7 . I punkt H_7 meddelas hur många djur slaktats hemma under första hälften av år 1960 (16. 12. 59—15. 6. 60) och köttet reserverats för hemmabehov. Då meddelandet för mjölkens del gällde en dag (endera räkningsdagen eller föregående dag) och för äggen del en vecka (som slutar vid räkningsdagen) gäller uppgifterna om hemmaslaktat kött det halvår, som slutar den 15. juni. Därefter inträffade slakter tages ej sålunda i beaktande vid räkningen i juni utan räknas med vid enkäten i december. För varje djurslag meddelas antalet hemma slaktade kroppar och slaktvikten per kropp. Om av något djurslag slaktats flere djur meddelas deras medelslaktvikt som slaktvikt. (Exempel; slaktats 2 spädkalvar, av vilken den enas slaktvikt var 13 kg, den andras 18 kg, således sammanlagt 31 kg. Som slaktvikt antecknas 15.5 kg). I punkterna H_{7a-1} bör meddelas bara de djur, vilka verkligen slaktats på gården, ej således sådana, som sänts att slaktas till något slakteri. Vid meddelandet bör uppmärksammas att anteckningarna göres för det djurslag, som avsetts m. a. o. på rätt rad. I punkt H_8 meddelas huru mycket av hemma slaktat kött (tidigare nämnts) försålts eller skänkts åt grannar eller försålts till minutförsäljning. Till slakterier försålda kvantiteter meddelas ej.

Vid ifyllandet av H punkten bör noggrannt uppmärksammas den måttenhet, som varje gång användes och man bör försäkra sig om, att den meddelade mängden verkligen motsvarar den måttenhet, som är tryckt på blanketten. (ltr. = liter, st. = stycken, kg = kilo). I de punkter där ingenting finns att meddela på gården drages ett kort vågrätt streck, vilket utvisar att frågan i varje fall beaktats.

För varje i förteckningen nämnt maskinslag bör antecknas bara de maskiners antal, vilka är i användbart skick och vilka normalt även användes på gården, varvid i den första kolumnen antecknas maskiner, som helt är gårdens egna och i den andra kolumnen antecknas maskiner, som vid räkningsdagen är samägda (ägda av flere brukare eller av maskinandelslag eller -sammanslutning, i vilken brukaren är delägare). Anteckningarna göres i vart fall bara på den gårdsblankett, på vilken maskinerna befinner sig vid räkningsdagen (kl. 0.00 den 15. 6. 1960). I den tredje kolumnen antecknas ett + tecken, om på gården har använts någon maskin, som ej tillhör gården.

Koneluettelossa (I_{1-29}) esiintyy useiden koneiden kohdalla maininta:

- a) ... hevosvetoiset
- b) ... traktorivetoiset.

Traktorivetoisiin koneisiin luetaan myös traktorivetoiseksi muunnetut ja traktorivetoisina normaalioloissa käytettävät sellaiset koneet, jotka aikaisemmin ovat olleet hevosvetoisia koneita. Kohdassa I_{1a-d} jaetaan sähkömoottorit tehon mukaan neljään ryhmään kilowatti (kW)-luvun mukaan, joka on saatavissa mm. jokaiseen moottoriin kiinnitetystä ao. laatasta. Polttomoottorien teho ilmoitetaan hevosvoima (hv)-lukuna.

J-kohdan yläotsakkeissa mainittujen viljelmällä asuneiden tai työskennelleiden henkilöiden työvoiman käytöstä eri työlajeihin kerätään tietoja vuoden 1960 alkupuoliskon ajalta. Kukin otsake on jaettu sarakkeisiin miesten, naisten ja alle 15-vuotiaiden lasten tekemien työpäivien erikseen ilmoittamista varten. Riville »Työntekijöiden luku» merkitään niin monta henkilöä kuhunkin sarakkeeseen, kuin perheenjäseniä ja sukulaisia tai vakinaisesti palkattuja tai tilapäisesti palkattuja (eriteltynä sukupuolen mukaan) on ollut viljelmällä vuoden alkupuoliskon aikana. Seuraaville riveille (kohdissa J_1 ja J_2) merkitään sen jälkeen työlajeittain montako työpäivää kuhunkin sarakkeeseen merkityt henkilöt ovat tehneet yhteensä. Alle 15-vuotiaista otetaan kuitenkin huomioon vain 12—14-vuotiaiden lasten tekemät työpäivät. Työntekijöiden sijoittamisessa yläotsakkeiden alla oleviin sarakkeisiin on lisäksi otettava huomioon seuraavaa:

Viljelijä ja hänen puolisonsa. Viljelijäksi katsotaan yleisesti se henkilö, jota verotetaan ns. isännänpalkasta. Otsakkeen kummallekin sarakkeelle merkitään siis enintään tiedot yhden henkilön työpäivien jakautumisesta. Mikäli viljelijä ei ole naimisissa, tulevat tiedot vain jommalle kummalle sarakkeelle viljelijän sukupuolen mukaan. Perikuntien ja kuolinpesien kohdalla on viljelijä niin ikään isännänpalkasta verotettu osakas, joten muut osakkaat sisällytetään seuraavan otsakkeen alla oleviin sarakkeisiin.

Perheenjäsenet ja sukulaiset. Edellä tarkoitettujen perikuntien jne. osakkaiden lisäksi tämän otsakkeen alla oleviin sarakkeisiin sisällytetään ensiksikin kaikki viljelijäperheen jäsenet, myös ne viljelijän pojat ja tyttäret, jotka nauttivat työstään säännöllisesti maksettavaa normien mukaista palkkaa sekä myös ne, jotka vain tilapäisesti osallistuvat viljelmän töihin. Esimerkiksi koululaiset, jos he loma-aikoina ottavat osaa töihin, luetaan tähän kohtaan. Toiseksi tähän ryhmään sisällytetään sellaiset sukulaiset, joille ei makseta säännöllisesti normien mukaista palkkaa, mutta jotka kuitenkin ovat vuoden alkupuoliskon aikana asuneet viljelmällä. Sukulaiset, jotka saavat työstään vakinaisesti palkan samaan tapaan kuin kuka tahansa vieras vakainainen työntekijä, sisällytetään sen sijaan seuraavien otsakkeiden sarakkeisiin sen mukaan, ovatko he asuneet viljelmällä (tilan omistamisessa rakennuksissa) tai sen ulkopuolella. Sukulaiset, jotka eivät kuulu viljelmän vakinaiseen työvoimaan, eivätkä ole asuneet viljelmällä, mutta ovat tilapäisesti tehneet viljelmällä töitä, otetaan huomioon tilapäisesti palkattujen henkilöiden ryhmässä. Sukulaiset, jotka eivät asu viljelmällä eivätkä ole tehneet sen las-kuun työpäiviä, jäävät kokonaan laskelmien ulkopuolelle.

I maskinförteckningen (I_{1-20}) förekommer för flera maskiner anmärkningen:

- a) ... hästdragna
- b) ... traktordragna

Till traktordragna maskiner räknas även till traktordragna ombildade och som traktordragna i normala fall använda maskiner, vilka tidigare har varit hästdragna. I punkt I_{1a-d} uppdelas de elektriska motorerna enligt effekten i fyra grupper på basen av kilovatt (kW)-talet, vilket framgår bl. a. på den på motorn fastgjorda tavlan. Förbränningsmotorernas effekt meddelas i hästkrafts (hk)-tal.

Uppgifter om användningen av i punkt J:s rubrik nämnda på gården bosatta eller sysselsatta personers arbetskraft i olika slags arbeten insamlas för första halvåret 1960. Varje rubrik är indelad i kolumner för att dagsverken utförda av män, kvinnor och barn under 15 år skall kunna meddelas skilt. På raden »Arbetarnas antal» antecknas i varje kolumn så många personer som det funnits familjemedlemmar och släktingar eller fast anställda (avlönade) eller tillfälligt anställda (specificerat enligt kön) på gården under årets första hälft. På följande rader (I punkterna J_1 och J_2) antecknas därefter hur många dagsverken, i varje kolumn antecknade personer utfört i olika slags arbeten sammanlagt. Beträffande barn under 15 år beaktas endast de dagsverken, 12—14 år gamla barn utfört. Vid antecknandet av arbetarna i kolumnerna under rubrikerna bör därtill följande iaktas:

Brukaren och hans hustru. Som brukare anses i allmänhet den person, vilken beskattas för s. k. husbonde-lön. I vardera kolumnerna antecknas sålunda fördelningen av högst en persons dagsverken. Ifall brukaren ej är gift, antecknas uppgifterna endast i en av kolumnerna beroende på kön. För arvingars och stärbhus del är även brukaren den, som beskattas för husbonde-lön, varför andra delägare antecknas i kolumnerna under följande rubrik.

Familjemedlemmar och släktingar. Förutom ovan nämnda arvingar o. s. v. antecknas i kolumnerna under denna rubrik, för det första alla brukarfamiljens medlemmar, även de av brukarens söner och döttrar, vilka erhålla regelbundet utbetalad lön enligt normerna samt även de, som endast tillfälligt deltar i gårdens arbeten. Om t. ex. skolelever under sommarlovet deltar i arbetena räknas de med i denna punkt. För det andra medräknas i denna grupp sådana släktingar, åt vilka ej regelbundet utbetalas lön enligt normerna, men vilka ändå bött på gården under årets första hälft. Släktingar, som är fast avlönade på samma sätt som vilken som helst fast anställd främmande arbetare, hänföres däremot till kolumnerna under därpåföljande rubriker, beroende på om de bött på gården (i av gården ägda byggnader) eller utom denna. Släktingar som ej hör till gårdens stadigvarande arbetskraft samt ej bött på gården, men har tillfälligt utfört arbete på gården, beaktas däremot i gruppen tillfälligt anställda. Släktingar, som ej bött på gården samt ej har utfört arbete för gårdens räkning blir helt utom räkningen.

Viljelijäperheeseen kuulumattomat *vakinaisesti palkatut* henkilöt jaetaan *viljelmällä asuviin ja viljelmän ulkopuolella asuviin* työntekijöihin. Edelliseen ryhmään luetaan henkilöt, jotka asuvat tilan omistamisessa rakennuksissa ja jälkimmäiseen ne, jotka asuvat viljelmän ulkopuolella. Myös sellaiset viljelijän sukulaiset, joilla sukulaisuus ei ole vaikuttanut palkkaukseen, luetaan edellä mainitun perusteella näihin ryhmiin. Vakinaisesti palkattu henkilö on siten sellainen mies tai nainen, joka loma- ja vapaapäiviä lukuunottamatta on työskennellyt tai tulee tehdyn sopimuksen perusteella työskentelemään säännöllisesti maksettavaa normipalkkaa vastaan vuoden pituisen ajanjakson tai joka, vaikka vain lyhyemmäkin ajan hoitaa sellaista tehtävää (vakanssia), johon viljelmän joka tapauksessa on palkattava henkilö. Esimerkiksi, jos karjanhoitaja jostain syystä eroaa ja hänen jälkeensä valitaan uusi henkilö ja hänkin eroaa parin kuukauden päästä, jolloin tilalle on hankittava kolmas karjanhoitaja, tulee merkinnäksi tältä osin yksi henkilö johonkin vakinaisesti palkattujen sarakkeista eikä kolmea henkilöä tilapäisesti palkattujen sarakkeille.

Tilapäisesti palkattujen henkilöiden ryhmään luetaan kaikki ne työntekijät, jotka eivät asu viljelmällä kuin enintään sen ajan, minkä tilapäinen työ kestää. Työpäivät lasketaan työlajeittain yhteen. Tilapäisen työvoiman työpäivien selvittelyssä on otettava huomioon, etteivät varsinkaan sadonkorjuun aikana esiintyneet lyhytaikaiset työsuhteet (1—10 päivään) unohdu laskelman ulkopuolelle.

Tiedustelu koskee aikaa vuoden 1959 joulukuun puolivälistä kuluvan vuoden kesäkuun puoliväliin eli laskentapäivään saakka. Ilmoitusajanjakson pituus on siis kaikkiaan 183 päivää. Tänä aikana oli 35 pyhäpäivää, joita ei ilmoiteta työpäivinä, mikäli pyhäpäivisin ei todellisuudessa ole oltu työssä. Jos työtä on tehty ilmoituskauden jokaisena päivänä, on yhden henkilön työpanos enintään 183 työpäivää. Jos pyhinä ei ole oltu työssä, on koko työpanos enintään 148 työpäivää. Mikäli tämän lisäksi on ollut vapaa-, loma-, sairaus-, työttömyys- ym. päiviä, on myöskin ne vähennettävä yhden henkilön koko työpanosta laskettaessa. Jos joku työskentelee vain osan päivästä, yhdistetään näitä osia niin monta, että saadaan vähintään 8-tuntisia työpäiviä, joiden luku ilmoitetaan a. työalajin kohdalla. Muutoin työpäivän pituutta ei rajoiteta esim. 8 tunnin jaksoon. Niinpä, jos henkilö työskentelee esimerkiksi tehtaassa 8-tuntisen työajan ja sen jälkeen viljelmällään keskimäärin 2 tuntia, käyttää hän työpäivästään 1/5 viljelmän töihin ja 4/5 tehdastyöhön eli työskenneltyään esimerkiksi 50 päivää, niistä 40 merkitään kohtaan 2c ja 10 kohtaan 1a, jos esimerkiksi kotona tehty työ on ollut peltoviljely-, puutarha- tai karjataloustyötä. Taulukon kunkin sarakkeen koko työpanos saadaan laskeamalla yhteen siihen kuuluvien henkilöiden työpanokset. Esimerkiksi jos johonkin sarakkeeseen kuuluu kolme naista, yhden työpanoksen ollessa 180, toisen 150 ja kolmannen 50 työpäivää, on sarakkeeseen tuleva koko työpanos 380 työpäivää kuuden kuukauden ilmoitusajalta.

Tämän selvityksen jälkeen koko työpanos jaetaan kussakin sarakkeessa työpäiviin, jotka on yhteensä tehty töissä viljelmällä ja työpäiviin, jotka on yhteensä tehty töissä viljelmän ulkopuolella ja merkitään lomakkeen asianomaisille riveille. Niille saadut työpanos-

Till brukarfamijens hörande fast anställda personer uppdelas i *bosatta på gården och bosatta utom gården*. Till förstnämnda grupp räknas personer vilka bor i bostäder, som gården äger och till de senare de, som är bosatta utom gården. Även sådana släktingar till brukaren, vid vilka släktförhållandet ej har inverkat på avlöningen räknas på basen av förenämnda grunder till dessa grupper. En fast anställd är således en sådan man eller kvinna, vilken semester- och fridagar undantagna har arbetat eller skall enligt ingånget avtal arbeta mot regelbundet utbetalad normlön under tidsperioden av ett år, oberoende om personen endast en kort tid sköter en sådan uppgift (vakans), för vilken gården i varje fall bör anställa en person. Om t. ex. en de ja någon orsak säger upp sig och efter henne väljes en ny person och även hon säger upp sig efter två månader, varvid i hennes ställe bör anställas en tredje de ja, antecknas i detta fall en person i en av kolumnerna under fast anställda och ej tre personer i en av kolumnerna under tillfälligt anställda.

Till *tillfälligt anställda personer* räknas alla de arbetare, vilka ej bor på gården mer än högst den tid som det tillfälliga arbetet räcker. Arbetsdagarna i olika slag av arbeten adderas skilt för varje arbetslag. Vid utredningen av den tillfälliga arbetskraftens arbetsdagar bör uppmärksammas att speciellt under skörden förekommande kortare arbetsförhållanden (1—10 dagar) ej får bli utom beräkningen.

Förfrågingen berör tiden från medlet av december 1959 till medlet av juni eller räkningsdagen. Meddelandet bör således göras för en tidsperiod, vars längd är sammanlagt 183 dagar. Av detta antal dagar var 35 sön- och helgdagar, vilka ej bör meddelas som arbetsdagar ifall man ej verkligen arbetat på söndagen. Om arbete utförts varje dag, är en persons arbetsinsats högst 183 dagsverken. Om man ej arbetat sön- och helgdagar, är hela arbetsinsatsen maximalt 148 dagar. Ifall därtill funnits fri-, semester-, sjuk-, arbetslöshets- o. a. dagar, bör även de avdras vid beräkandet av en persons hela arbetsinsats. Om någon arbetar endast en kortare tid på dagen (deltidsarbete) sammanräknas av dessa delar så många att minst 8-timmars dagsverken erhålles, vilka meddelas vid ifrågavarande arbetslag. I övrigt begränsas ej arbetsdagen (dagsverket) t. ex. till 8 timmar. Om t. ex. en person arbetar i en fabrik 8 timmar per dag och därefter på gården i medeltal 2 timmar använder han av sin arbetsdag 1/5 för gårdens arbeten och 4/5 för fabriksarbete eller då han arbetat 50 dagar, antecknas av dem 40 i punkt J_{2c} och 10 i punkt J_{1a}, om det arbete som utförts hemma utgjorts av åkerbruks-, trädgårdsodlings- eller kreatursskötselarbeten. Den sammanlagda arbetsinsatsen i varje kolumn erhålles genom att addera i dem ingående personers arbetsinsatser. Om t. ex. till någon kolumn hör tre kvinnor, och den enes arbetsinsats är 180, den andres 150 och den tredjes 50 dagsverken är kolumnens totala antal dagsverken 380 dagar för en rapportperiod på 6 månader.

Efter denna utredning fördelas den totala arbetsinsatsen i varje kolumn i dagsverken, som sammanlagt utförts på gården och sammanlagt utom gården och de antecknas på ifrågavarande rader. De sålunda erhållna arbetsinsatsstalen uppdelas sedan mellan de olika arbets-

luvut jaetaan sitten J_1 - ja J_2 -kohtiin merkittyjen työlajien kesken seuraavalla tavalla. Ensin merkitään työlajinsa kohdalle ne työpäivät, jotka on käytetty kokonaisina jonkin tietyn työn suorittamiseen ja jotka tästä syystä ovat kohtalaisen helposti muistettavissa puolenkin vuoden ajalta. Mikäli ryhmään kuuluville henkilöille tämän jälkeen jää työpäiviä, joiden aikana he ovat päivittäin tehneet kahteen tai useampaan työlajiin kuuluvia töitä, arvioidaan, paljonko kukin työlaji on keskimäärin päivää kohti vaatinut työpäivästä ja jaetaan työpäivien luku vastaavassa suhteessa asianomaisten työlajien kesken. Jos esim. karjataloustöihin käytetään vaikkapa 1/3 työpäivästä ja loppuaika kotitaloustöihin ja tällaisia työpäiviä on yhteensä 120, jakautuu tämä 40 karjatalous- ja 80 kotitaloustyöpäivään. Samalla tavalla työpäivät jaetaan silloinkin, kun työpäivän aikana päivittäin tehdään useampaan työlajiin kuuluvia töitä.

Yleisenä periaatteena työpanoksen jaottelussa työlajeihin suositellaan siis tapaa, että ensin merkitään harvemmin esiintyneet ja sen vuoksi helpommin muistettavat työlajit (1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1h, 1i, ja 1j; 2a, 2b jne, mikäli ne eivät ole henkilön pääammattina) ja lopuksi vaikeimmin muistettavat työlajit, varsinkin silloin, kun ne joudutaan arvioimaan esitetyllä tavalla.

Työlajien kohdalla on otettava huomioon, että metsänparannustöihin (1c) luetaan ojitus-, risusavotta jne. töiden ohella myös metsätietyöt ja maatalouden perusparannustöihin (1f) uudisraivaus-, kivenraivaus-, uudis-, avo- ja salaojitustyöt ja muut niihin verrattavat maatalouden uudistustyöt. Kalastuksen ja metsästyksen (1h) kohdalla on ajanviete- ja urheilukalastus ja -metsästyks jätettävä laskelmien ulkopuolelle. Luonnontuotteiden keruuksi (1i) luetaan marjojen, sienien, käpyjen, jäkälän jne. poiminta ja keruu. Maa- ja vesirakennustöihin luetaan myös tietyt (2e).

J_3 . Viljelijän, hänen perheensä jäsenten ja sukulaisen osalta ilmoitetaan yhteensä ne työpäivät (sisältyvät lähinnä J_2 :n työlajeihin), jotka on tehty valtion ja kunnan järjestämissä työllisyystöissä.

J_4 . Työpäivän pituus arvioidaan keskimäärin helmikuun aikana yhtenä työpäivänä käytetyn työajan mukaan. Työpäivän pituus ilmoitetaan tehollisina työtunteina erikseen miesten ja naisten osalta.

Puutarhalomake

Otantalaskennan puutarhalomake (Lomake n:o 2) on täytettävä jokaiselta laskentaa varten tietyn otantamenehtelmän mukaan valitulta viljelmältä. Lomakkeen edellyttämiä tietoja ei kerätä näin ollen kaikilta viljelmiltä, vaan niistä satunnaisperiaatteen mukaan poimituilla tiloilla. Puutarhanviljelyn otantalaskennan perusjoukko, josta näytteeseen tulleet viljelmät on poimittu, koostuu sellaisista viljelmistä, joilta vuonna 1959 myytiin puutarhatuotteita jalostuslaitoksiin, liikkeisiin, torilla tai suurkuluttajille siitä riippumatta, kuinka suuri oli viljelmän maatalousmaan ala. Tiedot kerätään kaikkiaan n. 7 000 puutarhasta, jotta tulokset voitaisiin laskea myös ainakin suuremmilta alueilta. Näiden näytteeseen tulleiden ja puutarhatilastoviljelmäluetteloon

slagen som antecknats i punkterna J_1 och J_2 på följande sätt. Först antecknas för de olika slagen av arbete antalet dagsverken, som helt åtgått för utförandet av ett visst arbete och som man av denna orsak relativt lätt kan minnas även från ett halvt års tid. Ifall det för de personer, som hör till denna grupp, blir kvar arbetsdagar, under vilka de utfört arbeten som hör till två eller flere slag av arbeten bör man uppskatta (pröva) huru många timmar per dag i medeltal åtgått för de olika arbetslagen och därefter delas antalet dagsverken i samma proportion (förhållande) mellan ifrågavarande arbetslag. Om t. ex. till kreatursskötsel åtgår 1/3 av dagen och resten till hushållsarbete och sådana dagsverken finnes sammanlagt 120 uppdelas denna på 40 kreatursskötsel- och 80 hushållsarbetsdagar (-dagsverken). På samma sätt fördelas dagsverkerna även då under arbetsdagen arbeten, som hör flere olika slag, utföres dagligen.

Som en allmän princip vid uppdelandet av arbetsinsatsen på olika slag av arbeten rekommenderas sålunda förfaringsättet, att de mera sällan förekommande och därför lättats påminnbara arbetslagen (1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1h, 1i och 1j; 2a, 2b o. s. v. ifall de icke är personens huvudyrke) antecknas först och de arbetslag, som är svårare att minnas, speciellt då man är tvungen att uppskatta dem på ovannämnt sätt, till sist.

Beträffande de olika slagen av arbete bör man beakta att till skogsförbättringsarbeten (J_{1c}) räknas förutom diknings-, rensning o. s. v. arbeten även skogsvägsarbeten och till lantbrukets grundförbättringsarbeten (1f) nyröjnings-, stenröjnings-, rensning av diken och täckdikningsarbeten och andra med dem jämförbara förnyelsearbeten. Beträffande 1h bör jakt och fiske till tidsfördriv och som sport lämnas utom räkningen. Till insamling av naturprodukter (1i) räknas plockning av bär, svampar, kottar, renlav o. s. v.

J_3 . För brukarens och hans familjemedlemmars och släktingars del meddelas de dagsverken sammanlagt (ingår närmast i J_2 :s arbetslag), vilka har utförts som sysselsättningsarbeten, som staten och kommunen anordnat.

J_4 . Arbetsdagens längd uppskattas som den genomsnittliga arbetstid, vilken använts för utförandet av ett dagsverke i februari. Arbetsdagens längd meddelas i effektiva arbetstimmar skilt för män och kvinnor.

Trädgårdsblankett

Stickprovsräkningens trädgårdsblankett (Blankett n:r 2) bör ifyllas för varje trädgård, som uttagits för räkningen enligt speciella uttagsmetoder. De uppgifter, som förutsättes i blanketten insamlas således ej från alla trädgårdar utan från av deras krets enligt slumpmässighetsprincipen uttagna trädgårdar. Populationen (samtliga trädgårdar), från vilken de i urvalet befintliga trädgårdarna uttagits, består av sådana trädgårdar, från vilka år 1959 såldes trädgårdsprodukter till förädlingsinrättningar, affärer, torget eller till storkonsumenter oberoende av gårdens (till vilken trädgården hör) areal jordbruksjord. Uppgifter insamlas sammanlagt från 7 000 trädgårdar för att resultatet skall kunna uträknas även för större områden. Innehavarna av de

merkittyjen viljelmien (puutarhojen) haltijat ovat maataloustilastolain mukaan velvolliset antamaan kaikki ne tiedot, jotka puutarhalomakkeessa kysytään.

A₁. Kunkin viljelmän lomakkeeseen merkitään se tunnusnumero puutarhatilastoviljelmäluettelosta, joka on asianomaisen viljelmän kohdalla.

A₅. Viljelmän sijaintikunnaksi merkitään sen kunnan nimi, jonka alueella talouskeskus (talousrakennukset) sijaitsee.

A₆. Puutarhanviljely katsotaan omistajan päaelinkeinoksi silloin, jos hän saa tulostaan yli puolet puutarhantuotteiden myynnistä.

A₇. Vakinaisesti puutarhassa työskennelleiksi henkilöiksi luetaan ne, jotka puolen vuoden aikana (ajalla 1. 5.—31. 10. 1959 tai 1. 11. 1959—30. 4. 1960) ovat tehneet puutarhatyötä 140 päivää tai enemmän. Kohdassa 7a) ilmoitetaan näiden henkilöiden luku kummaltakin ajanjaksolta, ei siis työpäivien lukua. Kohdassa 7b) sen sijaan ilmoitetaan tilapäisesti puutarhassa työskennelleiden työpäivien luku.

Viljelijäperheen jäseniin ja sukulaisiin luetaan viljelijän ja hänen puolisonsa lisäksi lapset sekä ne sukulaiset, jotka eivät saa työstään säännöllisesti maksettavaa normien mukaista palkkaa. Sukulaiset, jotka saavat työstään vakinaisesti palkan samaan tapaan kuin kuka tahansa vieras henkilö, luetaan palkattujen henkilöiden ryhmään (vrt. s. 88).

A₈₋₉. Pellon ja puutarhan aloiksi merkitään 15. 6. 1960 viljelmällä olleet alat, eikä luetteloon merkittyjä aloja, mikäli niissä on tapahtunut muutoksia v:n 1959 kesäkuun jälkeen. Vrt. pellon ja puutarhan määrittelyä sivu 80.

A₁₀. Mikäli puutarhassa esiintyy esimerkiksi hedelmäpuiden välissä ns. väliviljelystä, luetaan sen ottamat alat niillä kasvatettavien kasvien mukaan asianomaisten puutarhankäyttölajien aloihin, jolloin vain loppuala jää esim. hedelmäpuiden tai marjapensaiden alaksi. Lasinalaisviljelykset ilmoitetaan bruttopinta-alana. Alat on ilmoitettava aarin tarkkuudella (1 ha = 100 a = 10 000 m²).

C₁. Omenapuiden lukumäärät ilmoitetaan kesä-, syys- ja talvilajikkeittain siten eriteltynä, että saadaan lukumäärät myös omenapuiden iän mukaan. Ikärajana on 7 vuotta puiden istutuksesta lukien. Muiden hedelmäpuiden ja marjapensaiden kohdalla ei lajike- eikä ikärakennetta selvitetä vaan ainoastaan koko määrät kappaleina. Vadelmapensaiden kohdalla mittayksikkönä on m², samoin avomaan vihannesten ja juurikasvien kohdalla. Lasinalaisten viljelysten mittayksikkönä on jälleen brutto-m², paitsi ruukkukasvien kohdalla kappale. Tilastoasiamiesten on lomaketta täyttyessään tarkoin otettava huomioon kunkin kysymyksen kohdalla mainittu mittayksikkö, ettei paljouksia ilmoitettaessa pääse syntymään virheitä.

C₁₁. Lasinalaisviljelyksillä kasvatettavien kasvien alojen ja ruukkukasvien lukumäärien ilmoittamisessa tulee pyrkiä siihen, ettei ilmoiteta vain juuri laskentapäivänä vallitsevaa tilannetta, vaan otetaan huomioon koko tuotantokauden viljelysuunnitelma, siis myös jo viljeltyt kasvit ja laskentapäivän jälkeen viljeltäviksi tulevat kasvit. Tämä on tärkeätä satoarvioiden laatimisen kannalta.

trädgårdar, som kommit med i urvalet och antecknats i förteckningen över statistikträdgårdar, är enligt lagen om lantbruksstatistik skyldiga att meddela alla de uppgifter, som inbegärs i trädgårdsblanketten.

A₁. På varje blankett antecknas det kodnummer för varje trädgård, som framgår av statistikgårdsförteckningen.

A₅. Här avses den kommun, i vilken trädgårdens (gårdens) driftscentrum (ekonomiebyggnaderna) är belägna.

A₆. Trädgårdsodling anses vara ägarens huvudnäring i det fall, då han erhåller mer än hälften av sin inkomst från försäljningen av sina trädgårdsprodukter.

A₇. Till stadigvarande i trädgården sysselsatta personer räknas de, som under ett halvt års tid (tiden 1. 5.—31. 10. 1959 eller 1. 11. 1960) har utfört 140 dagsverken eller mera. I punkt 7a) meddelas dessa personers antal under båda tidsperioderna och således ej antalet dagsverken. I punkt 7b) däremot meddelas antalet dagsverken, som tillfälligt i trädgården sysselsatta personer utfört.

Till brukarfamiljens medlemmar och släktingar räknas förutom brukaren och hans hustru även barnen samt de släktingar, som för sitt arbete ej erhåller regelbundet enligt normerna utbetald lön. Släktingar, som erhåller stadigvarande lön för sitt arbete på samma sätt som vilken som helst främmande person, räknas till gruppen avlönade personer (se sid. 88).

A₈₋₉. De arealer, som 15. 6. 1960 finnes på gården (till vilken trädgården hör) antecknas som åker- och trädgårdsareal och ej i förteckningen nämnd areal, ifall förändringar inträffat efter juni 1959. Jämför med definitionen på åker och trädgård på sid 80.

A₁₀. Ifall i trädgården odlas växter mellan fruktträden s. k. mellanodling räknas de arealer som ifrågasvarande växter fordrar beroende på växtslag till arealerna av ifrågasvarande trädgårdskulturform varvid endast den resterande arealen blir fruktträdens eller bärbuskarnas areal. Arealen odling under glas meddelas som bruttoyta. Arealerna bör meddelas med en ars noggrannhet (1 ha = 100 ar = 10 000 m²).

C₁. Äppelträdens antal meddelas sommar-, höst- och vintersortvis så uppdelat, att antalen även erhålles enligt äppelträdens ålder. Åldersgränsen är 7 år räknat från trädens planteringsdatum. För övriga fruktträd utredes ej sort- och åldersstrukturen utan endast antalet i stycken. För hallonbuskar är måttenheten m², så även för rotfrukter och grönsaker på friland. Måttenhet för arealen odling under glas är igen brutto-m², förutom för krukväxter, som meddelas i stycken. Statistikombudsmannen bör vid ifyllandet av blanketten noga beakta vid varje fråga angiven måttenhet, så att ej vid meddelandet av mängder fel uppkommer.

C₁₁. Vid meddelandet av växter, som odlas under glas bör man sträva till att ej bara meddela situationen, sådan som den är vid räkningsstidpunkten, utan även beakta odlingsplanen för hela produktionssäsongen, således redan odlade växter och växter, som kommer att odlas efter räkningsdagen. Detta är av vikt vid uppgörandet av skördealkyler.

Muut lomakkeet

Otantalaskentaan luetaan myös ne tiedustelut, jotka pannaan toimeen pelto- ja puutarhakasvien satotulosten selvittämiseksi lokakuun 15. p:nä 1960 (lomakkeet 1a ja 2a). Nämä tiedustelut tapahtuvat kuitenkin postitse suoraan viljelijöiltä, joten täyttämisohteita ei ole sisällytetty tähän vihkoseen. Sama koskee kesäkuun 15. p:nä 1960 aloitettavaa kuukausittaista postitiedustelua maidon ja kananmunien tuotoksista (lomake 1c). Joulukuun 15. p:nä 1960 tapahtuva tiedustelu on tosin haastattelutiedustelu, jossa lomakkeella 1b kerätään tietoja tilastoviljelmiltä tilastoasiamiesten toimesta, mutta kun tietojen keräys tapahtuu samansisältöisesti ja samaan tapaan kuin päälomakkeelle, noudatetaan tietojen keräämisessä edellä annettuja ohjeita asianmukaisesti soveltaen. Mahdolliset lisäohjeet annetaan tilastoasiamiehille aikanaan erikseen.

Andra blanketter

Till stickprovsräkningen hänföres även de enkäter, som verkställes för att utreda skörderesultaten den 15. oktober 1960 (blanketterna 1a och 2a). Dessa enkäter sker dock per post direkt till brukarna, varför instruktioner för ifyllandet ej har medtagits i detta häfte. Det samma är fallet med den månatliga postenkät angående produktionen av mjölk och hönsägg (blankett 1c). Den förfrågning, som verkställes den 15. december 1960 är dock en intervjuenkät, vid vilken med blankett 1b uppgifter insamlas från statistikgårdarna genom statistikombudsmännens försorg, men då insamlingen av uppgifterna sker med blanketter, vilka har samma innehåll, som huvudblanketten iakttages vid ifyllandet förenämnda instruktioner, tillämpade på vederbörligt sätt. Eventuella tilläggsinstruktioner delges statistikombudsmännen skilt i sinom tid.

LIITTEET

BILAGOR

Päälomake

Lomake on täytettävä jokaiselta laskentaa varten otantamenetelmän mukaan valitulta viljelmältä. Näytteeseen tulleiden viljelmien haltijat ovat velvolliset antamaan tässä lomakkeessa kysytyt tiedot tammikuun 13. päivänä 1950 annetun lain 3 §:n perusteella. Mainitun pykälän 3 momentin mukaisesti tiedot käsitellään luottamuksellisina ja niitä käytetään ainoastaan tilastollisiin tarkoituksiin.

Tutustu lomakkeen täyttämishojeisiin ennen täyttämistyöhön ryhtymistä.

		Tähän sarakkeeseen ei tehdä merkintöjä		
A. Viljelmän sijainti, muoto ja saanto:				
1.	Viljelmän tunnusnumero (tilastoviljelmäluettelossa)		1) Mikäli peltoalassa on tapahtunut muutoksia tilastoviljelmäluettelossa mainittuun v:n 1959 alaan verrattuna mistä tahansa syystä (esim. raivauksen, viljelyksestä poisjättämisen, oston, myynnin, vuokrauksen, jaon jne. kautta), on tähän merkittävä sekamuu- tosten syyt että suuruudet:	
2.	» nimi			
3.	» omistajan nimi			
4.	» tarkka postiosoite			
5.	» sijaitsemiskunta			
6.	» talouskeskuksen etäisyys (0.1 km:n tarkkuudella):			
a.	ympäri vuoden autolla kunnolla liikennöitävästä yleisestä tiestä _____ km			
b.	lähimmältä linja-autoreitin pysäkiltä	_____ km		
c.	lähimmältä rautatien liikennepaikalta	_____ km	_____ ha	
d.	meijeristä, jonne viljelmän maito viedään	_____ km	_____ ha	
7.	Pitkänkö matkan viljelmiä joutuu itse kuljettamaan maitoa sitä meijeriin vietäessä (= matka talouskeskuksesta maitolaiturille)	_____ km	_____ ha	
8.	Viljelmällä oli 15. 6. 1960 peltoa ¹⁾	_____ ha	_____ aaria	_____ ha
9.	» » » puutarhaa	_____ ha	_____ aaria	_____ ha
10.	» » » raivattua laidunta	_____ ha	_____ aaria	_____ ha
11.	» » » luonnonniittyä	_____ ha	_____ aaria	_____ ha
12.	Peltoalasta kaikkiaan salaojitettua	_____ ha	_____ aaria	_____ ha
13.	Siitä tiili- ja lautatorviojissa	_____ ha	_____ aaria	_____ ha
14.	Luonnonniityn alasta korjataan heinäksi	_____ ha	_____ aaria	_____ ha
15.	Uudisraivausta työn alaisena	_____ ha	_____ aaria	_____ ha
16. Viljelmän siirtyminen nykyiselle omistajalle (täytetään vain yksityisten omistamista viljelmistä):				
Tähän sarakkeeseen ei tehdä merkintöjä				
a.	Minä vuonna viljelmiä tai sen kantaosa on siirtynyt nykyiselle omistajalle			
b.	Viljelmän saantomuoto:			
(merkitään rasti ruutuun sen saantomuodon kohdalle, jonka kautta viljelmiä tai sen kantaosa on siirtynyt nykyiselle omistajalle)				
	1) Periminen, osto tai muu vastaava saanto vanhemmilta tai sukulaisilta	☐	☐	Määrä- alasan kuulunut pelto oli kantatilan koko pelto- alasta %
	2) Osto vapailta markkinoilta	☐	☐	
	3) Asutuslakien mukainen vapaaehtoinen kauppa	☐	☐	
	4) Viljelys- ja raivaussopimuksen tai hallintasopimuksen jälkeinen osto	☐	☐	
c.	Saantohetkellä nykyiseen viljelmään tuli peltoa _____ ha _____ a ja metsämaata _____ ha _____ a			
d.	Saantohetken jälkeen on viljelmään liitetty yhteensä:			
	1. Perimällä, ostamalla vanhemmilta tai sukulaisilta	Peltoa		Metsämaata
	2. Ostamalla vapailta markkinoilta	ha	a	ha
	3. » vapaaehtoisella kaupalla asutuslakien nojalla			
	4. » viljelys- ja raivaus- tai hallintasopimuksen jälkeen			
e.	Saantohetken jälkeen on viljelmästä erotettu yhteensä:			
	1. Perinnönjaon, lapsille tai sukulaisille myynnin vuoksi			
	2. Myymällä vapailta markkinoilta			
	3. Myymällä vapaaehtoisella kaupalla asutustarkoituksiin			
	4. Pakkoluovuttamalla asutustarkoituksiin			

17. Monessako eri palstassa ovat viljelmän tilukset? _____

18. Eri kappaleiden alat ja niiden etäisyydet talouskeskuksesta:

	Peltokappaleet				Metsäkappaleet					
	Kappaleen nimi tai numero	Kappaleen ala		Etäisyys talouskeskuksesta m	Tilastokäsitteilyä varten	Kappaleen nimi tai numero	Kasvullinen metsäala		Etäisyys talouskeskuksesta m	Tilastokäsitteilyä varten
		ha	a				ha	a		
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
	Viljelmän koko peltoala					Viljelmän koko kasvullinen metsäala				

19. Viljelmän peltojen peruskuivatustarve:

- a) Peltoala, joka jää vesistöjen (järvet, joet) aiheuttaman tulvan alle ha
- b) Peltoala, joka jää pienten vesireittien (purot, isot valtaojat) aiheuttaman tulvan alle ha
- c) Peltoala, joka on puutteellisen tai huonokuntoisen pienemmän valtaojituksen vuoksi veden vaivaamaa aluetta ha

20. Peltoala, jota voidaan viljellä ja on viljelty ojattomana ha

B. Pellon käyttö kesällä 1960:	ha	aaia	Tähän ei tehdä merkintöjä	Siirto	ha	aaia	Tähän ei tehdä merkintöjä
	1. Syysvehnä						
2. Kevätvehnä							
3. Ruis							
4. Ohra							
5. Kaura							
6. Seosvilja							
7. Herne							
8. Peruna							
9. Sokerijuurikas							
10. Rehusokerijuurikas							
11. Lanttu							
12. Turnipsi							
13. Rehujuurikas							
14. Naattinauris							
15. Muut rehujuurikasvit							
Siirto							
16. Rehukaali							
17. Rehurapsi							
18. Keittiökasveja pellossa							
19. Vihantarehu							
20. Peltoheinä, kuivana korjattava							
21. » säilörehuna korjattava							
22. » apilansiementä varten							
23. » timoteinsiementä varten							
24. Peltolaidun, pysyvä							
25. » vaihtuva							
26. Syysrypsi							
27. Muut kasvit							
28. Täysikesanto							
29. Muiden viljelyksessä peltoa							
					Koko peltoala		

C. Väkilannoitteiden ja maanparannusaineiden käyttö lannoitusvuoden (1. 7. 59—30. 6. 1960) aikana:

1. Typpilannoitteita, kg		5. Maatalouskalkkia, tonnia	
2. Fosforilannoitteita, kg		6. Savea, m ³	
3. Kalilannoitteita, kg		7. Hiekkaa, m ³	
4. Seoslannoitteita, kg		8. Suomutaa, m ³	

D. Tärkeimpien viljelykasvien kylvösiemenen lajikkeet v. 1960:

Viljelykasvi	1			2			Muu lajike tai lajike tuntematon	
	Eniten kylvettiin lajiketta			Toisena lajikkeena kylvettiin				
	Lajikkeen nimi	Viljelyala		Lajikkeen nimi	Viljelyala		Viljelyala	
ha		a	ha		a	ha	a	
1. Syysvehnä								
2. Kevätvehnä								
3. Ruis								
4. Ohra								
5. Kaura								
6. Herne								
7. Peruna								

E. Tärkeimpien viljalajien ja perunan käyttölaskelma sekä ostoväkirehujen hankinta vuoden 1960 alkupuoliskolla (aikana 16. 12. 1959—15. 6. 1960):

Varasto, hankinta- ja käyttötapa	Vehnä kg	Ruista kg	Ohraa kg	Kauraa kg	Perunoita kg
1. Viljelmän varastoissa 15. 12. 1959					
2. Ostettu vuoden alkupuoliskolla					
Ollut käytettävissä yhteensä					
3. Myyty vuoden alkupuoliskolla					
4. Käytetty siemeneksi vuoden alkupuoliskolla					
5. » viljelmän ruokataloudessa vuoden alkup.					
6. » eläinten rehuksi vuoden alkupuoliskolla ..					
Käytetty yhteensä					
7. Varastossa 15. 6. -1960					
8. Viljelmälle ostettu vuoden alkupuoliskon aikana (kokoviljan lisäksi) jauhoja, suurimoita ja muita viljatuotteita (ml. myös ruokaleipä)					

9. Viljelmälle on ostettu vuoden alkupuoliskon aikana ostoväkirehuja: a) öljyväkirehuja kg
 b) maissia »
 c) leseitä »
 d) rehuseoksia »
10. Rehuseoksista on käytetty (arviolta): a) nautakarjalle »
 b) sioille »
 c) kanoille »

F. Puutarhan viljely viljelmällä v. 1960:

	Yksikkö	Tähän sarakkeeseen ei tehdä merkintöjä	Keittiökasveja:	Pellossa m ²	Puutarhassa m ²	Tähän sarakkeeseen ei tehdä merkintöjä
1. Omenapuita, joiden istutuksesta on kulunut:						
a. 7 vuotta tai yli	kpl		16. Kurkkua, avomaan			
b. alle 7 vuotta	»		17. Keräkaalia			
2. Päärynäpuita	»		18. Kukkakaalia			
3. Kirsikkapuita	»		19. Ruokaporkkanaa			
4. Luumu- ja kriikunapuita	»		20. Punajuurikasta			
5. Karviaismarjapensaita	»		21. Lanttua			
6. Mustaherukkapensaita	»		22. Puutarhahernettä			
7. Punaherukkapensaita	»		23. Puutarhapapua			
8. Valkoherukkapensaita	»		24. Sipulia			
9. Vadelmapensaita	m ²		25. Perunaa			
10. Puutarhamansikoilla	»		26. Muita juuri- ja vihanneskasveja ..			
11. Kylmiä lavoja, ala	»		Keittiökasveja yhteensä			
12. » kästejä, ala	»					
13. Lämpimiä lavoja, ala	»		27. Myydäänkö viljelmältä puutarhatuotteita	Kyllä ☐	Ei ☐	
14. Kasvihuoneita, ala	»		28. Tapahtuuko myynti jalostuslaitoksiin, liikeisiin, suurkuluttajille (laitoksiin) tai torilla	Kyllä ☐	Ei ☐	
15. Taimistoja (eril. ylt.)	»					

G. Kotieläinten luku 15. pnä kesäkuuta v. 1960: ¹⁾

	Kalkkiaan viljelmällä kpl
1. Oriita, 4 vuoden ja yli	
2. Muita hevosia, 4 vuoden ja yli	
3. Nuoria hevosia, 1—3 vuoden	
4. Varsoja, alle 1 vuoden	
5. Sonneja, 2 vuoden ja yli	
6. Lehmiä:	
a) suomenkarjaa	
b) ayrshirerotua	
c) sekarotuisia	
7. Hiehoja, 1 vuoden ja yli	
8. Nuoria sonneja, 1—alle 2 vuoden	
9. Vasikoita, alle 1 vuoden	
10. Lampaista, 6 kk:n ja yli	
11. Karitsoita, alle 6 kuukauden	
12. Vuohia (myös kilit)	
13. Karjuja, 9 kuukauden ja yli	
14. Siitosemakoita, 9 kuukauden ja yli	
15. Muita sikoja, 9 kuukauden ja yli	
16. Sikoja, 6—alle 9 kuukauden	
17. » 3—alle 6 kuukauden	
18. » 2—alle 3 kuukauden	
19. Porsaita, alle 2 kuukauden	
20. Kanoja, 6 kuukauden ja yli	
21. Kukkoja, 6 kuukauden ja yli	
22. Kana- ja kukkopoikasia, alle 6 kuukauden	
23. Muuta siipikarjaa, (myös poikaset)	
24. Mehiläisyhdyskuntia yhteensä	

H. Kotieläinten tuotokset ja niiden käyttö v:n 1960 all puoliskolla: ¹⁾

		Tot pa eläi ko k
1. Maitoa tuotettu viljelmällä laskentapäivänä tai sen edellisenä päivänä	ltr	
2. Maitoa käytetty viljelmällä laskentapäivänä tai sen edellisenä päivänä:		
a) ihmisten ravinnoksi	ltr	
b) eläimille (kuorimatonta)	ltr	
c) kotivoiin ja -juuston valmistukseen	ltr	
3. Maitoa myyty viljelmällä laskentapäivänä tai sen edellisenä päivänä:		
a) suoraan kuluttajille (tinkimaitona tms) ltr		
b) meijeriin	ltr	
4. Kananmunia tuotettu viljelmällä laskentapäivää edeltäneen viikon aikana	kpl	
5. Kananmunia käytetty viljelmällä laskentapäivää edeltäneen viikon aikana	kpl	
6. Kananmunia myyty viljelmältä laskentapäivää edeltäneen viikon aikana	kpl	
7. Vuoden alkupuoliskolla teurastettu kotona (viljelmällä) kotikäyttöä varten:		
a) lehmiä		
b) sonneja ja härkiä (2 v:n ja yli)		
c) hiehoja (1 v:n ja yli)		
d) nuoria sonneja (1—2 v:n)		
e) vasikoita (1—12 kk:n)		
f) pikkivasikoita (alle 1 kk:n)		
g) emakoita (yli 9 kk:n)		
h) karjuja (yli 9 kk:n)		
i) lihotussikoja		
j) lampaista		
k) kanoja ja poikasia		
l) muuta siipikarjaa		
8. Paljonko viljelmällä teurastetusta lihasta on myyty naapureille ja (vähitt.)kauppaan:		
a) naudanlihaa	kg	
b) vasikanlihaa	kg	
c) sianlihaa	kg	
d) lampaanlihaa	kg	
9. a) Kotivoita valmistettu vuoden alkupuoliskolla	kg	
b) siitä myyty	kg	
10. Porsaita (alle 2 kk:n) myyty vuoden alkupuoliskolla yhteensä	kpl	
11. Porsaita ostettu vuoden alkupuoliskolla yht. kpl		
12. Villaa keritty vuoden alkupuoliskolla	kg	

¹⁾ Tyhjiksi jääviin kohtiin merkitään —.

J. Ihmistyövoiman käyttö viljelmällä 16. 12. 1959—15. 6. 1960 (vuoden alkupuoliskon aikana).

Työlaji	Viljelmällä asuneet tai työskennelleet henkilöt ovat tehneet <i>työpäiviä</i> ;												Tilapäisesti palkatut henkilöt			
	Viljelijä ja hänen puolisoonsa		Perheenjäsenet ja sukulaiset			Viljelijäperheeseen kuulumattomat <i>rakinaisesti palkatut</i>						Miehet		Naiset	A. I. v. t. l.	
						Viljelmällä asuvat			Viljelmän ulkop. asuvat							
	Mies	Nainen	Miehet	Naiset	Alle 15-vuotiaat	Miehet	Naiset	Alle 15-vuotiaat	Miehet	Naiset	Alle 15-vuotiaat	Miehet		Naiset		
Työntekijöiden luku																
1. Töissä viljelmällä:																
a) Peltoviljely-, puutarha- ja karjataloustyöt																
b) Metsän hakkuu- ja ajotyöt																
c) Metsänparannustyöt (ojitus-, risusavotta-, tiettyöt jne.) ..																
d) Uudisrakennustyöt																
e) Rakennusten kunnossapitotyöt																
f) Perusparannustyöt, (uudisraivaus-, kivenraivaus-, ojitus- ja muut työt)																
g) Kotitaloustyöt																
h) Kalastus ja metsästys																
i) Luonnontuotteiden keruu .																
j) Kotiteollisuustyöt																
Töissä viljelmällä yhteensä																
2. Töissä viljelmän ulkopuolella:																
a) Maataloustyöt																
b) Metsätalous- ja uittotyöt .																
c) Teollisuus- ja käsityöt ...																
d) Talonrakennustyöt																
e) Maa- ja vesirakennustyöt																
f) Työt kaupan sekä pankki- ja vakuutuslaitosten palveluksessa																
g) Työt liikenteen palveluks.																
h) Kotitaloustyöt																
i) Kunnalliset ym. luottamustehtävät																
j) Muut edellä mainitsemattomat työt																
Töissä viljelmän ulkop. yhteensä																
3. Viljelmän ulkopuolella tehdystä työstä yhteensä työllisyystöitä																
4. Kuinka pitkä työpäivän pituus oli helmikuussa keskimäärin: a) miehillä																tuntia
b) naisilla																tuntia

Lomakkeen täytti _____ ssa _____ /6. 1960

Tilastoasiamies _____
Nimi

Tiedot lomakkeelle antoi:

Postiosoite

Viljelijän tai vastaavan nimi

Postitiedustelulomake viljelykasvien sadoista 15. 10. 1960

Lomake lähetetään postin välityksellä jokaiselle satotiedustelua varten otantamenetelmän mukaan valitulle viljelmälle. Näytteeseen tulleiden viljelmien haltijoita kehoitetaan tekemään ilmoituksensa kasvukauden sadosta viljelykasveittain vastaamalla huolellisesti lomakkeessa edellytettyihin kohtiin. On otettava huomioon, että viljelijät ovat velvolliset antamaan tässä lomakkeessa kysytyt tiedot tammikuun 13. päivänä 1950 annetun lain 3 §:n perusteella. Mainitun pykälän 3 mom:n mukaisesti tiedot käsitellään luottamuksellisina ja niitä käytetään ainoastaan tilastollisiin tarkoituksiin.

A. Viljelmän sijainti ja koko peltoala:				Tähän sarakkeeseen ei tehdä merkintöjä
1. Viljelmän nimi	_____	_____	_____	
2. » omistajan nimi	_____	_____	_____	
3. » tarkka postiosoite	_____	_____	_____	
5. » sijaitsemiskunta	_____	_____	_____	
5. Viljelmän koko peltopinta-ala	_____	_____	_____ ha _____ a	

B. Viljelykasvien korjuualat ja koko sadot ¹⁾ v. 1960:	Korjattu ala		Siltä saatu koko sato yhteensä kiloa	Suuriko osa (%:issa) sadosta on laadultaan moitteetonta
	ha	a		
1. Syysvehnä				
2. Kevätvehnä				
3. Ruis				
4. Ohra				
5. Kaura				
6. Seosvilja				
7. Herne				
8. Peruna				
9. Sokerijuurikas				
10. Rehusokerijuurikas				
11. Lanttu				
12. Turnipsi				
13. Rehujuurikas				
14. Naattinauris				
15. Muut rehujuurikasvit (keskim.)				
16. Rehukaali				
17. Rehurapsi (tuorepainona)				
18. Vihantarehu (tuorepainona)				
19. Peltoheinä, kuivana korjattu				
20. » säilörehuna korjattu				
21. Apilansiemen				
22. Timoteinsiemen				
23. Syyrypsi (siemensato)				
24. Odelmasato (niitetty)				
25. Niittyheinän sato (niitetty)				

¹⁾ Koko sadot on ilmoitettava varastojenskelpoisina kilomäärinä (normaalisti kosteus n. 15%) Vrt. ohjeita.

C. Viljelmän peltoalasta on kylvetty v. 1960:			
1. Syysvehnälle	_____	_____	_____ ha _____ a
2. Rukiille	_____	_____	_____ ha _____ a
3. Syyrypsille	_____	_____	_____ ha _____ a
4. Kylvöheinälle	_____	_____	_____ ha _____ a

Lomake pyydetään palauttamaan postitse (ilman postimerkkiä) 15. 10. 1960.

Lomakkeen täytti _____ ssa _____ / _____ 1960

Viljelmän haltija _____

Maataloutta koskevia tietoja tilastoviljelmiltä 15. 12. 1960

Lomake on täytettävä jokaiselta laskentaa varten otantamenetelmän mukaan valitulta viljelmältä. Näytteeseen tulleiden viljelmien haltijat ovat velvolliset antamaan tässä lomakkeessa kysytyt tiedot tammikuun 13. päivänä 1950 annetun lain 3 perusteella. Mainitun pykälän 3 momentin mukaisesti tiedot käsitellään luottamuksellisina ja niitä käytetään ainoastaan tilollisiin tarkoituksiin.

Tutustu lomakkeen täyttämisohjeisiin ennen täyttämistyöhön ryhtymistä.

		Tähän sarakkeeseen ei tehdä merkintöjä
A. Viljelmän sijainti ja erät perusparannustyöt:		
1. Viljelmän tunnusnumero (tilastoviljelmäluettelossa)	_____	1) Mikäli peltoalassa on tapahtunut muutoksia tilastoviljelmäluettelossa mainittuun v:n 1959 alaan verrattuna mistä tahansa syystä (esim. raivauksen, viljelyksestä poisjättämisen, oston, myynnin, vuokrauksen, jaon jne. kautta), on tähän merkittävä sekä muutosten syyt että suuruudet:
2. » nimi	_____	
3. » omistajan nimi ..	_____	
4. » tarkka postiosoite	_____	
5. » sijaitsemiskunta ..	_____	
6. Viljelmällä oli 15. 12. 1960 peltoa ¹⁾	_____ ha _____ a	
7. » perattiin v. 1960 yhteensä:		
a) valtaojaa	_____ m _____ l	
b) piiriojaa	_____ m _____ l	
c) metsäojaa	_____ m _____ l	
8. » valmistui v. 1960 yhteensä:		
a) uudisraivausta	_____ ha _____ a	
b) kivenraivausta	_____ ha _____ a	
c) salaajitusta	_____ ha _____ a	
9. Peltoala, jolla v. 1960 perattiin sarkaojat	_____ ha _____ a	

B. Tärkeimpien viljalajien ja perunan käyttölaskelma sekä ostoväkirehujen hankinta vuoden 1960 loppupuoliskolla (aika 16. 6.—15.12. 1960):

Varasto, hankinta- ja käyttötapa	Vehnää kg	Ruista kg	Ohraa kg	Kauraa kg	Perunoita kg
1. Viljelmän varastoissa 15. 6. 1960					
2. Koko sato omasta pellostä					
3. Ostettu vuoden loppupuoliskolla					
Ollut käytettävissä yhteensä					
4. Myyty vuoden loppupuoliskolla					
5. Käytetty siemeneksi vuoden loppupuoliskolla					
6. » viljelmän ruokataloudessa vuoden loppup.					
7. » eläinten rehuksi vuoden loppupuoliskolla .					
Käytetty yhteensä					
8. Varastossa 15. 12. 1960					
9. Viljelmälle ostettu vuoden loppupuoliskon aikana (kokoviljan lisäksi) jauhoja, suurimoita ja muita viljatuotteita (ml. myös ruokaleipä)					

10. Viljelmälle on ostettu vuoden loppupuoliskon aikana ostoväkirehuja: a) öljyväkirehuja
- b) maissia
- c) leseitä
- d) rehuseoksia
11. Rehuseoksista on käytetty (arviolta): a) nautakarjalle
- b) sioille
- c) kanoille

C. Kotieläinten luku 15. p:nä joulukuuta v. 1960:¹⁾D. Kotieläinten tuotokset ja niiden käyttö v:n 1960 loppupuoliskolla:¹⁾

	Kaikkiaan viljelmillä kpl
1. Oriita, 4 vuoden ja yli	
2. Muita hevosia, a) 4—9 vuoden	
b) 10—14 vuoden	
c) 15—19 vuoden	
d) 20 vuoden ja yli	
3. Nuoria hevosia, 1—3 vuoden	
4. Varsoja, alle 1 vuoden	
5. Sonneja, 2 vuoden ja yli	
6. Lehmiä:	
a) suomenkarjaa	
b) ayrshirerotua	
c) sekarotuisia	
7. Hiehoja, 1 vuoden ja yli	
8. Nuoria sonneja, 1—alle 2 vuoden	
9. Vasikoita, alle 1 vuoden	
10. Lampaista, 6 kk:n ja yli	
11. Karitsaita, alle 6 kuukauden	
12. Vuohia (myös kilit)	
13. Karjuja, 9 kuukauden ja yli	
14. Siitosemakoita, 9 kuukauden ja yli	
15. Muita sikoja, 9 kuukauden ja yli	
16. Sikoja, 6—alle 9 kuukauden	
17. • 3—alle 6 kuukauden	
18. • 2—alle 3 kuukauden	
19. Porsaita, alle 2 kuukauden	
20. Kanoja, 6 kuukauden ja yli	
21. Kukkoja, 6 kuukauden ja yli	
22. Kana- ja kukkopoikasia, alle 6 kuukauden	
23. Muuta siipikarjaa, (myös poikaset)	
24. Mehiläisyhdyskuntia yhteensä	

1. Maitoa tuotettu viljelmällä laskentapäivänä tai sen edellisenä päivänä	ltr
2. Maitoa käytetty viljelmällä laskentapäivänä tai sen edellisenä päivänä:	
a) ihmisten ravinnoksi	ltr
b) eläimille (kuorimatonta)	ltr
c) kotivoivo ja -juuston valmistukseen	ltr
3. Maitoa myyty viljelmältä laskentapäivänä tai sen edellisenä päivänä:	
a) suoraan kuluttajille (tinkimaitona tms)	ltr
b) meijeriin	ltr
4. Kananmunia tuotettu viljelmällä laskentapäivää edeltäneen viikon aikana	kpl
5. Kananmunia käytetty viljelmällä laskentapäivää edeltäneen viikon aikana	kpl
6. Kananmunia myyty viljelmältä laskentapäivää edeltäneen viikon aikana	kpl
7. Vuoden loppupuoliskolla teurastettu kotona (viljelmällä) kotikäyttöä varten:	
a) lehmiä	
b) sonneja ja härkiä (2 v:n ja yli)	
c) hiehoja (1 v:n ja yli)	
d) nuoria sonneja (1—2 v:n)	
e) vasikoita (1—12 kk:n)	
f) pikkivasikoita (alle 1 kk:n)	
g) emakoita (yli 9 kk:n)	
h) karjuja (yli 9 kk:n)	
i) lihotussikoja	
j) lampaista	
k) kanoja ja poikasia	
l) muuta siipikarjaa	
8. Paljonko viljelmällä teurastetusta lihasta on myyty naapureille ja (vähittä.) kauppaan:	
a) naudanlihaa	kg
b) vasikanlihaa	kg
c) sianlihaa	kg
d) lampaanlihaa	kg
9. a) Kotivoivoita valmistettu vuoden loppupuoliskolla	kg
b) siitä myyty	kg
10. Porsaita (alle 2 kk:n) myyty vuoden loppupuoliskolla yhteensä	kpl
11. Porsaita ostettu vuoden loppupuoliskolla yht.kpl	
12. Villaa keritty vuoden loppupuoliskolla ...	kg

Teuras
paino
eläintä
kohti
kg¹⁾ Tyhjiksi jääviiin kohtiin merkitään —.

E. Ihmistyövoiman käyttö viljelmällä 16. 6.—15.12. 1960 (vuoden loppupuoliskon aikana).

Työlaji	Viljelmällä asuneet tai työskennelleet henkilöt ovat tehneet työpäiviä;															
	Viljelijä ja hänen puolisonsa		Perheenjäsenet ja sukulaiset			Viljelijäperheeseen kuulumattomat vakinaisesti palkatut						Tilapäisesti palkatut henkilöt				
	Mies	Nainen	Miehet	Naiset	Alle 15-vuotiaat	Viljelmällä asuvat			Viljelmän ulkop. asuvat			Miehet	Naiset	A 1 vuorokauden		
						Miehet	Naiset	Alle 15-vuotiaat	Miehet	Naiset	Alle 15-vuotiaat					
Työntekijöiden luku																
1. Töissä viljelmällä:																
a) Peltoviljely-, puutarha- ja karjataloustyöt																
b) Metsän hakkuu- ja ajotyöt																
c) Metsänparannustyöt (ojitus-, rissusavotta-, tietyöt jne.) ..																
d) Uudisrakennustyöt																
e) Rakennusten kunnossapitotyöt																
f) Perusparannustyöt, (uudisraivaus-, kivenraivaus-, ojitus- ja muut työt)																
g) Kotitaloustyöt																
h) Kalastus ja metsästys ...																
i) Luonnontuotteiden keruu .																
j) Kotiteollisuustyöt																
Töissä viljelmällä yhteensä																
2. Töissä viljelmän ulkopuolella:																
a) Maataloustyöt																
b) Metsätalous- ja uittotyöt .																
c) Teollisuus- ja käsityöt ...																
d) Talonrakennustyöt																
e) Maa- ja vesirakennustyöt																
f) Työt kaupan sekä pankki- ja vakuutuslaitosten palveluksessa																
g) Työt liikenteen palveluks.																
h) Kotitaloustyöt																
i) Kunnalliset ym.luottamustehtävät																
j) Muut edellä mainitsemattomat työt																
Töissä viljelmän ulkop. yhteensä																
3. Viljelmän ulkopuolella tehdystä työstä yhteensä työllisyystöitä																

4. Kuinka pitkä työpäivän pituus oli elokuussa keskimäärin: a) miehillä tuntia

b) naisilla

F. Kotitalouden hyväksi tehty työ:

1. Emännän työpäivän pituus ja sen jakautuminen työlajeihin työtunteina:

	Tyypillisenä kesätyöpäivänä	Tyypillisenä talvityöpäivänä
a) Kotitaloustyötä		
b) Kotieläintaloustyötä		
c) Peltoviljelys- ja puutarhatyötä		
d) Muuta työtä viljelmällä		
e) Ansiotyötä viljelmän ulkopuolella		
Työpäivän pituus yhteensä		
2. Muiden perheenjäsenten yhteensä tekemä kotitaloustyö päivää kohti ...		
3. Palkattujen henkilöiden		

4. Tapahtuuko vaatteiden pesu pääosaltaan kotona kyllä ei

5. Kotona tapahtuva vaatteiden pesutyö suoritetaan talvella yleisimmin:

asuinkeittiössä karjakeittiössä , pesutuvassa , saunassa , ulkosalla

6. Kuinka suuri osa (%:issa) leivotaan keskimäärin kotona:

1) ruisleivästä

2) muusta ruokaleivästä

3) kahvileivästä

7. Onko keittiössä: 1) astiainkuivauskaappi kyllä ei

2) astiainpesupöytä kyllä ei

Täyttämisohteita: Tilastoasiamiehille jaettiin keväällä ohjekirjanen »Vuoden 1960 maatalouden otantalaskennan ohjeet». Käsillä olevan lomakkeen täyttämiseksi on noudatettava samoja yleisohteita. Lisäksi on mm. otettava huomioon seuraavaa:

A-kohta: Kysymykset 1—5 täytetään ohjekirjaseen mukaisesti (vrt. s. 13), samoin kys. 6 (vrt. s. 14, kys. 8). Kys. 7—9 merkitään *koko* vuoden 1960 aikana viljelmän alueella perattujen valta-, piiri- ja metsäojien pituudet juoksumetreinä, samoin uudisraivatut, kivenraivatut ja salaajitetut pinta-alat ja vielä niiden peltokappaleiden pinta-alat, joiden sarkat on v. 1960 perattu.

B-kohta täytetään em. kirjaseen ohjeita noudattaen (vrt. s. 26—28, E-kohta) paitsi että luvut koskevat nyt vuoden loppupuoliskoa. Lisäyksenä on kys. 2, jonka kohdalla on ilmoitettava kyseessä olevien kasvien *koko* sato omasta (ja vuokralla olleesta) pellosta.

C-kohta täytetään ohjekirjaseen G-kohdan mukaisesti (vrt. s. 31).

D-kohta täytetään ohjekirjaseen H-kohdan mukaisesti (vrt. s. 32—36), paitsi että kys. 7 alkaen luvut koskevat nyt vuoden loppupuoliskoa.

E-kohta täytetään ohjekirjaseen J-kohdan mukaisesti (vrt. s. 37—43), paitsi että tiedusteluajana on nyt puolitiskausi 16. 6.—15. 12. 1960 eli siis vuoden loppupuolisko.

F-kohta on uusi, ja siinä tiedustellaan ensiksikin (F 1) emännän työpäivän pituutta tärkeimpiin työlajeihin jaoteltuna erikseen kesällä ja talvella. Tyypillisenä kesä (talvi-)työpäivänä pidetään työaikaa, jonka emäntä tavallisimmin joutuu vuorokauden kuluessa yhteensä käyttämään erilaisiin töihin kesällä (talvella). Työpäivän pituus ja sen jakautuminen työlajeihin ilmoitetaan kussakin tapauksessa työtuntien lukumääränä. Sama koskee kys. F 2—3 siltä osin, kuin nämä henkilöt ovat osallistuneet kotitaloustyöhön. Kys. 4—5 ilmoitetaan tarkoitettu kohta rastilla. Kys. 6 on ilmoitettava, kuinka suuri osa ruis-, muusta ruokaleivästä ja kahvileivästä *koko* käytettyihin määriin verrattuna on leivottu kotona. Vrt. vielä yleisohteita ohjekirjaseen sivuilta 11—13.

Lomakkeen täytti _____ ssa / _____ 196_____

Tilastoasiamies _____ Nimi _____

Tiedot lomakkeelle antoi:

Viljelijän tai vastaavan nimi _____

Postiosoite _____

MAATALOUSHALLITUS

Maatalouden otantalaskenta v. 1960

Lomake n:o 1 c

Maidon ja kananmunien tuotos ja käyttökuun p:nä 196.....

Lomake lähetetään postin välityksellä jokaiselle tiedustelua varten otantamenetelmän mukaan valit-
viljelmälle. Näytteeseen tulleiden viljelmien haltijoita kehoitetaan tekemään ilmoituksensa lomakkeessa ky-
tyistä seikoista otsikossa mainittuna päivänä vallinneen tilanteen mukaan. Viljelijät ovat velvolliset antam-
tässä lomakkeessa kysytyt tiedot tammikuun 13. p:nä 1950 annetun lain 3 §:n perusteella. Mainitun pykä-
3 momentin mukaisesti tiedot käsitellään luottamuksellisina ja niitä käytetään ainoastaan tilastollisiin tar-
tuksiin.

A. 1. Viljelmän nimi	_____
2. Viljelijän nimi	_____
3. Viljelmän sijaintikunta	_____
4. » koko peltoala	_____ ha _____ aaris
B. 1. Viljelmällä oli tiedustelupäivänä lehmä	_____ kpl
2. Lehmistä poiki edellisen kalenterikuukauden aikana	_____ »
3. Hiehoista » » » »	_____ »
4. Viljelmällä tuotettiin maitoa tiedustelupäivänä	_____ ltr
5. Siitä: a) vietiin meijeriin tai kuorima-asemalle	_____ »
b) myytiin muualle (tinkimaitona, tilapäisesti muille, liikkeille jne.)	_____ »
c) käytettiin ruokataloudessa	_____ »
d) » kotieläimille	_____ »
e) » kotivoin ja -juuston valmistukseen	_____ »
C. 1. Viljelmällä oli tiedustelupäivänä kanoja (yli 6 kk:n)	_____ kpl
2. » tuotettiin kananmunia tiedustelupäivänä	_____ »
3. Kananmunia käytettiin tiedustelupäivänä omassa (ruoka)taloudessa	_____ »

Täyttämisohteita: Viljelmän sijaintikunnaksi (A 3) ilmoitetaan sen kunnan nimi, jonka alueella viljelmän
talouskeskus sijaitsee. Koko peltoalalla tarkoitetaan viljelmällä tiedustelujakohtana käytettävissä ollutta (omaa ja
vuokralla olevaa) peltoalaa. Tiedustelupäivällä tarkoitetaan kulloinkin lomakkeen otsikkoon painettua päivämäärää.
Annettavien tietojen tulee osoittaa tiedustelupäivänä vallinnutta tilannetta. Peltoala, lehmien lukumäärät, maitomäärät,
kanojen ja kananmunien lukumäärät ilmoitetaan siis tiedustelupäivää koskevana a. päivänä vallinneen todellisen tilan-
teen mukaisesti. Vain kohdissa B 2—3 ilmoitetaan tiedot kuluneen kalenterikuukauden ajalta. Kohdassa B 5 ilmoitetaan,
miten B 4-kohtaan merkitty maitomäärä on käytetty, a) paljonko siitä on viety meijeriin, b) pal-
jonko on myyty viljelmältä muualle (tinkimaitona tai tilapäisesti) tai lahjoitettu ja paljonko on viljelmällä käytetty
lomakkeessa mainittuihin tarkoituksiin, c) ruokatalouteen, d) kotieläimille ja e) kotivoin ja -juuston valmistukseen. Mai-
tomäärät on ilmoitettava litroina. Kananmunat ilmoitetaan kappaleina. Omassa taloudessa käytettyihin määriin sisäl-
lytetään kaikki ruoka- ym. taloudessa tiedustelupäivänä käytetyt kananmunat.

Lomake jätetään täytettynä postiin (taitetaan ja liimataan) ilman postimerkkiä välittömästi tiedustelupäivän jälkeen

Lomakkeen täytti _____ p:nä _____ kuuta 19_____.

Viljelijän nimi _____

Tarkka postiosoite _____

Puutarhalomake

Lomake on täytettävä jokaiselta laskentaa varten otantamenetelmän mukaan valitulta viljelmältä. Näytteeseen tulleiden viljelmien haltijat ovat velvolliset antamaan tässä lomakkeessa kysytyt tiedot tammikuun 13 p:nä 1950 annetun lain 3 §:n perusteella. Mainitun pykälän 3 momentin mukaisesti tiedot käsitellään luottamuksellisina ja niitä käytetään ainoastaan tilastollisiin tarkoituksiin.

Huom! Tutustu lomakkeen täyttämishojeisiin ennen täyttämistyöhön ryhtymistä.

						Tähän sarakkeeseen ei tehdä merkintöjä																																
<p>A. Viljelmän sijainti, puutarhatalouden ihmistyövoima ja puutarhan alan käyttö:</p>																																						
<p>1. Viljelmän tunnusnumero (tilastoviljelmäluettelossa)</p>																																						
<p>2. » nimi</p>																																						
<p>3. » omistajan nimi</p>																																						
<p>4. » tarkka postiosoite</p>																																						
<p>5. » sijaintikunta</p>																																						
<p>6. Onko puutarhanviljely omistajan pääelinkeino ☐ on ☐ ei ole</p>																																						
<p>7. Ihmistyövoiman käyttö puutarhataloudessa:</p>																																						
<p>a) Vakinaisesti puutarhassa työskennelleiden henkilöiden luku:</p>																																						
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="3">Ajalla 1. 5—31. 10. 59</th> <th colspan="3">1. 11. 59—30. 4. 60</th> </tr> <tr> <th>Miehet</th> <th>Naiset</th> <th>Alle 15-vuot.</th> <th>Miehet</th> <th>Naiset</th> <th>Alle 15-vuot.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </tbody> </table>									Ajalla 1. 5—31. 10. 59			1. 11. 59—30. 4. 60			Miehet	Naiset	Alle 15-vuot.	Miehet	Naiset	Alle 15-vuot.																		
Ajalla 1. 5—31. 10. 59			1. 11. 59—30. 4. 60																																			
Miehet	Naiset	Alle 15-vuot.	Miehet	Naiset	Alle 15-vuot.																																	
<p>1. viljelijäperheen jäsenet ja sukulaiset</p>																																						
<p>2. palkatut henkilöt</p>																																						
<p>b) Tilapäisesti puutarhassa työskennelleiden henkilöiden työpäivien luku (yhteensä):</p>																																						
<p>1. viljelijäperheen jäsenet ja sukulaiset</p>																																						
<p>2. palkatut henkilöt</p>																																						
<p>8. Viljelmän (johon puutarha kuuluu) peltoala ha a</p>																																						
<p>9. » puutarhan ala (vrt. ohjetta) ha a</p>																																						
<p>10. Puutarhan alasta on</p>																																						
<p>a) hedelmäpuilla</p>																																						
<p>b) marjapenssilla</p>																																						
<p>c) puutarhamansikoilla</p>																																						
<p>▲ d) avomaan vihanneksilla ja juurikasveilla</p>																																						
<p>e) avomaan kukkaviljelyksinä</p>																																						
<p>f) hyötykasvien taimistoina</p>																																						
<p>g) koristekasvien taimistoina</p>																																						
<p>☒ h) lasinalaisviljelyksillä (yhteensä)</p>																																						
<p>i) peltokasveilla</p>																																						
<p>j) nurmikko- ym. aloina</p>																																						
<p style="text-align: right;">■ Yhteensä</p>																																						
<p>11. Puutarhan ulkopuolella (pellossa) viljeltyjen</p>																																						
<p>a) puutarhamansikoiden ala</p>																																						
<p>● b) vihanne- ja ruokajuurikasvien ala</p>																																						
<p>c) muiden puutarhakasvien ala</p>																																						
<p>B. Puutarhan rakenteelliset laitteet:</p>																																						
<p>1. Lämmitettävät kasvihuoneet, lasiset:</p>																																						
<p>a) yksinäishuoneet, leveys alle 5 m</p>																																						
<p>b) » » 5—10 m</p>																																						
<p>c) » » yli 10 m</p>																																						
<p>d) ryhmähuoneet (blokit)</p>																																						
<p>2. Lämmitettävät kasvihuoneet, muoviset</p>																																						
<p>3. Ilman lämmityslaitteita olevat kasvihuoneet, lasiset</p>																																						
<p>4. » » » » muoviset</p>																																						
<p>5. Lávaikkunoista koottu kastit</p>																																						
<p>6. Lämpölavat</p>																																						
<p>7. Kylmälavat</p>																																						
<p>☒ Yhteensä</p>																																						
<p>8. Varastotilat a) hedelmäkellarit, ilman koneellista jäähdytystä</p>																																						
<p>b) » » koneellisesti jäähdytettävät</p>																																						
<p>c) muut puutarhan käytössä olevat kellaritilat</p>																																						
<p>d) kasvihuoneiden yhteydessä olevat jäähdyttämöt</p>																																						

C. Puutarhan käyttö eri kasveille 15. 6. 1960:		7 vuoden ja yli	Alle 7 vuoden	11. Lasinalaiset viljelykset (vrt. ohjetta)		Kasvi-huoneissa	Ki- telas lavc
1. Omenapuut lajikkeittain kpl:				I. Vihannekset:			
a) Huvitus				a) tomaattia	brutto m ²		
b) Valkea kuulas				b) kurkkua	»		
c) Bergius (Sävstaholm)				c) salaattia	»		
d) Lavia				d) muita vihanneksia	»		
e) Muut kesälajikkeet				e) vihannesten taimia	»		
f) Kanelit				Yhteensä			
g) Melba				II. Leikkokukat:			
h) Syysjuovikas				a) neilikkaa	brutto m ²		
i) Muut syyslajikkeet				b) leikkoruusua	»		
j) Antonovka				c) leikkokrysanteemia	»		
k) Lobo				d) freesiaa	»		
l) Wealthy				e) leukojaa	»		
m) Åkerö				f) muita leikkokukkia	»		
n) Muut talvilajikkeet				III. Kukkasiipulihyödot (myös kielot)			
Yhteensä				IV. Leikkovihreää			
				V. Ruukkukasvit:			
2. Päärynäpuut	kpl			a) syklaameja	kpl		
3. Kirsikkapuut	»			b) annansilmiä	»		
4. Luumu- ja kriikunapuut	»			c) mukulabegonioita	»		
5. Karviaismarjapensaat	»			d) engl. pelargonioita	»		
6. Mustaherukka- (viinimarja) pensaas	»			e) äitienpäiväruusuja	»		
7. Valkoherukka- (») pensaas	»			f) hortensioita	»		
8. Punaherukka- (») pensaas	»			g) sineraarioita	»		
9. Vadelpensaas	m ²			h) tohvelikukkia	»		
				i) muita kukkivia ruukku- kasveja	»		
				j) viherkasveja	»		
				VI. Ryhmäkasvit			
10. Avomaan vihannekset ja juurikasvit:		Puutarhassa m ²	Pellossa m ²	D. Lasinalaisviljelyksillä edellisen lämmityskauden aikana (16. 6. 59—15. 6. 60) käytettyjen polttoaineiden määrä			
a) keräkaali				1. Polttoöljyt	tonnia		
b) kukkakaali				2. Hiili ja koksi	»		
c) muut kaalit				3. Halot	m ³		
d) ruokaporkkana				4. Polttohake	»		
e) punajuurikas				5. Muut puupolttoaineet	»		
f) ruokalannttu			—	6. Polttoturve	»		
g) selleri							
h) purjo							
i) sipuli							
j) puutarhaherne							
k) puutarhapapu							
l) avomaan kurkku							
m) raparperi							
n) maustevihannekset							
o) muut vihannekset							
Yhteensä							

Lomakkeen täytti _____ ssa _____ p:nä _____ kuuta 1960

Tilastoasiamies _____ Nimi

Tiedot lomakkeelle antoi:

Postiosolte

Viljelijän tai vastaavan nimi

Postitiedustelulomake puutarhakasvien sadoista 15. 10. 1960

Lomake lähetetään postin välityksellä jokaiselle satotiedustelua varten otantamenetelmän mukaan valitulle viljelmälle. Näytteeseen tulleiden viljelmien haltijoita kehoitetaan tekemään ilmoituksensa kuluneen kasvukauden aikana saaduista puutarhakasvien koko sadoista vastaamalla huolellisesti lomakkeen edellyttämiin kohtiin. On otettava huomioon, että viljelijät ovat velvolliset antamaan tässä lomakkeessa kysytyt tiedot tammikuun 13 päivänä 1950 annetun lain 3 §:n perusteella. Mainitun pykälän 3 momentin mukaisesti tiedot käsitellään luottamuksellisina ja niitä käytetään ainoastaan tilastollisiin tarkoituksiin.

A. Viljelmän sijainti ja suuruus:

1. Viljelmän nimi
2. » omistajan nimi
3. » tarkka postiosoite
4. » sijaitsemiskunta
5. » (johon puutarha kuuluu) peltoala ha a
6. » puutarhan ala (vrt. ohjetta) ha a

B. Tärkeimpien puutarhakasvien sadot v. 1960:

	Satoikäisten puiden tai pensaiden luku	Niiltä saatu sato yhteensä kg		Koko korjattu ala m ²	Sitä saatu sato yhteensä kg
1. Omenat lajikkeittain:			11. Avomaan vihannekset ja juurikasvit:		
a) Bergius (Sävstaholm)			a) keräkaali		
b) Huvitus			b) kukkakaali		
c) Lavia			c) ruokaporkkana		
d) Valkea kuulas			d) punajuurikas		
e) <i>Muut kesälajikkeet</i>			e) ruokalanttu		
f) Kanelit			f) selleri		
g) Melba			g) purjo		
h) Syysjuovikas			h) sipuli		
i) <i>Muut syyslajikkeet</i>			i) puutarhaherne		
j) Antonovka			j) puutarhapapu		
k) Lobo			k) avomaan kurkku		
l) Wealthy			l) raparperi		
m) Åkerö			12. Lasinalaiset vihannekset:		
n) <i>Muut talvilajikkeet</i>			a) tomaatti		
2. Päärynät (yhteensä)			b) kurkku		
3. Kirsikat »			c) salaatti		
4. Luumut ja kriikunat (yhteensä) ..			d)		
5. Karviaismarjat			(mainitaan nimeltä)		
6. Mustaherukat			13. Onko saadusta sadosta liennyt puutarhatuotteita myytäväksi.		
7. Valkoherukat				Kyllä ☐	Ei ☐
8. Punaherukat			Lomakkeen täytti	ssa	/
9. Vadelmat (yksikkönä m²)					1960
10. Puutarhamansikat (yksikkönä m²)					

Viljelijän tai vastaavan nimi

Lomake pyydetään palauttamaan postitse (ilman postimerkkiä) 15. 10. 1960.

Uppgifter över lantbruket på statistikgårdarna den 15. 12. 1960

Blanketten bör ifyllas för varje gård, som utvalts för räkningen enligt sampelmetoden. Innehavarna av de gårdar, som kommit med i urvalet, är skyldiga att meddela i denna blankett inbegärda uppgifter enligt § 3 i lagen given den 13 jan 1950. Enligt nämnda paragrafs 3. moment behandlas uppgifterna såsom konfidentiellt givna och de användes endast för statistiska ändamål.

Gör dig förtrogen med instruktionerna för ifyllandet av blanketten, innan ifyllningsarbetet påbörjas.

		I denna kolumn bör ej göras anteckningar
A. Gårdens läge och vissa grundförbättringsarbeten:		
1. Gårdens kodnummer (i statistikgårdsförteckningen)	_____	1) Om förändringar sket i åkerarealen jämför med arealen år 1959 statistikgårdsförteckningen av olika orsaker (t.ex genom köp, försäljning arrende o.s.v.) bör ha antecknas såväl orsake till förändringarna som deras storlek:
2. » namn	_____	
3. Ägarens namn	_____	
4. Gårdens noggranna postadress	_____	
5. Kommun, i vilken gården är belägen	_____	
6. På gården fanns den 15. 12. 1960 åker ¹⁾ ha _____ ar _____		
7. » » rensades år 1960 sammanlagt:		
a) avlopps diken	_____ m _____	
b) kant diken	_____ m _____	
c) skogs diken	_____ m _____	
8. » » slutfördes år 1960:		
a) nyröjning	_____ ha _____ ar _____	
b) stenröjning	_____ ha _____ ar _____	
c) täckdikning	_____ ha _____ ar _____	
9. Arealen åker, vars tegdiken rensats år 1960 ..	_____ ha _____ ar _____	

B. Förbrukningskalkyl för de viktigaste spannmålsslagen och potatis samt anskaffningen av köpkraftfoder under senare halvåret 1960 (under tiden 16. 6.—15. 12. 1960):

Förråd, anskaffnings- och användningssätt	Vete kg	Båg kg	Korn kg	Havre kg	Potatis kg
1. Gårdens förråd den 15. 6. 1960					
2. Totalskörden från egen åker					
3. Inköpts under årets senare hälft					
För förbrukning disponibelt sammanlagt					
4. Försållts under årets senare hälft					
5. Använts till utsäde under årets senare hälft					
6. » i gårdens hushåll under årets senare hälft					
7. » som foder åt djuren under årets senare hälft					
Förbrukats sammanlagt					
8. Förråd den 15. 12. 1960					
9. Inköpts till gården under årets senare hälft (förutom helsäd) mjöl, gryn och andra spannmålsprodukter (inklusive matbröd)					

10. Till gården har inköpts under årets senare hälft kraftfoder: a) oljekraftfoder
- b) majs
- c) kli
- d) foderblandningar
11. Av foderblandningarna har (enligt uppskattning) använts: a) åt nötkreaturen
- b) åt svinen
- c) åt hönsen

C. Antal husdjur den 15. december 1960: 1)

	På gården sammanlagt st
1. Hingstar, 4 år och över	
2. Övriga hästar, a) 4—9 år	
b) 10—14 år	
c) 15—19 år	
d) 20 år och över	
3. Unghästar, 1—3 år	
4. Föl, under 1 år	
5. Tjurar, 2 år och över	
6. Kor:	
a) finsk boskap	
b) ayrshireras	
c) av blandras	
7. Kvigor, 1 år och över	
8. Ungtjurar, 1—under 2 år	
9. Kalvar, under 1 år	
10. Får, 6 månader och över	
11. Lamm, under 6 månader	
12. Getter (även killingar)	
13. Galtar, 9 månader och över	
14. Avelsuggor, 9 månader och över	
15. Övriga svin, 9 månader och över	
16. Svin 6—under 9 månader	
17. » 3—under 6 månader	
18. » 2—under 3 månader	
19. Grisar under 2 månader	
20. Hönor 6 månader och över	
21. Tuppar 6 månader och över	
22. Höns- och tuppkycklingar under 6 månader	
23. Övriga fjäderfän (även kycklingar)	
24. Bisamhällen sammanlagt	

D. Uppgifter om husdjurens produktion och produkternas användning under senare halvåret 1960: 1)

		Slakt- vikt per djur kg
1. På gården producerad mjölk under räknings- dagen eller föregående dag	ltr	
2. På gården konsumerad mjölk under räknings- dagen eller föregående dag:		
a) som människoföda	ltr	
b) av djuren (helmjölk)	ltr	
c) för framställning av bondsmör och -ost	ltr	
3. Från gården försäld mjölk under räknings- dagen eller föregående dag:		
a) direkt till konsumenter (såsom betings- mjölk el. dyl)	ltr	
b) till mejerier	ltr	
4. På gården producerade ägg under veckan före räkningsdagen	st	
5. På gården förbrukade ägg under veckan före räkningsdagen	st	
6. Från gården försälda ägg under veckan före räkningsdagen	st	
7. Slakt hemma på gården under årets senare hälft för hemmabruk:	st	
a) kor		
b) tjurar och oxar (2 år och över)		
c) kvigor (1 år och över)		
d) ungtjurar (1—2 år)		
e) kalvar (1—12 mån.)		
f) spädkalvar (under 1 mån.)		
g) suggor (över 9 mån.)		
h) galtar (över 9 mån.)		
i) gödavin		
j) får		
k) höns och kycklingar		
l) övriga fjäderfän		
8. Huru mycket kött av hemma på gården slaktade djur har försålts åt grannar och till minutförsäljning:		
a) nötkött	kg	
b) kalvkött	kg	
c) svinkött	kg	
d) fårkött	kg	
9. a) Bondsmör framstälts under årets senare hälft	kg	
b) därav försålts	kg	
10. Försälda grisar (under 2 mån.) sammanlagt under årets senare hälft	st	
11. Grisar inköpta under årets senare hälft sammanlagt	st	
12. Klippt ull under årets senare hälft	kg	

1) I punkter där ingenting finns att meddela antecknas ett —.

E. Användningen av den manuella arbetskraften på gården 16. 6.—15. 12. 1960 (under årets senare hälft)

Arbetets art	Antal <i>dagverken</i> utförda av på gården bosatta eller sysselsatta personer:																
	Brukaren och hans hustru		Familjemedlemmar och släktingar			Fast anställda, som ej hör till brukarfamiljen						Tillfälligt anställda personer					
	Man	Kvinna	Män	Kvinnor	Barn under 15 år	Bosatta på gården			Bosatta utom gården			Män	Kvinnor	Barn under 15 år			
						Män	Kvinnor	Barn under 15 år	Män	Kvinnor	Barn under 15 år						
Arbetarnas antal																	
1. I arbete på gården:																	
a) Åkerbruk, trädgårdsodling och kreaturskötsel																	
b) Skogsavverkning och virkeskörslor																	
c) Skogsförbättringsarbete (diknings-, rensnings-, väg- arbete o.s.v.)																	
d) Nybyggnadsarbete																	
e) Underhåll av byggnader																	
f) Grundförbättringsarbete (nyröjnings-, stenröjnings-, diknings- o. övriga arbeten)																	
g) Hushållsarbete																	
h) Fiske och jakt																	
i) Insamling av naturprodukter																	
j) Hemslöjdsarbete																	
I arbete på gården sammanlagt																	
2. I arbete utom gården:																	
a) Lantbruksarbete																	
b) Skogs- och flottningsarbete																	
c) Industri- och hantverksarbete																	
d) Husbyggnadsarbete																	
e) Jord-, väg- och vattenbyggnad																	
f) Arbeten inom handeln, bank- och försäkringsväsendet ..																	
g) Arbeten inom kommunikationsväsendet																	
h) Hushållsarbete																	
i) Kommunala o.a. förtroendeuppdrag																	
j) Andra ovan ej nämnda arbeten																	
I arbete utom gården sammanlagt																	
3. Av arbetena utom gården utgjorde <i>sysselsättningsarbetena</i> sammanlagt																	

4. Huru lång var arbetsdagens längd i medeltal under augusti: a) för män timmar

b) för kvinnor

F. Arbete, som utförts hemhushållningen till godo:

1. Av värdinnan utfört dagsverkes längd och uppdelningen av detta på olika slag av arbeten:

		Ett typiskt sommar-dagsverke	Ett typiskt vinter-dagsverke
a) Hushållsarbete	timmar		
b) Kreaturskötsel	»		
c) Åkerbruk och trädgårdsskötsel	»		
d) Annat arbete på gården	»		
e) Förvärvsarbete utom gården	»		
	Dagsverkets längd sammanlagt ..		
2. Av övriga familjemedlemmar utfört hushållsarbete sammanlagt per dag ..	»		
3. Av avlönade personer utfört hushållsarbete sammanlagt per dag	»		
4. Tvättas kläderna huvudsakligen hemma		Ja ☐	nej ☐
5. Tvätt av kläder, som utföres hemma sker vintertid mest allmänt: i bostadens kök ☐ , i ladugårdsköket ☐ , i tvättstugan ☐ , i bastun ☐ , ute ☐			
6. Huru stor del (i procent) bakas hemma i medeltal:			
1) av rågbrödet		_____ %	
2) av övrigt matbröd		_____ %	
3) av kaffebrödet		_____ %	
7. Finnes i köket: 1) torkskåp för kärl		ja ☐	nej ☐
2) diskbord		ja ☐	nej ☐

Ifyllningsinstruktioner: På våren utdelades åt statistikombudsmännen instruktionshäftet »Instruktioner för lantbrukets stickprovskräkning år 1960». Vid ifyllandet av denna blankett bör samma allmänna instruktioner iaktas. Därtill bör bl.a. följande beaktas.

Punkt A: Frågorna 1—5 ifylles i enlighet med instruktionshäftet (jfr. s. 14), så även fråga 6 (jfr. s. 14, fråga 8). Vid fråg. 7—9 antecknas under *hela* året 1960 på gårdens område rensade avlopps-, kant- och skogsdikens längd i löpmeter, liksom även nyröjda, stenröjda och täckdikade arealer och därtill de åkerskiftens arealer, vars tegdiken rensats år 1960.

Punkt B ifylles enligt instr.häftets anvisningar (jfr. s. 26—28, punkt E), förutom att talen nu gäller årets senare hälft. Frågan 2 är ny och här bör meddelas de ifrågavarande växternas *totala* skördar från egen (och tillarrenderad) åker.

Punkt C ifylles enligt punkt G (s. 31) i instruktionshäftet.

Punkt D ifylles enligt instr.häftets punkt H (jfr. s. 32—36) förutom att talen efter punkt 7 nu gäller årets senare hälft.

Punkt E ifylles i enlighet med punkt J i instruktionshäftet (jfr. s. 37—43), förutom att förfrågningsperioden nu är halvåret 16. 6.—15. 12. 1960 eller m.a.o. årets senare hälft.

Punkt F är ny och här efterfrågas först (F 1) av värdinnan utfört dagsverkes längd uppdelat i de viktigaste slagen av arbeten skilt på sommaren och vintern. Som ett typiskt sommar(vinter)dagsverke anses den tid värdinnan mest allmänt brukat använda under dygnets lopp för olika arbeten under sommaren (vintern). Dagsverkets längd och detta uppdelat på olika arbetslag meddelas i vart fall i antalet timmar. Detsamma gäller frågan F 2—3 i den mån, som dessa personer deltagit i hushållsarbetet. Punkt 4—5 besvaras genom att ett kryss antecknas i avsedd punkt. I punkt 6 bör meddelas huru stor del av rågbrödet, annat matbröd och kaffebrödet jämfört med *totalt* konsumerade mängder bakas hemma. Jfr. ännu med allmänna anvisningar i instruktionshäftet sidorna 11—13.

Blanketten ifylldes i _____ den _____ / _____ 196_____

Statistikombudsman _____ Namn _____

Uppgifterna på blanketten meddelades av:

Brukares eller motsvarandes namn _____

Postadress _____

Huvudblankett

Blanketten bör ifyllas för varje gård, som utvalts för räkningen enligt sampelmetoden. Innehavarna av de gårdar, kommit med i urvalet, är skyldiga att meddela i denna blankett inbegärda uppgifter enligt § 3 i lagen given den 13 jan 1950. Enligt nämnda paragrafs 3. moment behandlas uppgifterna såsom konfidentiellt givna och de användes endast för statistiska ändamål.

Gör dig förtrogen med instruktionerna för ifyllandet av blanketten, innan ifyllningsarbetet påbörjas.

		I denna kolumn bör ej göras anteckningar																								
A. Gårdens läge, dess form och sättet för dess förvärvande:																										
1. Gårdens kodnummer (i statistikgårdsförteckningen)	_____	1) Om förändringar ske i åkerarealen jämförd med arealen år 1959 statistikgårdsförteckningen av olika orsaker (te genom köp, försäljning arrende o.s.v.) bör antecknas såväl orsak till förändringen som de storlek:																								
2. » namn	_____																									
3. Ägarens namn	_____																									
4. Gårdens noggranna postadress	_____																									
5. Kommun, i vilken gården är belägen	_____																									
6. Avståndet till gårdens driftscentrum (med 0.1 km:s noggrannhet):																										
a. från med bil året runt väl trafikerbar allmän väg	_____ km																									
b. från närmaste hållplats vid linjebilväg	_____ km																									
c. från närmaste järnvägstrafikplats	_____ km																									
d. från mejeri, till vilket gårdens mjölk levereras	_____ km																									
7. Huru lång väg transporterar gården själv mjölken, då den föres till mejeriet (= sträckan från driftscentrum till mjölkbryggan)	_____ km																									
8. Gården hade 15. 6. 1960 åker ¹⁾	_____ ha _____ ar																									
9. » » » trädgård	_____ ha _____ ar																									
10. » » » röjt bete	_____ ha _____ ar																									
11. » » » naturlig äng	_____ ha _____ ar																									
12. Av åkerarealen täckdiket sammanlagt	_____ ha _____ ar																									
13. Därav med tegel- och brådrör	_____ ha _____ ar																									
14. Naturlig äng, från vilken bärgas hö	_____ ha _____ ar																									
15. Nyröjning under arbete	_____ ha _____ ar																									
16. Den nuvarande ägarens förvärv av gården (ifylles endast för gårdar, som äges av privatpersoner):																										
a. Vilket år har gården eller dess stamdel övergått i den nuvarande ägarens besittning	_____	<table border="1"> <thead> <tr> <th>En gård i dess helhet</th> <th>En del av en gårds areal</th> <th>I denna del ingående åker utgjorde av stamgårdens åker %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>_____</td> </tr> </tbody> </table>	En gård i dess helhet	En del av en gårds areal	I denna del ingående åker utgjorde av stamgårdens åker %	☐	☐	_____	☐	☐	_____	☐	☐	_____	☐	☐	_____									
En gård i dess helhet	En del av en gårds areal		I denna del ingående åker utgjorde av stamgårdens åker %																							
☐	☐		_____																							
☐	☐		_____																							
☐	☐		_____																							
☐	☐	_____																								
b. Gårdens förvärvssätt: (Ett kryss antecknas för det förvärvssätt, genom vilket gården eller dess stamdel har övergått i den nuvarande ägarens besittning)																										
1. Arv, köp eller annat dylikt förvärv av föräldrar eller släktingar	☐																									
2. Köp på fria marknaden	☐																									
3. Frivilligt köp med stöd av kolonisationslagarna	☐																									
4. Köp, som följt efter odlings- och röjningsavtal eller besittningsavtal	☐																									
c. Vid förvärvstidpunkten hörde till den nuvarande gården åker _____ ha _____ ar och skogsmark _____ ha _____ ar																										
d. Efter förvärvstidpunkten har till gården fogats sammanlagt:		<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Åker</th> <th colspan="2">Skogsmark</th> </tr> <tr> <th>ha</th> <th>ar</th> <th>ha</th> <th>ar</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> </tbody> </table>	Åker		Skogsmark		ha	ar	ha	ar	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____
Åker			Skogsmark																							
ha	ar		ha	ar																						
_____	_____		_____	_____																						
_____	_____		_____	_____																						
_____	_____	_____	_____																							
_____	_____	_____	_____																							
1. Genom arv, köp av föräldrar eller släktingar																										
2. Genom köp på fria marknaden																										
3. Genom köp med stöd av kolonisationslagarna genom frivillig överenskomm.																										
4. Genom köp, som följt efter odlings- och röjningsavtal eller besittningsavtal																										
e. Efter förvärvstidpunkten har från gården utbrutits sammanlagt:																										
1. På grund av arvskifte, försäljning åt barn eller släktingar																										
2. På grund av försäljning på den fria marknaden																										
3. På grund av försäljning till kolonisationsändamål genom frivillig överenskommelse																										
4. På grund av expropriation för kolonisationsändamål																										

17. I huru många skilda block är gårdens ägor? _____

18. De olika ägofiguernas arealer och deras avstånd från driftscentrum:

	Åkerägofigurer				Skogsägofigurer					
	Ägofigurens namn eller nummer	Ägofigurens areal		Avstånd från driftscentrum m	För den statistiska bearbetningen	Ägofigurens namn eller nummer	Växtlig skogsmark		Avstånd från driftscentrum m	För den statistiska bearbetningen
		ha	ar				ha	ar		
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
☒	Gårdens totala åkerareal					Gårdens totala areal växtlig skogsmark				

19. Åkrarnas behov av torrläggning på gården:

a) Åkerareal, som lider av översvämning försakad av vattendrag (sjöar, älvar, åar) ha

b) Åkerareal, som lider av översvämning försakad av mindre vattendrag (bäckar, större utfallsdiken) ha

c) Åkerareal, som är vattensjuk på grund av brist på eller i dåligt skick befintliga mindre avloppsdiken ha

20. Åkerareal, som kan odlas och har odlats utan avdikning ha

B. Åkers användning sommaren 1960:	ha	ar	Här bör ej anteckningar göras	Transport		
				ha	ar	Här bör ej anteckningar göras
1. Höstvetete						
2. Vårvetete						
3. Råg						
4. Korn						
5. Havre						
6. Blandsäd						
7. Ärtar						
8. Potatis						
9. Sockerbeta						
10. Fodersockerbeta						
11. Kålrot						
12. Turnips						
13. Foderbeta						
14. Blastrova						
15. Övriga foderrotfrukter						
Transport						
16. Foderkål						
17. Foderraps						
18. Köksväxter i åker						
19. Grönfoder						
20. Vall till hö						
21. Vall till ensilage						
22. Vall till klöverfrö						
23. Vall till timotejfrö						
24. Åkerbete permanent						
25. » tillfälligt						
26. Höstryps						
27. Övriga växter						
28. Helträda						
29. Åker, som odlas av andra						
☒	Total åkerareal					

C. Användningen av handelsgödsel och jordförbättringsmedel gödslingsåret (1. 7. 59 — 30. 6. 1960):

1. Kvävegödsel, kg		5. Jordbrukskalk, ton	
2. Fosforgödsel, kg		6. Lera, m ³	
3. Kaligödsel, kg		7. Sand, m ³	
4. Universalgödsel, kg		8. Kärrtorv, m ³	

D. De viktigaste odlingsväxternas utsädessorter år 1960:

Odlingsväxt	1			2			Övrig sort eller sorter okänd	
	Sort, som sätts mest			Som andra sort såddes			Odlingsareal	
	Sortens namn	Odlingsareal		Sortens namn	Odlingsareal		ha	ar
ha		ar	ha		ar			
1. Höstvete								
2. Vårvete								
3. Råg								
4. Korn								
5. Havre								
6. Ärtor								
7. Potatis								

E. Förbrukningskalkyl för de viktigaste spannmålslagen och potatis samt anskaffningen av köpkraftfoder första halvåret 1960 (under tiden 16. 12. 1959—15. 6. 1960):

Förråd, anskaffnings- och användningssätt	Vete kg	Råg kg	Korn kg	Havre kg	Potatis kg
1. Gårdens förråd den 15. 12. 1959					
2. Inköpts under årets första hälft					
För förbrukning disponibelt sammanlagt					
3. Försålts under årets första hälft					
4. Använts till utsäde under årets första hälft					
5. » i gårdens hushåll under årets första hälft ..					
6. » som foder åt djuren under årets första hälft					
Förbrukats sammanlagt					
7. Förråd den 15. 6. 1960					
8. Inköpts till gården under årets första hälft (förutom helsäd) mjöl, gryn och andra spannmålsprodukter (inklusive matbröd)					

9. Till gården har inköpts under årets första hälft kraftfoder: a) oljekraftfoder
 b) majs
 c) kli
 d) foderblandningar
10. Av foderblandningarna har (enligt uppskattning) använts: a) åt nötkreaturen
 b) åt svinen
 c) åt hönsen

F. Trädgårdsodling på gården år 1960:

	Enheter	I denna kolumn bör ej göras anteckningar	Köksväxter:	I åker m ²	I trädgård m ²	I den kolumn bör göras anteckningar
1. Äppelträd, efter vilkas plantering förflutit:						
a) 7 år eller mera	st		16. Frilandsgurka			
b) under 7 år	»		17. Huvudkål			
2. Päronträd	»		18. Blomkål			
3. Körsbärsträd	»		19. Matmorot			
4. Plommon- o. krikonträd	»		20. Rödbeta			
5. Krusbärsbuskar	»		21. Kålrot	—		
6. Svarta vinbärsbuskar	»		22. Trädgårdsärter			
7. Röda vinbärsbuskar	»		23. Trädgårdsbönor			
8. Vita vinbärsbuskar	»		24. Lök			
9. Hallonbuskar	m ²		25. Potatis	—		
10. Jordgubbar	»		26. Övriga rotfrukter och grönsaker ..			
11. Kalla drivbänkar, areal	»		Köksväxter sammanlagt			
12. Vinterkaster, areal	»		27. Säljes från gården trädgårdsprodukter	Ja ☐	Nej ☐	
13. Varma drivbänkar, areal	»		28. Sker försäljningen till förädlingsinrättningar, affärer, storkonsumenter, (inrättningar) eller på torget ..	Ja ☐	Nej ☐	
14. Växthus, areal	»					
15. Plantskolor (olika, sammanlagt) ..	»					

G. Antal husdjur den 15. juni 1960:

	På gården samman- lagt
1. Hingstar, 4 år och över	
2. Övriga hästar, 4 år och över	
3. Unghästar, 1—3 år	
4. Föl, under 1 år	
5. Tjurar, 2 år och över	
6. Kor:	
a) finsk boskap	
b) ayrshireras	
c) av blandras	
7. Kvigor, 1 år och över	
8. Ungtjurar, 1—under 2 år	
9. Kalvar, under 1 år	
10. Får, 6 månader och över	
11. Lamm, under 6 månader	
12. Getter (även killingar)	
13. Galtar, 9 månader och över	
14. Avelssuggor, 9 månader och över	
15. Övriga svin, 9 månader och över	
16. Svin 6—under 9 månader	
17. » 3—under 6 månader	
18. » 2—under 3 månader	
19. Grisar under 2 månader	
20. Hönor 6 månader och över	
21. Tuppar 6 månader och över	
22. Höns- och tuppkycklingar under 6 månader	
23. Övriga fjäderfän (även kycklingar)	
24. Bisamhällen sammanlagt	

H. Uppgifter om husdjurens produktion och produkternas användning första halvåret 1960: ¹⁾

		Slakt- vikt per djur kg
1. På gården producerad mjölk under räknings- dagen eller föregående dag	ltr	
2. På gården konsumerad mjölk under räknings- dagen eller föregående dag:		
a) som människoföda	ltr	
b) av djuren (heltmjölk)	ltr	
c) för framställning av bondsmör och -ost	ltr	
3. Från gården försäld mjölk under räknings- dagen eller föregående dag:		
a) direkt till konsumenter (såsom betings- mjölk el. dyl.)	ltr	
b) till mejerier	ltr	
4. På gården producerade ägg under veckan före räkningsdagen	st	
5. På gården förbrukade ägg under veckan före räkningsdagen	st	
6. Från gården försälda ägg under veckan före räkningsdagen	kg	
7. Slakt hemma på gården under årets första hälft för hemmabruk	st	
a) kor		
b) tjurar och oxar (2 år och över)		
c) kvigor (1 år och över)		
d) ungtjurar (1—2 år)		
e) kalvar (1—12 mån.)		
f) spädkalvar (under 1 mån.)		
g) suggor (över 9 mån.)		
h) galtar (över 9 mån.)		
i) gödsvin		
j) får		
k) höns och kycklingar		
l) övriga fjäderfän		
8. Huru mycket kött av hemma på gården slak- tade djur har försålts åt grannar och till minutförsäljning:		
a) nötkött	kg	
b) kalvkött	kg	
c) svinkött	kg	
d) fårkött	kg	
9. a) Bondsmör framställts under årets första hälft	kg	
b) därav försålts	kg	
10. Försälda grisar (under 2 mån.) sammanlagt under årets första hälft	st	
11. Grisar inköpts under årets första hälft sam- manlagt	st	
12. Klippt ull under årets första hälft	kg	

¹⁾ I punkter där ingenting finns att meddela antecknas ett—

I. Vissa i bruk varande maskiners antal 15. 6. 1960 och deras användning:

	På gården		Har på gården använts andra ägda maskiner
	egna maskiner	samägda maskiner vid räknings-tidpunkten	
1. a) Elektriska motorer under 1 kW			
b) » » 1—under 5 kW			
c) » » 5—under 11 kW			
d) » » 11 kW och över			
2. Förbränningsmotorer (Effekt hk. _____)			
3. Traktorsläpvagnar			
4. Traktorslädar			
5. Hästdragna gummihjulsfordon			
6. Dikesplogar			
7. a) Kultivatorer, fjäder- och pinnharvar, hästdragna			
b) » » » » traktordragna			
8. a) Harvar med roterande axlar, hästdragna			
b) » » » » , traktordragna			
9. a) Sädessåningsmaskiner, hästdragna			
b) » » , traktordragna			
10. a) Sånings- och hackningsmaskiner för rotfrukter, hästdragna			
b) » » » » » , traktordragna			
c) » » » » » , handmaskiner			
11. a) Slättermaskiner, hästdragna			
b) » » , traktordragna			
12. a) Skördeaggregat till hästdragna slättermaskiner			
b) » » traktordragna slättermaskiner			
13. Räfsmaskiner			
14. Självavläggande skördemaskiner			
15. Självbindande »			
16. Tröskverk			
17. a) Potatisupptagningsmaskiner, hästdragna			
b) » » , traktordragna			
18. a) Maskinella rensnings- och sorteringsmaskiner för säd och frö			
b) Sorterings- och rensningsmaskiner för säd och frö för handkraft			
19. a) Stenkvarnar för husbehov			
b) Hammarkvarnar för husbehov			
20. Fläktar (halm-, sädes-, agn-, hö-, hackelsefläktar)			
21. Ångpannor			
22. Ångkokare			
23. Motorpumpar			
24. Kapecklar			
25. Klyvcirklar			
26. Klyvmaskiner			
27. Pärthyvlar			
28. Symaskiner			
29. Dammsugare			

*) Om på gården användes någon av främmande ägd maskin antecknas för denna ett + i kolumnen.

J. Användningen av den manuella arbetskraften på gården 16. 12. 1959—15. 6. 1960 (under årets första hälft)

Arbetets art	Antal dagsverken utförda av på gården bosatta eller sysselsatta personer:																
	Brukaren och hans hustru		Famlljemedlemmar och släktingar			Fast anställda, som ej hör till brukarfamiljen						Tillfälligt anställda personer					
	Man	Kvinna	Män	Kvinnor	Barn under 15 år	Bosatta på gården			Bosatta utom gården			Män	Kvinnor	Barn under 15 år			
						Män	Kvinnor	Barn under 15 år	Män	Kvinnor	Barn under 15 år						
Arbetarnas antal																	
1. I arbete på gården:																	
a) Åkerbruk, trädgårdsodling och kreatursskötsel																	
b) Skogsavverkning och virkeskörsor																	
c) Skogsförbättringsarbete (diknings-, rensnings-, vägarbete o.s.v.)																	
d) Nybyggnadsarbete																	
e) Underhåll av byggnader ...																	
f) Grundförbättringsarbete (nyröjnings-, stenröjnings-, diknings- och övriga arbeten)...																	
g) Hushållsarbete																	
h) Fiske och jakt																	
i) Insamling av naturprodukter																	
j) Hemslöjdsarbete																	
I arbete på gården sammanlagt																	
2. I arbete utom gården:																	
a) Lantbruksarbete																	
b) Skogs- och flottningsarbete																	
c) Industri- och hantverksarbete																	
d) Husbyggnadsarbete																	
e) Jord-, väg- och vattenbyggnad																	
f) Arbeten inom handel, bank och försäkringsväsendet ...																	
g) Arbeten inom kommunikationsväsendet																	
h) Hushållsarbete																	
i) Kommunala o.s.a. förtroendeuppdrag																	
j) Andra ovan ej nämnda arbeten																	
I arbete utom gården sammanlagt																	
3. Av arbetena utom gården utgjorde <i>sysselsättningsarbetena</i> sammanlagt																	
4. Huru lång var arbetsdagens längd i medeltal under februari: a) för män																	timmar
b) för kvinnor																	»

Blanketten ifylldes i _____ den _____ /6 1960

Statistikombudsman _____
NamnUppgifterna på blanketten meddelades av: _____
Postadress

Brukarens eller motsvarandes namn _____

Blankett för postenkät om odlingsväxternas skördar den 15. 10. 1960

Blanketten utsändes per post till varje gård, som utlottats för skördeenkäten genom en sumpelmetod. Innehavarna av gårdar, som kommit med i urvalet, bedes meddela skördarna för nyss förflutna växtperiod odlingsväxtvis, genom att samvat grannt ifylla frågepunkterna i blanketten. Man bör ta i beaktande att brukarna är skyldiga att meddela i denna blankett begärda uppgifter enligt § 3 i lagen av den 13 jan. 1950. Enligt nämnda paragrafs 3 mom. behandlas uppgifterna såsom kon dentiellt givna och användes endast för statistiska ändamål.

A. Gårdens läge och totala åkerareal:				I denna kolumn bör ej göras anteckningar
1. Gårdens namn	_____			
2. » ägares namn	_____			
3. » noggranna postadress	_____			
4. Kommun, i vilken gården är belägen ...	_____			
5. Gårdens totala åkerareal	_____	ha	_____	
B. Skördade arealer av odlingsväxter och totalskördar ¹⁾ år 1960:				
	Skördad areal		Från denna erhållen totalskörd kg	Huru stor del (i %) av skörden var till kvaliteten klanderfri
	ha	ar		
1. Höstvetete				
2. Vårvetete				
3. Råg				
4. Korn				
5. Havre				
6. Blandsäd				
7. Ärtter				
8. Potatis				
9. Sockerbeta				
10. Fodersockerbeta				
11. Kålrot				
12. Turnips				
13. Foderbeta				
14. Blastrova				
15. Övriga foderrotfrukter (i medeltal)				
16. Foderkål				
17. Foderraps (färsk vikt)				
18. Grönfoder » »				
19. Vall, som hö bärgad				
20. » som ensilagefoder bärgad				
21. Klöverfrö				
22. Timotejfrö				
23. Höstryps (fröskörd)				
24. Efterslätter				
25. Skörd av ängshö (slätter)				
¹⁾ De totala skördarna bör meddelas i kg lagringsduglig vara (normal fukthalt ca 15 %) Jfr. instruktioner.				
C. Av åkerarealen besädd år 1960:				
1. med höstvetete	_____	ha	_____	ar
2. » råg	_____	ha	_____	ar
3. » höstryps	_____	ha	_____	ar
4. » höfrö	_____	ha	_____	ar

Blanketten bedes återsändas per post (utan frimärke) till lantbruksstyrelsen den 15. 10. 1960.

Blanketten ifylldes i _____ / _____ 1

LANTBRUKSSTYRELSEN

Lantbrukets stickprovsräkning år 1960

Blankett N:r 1 c.

Produktionen av mjölk och produkternas användning den 196.....

Blanketten sändes per post till varje statistikgård, som utvalts för enkäten medelst sampelmetoder. Innehavarna av de gårdar, som kommit med i urvalet uppmanas meddela de uppgifter, som inbegärs i denna blankett, enligt situationen den dag (datum), som nämnts i rubriken. Brukarna är skyldiga att meddela i denna blankett efterfrågade uppgifter enligt § 3 i lagen given den 13 januari 1950. Enligt nämnda paragrafs 3. moment behandlas uppgifterna såsom konfidentiellt givna och användes endast för statistiska ändamål.

- A. 1. Gårdens namn
 2. Brukarens namn
 3. Kommun, i vilken gården är belägen
 4. Gårdens totala åkerareal ha ar
- B. 1. På gården fanns vid förfrågningsdagen kor st.
 2. Av korna kalvade under föregående kalendermånad »
 3. Av kvigorna kalvade under föregående kalendermånad »
 4. På gården producerades under förfrågningsdagen mjölk ltr
 5. Därav: a) fördes till mejeri eller skumningsstation »
 b) försålles på annat håll (som betingsmjölk, tillfälligt åt andra, affärer o.s.v.) »
 c) användes i hushållet »
 d) » åt djuren »
 e) » till framställning av bondsmör och -ost »
- C. 1. Gården hade förfrågningsdagen hönor (över 6 mån.) st.
 2. På gården producerades förfrågningsdagen ägg »
 3. I eget hushåll (kosthåll) användes förfrågningsdagen ägg »

Ifyllningsinstruktioner: I punkt A 3 antecknas den kommun, i vilken gårdens driftscentrum är beläget. Med totala åkerarealen avses den åkerareal gården vid förfrågningsdagen förfogar över (egen och arrenderad åkerareal). Med förfrågningsdag avses det datum, som varje månad framgår i blankettens rubrik. De meddelade uppgifterna bör åskådliggöra situationen vid förfrågningsdagen. Åkerarealen, antalet kor, mjölmängderna, antalet hönor och äggens antal meddelas sålunda gällande förfrågningsdagen enligt de verkliga förhållandena denna dag. Endast i punkterna B 2—3 meddelas uppgifter berörande nyss förflutna kalendermånad. I punkt B 5 meddelas hur den i B 4 antecknade mjölmängden har använts, a) hur mycket av denna har levererats till mejeri, b) hur mycket har försålts på annat håll (betingsmjölk eller annat) eller skänkts och hur mycket använts på gården för i blanketten nämnda ändamål, c) i hushållet, d) åt husdjuren och e) till framställning av bondsmör och -ost. Mjölmängderna bör meddelas i liter. Äggen meddelas i stycken. I eget hushåll använda mängder bör ingå alla i kosthållet o.a. hushållning förfrågningsdagen använda ägg.

Blanketten bedes ifyllas och postas (vikas och limmas ihop) utan porto omedelbart efter förfrågningsdagen.

Blanketten ifylldes den 19..... Av
Brukarens namn

Noggrann postadress

Trädgårdsblankett

Blanketten bör ifyllas för varje trädgård, som utvalts för räkningen enligt sampelmetoden. Innehavarna av de trädgård som kommit med i urvalet, är skyldiga att meddela i denna blankett inbegärda uppgifter enligt § 3 i lagen given den januari 1950. Enligt nämnda paragrafs 3. moment behandlas uppgifterna såsom konfidentiellt givna och de användes end för statistiska ändamål.

Obs! Gör Dig förtrogen med instruktionerna för ifyllandet av blanketten, innan ifyllningsarbetet påbörjas.

						I den kolum bör göras anteckningar
A. Trädgårdens läge, den manuella arbetskraften inom trädgårdsbruket och användningen av trädgårdsarealen:						
1. Trädgårdens kodnummer (i förteckningen över statistikträdgårdar)						
2. » namn						
3. » ägares namn						
4. » noggranna postadress						
5. Kommun, i vilken trädgården är belägen ...						
6. Är trädgårdsodling ägarens huvudnäring? ☐ ja ☐ nej						
7. Användningen av den manuella arbetskraften i trädgårdsbruket:						
a) Antalet i trädgården <i>stadigvarande</i> sysselsatta personer:						
1. brukarfamiljens medlemmar och släktingar						
2. avlönade personer						
b) Antalet <i>dagsverken</i> , som i trädgården <i>tillfälligt</i> sysselsatta personer utfört:						
1. brukarfamiljens medlemmar och släktingar						
2. avlönade personer						
8. Gårdens (till vilken trädgården hör) åkerareal ha						
9. » areal trädgårdsjord (jfr. instruktioner) ha						
10. Trädgårdsarealens användning:						
a) Fruktträd						ha
b) Bärbuskar						ar
c) Jordgubbar						
▲ d) Frilandsgrönsaker och rotfrukter						
e) Frilandsblomsterodling						
f) Plantskolor för nyttoväxter						
g) Plantskolor för prydnadsväxter						
☒ h) Odling under glas (sammanlagt)						
i) Åkerväxter						
j) Gräsplaner o.s. områden						
☐ Sammanlagt						
11. Arealen utanför trädgården (i åker) odlade						
a) jordgubbar						
● b) grönsaker och matrotfrukter						
c) övriga trädgårdsväxter						
B. Trädgårdens tekniska anläggningar:						
1. Uppvärmbara växthus av glas:						st.
a) fristående växthus bredd under 5 m						bruttoyta m ²
b) » » » 5—10 m						
c) » » » över 10 m						
d) gruppväxthus (block)						
2. Uppvärmbara växthus, av plast						
3. Växthus utan värmeanordningar av glas						
4. » » » plast						
5. Kaster ihopfogade av drivbänksfönster						
6. Varma drivbänkar						
7. Kalla »						
☒ Sammanlagt						
8. Lagerutrymmen						st.
a) fruktkällare utan maskinell frysanläggning						rymd m ³
b) » med »						
c) övriga källarutrymmen, som användes för trädgårdsprodukter						
d) i samband med växthusen befintliga frysanläggningar						

C. Användningen av trädgården för olika växter 15. 6. 1960:	7 år och över	Under 7 år	11. Odlingar under glas (jfr. instruktioner)		I växthus	I kaster o. drivbänkar
			I			
1. Äppelträd sortvis st.:			I. Grönsaker:			
a) Huvitus			a) tomat	brutto m ²		
b) Transparente blanche (Valkea kuulas)			b) gurka	»		
c) Bergius (Sävsstaholm)			c) sallat	»		
d) Lavia			d) andra grönsaker	»		
e) Övriga sommarsorter			e) grönsaksplantor	»		
f) Kanelsorter			Sammanlagt			
g) Melba			II. Snittblommor:			
h) Höststrimling			a) nejlika	brutto m ²		
i) Övriga höstsorter			b) snittros	»		
j) Antonovka			c) » krysantemum	»		
k) Lobo			d) freesia	»		
l) Wealthy			e) lövkoja	»		
m) Åkerö			f) övriga snittblommor ...	»		
n) Övriga vintersorter			III. Blomsterlök (även konvaljer) för drivning			
Sammanlagt			IV. Snittgrönt			
			V. Krukväxter:			
2. Päronträd			a) cyklamer	st.		
3. Körsbärsträd			b) annasögon	»		
4. Plommon- och krikonträd			c) knölbegonior	»		
5. Krusbärsbuskar			d) engelska pelargonior ..	»		
6. Svarta vinbärsbuskar			e) morsdagarosor	»		
7. Vita vinbärsbuskar			f) hortensior	»		
8. Röda vinbärsbuskar			g) cinerarioer	»		
9. Hallonbuskar			h) toffelblommor	»		
			i) övriga blommande krukväxter	»		
			j) krukväxter med dekorativa blad	»		
			VI. Gruppväxter			
10. Grönsaker och rotfrukter på friland:	I trädgård m ²	I åker m ²	D. Under föregående eldningsperiod (16. 6. 59—15. 6. 60) förbrukat bränsle vid odling under glas:			
a) huvudkål			1. Brännolja		ton	
b) blomkål			2. Kol och koks		»	
c) övrig kål			3. Brännved		m ³	
d) matmorot			4. Brännflis		»	
e) rödbeta			5. Övriga träbränslen		»	
f) matkålrot			6. Brännrot		»	
g) selleri						
h) purjo						
i) lök						
j) trädgårdsarter						
k) trädgårdsböner						
l) frilandsgurka						
m) rabarber						
n) kryddväxter						
o) övriga grönsaker						
Sammanlagt ▲						

Blanketten ifylldes i _____ den _____ 1960

Statistikombud _____ Namn _____

Uppgifterna på blanketten meddelades av: _____

Postadress _____

Brukarens eller motvarandes namn

Blankett för postenkät om trädgårdsväxternas skördar den 15. 10. 1960

Blanketten utsändes per post till varje statistikträdgård, som utlottats för skördeenkäten genom en sampelmetod. In havarna av de trädgårdar, som kommit med i urvalet, bedes meddela under nys förlutna växtperiod erhållna totala skör av trädgårdsväxter genom att samvetsgrannt ifylla frågepunkterna i blanketten. Man bör ta i beaktande, att brukarna är sl diga att meddela i denna blankett inbegärda uppgifter enligt § 3 i lagen av den 13 januari 1950. Enligt nämnda paragrafs tre moment behandlas uppgifterna såsom konfidentiellt givna och användes endast för statistiska ändamål.

A. Trädgårdens läge och storlek:

1. Trädgårdens namn		
2. » ägares namn		
3. » noggranna postadress		
4. Kommun, i vilken trädgården är belägen		
5. Gårdens (till vilken trädgården hör) åkerareal	ha	
6. » areal trädgårdsjord (jfr. instruktioner)	ha	

B. De viktigaste trädgårdsväxternas skördar:

	Antalet träd eller buskar, som uppnått avkastningsålder	Av dem erhållen skörd sammanl. kg		Den totala skördade arealen m ²	Från den erhållna skörd sammanl. kg
1. Äppel sortvis:			11. Grönsaker och rotfrukter på friland:		
a) Bergius (Sävstaholm)			a) huvudkål		
b) Huvitus			b) blomkål		
c) Lavia			c) matmorot		
d) Transparente blanche (Valkea kuulas)			d) rödbeta		
e) Övriga sommarsorter			e) matkålrot		
f) Kanel sorter			f) selleri		
g) Melba			g) purjo		
h) Höststrimling			h) lök		
i) Övriga höstsorter			i) trädgårdsärter		
j) Antonovka			j) trädgårdsbönor		
k) Lobo			k) frilandsgurka		
l) Wealthy			l) rabarber		
m) Åkerö			12. Grönsaker under glas:		
n) Övriga vintersorter			a) tomat		
2. Päron (sammanlagt)			b) gurka		
3. Körsbär »			c) sallat		
4. Plommon o. krikon (sammanlagt)			d)		
5. Krusbär			växtnamn bör antecknas		
6. Svarta vinbär			13. Har av den erhållna skörden trädgårdsprodukter blivit över till försäljning	Ja ☐	Nej ☐
7. Vita »					
8. Röda »			Blanketten ifylldes i	/	196
9. Hallon (enhet m ²)					
10. Jordgubbar (enhet m ²)					

Brukares eller motsvarandes namn

Blanketten bedes återsändas per post (utan frimärke) till lantbruksstyrelsen den 15. 10. 1960.